PHRASIUM MYSTICAE THEOLOGIAE V.P.F. IOANNIS A CRUCE CARMELITANO...

Nicolaus : a Jesu Maria, Diego : de Astor, Cornelio Francescucci

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
14 — B
13

C. 99.6

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Cornelio Francescucci

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cornelio Franciscucci

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO,

AC REVERENDISSIMO D.D. MELCHIORI DE MOSCOSO, ET SANDOVAL

Epiſcopo Segovienſi Regio Conſiliario, ac Sereniſsimi Ferdinandi Hiſpaniarum Infantis Cardinalis Cubiculario Maximo.

FRATER NICOLAVS A IESV MARIA CARMELITA DISCALCEATVS.

TIBI (Præſul ampliſsime) Theologica hæc Myſtici Doctoris noſtri Ioannis Elucidatio multis nominibus debetur. Primùm, quòd Elucidatio: Cui enim ſplendeſcens lux, niſi Soli; tibi, inquam, genere, ac virtute micãti? Deinde quòd Theologica: cum ſacrâ imbutus ſapientiâ Salmanticæ Magiſtri olim laureã illuſtrans obtinueris. At cum Doctoris Myſtici ea ſit explicatio, te divinorum Myſtem ac expertum decet. Ioannis autem noſtri qualiſcumq; hæc defenſio, inſigni Ioannis ipſius veneratori ac laudatori commendanda: præcipue cum ad Segovienſem Pontificem eius, cuius Segoviæ corpus requieſcit, tutela pertineat. Sed hæc, & ſi maxima obſequij huius præſtandi vincula, minora tamen, ſi vni inſtaurati Carmeli titulo comparentur. Diſcalceati, namq; Carmelitæ doctrina à Diſcalceato item Carmelita defenditur: renovati Carmeli, res agitur. Hæc vel vnica munus hoc tibi conſecrãdi ratio. Quanto enim affectu noſtram proſequaris Religionẽ, non modo ipſa honoribus ac immenſis penè beneficijs à te obruta, ſed & fama vbiq; proloquitur. Videas (generoſe ac religioſe Princeps) quot, quantiſq; devinciar ipſe nominibus, vt tibi levidenſe hoc munuſculum audeam, debeam conſecrare. Eâ igitur benevolẽtiâ, quacunctâ noſtra ſoles, illud ſuſcipe; qua te inſtaurati Carmeli Religio ſuſpicit, Patronum ſibi, & conſtituens, & votis omnibus, precibuſque iugiter ad Deum fuſis incolumem præcatur. Vale, ô, & præſidium, & dulce, decus noſtrum. Salmanticæ.

FACVLTAS ET APPROBATIO ORDINIS.

FRATER Ioannes à Spiritu ſancto Generalis Ordinis Fratrum Diſcalceatorum B. Mariæ de Monte Carmeli, de conſenſu noſtri Diffinitorij, vt liber, cuius titulus, *Phraſium Myſtica Theologia Elucidatio*, à P. Fr. Nicolao à Ieſu Maria ſacræ Theologiæ Lectore in noſtro Collegio Salmanticenſi compoſitus, & à gravibus, doctiſq; viris noſtri Ordinis mature recognitus & approbatus, typis mandetur, & in lucem prodeat, obtenta facultate ſupremi Senatus, tenore præſentium licentiam concedimus. Datis in noſtro Conventu Sancti Hermenegildi Matriti, die 28. menſis Novembris anni Domini 1630.

Fr. Ioannes à Spiritu ſancto, Generalis.

Fr. Ioſephus à Matre Dei, Secretarius.

Aprobatio P. M. Didaci de Campo Auguſtiniani, Calificatoris Inquiſitionis Generalis, & Examinatoris Generalis in Archiepiſcopatu Toletano.

EX commiſsione D. D. Ioannis de Velaſco & Acebedo in hac Regali Curia Vicarij Generalis per legi librum, cui titulus Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ editũ à P. Fr. Nicolao à Ieſu Maria ſacræ Theologiæ Lectore in Collegio Salmanticenſi Carmelitarum Excalceatorum tanto patri pietate doctrina & religione emicanti dignum, in hoc Conventu Divi Philippi Matritenſis, die ſecundo Decembris anni 1630.

Fr. Didacus de Campo.

LICEN-

Digitized by Google

Licencia del Ordinario.

EL Licenciado Iuan de Velaſco y Azeuedo, Vicario General deſta villa de Madrid, y ſu partido, he hecho ver eſte libro intitulado *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ*, y no contiene coſa contra nueſtra ſanta Fè Catolica, y buenas coſtumbres: y aſsi por lo que a nos toca ſe puede dar licencia, para que ſe imprima. Madrid, y Diziembre ſeis, de mil y ſeiſcientos y treinta años.

Licenciado Velaſco y Azeuedo.

Por ſu mandado.

Simon Ximenez.

Cenſura del P. Fr. Luis Cabrera.

HE viſto por mandado de los ſeñores del Conſejo eſte tratado, cuyo titulo es, *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ*, Autor el P. Fr. Nicolas de Iesvs Maria, Lector de Teologia en el Colegio de Carmelitas Deſcalços de Salamanca. Todo lo que contiene me parece muy conforme a la dotrina Sagrada, y a la enſeñança de Santos y Dotores Eſcolaſticos. Serà de grande importancia para direccion de los que han de calificar dotrinas, y propoſiciones tocantes a materia de eſpiritu, en que ſin duda muchos ſe ſuelen adelantar por falta, no ſolo de eſperiencia deſta materia, ſino de principios, y del conocimiento eſpeculatiuo, que es neceſſario para dar parecer en ella; el qual ſe requiere mucho mayor quando falta el pratico, y experimental, pues en eſte caſo la falta del vno ſe ha de ſuplir con el otro, para llegar y conocer eſpeculatiuamente, adonde con la pratica, y eſperiē

cia

cia no ſe ha llegado. Para eſto pues digo, que ſerà de grande importancia eſte tratado, en el qual muy ſabia y doctamente ſe dà dotrina general admirablemente fundada, y declarada para el acierto de calificar propoſiciones deſta materia, lo qual haze en la primera parte. En la ſegunda declara algunas propoſiciones, que el venerable Padre Fr. Iuan de la Cruz dexò eſcritas en ſus obras, por aver reparado en ellas algunos Teologos. Lo qual ſe haze en eſte tratado tan exactamente, como en lo antecedente, con que tengo por ſin duda, que de oy en adelante, no ſolo no ſe hallarà en que reparar, ſino que todos reconoceràn la verdad, profundidad, y delgadeza, con que el dicho venerable Padre Fray Iuan de la Cruz tratò las coſas del camino de eſpiritu. Y por el conſuelo que me parece tendràn ſus devotos, que ſolo entienden Caſtellano, he querido dar eſte mi parecer en nueſtra lengua bulgar. En eſte Convento de ſan Felipe de Madrid, Março treinta de mil y ſeiſcientos y treinta y vn años.

Fr. Luis Cabrera.

Digitized by Google

Suma del Priuilegio.

TIene priuilegio el P. Fr. Nicolas de Ieſvs Maria, Lector de Teologia del Colegio de Carmelitas Deſcalços de la ciudad de Salamanca, por tiempo de diez años, para imprimir vn libro intitulado *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ*, como parece por el teſtimonio que dio Iuan Laſo de la Vega, eſcriuano de Camara. En Madrid a diez dias del mes de Abril de mil y ſeiſcientos y treinta y vn años.

Suma de la Taſſa.

LOS Señores del Conſejo taſſaron eſte libro intitulado *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ*, Compueſto por el Padre Fray Nicolas de Ieſvs Maria, Lector de Teologia del Colegio de la ciudad de Salamanca a quatro marauedis el pliego, como parece por el teſtimonio de Diego Gonçalez de Villa-Roel, eſcriuano de Camara. En Madrid à tres dias del mes de Setiembre de mil y ſeiſciento y treinta y vn años.

ERRATA.

Digitized by Google

NAZIONALE
8
14 — B
13
VITT. EMANUELE
ROMA

C 996

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Cornelis Francescucci

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO,

AC REVERENDISSIMO D.D. MELCHIORI DE MOSCOSO, ET SANDOVAL

Epiſcopo Segovienſi Regio Conſiliario, ac Sereniſsimi Ferdinandi Hiſpaniarum Infantis Cardinalis Cubiculario Maximo.

FRATER NICOLAVS A IESV MARIA CARMELITA DISCALCEATVS.

TIBI (Præſul ampliſsime) Theologica hæc Myſtici Doctoris noſtri Ioannis Elucidatio multis nominibus debetur. Primùm, quòd Elucidatio: Cui enim ſplendeſcens lux, niſi Soli; tibi, inquam, genere, ac virtute micãti? Deinde quòd Theologica: cum ſacrà imbutus ſapientià Salmanticæ Magiſtri olim laureã illuſtrans obtinueris. At cum Doctoris Myſtici ea ſit explicatio, te divinorum Myſtem ac expertum decet. Ioannis autem noſtri qualiſcumq; hæc defenſio, inſigni Ioannis ipſius veneratori ac laudatori commendanda: præcipue cum ad Segovienſem Pontificem eius, cuius Segoviæ corpus requieſcit, tutela pertineat. Sed hæc, & ſi maxima obſequij huius præſtandi vincula, minora tamen, ſi vni inſtaurati Carmeli titulo comparentur. Diſcalceati, namq; Carmelitæ doctrina à Diſcalceato item Carmelita defenditur: renovati Carmeli, res agitur. Hæc vel vnica munus hoc tibi conſecrãdi ratio. Quanto enim affectu noſtram proſequaris Religionẽ, non modo ipſa honoribus ac immenſis penè beneficijs à te obruta, ſed & fama vbiq; proloquitur. Videas (generoſe ac religioſe Pinceps) quot, quantiſq; devinciar ipſe nominibus, vt tibi levidenſe hoc munuſculum audeam, debeam conſecrare. Eà igitur benevolẽtià, qua cunctã noſtra ſoles, illud ſuſcipe; qua te inſtaurati Carmeli Religio ſuſpicit, Patronum ſibi, & conſtituens, & votis omnibus, precibuſque iugiter ad Deum fuſis incolumem præcatur. Vale, ò, & præſidium, & dulce, decus noſtrum. Salmanticæ.

FACVLTAS ET APPROBATIO ORDINIS.

FRATER Ioannes à Spiritu ſancto Generalis Ordinis Fratrum Diſcalceatorum B. Mariæ de Monte Carmeli, de conſenſu noſtri Diffinitorij, vt liber, cuius titulus, *Phraſium Myſtitica Theologia Elucidatio*, à P. Fr. Nicolao à Ieſu Maria ſacræ Theologiæ Lectore in noſtro Collegio Salmanticenſi compoſitus, & à gravibus, doctiſq; viris noſtri Ordinis mature recognitus & approbatus, typis mandetur, & in lucem prodeat, obtenta facultate ſupremi Senatus, tenore præſentium licentiam concedimus. Datis in noſtro Conventu Sancti Hermenegildi Matriti, die 28. menſis Novembris anni Domini 1630.

Fr. Ioannes à Spiritu ſancto, Generalis.

Fr. Ioſephus à Matre Dei, Secretarius.

Aprobatio P. M. Didaci de Campo Auguſtiniani, Calificatoris Inquiſitionis Generalis, & Examinatoris Generalis in Archiepiſcopatu Toletano.

EX commiſsione D. D. Ioannis de Velaſco & Acebedo in hac Regali Curia Vicarij Generalis per legi librum, cui titulus Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ editũ à P. Fr. Nicolao à Ieſu Maria ſacræ Theologiæ Lectore in Collegio Salmanticenſi Carmelitarum Excalceatorum tanto patri pietate doctrina & religione emicanti dignum, in hoc Conventu Divi Philippi Matritenſis, die ſecundo Decembris anni 1630.

Fr. Didacus de Campo.

LICEN.

Licencia del Ordinario.

EL Licenciado Iuan de Velaſco y Azeuedo, Vicario General deſta villa de Madrid, y ſu partido, he hecho ver eſte libro intitulado *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ*, y no contiene coſa contra nueſtra ſanta Fè Catolica, y buenas coſtumbres: y aſsi por lo que a nos toca ſe puede dar licencia, para que ſe imprima. Madrid, y Diziembre ſeis, de mil y ſeiſcientos y treinta años.

Licenciado Velaſco y Azeuedo.

Por ſu mandado.

Simon Ximenez.

Cenſura del P. Fr. Luis Cabrera.

HE viſto por mandado de los ſeñores del Conſejo eſte tratado, cuyo titulo es, *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ*, Autor el P. Fr. Nicolas de Iesvs Maria, Lector de Teologia en el Colegio de Carmelitas Deſcalços de Salamanca. Todo lo que contiene me parece muy conforme a la dotrina Sagrada, y a la enſeñança de Santos y Dotores Eſcolaſticos. Serà de grande importancia para direccion de los que han de calificar dotrinas, y propoſiciones tocantes a materia de eſpiritu, en que ſin duda muchos ſe ſuelen adelantar por falta, no ſolo de eſperiencia deſta materia, ſino de principios, y del conocimiento eſpeculatiuo, que es neceſſario para dar parecer en ella; el qual ſe requiere mucho mayor quando falta el pratico, y experimental, pues en eſte caſo la falta del vno ſe ha de ſuplir con el otro, para llegar y conocer eſpeculatiuamente, adonde con la pratica, y eſperiē

cia

Digitized by Google

cia no ſe ha llegado. Para eſto pues digo, que ſerà de grande importancia eſte tratado, en el qual muy ſabia y doctamente ſe dà dotrina general admirablemente fundada, y declarada para el acierto de calificar propoſiciones deſta materia, lo qual haze en la primera parte. En la ſegunda declara algunas propoſiciones, que el venerable Padre Fr. Iuan de la Cruz dexò eſcritas en ſus obras, por aver reparado en ellas algunos Teologos. Lo qual ſe haze en eſte tratado tan exactamente, como en lo antecedente, con que tengo por ſin duda, que de oy en adelante, no ſolo no ſe hallarà en que reparar, ſino que todos reconoceràn la verdad, profundidad, y delgadeza, con que el dicho venerable Padre Fray Iuan de la Cruz tratò las coſas del camino de eſpiritu. Y por el conſuelo que me parece tendràn ſus devotos, que ſolo entienden Caſtellano, he querido dar eſte mi parecer en nueſtra lengua bulgar. En eſte Convento de ſan Felipe de Madrid, Março treinta de mil y ſeiſcientos y treinta y vn años.

Fr. Luis Cabrera.

Suma del Priuilegio.

TIene priuilegio el P. Fr. Nicolas de Iesvs Maria, Lector de Teologia del Colegio de Carmelitas Deſcalços de la ciudad de Salamanca, por tiempo de diez años, para imprimir vn libro intitulado *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ*, como parece por el teſtimonio que dio Iuan Laſo de la Vega, eſcriuano de Camara. En Madrid a diez dias del mes de Abril de mil y ſeiſcientos y treinta y vn años.

Suma de la Taſſa.

LOS Señores del Conſejo taſſaron eſte libro intitulado *Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ*, Compueſto por el Padre Fray Nicolas de Iesvs Maria, Lector de Teologia del Colegio de la ciudad de Salamanca a quatro marauedis el pliego, como parece por el teſtimonio de Diego Gonçalez de Villa-Roel, eſcriuano de Camara. En Madrid à tres dias del mes de Setiembre de mil y ſeiſciento y treinta y vn años.

ERRATA.

Digitized by Google

ERRATA.

Pagina 3.linea 14.exiſtimate,lege exiſtimare.Ibid.31.aſten ſuri,oſtenſuri.7.1.Rauinus,Rauanus.8.20.obtractores, obtrectatores..10.13.miraculos,miracula.12.17.portans,putãs. 19.6.ſolent,taditum,ſolent,additum.Ibid.lin.20. animo,omnino. 25. 7.quoſque, pluſque. 37.lin.vlt ſumptis,ſumpſit.39. 28.ad,ab.40.3.indice,incidet. Ibid.lin.15.remaneuit, remanebit.42.lin.vlt.aliquando,aliquo modo.44.31.quoque, que. 67.20.comprouatam,comprouatum.73.1.vbi, vti.77.lin.vlt. peculiare,peculiariũ.79.25.diuus,diuum.96.21.audit,audiat. 101.linia 12.referiunt,lege reperiunt.Pagina 105.linia penultima patere,petere. Pagina 109. 12.viuent, viuunt. Ibid.lin. 27.Illuminatorem,Illuminatorum. 116 16. & ratione,& ſine ratione. 118.15.alligere,alligate.128.15 immorarendum,immorandum.132.25.lingue,linque.135.4 exteriorem,exteriorum.138.18 eius,eſſes.140 17.timere,temere.143.25 vtramque,vitamque.144.18.carũ,eorum.148 27.æſtuante,æſtuans. 149.7 ſua,ſed.150.12.quę ſibi,quæ ſiui.151.1.cum,enim.Ibid. lin.5.fideliſi,fideli ſic.157.10.aſsignas,aſsignans.176.5.cauſe, caute.216.13.hic.hinc.217.20.treze, lege 23.263.lin.20.per auaritiã,poſt auaritiã.267 8.noſter,noſtrũ.289.6.propter, ſuper.Ibid.9.ſemetipſum,ſemetipſam.293.1.tratar,tratan.299. 2.oblata,ablata.308.9.prouenit,peruenit.332.26.diuina, anima.335.19.ſtita,ſtilla.352.lin.vlt.præcedaut,præcedunt.354. lin.5.debitæ,lege deditæ.Pag.358.lin.28.tuno,lege tunc.

Hæc Elucidatio Theologica cum his mendis ſuo reſpondet archetypo,Compluti,die 16. Menſis Iunij, anni 1631.

Corrector. *M. Sebaſtianus de Lirio.*

INDEX

Digitized by Google

INDEX CAPITVM, QVAE IN HOC LIBRO CONTINENTVR.

PARS prima claucidationis, ea, quæ ad propoſitiones has in comuni pertinent complectens. pag. 5.
Cap. 1. Huius libri doctrinam propter aliquorū ſcrupulum, diſtrictiorem ve cēſuram non obſcurari, ſed potius ex inde occaſionaliter illuſtrari, & cōmendari, ibid.
Cap. 2. Securitas, vtilitas, inſigniſque authoritas, & excellentia doctrinæ venerabilis parentis noſtri Ioānis à Cruce ex multiplici capite de menſtruatur, pagina 17.
Cap. 3. Primæ obiectioni, quæ adverſus venerabilis Patris noſtris Ioannis doctrinam in communi fit occurritur, p. 29.
Cap. 4. Secunda principalis obiectio adverſus myſtici noſtri Doctoris doctrinā in communi proponitur, & diluitur, p. 42.
Cap. 5. Tertiæ principali obiectioni adverſus eandem doctrinam in cōmuni ſumptam occurrit, p. 48.
§. 2. Horum librorum in lingua vulgari vtilitas, & conuenientia demonſtratur pag. 57.
§. 3. Inſignis authoritas Magiſtri Luiſij Legicnenſis ad hoc propoſitum adducitur, p. 61.
§. 4. Propoſitæ obiectionis reſponſio concluditur, p. 65
§. 5. Incidenti quæſito fit ſatis, p. 67.
Cap. 6. Theologia Myſticam ſicuti, & quālibet aliam ſcientiam, vel artem proprias, ac reconditas phraſes, aut locutiones ſibi vendicare, quarum vſus minimè ab alijs in tali ſcientia in eruditis iudicandus, aut taxandus, ſed illius profeſſorum iudicio (dummodo de veritate conſtet) relinquēdus eſt, p. 69.

Digitized by Google

§.2. Facultatem hanc potiori iure Theologiam Myſticam ſibi vendicare oſtenditur,p.76.

§. 3. Id ipſum exemplis à terminis imperfectis deſumptis in Theologia Myſtica confirmatur,p.81.

§.4. Vſus terminorum diſſimilium, & contrariorum in Theologia myſtica exemplis oſtenditur.83.

§.5. Terminorum ſuper perfectorũ in myſtica Theologia vſus ad idem demonſtrandum adducitur.85.

Cap.7.Scientiam non mediocrem,ſed ſummam inſuperque experientiã ad myſticæ Theologiæ ſublimes materias, propriaſque eius locutiones, ac phraſes perfectè intelligendas, & ſine errore iudicandas neceſſariam eſſe demonſtratur,p. 87.

§.2. Neceſsitas experientiæ præter ſcientiã demonſtratur.90.

§. 3. Aliquando ſimplices perſonas eſſe ſapiẽtiores in myſtica Theologia, quam alias in ſpeculatiuis ſcientijs eruditas oſtenditur, p.94.

§. 4. Quinam Theologi apti, vel incepti ſint ad iudicium de rebus,ac locutionibus myſticis ferendum ex dictis concluditur,p 96.

Cap.8. Hæreticorum, qui illuminati dicuntur,ſummatim proponuntur,p.98.

§.2. Prior hæreticorum, qui illuminati dicuntur claſſis,eiuſque errores referuntur, & ex doctrina myſtici noſtri Doctoris, aliorumq; Patrum reijciuntur, p.100.

§.3. Secũda,& peior illuminatorũ claſsis refertur, 103

§. 4. Tertia, & peſsima illuminatorum claſsis refertur,p.105.

§.5.Vltima illuminatorum claſsis refertur,p.108.

Cap.9. Vnde aliquorum deceptio circa ſiniſtram ſuſpicionem, minuſque benignam cẽſuram aliquarũ propoſitionum venerabilis noſtri Ioannis orta fuerit declaratur,p.110.

Secunda pars Elucidationis, ea quæ ad propoſitiones in particulari pertinent, complectens,p.125.

Secun-

Digitized by Google

Secunda pars.

Cap.1. Prior propoſitio elucidatur, ac Sanctorũ Patrum, illuſtriumque Dotum manifeſtis teſtimonijs corroboratur, p.125.

§.1. Pro elucidatione huius propoſitionis aliqua prænotantur, p.126.

§.2. Ex doctrina tradita propoſitionis huius legitimus ſenſus oſtenditur, pagina 130.

§.3. Plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia ad propoſitum adducuntur, p.132.

§.4. Teſtimonijs S. M. Noſtræ Thereſæ huius propoſitionis elucidatio abſoluitur, p.138.

Cap.2. Secunda venerabilis noſtri Ioannis propoſitio elucidatur, eamq; tam quoad rem, quàm quoadmodũ loquendi, apud Eccleſiæ Patres, & Doctores Catholicos frequentem eſſe oſtenditur, p 140.

§.1. Legitimus huius propoſitionis ſenſus declaratur, & ex ſacra Scriptura, ac Theologia comprobatur, p.141.

§.2. Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina, & locutio corroboratur, pagina 147.

§.3. Illuſtri S.M.N. Thereſæ teſtimonio eadem doctrina, & locutio corroboratur pag. 154.

Cap. 3. Tertia elucidatur propoſitio, eiuſq; doctrina, & loquendi modus pluribus Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs confirmatur, & illuſtratur, p.157.

§.1. Præmittuntur quædam notatu digna, p.158.

§.2. Ex dictis elucidatur prior pars huius propoſitionis, p.163.

§.3. Teſtimonijs Sanctorum Patrum prædicta doctrina, & locutio comprobatur, p.165.

§.4. Animadverſio circa ſtatutam doctrinam valdè notanda, p.174.

§.5. Secunda propoſitionis pars declaratur, & elucidatur, pag.179.

§. 6. Pluribus S. M. noſtræ Thereſæ, & aliorum Doctorum teſtimonijs cōprobatur, p. 182.

§. 7. Tacita quædam obiectio præcluditur, p. 188.

§. 8. Animadverſio notatu digna pro debita traditæ doctrinæ intelligentia pag. 189.

§. 9. Tertia propoſitionis pars elucidatur, & S. Patrus teſtimonijs corroboratur, pag. 193.

Cap. 4. Quarta & præcipua propoſitio elucidatur, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur, pagina 196.

§. 1. Erroneus illuminatorum ſenſus à prædictis myſtici noſtri Doctoris locutionibus pluribus, & manifeſtis eiuſdem teſtimonijs euidenter excluditur, & Catholicus eius ſenſus comprobatur, pagina 197.

§. 2. Verus ſenſus prædictarum locutionum multipliciter declaratur, pagina 205.

§. 3. Plura S. Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio continetur, referuntur, p. 215.

§. 4. Theologorum doctrina, & locutione amplius eadem locutio confirmatur, p. 218.

§. 5. Alia locutio contemplationem potius in paſſione, quam in actione conſtituens teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum comprobatur, pag. 219.

§. 6. Locutio ſilentium contemplationi tribuens teſtimonijs ſacræ Scripturæ, & Patrum ſtabilitur, pagina 222.

§. 7. Nomen ſomni, & mortis ſcripturæ, & Patrum teſtimonijs confirmatur, p. 225.

§. 8. Anihilationis nomen, & locutio ex ſacra Scriptura, & ſanctis Patribus confirmatur, pagina 228.

§. 9. Concluſio totius capitis, p. 229.

Cap. 5. Quinta propoſitio

tio

tio elucidatur, eiuſque doctrina, ſimul, & loquẽdi modus Sanctorum Patrum teſtimonijs illuſtratur, p. 230.

§. 1. Prior pars propoſitionis illuſtratur, & Sanctorum Patrũ teſtimonijs corroboratur, pag. 232.

§. 2. Secunda propoſitionis pars elucidatur, & ex communi doctrina confirmatur, pag. 237.

§. 3. Elucidatur, & confirmatur tertia propoſitionis pars, pag. 238.

§. 4. Vltima propoſitionis pars elucidatur, & ex cõmuni Theologorum doctrina confirmatur, pag. 239.

Cap. 6. Elucidatur propoſitio ſexta, Sanctorumque Patrum teſtimonijs illuſtratur, pag. 244.

§. 1. Declaratur, & confirmatur prior propoſitionis pars, ibidem.

§. 2. Elucidatur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur ſecunda propoſitionis pars, pag. 246.

Cap. 7. Elucidatur ſeptima propoſitio, Sanctorumque Patrum teſtimonijs cõprobatur, pag. 248.

§. 1. Verus propoſitionis ſenſus declaratur, pag. 249

§. 2. Alia ad idem propoſitum Sanctorum Patrum teſtimonia ſubiunguntur, pap. 250.

Cap. 8. Octaua propoſitio elucidatur, Sanctorumque Patrum, & illuſtrium Doctorum illuſtratur, pag. 256.

§. 1. Legitimus propoſitionis ſenſus declaratur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur, pag. 257

§. 2. Egregio Sanctæ Matris noſtræ Thereſiæ teſtimonio, alijſque etiam Sanctorum Patrum dictis eadẽ doctrina confirmatur, pag. 262.

Cap. 9. Elucidatur nona propoſitio, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs corroboratur, pag. 264.

§. 1. Verus propoſitionis ſenſus ex doctrina venerabilis noſtri Ioannis manifeſtè demoſtratur, pag. 265.

§. 2. Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimo-

Digitized by Google

ſtimonijs eadem doctrina confirmatur, p. 270.

§. 3. Doctrina myſtici Doctoris amplius declaratur, pag. 273.

Cap. 10. Propoſitio decima elucidatur, & Sanctorũ Patrum, illuſtriumque Doctorum teſtimonijs illuſtratur, p. 276.

§. 1. Verus, & legitimus popoſitionis ſenſus ex ipſa myſtici Ioannis noſtri doctrina apertè demonſtratur, p. 277.

§. 2. Ratione, & experientia propoſitionis doctrina comprobatur, pagina 278.

§. 3. Teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorem eadem doctrina corroboratur, pag. 283.

Cap. 11. Elucidatur propoſitio vndecima, Sanctorumque Patrum, & illuſtriũ Doctorum teſtimonijs corroboratur, p. 286.

§. 1. Doctrina huius propoſitionis, Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs confirmatur, pag. 287.

§. 2. Inſigni ſanctæ Matris noſtræ Thereſiæ teſtimonio id ipſum demoſtratur, p. 291.

Capit. 12. Elucidatur duodecim à propoſitio, & Sanctorum Patrum teſtimonio corroboratur, pag. 297.

§. 1. Verus, & legitimus propoſitionis ſenſus ex verbis myſtici noſtri Doctoris manifeſte oſtenditur, ibidem.

§. 2. Eadem doctrina teſtimonijs Sanctorum Patrũ & illuſtrium Doctorum cõprobatur, p. 299.

§. 3. Alijs Sanctorum Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimonijs, & exemplis eadem doctrina confirmatur, p. 202.

Cap. 13. Propoſitio decima tertia elucidatur, eiuſque manifeſtus ſenſus ex cõmuni doctrina comprobatus, p. 305.

Cap. 14. Propoſitio decima quarta elucidatur, ſanctorumque Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimonijs corroboratur, p. 308.

§.1. Prior propoſitionis pars elucidatur, ibidem.

§.2. Alijs Sanctorum Patrum teſtimonijs eadē pars confirmatur, pag. 311.

§.3. Secunda propoſitionis pars declaratur, & confirmatur, pag. 312.

§.4. Eadem ſecunda pars alijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs amplius confirmatur, pag. 314.

Cap. 15. Elucidatur decima quinta propoſitio, & ex communi Sanctorum Patrū & illuſtrium Doctorum authoritate corroboratur, p. 316.

§.1. Doctrina huius propoſitionis quam plurimis Sanctorum Sanctorum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur, pag. 317.

§.2. Animaduerſio notanda, pag. 319.

§.3. Eiuſdem propoſitionis doctrina, quoad vltimā partem confirmatur, pag. 321.

Cap. 16. Elucidatur decima ſexta propoſitio, eiuſq; legitimus ſenſus declaratur, Sanctorumque Patrum teſtimonijs corroboratur, p. 326.

§.1. Verus propoſitionis ſenſus declaratur, ibidem.

§.2. Eadem doctrina magis declaratur; p. 329.

§.3. Obiectio quædam diluitur, p. 333.

§.4. Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina confirmatur, pagina 335.

Cap. 17. Elucidatur decima ſeptima propoſitio, eiuſque legitimus ſenſus ex cōmuni Sanctorum Patrum doctrina demonſtratur, p. 340.

Cap. 18. Elucidatur decima octaua propoſitio, & ex dictis in tota hac elucidatione verus eius ſenſus aperte oſtenditur, p. 344.

Cap. 19. Propoſitio decima nona ex dictis declaratur, & elucidatur, pag. 347.

Cap. 20. Elucidatur vigeſima propoſitio, & Sanctorum Patrū teſtimonijs corroboratur. 349.

Digitized by Google

Cap.21. Elucidatur vigeſima prima propoſitio, veruſque eius ſenſus Sanctorum Patrũ teſtimonijs corroboratur, pag. 352.

§.1. Verus propoſitionis ſenſus declaratur, pag. 353.

§.2. Sanctorum Patrum & illuſtrium Doctorum teſtimonijs doctrina tradita corroboratur, pagina 356.

FINIS.

Digitized by Google

ELVCIDATIO THEOLOGICA.

CIRCA PHRASES, ET PROPOſitiones Theologiæ myſticæ in communi, & aliquas etiam in particulari, quæ in ſpiritualibus libris Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS A CRVCE, primi poſt Beatam Fundatricem THERESIAM, reformati Carmeli erectoris reperiuntur.

PROOEMIVM.

DVO Sunt (amice Lector) quæ Elucidationem hanc Theologicam expoſcere videntur. Primùm eſt; ipſius Theologiæ myſticæ, de qua in ſuis ſpiritualibus libris Venerabilis Parẽs noſter IOANNES A CRVCE, tanquã ſublimis Doctor myſticus à Patre luminum eximiè illuſtratus, ſublimiter egit, ſumma altitudo, difficultas, ac reconditũ argumẽtũ; quale ipſum nomẽ *Myſtica* (quod vt aduertit D.Bonau.c.3.

de myſtica Theologia, part. 4. idem ſonat, quod occulta Theologia) præſefert. Cùm enim in qualibet ſcientia, vel arte propriæ phraſes ac locutiones, quæ non niſi illius ſcientiæ, vel artis profeſſoribus ſunt notæ, quarū proinde intelligentia propria explicatione indiget, reperiantur, potiori ſanè iure in hac adeò ſublimi, occulta, difficili, ac ignota Theologiæ myſticæ ſcientia, quæ circa res à communi hominum captu altiſsime reconditas, imò & prorſus ineffabiles verſatur, ſimiles longeque difficiliores, & abſtruſiores phraſes, ac locutiones ipſius proprias, quæ explicatione indigeant, reperiri neceſſum erit. Hàc enim ſublimen ſcientiam magnus ille Theologiæ myſticæ princeps Dioniſius cap. 7. de diuinis nominibus deſcribens, ſic inquit. *Eſt diuiniſsima Dei cognitio, quæ eſt per ignorantiam cognita ſecundum vnitionem ſuper mentem quando mens ab omnibus alijs recedens, poſtea & ſe ipſam dimittens, vnita eſt ſuper ſplendentibus radijs inde, & ibi non ſcrutabili profundo ſapientiæ illuminata.*

Ex quo fit, vt ſancti Patres, ac Doctores myſtici, cum ad res adeò ſublimes, & reconditas aliqualiter explicandas locutiones communes valde impares, ac demiſſas eſſe cernant, alijs locutionibus ſæpè vtantur, in quibus etſi exceſſus aliquis vel minor proprietas appareat, ineſt tamen in illa met improprietate mira quædam proprietas, & aptitudo ad denotandum rem altiorem eſſe, quam verbis exprimi queat, quæ proinde locutiones piè, ac reuerēter ſuſcipiēdæ, ac explicandæ ſunt, multumque prædictis Doctoribus in hac parte deferendum, vt in prima huius elucidationis parte latiùs proſequemur.

Cum ergo Venerabilis Parens noſter IOANNES A CRVCE tanquā ſublimis Theologiæ myſticæ Doctor, de his altiſsimis, ac reconditis rebus in ſuis libris ſublimiter ſcripſerit nō potuit non prædictis locutionibus, & phra-

& phraſibus huius reconditæ ſcientiæ proprijs, atq; adeò difficilibus, debitaq; vt ab omnibus rectè intelligantur, explicatione indigentibus ſæpè vti, ad quarum proinde Theologicam explanationem meritò Elucidationem hanc inſtituimus.

Accedit ſecunda ratio ex præcedenti orta: cum enim in his libris prædictæ locutiones propter adductam rationem ſæpè occurrant, aliqui eas legentes etſi Scholaſticæ Theologiæ non omnino ignari in myſticæ tamen ſtudijs, & experientiæ parum verſati illarum legitimum, ac veriſimum ſenſum nequaquam capientes in illis offendere potuerunt, eaſque veræ Theologiæ parùm conſonas, imò & omnino falſas, vel etiam aliqua maiori cēſura dignas exiſtimate quaſi hæreticorum (qui communiter illuminati dicuntur) erroribus fauere poſsint; cum tamen re vera, vt ex dicendis manifeſtè conſtabit, illis omnino ſicut lux tenebris aduerſentur.

Vt igitur vano horum timori, qui proculdubio *illic trepidauerunt timore vbi non erat timor*, eorumquè ſcrupulis ſacra Religio noſtra, vt par eſt, occurreret, ne forte exinde myſtici Doctoris noſtri doctrina prorſus cœleſtis, maximequè vtilis, & neceſſaria, minimequè cenſura, ſed potiùs ſumma veneratione, & admiratione digna detrimentum aliquod, vel iacturam aliquando patiatur, nobis à Maioribus noſtris iniunctum fuit, vt ſingulas locutiones, ac propoſitiones, in quibus illi (licet immeritò) trepidauerunt, ac offenderunt, percurreremus, legitimūquè earum ſenſum catholicæ doctrinæ, ac Sacræ Theologiæ conſonum aperiremus, quod in hac Elucidatione Deo dante, ipſoquè Doctore noſtro edocente præſtare intendimus, apertiſsimè (ni fallimur) oſtenſuri eas omnes locutiones, ac propoſitiones prout in libris Venerabilis huius Parentis noſtri continentur, non ſolū ab omni

prorſus erroris ſuſpitione immunes eſſe, ſed etiam in Sã ctorum Patrum, ac illuſtrium Doctorum, quos ſancta ve neratur Eccleſia libris ſæpiſsimè, & expreſse, tàm quoad rem, quàm quoad loquendi modum reperiri, ſanamquè, catholicam, ſublimen, vtilem, imò & animarum ſaluti, ſpi ritualiquè profectui neceſſariam, ac deniq; Sacræ Theologiæ in omnibus mirificè conſonam, prorſuſq; diuinam doctrinam continere, quæ proinde abſquè vllo timore, ſed cum magna ſecuritate, inoffenſoq; pede percurrenda, addiſcenda, veneranda, reuerenter ſuſcipiẽda, ac opere diligenter exequenda eſt.

Cæterum, quia ad ſingularum propoſitionum debitam explicationem, & intelligentiam aliqua in communi circa eaſdem priùs adnotanda, & elucidanda occurrunt; ideò totam hanc Theologicam Elucidationem in duas præcipuas partes diuidemus, inquarum prima ea, quæ ad has propoſitiones in communi pertinent adnotabimus; in ſecunda verò prædictas propoſitiones ſigillatim percurremus, & elucidabimus. Vtramquè autem partem in diuerſa capita ſecabimus.

PRIMA

PRIMA PARS ELVCIDATIONIS.

Ea quæ ad propoſitiones has in communi pertinent complectens.

CAPVT I.

Huius libri doctrinam propter aliquorum ſcrupulum, diſtrictiorem vè cenſuram non obſcurari, ſed potiùs exinde occaſionaliter illuſtrari, & commendari.

NE Eorum, quorum in prooemio iam meminimus, ſcrupulus, aut diſtrictior cēſura circa propoſitiones infra referendas, & explicandas, aliquem erga librum hunc Venerabilis noſtri Ioannis legenti ſcrupulum, aut ſuſpitionem ingerat, debitamque eius doctrinæ fidem, ac venerationem aliquo modo minuat, ſed potiùs occaſionaliter augeat, illud in primis prænotandum duximus, valde ſcilicet in Eccleſia antiquum, & conſuetum eſſe libros Sanctorum Patrum valdeque illuſtrium Doctorum excellenti doctrina refertos non modicas contradictiones diſtrictioreſq; cenſuras, vel per inuidiam à malis, vel etiam ex nimio zeli feruore á pijs viris (Deo ſic ad maiorē veritatis illuſtrationem permittente, diabolo verò ob eiuſdem veritatis odium id procurante) per aliquod tēpus pati, quæ tamen tēporanea contradictio non obſcuritatē, nec ſuſpitionē, nec venerationis defectū, ſed veritate perſpecta perpe- 1

tum eis ſplendorem celebritatemq; contulit, maiorem
què conciliauit auctoritatem: quod in his quoque myſti
ci Doctoris noſtri libris ſublimi, & præclara doctrina vn
dequaque refertis euenturum merito ſperamus. In huius
ergo veritatis confirmationem aliqua ex certis hiſtorijs
exempla adducemus.

2 Et in primis, vt à præcipuis Eccleſiæ Doctoribus inci
piamus, ſtatim ſe ſe menti offert celebre illud opus maxi
mi Doctoris D. Hieronymi, quod ad vniuerſæ Eccleſiæ
ſummam vtilitatem elaborauit, dum ſacras Scripturas ve
teris Teſtamenti ex Hebraico fonte in Latinam linguam
tranſtulit, aduerſus quam tranſlationem multi viri gra-
ues tunc acriter inſurrexerunt eam grauiter reprehēden
tes, pluraq; contra eam obijcientes, vt ex præfationibus
eiuſdē D. Hieronymi, quas præfixit ſacris libris, quos ex
Hebræo tranſtulit, quæq; in Latinis Biblijs correctis, &
1 auctoritate Clementis VIII. editis poſt libros ſacros ſi-
mul circunferuntur, in quibus de huiuſmodi obtrectato
ribus valde conqueritur, & ſe ab eorū telis defendit, ma-
nifeſtè conſtat: ſpecialiterq; Paladius Galata (referente
eodem D. Hieron. in prologo librorū cōtra Peliagian.)
& Rufin. lib. 2. aduerſus Hieronymū, prædictā tranſlatio
nem reprehenſione dignā reijciendamq; eſſe exiſtimaue-
runt, & (quod magis eſt) D. Auguſtinus eam nō fuiſſe Ec-
cleſiæ, neceſſariā, neq; vtilē iudicauit, vt ex epiſt. 10. quæ
eſt Auguſtini ad Hieron. & 11. quæ eſt Hieronymi ad Au
guſtinum, quæ in tom. 2. operum D. Auguſtini habentur
apertè conſtat. Cæterùm hac tam graui contradictione,
diſtrictiorique pluriū cenſura non obſtante, tantū aucto
ritatis pondus, communemq; venerationem prædicta
trāſlatio obtinuit, vt Damaſus Papa (ſicuti refert Platina
in eius vita) eam in cōmunem Eccleſiæ vſum introduxe-
rit, Eccleſiæ etiā generali applauſu (vt affirmant D. Iſido-
rus

rus lib. 1. de diuinis Officijs c. 12. & Rabin. lib. 2. de Inſtitutione Clericorum c 54.) eam vt veriorem, & clarioré ſtatim admiſerint, inſuper ſubſequentes Eccleſiæ Patres, vt D. Gregor. lib. 2. moral. c. 24 Iſidorus lib. 6. ethymol. c. 5. & alij imò, & ipſemet D. Auguſt. lib. 18. de Ciuit. Dei, cap. 43. eandem valde commendauerint, ac tandem vniuerſalis Eccleſia in Conc. Trident, ſeſſ. 4. dùm vulgatam Latinam editionem pro authentica, & canonica habendam eſſe decreuit, hanc eandem ſummam auctoritatem prædicti D. Hieronymi tranſlationi, quam continet maior pars librorum veteris teſtamēti eiuſdem vulgatæ editionis contulit. Ecce ergo qualiter illa plurium offenſione, grauiq; cenſura nón obſtante, non obſcurata, ſed inſigniter illuſtrata prædicta tranſlatio remanſit.

Sed iam ad celeberrimum Eccleſiæ Doctorem, & lumen D. Auguſtinum tranſeamus, cuius inſignes libri circa prædeſtinationem, & gratiam. Plurium animos nō ſolùm de communi vulgo, ſed etiam presbyterorū, ac Epiſcoporū, qui & pietate, & eruditione celebres erant, ita offenderunt, vt multū ex eorū doctrina turbarentur, eāquè valde ſuſpectā haberent, vt in epiſtolis D. Hilarij, & Proſperi ad eundé Auguſtinum, quæ in tom. 7. operū ipſius ante librū de Prædeſtinatione Sāctorum circunferūtur, cernere licet, ſatiſq; indicat idé D. Proſperus in præfatione reſponſionum ad capita Gallorū, vbi hæc habet verba, *Doctrinam quam ſanctæ memoriæ Auguſtinus Epiſcopus contra Pelagianos inimicos gratiæ Chriſti, & liberi arbitrÿ decomptores, per multos annos apoſtolicè aſſeruit literiſq; mandauit, quibuſdam viſum eſt, aut non intelligēdo, aut intelligi eam nolendo reprehendere, & hoc quaſi cōpendiū cognitionis, his qui iudicio eorum ducebantur afferre, vt quæ in libris prædicti viri damnabilia reperiſſe iactabant, breuiū capitulorum indiculis publicarent, taliq; commento, & deteſta-* 3

 tionem

tionem eius, quem impeterent obtinerent, & ab his, quæ infamaſſent, curam exterriti lectoris auerterent. Hæc Proſperus de Auguſtinianæ doctrinæ contradictoribus, quæ propoſito noſtro non parum adaptantur.

Sed nũquid propter hanc tantorum virorum contradictionem Auguſtiniana doctrina ſuſpecta, aut minus venerata remanſit? imò potiùs occaſione exinde deſumpta magis illuſtrata fuit, maiuſq; auctoritatis pōdus, ac venerationis incrementũ ſuſcepit: ſiquidem nō ſolũ prædicti Sancti Patres Hilarius, & Proſperus pro eius defenſione fœliciter propugnarunt, ſed etiã plures Sũmi Pōtifices, vt Celeſtinus in epiſtola ad quoſdam Galliarum Epiſcopos c. 2. Sanctus Leo I. epiſtola ad Nicetã Aquileienſem Epiſcopũ, Gelaſiũs in epiſt. 5. ad vniuerſos Epiſcopos per Picenum, ac in decreto, cum ſeptuaginta Epiſcopis habito de apocriphis ſcripturis, & Ioann. 2. in epiſtolula ad quoſdã nobiles Senatores Romanos; ac deniq; Concil. Arauſic. 2. iuſſu citati Leonis Pontificis celebratum prædictã D. Auguſtini doctrinã nō ſolũ approbauere, eius obtractores grauiter coarguentes, ſed etiã ſummis laudibus cōmendarũt, adeò, vt iam Auguſtini in hac parte doctrina non tanquam vnius particularis Doctoris opinio, ſed tanquã Eccleſiæ catholicæ cōmunis ſententia habeatur.

4 Similem imò, & maiorem inſectationẽ ſcripta magni Gregorij Pontificis maximi paſſa fuere. Etenim, vt referunt S. Antoninus 2. parte hiſtoriæ, cap. 3. titulò 12. §. 30. & Ioannes Diaconus lib. 4. ſuæ vitæ plures poſt Sancti Pontificis mortem ad comburendos libros ipſius cæperunt in Romana Ciuitate pariter anhelare, cumquè aliquos iam combuſiſſent, reliquos omnes proculdubio exurerent, niſi Petrus Diaconus Gregorij familiariſsimus vehementer obſtitiſſet clamans ſe ſuper ipſius caput, dum ſcriberet, Spiritum Sanctum in ſimilitudine columbæ

lumbæ frequentiſsimè perſpexiſſe. Vnde ex illa tam acri perſecutione non ſolum obſcurati, aut in minori veneratione habiti prædicti libri minimè remanſerunt, ſed potius æternum adquiſiuere ſplendorem, ac tanquam ingens theſaurum ſummo honore, ac reuerentia in Eccleſia cuſtoditi ſunt.

Quid etiam de Angelici Doctoris D. Thomæ libris dicemus? Etenim (vt refert Magiſt. Fr. Ferdinandus del Caſtillo Centuria. 1. hiſtoriæ ordinis Prædicatorum lib. 3. cap. 31.) ſtatim poſt S. Doctoris obitũ in ipſamet vniuerſitate Pariſienſi, vbi ille floruerat, quam plurimi Theologi inſurrexerunt auctoritatiquè doctrinæ illius inuidentes multas eius propoſitiones erroris nota damnauerũt, quæ perſecutio eo vſque progreſſa fuit, vt Pariſienſis Epiſcopus ſententiam excommunicationis contra defenſores prædictarum propoſitionum D. Thomæ protulerit. 5

Sed quid inde ſequutum fuit? ſane poſt modicum tempus fracti ſunt fluctus iſti, doctrinaq; D. Thomæ, occaſione ex inde deſumpta, non ſolum ab omni calumnia libera ſed ſummopere illuſtrata remanſit. Nam anno Domini 1325. Stephanus Pariſienſis Epiſcopus, ſimul cum omnibus Doctoribus Theologiæ Eccleſiæ, & Vniuerſitatis, qui numero erant 72. habita longa conſultatione de prædictis propoſitionibus, & magno ſtudio examinatis, eaſdem quas alij, tanquam erroneas ante damnauerant, non ſolum catholicas eſſe iudicauerunt, ſed vniuerſam S. Doctoris doctrinam ſummis laudibus celebrarunt (& quod caput eſt) plures Summi Pontificis videlicet Innocentius VI. in quodã ſermone de laudibus S. Thomæ, qui incipit: *Et ecce plus quam Salomon hic*, Ioannes XXII. qui Beatum Thomam Catalogo Sanctorũ adſcripſit. Clemens VI. in quadam Bulla, edita die quinta Februarij; Pontificatus ui anno ſecũdo, Vrbanus VI. in Bulla ad Archiepiſcopũ,

& Do-

& Doctores Vniuerſitatis Toloſanæ, Pius V. qui Doctorem Eccleſiæ quintum S. Thomam deſignauit in quadam Bulla edita Romæ die 11. Aprilis, anno 1576. ac tandem Clemens VIII. in Bulla ſpeciali, qua Ciuitati Napolitanæ ſanctum Thomam in patronum, & protectorē conceſsit vniuerſam Angelici Præceptoris doctrinam, non ſolum tanquam catholicam, & ab omni erroris labe immunem approbant, omneſq; eius impugnatores tanquam de veritate ſuſpectos damnant, ſed etiā adeò laudibus eam extollunt, & celebrant, omnibuſq; ſuſcipiendam ac venerandā proponunt, & commendant, vt ad vniuerſalem Eccleſiā illuminandam, eam à Deo datam fuiſſe, ſinguloſq; ipſius articulos totidem eſſe miraculos affirment.

6 Iam verò (vt ad rem noſtram proximius accedamus) ſi inſigniores libros, qui de vitæ internæ, & contemplatiuæ ſtudijs, de mentis vnione cum Deo, alijſque huiuſmodi minimè vulgaribus, & raris exercitijs myſticis ſublimiter agunt, mente recolamus, inueniemus ſanè eorum plures plurium quoque etiam piorum cōtradictiones, diſtrictioreſque cenſuras ad tempus paſſos fuiſſe: ex quo tamen libri illi eorum veritate, doctrinæque ſublimitate attentè perpenſi, & perſpecta non obſcuritatem aliquam, aut ſiniſtram ſuſpitionem, ſed maiorem ſplendorem, auctoritatemque apud omnes obtinuere: Quod in ſpiritualibus operibus celeberrimi illius contēplatoris Doctoris Ioannis Rusbrochij, quæ ab omnibus in ſummo honore, & veneratione habentur, cernere licet.

Nam (vt in epiſtola nuncupatoria, quæ in principio operum ipſius apponitur, & in præfatione Laurentij Surij, quæ ibidem habetur, refertur) aliqua eius opera, ſpecialiter vero librum de Nuptijs ſpiritualibus, tanquam de errore ſuſpectum aliqui reijciendum putarūt, eo quod ea tēpeſtate, qua ipſe floruit, erant impudentiſsimi, ac amentiſsimi

tiſsimi

tiſsimi quidam hæretici, qui Liberorum ſpirituum nomine tunc vocabantur, quorum opiniones quædam cum huius ſanctiſsimi viri, imò & cum quibuſdam ipſius Chriſti ſententijs non nihil conſentire videbantur, quod prorſus idem in caſu de quo loquimur, propter hæreticos, qui Illuminati dicuntur, contigit. Inter reprehenſores autem doctrinæ prædicti Rusbrochij primum tenuit locum præclarus ille Theologus Doctor Ioannes Gerſon, de quo Surius loco citato ſic loquitur: *Salua Gerſonis reuerentia, quem & nos ita, vt decet, ob eius integritatem ex animo veneramur, tametſi peritus, & probè exercitatus fuit Theologus ſcholaſticus, ſed in myſticæ Theologia cognitione, ac experientia prorſus nihil habet ad Rusbrochium; quem licet doleamus ab eo non nihil reprehenſum, tamen quia ignorans in virum ſanctum incurrit, nolumus acerbius in illum inuehi, certi videlicet, quod ſi Rusbrochij noſtri vitam perſpectã habuiſſet, ſummis eum laudibus celebraſſet.* Hæc Surius de Gerſone reprehendente doctrinã Rusbrochij; hæc nos etiam de reprehenſoribus (ſi aliqui eſſent) doctrinæ myſtici Doctoris noſtri IOANNIS non immerito dicere poſſumus.

Simile quid in ſpiritualibus operibus Venerabilis Patris, & clariſsimi Theologi Doctoris Ioannis Thauleri, quæ magna apud omnes veneratione habentur, cõtigiſſe teſtatur Ludouicus Bloſius in Apologia, quã pro eius defenſione ſcripſit his verbis: *Cũ intellixiſſẽ pleroſq; à lectione librorũ Doct. Ioannis Thauleri deterreri verbis Ioannis EcKij operæpretiũ eſſe duxi paucis ea refellere, quæ in ipſum Thaulerum minus cõſideratè ſcribit EcKius. Hic enim diſputans aduerſus Martinum Lutherũ Hæreſiarcham tertio libro de Purgatorio Thaulerum appellat Somniatorẽ, eumque hæreſeos inſimulare videtur, nihil tamen adducit quo comprobet illum eſſe hæreticum. Qui ſi diligenter legiſſet eius lucubrationes, longe aliter de eõ ſenſiſſet. Nam Thaulerus Catholicæ fidei cultor* 7

inte-

Digitized by Google

integerrimus eſt, ea, quæ ſcripſit ſana, & plane diuina ſunt, vt cognoſcere poſſunt omnes, qui in illis ſunt verſati; ſed EcKius ardore Eccleſiæ ſucceſſus indignè tulit, quod Lutherus magnificè laudaret Thaulerum, & ſententijs eius ſua praua dogmata confirmare niteretur. Quid verò mirum, ſi miſer, & infœlix ille ſuos errores dictis Thauleri à ſe perperam allegatis tueri tentauerit; cum non ſolum Sanctorum Patrum, verum ipſius quoque ſacræ, & diuinæ Scripturæ verbis impudentiſsimè ad ſuam hæreſim ſtabiliendam abutatur? Si doctrinæ Thauleri adhærere voluiſſet, profectò hæreticus numquam fuiſſet: nam ex vnius Thauleri ſcriptis hæreſes, quæ hiſce temporibus emerſerunt, pleniſsimè confutari poſſunt, &c. Hæc Bloſius, qui tandem, poſtquam Thaulerum ab iniuria egregie vindicauit, ſic concludit: *Ipſe itaque Thaulerus non acerbe in odium adducendus, ſed vt eximius, orthodoxuſque Theologus, ac ſingularis Dei amicus commendandus eſt. EcKius, non portans ſe falli, dicit: Vtinam Thaulerus prorſus lateret, & non inuolaret in monaſteria: Ego verò in nomine Domini dico: Vtinam Thaulerus vbique gentium cognitus, & in omnia monaſteria receptus eſſet, atque à quam pluribus diligentiſsimè legeretur. Verum EcKius licet minus circunſpectè damnauerit Thaulerum, nondum à ſe ſatis ſtudioſè lectum, nequaquam tamen hoc malignè feciſſe credendus eſt: ſed feruens ille zelus, quo inuehebatur in Lutherū Hæreſiarcham facilè illi perſuaſit, vt præproperè iniquam de ſanctiſsimo viro Thaulero ſententiam ferret.* Huc vſq; Bloſius; quo nihil ad propoſitum noſtrū aptius excogitari potuit.

8 Sed vt plures alios huius generis libros inſigni pietate refertos, quique ſumma cum vtilitate, & laude præ omniū manibus habētur, quos in huius rei cōprobationē adducere poſſemus, prolixitatis euitādæ gratia omittamus nō poſſumus præterire admirabiles illos libros præclariſsimæ Virginis, ac SS. Matris noſtræ THERESIAE, qui

qui toto terrarum Orbe, cum omnium admiratione ſummis laudibus meritò celebrantur, & ad communem fidelium vtilitatẽ ex lingua Hiſpana, in qua ab ipſa B. THERESIA fuerũt conſcripti, diuerſis idiomatibus, videlicet Latino, Italico, Gallico, Germanico, Flandrico, & Polono, adhuc ante eius canonizationem, verſi fuerunt.

Horum igitur cœleſtium librorum doctrinam, cum primo in lucem prodiere, non defuerunt, qui bono fine (vt par eſt credere) fideiq; zelo ſuccenſi acriter reprehẽderent, & damnarent, plura contra illam obijcientes, imò (vt bene adnotauit doctiſsimus Magiſter P. F. Baſilius Pontius Legionenſis Auguſtinianus, primariúſquè Theologus Salmanticenſis in erudito Defenſorio, quod pro doctrina Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS ſcripſit) eadem prorſus, quæ modo aduerſus hanc myſtici Doctoris noſtri doctrinã obijciũtur; quibus omnibus abũdantiſsimè, ac doctiſsimè ſatisfecit inſignis ille vir Magiſter Frater Luiſius Legionenſis propter eius ſapientiam, & ſcripta toto orbe celeberrimus in Apologia, quã pro defenſione prædictæ doctrinæ THERESIAE noſtræ edidit, vbi latè oſtendit illã non ſolum ab omni erroris ſuſpitione immunẽ, ſed etiam diuinitus inſpiratam, ac planè admirabilem, & cœleſtem eſſe, idemq; iudicarunt plures alij grauiſsimi, ac ſapientiſsimi viri, quibus iudiciũ de eius libris commiſſum fuit, vel qui propriam de illis ſententiam, poſt attentam eorum lectionem, & diſcuſionem protulerunt, ex quibus octoginta quinq; teſtes omni exceptione maiores iuridicè deponentes referunt ſapientiſsimi illi, & Reuerẽdiſsimi Sacræ Rotæ Auditores in ſecunda relatione typis iam mandata, quam pro ſolẽni huius præclaræ Virginis canonizatione Pontifici maximo Paulo V. poſt longam diſcuſionem, ac maturam deliberationem fecerunt, in articulo ſecundo prædictæ rela-

Digitized by Google

relationis §.2.pag.149 cernere licet. Quæ etiam doctrinæ excellentia ex rei exitu, longaque experientia, & vberrimis fructibus, quos innumeri ex ea perceperunt, quotidiequè percipiunt, ſatis ſuperquè comprobata eſt: imò (vt rectè citatus Magiſter Luiſius Legionenſis adnotauit) nullus vnquã ex huius doctrinæ lectione illuſus, aut deceptionem aliquam paſſus inuentus eſt, quin potius omnes ex ea in Dei amorem vehementer accenduntur, & in Perfectionis via, orationiſquè, & contemplationis exercitijs mirifice inſtruuntur.

9 Ex quo factum eſt, vt eò auctoritatis doctrina hæc Sãctæ Matris noſtræ THERESIAE iam peruenerit, quò amplius nullam aliam (excepta canonica) perueniſſe ſciamus, imò nec peruenire poſſe videatur, ſiquidem non ſemel, aut iterùm, ſed ſæpius ab Apoſtolica Sede veluti canonizata fuit, dum Sũmi Pontifices Paulus V. Gregorius XV. fœlicis recordationis, & Sanctiſsimus Dominus noſter Vrbanus VIII. in oratione, quam pro eius Officio approbarunt, præclara illa verba, *Cœleſtis eius doctrina* apponi iuſſerunt: quam etiam orationem ſimul cum eius ſpeciali officio Sacra Rituum Congregatio approbauit.

10 Hanc quoque doctrinæ excellentiam, & ſublimitatem conſiderantes Reuerendiſsimi Sacræ Rotæ auditores in ſecunda relatione iam citata art.2.§.1.pagin.78. ſic loquũtur: *Quartum argumentũ ſanctitatis B. THERESIAE elicitur ex libris ſpiritualibus, & planè diuinis quos, & Confeſſariorum ſuorum iuſu, & ex illis aliquos particulari Chriſti reuelatione conſcriptos reliquit, qui præ manibus habentur quibus per lectis clariſſimi omnium ordinum Theologi Beatæ Thereſiæ ſapientiam admirantur, & facilem myſticarum paſſionum explanationem adeò obſtupeſcunt, vt rarum genus ſapientiæ eis videatur, quod de myſtica Theologia Patres obſcure,*

re, at ſparſim tradiderunt à Virgine vna in methodum tam perſpicuè, atque concinnè fuiſſe redactum: meritoque illam quaſi ſpiritualis doctrinæ Magiſtram Eccleſiæ à Deo datam prædicant, conuicti ſcilicet experientia diuinæ lucis, & piorum affectuum quos ex illius libris hauriunt, teſtanturque communiter doctrinam horum librorum non eſſe hominis, nec minus mulieris literarum ignaræ, ſed Dei, & (vt aliqui ſubdunt) non acquiſitam, ſed infuſam, & à Spiritu Sancto dictatam, maximeque vtilitatis fuiſſe, & eſſe, miroſque effectus ex eorum. Lectione in Eccleſia Dei conſequutos eſſe, & in dies conſequi. Et paucis interpoſsitis ſubiungunt, *Cum igitur Deus miſericors B. THERESIAM Eccleſiæ illuminãdæ, & pietatè augẽdæ deſtinauerit omnino ſentiendum videtur Deum ipſum qua ſolet ſui cõmunicatione, & illam prius excellenter illuminaſſe, & ſanctitate inſigni cõdecoraſſe.* Sed ne huiuſmodi encomia quaſi hyperbolicè dicta ab aliquo temere habeantur, tria in eis perpendenda ſunt, ſcilicet grauitas materiæ, auctoritas loquentium, & dignitas audientis. Primum quidem eſt Sanctorum canonizatio pertinẽs ad res Fidei, quæ inter grauiora quæquè grauiſsima eſt. Secundum verò eſt oratio ſapientiſsimorum iudicum Romanæ Rotæ per multorum teſtium depoſitiones iuridice exceptas vera colligentium. Tertium autem ipſummet ſupremum Eccleſiæ caput diffinitionem ſuper hoc daturũ. Sanè hæc tria nullatenus hyperbolica patiuntur verba, ſed veritatem nudam exigunt.

Quibus tandem accedit teſtimonium aliud omni exceptione maius, Sũmi ſcilicet Pontificis Gregorij XV. in Bulla canonizationis Sanctæ THERESIAE vbi n. 3. ſic loquitur: *Quã Dominus ad tantũ opus peragendum abundanter impleuit ſpiritu ſapientiæ, & intellectus*, & poſtea num. 20. ſic ſubiungit: *Adimpleuit eam ſpiritu intelligentiæ vt non ſolum bonorum operum in Eccleſia Dei exempla relinqueret,* 11

quæret, ſed illam cœleſtis ſapientiæ imbribus irrigaret, editis de myſtica Theologia, aliiſque etiam multa pietate refertis libellis, ex quibus fidelium mẽtes vberrimos fructus percipiũt, & ad ſuperna patriæ deſiderium maximè excitantur, &c. Hæc Summus Pontifex in THERESIAE noſtræ doctrinæ commendationem & laudem, ex quo, & ex huc vſque dictis maxima eius auctoritas ſatis ſuperque demonſtratur.

Hæc autem omnia ſic aliquantulum latiùs commemorauimus propter duo: primò ſcilicet, vt appareat, multoties libros, quantumuis inſigni pietate, & præclara doctrina refertos, aliquorum etiam piorum, & doctorum offenſionem, diſtrictioremquè cenſuram ad tempus pati, ex qua tamen, poſtquam talis doctrina ab exercitatis, & ſapientioribus viris ſincero animò attentius legitur, maturiuſque perpenditur, non obſcurata, aut aliquo modo ſuſpecta, ſed multo magis illuſtrata manet. Vnde id etiam in his Venerabilis Parentis noſtri libris, quos omnino veram, & catholicam, imò & valde præclaram, ac ſublimen in Theologia myſtica doctrinam diuinitus inſpiratam vndique continere non poſſumus dubitare, euenturũ meritò ſperamus, imò & iam eueniſſe gaudemus; ſiquidẽ doctrina hæc à pluribus grauiſsimis, ac ſapientiſsimis viris iam approbata, & eximiè laudata eſt, vt ſequẽti capite oſtendemus.

Deinde alia etiã de cauſa ſummã librorũ THERE-
11 SIAE noſtræ auctoritatẽ ſic ſtabilibimus, vt cum in progreſſu huius operis ſæpè doctrinam illius in confirmationem huius, quam defendendam, & explicandam ſuſcepimus adduxerimus, manifeſte oſtendentes propoſitiones omnes in Doctore noſtro myſtico ab aliquibus animaduerſas, in Sanctæ THERESIAE libris expreſſe cõtineri, eandemq; prorſus doctrinam, vtpote ab eodem cœ

leſti

leſti Magiſtro acceptam, vtrumq; Parentē noſtrū, ſcilicet THERESIAM, & IOANNEM docuiſſe, ſtatim etiā quanta ſit doctrinæ IOANNIS noſtræ ſecuritas ſublimitas, & auctoritas demonſtratū maneat; quia revera, dùm THERESIAE doctrina formaliter in ſe ipſa (vt ſcholaſtico loquamur more) adeò inſigniter à tot, tantiſque viris, imò & à Summis Pontificibus approbata, laudata, & cōmendata fuit, doctrina quoque Venerabilis noſtri IOANNIS, vtpote omnino eadem, eandem quoq; approbationem, laudem, & commendationem in illa virtualiter obtinuit. Vnde illud pro certo ſtatuendum eſt (quod rectè adnotauit ſapientiſsimus Magiſter Frater Baſilius Pontius Legionenſis, in Defenſorio ſupra citato n. 3 & 6.) neminem poſſe aduerſus IOANNIS noſtri doctrinā inſurgere, quin, eo ipſo, aduerſus THERESIAE quoque inſurgat doctrinam; omnem ſuſpitionem, quæ de illa habeatur de hac quoque haberi, omniaq; proinde tela, quæ aduerſus illam obijciantur, aduerſus hanc etiam contorqueri. Sed hoc iam ad ſequentis Capitis argumentum ſpectat.

CAPVT II.

Securitas, vtilitas, inſigniſque auctoritas, & excellentia doctrinæ Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS A CRVCE, ex multiplici capite demonſtratur.

QVONIAM pius legentium erga doctrinā aliquā affectus (vnde eius debita intelligentia multoties nō parum pendet) ex præclara, quam de Auctore, eiuſque doctrina opinionem ſemel animum ſuſceperunt, multum adiuuatur, qua opinione ſemel imbuta 1

facile quæuis circa talem doctrinam ſuſpicio, aut ſcrupulus reijcitur, & ad inueſtigandam latentem in illa veritatem animus applicatur, ideò initio huius operis aliqua de venerabilis Parentis noſtri IOANNIS doctrinæ ſecuritate eximia vtilitate, inſignique auctoritate, & excellentia prænotanda duximus, quam ex multiplici capite aliquatenus inueſtigare poſſumus.

2 Primo quidem ex plurium grauiſsimorum virorum pietate, ſapientia, dignitate, ac religione illuſtrium teſtimonio, qui attento, ac ſincèro animo libros hos perlegerunt, eiſque per lectis nihil in illis niſi pium, nihil niſi ſalutare, nihil niſi ſublime, ac cœleſte ſe inueniſſe, omneſque eius ſententias diuinum quiddam ſpirare, nec tam humano ſtudio, vel ingenio quam diuino ſpiritu, & illuſtratione quidquid in illis reperitur conſcriptum fuiſſe proclamant: pluraque in his libris obſtupeſcunt, tum mirabilem quandam, raram, reconditam, ſublimem, ac valde genuinam Sacræ Scripturæ teſtimoniorum, quæ in propriæ ſententiæ confirmationem frequentiſsime myſticus noſter Doctor adducit, explicationem catholicæ veritati, antiquorum Patrum doctrinæ, ac Theologiæ Sacræ in omnibus mirificè conſonam: Tum etiam inſignem docendi methodum, modumque in rebus ſummè difficilibus, & à communi cognitione remotis explicandis, adeò facilem, ac ſuauem, vt quamuis intimã quandam, ac valde regidam mortificationem, abnegationemque, tàm internam, quàm externam, ac veluti propriam exinanitionem, & anihilationem ſemper edoceat, tamen abnegationem hanc, adeò ſuauiter ſimul, & efficaciter perſuadeat, vt ad eius exercitium ſtatim legentis animum bene diſpoſitum vehementer alliciat ſpiritualis viæ difficultates frequenter occurrentes clariſsimè expediat, obſcuriſsimis rebus ſingularem lucem conferat, pericula

omnia

Digitized by Google

omnia diligentiſsimè præcaueat, ad eximiam perfectionem, mentiſque cum Deo intimam vnionem pertingendi commodiſsima, ac maximè compendiaria, & ſecura demonſtret itinera, deceptionibus, & illuſionibus quibus orationis, & contemplationis exercitia propter hominũ vitium, ac dæmonum malitiam immiſceri ſolen, taditum mirabiliter præcludat, ac tandem modũ quem in his omnibus, tàm ſpirituales Magiſtri, quàm Diſcipuli ſeruare debeant dilucidè, ac mira dexteritate oſtendat. Obſtupeſcũt denique miram horum librorum vim ad mentem in virtutum omnium exercitijs, ac in Dei amore inflamandum. Experiuntur namque ignitos quoſdam aculeos, quos in lectoris animo altius infixos hi libri relinquunt, per quos legentis cor compunctione, deuotione, ac pietate mirabiliter mollificatur, & accenditur: Quod experimentum multi ex prædictis grauiſsimis viris in ſemetipſis agnouiſſe affirmant.

Vnde doctrinam hanc non ſolum tanquam veram, ſanam, catholicam, vtilem, ſecuram, optimæque Theologiæ, ac ſanctorum Patrum teſtimonijs animo conſonã approbant, illamque illuſtribus encomijs extollunt, ſed (quod magis) eſt plures diuinitus infuſam, & à Deo Optimo Maximo ſublimiter edoctam media oratione continua conuerſationeque adeò familiari, quam venerabilis noſter IOANNES cum Deo habebat, merito iudicant, & reputant, ſublimemque hunc Doctorem myſticum, ſpeciali Dei prouidentia, ad magnam Eccleſiæ vtilitatem, tanquam excellentiſsimum Magiſtrum, qui cum diuino illo Dioniſio Areopagita non inmerito comparari poſsit, datum fuiſſe aſſerunt. 3

Multos ſanè grauiſsimos, ac ſapiẽtiſsimos ex omni ſtatu viros, ita ſublimiter (vt modo retulimus) de doctrina venerabilis noſtri IOANNIS ſentiẽtes recenſere ſigil- 4

latim poſſemus, qui in proceſsibus Remiſſorialibus prō IOANNIS noſtri Beatificatione, & Canonizatione (quã indies expectamus) iam factis, & ad Romanam Curiam miſsis iuridicè de his omnibus depoſuerunt, alioſque etiam, quibus à ſupremo Senatu Regio, locorumque Ordinarjis iudicium de his libris, cum ſæpius prælo mandati fuerunt, commiſſum fuit, ſed vt breuitati conſulamus fere omnes illos omittemus, lectorem remittentes ad nouiſsimam quandam, & optimam Introductionem (cuius auctor eſt P. Frater Hieronymus à ſancto Ioſepho, noſtræ ſacræ Religionis eruditus Hiſtoriographus) poſitam in principio librorum myſtici noſtri Doctoris, in vltima impreſsione facta, & nouiter aucta, Matriti, hoc anno 1630. in qua Introductione plures grauiſsimi, & ſapientiſsimi viri ex omni Religione, & ſtatu, & inter eos celeberrima Complutenſis Academia, & duo illuſtriſsimi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, relationem de his libris in Sacra Rituum Congregatione facientes nominatim cum ſuis approbationibus, & cēſuris, quas de predictis fecerunt referuntur, in quorum teſtimonijs ea omnia, quæ in laudem doctrinæ myſtici noſtri Doctoris nuper diximus, facile poterit lector inſpicere, qua etiam de cauſa ab eis ſigillatim referendis modò abſtinemus.

5 Cæterum non poſſumus præterire ſapientiſsimum illum Magiſtrum in Salmanticenſi Academia Theologum primarium, Fratrē Baſilium Pontium Legionenſem, Auguſtinianum, propter eius eximiam, & multiplicem ſapientiam, ac doctrinam, egregiaque ſcripta, toto orbe celeberrimum, cuius teſtimonium non ſolum hac de cauſa, ſed etiam, quia ad horum librorum lectionem, & ſtudium diligentiſsimè omnium adhibuit, eorumque doctrinam exactiſsimè examinauit, pluris faciendum eſt. His igitur

Digitized by Google

inſignis vir, cum illi ab illuſtriſsimo rerum fidei ſupremo Præſide huius doctrinæ examen, & cenſura commiſſa fuiſſent, eamque ſimul cum obiectionibus, quæ aduerſus illam proponebantur, ex profeſſo, maturique Conſilio, ac ſtudio(vt rei grauitas poſtulabat) perpendiſſet non ſatis illi viſum fuit eam quomodocumque approbare, ſed pro ea eruditiſsimum Defenſorium conſcripſit, illuſtriſſimoque fidei ſupremo Præſidi præſentauit. Quo viſo de prædictis obiectionibus amplius curatum non fuit, ſed tota horum librorum doctrina in ſua debita auctoritate, & veneratione, imò potius multo magis illuſtrata remanſit.

In prædicto autem Defenſorio ſæpiſsimè multa encomia in noſtri IOANNIS doctrinæ laudem prædictus ſapientiſsimus Magiſter profert, quæ longum eſſet recenſere: vnde eis omiſsis verba quædam, quæ in fine prædicti defenſorij num. 43 ſubiunxit dumtaxat adducemus, quæ ſunt hæc: *Trata eſte Autor doctiſsimamente la materia de la Abnegacion de ſi-miſmo, para llegar a eſte linage de Contemplaciõ, y de Vnion; y aunque otros auctores han tratado de la negacion exterior, pero de la interior ninguno como aqueſte Beato Padre, ni con documentos mas ciertos. Y para el punto de euitar el engaño en reuelaciones, coſa que da tanto en que entender a varones eſpirituales, y a maeſtros de eſpiritu; ningun libro ſe ha eſcrito haſta oy que pueda compararſe con eſte, como lo vera por la obra, el que leyere el ſegundo, y tercero de la primera parte, y ſiendo eſſos dos puntos tan neceſſarios en materias de eſpiritu, tratandolos eſte auctor con tanta exacciõ que en eſta materia es el primer hombre de Eſpaña; no ſe como pueda dudarſe de la vtilidad deſtos libros, &c.* Quod ſanè tanti viri iuditium, quamuis cætera omnia deeſſent ad conciliandam his libris ſummam auctoritatem proculdubio ſufficeret.

Digitized by Google

& Doctores Vniuerſitatis Toloſanæ; Pius V. qui Doctorem Eccleſiæ quintum S. Thomam deſignauit in quadam Bulla edita Romæ die 11. Aprilis, anno 1576: ac tandem Clemens VIII. in Bulla ſpeciali, qua Ciuitati Napolitanæ ſanctum Thomam in patronum, & protectorē conceſsit vniuerſam Angelici Præceptoris doctrinam, non ſolum tanquam catholicam, & ab omni erroris labe immunem approbant, omneſq; eius impugnatores tanquam de veritate ſuſpectos damnant; ſed etiā adeò laudibus eam extollunt, & celebrant, omnibuſq; ſuſcipiendam ac venerandā proponunt, & commendant; vt ad vniuerſalem Eccleſiā illuminandam, eam à Deo datam fuiſſe, ſinguloſq; ipſius articulos totidem eſſe miraculos aſſirment.

6 Iam verò (vt ad rem noſtram proximius accedamus) ſi inſigniores libros, qui de vitæ internæ, & contemplatiuæ ſtudijs, de mentis vnione cum Deo, alijſque huiuſmodi minimè vulgaribus, & raris exercitijs myſticis ſublimiter agunt, mente recolamus, inueniemus ſanè eorum plures plurium quoque etiam piorum cōtradictiones, diſtrictioreſque cenſuras ad tempus paſſos fuiſſe: ex quo tamen libri illi eorum veritate, doctrinæque ſublimitate attentè perpenſi, & perſpecta non obſcuritatem aliquam, aut ſiniſtram ſuſpitionem, ſed maiorem ſplendorem, auctoritatemque apud omnes obtinuere: Quod in ſpiritualibus operibus celeberrimi illius contēplatoris Doctoris Ioannis Rusbrochij, quæ ab omnibus in ſummo honore, & veneratione habentur, cernere licet.

Nam (vt in epiſtola nuncupatoria, quæ in principio operum ipſius apponitur, & in præfatione Laurentij Surij, quæ ibidem habetur, refertur) aliqua eius opera, ſpecialiter vero librum de Nuptijs ſpiritualibus, tanquam de errore ſuſpectum aliqui reijciendum putarūt, eo quod ea tēpeſtate, qua ipſe floruit, erant impudentiſsimi, ac amentiſsimi

Digitized by Google

tiſsimi quidam hæretici, qui Liberorum ſpirituum nomine tunc vocabantur, quorum opiniones quædam cum huius ſanctiſsimi viri, imò & cum quibuſdam ipſius Chriſti ſententijs non nihil conſentire videbantur, quod prorſus idem in caſu de quo loquimur, propter hæreticos, qui Illuminati dicuntur, contigit. Inter reprehenſores autem doctrinæ prædicti Rusbrochij primum tenuit locum præclarus ille Theologus Doctor Ioannes Gerſon, de quo Surius loco citato ſic loquitur: *Salua Gerſonis reuerentia, quem & nos ita, vt decet, ob eius integritatem ex animo veneramur, tametſi peritus, & probè exercitatus fuit Theologus ſcholaſticus, ſed in myſticæ Theologiæ cognitione, ac experientia prorſus nihil habet ad Rusbrochium; quem licet doleamus ab eo non nihil reprehenſum, tamen quia ignorans in virum ſanctum incurrit, nolumus acerbius in illum inuehi, certi videlicet, quod ſi Rusbrochij noſtri vitam perſpectã habuiſſet, ſummis eum laudibus celebraſſet.* Hæc Surius de Gerſone reprehendente doctrinã Rusbrochij; hæc nos etiam de reprehenſoribus (ſi aliqui eſſent) doctrinæ myſtici Doctoris noſtri IOANNIS non immerito dicere poſſumus.

Simile quid in ſpiritualibus operibus Venerabilis Patris, & clariſsimi Theologi Doctoris Ioannis Thauleri, 7
quæ magna apud omnes veneratione habentur, cõtigiſſe teſtatur Ludouicus Bloſius in Apologia, quã pro eius defenſione ſcripſit his verbis: *Cũ intellixiſſẽ pleroſq; à lectione librorũ Doct. Ioannis Thauleri deterreri verbis Ioannis EcKij operæpretiũ eſſe duxi paucis ea refellere, quæ in ipſum Thaulerum minus cõſideratè ſcribit EcKius. Hic enim diſputans aduerſus Martinum Lutherũ Hæreſiarcham tertio libro de Purgatorio Thaulerum appellat Somniatorẽ, eumque hæreſeos inſimulare videtur, nihil tamen adducit quo comprobet illum eſſe hæreticum. Qui ſi diligenter legiſſet eius lucubrationes, longe aliter de eõ ſenſiſſet. Nam Thaulerus Catholicæ fidei cultor*

inte-

Digitized by Google

integerrimus eſt, ea, quæ ſcripſit ſana, & plane diuina ſunt, vt cognoſcere poſſunt omnes, qui in illis ſunt verſati; ſed EcKius ardore Eccleſiæ ſucceſſus indignè tulit, quod Lutherus magnificè laudaret Thaulerum, & ſententijs eius ſua praua dogmata confirmare niteretur. Quid verò mirum, ſi miſer, & infœlix ille ſuos errores dictis Thauleri à ſe perperam allegatis tueri tentauerit; cum non ſolum Sanctorum Patrum, verum ipſius quoque ſacræ, & diuinæ Scripturæ verbis impudentiſsimè ad ſuam hæreſim ſtabiliendam abutatur? Si doctrinæ Thauleri adhærere voluiſſet, profecto hæreticus numquam fuiſſet: nam ex vnius Thauleri ſcriptis hæreſes, quæ hiſce temporibus emerſerunt, pleniſsimè confutari poſſunt, &c. Hæc Bloſius, qui tandem, poſtquam Thaulerum ab iniuria egregie vindicauit, ſic concludit: *Ipſe itaque Thaulerus non acerbe in odium adducendus, ſed vt eximius, orthodoxuſque Theologus, ac ſingularis Dei amicus commendandus eſt. EcKius, non portans ſe falli, dicit: Vtinam Thaulerus prorſus lateret, & non inuolaret in monaſteria: Ego verò in nomine Domini dico: Vtinam Thaulerus vbique gentium cognitus, & in omnia monaſteria receptus eſſet, atque à quam pluribus diligentiſsimè legeretur. Verum EcKius licet minus circunſpectè damnauerit Thaulerum, nondum à ſe ſatis ſtudioſè lectum, nequaquam tamen hoc malignè feciſſe credẽdus eſt: ſed feruẽs ille zelus, quo inuehebatur in Lutherũ Hæreſiarcham facilè illi perſuaſit, vt præproperè iniquam de ſanctiſsimo viro Thaulero ſententiam ferret.* Huc vſq; Bloſius; quo nihil ad propoſitum noſtrũ aptius excogitari potuit.

8 Sed vt plures alios huius generis libros inſigni pietate refertos, quique ſumma cum vtilitate, & laude præ omniũ manibus habẽtur, quos in huius rei cõprobationẽ adducere poſſemus, prolixitatis euitãdæ gratia omittamus nõ poſſumus præterire admirabiles illos libros præclariſsimæ Virginis, ac SS. Matris noſtræ THERESIAE, qui

qui toto terrarum Orbe, cum omnium admiratione ſum mis laudibus meritò celebrantur, & ad communem fidelium vtilitatẽ ex lingua Hiſpana, in qua ab ipſa B. THERESIA fuerũt conſcripti, diuerſis idiomatibus, videlicet Latino, Italico, Gallico, Germanico, Flandrico, & Polono, adhuc ante eius canonizationem, verſi fuerunt.

Horum igitur cœleſtium librorum doctrinam, cum primo in lucem prodiere, non defuerunt, qui bono fine (vt par eſt credere) fideiq; zelo ſuccenſi acriter reprehẽderent, & damnarent, plura contra illam obijcientes, imò (vt bene adnotauit doctiſsimus Magiſter P. F. Baſilius Pontius Legionenſis Auguſtinianus, primariúſquè Theologus Salmanticenſis in erudito Defenſorio, quod pro doctrina Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS ſcripſit) eadem prorſus, quæ modo aduerſus hanc myſtici Doctoris noſtri doctrinã obijciũtur; quibus omnibus abũdantiſsimè, ac doctiſsimè ſatisfecit inſignis ille vir Magiſter Frater Luiſius Legionenſis propter eius ſapientiam, & ſcripta toto orbe celeberrimus in Apologia, quã pro defenſione prædictæ doctrinæ THERESIAE noſtræ edidit, vbi latè oſtendit illã non ſolum ab omni erroris ſuſpitione immunẽ, ſed etiam diuinitus inſpiratam, ac planè admirabilem, & cœleſtem eſſe, idemq; iudicarunt plures alij grauiſsimi, ac ſapientiſsimi viri, quibus iudiciũ de eius libris commiſſum fuit, vel qui propriam de illis ſententiam, poſt attentam eorum lectionem, & diſcuſionem protulerunt, ex quibus octoginta quinq; teſtes omni exceptione maiores iuridicè deponentes referunt ſapientiſsimi illi, & Reuerẽdiſsimi Sacræ Rotæ Auditores in ſecunda relatione typis iam mandata, quam pro ſolẽni huius præclaræ Virginis canonizatione Pontifici maximo Paulo V. poſt longam diſcuſionem, ac maturam deliberationem fecerunt, in articulo ſecundo prædictæ

rela-

Digitized by Google

relationis §.2.pag.149 cernere licet. Quæ etiam doctrinæ excellentia ex rei exitu, longaque experientia, & vberrimis fructibus, quos innumeri ex ea perceperunt, quotidiequè percipiunt, ſatis ſuperquè comprobata eſt: imò (vt rectè citatus Magiſter Luiſius Legionenſis adnotauit) nullus vnquã ex huius doctrinæ lectione illuſus, aut deceptionem aliquam paſſus inuentus eſt, quin potius omnes ex ea in Dei amorem vehementer accenduntur, & in Perfectionis via, orationiſquè, & contemplationis exercitijs mirifice inſtruuntur.

9 Ex quo factum eſt, vt eò auctoritatis doctrina hæc Sãctæ Matris noſtræ THERESIAE iam peruenerit, quò amplius nullam aliam (excepta canonica) perueniſſe ſciamus, imò nec peruenire poſſe videatur, ſiquidem non ſemel, aut iterùm, ſed ſæpius ab Apoſtolica Sede veluti canonizata fuit, dum Sũmi Pontifices Paulus V. Gregorius XV. fœlicis recordationis, & Sanctiſsimus Dominus noſter Vrbanus VIII. in oratione, quàm pro eius Officio approbarunt, præclara illa verba, *Cœleſtis eius doctrinæ* apponi iuſſerunt: quam etiam orationem ſimul cum eius ſpeciali officio Sacra Rituum Congregatio approbauit.

10 Hanc quoque doctrinæ excellentiam, & ſublimitatem conſiderantes Reuerendiſsimi Sacræ Rotæ auditores in ſecunda relatione iam citata art.2.§.1.pagin.78.ſic loquũtur: *Quartum argumentũ ſanctitatis B. THERESIAE elicitur ex libris ſpiritualibus, & planè diuinis quos, & Confeſſariorum ſuorum iuſſu, & ex illis aliquos particulari Chriſti reuelatione conſcriptos reliquit, qui præ manibus habentur quibus perlectis clariſsimi omnium ordinum Theologi Beatæ Thereſiæ ſapientiam admirantur, & facilem myſticarum paſſionum explanationem adeò obſtupeſcunt, vt rarum genus ſapientiæ eis videatur, quod de myſtica Theologia Patres obſcure,*

re; at ſparſim tradiderunt à Virgine vna in methodum tam perſpicuè, atque concinnè fuiſſe redactum: meritoque illam quaſi ſpiritualis doctrinæ Magiſtram Eccleſiæ à Deo datam prædicant, conuicti ſcilicet experientia diuinæ lucis, & piorum affectuum quos ex illius libris hauriunt, teſtanturque communiter doctrinam horum librorum non eſſe hominis, nec minus mulieris literarum ignaræ, ſed Dei, & (vt aliqui ſubdunt) non adquiſitam, ſed infuſam, & à Spiritu Sancto dictatam, maximeque vtilitatis fuiſſe, & eſſe, miroſque effectus ex eorum. Lectione in Eccleſia Dei conſequutos eſſe; & in dies conſequi. Et paucis inter poſsitis ſubiungunt, *Cum igitur Deus miſericors B. THERESIAM Eccleſiæ illuminãdæ, & pietatè augẽdæ deſtinauerit omnino ſentiendum videtur Deum ipſum qua ſolet ſui cõmunicatione, & illam prius excellenter illuminaſſe, & ſanctitate inſigni cõdecoraſſe.* Sed ne huiuſmodi encomia quaſi hyperbolicè dicta ab aliquo temere habeantur, tria in eis perpendenda ſunt, ſcilicet grauitas materiæ, auctoritas loquentium, & dignitas audientis. Primum quidem eſt Sanctorum canonizatio pertinẽs ad res Fidei, quæ inter grauiora quæquè grauiſsima eſt. Secundum verò eſt oratio ſapientiſsimorum iudicum Romanæ Rotæ per multorum teſtium depoſitiones iuridice exceptas vera colligentium. Tertium autem ipſummet ſupremum Eccleſiæ caput diffinitionem ſuper hoc daturũ. Sanè hæc tria nullatenus hyperbolica patiuntur verba, ſed veritatem nudam exigunt.

Quibus tandem accedit teſtimonium aliud omni exceptione maius, Sũmi ſcilicet Pontificis Gregorij XV. in 11
Bulla canonizationis Sanctæ THERESIAE vbi n. 3. ſic loquitur: *Quã Dominus ad tantũ opus peragendum abundanter impleuit ſpiritu ſapientiæ, & intellectus*, & poſtea num. 20. ſic ſubiungit: *Adimpleuit eam ſpiritu intelligentiæ vt non ſolum bonorum operum in Eccleſia Dei exempla relinqueret,*

quæret, ſed illam cœleſtis ſapientiæ imbribus irrigaret, editis de myſtica Theologia, alijſque etiam multa pietate refertis libellis, ex quibus fidelium mẽtes vberrimos fructus percipiũt, & ad ſupernæ patriæ deſiderium maximè excitantur, &c. Hæc Summus Pontifex in THERESIAE noſtræ doctrinæ commendationem & laudem, ex quo, & ex huc vſque dictis maxima eius auctoritas ſatis ſuperque demonſtratur.

Hæc autem omnia ſic aliquantulum latiùs commemorauimus propter duo: primò ſcilicet, vt appareat, multoties libros, quantumuis inſigni pietate, & præclara doctrina refertos, aliquorum etiam piorum, & doctorum offenſionem, diſtrictioremquè cenſuram ad tempus pati, ex qua tamen, poſtquam talis doctrina ab exercitatis, & ſapientioribus viris ſincero animò attentius legitur, maturiuſque perpenditur, non obſcurata, aut aliquo modo ſuſpecta, ſed multo magis illuſtrata manet. Vnde id etiam in his Venerabilis Parentis noſtri libris, quos omnino veram, & catholicam, imò & valde præclaram, ac ſublimen in Theologia myſtica doctrinam diuinitus inſpiratam vndique continere non poſſumus dubitare, euenturũ meritò ſperamus, imò & iam eueniſſe gaudemus; ſiquidẽ doctrina hæc à pluribus grauiſsimis, ac ſapientiſsimis viris iam approbata, & eximiè laudata eſt, vt ſequẽti capite oſtendemus.

Deinde alia etiã de cauſa ſummã librorũ THERE-
11 SIAE noſtræ auctoritatẽ ſic ſtabilibimus, vt cum in progreſſu huius operis ſæpè doctrinam illius in confirmationem huius, quam defendendam, & explicandam ſuſcepimus adduxerimus, manifeſte oſtendentes propoſitiones omnes in Doctore noſtro myſtico ab aliquibus animaduerſas, in Sanctæ THERESIAE libris expreſſe cõtineri, eandemq; prorſus doctrinam, vtpote ab eodem cœleſti

leſti Magiſtro acceptam, vtrumq; Parentẽ noſtrũ, ſcilicet THERESIAM, & IOANNEM docuiſſe, ſtatim etiã quanta ſit doctrinæ IOANNIS noſtræ ſecuritas ſublimitas, & auctoritas demonſtratũ maneat; quia revera, dũm THERESIAE doctrina formaliter in ſe ipſa (vt ſcholaſtico loquamur more) adeò inſigniter à tot, tantiſque viris, imò & à Summis Pontificibus approbata, laudata, & cõmendata fuit, doctrina quoque Venerabilis noſtri IOANNIS, vtpote omnino eadem, eandem quoq; approbationem, laudem, & commendationem in illa virtualiter obtinuit. Vnde illud pro certo ſtatuendum eſt (quod rectè adnotauit ſapientiſsimus Magiſter Frater Baſilius Pontius Legionenſis, in Defenſorio ſupra citato n. 3 & 6.) neminem poſſe aduerſus IOANNIS noſtri doctrinã inſurgere, quin, eo ipſo, aduerſus THERESIAE quoque inſurgat doctrinam; omnem ſuſpitionem, quæ de illa habeatur de hac quoque haberi, omniaq; proinde tela, quæ aduerſus illam obijciantur, aduerſus hanc etiam contorqueri. Sed hoc iam ad ſequentis Capitis argumentum ſpectat.

CAPVT II.

Securitas, vtilitas, inſigniſque auctoritas, & excellentia doctrinæ Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS A CRVCE, ex multiplici capite demonſtratur.

QVONIAM pius legentium erga doctrinã aliquã affectus (vnde eius debita intelligentia multoties nõ parum pendet) ex præclara, quam de Auctore, eiuſque doctrina opinionem ſemel animum ſuſceperunt, multum adiuuatur, qua opinione ſemel imbuta 1

Digitized by Google

facile quæuis circa talem doctrinam ſuſpicio, aut ſcrupulus reijcitur, & ad inueſtigandam latentem in illa veritatem animus applicatur, ideò initio huius operis aliqua de venerabilis Parentis noſtri IOANNIS doctrinæ ſecuritate eximia vtilitate, inſignique auctoritate, & excellentia prænotanda duximus, quam ex multiplici capite aliquatenus inueſtigare poſſumus.

2 Primo quidem ex plurium grauiſsimorum virorum pietate, ſapientia, dignitate, ac religione illuſtrium teſtimonio, qui attento, ac ſincèro animo libros hos perlegerunt, eiſque per lectis nihil in illis niſi pium, nihil niſi ſalutare, nihil niſi ſublime, ac cœleſte ſe inueniſſe, omneſque eius ſententias diuinum quiddam ſpirare, nec tam humano ſtudio, vel ingenio quam diuino ſpiritu, & illuſtratione quidquid in illis reperitur, conſcriptum fuiſſe proclamant: pluraque in his libris obſtupeſcunt, tum mirabilem quandam, raram, reconditam, ſublimem, ac valde genuinam Sacræ Scripturæ teſtimoniorum, quæ in propriæ ſententiæ confirmationem frequentiſsimè myſticus noſter Doctor adducit, explicationem catholicæ veritati, antiquorum Patrum doctrinæ, ac Theologiæ Sacræ in omnibus mirificè conſonam: Tum etiam inſignem docendi methodum, modumque in rebus ſummè difficilibus, & à communi cognitione remotis explicandis, adeò facilem, ac ſuauem, vt quamuis intimã quandam, ac valde regidam mortificationem, abnegationemque, tàm internam, quàm externam, ac veluti propriam exinanitionem, & anihilationem ſemper edoceat, tamen abnegationem hanc, adeò ſuauiter ſimul, & efficaciter perſuadeat, vt ad eius exercitium ſtatim legentis animum bene diſpoſitum vehementer alliciat ſpiritualis viæ difficultates frequenter occurrentes clariſsimè expediat, obſcuriſsimis rebus ſingularem lucem conferat, pericula

omnia

omnia diligentiſsimè præcaueat, ad eximiam perfectionem, mentiſque cum Deo intimam vnionem pertingendi commodiſsima, ac maximè compendiaria, & ſecura demonſtret itinera, deceptionibus, & illuſionibus quibus orationis, & contemplationis exercitia propter hominũ vitium, ac dæmonum malitiam immiſceri ſolen, taditum mirabiliter præcludat, ac tandem modũ quem in his omnibus, tàm ſpirituales Magiſtri, quàm Diſcipuli ſeruare debeant dilucidè, ac mira dexteritate oſtendat. Obſtupeſcũt denique miram horum librorum vim ad mentem in virtutum omnium exercitijs, ac in Dei amore inflamandum. Experiuntur namque ignitos quoſdam aculeos, quos in lectoris animo altius infixos hi libri relinquunt, per quos legentis cor compunctione, deuotione, ac pietate mirabiliter mollificatur, & accenditur: Quod experimentum multi ex prædictis grauiſsimis viris in ſemetipſis agnouiſſe affirmant.

Vnde doctrinam hanc non ſolum tanquam veram, ſanam, catholicam, vtilem, ſecuram, optimæque Theologiæ, ac ſanctorum Patrum teſtimonijs animo conſonã approbant, illamque illuſtribus encomijs extollunt, ſed (quod magis) eſt plures diuinitus infuſam, & à Deo Optimo Maximo ſublimiter edoctam media oratione continua conuerſationeque adeò familiari, quam venerabilis noſter IOANNES cum Deo habebat, merito iudicant, & reputant, ſublimemque hunc Doctorem myſticum, ſpeciali Dei prouidentia, ad magnam Eccleſiæ vtilitatem, tanquam excellentiſsimum Magiſtrum, qui cum diuino illo Dioniſio Areopagita non inmerito comparari poſsit, datum fuiſſe aſſerunt. 3

Multos ſanè grauiſsimos, ac ſapiẽtiſsimos ex omni ſtatu viros, ita ſublimiter (vt modo retulimus) de doctrina venerabilis noſtri IOANNIS ſentiẽtes recenſere ſigil 4

latim poſſemus, qui in proceſsibus Remiſſorialibus prō IOANNIS noſtri Beatificatione, & Canonizatione (quā indies expectamus) iam factis; & ad Romanam Curiam miſsis iuridicè de his omnibus depoſuerunt, alioſque etiam, quibus à ſupremo Senatu Regio, locorumque Ordinarjis iudicium de his libris, cum ſæpius prælo mandati fuerunt, commiſſum fuit, ſed vt breuitati conſulamus fere omnes illos omittemus, lectorem remittentes ad nouiſsimam quamdam, & optimam Introductionem (cuius auctor eſt P. Frater Hieronymus à ſancto Ioſepho, noſtræ ſacræ Religionis eruditus Hiſtoriographus) poſſitam in principio librorum myſtici noſtri Doctoris, in vltima impreſsione facta, & nouiter aucta, Matriti, hoc anno 1630. in qua Introductione plures grauiſsimi, & ſapientiſsimi viri ex omni Religione, & ſtatu, & inter eos celeberrima Complutenſis Academia, & duo illuſtriſsimi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, relationem de his libris in Sacra Rituum Congregatione facientes nominatim cum ſuis approbationibus, & cēſuris, quas de prędictis fecerunt referuntur, in quorum teſtimonijs ea omnia, quæ in laudem doctrinæ myſtici noſtri Doctoris nuper diximus, facile poterit lector inſpicere, qua etiam de cauſa ab eis ſigillatim referendis modò abſtinemus.

5 Cæterum non poſſumus præterire ſapientiſsimum illum Magiſtrum in Salmanticenſi Academia Theologum primarium, Fratrē Baſilium Pontium Legionenſem, Auguſtinianum, propter eius eximiam, & multiplicem ſapientiam, ac doctrinam, egregiaque ſcripta, toto orbe celeberrimum, cuius teſtimonium non ſolum hac de cauſa, ſed etiam, quia ad horum librorum lectionem, & ſtudium diligentiſsimè omnium adhibuit, eorumque doctrinam exactiſsimè examinauit, pluris faciendum eſt. His igitur

inſig-

inſignis vir, cum illi ab illuſtriſsimo rerum fidei ſupremo Præſide huius doctrinæ examen, & cenſura commiſſa fuiſſent, eamque ſimul cum obiectionibus, quæ aduerſus illam proponebantur, ex profeſſo, maturique Conſilio, ac ſtudio (vt rei grauitas poſtulabat) perpendiſſet non ſatis illi viſum fuit eam quomodocumque approbare, ſed pro ea eruditiſsimum Defenſorium conſcripſit, illuſtriſſimoque fidei ſupremo Præſidi præſentauit. Quo viſo de prædictis obiectionibus amplius curatum non fuit, ſed tota horum librorum doctrina in ſua debita auctoritate, & veneratione, imò potius multo magis illuſtrata remanſit.

In prædicto autem Defenſorio ſæpiſsimè multa encomia in noſtri IOANNIS doctrinæ laudem prædictus ſapientiſsimus Magiſter profert, quæ longum eſſet recenſere: vnde eis omiſsis verba quædam, quæ in fine prædicti defenſorij num. 43. ſubiunxit dumtaxat adducemus, quæ ſunt hæc: *Trata eſte Autor doctiſsimamente la materia de la Abnegacion de ſi miſmo, para llegar a eſte linage de Contemplaciō, y de Vnion; y aunque otros auctores han tratado de la negacion exterior, pero de la interior ninguno como aqueſte Beato Padre, ni con documentos mas ciertos. Y para el punto de euitar el engaño en reuelaciones, coſa que da tanto en que entender a varones eſpirituales, y a maeſtros de eſpiritu; ningun libro ſe ha eſcrito haſta oy que pueda compararſe con eſte, como lo vera por la obra, el que leyere el ſegundo, y tercero de la primera parte, y ſiendo eſſos dos puntos tan neceſſarios en materias de eſpiritu, tratandolos eſte auctor con tanta exacciō que en eſta materia es el primer hombre de Eſpaña; no ſe como pueda dudarſe de la vtilidad deſtos libros, &c.* Quod ſanè tanti viri iuditium, quamuis cætera omnia deeſſent ad conciliandam his libris ſummam auctoritatem proculdubio ſufficeret.

Digitized by Google

6 Sed non in Hiſpania ſolùm, communé, quam diximus approbationem, & laudem myſtici noſtri Doctoris doctrina promeruit, ſed apud alias etiam nationes ſumma iam in veneratione habetur; adeò vt ex Hiſpanica lingua, in qua eius libri ab ipſo conſcripti fuere, iam in alia idiomata (ſicuti de THERESIAE noſtræ libris diximus) transferri cœperint. Vnde Italica iam lingua translati circunferuntur, eorumque translatio in Romana curiâ cum approbatione Reuerendiſsimi Magiſtri ſacri Palatij Apoſtolici, & auctoritate, ac expenſis illuſtriſsimi Cardinalis Roberti Vbaldini typis mandata fuit ſummoque applauſu, & laude in Romana illa Curia à tot grauiſsimis, & ſapientiſsimis eius viris ſuſcepta fuit. In Hiſpania vero in diuerſis ipſius Regnis plures ipſorum impreſsiones multiplicatæ, & cōſumptæ ſunt propter ardens deſiderium, quo libri iſti à viris pijs, & doctis magis, & magis in dies expetuntur.

7 Præter hoc autem argumentum ex tot, tantorumque virorum inſigni teſtimonio deſumptum, aliundè etiam horum librorum excellentiam, & auctoritatem poſſumus non parum efficaciter demonſtrare, & præcipuè ex huius præclari viri eximia vitæ ſanctitate, quæ in ore omnium verſatur, quamque ad vltimas orbis terrarum partes iam fama diuulgauit, cuiuſque ſolemnem declarationem ab Apoſtolica Sede iam indies expectamus propter vltimos proceſſus Remiſſoriales hæroicis virtutibus, & præclaris miraculis iuridicè probatis refertos, qui iam pro huius venerabilis viri ſolemni beatificatione, & canonizatione ad Romanam Curiam ſunt tranſmiſsi. Etenim quamuis aliquando contingat prauos mores cum ſana docentis, vel ſcribentis doctrina coniungi nunquam tamen cum optimis moribus, vitæque ſanctitate malitioſa doctrina ſociatur, nec ſociari poteſt.

Vnde

Vnde de viro iuſto protulit Regius pſaltes Pſalm. 36. num. 30. *Os iuſti meditabitur ſapientiam, & lingua eius loquetur iudicium*. Cuius rationem ſtatim ſubiungens ait: *Lex Dei eius in corde ipſius*, ideò namque os iuſti ſapientiam meditatur eiuſq; lingua iudicium, ideſt omnia recto iudicio loquitur, *quia* (verba ſunt Originis to. 2. hom. 5. in hunc Pſalmum) *lex velut radix quædam in profundo cordis poſita germinat verba iuſtitiæ, verba ſanctitatis quæ profert iuſtus de corde ſuo*, quod etiam optima ſimilitudine explicuit D. Hieronymus in epiſtola ad Principiam exponens verba illa Pſalmi 44. *Eructauit cor meum verbum bonum*, ſic enim habet, *Ructus propriè dicitur digeſtio cibi, & concoctarum eſcarum in ventrem efflatio, quomodo enim iuxta ciborum qualitatem de ſtomacho ructus erumpit, & boni, vel mali odoris ſtatus indicium eſt, ita interioris hominis cogitationes verba proferunt, & ex abundantia cordis os loquitur: iuſtus comedens replet animam ſuam; cumque ſacris doctrinis fuerit ſatiatus, de boni cordis theſauro profert, ea quæ bona ſunt, &c.* Idque tunc, vel maximè verificatur quando docens, aut ſcribens ſimul cum vitæ ſanctitate ſupernaturali luce ſibi diuinitus infuſſa fruitur, quod in venerabili Parenti noſtro contigiſſe iam oſtendere pergimus.

Hinc igitur præcipuum aliud ad eiuſdem doctrinæ au- 8
ctoritatem, & excellentiam demonſtrandam deſumitur argumentum, quia ſcilicet eam non humano, ſed diuino ſpiritu, ac ſuperna reuelatione docuiſſe, & ſcripſiſſe pluſquam veróſimile eſt. Etenim inſigné hunc virum ad munus myſtici Doctoris ſublimiter exercendum ſupernaturali, & infuſo lumine abundantiſsimè à Deo illuſtratum fuiſſe plura, quæ in ipſius vitæ Hiſtoria referuntur, & in proceſsibus iam citatis pro eius canonizatione factis, iuridicè comprobata ſunt, manifeſte oſtendunt. Ex

multorum namque teſtium omni exceptione maiorum iuridica depoſitione, & ex communi fama multis experientijs comprobata, conſtat, illum rerum naturaliter occultarum, quæque (vt cum D. Thoma 1. part. quæſt. 57. art. 3. & 4 & 2. 2. q. 171. art. 3. & q. 172. art. 1. docent omnes Theologi) non niſi ex ſpeciali, ac ſupernaturali Dei illuſtratione, ac reuelatione cognoſci poſſunt, cuiuſmodi ſunt intimæ cogitationes cordium; & futura contingentia omnino certam, & expreſſam notitiam ad ſuorum ſubditorum, & aliorum plurium mores inſtruendos frequenter habuiſſe. Illudque etiam ex plurium teſtimonio iuridicè comprobatum eſt, multoties dum de rebus ſpiritualibus loqueretur, cœleſtem quendam ſplendorem, præfulgentiſsimoſque radios, qui inſpicientium animos in maximam rapiebant admirationem, & ad tanti viri ſummam reuerentiam, & venerationem prouocabant ex eius facie diminantes conſpici, qui quidem externus ſplẽdor ex interni ſplẽdoris, ac luminis, quo eius mens à Deo ſupernaturaliter illuſtrabatur, abundantia, & ex conſortio ſermonis Domini, tanquam in altero Moyſe per redundantiam quandam proculdubio dimanabat, idque apud omnes illum inſpicientes, & audientes tanquam certum omnino perſuaſum erat, ideoq; linguam eius nõ
8 tanquam hominis inſtrumentum, ſed tanquam ſtylum, & calamum Spiritus Sancti contemplabantur, quod etiam mira quædam, & occulta ad virtutem, & perfectionem efficaciſsimè ſuadendam menteſque ad Deum eleuandas vis, quam in eius verbis, & doctrina experiebantur, feruenſque diuini amoris ardor, quo eorum omnium corda, dum eum audirent, ſuccendebantur, non leuiter comprobabat.

9 Hanc cœleſtem, & diuinam ſapientiam, quam ex ſuper naturali Dei illuſtratione ad animarum vtilitatem vene-

rabilis

rabilis noſter IOANNES acceperat, optimè nouerat illuſtris illa virgo, & Mater noſtra Sancta THERESIA, & ideò tanquã ſublimem magiſtrum (qui ſimul, & ipſius THERESIAE diſcipulus erat) eum ſuſpiciebat, eiuſq; doctrinã in ſumma veneratione habebat propter vberrimos fructus, quos, longa comprobante experientia, ex eius colloqnijs perceperat ipſa, quoſquè alias perſonas percepiſſe nouerat, ideoquè quoties eius communicatione frui poterat, difficultates omnes, ac dubia, quæ in ſpiritualibus exercitijs, perfectioniſquè ſtudio ſibi occurrebant, ipſi proponebat, eiuſquè reſponſionem tanquam à diuino quodam oraculo datam reuerenter expectabat, idemquè ſuas omnes Moniales facere, tantiquè Magiſtri doctrina imbui, & edoceri, eiuſque ductum ſequi ſummo pere deſiderabat.

In cuius rei confirmationem(multis alijs probationibus, & exemplis omiſsis) vnicum dumtaxat referemus. 10 Etenim cum Prioriſa Monaſterij de Beas, nomine Anna à Ieſu in epiſtola quadam ſanctæ matri noſtræ THERESIAE, ſcripta conquereretur de inopia ſpiritualiũ magiſtrorum, quam in illo loco vbi Religioſorum noſtri Ordinis Conuentus nõ erat Moniales paciebantur, cũq; ipſa ſancta THERESIA nouiſſet Venerabilẽ noſtrũ IOANNEM aliquando ex Caluarij Conuentu finitimo, vbi Prælati munus exercebat, ad prædictũ Monaſterium illarum Monialium, pro earum ſpirituali inſtructione accedere, ſic prædictæ Prioriſæ reſpondit : *En gracia me ha caydo, hija, ſuquexa, teniendo allà a mi Padre fray IVAN DE LA CRVZ, que es vn hombre celeſtial, y diuino; pues yo le digo, hija, que deſpues que ſe fue allà, no he hallado en toda Caſtilla otro como el, ni que tanto aferuoriza ſe en el camino del Cielo : No creera la ſoledad que me cauſa ſu falta; miren que es vn gran teſoro el que tienen allà en eſſe Santo,*

Santo, ſepan eſtimarlo todas las de eſſa caſa, traten, y comuniquen con el ſus almas, y veran quan aprouechadas ſe hallan, y quan adelante caminan en eſpiritu, y perfeccion que le ha dado nueſtro Señor para eſto particular gratia. Sic de IOANNIS noſtri doctrina, & ſanctitate non hac vice tatum, ſed multoties, cum ſe ſe offerebat occaſio, ſentiebat, & loquebatur THERESIA noſtra, in cuius verbis modo relatis illud, inter alia, valde obſeruandum eſt, quod ſcilicet cum præclara hæc virgo in conquirendis vbique ſpiritualibus, ac eruditiſsimis magiſtris adeò ſollicita fuerit, eaquè de cauſa inſigniores plurium ordinum Theologos, eximiaquè ſapientia pietate, & doctrina celeberrimos viros in præcipuis totius Caſtellæ ciuitatibus, ac Vniuerſitatibus conſuleret (vt omnes eius vitæ Hiſtoriographi laté referunt, & perpendunt) tamen aſſerat ſe in vniuerſa Caſtella nullũ tam egregiũ in via ſpirituali Magiſtrum ſicuti Venerabilem noſtrum IOANNEM inueniſſe, ideoque ex eius cõmunicationis defectu ſe magnã ſolitudinẽ pati. Sanè rara, & planè mirabilis IOANNIS noſtri doctrinæ excellẽtia, & ſublimitas vel ex hoc ſolo teſtimonio manifeſtiſsimè demonſtrata manet.

11 Tandem alio præcipuo argumento, ex munere ſcilicèt, ad quod Venerabilis parés noſter à Deo fuit aſſumptus, deducto, eá, quæ in hoc capite circa doctrinæ ipſius excellentiam diximus maximè confirmantur. Aſſumptus namquè fuit inter viros primus ad hoc, vt præclarum illud opus erigendi Carmelitanæ Religionis, illuſtrem Reformationem toto ferè terrarum Orbe, iam nunc copioſiſsimè dilatatam ad ingentem Eccleſiæ vtilitaté animarumquè ſalutem Fundatricis noſtræ THERESIAE hortatu ductu, & imitatione inchoaret multiſq; laboribus ad fœlicem exitum, finemquè perduceret. Cum igitur tot tantorumq; filiorum, quos in ſpirituali perfectio-

nis

nis via exemplo verbo, & ſcripto edoceret primus parens à Deo electus fuerit dubitari nõ poſſe videtur, Deũ Optimum Maximum, iuxta ſuauem, & conſuetũ ſuæ prouidentiæ ordinem magna non ſolum ſanctitatis, ſed etiã diuinæ lucis, ſupernique ſpiritus abundantia illius mentem, & cor illuſtraſſe, vt eius luce, ac doctrina tam illuſtris, & numeroſa poſteritas illuſtrari, edoceri, ac de eius ſpiritu poſſet participare.

Hac enim ratione, cum Moyſen Iſraelitici populi ductorem Deus conſtituiſſet, tanta diuini ſpiritus plenitudine illum repleuit, vt de eius ſpiritu auferre alijſq; pro debito illius populi regimine tradere poſſet, vt in Numerorum libro cap. 11. ſacra narrat hiſtoria; quo denotatum fuit ſuperiores, qui alicuius populi, vel familiæ ductores, & Doctores à Deo eliguntur magnam diuini ſpiritus, ac lucis abundantiam ab ipſo Deo accipere, vt inde ad cæteros poſsit deriuari, vt rectè adnotauit Hugo Victorinus lib. 4. ſuper Diui Dioniſij librum de cœleſti Hierarch. cap. 3. his verbis. *Superiores, & ſublimes, & ipſi appropinquantes diuinitati immediatè ab ipſa accipientes, & purgationem, vt ſint mundi, & illuminationem, vt ſint clari, & perfectionem, vt ſint ſancti, & ab illis rurſum ſecundum ordinem diuinæ diſpoſitionis hi, qui ſequuntur, & in ordine ſunt ſubiecti, & purgantur, & illuminantur, & perficiuntur, &c.* Hactenus Hugo Victorinus conſentaneè ad illud Pſalmi 71. *Suſcipiant montes pacem populo, & colles iuſtitiam.* Quia plerumquè ſuperioribus, & Magiſtris multa bona à Deo conferuntur, vt per illos, & ex illis ad alios deriuẽtur: quod in præclaro hoc viro tam numeroſæ familiæ, ac poſteritatis Parente, ac ſpirituali ductore, & Doctore contigiſſe ſuauis diuinæ prouidentiæ diſpoſitio dubitari non permittit, ideoque omnem eius doctrinam, tanquam à Deo ad plurium inſtructionem, & vtilitatem illi

ſpeciali

Digitized by Google

ſpeciali illuſtratione datam venerari debemus.

12 Quod adhuc magis confirmatur ex eo, quòd iam teti gimus, ſcilicet Venerabilem hunc Parentem noſtrum in adiutoriũ, ac ſocietatem Sãctæ matris noſtræ THERESIAE ad prædictum opus electum à Deo fuiſſe: ex THERESIAE, namque conſortio, ſocietate, ac ſpiritualibus colloquijs non ſolum inſignia virtutum exempla, pluresq; pro ſua informanda Familia ſalutares inſtructiones, ſed etiam in Orationis, & Perfectionis via, quã ipſa THERESIA lõga experiẽtia, Deiq; ſpeciali illuſtratione perfectiſsimè nouerat, ſpiritualia accepit documenta, ac tantæ Matris ſpiritualis doctrinæ lacte nutritus fuit. Vnde hanc eandem doctrinã IOANNES noſter ſemper eructabat, adeoq; inter ſe ſe vtriuſq; doctrina cohæret, vt propoſitiones omnes, quæ in IOANNIS noſtri libris notatæ ſunt, in Sanctæ THERESIAE libris expreſsè etiam habeantur, vt in progreſſu harum obſeruationum oſtendemus. Cum autem doctrina THERESIAE, tam inſignem, & vniuerſalé, non ſolum ab omnibus pijs, & doctis viris, ſed etiam à Summis Pontificibus approbationem, & laudem acceperit, vt Capite præcedenti à num. 8. ſatis demonſtrauimus, hac eadem approbatione, & laude doctrina IOANNIS noſtri ſtabilita, ac illuſtrata manet, & ideo eadem ſecuritate, ac æſtimatione vtraquè amplectenda, ac veneranda eſt, quia re vera nulla de vna ſuſpitio poteſt haberi, quin de alia pariter habeatur, vt in fine etiam præcedentis Capitis iam adnotaui.

mus.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT III.

Primæ obiectioni, quæ aduerſus venerabilis Parentis noſtri IOANNIS doctrinam in communi fit, occurritur.

POSTQVAM præcedenti cap. venerabilis noſtri IOANNIS doctrinæ vtilitatem excellentiam, inſignemque auctoritatem in communi demonſtrauimus, rectus procedendi ordo poſtulat, vt ſtatim etiam antequam ad ſingulas propoſitiones in particulari elucidandas accedamus, ea, quæ in cõmuni aduerſus eam obijci poſſunt, proponamus, & diluamus, quod in hoc, & ſequentibus capitibus præſtabimus. 1

Prima igitur obiectio deſumitur ab incõuenienti, quia ſcilicet propoſitiones aliquæ in his libris contentæ ſimiles, ſaltim quo ad verborum ſonum, cum quibuſdam hæreticorũ, qui Illuminati dicuntur, propoſitionibus videntur, & ideò hi hæretici eas ad ſuos peſtiferos confirmandos, vel defendendos errores adducunt, vel poſſunt adducere. Ex quo horum librorum doctrina ſuſpitionem quandam videtur incurrere, ſiquidem niſi conſonantiam aliquam, cum prædictis erroribus haberet, nequaquã eorum Auctores eam in ſui fauorẽ adducere poſſent: ne igitur his erroribus vis, & auctoritas ſuperaddatur, cõgruũ erit (inquiũt) horum librorum doctrinam prorſus relegare. Quod inconueniens ex eo magis creſcere videtur, quia ſcilicet nõ ſolum prædictis hæreticis ad perſiſtendũ in ſuis erroribus ſed etiam catholicis ſimplicibus ad incidẽdũ in eos ianua aperiri videtur, eoque magis, quo huius doctrinæ Auctor maiorem apud illos auctoritatẽ, & venerationẽ habuerit, eo enim ipſo perſonæ ſimplices, maximè verò mulieres has propoſitiones, quæ prauã illã hæreticorũ doctrinã ſapere

pere videntur, legentes facilè in prædictos errores incident, valdeque pernitioſam deceptionem patientur.

2 Sed quam debile, & vanum ſit hoc argumentum, ex eo ſatis colligitur, quod ſcilicet ſi aliquid probaret, conuinceret vtique omnium ſanctorum Patrum opera, imò & ipſam Scripturam ſacram prorſus abijciendam, ac exterminandam eſſe. Quis enim neſciat in omnibus libris ſacris, & catholicis plures propoſitiones reperiri, quæ ſi quoad ſonum dumtaxat verborum, vel ab antecedentibus, & conſequentibus diuulſæ ſumantur, propoſitionibus, ſeu erroribus hæreticorum valde ſimiles ſunt, vt inter plures alias cernere licet in propoſitione illa: *Iuſtificati ex fide*, quam habet Paulus ad Rom. 5. num. 1. quamque etiam docent hæretici, & tamen apud Paulum veriſima eſt, & catholica, apud hæreticos verò falſiſsima, & omnino erronea, eò quod eadem verba ex antecedentibus & conſequentibus diuerſiſsimum, imò & oppoſitum ſenſum apud Paulum, & apud illos ſortiuntur, in ſoliſque vocibus nudè, ac diuulſè ſumptis eſt ſimilitudo: Qua de cauſa dixit Paulus 2. ad Corint. 3. num. 6. *Litera occidit ſpiritus autem viuificat*, quia ſcilicet (vt Origenes lib. 6. contra Celſum pluresque alij interpretantur) ex ſuperficiali, ac ſenſibili Scripturæ intelligentia, quæ verborum dumtaxat corticem, & ſonum attendit, exitiales errores ſequuntur.

3 Propter hanc ergo verbalem (vt ſic loquamur) ſimilitudinem, & conuenientiam cum ſuis erroribus, quam hæretici in libris ſacris, & Eccleſiaſticis frequenter inueniũt nihil magis curant, quam vt Scripturæ ſacræ, ſanctorumque Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia, tanquã ſuorum errorum fundamenta, ac præſidia frequentiſsimè adducant, ac ſe ſe tali armatura muniant, vt, præter quotidianam experientiam, teſtatum, & expreſſum habemus apud

Digitized by Google

apud Origenem tractatu 35. in Mattheum Athanaſium diſp. 1. & 2. contra Arrianos, Chryſoſtomum homil. 5. contra hæreſes, Hilarium lib. 2. de Trinitate, Ireneum lib. 5. contra hæreſes, Auguſtinum tractatu 18 in IOANNEM, & in Pſalm. 62. Epiphanium epiſt. 60. & plures alios Patres, quos abunde refert Nicolaus Serarius in prolegomenis Bibliæ cap. 10. quæſt. 1. Quod adeò verum eſt vt Arrius inſignis hæreſiarcha apud Auguſtinum lib. 1. contra Maximum dixerit: *Si quid de diuinis Scripturis protuleris neceſſe eſt, vt audiamus, hæ verò voces, quæ extra Scripturas ſunt nullo caſu à nobis ſuſcipiuntur*, qua de cauſa referente Cardinali Oſio lib. 3. de auctoritate Scripturæ cõtra Brentium pagina 271. Lutherus non erubuit frequẽter dictitare. *Scripturam ſacram eſſe librum hæreticorum*, cui conſonat Caluinus inquiens: *Vulgare Prouerbium circunfertur ſcripturam eſſe naſum cereum, quia conuertitur in omnes formas*: Imò Tertulianus lib. de præſcriptionibus cap. 39 ad finem dixit: *Nec periclitor dicere ipſas quoque ſcripturas ſic eſſe ex Dei voce diſpoſitas, vt hæreticis materiam ſubminiſtrarent, cum legam: Oportet hæreſes eſſe, quæ ſine ſcripturis eſſe non poſſent.*

Has de cauſa ipſa Scriptura ſacra appellatur Pſal 68. 4
num. 13 & ad Rom. 11. num. 9. menſa inimicorum ſuorum, hoc eſt Iudæorum, & hæreticorum iniquè, & ſubdolè eam deprauantium, dum dicitur: *Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum, & in retributiones, & in ſcandalum.* De hac enim Scripturæ menſa locum hunc interpretatur Origines lib. 8. in epiſt. ad Rom. & plures alij.

Si ergo ipſis Scripturis ſacris, quibus fidei noſtræ veritas ſtabilitur, hæretici ſic ad ſuos errores ſtabiliendos, & confirmandos frequenter vtuntur, quid mirum, quod etiam vtantur teſtimonijs alicuius libri quantumuis omnino veram, ſecuram, ac valde eximiam, & præ-

clarum

claram doctrinam contineat?

Sed nunquid propter hoc Scriptura ſacra ſanctorum
5 PP. libri interdicentur, ſuſpecti ve habentur? Quis catholicus id concedet? Nullus ſanè, imò potius hac de cauſa omnes veri catholici propenſiori ſtudio, ac diligētia maiorique humilitate, ac veneratione eorum lectioni incūbunt, veramque eorum doctrinæ intelligentiā à Patre luminum humiliter, ac deuotè efflagitant, vt ex ipſis ſcripturis eoſmet hæreticos ſe ſe earum præſidio munientes refutent, & conuincant, illud tanquam certum ſtatuentes, quod D. Athanaſ. lib. de Synodis Ariminenſibus in ſimili caſu contra Iudæos, & Hæreticos prauè ſcripturas interpretantes, dixit, ſcilicet: *Non ſcripturæ ſunt illis cauſa, ſed propria ipſorum malitia ſiue animi peruerſitas.* Quā de cauſa D. Auguſtinus ſuper Pſalm. 10. explicans illa verba: Pluuit ſuper peccatores laqueos, ait: Scripturam ſacram eſſe imbrem cœlitus dimiſſum, quo fidelium pectora fæcundantur, eſſe verò laqueos, quibus peccatorū pedes irretiuntur. Ponitque exemplum in illa Chriſti Domini ſententia, Matth. 15. num. 11. *Non quod intrat per os coinquinat hominem, ſed quod exyt ab ore,* circa quam ita fatur. *Audit hoc peccator, & gulam parat voracitati: audit hoc iuſtus, & à ciborum decernendorum ſuperſtitione munitur, & hinc eadem Scriptura nubes, pro ſuo cuique merito, & peccatori pluuia laqueorum, & Iuſto pluuia veritatis infuſa eſt.* Quæ omnia ad alios libros Catholicos, & Eccleſiaſticos proportionabiliter applicanda ſunt, ex eijſque manifeſtè conſtat nequaquam his ſcripturis, aut libris, ſed ipſorum hæreticorum malitiæ, ac peruerſitati erroneos ſenſus ex illis deductos tribuendos eſſe.

6 Modum autem, quo hæretici Scripturis ſacris, & alijs libris catholicis abutantur, optimè explicuit Clemens Alexādrinus lib. 7. Stromatum his verbis: Quod ſi hære-

ſeon quoque ſectatores auſi fuerint Scripturis Propheticis vti, primum quidam non omnibus, deinde non perfectis vtuntur Scripturis, *nec vt corpus Prophetiæ, & ſacer contextus requirit, ſed ſeligunt ambiguè dicta, eaque ad proprias opiniones ſtabiliendas transferunt, paucis ſparſim hinc inde decerptis vocibus, & nulla ſignificationis ratione habita, ad ſolum, nudumque vocabulum affixi ſunt, propemodum enim in omnibus, quæ citant teſtimonijs, ipſos ad ſola nomina, mutatis ſignificationibus, adhæreſcere videbis, nec quorſum ſpetent intelligere, nec ijs, quas afferunt, allegationibus, ita vt earum natura poſtulat vti*: Hæc ſcitiſsimè, & veriſsimè Clemens per quæ non modo ſui æui, ſed & noſtræ tempeſtatis hæreticos egregiè depingit, quibus nihil conſuetius, quam ſiue in Scriptura ſacra, ſiue in quibuſuis libris præclara, & excellenti doctrina refertis nudas voces hinc inde captare, nequaquam antecedentia, & conſequentia, & adiuncta attendere volentes, vt ſic quouis modo quantumuis violenter eiuſmodi Scripturas ad proprios ſenſus contorqueant, atque ex illis fidem, & auctoritatem ſuis erroribus concilient. *Nec enim volunt* (ſubiungit idem Clemens) *conuerti ad veritatem, vt quos pudeat deponere commodum ſuum in ſe ipſos amoris, nec ſciunt qua ratione poſsint ſuas ſtabilire opiniones Scripturis vim afferentes, &c.*

Nec mirum, quod hæretici id faciant, ita namque à ſuo Magiſtro Diabolo primitus didicerunt, qui optimè nouit artem deprauatè citandi Scripturas, ſicuti fecit, dum Chriſtum Dominum ad præcipitium ſuadebat, dicens: *Si Filius Dei es, mitte te deorſum: ſcriptũ eſt enim, quia Angelis ſuis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* Matth. 24. vbi Gloſſa Interlin. & Hugo Card. rectè ſic adnotarunt. *Scripturis vtitur, non vt virtutes inſtituat, ſed vt errores ingerat; ſic, & ſui faciunt.* In 7.

C qua

qua Diaboli calliditate adnotandum eſt, nequaquam integrum Scripturæ teſtimonium ipſum retuliſſe, ſed truncatum, omiſit enim ſequẽtia verba, *Super aſpidem, & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem, & dracone͂*, quia contra ipſum faciebant, quod rectè adnotauit Beda ſupra illũ locũ, & D. Greg. Nazian. orat. in S. Lauacrũ, ſic inquiens: *Sed & Scripturas latro (Satan) nouit, ò Sophiſtæ, malitia cur ſequentia ſupprimis? Rectè id noui, etſi tu ſileas, quoniam ſuperte aſpidem, & baſiliſcum aſcendam, & ſuper ſcorpionibus & ſerpentibus Trinitate circumſeptus ambulabo*, quod etiam adnotauit Hugo Card. his verbis: *Nota, quod Diabolus partem Scripturæ, quæ pro ſe videtur, inducit, & quæ cõtra ſe, omittit: tacet enim: Super aſpide͂, & baſiliſcũ, &c.* Hac ergo ratione filij Diaboli ne͂pe hæretici à tali patre edocti ſimili quoq; arte Scripturæ ſacræ, & SS. PP. teſtimonia in ſuorum errorum confirmatione͂ ſæpe adducunt: ex quo Vincentius Lirinenſis citatus à Gloſſa ſup. eunde͂ Matth. locũ rectè intulit. *Magnoperè doctrina loci iſtius, quod Diabolus contra Dominũ Scripturas produxiſſe legitur, attendẽda, & retinenda eſt, vt tanto auctoritatis Euangelicæ exe͂plo quãdo aliquos Apoſtolica, ſeu Prophetica verba proferre cõtra Catholicã fidem viderimus, Diabolũ per eos loqui minime dubitemus.*

8 Quæ omnia non ſolum de Scripturis ſacris, ſed etiam de quibuſuis alijs SS. PP. vel Illuſtrium virorum intellige͂da ſunt. Vnde D. Greg. lib. 16. mor. cap. 22. explicans illud Iob. 24. vigilantes ad prædam præparant panem liberis, ſic inquit: *Ad prædam vigilant, qui verba iuſtorum ad ſenſum proprium ſemper rapere cõnantur, vt per hac peruerſis filijs panem erroris parent, de quo videlicet pane apud Salomonem verbis mulieris typum prauitatis hæreticæ gerentis dicitur: Aquæ furtiuæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuauior Prouerb. 9.*

9 Hoc igitur pacto verum quidem eſt poſſe Hæreticos,

qui

qui Illuminati dicũtur ad ſuos errores muniendos Vener. P.N. IOANNIS aliqua trũcata teſtimonia malitioſè proferre paucis (vt loquebatur Clemens vbi ſupra) hinc inde decerptis vocibus, & nulla ſignificationis, & contextus ratione habita, imò ſolis, ac nudis nominibus mutatis ſignificationibus adhærendo: ſed hoc non ſolũ huius doctrinæ ſecuritatẽ, & veritatem nequaquã minuit, ſed potius eius excellentiam oſtendit: hic enim meritò queit aptari id, quod alias in laudem humilitatis, D. Bernar. rectè protulit. *Praeclara res humilitas, qua ipſa quoq; ſuperbia paliari ſe appetit, ne vileſcat.* Sic igitur nos meritò dicere poſſumus præclara res IOANNIS noſtri doctrina, qua ipſi quoq; Illuminatorũ errores paliari ſe appetũt, ne vileſcãt

Sane quinam huiuſmodi errorum auctores, & propagatores multo ante quam Myſticus noſter Doctor ſuam ſcripſerit doctrinam fuerint, quã longeq; eorum vita, & deprauati mores ab huius præclari, atq; Angelici viri eximia ſanctitate diſtauerint, notiſsimum eſt, & in ſequentibus latius oſtendemus: vnde iniquum eſt talium errores tanto viro adſcribere, ex eo, quod eorum aliqui ipſius teſtimonijs peruerſe abutantur.

Quæ omnia rectè notauit Sapiẽtiſsimus ille Magiſter 10
Baſilius Legionenſis in Defenſorio iam citato nu. 9 his verbis: *Dura coſa es atribuir a la doctrina de vn varon Apoſtolico, los deſaciertos de los Alũbrados que hecharon mano de qual, ò qual parte de la doctrina, y no de toda. Que mucho que no ſe llegaſſen al fin que en eſte libro ſe pretende, ſino tomaron los medios que les propone eſte libro, ſino del todo contrarios? Si abraçaran la pureza de vida, y exercicios de virtudes que eſte libro enſeña a cada paſſo, diſpuſieranſe para que Dios les comunicara el eſpiritu de la Contemplacion, mas querer con paſſos de beſtias llegar a eſte monte de luz eſcura, y de obſcuridad luzida, no es mucho prouoque el enojo de Dios,*

para que en vez de la vida ayan encontrado con la muerte, y aſsi el deſacierto de aquellos no ſe ha de poner por quenta deſte libro, ſino de la peruerſa voluntad dellos, que no quiſieron abraçar los medios de la via purgatiua, que eſte libro les enſeña, pretendiendo llegar al fin, antes que huuieſſen dado el primer paſſo, &c. Et poſtea, circa finem illius Defenſorij num. 45. ita ſubiungit; *Para lo del daño que dizen, ſe ha ſeguido deſtos libros, en andar en algunas perſonas deſtos Alumbrados, digo, que bien ſe ſabe quienes ſon los que han enſeñado expreſamente eſta mala doctrina; y en quien ha muchos tiempos eſtà condenada, que fue en Fray Alonſo de Mello, el que engañò la villa de Durango, y aſsi no tuuieron ellos neceſsidad de buſcar eſta doctrina aqui, donde no la pudieron hallar, y ſi quiſieron diſimularla, ò auctorizarla con la doctrina deſte libro, malicioſamente entendida, deſto miſmo ſe puede tomar argumento, para hechar de ver quan bueno es el libro; pues hombres tan torpes como eſtos Alumbrados no pudieron hallar mejor capa para hechar a ſu torpeza, que la ſombra de los eſcritos de vn hombre tan puro, y milagroſo, que con capa menos buena no pudieran encubrir maldades tan grandes, y con capa de virtud mas fina ſuelen encubrir mayores maldades los Hypocritas, &c.* Huc vſque Baſilius Legionenſis.

11 Ex quibus rectè perpenſis illud manifeſtè deducitur nequaquam, propter horum Hæreticorũ in præclara hac doctrina peruerſè allegãda, ac deprauãda calliditatẽ, vel propter aliquas propoſitiones in his libris inuentas, quæ quoad verborũ ſonum, ſi ab alijs diuulſæ ſumantur, illorũ erroribus ſimiles videantur, debere virum catholicũ ab huius præclaræ doctrinæ lectione aliquomodo abſtinere, aut illam vllo pacto ſuſpectam habere, vel eius venerationem amittere, ſed potius maiori animi propenſione cura ac diligentia eius lectioni, & ſtudio incũbere, vt ſic ipſius verita-

veritatem ab hæreticorum falſitatibus, ſicuti lucem à tenebris diſcernere valeat.

Nam vt ſcitè, & ſanctè ſcripſit Clemens Alexandrinus lib. 7. Stromatum: *Eſt ergo nobis maiori ſtudio, & cura perſcrutanda ea, quæ vere eſt veritas, laborem autem conſequitur dulcis inuentio, & memoria: eſt ergo labor inueniendi ſubeundus propter hæreſes, ſed non eſt omnino deficiendum, nec enim ſi appoſitus ſit fructus vnus quidem verus, & maturus, alius vero factus ex cera, quam maximè ſimilis, propter ſimilitudinem eſt abſtinendum ab vtroque: & quomodo ſi vna quidē ſit via regia, & multæ etiam aliæ ex quibus aliquæ ferunt in præcipicium, aliquæ vero ad fluuium rapidè fluētem, aut ad mare profundum, non dubitauerit quiſpiam viam ingredi propter diſſentionem, ſed vtetur via regia, & trita, & ſeiuncta à periculo, ita cum alij alia dicant de veritate, non eſt diſcedendum, ſed eſt exactiùs, & diligentiùs inquirēda eius exactiſſima, & accuratiſſima cognitio. Nam cum oleribus hortenſibus vna etiam naſcuntur herbæ, num ergo abſtinēt agricolæ à cultura hortorū? &c.* Quibus ſimilitudinibus elegāter oſtēdit Clemens, quomodo ex verbali ſimilitudine, quæ inter veram & falſam doctrinam reperitur, & ex hæreticorum aſtutia in libris ſacris, & Eccleſiaſticis peruerſe explicandis, & allegandis nequaquam ab eorum pia diligenti, ac ſincera lectione ſtudio, & vſu auerti, ſed potius in eam diligentiùs incumbere debeamus. 12

Quod illuſtri exemplo ſicuti, & reliqua egregiè docuit Chriſtus Dominus: ex eo enim, quod Diabolus ad eum tentandum ſacræ Scripturæ (vt ſupra vidimus) vteretur teſtimonijs, nequaquā ad illi reſiſtendum ab eiuſdē Scripturæ vſu ceſſauit, ſed potius ex eodem bellico armamentario, ex quo hoſtis tela peruerſe, ac malitioſè deprompſerat, fortiſsima arma ad eum re pellendū, confundendū, ac debellandū veriſsimè ſumptis: *Cū enim (verba ſunt Bur-* 13

 genſis

genſis ſuper Pſal. 90. n. 5.) aduerſarius tentando circumiret per diuerſa vitia, Chriſtus circundedit ſe ſcuto veritatis, quālibet enim tentationem contra eum commiſſam euacuauit per auctoritatem ſacræ Scripturæ, *quæ eſt veritas diuina, primam ſcilicet, cum dixit: Scriptum eſt, non in ſolo pane viuit homo; ſecundam, cum dixit: Scriptum eſt, non tentabis Dominū Deū tuum, tertiam, cùm dixit: Scriptum eſt, Dominum Deum tuum adorabis, &c.*

14 Vnde (ad propoſitum noſtrum hæc applicando) quãuis hæretici, qui Illuminati dicũtur, teſtimonia myſtici noſtri Doctoris ad ſuos confirmandos errores adducerent; nullatenùs credendũ, vel ſuſpicandũ eſſet, cœleſtē tanti viri doctrinam à partibus eorum ſtare; ſed huic teſtimoniorũ allegationi applicãdum eſt, id quod inſignis Hæreſiarcha Lutherus propria, & domeſtica experiētia edoctus circa falſam Scripturæ ſacræ teſtimoniorum ab hæreticis allegationē notauit in quadam concione ſuper Euangel. Domin. 1. Quadrageſimæ, vbi Chriſti tentatio refertur, quæ cõcio habetur tom. 6. Thren. Herm. vbi ſic inquit: *Studioſè, & attentè videndum, & iudicandum eſt, an Verbum Dei verè, & candidè tractetur, ac proponatur, nam &* Diabolus *nouit artem citandi Scripturas: quapropter ne terrearis licet Sectarÿ vociferentur: Hic eſt Scriptura, hic Verbum Dei; hÿ, quādo à Scripturis cauſæ ſuæ præſidium mutuantur, & ſua mendacia per illas pingere, & comere volunt, reſpondendum eſt: Non moueor, quod dicis Verbum Dei à partibus tuis ſtare, nàm ſimul curare oportet ne tentemus Deum, & quamuis fortè Dei Verbum ſit, quod tibi ſuffragari perbibes, fieri tamen poteſt, vt quædam addideris, nonnulla detraxeris. Itaque prius videamus num ſit hæc mens Sancti Spiritus, & num Verbum Dei tractes prout decet, nam Diabolus, & omnes hæretici licet Verbo Dei ſeſe exornent, perperàm tamen illud tractant, &c.* Optimum ſanè, & ſalutare licet ab inimico conſilium,

quod

quod tàm in ſacrarum Scripturarũ,quàm in cuiuſuis alterius catholici libri quantumuis præclara doctrina referti ſtudio diligenter obſeruare debemus,vt ſic falſas deceptiones euitemus;per quæ omnia,ab inconuenienti deſumptum argumentum contra ſublimis huius Doctoris myſtici libros, propter peruerſum ſcilicet hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, vſum, ſatis ſuperque ſolutum relinquitur,demonſtratumq; manet hoc inconueniens non in horum librorum doctrina,quæ excellentiſsima,& vtiliſsima eſt, ſed in legentium peruerſitate, & malitia fundari, de quo proinde iuxta rationem rectam curari non debet.

Nec etiam mouere debet id quod inſuper additur in 15
huius argumenti cõfirmationem,ſcilicet,poſſe ſimplices, propter huiuſmodi propoſitiones, quæ cum hæreticorũ erroribus ſimilitudinem aliquam ſaltim quoad verborũ ſonum habere videntur, in eoſdẽ errores facilè incidere deceptioneſque valdè noxias pati. Hoc inquam,nullatenus mouere debet;tùm quia(vt n. 2. vidimus) hoc ipſum periculũ,ſi vere periculũ eſt,tàm inScriptura ſacra,quàm in omnium SS. Patrum, atque illuſtrium Scriptorum libris,ſiuè latina,ſiuèvulgari lingua editis reperitur,ex quo tamen nullus ſanæ mentis intulit horum omnium librorum vſum relegandũ eſſe: tum etiã quia quicumq; libros hos myſtici noſtri Doctoris legerit, niſi malitioſè hinc inde,nulla contextus habita ratione,ſolumque ad externum ſonum attendens verba captet, manifeſtè cognoſcet,doctrinam hanc ad illorum hæreticorum erroribus longè diſtare,imò potius illis directè aduerſari;ſiquidem paſsim inueniet ſalutarem de externa, & interna mortificatione,quam ipſi abhorrent,doctrinam,adeò,vt nullus huc vſque liber tan ſeuerè,& acriter cõtra carnem,& ſanguinem bellum indixerit; frequentiſsimè etiam reperiet

eximiæ puritatis præclara documenta, quæ omnia prædictis erroribus prorſus aduerſa ſunt. Vnde ex doctrina hac non ſolum in eos errores non indicet, ſed potius ab eijs longiſsimè auertetur, efficaciſsimumque, ac ſaluberrimum contra illos antidotum inueniet, quod adhuc magis conſtabit cum infra c. vlt. huius 1. p. præſentis Elucidationis Illuminatorum errores referemus. Tum denique quia eo ipſo quod ſimplex ſit is, qui hos libros legerit, cum ad aliquas ex propoſitionibus, quarum ſenſus non adeò apertus fuerit, peruenerit, ſi non arroganter, & temere, ſed prudenter ſegerat, ac bono animo huic lectioni incumbat, nequaquam ex proprio cerebro, ſed ex Magiſtri ſpiritualis ductu de eius doctrinæ ſenſu indicabit, vel deficiente Magiſtro, proprium ſuſpendet iudicium, eoque ipſo ab omni erroris periculo liber remaneuit. Si autem temerè, & abſque ſcientia, vel ſpirituali Magiſtro de his rebus iudicare voluerit, nil mirum quod in ſuæ temeritatis, & ſuperbiæ pœnam deceptiones aliqua pati promittatur: quod inconueniens non huic doctrinæ, ſed legentio temeritati, & ſuperbiæ tribuendum erit, in cuiuſuis namque libri lectione, & in quauis diciplina idem contingit: & ideò de huiuſmodi damnis ſic affectatis nullatenus viri prudentes curant, ſiquidem ineptiſsimum eſſet propter illa non ſolum hanc, ſed etiam omnem aliam veram, & præclaram doctrinam damnare, vel tanquam noxiam periculisvè expoſitam reijcere.

16 Quibus omnibus tandem addimus, quod & ſi aliqui, vel propter malitiam, vel propter temeritatem, vel propter ignorantiam, vel alia de cauſa, horum librorum doctrina abutantur, nihil aliud ex inde ſequitur, niſi doctrinam hanc habere generalem quandam rerum illuſtrium conditionem, quibus quò ſublimiores, & excellentiores ſunt, eò magis in ſui perniciem homines abuti poſſunt, vt

videre

Digitized by Google

viderè eſt in optimis quibuſque rebus, tàm naturalibus, quàm ſupernaturalibus, vt verbi gratia, in luce ſolis, in diuinis Sacramentis, in donis gratiæ, imò, & in ipſa bonitate, patientia, & miſericordia diuina, quibus homines ſæpè in magnam ſui perniciem abutuntur. Sicut igitur nefarium, imò, & inſanum eſſet, velle, propter hoc, ſolis lucẽ de medio à mouere, Sacramenta ab Eccleſia relegare, dona gratiæ reijcere, miſericordiam, patientiam, & bonitatem à Deo excludere, ita etiam impium, & inſanum eſſet, propter aliquorum abuſum, vel Scripturas ſacras, vel catholicos, ac ſpirituales libros religare velle.

Huc ſpectat id, quod ſapientiſsimus Magiſter Luiſius 17
Legionenſis ſcripſit in Apologia, pro libris S. M. noſtræ THERESIAE: cum enim aliqui, eorum vſum interdicendum eſſe dicerent, ex eo, quod propter reuelationes, quæ in eis referuntur, plurium deſiderium, & appetitus ſimilium reuelationum excitari poſſe videbatur, ex quo Dæmonis illuſionibus aditus aperiebatur; huic obiectioni ſic occurrit. *Porque ſe ha de encubrir lo que es bueno? lo que haze marauilla de Dios? lo que enciende en ſu reuerencia, y amor? lo que pone eſpuelas para toda ſantidad, y virtud? Dizen que el deſeo de coſas ſemejantes abre la puerta a las mugeres, que ſon credulas, para que el Demonio las engañe con iluſiones. El deſeo de reuelaciones deſordenado, podra ſer, pero no la lecion de reuelaciones buenas, y verdaderas: y eſtos libros ninguna coſa procuran mas, que qitar deſeos ſemejantes, como por ellos parece. Mas de la licion, dizen, nace el deſeo: ſi nace borrenſe los libros ſagrados, quemenſe las hiſtorias Eccleſiaſticas, rompanſe los Flosſanctorum, las vidas de los Santos, los Dialogos de ſan Gregorio, las relaciones de los que fundaron, y multiplicaron las Ordenes. Engañada ha eſtado la Yglesia, que haſta agora ha eſcrito, y querido que ſe lea lo que abre puerta al Demonio. Y porque vno, ò otro, que es amigo de ſi, y de ſu*

Digitized by Google

excelencia, no tome ocaſion de engañarſe, eſcondaſe la gloria de Dios, no ſepan ſus marauillas, atajeſe eſte camino por donde ſe animan muchos a amarle, y ſeruirle. Quantos hazen mueſtras de Santos, mouidos de la honra que a los Santos ſe dà? pues no aya virtud, ò no eſcriuan, y celebren los hechos virtuoſos de muchos, porque no tomen ocaſion de alli los hipocritas. Mas hipocritas han caydo por eſta ocaſion, que iluſos del Demonio, por leer las reuelaciones de Dios. En las coſas no ſe ha de mirar el mal vſo de algunos, ſino el prouecho comun. Y el de eſta eſcritura, quando la razon no lo dixera, la eſperiencia que es teſtigo fiel lo mueſtra. Veanſe los Religioſos, y Religioſas Carmelitas Deſcalços, que ſe han criado con ſu dotrina, y la ſaben de coro; y miren ſi eſtan locos, ò iluſos, ò ſi ay quien en la pureza de la verdadera Religion, y ſantidad, y amor de Dios les haga ventaja. Huc vſque ſapiētiſsimus ille Magiſter, cuius verba non minus pro venerabilis noſtri IOANNIS, quá pro ſanctæ matris noſtræ THERESIAE libris militant, & ideò pro reſponſione propoſitæ initio huius cap. obiectionis merito haberi poſſunt, pro cuius etiam ampliori ſolutione ea, quæ infra cap. 5. dicemus, vidēda ſunt.

CAPVT IIII.

Secunda principalis obiectio aduerſus myſtici noſtris Doctoris doctrinam in communi proponitur, & diluitur.

1 SECVNDO principaliter aduerſus horum librorum doctrinam nonnulli obijciunt, debitam eius intelligentiam multis in locis ſatis difficilem eſſe, quam proinde non omnes aſſequi poterunt.

Cæterum id tantum abeſt, vt huic doctrinæ aliquando

do modo deroget, vt potius eius excellentiam oſtendat: aſsimilatur enim quoad hoc Scripturæ diuinæ, in qua propter eius dignitatem reperitur inexhauribilis profun ditas, & difficultas ex rerum, ac myſteriorum, de quibus, agit, magnitudine, ſublimitate, & grauitate, non vero ex affectato verborum fuco, vitioſaque obſcuritate ſtyli or ta, cum ſufficienti tamen claritate temperata, taliter, vt quãtum ad ea, quæ ſaluti neceſſaria ſunt, ſatis perſpicua, omnibuſque acceſibilis ſe ſe exhibeat, quantum verò ad alia ſublimiora valde lateat, ac non niſi à ſtudioſiſsimis ac pertiſsimis intelligatur, imò plenè, & perfectè à nemi ne præterquam ab eius auctore penetretur.

Quod optimè ipſamet experientia edoctus obſeruauit D. Auguſt. tom. 2. epiſt. 3. ad Voluſian. his verbis: *Modus ipſe dicendi, quo ſacra Scriptura contexitur, quam omnibus acceſibilis, quamuis paucißimis penetrabilis, ea quæ apertè continet, quaſi amicus familiaris, ſine fuco ad cor loquitur in doctorum, atque doctorum; ea verò, quæ in myſterijs occultat, nec ipſa eloquio ſuperbo erigit, quo non audeat accedere mens tardiuſcula, & inerudita, quaſi pauper ad diuitem, ſed in uitat omnes humili ſermone, quos non ſolum manifeſta paſcat, ſed etiam ſecreta exerceat veritate, hoc in promptis, quod in reconditis habens; ſed ne aperta faſtidirentur; eadem rurſus operta deſiderantur, deſiderata quodommodo renouantur, renouata ſuauiter intimantur, his ſalubriter, & praua corriguntur, & parua nutriuntur, & magna oblectantur ingenia, &c.* Et in eadem epiſt. de hac ſacrarum literarum profunditate ſic iterùm eleganter ſubiungit: *Tanta eſt Chriſtianarũ profunditas literarum, vt in eis quotidie proficerem, ſi eas ſola abineunte pueritia vſque ad decrepitam ſenectutem maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio, conarer addiſcere, non quo ad ea, quæ neceſſaria ſunt ſaluti, tanta in eis perueniatur diffi cultate, ſed cum quiſque ibi fidem tenuerit, ſine qua pie, recteq;*

non

Digitized by Google

non viuitur, tam multa, iamque multiplicibus myſteriorum umbraculis opaca intelligenda proficientibus reſtant, tantaque non ſolum in verbis, quibus iſta dicta ſunt, verumetiam in rebus, quæ intelligendæ ſunt, latet altitudo ſapientiæ, vt à nouiſsimis, acutiſsimis, flagrantiſsimis cupiditate diſcendi hoc contingat, quod eadem Scriptura quodam loco habet: Cum conſummauerit homo, tunc incipiet, &c. Idemq; breuiter D. Baſilius homilia de vera, & pia fide, de diuinis Scripturis loquens, his verbis docuit: *Rem ipſam planè, vt ſuapte natura eſt, & ſi omnes omnium mentes adinueſtigandum vnà coirent, item ad denuntiandum linguæ concurrerent, tamen, qui aſſequi poſſet, exiſteret nemo, &c.*

3 Qua de cauſa appellatur Scriptura, Apoc. 5. num. 1. & 3. *Liber ſignatus ſigillis ſeptem, quem nemo poterat, nec in cœlo, nec in terra, nec ſubter terram aperire, præter vnum Leonē de Tribu Iuda.* Qui eſt Chriſtus Dominus; propterea etiā *Regnum Cœlorum*, ideſt (vt explicant Chriſoſt. hom. 3. in Geneſ. & Rupert. lib. 3 de victoria verbi cap. 26.) ſacram Scripturam comparauit Dominus, *Theſauro abſcondito in agro.* Matth. 13. num. 44. *Theſauro* quidem, propter inexhauribiles eius diuitias, *abſcondito* verò propter eius reconditam profunditatem: qua de cauſa non ad qualecūque, ſed ad ſummam, & exquiſitam diligentiam in Scripturarum lectione adhibendam ipſemet Chriſtus Dominus inuitauit dicens: *Scrutamini Scripturas*, Ioann. 5. num. 39. quaſi diceret: Puteus altus eſt, & aqua intelligentiæ longè haurienda, terra altius fodienda, & ſub eius imis viſceribus Theſaurus latitans detegendus, vnde Dauid Pſalm. 118 num. 2. *Beati* (inquit) *qui ſcrutantur teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum.* Inde etiam fit, vt non ſolum ſimplices, ſed etiam literatiſsimi, præſtantiſsimo, quoq; ingenio præditi, ac per longa tempora in Scripturarum ſtudijs verſati, multo plura ignorent, quam ſciant, vt de ſemetipſo

metipſo profeſſus fuit D. Auguſt. epiſt. 119. ca. 2. inquiẽs: *In ipſis ſanctis Scripturis multo neſcio plura quam ſcio.* Hinc tandem ortum habuere quotidieque habentur controuerſiæ contentioneſque, & rixæ non ſolum Catholicorum, cum hæreticis, ſed etiam inter ipſoſmet Catholicos Doctores, ſuper vero Scripturarum ſenſu indagando; multa enim diſputauit Cyprianus cum Cornelio Papa. Origenes cũ Africano; Chryſoſtomus cum Theophilo Alexandrino; Epiphanius cum Ioanne Hieroſolimitano Rufinus cum Hieronymo; Hieronymus cum Auguſtino; Auguſtinus cum Simpliciano, Proſpero, & Hilario, quotidieq; ſimiles concertationes, & rixas, circa verã Scripturarum intelligentiam inter inſignes Catholicos Doctores videmus. Quæ omnia magnam, & valde reconditã Scripturarum profunditatem, & difficultatem ſatis ſuperque oſtendunt.

Hæc autem Scripturarum magna difficultas non ſolũ earum dignitatem non minuit, ſed potiùs eam valde cõmẽdat contra Lutherum, Philippum Melanthonẽ, Brentium, Bernardinum OKimum, RoloKum, & alios ſimiles hæreticos, qui aliquibus Scripturæ, & Patrum teſtimonijs malè intellectis, ſophiſticiſque rationibus innixi dixerunt, Scripturas ſacras facillimas; planas, & cuiq; ad eas accedenti peruias, & apertiſsimas eſſe, contra quorũ omnium errorem latè ſcripſerunt, Belarm. tom. 1. controu. 1. de Verbo Dei lib. 3. Salmeron tom. 1. prologom. 2. Anton. Perez volum. 3. de ſacra Scriptura dub. 11. & alij, qui argumenta hæreticorum ex profeſſo adducunt, & ſoluunt, propoſitamq; veritatem Catholicam de ſumma difficultate, ac profunditate ſacrarum Scripturarũ, tamquã earum dignitati, & maieſtati valde, conuenientẽ latè demonſtrant, prædictæque difficultatis plures cauſas congruentiæque rationes adducunt. 4

Ex

5 Ex quibus omnibus id, quod ſuperius diximus, ſatis apparet, ſcilicet difficultatem, & profunditatem, quæ in Venerabilis huius Parentis noſtri libris reperitur, nequaquã eorum dignitatem minuere, ſed potius ſummoperè commendare, hæc namque difficultas eſt valdè ſimilis illi, quam in Scriptura ſacra reperiri diximus: nec enim oritur ex affectato verborũ fuco, neq; ex ſtyli obſcuritate, quin potius huius Myſtici Doctoris ſtylus valde perſpicuus eſt, & quantum rei materia patitur, rebus difficilimis, ac valde reconditis eximiam affert lucem, eaſque clariſsimè explicat: quod plures viri graues, & docti in hac doctrina, tamquam quid rarum, & egregium adnotarunt. Oritur ergo hæc difficultas ex rerum, de quibus agit, ſublimitate, ac recondita excellentia, quæ quamtumuis perſpicuo explicetur ſtylo, ſemper ſatis abſtruſa, & à communi hominum intelligentia abſcõdita manet. Præterea etiam, non in omnibus locis hæc reperitur difficultas, imò, vt in plurimum multa tractat de externa, & interna mortificatione, rerum omnium creaturarum abdicatione, paupertate ſpiritus, eximia conſcientiæ puritate, reuelationum, ac ſimiliũ rerum, in quibus multa ſolẽt immiſceri pericula, renuntiatione, quæ omnia facillimè à quouis intelligi poſſunt, & ex eis ingens vtilitas ſequit.

6 Hanc vero ſuæ doctrinæ aliqualem difficultatem, ipſemet Parens noſter optimè præuidit, & ideò tacitæ huic obiectioni ſic in prologo horum librorum occurrit. *Y por quãto eſta doctrina es de la Noche obſcura, por donde el alma ha de yr a Dios, no ſe marauille el Lector, ſi le pareciere algo obſcura; lo qual entiendo yo que ſerà al principio que la començare a leer; mas como paſſe adelante, yra entẽdiẽdo mejor lo primero, porq̃ con lo vno ſe va declarando lo otro. Y ſi lo leyere la ſegunda vez, entiẽdo le parecerà mas claro, y la doctrina mas ſegura. Y ſi algunas perſonas con eſta lectura no ſe hallarẽ biẽ,*

hazerlo

hazerlo ha mi poco ſaber, y baxo eſtilo; porque la materia de ſuyo buena es, y harto neceſſaria, pero pareceme q̃ aunque ſe eſcriuiera mas acabada, y perfectamente de lo que aqui yrà, no ſe aprouecharan dello, ſino los menos, porque aqui no ſe eſcriuiran coſas muy morales, y ſabroſas para los eſpirituales que guſtan de yr por las que ſon dulces a Dios, ſino doctrina ſuſtancial, y ſolida, aſsi para los vnos, como para los otros ſi quiſieren paſſar a la deſnudez de eſpiritu que aqui ſe eſcriue. Huc vſque Myſt. noſter Doctor.

Tandem pro huius etiam obiectionis ſolutione addere placuit id, quod citatus Magiſter Luiſius Legionenſis reſpondens ſimili obiectioni aduerſus libros S.M. noſtræ THERESIAE factæ, in Apologia ſupra relata ſic ſcripſit: *A lo de eſcuridad, ſi eſſo vale para que los libros ſe veden, todos ſe deuen vedar; porque ni los Profeſſores dellos los entienden en muchas partes. Pregunto, a S. Aguſtin, quantos Theologos no le entienden del todo? A S. Dioniſio, quien es el que le entiende? y lo que digo deſtos, digo de caſi todos los Santos, que en muchas partes de ſus obras hablan en Arabigo, no ſolo para los q̃ ſaben Latin, y Griego, ſino aun para los que profeſſan la Theologia, y la Eſcuela. Y no digo los Santos, eſſos miſmos Doctores Eſcolaſticos de ſus miſmos dicipulos, que ſe deſuelan en ellos, apenas ſon entendidos. A Santo Thomas no le entienden en muchas partes, y en muchas mas à Eſcoto los ſuyos. De Alexandro, de Durando, de Enrico de Gandabo es lo miſmo. Demas deſto, lo obſcuro de eſtos libros, que es poco, no daña a nadie, y aprouecha a muchos, porque quien lo entiende ſaca prouecho dello, y quien no, ni daño, ni prouecho; y digo mal, q̃ aun quien no lo entiende, ſaca prouecho, porque eſta obſcuridad no eſtà en las palabras, ſino en algunas de las caſos, q̃ quiẽ no tiene dellas experiencia no las ſabe comprehender, y lo que deſta manera no ſe entiende, ordinariamente cria admiracion, y deſeo de ſu experiencia, q̃ ſon coſas de mucho prouecho.* Hucvſq; ſapiẽtiſsimus 7

hic

hic Magiſter ex cuius reſponſione,& ex huc vſquè dictis propoſita obiectio ſatis ſuperque ſoluta manet.

CAPVT V.

Tertia principali obiectioni aduerſus eamdem doctrinam in communi ſumptam occurritur.

1 TERTIO deinde aduerſus hos libros modicã eorum vtilitatem aliqui obijciunt,cuius nullam (quod ſciamus)rationem redunt , niſi forte dicant ideò eſſe parum vtiles,quia pauci ſunt,qui de rebus adeò ſublimibus ,& à communi hominum ſenſu, & cognitione reconditis agunt. Imò addunt,non ſolum non eſſe vtiles,ſed pluribus damnis occaſionem præbere, maximè , cum in lingua vulgari præ,manibus omnium habeantur,timent namque ne perſonæ ſpirituales ſimplices,maximè verò mulieres, debitam eorum intelligentiam aſſequi non valentes,in errores,aliaque damna incidant.

2 Sed huius obiectionis vanitas ſe ſe ipſa ſatis prodit etenim negari nequit, nõ ſolum in religionibus,ſed etiã extra illas,plures eſſe vtriuſque ſexus perſonas Deo altiſsimo famulatu ſeruientes,quæ nihil aliud curant, niſi, vt per creaturarum omnium externam,& internam abdicationem,perfectamq; ſpiritus paupertatem, ad ſummam quamdam(quamtum in hac vita fieri poteſt)cum Deo vnionẽ ardentibus deſiderijs tendant,ad perfectionemque illam anhelent,ad quam Chriſtus Dominus nos inuitat dum ait: *Eſtote vos perfecti ſicut,& pater veſter cœleſtis profectus eſt.* Matth.5. num.48. quamquam ipſemet in no-

in nobis exoptat dùm ad Patrem orans dicit: *Rogo Pater, vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnum ſint.* Ioann. 17. num. 21. non quidē, quia ad hanc adeò perfectam cum Deo vnionem peruenire poſsimus, ſed quia ad eam, quàm proximiùs fieri poſſit, aſpirare debemus.

Nec minus indubitatū eſt, huiuſmodi animas eſſe, præ alijs omnibus, Deo gratiſsimas, ſiquidem (vt habetur Eccleſiaſt. 16.) *Melior eſt vnus faciens voluntatem Domini, quàm decies mille iniqui.* Imò pluris eſt apud Deum vnus ex his præfectis, quam cæteri omnes, & vniuerſus orbis, imò, quam plures alij, ac innumeri Orbes. Hac enim de cauſa (vt benè notauit Chryſoſtom. homil. 52. ingens, & hom. 24. ſuper ad Hebræos.) *Cum Deus terræ, & cœli, ac totius Orbis Dominus ſit, tamquam glorioſum ſibi nomen aſſumpſit appellari Deus Abraham, Iſaac, & Iacob, huiuſmodique appellationem, vt illuſtrationem habuit, quàm ſi totius Orbis, aliorùmque innumerabilium Deus appellaretur.* Quo etiam pacto habuit ſe Deus erga Sanctiſsimā Matrē noſtram THERESIAM, cum enim ipſa tanquam glorioſiſsimum ſibi nomen aſſumpſiſſet vocari THERESIA A IESV, ad denotandum ſe totá eſſe ipſius Ieſu, ſimili quoq; affectu ipſemet Chriſtus Dominus ſemetipſum IESVM THERESIAE appellauit, illi ſe totū tradens, vt in quadā viſione teſtatus fuit, ſic illam alloquēs, *Hija, ya eres toda mia, y yo todo tuyo.* Et in aliā viſione ſummam quā de illa ſola præ vniuerſo Orbe æſtimationem habebat, expreſiùs oſtendere volens, ſic eam cum ſummo amore alloquutus fuit, *Hija, ſino huuiera criado el Cielo, por ti ſola le criara.* 3

Ex quo rectè infertur, quod ea, quæ ad huiuſmodi animarum vtilitatem, & profectum neceſſaria, vel conducētia fuerint, non tamquam res parui momenti, ſed tanquā 4

magni ponderis Deoque iucundiſsima habēda ſunt, imò, quod illis neceſſarium, vel vtile eſt, non priuatā dumtaxat vnius, vel alterius, ſed communē vtilitatem obtinet, eo quod ſæpè ex illis, etiamſi pauciſsimi eſſent, cæterorū omnium ſalus, ac totius ciuitatis, vel regni, in quo degūt, cōſeruatio, & fœlicitas pendet; quod multis ſanè poſſemus exemplis, ac teſtimonijs illuſtrare, breuitatis tamen gratia ſufficiet vnum, vel alterum in memoriā recolere.

5 Etenim notiſsimū eſt illud, quod refertur, Gen. 18. dixit enim Deus Abrahamo, non delendā fore Sodomā, ſi ſaltim decē iuſti in illa inuenti eſſent, propter quorū defectū ſubuerſa fuit, ad eam tamen ſubuertēdā oportuit, vt expectaret diſceſſum Iuſti Loth, quia dum ipſe in illa remanebat, nō poterat Deus prædictā ciuitatē, & ſi tot ſceleratiſsimis hominibus plenā, euertere, ipſomet Domino atteſtāte, qui ſic ipſum Loth alloqutus eſt, *Feſtina, & ſaluare ibi, quia nō potero facere quidquā donec ingrediatis illuc Gen. 19 n. 22.* Inſuperq; propter ipſum Loth, vrbē Segor vicinā Sodomæ, pro qua ipſe rogauerat, non ſubuertit, vt ex ipſius Dei verbis loco citato conſtat: dixit enim ad Loth: *Ecce etiam in hoc ſuſcepi præces tuas, vt non ſubuertam vrbem, pro qua loquutus eſt.* Ecce quantum, vel vnus vir iuſtus ad totius ciuitatis conſeruationem conducat.

6 Quod etiam manifeſtiſsimè deprehēditur, ex eo, quod cum quondam prouocaretur Deus ad puniendam Hieruſalem, eamque cum Regno Iuda, Caldæis tradendam propter multa ſcelera, quæ po pulus ille contra Deum cōmiſſerat, dolens ipſe Dominus futuram illius ciuitatis, ac Regni ruinam, cupienſq; cauſam aliquā, ad ei parcendum, inuenire, ſic pro Hieremiam cap. 5. n. 1. ait, *Circuite vias Hieruſalem, & aſpicite, & conſiderate, & quærite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudicium, & quærentem fidem, & propitius ero ei, &c.* Super quæ verba ſic excla

mat Hieronymus: *Grandis amor iuſtitiæ, vt nequaquã iuxta interrogationem Abrahæ, & reſponſionem Dei pro decem viris iuſtis liberauerit ciuitatem, ſed ſi vnum inuenerit, iam iamque peritura Hieruſalem, qui faciat iudicium, & quærat veritatem, tamen Deus miſereatur Hieruſalem, &c.*

Plura alia illuſtriſsima huius veritatis exempla omittimus, quis enim mente comprehendet, quantas vtilitates vnus Abraham ſuæ genti, vnus Moyſes ſuo populo, vnus Elias, vnus Benedictus, vnus Auguſtinus, vnus Bernardus, vnus Dominicus, vnus Franciſcus, vnus Ignatius, & vna THERESIA, toti mundo cõtulerint? ſanè ſicut modicum fermenti totam maſſam fermentat, ita modicum perfectionis vni animæ prærogatum, totam Congregationem, imò, & integrum populum illuſtrat: qua de cauſa, Paulus ad Philipp. 2. num. 15. iure optimò viros ſanctos, Orbis luminaria appellat, dicens: *Vt ſitis ſine reprehẽſione in medio nationis prauæ, & peruerſæ, inter quos lucetis ſicut luminaria in mũdo, &c.* Meritò ergo diximus ea, quæ iuſtis, & amicis Dei, maximè vero perfectis, & ſi pauci eſſent, vtilia ſunt, nõ priuatam, ſed communem totius populi, ac Regni vtilitatem obtinere. 7

Ex dictis igitur intentum noſtrum ſic manifeſtatione oſtendere poſſumus: inquirimus enim, num hi, qui perfectionem intẽdentes, contemplationique vacantes, ad intimam cum Deo vnionẽ tendunt, indigeant aliquibus documentis, quibus in hac difficili via rectè dirigantur, pluraq; pericula, quæ in illa frequenter occurrunt, euadant. Inquirimus etiã, vtrum ſpirituales Migiſtri, qui huiuſmodi animarum curam habent, indigeant quoque ſcientia, qua illas ducere, ac ſecurè dirigere valeant? ſanè nemo de hoc poterit rationabiliter dubitare, imò quo altior, & perfectior eſt via, eo eſt difficilior abundantiorique, ac ſublimiori doctrina indiget. 8

Et quamuis præcipuus huius doctrinæ Magiſter ſit ille, qui dixit. *Ne vocemini Magiſtri, quia Magiſter veſter vnus eſt Chriſtus*, Matth. 23. n. 10. (quod Venerabilis Parens noſter ſæpiſsimè in ſuis libris admonet) certum eſt tamen, iuxta Catholicam fidem, præter hoc internũ Magiſterium (quod dumtaxat admittendum eſſe hæretici Libertini, & Suencfeldiani inaniter cõtendebant: vt refert Prateolus lib. 10. verbo Libertini, & lib. 17 verbo Suécfeldiani) externum etiam Magiſterium in Eccleſia Dei eſſe neceſſarium, vt plures deceptiones, & errores euitétur; cum ſcriptum ſit, quod ipſe Sathanas transfigurat ſe in Angelum Lucis 2. ad Corinth. 11. num. 14. ſicuti longa, & frequens experientia ſatis ſuperque demonſtrauit. Qua de cauſa docet Apoſtolis 1. ad Corinth. 12. & ad Epheſ. 4. quoſdam poſuiſſe Deum in Eccleſia Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem ſanctorum, vt iam nõ ſimus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum in aſtutia ad circumuentionem erroris, &c.

Hac etiã de cauſa quoſdã voluit Deus eſſe in Eccleſia montes, vt lux Orientis iuſtitiæ ſolis, ſcilicet Chriſti in illis priùs recepta ex illis ad colles, & vſq; ad imas valles deriuaretur, iuxta illud Pſalm. 71. n. 3. *Suſcipiant montes pacem populo, & colles iuſtitiam*, quod optimè ad rem noſtram explicat D. Auguſt. tit. 1. in Ioann. his verbis. *Montes excelſæ; animæ ſunt; & colles, paruæ animæ ſunt; non autem acciperent minores animæ fidem, niſi maiores animæ, quæ montes dictæ ſunt, ab ipſa Sapientia illuſtrarentur, vt poſſint paruulis traijcere, quod poſſent paruuli capere, &c.* De neceſſitate ergo ſpiritualium Magiſtrorum, maximè in hac tàm difficili perfectionis, & contemplationis via, non poteſt, iuxta Catholicam fidem, dubitari.

Vt

Vt ergo prædicta omnia ſimul colligamus, ſequentem efformamus rationem. Id quod eſt neceſſarium ad ſpiritualem ſalutem, profectum, & inſtructionem illarum animarum altiſsimè Deo famulantium, quæ perfectionis viam ingredientes, per creaturarum omnium abdicationem ad intimam, cum Deo vnionem flagrantiſsimis deſiderijs tendunt, eſt magni ponderis, Deoque gratiſsimũ, & communi bono vtiliſsimum: at ad prædictarum animarum ſalutem, & inſtructionem ſummè neceſſaria eſt ſpiritualis Magiſtri in huiuſmodi via periti doctrina: ergo doctrina hæc non parum vtilis, vel tanquam parui momenti habenda eſt, quin potiùs tanquam magni ponderis, communique bono vtiliſsima, ac Deo gratiſsima pluris eſt æſtimãda, ſed huiuſmodi doctrina in libris Myſtici noſtri Doctoris adeò ſecurè, ſublimiter, ac dilucidè traditur, vt nullus huc vſque inueniatur liber, qui in huiuſmodi certis documentis, ac in doctrinæ ad id ſpectantis ſoliditate, & ſecuritate ei præponendus ſit, imò pauciſsimi, cum illo comparari valeant, vt ex communi ſapientium, ac ſpiritualium virorum teſtimonio conſtat, iuxta ea, quæ cap. 2. diximus; ergo horum librorum doctrina, tamquã communi bono vtiliſsima, magniq; ponderis, & Deo gratiſsima, veneranda, amplectenda, pluriſque æſtimanda eſt. 10

Quæ ratio magis eluceſcit, & confirmatur, ſi attendamus inopiam, quæ communiter reperiri ſolet, ſpiritualiũ Magiſtrorum, qui cum debita ſcientia, & experiẽtia, qualis ad hanc rem eſt neceſſaria, poſsint animas in hac contemplationis, & perfectionis, via ſalubriter inſtruere, ac dirigere periculiſque, & difficultatibus, quæ in ea immiſceri ſolent, occurrere: de hac enim inopia, & fame, quam prædictæ animæ Deo dilectiſsimæ patiuntur, meritò dici poteſt illud Threnor. 4. num. 4. *Adhæſit lingua lactẽtis* 11

Digitized by Google

ad palatum eius in ſiti: paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis, quam inopiam optimè deplorat Venerabilis noſter IOANNES in horum librorũ prologo, aſsignans cauſam, qua ad eos conſcribendos motus fuit his verbis. *Para lo qual me ha mouido, no la poſsibilidad q̃ veo en mi para coſa tan alta, y ardua, ſino la confiança que del Señor tengo, que ayudarà a dezir algo, por la mucha neceſsidad que tienen muchas almas, las quales començando el camino de la virtud, y queriendolas nueſtro Señor poner en eſta Noche obſcura, para que por ella paſſen a la diuina vnion; ellas no paſſan adelante, a vezes, por no querer entrar, ò dexarſe entrar en ella, a vezes, por no ſe entender, y faltarles Guias idoneas, y dieſtras, que las lleuen haſta la cumbre, y aſsi es laſtima ver muchas almas, à quien Dios dà aliento, y fauorece para paſſar adelante, quedarſe en vn baxo modo de tratar con Dios, por no querer, ò no ſaber, ò no las encaminar, y enſeñar a deſuiarſe dè aquellos principios: porque algunos Confeſſores, y Padres eſpirituales, por no tener luz, y experiencia deſtos caminos, antes ſuelẽ impedir, y hazer daño a ſemejantes almas, q̃ ayudarles, hechos ſemejantes, a los edificadores de Babilonia, q̃ auiẽdo de miniſtrar vn material conueniẽte, dauan otro muy diferente, por no entender ellos la lengua, y aſsi no ſe hazia nada. por lo qual es recia, y trabajoſa coſa en tales ocaſiones no entenderſe vna alma, ni hallar quien la entienda.* Pluraque alia ad hoc propoſitum optimè in eodem prologo ſubiungit

51 in ſuiſque libris ſæpè repetit, præcipuè verò in illo, qui inſcribitur, *Llama do amor viua*, Cantic. 3. §. 4. vbi ſic inquit. *Quanto a lo primero, conuienele grandemẽte al alma, que quiere aprouechar, y no boluer atras, mirar en cuyas manos ſe pone, porque qual fuere el Maeſtro, tal ſerà el Diciplo; y qual el Padre, tal el Hijo: y para eſte camino, alomenos para lo mas ſubido del, y aun para lo mediano, apenas hallara vna Guia cabal, ſegun todas las partes que ha meneſter, porque ha meneſter*

ſer

Digitized by Google

ſer ſabio, diſcreto, y experimentado, que para guiar el eſpiritu, aunque el fundamento es el ſaber, y la diſcrecion, ſino ay experiencia de lo mas ſubido, no atinaran a encaminar al alma en ello, quando Dios ſe lo da, y podrianla hazer harto daño, &c. Quod experientia ipſa ſatis comprobatum eſt, quotidieque magis comprobatur.

Vnde S. Mater noſtra THERESIA cap. 4. ſuæ vitæ teſtatur ſe per plures annos, nõ inueniſſe ſpiritualem Magiſtrum, qui eius ſpiritum intelligeret, eamque in hac ſpirituali vita rectè dirigeret, quamuis multa diligentia, & ſtudio diuerſis in locis illum quæſiſſet. *Yo no halle* (inquit) *Maeſtro, digo Confeſſor, que me entendieſſe, aunque le buſque en veinte años, que me hizo harto daño, para tornar muchas vezes atras, y aun para del todo perderme, &c.* Qua etiã de cauſa multa damna, ſpiritualeſque labores cap. 5. & alibi affirmat ſe paſſam fuiſſe.

Cuius inopiæ facilis & euidens ratio apparet: cum enim ad hoc ſpirituale Magiſterium, præter ſcientiam, ſit etiam neceſſaria experientia, vt ſancti Patres paſsim clamant, & infra latiùs oſtendemus, hanc autem experientiam de rebus adeò ſublimibus paucisſimi obtineant, quia paucisſimi ſunt, qui eximiam illam ſpiritus paupertatem, vitæ puritatem, creaturarumq; abſtractionem ad eam neceſſariam habeant, vt docent etiam communiter S. Patres D. Bernardus ſerm. 3. de Circumciſſione, ibi. *Ad hanc perfectionem pauci, ni fallor, perueniunt in hac vita*, & cap. vltim. de interiori domo, vbi idem optimè tractat. D. Bonauent. de Myſtica Theologia cap. 3. pag. 4. vbi ait, ideò Theologiam hanc vocari Myſticam, ſeu occultam, quia pauci ad ipſam recipiendam, ſe diſponunt; Dionyſius Carthuſianus in præfatione ad tractatũ de fonte lucis, Ricardus de præparatione ad contemplationem cap. 76. ibi, *O quam rari ſunt, vel quia nolunt, vel* 12

quia nequeunt, qui huc vſque aſcendunt, rarum valde in hunc montem aſcendere, ſed multò rarius in eius vertice ſtare, & ſibi moram facere, rariſſimum autem ibi habitare, & mente requieſcere, &c. Vbi hoc elegantiſsimè proſequitur: docent etiam Eſchius in Exercitationibus diuinis, exercitatione 5. Aluarez de Paz tom. 2. de vita ſpiri. lib. 2. p. 1. c. 11. & lib. 4. p. 3. c. 34. adducens ad hoc propoſitum illud Iob 28. *Sapientia vbi inuenitur, & quis eſt locus intelligentiæ?* noſter Ioannes à Iesv Maria, in ſchola orat. titul. 8. dub. 12. pluresque alij.

13 Cum ergo, tam pauci ſint, qui obtineant experientiam ad hoc ſpirituale magiſteriũ neceſſariam, meritò Myſticus noſter Doctor loco citato aſſerit vix aliquẽ inueniri, qui vndequaque poſsit, in hac perfectionis, & contemplationis via, ſpiritualis Magiſtri munus exercere, cuius veritatis, adhuc intra naturalem ordinem, notitiam ha-

21 buit Plato, ſi quidem lib. 4. Dial. de virt. fol. nobis 16. tam difficilè exiſtimauit perfectum virtutis Magiſtrum inueniri, vt dixerit: *Sæpè numero ſiqui virtutis Magiſtri eſſent, omni ſtudio inueſtigaui, nec vnquam inueni, & ſi vnà cum cæteris pluribus, atq; his, vt videbatur, huius facultatis peritis, id quæſiui.* Ex hac igitur ſpiritualium Magiſtrorum inopia ſatis apertè horum librorum Venerabilis noſtri IOANNIS ingens vtilitas apparet; ſiquidem in eis cõtinetur, tàm ſolidum, ſecurum, ac ſublimè Magiſteriũ, ad quod non ſolum hi, qui ad prædictam perfectionem & intimam cum Deo vnionem tendunt, ſed etiam eorũ ſpirituales Magiſtri, & Confeſſarij tutò ſe ſe confugere poſsint; quia propter eximiam huius celeberrimi Doctoris, in his rebus, ſapientiam, cum longa experientia coniunctam, inſignemq; vitæ puritatem, & perfectionẽ, quidquid ad hoc tam neceſſarium & difficile Magiſteriũ deſiderari poteſt, cumulatiſsimè in ejus doctrina reperient.

§. II.

Digitized by Google

§. 11. *Horum librorum in lingua vulgari vtilitas, & conuenientia amplius demonſtratur.*

EX quibus etiam deducitur, non ſolum non eſſe nociuum, ſed valde vtile, doctrinam hanc vulgari lingua ſcriptam præmanibus haberi: cũ enim plures ex his, qui ad hanc cum Deo vnionem per contemplationis viam tendunt, ſimplices ſint, ac Latinæ linguæ ignari, vel in ea non multum periti, vt experientia ipſa ſatis compertum eſt, & ratio id conuincit, eo, quòd prædictæ perſonæ à rerum tumultu, ac negotijs alijſque curis, quæ mentem diſtrahere ſolent liberi, & expediti eſſe ſoleant, non eſt dubium, quin ad cõtemplationem, familiaremque cum Deo vſum, ſatis apti ſint, quia, vt docent D. Greg. lib. 6. moral. cap. 28. D. Thomas 2. 2. quæſt. 180. art. 2. D. Bonauent. in prologo libri de regimine conſcientiæ, vel fonte vitæ, & communiter SS. PP. ad contemplatiuam vitam valde conueniens eſt, ab exteriori actione, & immoderata occupatione, aliarumque rerum curis quieſcere; impeditur enim actus contemplationis per tumultus exteriores, & curas. 14

Cum ergo plures ex his, qui contemplationi vacant ſimplices, ac Latinæ linguæ ignari, vel parum in ea exercitati ſint, conuenientiſsimum ſanè fuit, doctrinam hanc adeò illis vtilem, & neceſſariam taliter ſcribere, vt commodè poſſent illam intelligere, eaque vti, quod, niſi vulgari lingua eam præmanibus haberent, nequaquam aſſequerẽtur; maximè, cum plures ex his ſpiritualibus, & ſimplicibus perſonis ſæpè, vel ratione ſtatus, vel alijs de cauſis ſpiritualem Magiſtrum in his rebus peritum, vel alios viros doctos, quos conſulant, habere nequeant. Vnde niſi in

ſi in aliquo libro, vulgari lingua ſcripto, ea, quæ ad hanc tàm ſublimem,& reconditam,ipſiſque neceſſariam materiam pertinent,inueniant,ac præmanibus habeant,ſpiritualis doctrinæ alimento omnino carebunt, tameque miſerè conſumentur,eruntque de numero illorum, de quibus ſupra diximus verificari illud Threnor.4.num.4. *Adhæſit lingua lactentis ad palatũ eius in ſiti:paruuli petierunt panem,& non erat,qui frangeret eis.*

Sed non ſolum ad huiuſmodi animarum vtilitatem,ve
15 rum etiam ad ſpiritualium Magiſtrorum lucem, id ipſum conuenientiſsimum fuit;cũ enim plures ex illis in Theologia Myſtica, ac ſpiritualium rerum experientia(quæ, vt infra oſtendemus,ad hoc ſpirituale Magiſterium præcipuè ſpectanda eſt)non parum exercitati,in ſapientia tamen ſæculi,ac Latina lingua non admodum eruditi ſint, oportebat ſanè doctrinam hanc in hac materia adeò ſecuram,& ſalutarem, taliter ipſis offerre,vt abſq; difficultate poſſent illam intelligere, eàque ad proprium munus exercendum, commodè vti, quòd niſi in vulgeri lingua eam præmanibus haberent,vix ægrè aſſequi poſſent, & ideò maneret huius ſublimis doctrinæ ingens Theſaurus,reſpectu pluriũ,tàm ex Magiſtris ſpiritualibus, quàm ex diſcipulis, abſconditus, eoque ipſo reſpectu illorũ inutilis, iuxta illud Eccleſiaſt.20. *Sapientia abſcondita, & Theſaurus inuiſus,quæ vtilitas in vtriſque?* Imò reprehenſionẽ mereretur ſublimis hic Doctor,ſi doctrinam hanc in his temporibus adeò neceſſariam, vtpotè quæ in præcauendis illuſionibus,quibus plures perſonæ decipiuntur, tota verſatur, ſub Latini Sermonis velamine abſconderet,id namque eſſet abſcondere animarum frumentum, in tempore publicæ neceſsitatis & famis, quod Deo valde ingratum eſt, iuxta illud Prouerb.11.num.26. *Qui abſcondit frumenta,maledicetur in populis.*

Hanc

Hanc autem ingentem vtilitatem confirmat experiē- 16
tia ipſa, tàm in his libris ſublimis noſtri Doctoris, quàm
in alijs ſimilis argumenti, qui in vulgari lingua circumfe
runtur, nam, vt modo omittamus vberrimos fructus ex
doctrina IOANNIS noſtri à pluribus, tàm ſapienti-
bus, quàm ſimplicibus huc vſque collectos, quis neſciat,
cum quanta animarum vtilitate plures libri de oratione,
& contemplatione, necnon, & de diuinis viſionibus, ac re
uelationibus agentes, vulgari lingua, in omnium manibus
circumferantur? cuiuſmodi ſunt libri illi, qui Hiſpano ſer
mone vocantur, *los Abecedarios*, & etiam alius, qui in-
ſcribitur, *Subida del Monte Sion*, ex quorum lectione
S. Mater noſtra THERESIA (vt plures alias perſo-
nas omittamus) magnam vtilitatem experta fuit, eo tem
pore, quo ſpirituales Magiſtros, qui eius ſpiritum intelli-
gerent, non inueniebat, vt ipſamet cap. 4. & 23. ſuæ vitæ
teſtatur: ſimiliterque in lingua vulgari circumferuntur,
cum magna vtilitate liber Theologiæ Myſticæ D. Bona-
uēturæ, Exercitia Nicolai Eſchij, Vita, & reuelationes S.
Getrudis, S. Catherinæ Senenſis, & Venerabilis IOAN
NAE DE LA CRVZ, alijque libri ſimilis argumen
ti, noſtri Hieronymi à Matre Dei, alias Gratiani, Moli-
næ Carthuſienſis, Albaradi, & aliorū plurium, & vt cæte
ros omittamus vnus pro omnibus ſufficiat liber S. Ma-
tris noſtræ THERESIAE, ſublimis cōtemplationis
doctrina, Myſtici noſtri Doctoris doctrinæ omnino ſimi
lis, diuiniſque reuelationibus refertus, qui vt ſupra ca. 1. à
num. 8. diximus in omnibus fere linguis, cum communi
admiratione, & vtilitate, totiuſque Eccleſiæ, ac Summo-
rum Pontificum approbatione præ omnium manibus ha
betur: ex cuius doctrina (vt benè notauit ſapientiſsimus
Magiſter Luiſius Legionenſis ſupra citatus) nullus vn-
quam deceptus, aut illuſus inuentus eſt. Si ergo ex his li-

bris

bris,qui de hoc argumento vulgari lingua tractant, tàm ingens vtilitas in Eccleſia Dei experimento ipſo comprobata eſt, nulla apparet ratio cur de vtilitate librorum Venerabilis noſtri IOANNIS, vbi hæc eadem doctrina adeò ſecurè, & prudenter tractatur, poſsit cordatè dubitari.

Quod etiam ex eo magis confirmatur,quia plures SS.
17 Patres,tàm Græci,quam Latini de huiuſmodi,& alijs rebus valde ſublimibus in proprio, & vulgari idiomate, quod reſpectu illorum,& gentis ad quam ſcribebãt,Græcum,vel Latinum erat,ſuos libros ediderunt, ex quo nõ damna, ſed ingentia commoda, & vtilitates in Eccleſia Dei ſecutæ ſunt.

Imò addimus, quod etſi ex alijs libris, qui lingua vul-
18 gari de hoc argumento tractant,modica vtilitas, vel etiã incommoda aliqua ſequuta eſſent(quod, vt vidimus,verum non eſt)tamen in doctrina Myſtici noſtri Doctoris nullum fundamentum, aut occaſio id prudenter timendi, ſed potius ingentem ſperandi vtilitatem, inuenitur: etenim damna, quæ ex huiuſmodi libris, vt in plurimum oriri ſolent, proueniunt ex inordinato aliquo appetitu diuinarum viſionum, ac reuelationum, aut aliarum rerũ huiuſmodi,ex quibus ſanctitatis fama, proprijque nominis celebritas acquiri ſolet; ex quo appetitu aditus ad plures errores, Dæmonis illuſiones,& vitia aperitur: at doctrina hæc IOANNIS noſtri non ſolum appetitũ hunc non excitat, quin potius illum omnino extinguit, totus enim eſt prudens hic Doctor in tali appetitu damnando,& extirpando,frequentiſsimè docens,non eſſe curandum de huiuſmodi viſionibus,ac reuelationibus, imò potius eas,communiter loquendo,reſpuendas eſſe,ſpiritualeſque Magiſtros valde hortatur, vt à ſuis diſcipulis earum amorem, & æſtimationem auferant: totamq; ſuã

doctri-

Digitized by Google

doctrinam eo dirigit, vt animas abſque vllo talium rerũ adminiculo, ſed ſolo fidei lumine innitendo, propriæque mortificationi internæ, & externæ ſemper incumbendo ad intimam cum Deo vnionem ducat, & ita tota eius doctrina carni, & ſanguini, ac vano honoris appetitui, proprioque amori eſt valde aduerſa, adeòq; rigida, vt potiùs timendum ſit, ne homines ab ea deterreantur, quam ne propter illam, ad prædictarum rerum vanum, & in ordinatum amorem excitentur: quod optimè præſenſit ipſe Venerabilis noſter IOANNES, dum in prologo ſuorum librorum ſic ſcripſit: *Pareceme, que aunque eſta materia ſe eſcribiera mas acabada, y perfectamente de lo que aqui yra, no ſe aprouecharan della, ſino los menos porque aqui no ſe eſcriuiran coſas para los eſpirituales que guſtan de yr por las que ſon dulces a Dios, ſino doctrina ſubſtancial, y ſolida, aſsi para los vnos como para los otros, ſi quiſieren paſſar a la deſnudez de eſpiritu que aqui ſe eſcribe, &c.* Tantum igitur abeſt vt doctrina hæc occaſionẽ ad prædicta damni præbeat, vt potiùs ſaluberrimum cõtra illa antidotum contineat, & ideò de eius ingenti vtilitate, etiam in lingua vulgari, dubitare non poteſt.

§. III. *Inſignis auctoritas Magiſtri Luiſij Legionenſis ad hoc propoſitum adducitur.*

TANDEM ad hoc propoſitũ non poſſumus non adducere inſignẽ reſponſionẽ, quã ſimili obiectioni aduerſus libros S. M. N. THERESIAE factæ præbuit ſapientiſsimus ille Magiſter, Luiſius Legionẽſis, in Apologia citata, vbi ſic habet. *Y a lo primero, para que ſe vea ſer calumnia, preſ upongo que oracion de vnion es vna ſuſpenſion de la alma en Dios, que acaece quando eſtando vno orando, y deſcurriẽdo con el entendimiento, Dios aplicando ſu virtud, y ſu fuerça le allega aſsi, y le ſuſpende el diſcurrir del entendimiento, y le* 19

encien-

enciende la voluntad con vn amor vnitiuo, eſto preſupueſto, digo ſer verdad, que ſe habla deſta vnion en eſtos libros, y ſe declara que es, y en que conſiſte, y los buenos efectos que haze, y como ſe conoce, ſi es verdadera, o ſi es falſa; y ſi eſto es enſeñarla, es verdad que la enſeñan: mas preguuto, ſemejante doctrina, que daño trae, o que inconueniente tiene; porque ſi quieren dezir, que no ay tal genero de oracion, dizen vna coſa falſiſsima, y contra los Santos *que deſto eſcriuieron, y contra la verdad de la Fè, porque de la Eſcritura ſagrada conſta que ay oracion de rapto, o extaſis, y donde eſto ay, tambien ay lo que llamamos vnion: y ſi dizen, como les conuiene dezir, que la ay, no podran dezir que es mala, pues es Dios quien la da, y ſi la ay, y es buena, como puede ſer malo el tratar della, y el moſtrar ſus calidades, y el auiſar de los engaños, que en eſte camino auer puede, para que los que van por el no ſe engañen.*

20 *Si dizen que eſta oracion no ſe puede adquirir por reglas, y preceptos, dizen vna grande verdad, y eſto es lo primero de que eſtos libros auiſan, y aſsi no dan preceptos, ni reglas della, ſolamente amoneſtan a los que tratan de oracion, ſi quieren llegar a eſte grado, que viuan con mucha pureza de conciencia; y traygan deſaſido el coraçon de las afecciones terrenas, y que aſpiren ſiempre a lo que es mas perfecto, que ſon preceptos, y conſejos del Euangelio: pues ſi eſte camino de vnion es bueno, y perfecto, bueno es, y neceſſario que aya libros, que traten del, y que declaren ſu naturaleza, y ſus paſſos. En que razon cabe condenar vn libro por malo, porque es guia de vn camino bueno? Porque ſi conuiene que no ſe eſcriua, ſerà porque conuiene que no ſe ſepa, y ſi eſto conuiene, ſerà porque es bien que no ſe vſe; lo qual ninguno ſerà tan tonto, ò ignorante que lo oſe dezir, por donde, al rebes, pues es vtil ſu vſo, es neceſſaria ſu ciencia, y por la miſma razon prouechoſo eſcriuirla.*

Digan-

Diganme los que eſto dizen, quien recibe daño con el ſaber deſta vnion? Los que tratan della? No, porque ſe les dà luz para acertar mejor en eſſo miſmo que tratan. Pues los que no tratan de lo que aqui leen, conciben vna de dos coſas por fuerça, o admiracion de Dios, por los regalos que haze a los ſuyos, o deſeo de ſeguir ellos eſte camino, y dexarlo todo por hallar a Dios tan amigo; que ambos mouimientos, como es notorio, ſon vtiles.

Parece, los que reparan eſto, que no han viſto otros libros, no ſaben que tratan de lo miſmo otros q̃ eſcriuen: pues q̃ injuſticia es rezelarſe de ſola eſta eſcritura, por lo que anda en otras mil eſcrituras? Vean a S. Buenauentura, a Ricardo de S. Victor, vean a Iuan Gerſon, y ſi quieren en lengua vulgar, vean en la 3. parte a los Abecedarios que llaman, y verã que es cifra lo que la Bienauenturada Madre TERESA en eſto dize, en comparacion de lo que ſe dize, y eſcriue, y eſto quanto a lo primero. Huc vſq; Legionenſis loco cit. qui etiam in epiſtola ſcripta ad Moniales Monaſterij Matritenſis Ordinis noſtri, quæ in principio operum S.M.N. THERESIAE habetur ſic ad propoſitum loquitur.

Reſta aora dezir algo a los que hallan peligro en ellos, 22
por la delicadeza de lo que tratan, que dizen no es para todos, porque como aya tres maneras de gentes, vnos q̃ tratan de oracion, otros que ſi quiſieſſen podrian tratar della; otros que no podrian por la condiciõ de ſu eſtado. Pregunto yo, quales ſon los q̃ deſtos peligran? Los eſpirituales? no, ſino es daño, ſaber vno eſſo miſmo que haze, y profeſſa. Los que tienen diſpoſicion para ſerlo? mucho menos, porque tienen aqui, no ſolo quien los guie quando lo fueren, ſino quien los anime, y encienda a que lo ſean, q̃ es vn grandiſsimo bien. Pues los terceros, en que tienen peligro? En ſaber que es amoroſo Dios con los hombres? que quien ſe deſnuda de todo, lo halla? los regalos que haze a las almas? la diferencia de guſtos que les da? la manera como los apura, y afina? Que ay aqui, que ſabido no ſantifique a quien lo leyere? Que no

den credito, porque no le merecen. Huc vſque ſapientiſsimus hic vir, cuius verba ſic ad longũ retulimus, quia propoſito noſtro adeò mirificè congrunt, vt pro defenſione horum librorum myſtici noſtri Doctoris, data opera, conſcripta à tanto viro fuiſſe videantur.

§. IIII. *Propiſita obiectionis reſponſio concluditur.*

CONCLVDAMVS ergo reſponſionem huius obiectionis, colligendo ex dictis, non aliunde, niſi ex Dæmonis malitia, & inuidia plurium bonorum, quæ ex horum librorum Venerabilis noſtri IOANNIS lectione faciliq; intelligentia ſecuta ſunt, in poſterumque cum maiori incremento proculdubio ſequentur: ex hac ergo Dæmonis inuidia ortum fuiſſe aliquorum ſcrupulum, vanumque timorem circa huius doctrinæ, adeò his temporibus vtilis, & neceſſariæ, & ab omni periculo liberæ, communem diuulgationem, ſub titulo zeli boni communis, maximè cum huiuſmodi zelum, & ſcrupulum non videamus in illis circa euulgationem aliorum librorum, qui quotidie lingua vulgari, in lucem prodeunt, reſq; non ſolum inutiles, & vanas, ſed valdè profanas, & nociuas, quibus vitiatus hominum animus facilimè adhæret, continent, & in plurium manibus, cum maximo eorum, & totius reipublicæ damno, circumferuntur. 25

Quod etiam optimè adnotauit Sapientiſsimus Magiſter Luiſius Legionenſis, Apologia iam citata his verbis: *Y aſsi concluyo diziendo, que tengo por ſin duda, que trae el Demonio engañados a los que deſtos libros no hablan con la reuerencia que deuen, y que ſin duda les menea la lengua, para ſi pudieſſe por ſu medio eſtoruar el prouecho que hazen. Y veeſe claramente por eſto; porque ſi ſe mouieran con eſpiritu de Dios, primero, y ante todas coſas condenaran los libros de Celeſtina, los* 26

Digitized by Google

no crie en la admiracion de Dios, y que no le encienda en ſu amor? Que ſi las conſideraciones deſtas obras exteriores, que haze Dios en la creacion, y gouernacion de las coſas, es eſcuela de comun prouecho, para todos los hombres, el conocimiento de ſus marauillas ſecretas, como puede ſer dañoſo a ninguno?

23 *Y quando alguno por ſu mala diſpoſicion ſacara daño, era juſto, por eſſo, cerrar la puerta a tãto prouecho, y de tantos? No ſe publique el Euangelio, porque en quiẽ no la recibe, es ocaſion de mayor perdicion, como S. Pablo dezia: Que eſcrituras ay, aũque entren las ſagradas en ellas, de que vn animo mal diſpueſto no pueda concebir vn error? En el juzgar de las coſas deueſe atender à ſi ellas ſon buenas en ſi, y conuenientes para ſus fines, y no a lo que harà dellas el mal vſo de algunos: que ſi a eſto ſe mirara, ninguna ay tã ſanta que no ſe pueda vedar: Que mas ſantos, que los Sacramentos? Quantos por el mal vſo dellos ſe hazen peores? el Demonio, como ſagaz, y que vela en dañarnos, muda diferentes colores, y mueſtraſe en los entendimientos de algunos, recatado, y cuydadoſo del bien de los proximos, para por eſcuſar vn daño particular, quitar de los ojos de todos lo que es bueno, y prouechoſo en comun. Bien ſabe el que perderà mas en los que ſe mejoraren, y hizieren eſpirituales perfectos, ayudados con la licion deſtos libros, que ganarà en la ignorancia, o malicia de qual, o qual que por ſu indiſpoſicion ſe ofendiere: y aſsi por no perder aquellos, encarece, y pone delante los ojos el daño de aqueſtos, que el por otros mil caminos tiene dañados, aunque, como dezia, no ſe ninguno tan mal diſpueſto, que ſaque daño, de conocer porq̃ caminos ſe llegã las almas a Dios, a que ſe endereça toda aqueſta eſcriptura.*

24 *Solamente me rezelo de vnos que quieren guiar por ſi a todos, y que aprueuan mal lo que no ordenan ellos, y que procuran no tenga auctoridad lo que no es ſu juyzio, a los quales no quiero ſatisfazer, porque nace ſu error de ſu voluntad, y aſsi no querran ſer ſatisfechos, mas quiero rogar a los demas que no les den*

Digitized by Google

den credito, porque no le merecen. Huc vſque ſapientiſsimus hic vir, cuius verba ſic ad longũ retulimus, quia propoſito noſtro adeò mirificè congruunt, vt pro defenſione horum librorum myſtici noſtri Doctoris, data opera, conſcripta à tanto viro fuiſſe videantur.

§. *IIII. Propiſita obiectionis reſponſio concluditur.*

CONCLVDAMVS ergo reſponſionem huius obiectionis, colligendo ex dictis, non aliunde, niſi ex Dæmonis malitia, & inuidia plurium bonorum, quæ ex horum librorum Venerabilis noſtri IOANNIS lectione faciliq; intelligentia ſecuta ſunt, in poſterumque cum maiori incremento proculdubio ſequentur: ex hac ergo Dæmonis inuidia ortum fuiſſe aliquorum ſcrupulum, vanumque timorem circa huius doctrinæ, adeò his temporibus vtilis, & neceſſariæ, & ab omni periculo liberæ, communem diuulgationem, ſub titulo zeli boni communis, maximè cum huiuſmodi zelum, & ſcrupulum non videamus in illis circa euulgationem aliorum librorum, qui quotidie lingua vulgari, in lucem prodeunt, reſq; non ſolum inutiles, & vanas, ſed valdè profanas, & nociuas, quibus vitiatus hominum animus facilimè adhæret, continent, & in plurium manibus, cum maximo eorum, & totius reipublicæ damno, circumferuntur. 25

Quod etiam optimè adnotauit Sapientiſsimus Magiſter Luiſius Legionenſis, Apologia iam citata his verbis: *Y aſsi concluyo diziendo, que tengo por ſin duda, que trae el Demonio engañados a los que destos libros no hablan con la reuerencia que deuen, y que ſin duda les menea la lengua, para ſi pudieſſe por ſu medio eſtoruar el prouecho que hazen. Y veeſe claramente por eſto; porque ſi ſe mouieran con eſpiritu de Dios, primero, y ante todas coſas condenaran los libros de Celeſtina, los* 26

de cauallerias, y otras mil proſas, y obras llenas de vanidades, y laſciuias, con q̃ cada momẽto ſe emponçoñan las almas. Mas como no es Dios quien los mueue, callan eſto que corrompe la Chriſtiandad, y coſtumbres, y hablan de lo que las ordena, y recoge, y lleua a Dios con eficacia grandiſsima. Satiùs ſanè eſſet zelum in euulgatione horum librorũ auertenda, ac reprimenda exercere, quam in impedienda diuulgatione librorum ſpiritualium, qui ad animarum profectum, adeò vtilem, neceſſariam, ac ſecuram (ſicuti oſtendimus, & ex dicendis magis conſtabit) doctrinam continent.

27 Nec huic in diſcreto zelo ſuffragatur auctoritas aliquorum ex SS. Patribus, & Doctoribus aſſerentium res valdè ſublimes, non eſſe facile alijs communicandas: nam (vt ex huc vſque dictis conſtat) huiuſmodi communicationem, & diuulgationem cum debitis circunſtantijs, ita vt communis vtilitas prudenter ex tali diuulgatione ſperari poſsit (vt in præſenti contingit) nequaquam reprobant; ſed potius ſuis exemplis, & doctrina ſuadent: ſolùm ergo reprobare poſſunt talium rerum diuulgationẽ; vel cum fit determinatè reſpectu perſonarum ad talẽ doctrinam capiendam inhabilium: Magiſtri namque doctrina cum diſcipulorum captu proportionanda eſt, iuxta illud Pauli, *Lac vobis potum dedi, non eſcam, nõdum enim poteratis,* 1. Corinth. 3. n. 2. quod inconueniens non reperitur, quando generaliter, abſq; huiuſmodi perſonarum determinatione, doctrina ſcribitur, vt in eiuſdem Pauli ſublimi doctrina, quæ in eius epiſtolis continetur, cernere licet: vel etiam earumdem rerum euulgationem poſſunt reprobare, cùm ſpecialiter ratione circunſtantiarum, loci, temporis, & perſonarum maius damnum, quàm vtilitas prudenter timeri poteſt, quod in caſu de quo loquimur, oppoſito modo contingere, ſatis oſtenſum eſt: vel denique huiuſmodi euulgationem meritò damnant, quando Scriptor,

ſeu

ſeu Magiſter taliter præſumit de rebus ſublimibus, cuiuſmodi ſunt noſtræ fidei myſteria, diſſerere, vt ea omninò, & perfectè declarari, ac ratione noſtra aſſequi, & veluti comprehendi poſſe, denotet. Quod talium rerum altitudini, & profunditati valde derogat.

Cæterum, qui taliter de his rebus ſcriberet, vt potiùs rationis noſtræ opus excludendũ eſſe, intellectumq; proprium in fidei obſequium captiuari debere, huiuſq; fidei lumini in ſublimibus rebus, cum magna ſubiectione, & reuerentia innitendum eſſe doceret, is proculdubio rectiſſimè, & cum magna vtilitate, & iuxta ſanctorum Patrum documenta de his rebus ſublimibus ageret. Quo pacto ſublimem hunc Doctorem noſtrum de illis tractare cuicumque doctrinam eius legenti manifeſtum erit, ſiquidẽ tota in eo verſatur, vt animam per obſcurum fidei lumẽ dùm in huius vitæ caliginoſo loco degit, ad ſublimem contemplationis, & vnionis cum Deo montem ducat. Vnde ex doctrinæ huius euulgatione non damna, ſed plures, & ingentes vtilitates prudenter ſperari vndequaq; poſſunt, idque experientia ipſa iam comprobatã eſt, ſed circa hoc argumentum de vtilitate horum librorum, videantur ea, quæ duobus præcedentibus capitibus in præcedentium obiectionum ſolutionibus, necnon ea, quæ cap. 2. in huius doctrinæ commendationem diximus. 28

§. V. Incidenti quæſito ſit ſatis.

TANDEM, vt cuius obiectioni, aut ſcrupulo, quæ contra hos libros incommuni occurrere poſſent, plenè ſatisfaciamus, placuit vltimò adijcere rationem eius, quod aliquis poſſet inquirere: Cur ſcilicet ſublimis, hic Doctor, ſicuti in ſuæ doctrinæ cõprobationẽ, & cõfirmationẽ tot Scripturæ teſtimonia à Deo ſublimiter, ac ſub- 29

tiliter explicata adducit, ſic etiam ſanctorum Patrũm teſtimonia non referat? Ex hoc namq; occaſio tribui videtur ad ſuſpicandum doctrinam hanc non adeò conformẽ eſſe eorum doctrinæ, à quorum teſtimonijs abſtinuit.

30 Sed ſuſpitionem hanc vanam, & falſiſsimam eſſe ex dicendis in progreſſu harum obſeruationum ſatis conſtabit; in quibus oſtendemus IOANNIS noſtri doctrinam in ſanctorum Patrum Illuſtriumq; Doctorum libris omnino contineri. Vnde non ideò ab eorum teſtimonijs referendis abſtinuit, quia ipſis aliquo modo minùs conſonã eſſe exiſtimaret, ſed propter duo. Tùm nimirũ quia ſatis illi viſum eſt, doctrinam ſuam Scripturæ ſacræ (quæ diuinæ ſapientiæ Theſaurus eſt) firmiſsimis teſtimonijs frequenter comprobare, & confirmare, vt ſic maximã apud homines auctoritatem, & robur obtineret, ſummamque fidem ſibi conciliaret. Tum etiam, quia intẽdebat doctrinam hanc, quantum fieri poſſet, brebiter, & ſine prolixitatis faſtidio, atque ad legentium ſolam vtilitatem, non autem ad propriæ eruditionis oſtentationis ſcribere: & ita, cùm ex Scripturæ ſacræ teſtimonijs debitũ ſuæ doctrinæ robur præbuiſſet ab alijs teſtimonijs adiũgẽdis, quibus opus hoc nimiùm creſceret, nec facile præ manibus haberi poſſet, & ita eius communis vtilitas impediretur, libenter abſtinuit; maximè cum eo ipſo, quod demonſtraſſet eius doctrinam ſacræ Scripturæ doctrinæ omninò conformem eſſe, eo ipſo perſpicuũ remanebat, eſſe etiam conformem doctrinæ SS. Patrum, quam ipſi ex eodem fonte Scripturæ ſacræ deprompſerunt. Nihil ergò remanet, quod aduerſus doctrinam hanc in communi obijci poſsit; ea verò quæ circa propoſitiones aliquas in particulari occurrũt, inſequentibus diſcutientur.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT VI.

Theologiam myſticam, ſicuti & quamlibet aliam ſcientiam, vel artem, proprias, ac reconditas phraſes, aut locutiones ſibi vendicare, quarum vſus minimè ab alijs in tali ſcientia ineruditis iudicandus, aut taxandus, ſed illius profeſſorum iudicio (dummodo de veritate conſtet) relinquendus eſt.

QVIA ex vſu phraſiũ, ſeu locationũ, quæ in Theologia Myſtica ſpeciales, ac propriæ ſunt, oritur difficultas plurium propoſitionũ, quæ in his libris à quibuſdam nimis benè intellectæ, & propterea notatæ ſunt, ideò, vt manifeſtè appareat nullatenus, propter has difficultates, doctrinam hanc minori commendatione dignam eſſe, neceſſariũ ſanè fuit, id, quod in titulo propoſuimus, in hoc capite præmittere. 1

2 Illud igitur in primis, tanquam certum, ſtatuẽdum eſt in qualibet ſcientia, vel arte, licitum, imò & conuenientiſſimum eſſe illius profeſſoribus, pluribus locutionibus, ac phraſibus illius ſcientiæ proprijs, quarumq; legitimus ſenſus, his, qui in tali ſcientia, vel arte verſati non fuerint, ignotus ſit ſæpè vti, quoties ſcilicet ad ea, quæ ſunt illius ſcientiæ propria, conueniens iudicauerint; quæ proinde locutiones ab alijs, quantumuis in alijs ſcientijs eruditis, qui eas non benè capiunt, non ſtatim reijciendæ, vel damnandæ, aut contemnendæ ſunt, ſed earum iudicium his, qui in tali ſcientia eruditi fuerint, relinquendum, multumque prædictis Profeſſoribus in hac parte deferẽdum eſt.

Huius veritatis ratio in eo fundatur, quod ſcilicet ad rectam nominum impoſitionem, ac loquẽdi modum neceſſe

Digitized by Google

ceſſe eſt rerum quibus nomina imponenda ſunt, vel de
quibus ſermo inſtituendus eſt naturam perfectè cognoſ-
cere. Hac enim ratione D. Thomas 1. p. q. 13. ar. 1 ait: *Vo-
ces referuntur ad res ſignificandas media conceptione intelle-
ctus, ſecundùm hoc igitur, quod aliquid à nobis intellectu cog-
noſci poteſt, ſic à nobis poteſt nominari, ſicut hoc nomẽ homo ex-
primit ſua ſignificatione eſſentiã hominis ſecundũ quod eſt &c.*
Idemq; docet ar. 8. eiuſdẽ quæſt. necnon opuſc. 73. his ver-
bis: *Cum nomina ſint ſigna rerum, & ipſas res nobiſcũ ferre nõ
poſſimus in diſceptatione veritatis ipſarũ, ideò ipſis nominibus
pro rebus vtentes, neceſſe habemus ſcire, quid ipſa nomina ſigni-*
4 *ficent, &c.* Quod etiã prius docuerat Plato, dum in libro,
qui Phædrus, vel de Pulchro dicitur in fine ſic ſcripſit:
*Meminiſſe oportet non priùs poſſe aliquem dicendi artem ad
ſummum calere ad perſuadendum, atque docendum, quàm veri-
tatem earum rerum quas dicit, aut ſcribit cognouerit, vniuer-
ſamque rem definire, & definitione poſita rurſus ſecundum ſpe-
cies, vſque ad indiuidua diuidere nouerit.*

Vnde vt benè notauit Origenes homil. 23. in Ioſue, &
5 D. Ambroſ. in comment. epiſt. ad Rom. c. 1. non caſu, vel
fortuitò, ſed ratione, & conſilio nomina rebus ab Anti-
quis poſita ſunt, quod benè cõfirmatur, ex eo quod ſacra
Scriptura Geneſ. 2. refert, ſcilicet: *Adduxiſſe Deũ ad Adã
omnia animantia terræ, & vniuerſa volatilia Cœli, vt vide-
ret quid vocaret ea, omne enim quod vocauit Adam animæ vi-
uentis ipſum eſt nomen eius, appellauitque. Adam nominibus
ſuis cuncta animantia, &c.* Ideò namq; id factum fuit, *quia*
(verba ſunt Abulenſis ſuper hunc locum) *Adam cognoſce-
bat proprietates animalium, & ſecundũ has imponebat eis no-
mina, vt non ſolum cognitionem haberemus de rebus præſenti-
bus per viſum, ſed etiam de rebus abſentibus per nomen, quod
imponitur, ideòque appellauit cuncta nominibus ſuis, ideſt no-
minibus cuilibet ſpeciei appropriatis, &c.* Quod etiam docet
ſuper

ſuper eundem locum, Hugo Card. & ex huiuſmodi nominũ impoſitione colligit D. Thom. 1.p.q.94.ar.3.in argumento, ſed contra Adam habuiſſe omniũ rerum ſcientiã, *quia ſcilicet ipſe* (verba ſunt ſancti Doctoris) *impoſuit nomina animalibus, nomina autem debent naturis rerum cõgruere, ergo Adam ſciuit naturas omnium animalium, & pari ratione habuit omnium aliorum ſcientiam, &c.*

Ex quo manifeſtè deducitur, quod cum ſoli ſapientes, & periti in qualibet arte, vel ſcientia naturas rerũ ad illã pertinẽtium perfectè caleant, ad ipſos dumtaxat ſpectat eiſdem rebus nomina imponere, ac phraſibus, & locutionibus ad proprias materias rectè ſignificandas aptis vti, vt ea quæ modo diximus ſatis probant, inſuperq; docuit Plato in libro, qui Cratylus, vel de recta nominum ratione inſcribitur circa finem his verbis: *Neceſſe eſt ſcientẽ fuiſſe illum, qui nomina poſſuit, aliter autem, vt iam dudum dicebã nomina nequaquã eſſent, &c.* Qua etiã de cauſa D. Hieron. Amoſ. 1. *Naturale eſt* (inquit) *vt omnes artifices artis ſuæ loquantur exemplis, & vnuſquiſque in quo ſtudio triuit ætatem illius ſimilitudinem proferat.* 4

Vnde etiam conſtat ad huiuſmodi ſapientes, & peritos in qualibet arte pertinere derecta locutione, nominumque, & phraſium ad illam artem pertinentium vſu, iudicium ferre; cumque circa hoc difficultas aliqua occurrerit, illorum iudicio, non aliorum, quamuis in alijs artibus periti ſint, ſtandum eſſe: id namque in quauis difficultate, aut dubio circa propriam alicuius artis materiam ſeruari debere, optimè pluribus adductis exemplis docuit citatus Plato in libro, qui Theætetus, vel de ſcientia inſcribitur his verbis: *Cùm medicina quiſpiam imperitus in febrim ſeſe incurſurum putat, atque ita ſe ſe calefacturum iri, medicus autem repugnat contraria opinatus, vtrius illorum veram opinionem futuram dusimus?* 5

Num vtriuſque? Ridiculum quidem id eſſet, quin etiam de vino, quod dulce, vel auſterum futurum ſit, agricolæ non citharistæ opinio prævalet, nec de conſonante, diſonantè vè futuro, gymnaſticus melius, quam muſicus opinatur, quando vero parata menſa offerendæ ſunt epulæ, ac de futura illarum ſuauitate aliquid prædicendum, non ne coqui opinio potior, quam alterius cuiuslibet popinariæ imperiti? quam ratiocinationem concludit ſic in perſona Socratis loquens: *Satis iam aduerſus præceptorē tuum dictum ſit, quod fateri cogitur, aliū alio ſapientiorē exiſtere, eumq; talem menſuram eſſe; me autē cum expers ſciētiæ ſim, nihil menſuram fieri cogit.* Idemq; docuit dialog. de natura hominis circa principium. Habemus itaque eum, qui in vnaquaque ſcientia ſapiens, ac peritus eſt, debere eſſe menſuram, cui cæteri in illa ſcientia, vel arte imperiti, quāuis in alijs ſapientiores ſint, debeāt in his, quæ ad illam artem, vel ſcientiam pertinent, cuiuſmodi ſunt phraſes, ac locutiones illius artis propriæ, aliaque huiuſmodi, conformari.

6 Hac de cauſa diuerſarum artium, vel ſcientiarum Profeſſores, iiſdem vocibus, ac terminis materialiter ſumptis, valde diuerſo modo vtuntur, prout ad ea, quæ in vnaquaque ſcientia propria ſunt, ſignificanda congruentius eſſe iudicat, & ita eædem voces in hac, vel illa ſciētia longè diuerſam obtinent ſignificationē modūq; dicendi, ac phraſim cōſtituūt. Hac enim ratione Logici appellāt, ſpeciē id, quod Iuriſperiti vocāt, genus, nec non & indiuiduū ſumunt illi, pro eo quod hi appellāt, ſpeciē. Mathematici tanquā principiū per ſe notū cōſtituunt, totū plus eſſe quā ſui partē, cùm tamē Politici affirment dimidium plus eſſe quam totū, eò quod in his materijs prudentialibus, ac Politicis, dimidiū denotat mediocritatem, totū verò ſupremam poteſtatē, & quia cōuenientius eſt ad rectā gubernationē prudēti quadā mediocritate, quā ſuprema poteſtate

domi-

Digitized by Google

dominij vbi, vt benè docuit Plato dialog. 3. de legibus aſſerens Græcorum Republicam, & potentiam antiquũ ſplendorem, & fœlicitatem ideò amiſiſſe, ac veluti euerſam eſſe. *Quia* (verba ſunt Platonis) *illud rectiſſimè dictũ ab Eſiodo ignorarunt, dimidium nonnumque plus eſſe, quam totum, quando videlicet totum comprehendere noxium eſt, dimidium vero moderatæ ſe habet, &c.*

Præterea Philoſophi, ac Theologi, Scholaſtici anihilationis nomen pro totali rei deſitione ſummunt, cùm tamen iuxta Scripturæ ſacræ phraſim anihilatio profundã quandam humilitatem ſignificet, iuxta illud Pſalm. 72. *Ad nihilum redactus ſum, & neſciui*, vt ibi Incognitus noſter, & alij adnotarunt. Eamdemq; anihilationem Theologi Myſtici pro ſumma quadam ſuimet, ac creaturarum omnium obliuione, ac derelictione ad Dei vnionem ordinata ſummũt. Philoſophus deinde Moralis quamlibet nimietatem, tamquam vitioſam, damnabit, eò quòd virtus in medio cõſiſtit; at verò, iuxta Scripturæ ſacræ phraſim, nimietas perfectionis excellentiam denotat, iuxta illud Pauli ad Epheſ. 2. n. 4. *Propter nimiam charitatem qua dilexit nos Deus, &c.* Et Pſalm. 111. *Beatus vir, qui timet Dominum: in mandatis eius cupit nimis.* Similiterque Moralis Philoſophus ſuperbiam, ac furorem non niſi in malam, ac vitioſam partem ſumet; at vero iuxta Scripturæ ſacræ phraſim, generoſitatem, maieſtatem, ac ſupremam excellentiam ſignificat, iuxta illud Prophetæ Amos 8. n. 7. *Iurauit Dominus inſuperbiam Iacob*, ideſt propter ſe ipſum, qui eſt bona ſuperbia Iacob, in quo etiam ſenſu verba illa Pſalm. 92. *Dominus regnauit, decorem indutus eſt*, tranſtulit ex Hebræo Caietanus, Dominus regnauit ſuperbia inductus eſt, & iuxta eandẽ phraſim ſæpè Regius Pſaltes furorẽ Deo tribuit Pſal. 2. 6. 36. 37. & alibij eundẽq; D. Dionyſius ſpiritualibus ſubſtantijs ſæpè adaptat.

Præte-

Præterea Philoſophi, ac Theologi alicuius rei ignorantiam pro defectu, ac priuatione ſcientiæ ſumunt: iuxta Scripturæ vero phraſim, vt videre eſt 2. ad Corint. 5. & Matth. 25. num. 12. Deus ignorare, & neſcire dicitur non quia alicuius rei ſcientia, & cognitione careat, ſed quatenus eam non approbat, vt docet D. Thom. 3. p. quæſt. 15. art. 2. ad 2. Origenes in Pſalm. 36. homil 3. & Hieronymus circa principium libri 8. commentar. in Iſaiam.

Inſuper Morales Philoſophi virtutis nomen adaptant habitibus inclinantibus ad actus bonos, & laude dignos, at vero iuxta Theologos nulla virtus ſine charitate reperitur, vt bene notauit D. Thomas, quæſt. 14. de virtutibus artic. 6. ad 4. his verbis. *Dicendum, quod Philoſophi non conſiderant virtutes, ſecundum quod ſunt principia actus meritorũ. Et ideò ſecundum eos habitus non formati charitate poſſunt dici virtutes, non autem ſecundum Theologos, &c.*

Tandem (vt plura alia exempla omittamus) Philoſophi abſolutè aſſerunt rem intellectam eſſe in intelligente, & cognitam in cognoſcente, quamuis re vera talis res ſecundum ſuum eſſe naturale longè ab illo diſtet, quia ad prædictam locutionem in illa ſcientia verificandam ſufficit talem rem ſecundum ſui ſpeciem, ac repræſentationem intellectui, aut ſenſui cognoſcentis coniungi: ſimilique ratione ijdem Philoſophi aſſerunt amantem in rem amatam transformari, ibique magis eſſe vbi amat, quàm vbi animat propter magnam inclinationem amoriſque pondus, quo amans in rem amatam fertur, cum illaque affectiuè vnitur, in quo ſenſu dicebat Paulus ad Galatas 2. numer. 20. *Viuo ego, iam non ego viuit verò in me Chriſtus.*

Ad hunc ergo modum nulla eſt ſcientia, ars, aut lingua,

gua, quæ proprias phraſes, ac locutiones peculiarem in illa ſignificationem habentes ſibi non vendicet, quas proinde, qui in illa ſcientia, aut lingua eruditus nō fuerit, nequaquam calere poterit, & hac ratione impoſsibile omnino eſt Scripturæ ſacræ ſenſum percipere, niſi plures phraſes, ac locutiones, quibus plerumque vtitur, præcognoſcantur, pro quo plures regulas Cantapretenſis, in ſuo Hypothepoſeon, alijque Scripturæ Sacræ Interpretes aſsignant.

Ex quo etiam fit, vt ſæpè alicuius artis, aut ſcientiæ 9
profeſſores aliquibus phraſibus, ac locutionibus tamquam proprio inſtituto congruentioribus, & ad res illius ſcientiæ proprias ſignificandas aptioribus vtantur, quæ tamen apud alterius artis profeſſores tanquam incongruæ reprobantur, quo pacto D. Auguſt. titul. 2 in Ioann. circa illa verba Ioann. 1. *Qui non ex ſanguinibus.* Sic inquit: *Non timeamus ferulas Grammaticorum, dum tamen ad veritatem ſolidam, & certiorem perueniamus, &c.* Quod ideò dixit, quia iuxta Latinæ linguæ proprietatem, ſanguis pluralem declinationem non habet, qua tamen ſacer Interpres vſus fuit, tàm loco citato, quàm Pſalm. 50. ibi: *Libera me de ſanguinibus*, vt ſic phraſim originalis textus melius exprimeret, quod etiam adnotauit D. Gregor. epiſt. ad Leandrum. Vnde Origenes homilia 3. in Canti. rectè dixit; *Melius eſt in interpretatione Scripturarum Grammaticos offendamus, quam ſcrupulum in veritatis explanatione ponamus.* Et Boetius in procemio Porphyrij à ſe tranſlati inquit. *Verbum è verbo expreſſum reddidi, quòd in his ſcriptis in quibus cognitio rerum quæritur, non luculenti orationis lepus, ſed incorrupta veritas exprimenda eſt, &c.* Cùm enim voces ad mentis conceptus exprimendos, veritatemque declarandam inſtitutæ ſint, illa ſanè

Digitized by Google

locutio, ac phraſis in vnaquaq; arte, facultate, aut lingua congruẽtior erit, quæ ad ea, quæ talis artis propria ſunt, declaranda aptior apparuerit, & ideò quamuis aliqua locutio vnius artis, aut ſcientiæ, ab alterius profeſſoribus non plenè percipiatur, vel illorum Inſtituto non adaptetur, aut illis non placeat, non propterea ab eiſdem, vel ab alijs reprobanda eſt, ſed illius intelligentia ab eiuſdem artis profeſſoribus petenda, eorumq; arbitrio eius vſui relinquendus, eorumdemque iudicio in hac parte ſtandum eſt.

§. II. *Facultatem hanc potiori iure Theologiam Myſticam ſibi vendicare oſtenditur.*

10 HANC autem facultatem proprijs, ac ſpecialibus vtendi phraſibus, ac locutionibus, potiori ſanè titulo, inter cæteras alias artes & ſcientias, obtinet Theologia Myſtica, vt bene adnotauit D. Bernard. ſerm. 79. in Cantic. in principio, Suarez tom. 2. de Religione lib. 2. de Orat. cap. 12. num. 17. noſter Ioannes à Ieſu Maria, lib. de Myſtica Theologia in principio num. 11. & ſequẽtibus, noſter Didacus à Ieſu, in Annotationibus ad libros Venerabilis noſtri IOANNIS A CRVCE, ac plures alij.

Cuius rei ratio deſumitur ex altitudine rerum circa quas verſatur, quæ quò difficiliores, & abſtruſiores ſunt, eò per communes phraſes, & locutiones, vtpotè valde inferiores, & impares, minus aptè explicari poſſunt: & ideò nomina oportuit excogitare, vel iam excogitata nouis vſibus accommodare ad eorum proprietatem, vel aliarum ſcientiarum vſum ſæpè non attendendo, vt ſic,

vel

vel tenuĩ quadam adumbratione rerum diuinarum altitudo proderetur, ſicuti in operibus D. Dionyſij, eiuſque interpretibus, necnon & alijs Doctoribus Myſticis paſſim cernere, licet: quæ proinde ſpeciales phraſes non niſi ab ijs, qui in hac ſublimi, & experimentali ſcientia eruditi fuerint, poterunt perfectè intelligi, & ideò cæteri, quã uis aliàs in ſpeculatiuis ſciẽtijs non ineruditi ſint, nequaquam ex eo, quod eas perfectè non caleant, occaſionem ad eas reprobandas ſumere debent, ſed potiùs quoties aliqua in illis, iuxta Scholaſticæ Theologiæ regulas, difficultas occurrerit, piè debent interpretari, vt D. Thomas inexplanatione S. Dionyſij ſuo nos exemplo docuit, benèque notauit noſter Ioannes à Ieſv Maria loco citato num. 12.

Quæ omnia à fortiori confirmantur ex quadam doctrina Senecæ epiſt. 95. vbi ſic habet: *Adijce nunc quod artes quoq; pleræq; imò ex omnibus liberaliſsimæ habeat decreta ſua, &c.* Ex quo infert, *nulla ars contemplatiua, ſine decretis ſuis eſt, quæ Græci vocant dogmata, nobis decreta licet appellare, vel ſcita, vel placita,* & tandem concludit, *ſequitur ergo, vt Philoſophia cum contẽplatiua ſit, habeat decreta ſua, &c.* Si ergo ſcientia naturalis contemplatiua propria decreta ſibi vendicat, quantò magis ſcientia contemplatiua ſupernaturalis, qualis eſt Theologia Myſtica, ſua peculiaria decreta, ſuaſque locutiones, ac phraſes eò difficiliores, & abſtruſiores, quò obiectum ſublimius eſt, obtinebit? Hac enim de cauſa Scriptura ſacra, tot difficilibus locutionibus, ac phraſibus, ſibi proprijs abundat, quia de rebus adeò ſublimibus agit. *Profundos enim ſenſus* (inquit rectè Cantapretenſis lib. 1. Hypotheposeon cap. 1.) *lingua non explicat, & cùm ipſe ſentiat, quid loquatur, in alienas aures puro non poteſt transferre ſermone, &c.* 11

Sed ex eo adhuc huiuſmodi neceſsitas peculiarè phraſium,

ſium, ac locutionum ad proprias Theologiæ Myſticæ, materias explicandas, manifeſtiùs colligitur, quòd ſcilicet, non ſolùm hi, qui in hac ſcientia eruditi non ſunt, ſed etiam hi, qui harum rerum adeò ſublimium contemplatione gaudent, ac diuina frequenter patiuntur, adeò impares locutiones omnes ad ea explicanda, inueniũt; vt nequaquam id, quod mente cognoſcunt, ac in ſe ipſis experiuntur, valeant explicare, quo vſque ipſemet Deus, loquendi, ac dicendi modum talibus rebus adaptatum, eos peculiariter doceat, vt Sancta Matris noſtra THERESIA cap. 12. ſuæ vitæ his verbis teſtatur: *Hartos años eſtuue yo, que leya muchas coſas, y no entendia nada dellas, y mucho tiempo, que aunque me lo daua Dios, palabra, no ſabia dezir, para darlo a entender, que no me ha coſtado eſſo poco trabajo. Quando ſu Mageſtad quiere, en vn punto lo enſeña todo.* Et paucis interiectis ſubiungit. *Queria el Señor, ſin yo quererlo, ni pedirlo, darmelo en vn punto a entender con toda la claridad, y para ſaberlo dezir; de manera que ſe eſpantan, y yo mas que mis Confeſſores, porque entendia mejor mi torpeza*, & capit. 20. loquens de vnione, & eius effectibus inquit. *Declarelo el Señor como ha hecho lo demas, que cierto ſi ſu Mageſtad no me huuiera dado a entender, porque modos, y maneras ſe puede algo dezir, yo no ſupiera, &c.* & capit. 23. ſubiungit. *Dixome el Confeſſor, que penſaſe bien todo lo que entendia de mi Oracion, y era el trabajo, que yo no ſabia poco, ni mucho, dezir lo que era mi Oracion, porque eſta merced de ſaber entender lo que es, y ſaberlo dezir, ha poco que me la dio Dios.*

13 Hoc idem optimè docuit, ac Scripturæ teſtimonijs, & exemplis comprobauit ſublimis noſter Doctor libro 2. *de la Noche obſcura*, capitulo decimoſeptimo, his verbis. *Eſta ſabiduria le es a la alma, tan ſecreta, para diſcernir, y ponerle nombre, para dezirlo que*

que, demas que ninguna gana le dà al alma de dezirla, no halla modo, ni manera, ni ſimil que le quadre, para poder ſignificar inteligencia tan ſubida, y ſentimiento eſpiritual, tan delicado, y infuſo; de lo qual tenemos auctoridades, y exemplos, juntamente en la Diuina Eſcriptura: porque la cortedad del manifeſtarlo, y hablarlo, exteriormente moſtrò Ieremias, quando, auiendo hablado Dios con el, no ſupo que dezir, ſino A. A. A. y la cortedad del interior, eſto es, del ſentido interior, de la imaginacion, y juntamente la del exterior, acerca de eſto, tambien la manifeſtò Moyſes delante de Dios, en la çarça, quando no ſolamente dixo a Dios, que deſpues que hablaua con el, no ſabia, ni acertaua a hablar, pero ni aun (ſegun ſe dize en los Actos de los Apoſtoles) ſe atreuia a conſiderar, pareciendole, que la imaginacion eſtaua muy lexos, y muda. Que quando la Sabiduria de eſta contemplacion, es lenguage de Dios al alma, de puro eſpiritu, como no lo ſon los ſentidos, no lo perciben, y aſsi les es ſecreto, y no lo ſaben, ni pueden dezir. De donde podemos ſacar la cauſa, porque algunas perſonas, que van por eſte camino, que por tener almas buenas, y temeroſas, querrian dar cuenta a quien las rige, de lo que tienen, ni ſaben, ni pueden, y aſsi tienen en dezirlo grande repugnancia, &c.

Hier. 1.n.6

Exo. 3.n.3

Acto. 7.nu. 32.

Nec poſſumus præterire Diuus Bernardum, qui ſermone octogeſimoquinto, in Cantic. elegantiſsimè id docet; nam poſtquàm de perfectionis gradibus, quibus anima ad vnionem, Deique fruitionem, qualis in hac vita haberi poteſt, ducitur, in præcedentibus egerat, ſic ſubiungit: *Pergat, quis forſitam quærere à me, quid ſit verbo frui? Reſpondeo, quærat potiùs expertum à quo id quærat, aut ſi id mihi experiri, daretur, putas me poſſe eloqui, quod ineffabile eſt? audi expertum: ſiue men-* 14

ue mente excedimus; Deo, ſiue ſobrij ſumus, vobis, hoc eſt: aliud mihi, cum Deo ſolo, arbitro Deo: aliud vobiſcum; mihi illud licuit experiri, ſed minimè loqui. O quiſquis curioſus es, ſcire quid ſit hoc verbo frui; para illi non aurem, ſed mentem, non docet hoc lingua, ſed docet gratia: abſconditur à ſapientibus, & prudẽtibus, & reuelatur paruulis. Magna, fratres, magna, & ſublimis virtus humilitas, quæ promeretur, quæ non docetur, digna adipiſci, quod non valet addiſci, digna a verbo, & de verbo concipere, quod ſuis ipſa verbis explicare non poteſt. Cùm ergo huius ſublimis, ac experimentalis ſcientiæ nempè Theologiæ Myſticæ materia adeò ſublimis, recondita, ac explicatu difficilis ſit, vt adhuc illi, qui in ea experti ſunt, ſine ſpeciali Dei ſupernaturali illuſtratione, de ea loqui non valeant; duo manifeſtè ex hoc deducuntur.

Primum eſt, omnino à ratione alienum eſſe, velle prædictis profeſſoribus modum, vel taxationem, iuxta Scho
15 laſticorum regulas, quas in ſuis phraſibus, ac locutionibus obſeruare debeant, præſcribere, ſed potiùs (dummodò conſtet ipſos veritati nõ contradicere) amplam facultatem eis concedendam eſſe, ad hoc, vt iuxta ſupernam, qua afficiuntur, illuſtrationem, nominibus, ac locutionibus peculiaribus, prout ad proprios conceptus, ac res diuinas aliqualiter declarandas, conuenientiùs iudicauerint, vtantur, quamuis tales locutiones rigorem, ac proprietatem ſcholaſticam non ſeruent, qua ſcribendi, ac loquendi facultate omnes SS. Patres, ac Doctores Myſtici frequentiſsimè vſi ſunt, vt in D. Dionyſio, Bernardo, Bonauentura, & alijs cernere licet.

Secundum eſt, quod cum in hac ſublimi ſciẽtia ſolum ſupremum illud Spiritus Sancti Magiſterium, poſsit his, qui hæc diuina patiuntur, loquendi modum, ac phraſes, quibus ea explicant, èdocere, credendum proculdubio eſt, Doctores Myſticos, qui poſt huiuſmodi rerum experien-

rientiam de eiſdem locuti ſunt, vel ſcripſerunt; cuiuſmodi fuere S. Dionyſius, Bernardus, Bonauentura, Taulerus, Rusbrochius, Henricus Harphius, S. Mater noſtra THERESIA, ac Venerabilis noſter IOANNES alijque ſimiles, ſpecialem Dei illuſtrationem, qua ad loquendum, vel ſcribendū fuerint edocti, habuiſſe; & ideò eorum phraſes, ac locutiones, vtpotè à tam ſublimi Magiſtro edoctas, ſublimes quoque, ab alijs cōmunibus longè diuerſas, ac ſuperiores, huiuſque ſcientiæ valde proprias meritò extitiſſe; ac proinde quamuis hi, qui huiuſmodi ſpecialem illuſtrationem non habent, etſi in alijs ſcientijs eruditi ſint, eas non calleant, non tamen propterea eas reijcere, aut damnare, ſed humiliter venerari debent.

§. III. Id ipſum exemplis à terminis imperfectis, deſumptis in Theologia Myſtica, confirmatur.

EX dictis colligitur ratio, quare Doctores Myſtici 16
ad ſublimes huius ſcientiæ materias aliqualiter declarandas, frequenter vtantur terminis, ſeu nominibus imperfectis, ſuperperfectis, contrarijs, ac diſsimilibus, vt in eorum libris, præcipuè verò in operibus D. Dionyſij Areop. Theologiæ Myſticæ Principis, cernere licet.

Et vt ſingulorum exempla breuiter apponamus, terminos imperfectos, ſæpè ad res ſublimes, ac diuinas explicandas aptiores eſſe, docet citatus Dionyſius c. 2. de Cœleſt. Hierar. his verbis: *Porrò, quod mentem, atque animum noſtrum ſimilitudines illæ, quæ videntur abſurdæ, potentiùs iuuent, atque ad diuina commodiùs ſubuehant, nemo, qui rectè ſentiat, arbitror, inficiabitur; nam ſiquidem quæq; ſunt apud*

nos pretioſiora ſumantur; quis non videat fore, vt per huiuſmodi figuras oberrare incipiat animus, putans cœleſtes illas ætheteaſque ſubſtantias, rutilantes auri præferre ſpeciem, viroſque eſſe aliquos lucidos, & oris maieſtate coruſcos, decoros, & veſtis candore conſpicuos, ignemq; innocuè de ſe mittentes, & cætera id genus, quibus Theologia ſublimes illos ſpiritus pingit, & figurarum varietate deſcribit? quod vti, ne illi paterentur, qui nihil celſius mortali hac luce, & corporum ſpecie cõtueri queunt, excellens illa Sanctorum virorum, qui diuina nobis monimenta reliquerunt, ſapientia, vt adminicula neceſſaria infirmis animis daret, ad eas quoque diſsimilitudines, quæ abſurdæ, ſingulari diſpenſatione deſcendit, nequaquàm permittens imbecillem mentem noſtram fœdis inhærere imaginibus, atque illis prorſus acquieſcere, ſed potiùs erigens animæ partem ad ſuperiora tendentem, atque in honeſtate formarum à viſibilibus omnibus reuocans; quaſi fas non ſit, nec veriſimile omninò eſſe videatur, ne his quidem qui ſtolidioris, craſsiorisque intelligentiæ ſunt, cœleſtia illa, & diuina ſpectacula, cum fœdis rebus re vera ſimilia eſſe, &c. Hucvſque Dionyſius cuius verba ſic ad longum retulimus, quia rationem conueniẽtiæ huiuſmodi imperfectis terminis ad res diuinas explicandas vtendi, optimè continent.

17 Et hac ratione ſæpè etiam in ſacra Scriptura nomina creaturarum infimarum, cuiuſmodi ſunt bos, leo, aquila, &c. Deo tribuuntur, ad eius ſublimes proprietates aptius declarandas; quod optimè docuit D. Thomas 1. p. quæſt. 1. artic. 9. ad 3. his verbis: *Ad tertium dicendum, quod ſicut docet Dionyſius cap. 2. Cœleſt. Hierarch. magis eſt conueniens, quòd diuina in Scripturis tradantur ſub figuris vilium corporum, quàm corporum nobilium, & hoc propter tria primo, quia propter hoc magis liberatur humanus animus ab errore; manifeſtum enim apparet, quod hæc ſecundum proprietatem non dicuntur de diuinis, quod poſſet eſſe dubium ſi ſub figuris*

guris nobilium corporum deſcriberentur diuina, maximè apud illos, qui nihil aliud à corporibus nobilibus excogitare nouerunt. Secundo, quia hic modus cõuenientior eſt cognitioni, quã de Deo habemus in hac vita, magis enim manifeſtatur nobis, de ipſo quid non eſt, quam quid eſt, & ideò ſimilitudine illarum rerum, quæ magis elongantur à Deo, veriorem nobis faciunt æſtimationem, quòd ſit ſupra illud, quod de Deo dicimus, vel cogitamus. Tertio, quia per huiuſmodi, diuina magis occultantur indignis, &c.

Hac ergo ratione Doctores Myſtici imperfectis terminis ad res perfectas declarandas ſæpè vtuntur, quo pacto Rusbrochius lib. 2. c. 24. de ornatu ſpiritualium nuptiarum feruentiſsimum in Deum amorem, impatientem vocauit inquiens: *Hic amoris æſtus, quædam interna, impatientia eſt, quæ rationi morem gerere, & obſequi non vult, donec re amata potiatur.* Et D. Bonauent. iter. c. 4. æternit. diſt. 5. art. 2. perfectum Dei amorem, *ſummam amentiam* appellauit: quo pacto plures alias ſimiles locutiones in Doctoribus Myſticis inueniuntur, quæ ſi ad proprietatem verborum attendantur, omnino falſæ, ac reijciendæ ſunt; ſecùs verò, ſi ſenſus inſpiciatur, qui cõgruentiùs per huiuſmodi imperfectas locutiones exprimitur.

§. IIII. *Vſus terminorum diſsimilium, & contrariorum in Theologia Myſtica exemplis oſtenditur.*

HAC etiam de cauſa terminis diſsimilibus ſæpè vtũtur, cuiùs rationẽ optimè tradidit citatus Dionyſius vbi ſupra, his verbis: *Aliquando ſuper ſubſtãtialis Deitas ab eiſdẽ laudatur ſcripturis honeſtiſsimè, ac penè diuine, dum in eius laude diſsimilibus vtuntur ſignis, his eam appellantes nominibus quibus non* quid ſit, *ſed* quid non ſit *dicitur. Hoc* 18

enim verius,vt arbitror,in ipſa eſt,& de illa propriè magis aſ-
ſeritur,nam dum illam eſſe aliquid negamus,ex his, quæ ſunt,
verum profectò loquimur:ſi ergo in diuinis rebus negationes
quidem veræ ſunt,affirmationes verò nequaquam ſunt is arca-
norum latebris congruunt, illa ſanè conuenientior in rebus in-
uiſibilibus erit expreſſio, quæ per diſſimilia ſigna monſtratur,
&c. Vbi Hugo Victorinus rectè ſubiungit. *Non ſolum*
ideò diſſimiles figurationes probabiles ſunt ,quod ſuper mundia
lium excellentias oſtendunt ,ſed ideò etiam, quòd noſtrum ani-
mum magis, quàm ſimiles figurationes à materialibus,& cor-
poralibus reducunt,nec in ſe quieſcere ſinunt ,&c. Quod etiã
ex his,quæ nuper circa terminos imperfectos ex eodem
D. Dionyſio,& D. Thoma diximus, magis confirmatur.
19 Ob ſimilem quoque rationem terminis contrarijs ad
eaſdem res ſignificãdas prædicti Doctores Myſtici ſæpè
vtuntur:quo pacto citatus Dionyſius, vbi ſupra,vt excellẽ-
tiã quietis non otioſæ, aut remiſſæ,quã intellectuales illæ
ſubſtantiæ fruuntur, exprimeret *immanem quietem appel-*
lauit , cùm tamen,iuxta verborum proprietatem, immu-
nitas quieti omninò aduerſetur. Similiter ſummam ſa-
pientiam non ſolùm earundem ſubſtantiarum intelle-
ctualium,ſed etiam ipſius Dei, appellauit, tàm loco cita-
to,quàm ca.7. de Diuinis nominibus, *amentem ,ſtultam,&*
irrationabilem , huiuſmodi appellationem ex Apoſtolo
1. ad Corinth. 1. num. 25. deducens, & quamuis,iuxta ver
borum proprietatem, amentia,& ſtultitia, ſapientiæ om-
ninò aduerſentur;per huiuſmodi tamen contrarios ter-
21 minos, ſublimis illius ſapientiæ eminentiam congruen-
tiùs declarauit, vt D. Thom. ſuper citatum Dionyſij
locum , & D. Bonau. cap. 3. de Myſtica
Theologia p. 4. benè ex-
plicant.

§. V. *Terminorum ſuperperfectorum in Myſtica Theologia, vſus, ad idem demonſtrandum, adducitur.*

TAMDEM, propter eandem rationem, terminos 20
perfectos à Deo remouent, vt alios ſuperperfectos illi tribuant, quo pacto ſæpè D. Dionyſius, in ſuis operibus, præcipue verò cap. 5. de Myſtica Theologia, & cap. 7. de Diuinis nominibus, aſſerit, Deum intellectualibus operationibus carere, & non habere intelligentiam, nec quietem, nec virtutem, nec vitam, nec ſubſtantiam, nec ſcientiam, nec veritatem, nec regnum, nec ſapientiam, nec vnitatem, nec bonitatem, nec ſpiritum: cùm tamen iuxta verborum proprietatem, certiſſimum ſit, iuxta fidem, & Theologiam, hæc omnia in Deo omnino formaliter reperiri. Cæterũ, vt denotetur, hæc omnia non conuenire Deo, eo modo, quo hæc nomina, ex his, quæ in creaturis reperiuntur deducta, ſignificant, ſed longè excellentiori modo, ideò congruenter prædicta nomina à Deo remouentur, & non ſapiens, bonus, &c. *Sed ſuperſapiẽs ſuperbonus, &c.* appellatur. Vt locis citatis ipſemmet D. Dionyſius docet, explicatque etiam D. Thomas 1. p. q. 13. art. 3. ad 2. in quo etiam ſenſu, idem Dionyſius loco citato ex Myſtica Theologia, & D. Baſilius lib. 5. contra Eunom. cap. 13. denominationem Patris, & Filij, & generationis Deo denegant, cum tamen ſit fidei articulus, in Deo hæc omnia reperiri: vnde Theologus Scholaſticus, qui ad ſolam verborum proprietatem, & rigorem ſcholaſticum attendens, locutionem hanc damnaret, imprudenter proculdubio ſe haberet, manifeſtéq; oſtenderet ſuam in Myſticis locutionibus, ac phraſibus ignorãtiam. Sed nullibi melius huiuſmodi Myſticarum locutionẽ

ſuperperfectarum vis apparet, quàm in locutione quadam, qua idem D. Dionyſius c. 1. & 5. Myſticæ Theologiæ vtitur, appellans ipſam Trinitatem, *ſuper Deam*, ac Deitatem illi denegans, cùm tamen, ſi ad verborum proprietatem attendamus, aliquid ſupra Deitatem conſtituere, abſurdiſsimum ſit, nullumque nomen Deo propriùs, quàm Deitatis nomen conueniat. Cæterùm, iuxta conuenientiſsimā Theologiæ Myſticæ phraſim, Deitas à Deo relegatur, & aliquid ſupra Deitatem conſtituitur; vt ſcilicet per hanc locutionem denotetur, Deitatem nequaquam conuenire Deo, eo modo, quo nos concipere poſſumus, ſed alio longè ſublimiori, quem aptiſsimè terminus ille, *Trinitas ſuper Dea* exprimit. Tamdem, *multa* (verba ſunt Venerabilis noſtri a ſapientiſsimi Ioannis à Iesv Maria, in ſua Theologia Myſtica, num. 14. & ſequentibus) *Theologi Myſtici ſimpliciùs minuſq; expreſſe, ac diſtinctè tradunt, quæ lectori parum oculato imponere poſſent: non enim in verborum proprietatè, vel accurata rerum digeſtione, multum operæ poſſuerunt, quòd in altiora ferrentur: ſæpè contemplationem appellant, quæ propriè meditatio eſt, petito (vt coniicimus) nomine à termino meditationis, quæ propria ſolet contemplatione concludi; actum voluntatis proprium, nonnunquàm, cum intellectus actù commutant: puta, cum Dei ſenſui, guſtui, vel experimento (quæ omnia volūtati congruunt) nomen viſionis, notitiæ, vel cognitionis adſcribunt; more videlicet in externis ſenſibus vulgatiſsimo; nam quæ quouis ſenſu percipimus, nos vidiſſe aſſeueramus, &c.*

22 Has igitur omnes Myſticas locutiones à verborū proprietate, & ſcholaſtico rigore alienas, exempli gratia, pluribus alijs omiſsis, adduximus, vt ſic ſtabilitum maneret, ſublimem hanc, & reconditam Theologiæ Myſticæ ſciētiam, multò potiori titulo, quàm aliæ artes, aut ſcientiæ, proprias phraſes, & locutiones ſuis dumtaxat profeſſoribus

bus plenè cognitas ſibi vendicare, quæ proinde, etſi ab alijs in hac ſcientia non exercitatis, quamuis aliàs erudiſsimi ſint, non omninò percipiantur, imò potiùs diſſonæ, vel diſconuinientes, aut difficiles, vel etiam falſæ, verborum proprietate, & ſcholaſtico rigore attentis, illis videantur, non propterea reijciendæ, aut damnandæ, vel contemnendæ ab illis, aut ab alijs ſunt; cùm earum vſus frequentiſsimè apud Sanctos Patres, ac Doctores Myſticos, cum totiùs Eccleſiæ approbatione, habeatur; ſed potiùs piè, ac reuerenter, poſt humilem earum diſcuſsioné, & intelligentiam à peritis, & exercitatis in vtraq; Theologia, Myſtica, ſcilicet, & ſcholaſtica acceptam, interpretandæ ſunt, earumque vſus (dummodò veritati Catholicæ eas aduerſari non conſtet) non ab alijs taxandus, ſed profeſſorum huius ſublimis ſcientiæ arbitrio, diuinique ſpiritus magiſterio, quo in ſuis ſcriptis ſpecialiter inſtruũtur, relinquendus eſt.

CAPVT VII.

Scientiam non mediocrem, ſed ſummam, inſuperque experientiam ad Myſticæ Theologiæ ſublimes materias, propriaſque eius locutiones, ac phraſes perfectè intelligendas, & ſine errore iudicandas, neceſſariam eſſe demonſtratur.

EX his, quæ capite præcedẽti diximus, veritas in præſentis capitis titulo propoſita, ſatis manifeſtè deducitur. Ceterùm, quia ad iudiciũ de libris Myſticis ferendum, & aliquorum indiſcretam cenſuram, & temeritatem reprimendam, ea valde neceſſaria eſt, eam in præſenti cap. ex profeſſo placuit confirmare. 1

Scientiã igitur, & nõ qualẽcũq;, ſed eximiã ad huiuſmodi materias, ac locutiones Myſticas perfectè intelligen-

das,& abſque errore iudicandas neceſſariam eſſe, eſt cō munis Sāctorum Patrum,ac Doctorū ſententia,quam ratio ipſa manifeſtè probat.Etenim cùm certum ſit,neminem poſſe materias & locutiones alicuius ſcientiæ,quātumuis inferioris,perfectè callere, & iudicare niſi in ea eruditus ſit,vt experientia ipſa eſt notum,quanto magis id erit neceſſarium in materijs,ac locutionibus illius ſciētiæ,quæ cæteris omnibus in rerum ſublimitate, difficultate,& ineffabilitate præeminet?cuiuſmodi eſſe Theologiam Myſticam,nemo dubitat,& ideò, qui ſine hac notitia, & eruditione de his rebus iudicare præſumpſerit, quàm plurimis proculdubio erroribus ſe ſe exponet, ſcādalumque plerumque patietur, vbi re vera nulla offenſionis,aut ſcandali occaſio erat. Vndè meritò D.Dionyſius cap. 1. de Myſtica Theologia,huiuſmodi imperitorum iudiciū, ac temerariam præſumptionem præcauēs, ſic Timotheum, ad quem ſcribit,admonet: *Hæc autem caue,nequis imperitus,aut rudis exaudiat, &c.* Quod etiam D. Bonauentura de Myſtica Theologia, part. 4. cap. 3. admonet.

2 Huius ſcientiæ neceſsitatem optimè multis in locis profitetur,& oſtendit Sancta Mater noſtra THERESIA, poſt longam de hac re experientiam, ac poſt plura dāna,quæ à Confeſſarijs,ac ſpiritualibus Magiſtris parum eruditis perpeſſa fuit. Vndè c. 5. ſuæ vitæ ſic de hac re loquitur. *Eſtaua vna perſona de la Ygleſia, q̃ reſidia en aquel lugar, a dōde me fuy a cōfeſſar, de harto buena calidad, y entẽdimiẽto; tenia letras, aunq̃ no muchas. Yo comence a confeſſarme cō el; que ſiempre fuy amiga de letras, aunq̃ gran daño hizieron a mi alma, Confeſſores medio letrados, porq̃ no los tenia de tā buenas letras, somo quiſiera. He viſto por experiēcia, que es menor ſiendo virtuoſos, y de ſantas coſtumbres, no tener ningunas, que tener pocas, porque ni ellos ſe fian de ſi, ſin preguntar*

a quien

a quien las tenga buenas, ni yo me fiara, y buen letrado nunca
me engañò. Eſtotros tampoco me deuian de querer engañar, ſi-
no que no ſabian mas, &c. Et cap. 1. Manſionis 5. ſic ait:
Eſtoy muy aparejada a creer lo que dixeren los que tienen mu-
chas letras: que aunque no ayan paſſado por eſtas coſas, tienen
vn noſeque grandes letrados, que como Dios los tiene para
luz de ſu Ygleſia, quando es vna verdad, daſela para que ſe ad-
mita, y ſi no ſon derramados, ſino ſieruos de Dios, *nunca ſe eſpã-*
tan de ſus grandezas, que tienen bien entendido, que puede mu-
cho mas, y mas, y en fin aunque algunas coſas no eſtan declara-
das, otras deuen hallar eſcritas, por donde ven pueden paſſar eſ-
tas; deſto tengo gran experiẽcia, y aſsi miſmo la tengo de vnos
medios letrados eſpantadizos, porque me cueſtan muy caro,
&c. Quæ vltima verba denotant id, quod ipſamet S. Ma-
ter THERESIA citato c. 5. ſuæ vitæ refert, ſcilicet
ſe per plures annos in via ſpirituali, vt par erat, non pro-
feciſſe, quia eius Confeſſarij propter debitæ eruditionis
& ſcientiæ defectum, ipſam non benè inſtruebant.

Ac tandem cap. 13. ſuæ vitæ id ipſum iterum commẽ- 3
dans ſic ait: *Los que van por camino de oracion, tienen mayor*
neceſsidad de tratar con quien tenga buenas letras; y mien-
tras mas eſpirituales, mas. Tẽgo para mi que perſona de oraciõ
que trate con letras, ſi ella no ſe quiere engañar, no la engañarà
el Demonio con iluſiones, porque creo temen en gran manera
las letras humildes, y virtuoſas, y ſaben ſeràn deſcubiertos, y
ſaldrã con perdida. Ya dixe es meneſter eſpiritual Maeſtro,
mas ſi eſte no es letrado, gran inconuiniente es, y ſerà mu-
cha ayuda tratar con ellos, como ſean virtuoſos, aunque no tẽ-
gan eſpiritu nos aprouecharan, y Dios *les dara a entender lo q̃*
han de enſeñar, y aun los harà eſpirituales para q̃ nos aprouec-
hẽ. Y eſto no lo digo ſin auerlo probado, y acaecidome a mi con
mas de dos, &c. Plura alia adducere poſſemus, vt neceſsi-
tatem ſcientiæ ad ſublimes Theologiæ Myſticæ mate-
rias,

Digitized by Google

rias, ac locutiones intelligẽdas oſtẽderemus: ſed quia veritas hæc ſatis ex ſe manifeſta, & ex dictis probata manet; ideò hac parte omiſſa, ad aliam, quæ experientiam requirit, iam accedamus.

§. II. *Neceſsitas experientiæ, præter ſcientiam, demonſtratur.*

4 NON igitur ad id ſufficit ſcientia, ſed inſuper requiritur experientia; eo quòd Myſtica Theologia non in ſpeculatiua, ſed in experimentali Dei cognitione conſiſtit: & ideò hi, qui in ſpeculatiua dumtaxat Theologia eruditi ſunt, plura, quæ ad Myſticam pertinent, propter experientiæ defectum, ignorant. Veritatem hanc cõmuniter SS. Patres, ac Doctores omnes etiam Scholaſtici docent, vt benè probant, & oſtendunt Venerabilis ille, ac ſapientiſsimus Antiſtes, Archiepiſcopus Bracarenſis, Frater Bartholomæus à Martyribus, in vtraque Theologia, Myſtica ſcilicet, & Scholaſtica inſigniter eruditus, in 2.p. Compendij ſpiritualis in principio, & c. 12. Dionyſius Carthuſianus de Fonte lucis, artic. 13. Guillelmus Pariſienſis, quem refert, & ſequitur Gerſon c. 8. de Monte cõtẽplationis, & tract. de Myſtica Theologia ſpeculatiua, cõſider. 3. tit. 3. Alphabeto 64. liter. n. Suarez lib. 2 de oratione c. 10. n. 8. Noſter Hieronymus à Matre Dei, aliàs Gratianus, de Theologica Myſtica, in via vnitiua c. 2. noſter Thomas à Ieſv, lib. 5. de contempl. c. 12. noſter Ioannes à Ieſv Maria in lib. de Theologia Myſtica, in principio numer. 4. & 20. noſter Didacus à Ieſv, in annotationibus ad libros Myſtici noſtri Doctoris diſcurſ. 1. §. 1. Magiſter Luiſius Legionenſis in Apologia pro libris Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE;

Moli-

Molina, Carthuſianus tract. 2. de orat. capit. 6. § 2. & 3. Albarado in Arte benè viuendi tit. 1. lib. 2. capit. 35. Magiſter Baſilius Legionenſis, in Defenſorio librorum Venerabilis noſtri IOANNIS, propoſitione 32. pluresque alij.

In cuius veritatis confirmationem aliqua, ex multis, SS. Patrum teſtimonia adducemus. S. igitur Bonauent. in prologo Myſticæ Theologiæ ſic inquit: *Hæc ſapientia in hoc differt ab omnibus alijs ſcientijs, quia in hac, primo oportet vſum habere in ſe ipſo, quā verba intelligere, & practica hic præcedit Theoricā, &c.* Et in eodem lib. c. 3. p. 4. circa finem ſic ait: *Iſta ſapientia Anagogica, eſt quædam Theorica per ſe diſtincta, & diuerſa ab omni ſpeculatiua ſapientia, quæ omnē rationis apprehenſionem tranſcendit: & quia multi Sapientes, & Doctores hoc videre non præualent, hanc ſummam ſapientiam irrident, & in hoc per conſequens Deum altiſſimum collatorem huius ſapientiæ impugnant: ideò cum Beato Dionyſio, ſed* (quod magis eſt) *cū Domino IeſuChriſto, rogo illū quicūque hoc ſcriptum inſpexerit, ne indoctis huiuſmodi Doctoribus Philoſophis, carnalem vitam ducentibus, vllatenus manifeſtet &c.* Concluditque aſſerendo, *Quod ſi illi, qui hanc ſapientiā irrident, eam experimēto cognoſcant, omnia quæ à Doctoribus Myſticis dicuntur, multò meliùs, & multò iucundiùs experimentali notitia veraciſſima approbabunt, &c.* Eandem tradit doctrinam itiner. 6. æternit. diſt. 1. pro ea D. Bernardum, & Hugonem referens. 5

Idem etiam docet S. Bernard. multis in locis, & præcipuè ſer. 79. in Cant. his verbis: *In epithalamio hoc nō verba penſanda ſunt, ſed affectus. Cur ita? niſi quòd amor ſanctus, quē totius huius voluminis vnam conſtat eſſe materiā, non verbo ſit æſtimādus, aut lingua: ſed opere, & veritate, amor vbiq; loquitur, & ſiquis horū, quæ leguntur, cupit adipiſci notitiam, amet, alioquin fruſtra ad audiendū, legendūve amoris carmē,* 6

qui

qui non amat, accedit, quoniam omninò non poteſt capere igni tum eloquium frigidum pectus, quomodò enim Græcè loquentem non intelligit, qui Græcum non nouit, nec Latinè loquentem, qui Latinus non eſt, & ita de cæteris, ſic lingua amoris ei, qui non amat, barbara erit, ſicut æs ſonans, aut cymbalum tinniens, &c. Vnde idem Bernardus ad Fratres de Monte Dei (vt refert Frater Bartolomæus à Martyribus citat. cap. 12. Compendij ſpiritualis) ſic ſcribit: *Multi fuerè perfecti in Theologia Myſtica, abſque ſpeculatiua, nunquàm tamen Theologus aliquis ſpeculatiuus; tantum culmen perfectionis eſt adeptus, imo neque perfectus extitit in ipſa acquiſita Theologia, ſine Myſtica, &c.* Cuius rationem citatus Auctor ſic ſubiungit: *Hoc autem ideò fit, quòd nunquam alicui licebit Apoſtoli, aut Prophetæ verba intelligere, niſi ſcribentium plenè imbiberit affectum: quomodò non poterit aliquis perfectè concipere, quid ſit libertas Filiorum Dei; aut dulcedo diuini amoris, ſi eam nunquam experiri licuit, &c.* Eamdem veritaté tradit idem D. Bernardus ſerm. 22. in cantic. ibi: *Porrò in huiuſmodi non capit intelligentia, niſi quantum experientia attingit, &c.* Et ſerm. 41. & 85. in cant. ac multis alijs in locis.

7 Idem etiam docuit Angelicus Doctor D. Thomas ſuper illa verba Pſal. 33. *Guſtate, & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus*, quæ verba ſic perpendit, *Experientia diuinæ bonitatis dicitur guſtatio. 1. Petri 2. ſi tamen guſtaſtis, quam dulcis, &c.* Effectus autem experientiæ ponitur duplex, Vnus eſt certitudo intellectus, alius ſecuritas affectus quã tum ad primũ dicit, *& videte*, in corporibus namq; priùs videtur, & poſtea guſtatur, ſed in rebus ſpiritualibus priùs guſtatur, poſtea autem videtur, & ideò dicit priùs, *guſtate* & poſtea, *videte, &c.*

Conſonat Hugo Victorinus ſuper 7 Angelicam Hierach. relatus à D. Bonguẽtura itinere 6. diſt. 1. his verbis: *Magi-*

Magiſtra enim intelligendi eſt experientia, & illa optimè iuditij veritatem cognouerit, qui eam non audiendo, ſed guſtā do didicit, &c. Ideq; teſtatur Dionyſius Carthuſianus art. 13. de fonte lucis his verbis: *Contemplatio eſt experimentalis cognitio Dei per vnitū amplexū amoris, ſeu ſapida Deitatis notitia, dùm ei ſupremus affectus apex per amorem vnitur ardenter.*

Hac de cauſa S. Mater noſtra THERESIA ca. 13. ſuæ vitæ inquit: *Importa mucho ſer el Maeſtro auiſado, digo de buen entendimiento, y que tenga experiencia, y ſi con eſto tiene letras, es grandiſsimo negocio; mas ſino ſe pueden hallar eſtas tres coſas juntas, las dos primeras importa mas &c.* Et Manſione 4. c. 2. *Entiendā las perſonas, q̃ no han paſſado por eſto, q̃ es verdad q̃ paſſa aſsi, y q̃ ſe entiende, y que lo entiende el alma mas claro q̃ yo lo digo aora: que no es eſto coſa que ſe puede antojar: porque por diligencias que hagamos, no lo podemos adquirir, y en ello miſmo ſe ve, no ſer de nueſtro metal, ſino de aquel puriſsimo oro de la ſabiduria diuina, &c.* Et in libello qui inſcribitur, *Los cōceptos del amor de Dios,* ſuper Cantica c. 6. ait: *No como algunos Letrados, q̃ no les lleua el Señor por eſte modo de oracion, ni tienen principio del, que quieren lleuar las coſas por tanta razon, y tan medidas por ſus entendimientos, q̃ no parece, ſino que con ſus letras han de comprehēder todas las grandezas de Dios, &c.* Et c. 34. ſuæ Vitæ ſic inquit: *Es el engaño, que nos parece, que por los años hemos de entender lo q̃ en ninguna manera ſe puede alcançar ſin experiencia: y aſsi yerran muchos como he dicho, en querer conocer el eſpiritu ſin tenerle. No digo, que quiē no tuuiere eſpiritu, ſi es Letrado, no gouierne a quien le tiene, mas entiendeſe en lo exterior, y interior que va conforme a via natural, por obra del entendimiento, y en lo ſobrenatural, q̃ mire vaya conforme a la ſagrada Eſcriptura; en lo demas no ſe mate: no pienſe entender lo que no entiende, ni ahogue los eſpiritus, q̃ ya, quanto en aquello, otro mayor* 8

Señor

Señor los gouierna, que no eſtan ſin ſuperior, porque torno à dezir, que ſi no tiene experiencia, ſi no tiene mucha humildad, en entender que no la entiende, y q̃ no por eſſo es impoſible, que ganarà poco, y darà a ganar menos a quien trata, &c.

Quam etiã doctrinã docet Venerabilis noſter IOANNES in lib. *de la Llama de amor viuo* Cant. 3. verſ. 3. §. 4. ibi. *Y para eſte camino, alomenos para lo mas ſubido del, y aun para lo mediano; apenas hallarà vna guia cabal, ſegun todas las partes que ha meneſter. Porque ha meneſter ſer ſabio, diſcreto, y experimentado, q̃ para guiar el eſpiritu, aunque el fundamento es el ſaber, y la diſcrecion, ſino ay experiẽcia de lo mas ſubido, no atinaran a encaminar a la alma en ello, quãdo Dios ſe lo da, y podrianla hazer harto daño, &c.* Tandem id ipſum omnes SS. Patres, ſpiritualeſque Doctores, ac Magiſtri, imò & Scholaſtici proclamant, quorum omnia teſtimonia nimis longum eſſet recenſere.

§. III. *Aliquando ſimplices perſonas eſſe ſapientiores in Myſtica Theologia, quam alias in ſpeculatiuis ſcientijs eruditas oſtenditur.*

IMO prædicti Patres, & Doctores nõ ſolum docent,
10 experientiam ad id eſſe neceſſariã, ſed etiam ſæpè perſonas ſimplices, & in Scholaſtica Theologia ineruditas ſapientiores eſſe in hac Myſtica Theologia, quam alias, quæ ſine huiuſmodi experimento in ſpeculatiuis ſcientijs eruditæ ſunt. Vnde D. Bonauent. in prologo de regimine conſcientiæ, vel fonte vitæ ait: *Iſtum ergo librum offero intuendum, non Philoſophis, non mundi ſapientibus, nõ magnis Theologis infinitis quæſtionibus implicatis, ſed rudibus, & indoctis, magis Deum diligere, quam multa ſcire conantibus: nõ enim diſputãdo, ſed agẽdo ſcietur ars amandi, arbitror autem*

ea,

Digitized by Google

ea, quæ hic cõtinentur ab iſtis quæſtionarijs, & in omni ſcientia ſummis, ſed in amore Chriſti inferioribus, non poſſe intelligi, unde nec eis ſcribere decreui, niſi poſtpoſitis, & oblitis cunctis, quæ ad mundum pertinent, ſolius conditoris inardeſcant deſiderio mancipati, &c. Id etiam docet de proceſſu Relig. in 7. cap. 16.

Et D. Bernard. ſerm. 85. in cant. *O quiſquis curioſus es ſcire, quid ſit, hoc verbo frui, para illi non aurem, ſed mentem, nõ docet hoc lingua, ſed docet gratia, abſcõditur à ſapientibus, & prudentibus, & reuelatur paruulis*, quod idem ipſemet Bernardus docuit loco ſupracitato ex ſermone ad fratres de monte Dei. Conſonat Gerſon de Myſtica Theologia ſpeculatiua conſider. 3. Alphabeto 64 litera N. ibi: *Quia ex his, quæ interiùs experiuntur, idiotæ contemplatiui perfectius diuina percipiunt, quàm multi literati, &c.* Similiter citatus Bartholomæus à Martyribus in 2. p. Cõpendij c. 13 §. 3. ſic inquit: *Hæc Myſtica ſapientia, quam Dionyſius propriè Chriſtianorum vocat, citius, ac ſublimius Idiotis ſimplicibus, qui nihil aliud quàm ſalutem in timore, & tremore curant, quàm eruditis Theologis conferri ſolet, niſi & ipſi toto mentis affectu humilitati ſtudeant, &c.* Qua etiam ratione S. Mater noſtra THERESIA c. 34. ſuæ Vitæ loquẽs cũ ſuo Confeſſario, ſic inquit: *No ſe eſpante, ni le parezcan coſas impoſsibles, todo es poſible al Señor: ſino procure esforçar la Fè, y humillarſe, de que haze el Señor en eſta ciencia, a vna viegecita mas ſabia, por ventura que a el, aunque ſea muy Letrado.* Idem etiam docuit Suarez lib 2. de orat. c. 10. n. 8. his verbis: *Sæpè perſonæ ſimplices diuina gratia adiutæ profundius, quàm docti veritatem penetrant, & ponderant, &c.* In cujus rei confirmationem D. Bonauenturam de proceſſu religionis in 7. c. 16. adducit, idéq; plures alij, quos prolixitatis euitandæ gratia, omittimus, expreſſe docent.

§. IIII.

§. IIII. Quinam Theologi apti, vel inepti ſint ad iudicium, de rebus, ac locutionibus Myſticis, ferendum, ex dictis concluditur.

12 EX quibus omnibus ſatis cõprobatum manet, Theologos, qui in ſcholaſtica Theologia parcè verſati ſunt, quique proinde non plenè Theologi, aut literati, ſed valde imperfectè, & dimidiatè tales, ſeu ſemi-Theologi, aut ſemiliterati vocandi ſunt, nullatenus eſſe aptos ad iudicium, de his rebus, ac locutionibus ad Myſticam Theologiam ſpectantibus, ferendum: Prædicti namque Theologi ad illorum numerum pertinent, quos S. Mater noſtra THERESIA cap. 5. ſuæ vitæ, & cap. 1. Manſionis 5. vocat: *Medio Letrados, eſpantadizos*, & de quibus doctiſſimus Magiſter Luiſius Legionenſis in principio Apologiæ ſæpè citatæ aſſerit: *Hablan mal deſtas coſas, o por no ſaber mas, o por parecer que ſaben, o por otros reſpectos de emulacion*, & horum cenſuram, offenſionem, ac ſcandalũ timebat etiam S. Dionyſius, quando cap. 1. de Myſtica Theologia, admonuit Timotheũ, ad quem ſcribebat. *Vide, quod nullus indoctorum hæc audit.* Hi namque qui, & ſi mediocriter in ſcholaſtica, & ſpeculatiua Theologia, minimè autem in Scriptura ſacra, & alijs, quæ ad conſummationem Theologorum pertinent, verſati ſunt, potiùs indocti, quam docti appellari debent.

13 At verò alij Theologi, qui non ſolùm in ſcholaſtica Theologia, ſed in Scriptura ſacra, ac SS. Patrum operibus, alijſque ad Theologiam pertinentibus, valdè verſati, & eruditi ſunt, quamuis experimentum huiuſmodi rerum diuinarum in ſe ipſis non habeant, non poterunt quidem

de his rebus omnino perfectè propter experientiæ defe-ctum iudicare, vt ex dictis ſatis conſtat. Cæterùm non propterea ad ſpirituale magiſterium, ac cenſuram de libris Myſticis ferendam inhabiles iudicandi ſunt, quia & ſi huiuſmodi res in ſe ipſis non experiantur, eas tamen, vel alias ſimiles in Scriptura Diuina, ac SS. Patrum, Doctorumq; Myſticorum libris, in quorum lectione (vt ſup- 1
ponimus) verſati ſunt, inueniunt; & ideò iudicare poſſunt an prædictæ res, ac locutiones ſint conformes, rectæ doctrinæ, ac ſacræ Scripturæ, Sanctorumque Patrum documentis: quod optimè S. Mater noſtra THERESIA docet citato cap. 34. ſuæ Vitæ his verbis: *No digo que quien no tuuiere eſpiritu, ſi es Letrado, no gouierne a quien le tiene: mas entiendeſe en lo exterior, y interior, que va conforme a via natural por obra del entendimiento, y en lo ſobrenatural que mire, vaya conforme a la ſagrada Eſcriptura, &c.* Hoc idem docet cap. 1. Manſionis 5. ibi: *Eſtoy muy aparejada a creer lo que dixeren los que tienen muchas letras, que aunque no ayan paſſado por eſtas coſas, tienen vn noſeque grãdes letrados, que como Dios los tiene para luz de ſu Ygleſia, quando es vna verdad, daſela para que ſe admita, y ſino ſon derramados, ſino ſieruos de Dios, nunca ſe eſpantan de ſus grandezas, que tienen bien entendido que puede muchomas, y mas: y en fin aunque algunas coſas no eſtan declaradas, otras deuen hallar eſcritas, por donde ven pueden paſſar eſtas. Deſto tengo gran experiencia, y aſsi miſmo la tengo de vnos medio Letrados eſpantadizos, porque me cueſta muy caro.* Huc vſque S. Mater noſtra THERESIA cuius verbis præſens caput concludere placuit.

CAPVT VIII.

Errores Hæreticorum, qui Illuminati dicuntur ſummatim proponuntur.

1 VT manifeſtiùs conſtet, quantùm diſtet ſublimis noſtri Doctoris præclara doctrina, à peſtiferis erroribus illorum hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, ſeu potiùs quantùm prædictis erroribus aduerſetur, ſicut tenebris lux, atq; adeò etiam conſtet, quantũ aberrauerint illi, qui aliquas horũ librorũ propoſitiones his erroribus infectas eſſe, aut illos redolere, vel illis fauere ſuſpicati ſunt, prædictos errores in hoc capite ſummatim proponere placuit, vt cum in progreſſu huius Elucidationis ſingulas Myſtici noſtri Doctoris notatas propoſitiones retulerimus, ac explicuerimus, id, quod nuper diximus, euidentius appareat.

Sciendum igitur eſt, humani generis hoſtem, noſtræ ſalutis, ac ſpiritualis perfectionis inuidũ, illud ſemper maximè curaſſe, vt orationis, & cõtemplationis viam, vtpotè adeò hominibus ſalutarẽ, totiuſq; ſpiritualis boni principium, ac fontẽ, vel omnino relegaret, vel ſaltim in aliquibus eam tot damnis, ac illuſionibus immiſceret, vt exinde apud reliquos ſuſpecta haberetur, & huiuſmodi periculorũ, ac illuſionum timore, ab ea homines auerterẽtur.

2 Hac igitur de cauſa, prætextu orationis, & contemplationis, ac ſupernæ illuminationis, ſpiritum erroris quibuſdam Diabolus immiſcuit, ſe in Angelum lucis, illos illuminantem, transformans, vnde Illuminatorum nomen ſibimet ipſis impoſuere, pluresq; errores peſtiferos illis ſuadens, diuerſiſq; temporibus iam ſepultos iterum excitãs de quibus fit mentio in Clementina ad noſtrum, de hæreticis, & Clement. 1. de Religioſis domibus, & in extrauagant.

gant.de Relig.domibus, eoſq; referũt Eimericus in Directorio Inquiſitor. q.7.8.9.15.16.& 17.& ibi, Peña in annotationibus ad illas quæſt. noſter Guido in ſumma tit. de hæreſibus, Beguinarũ, Aluarus, Pelagius lib. 2.c.52.D. Antonius in ſumm.p.q.tit.11.c.7.§.4.&5.Prateolus lib. 2.de vitis,& ſectis Hæretic.c.17.& optimè Rusbrochius lib.2.de ornatu ſpiritualiũ nuptiarũ c.76.77.78& 79.vbi diuerſa genera huiuſmodi Illuminatorum ex profeſſo refert, quos ſpirituales falsò otioſos apellat, eòquòd omnes hi hæretici Illuminati, cùm legerent, vel audirent Doctores Myſticos,&contẽplatiuos, Sanctoſq; P P.hominibus ſpiritualem orationis viam ſectantibus, ſuadere creaturarum omnium renuntiationẽ, ſanctamq; obliuionẽ, vt ſic ad infuſam cõtẽplationis quietẽ, ſanctumq; otium, quod 2.p.huius Elucidationis explicabimus, ſe ſe diſponant, huius quietis,&otij, vt potè facilitatis, ac ſuauitatis ſpeciem præſeferentis in ordinato amore, quo non Deum, ſed ſemetipſos amabant, capti, ad illudq; ſine mortificationis labore, vitæ puritate, virtutumq; exercitijs, alijſq; diſpoſitionibus, quas Sancti PP. ac Doctores Myſtici ad id neceſſarias eſſe docent, peruenire cupientes,& ita perfectorum nomen,& famam ambientes, in vanas quaſdã,& illuſorias quietes, falſaq; otia, ſeu potiùs ſtupiditates inciderunt,& ita vitam valde remiſſam, ſtupidam, negligentem mollem, diſſolutam, ab omni virtutum exercitio alienã, imò,& delitioſam, prætextu illius ſanctæ quietis, & otij ſpiritualis degebãt, à Dei amore omnino alieni, quin potiùs proprio, ac pernicioſo ſui amori immerſi, in quæuis cordis ſui deſideria etiam turpia abeuntes, ne ſuam illam quietem perturbarent, pluresque Dæmonis illuſiones, ac deceptiones, tanquam Dei illuminationes ſuſcipientes; qua de cauſa ſemetipſos, præ cæteris omnibus, illuminatos, ac ſanctiſsimos appellarunt.

Digitized by Google

Horum igitur Hæreticorum Illuminatorum, ſeu falsò otioſorũ, quos diuerſis in locis, ac temporibus Diabolus ſuſcitauit, quatuor veluti ſectas prædictus D. Ioanes Ruſbrochius locis citatis optimè adducit, oſtendens quantũ eorum falſa, & peſtifera doctrina, ei, quam Doctores Myſtici de contẽplationis quiete, ſanctoq; otio tradunt, aduerſetur. Vt ergo hæc omnia præ oculis habeantur, vtpote ad ea, quæ in progreſſu huius Elucidationis dicẽda ſunt omnino neceſſaria, celeberrimi huius Doctoris verbis ea in præſenti ſimul adducere, ac proponere placuit.

§. II. *Prior Hæreticorum, qui Illuminati dicuntur claſsis, eiuſque errores referuntur, & ex doctrina Myſtici noſtri Doctoris, aliorumque PP. reijciuntur.*

3 IN capite igitur 76. primam huiuſmodi falsò otioſorũ, ſeu Illuminatorum ſectam referens prædictus auctor, ſic inquit: *Hìc tamen, antequàm ad alia tranſeamus, operæ precium fuerit, cõmemorare quoſdam, qui & ſi forinſecus boni videantur, cunctis tamen virtutibus cõtrariam agunt vitam; quotquot enim charitatis ſupernaturalis expertes viuunt, ad ſe ipſos reflexi in rebus extraneis quietem captant, & aucupãtur; ex ipſa ſiquidem natura creaturæ omnes quietem appetũt. Sed iam aduertatur, obſecro, qua ratione quieti huic naturali vacetur. Huius Sectatores ſeorſum abeunt, manentq; quieti, & otioſi, abſq; vlla interna, vel externa exercitatione, quo optata potiantur requie, nec aliunde impediantur.*

4 Sed quàm noxia ſit huiuſmodi quies, necnon quieti illi ſupernaturali, de qua Doctores Myſtici loquuntur, contraria, ſtatim idem Rusbrochius his verbis adnotauit: *Verum hoc pacto quieti dare operam, nefas eſt, & illicitum: huiuſcemodi namque quies quamdam in hominem cæcitatem, & ignoran-*

norantiam nihil ſcientem adducit, efficitque, vt abſque omni actione, totus iners in ſe ipſo ſubſidat, nec aliud quid, quam iſta quies eſt, quam otium remiſſum, cui adeò ſe ſe tradunt illì, quos præ manibus habemus, vt quantum ad actionem attinet, & Dei, & ſui ipſorum, & rerum omnium obliuione capiantur. Et igitur quies hæc ſupernaturali illi, quæ in Deo poſsidetur, quieti planè contraria; quando quidem ea amoroſa ſpiritus liquefactio eſt, cum ſimplici quodam in incomprehenſibilem claritatem proſpectu coniuncta, planè igitur fallantur quicumque ſe ipſos intentione proſequentes in naturali quiete moliter ſubſidunt, & nec deſiderio Deum quærunt, nec amore fruitiuo referiunt: ſiquidem quies eiuſmodi indeſidioſo quodam conſiſtit otio, quo penitus ipſi vacent ad quod tùm natura, tùm conſuetudine procliues, ac propenſi ſunt, quo ſane in otio quies magna, & delectabilis ſentitur, quæ tamen, ſecundum ſe ipſam, peccatum nullum eſt; verum ſi quiſpiam eam ſectari, eique ſe ſe dedere vellit, abſque ſtudio & actibus virtutum, iam quidem abit in vitium, idemque ipſe in ſpiritualem ruit ſuperbiam, hoc eſt, complacẽtiam ſui ipſius, quod vitium vix vnquam benè curatur: vbì igitur quietẽ hanc iſta ratione inerti in otio poſſidet, putatque omnem amoroſam ad Deum conuerſionem, & applicationẽ impedimento ſibì eſſe, eadem ipſa quiete in ſeipſo ſubſidet, quod re vera omnis erroris ſpiritualis initium eſt. Huc vſque Rusbrochius qui optimè huius falſæ quietis, & otij damna, eiuſque cum ſancta illa quiete, & otio, ad quæ Doctores Myſtici dirigũt, contrarietatem optimè adnotauit.

Huiuſmodi etiam falſum otium, & quietem fugiendum 5
eſſe optimè docuit S. Mater noſtra THERESIA, c. 12. ſuæ vitæ, his verbis: *Preſumir, ni penſar de ſuſpender el entendimiento noſotros, es lo q̃ digo no ſe haga, ni ſe dexe obrar con el, porque nos quedaremos bobos, y frios, y ni aremos lo vno ni lo otro, que quando el Señor le ſuſpẽde, y haze parar, dale de*

que ſe eſpante, y en que ſe ocupe, y que ſin diſcurrir entiẽda mas en vn Credo, que noſotros podemos entender con todas nueſtras diligencias de tierra en muchos años; ocupar las potencias del animo, y penſar hazerlas eſtar quedas, es deſatino.

6 Quod etiam multis ſuæ doctrinæ locis adnotauit, & monuit Venerabilis noſter IOANNES, vt lib. 2. qui inſcribitur *Subida del Monte Carmelo* c. 13. vbi agens de ſignis, quæ obſeruare debet, qui meditationis, ac diſcurſus viam relinquere debet, vt ſupernæ contẽplationi vacet, ſic inquit: *El no poder penſar, podria proceder de melancolia, ò de otro algun jugo de humor, pueſto en el celebro, o coraçon que ſuelen cauſar en el ſentido cierto empapamiẽto, y ſuſpenſiõ, que le haze no penſar en nada, ni querer, ni tener gana de penſarlo, ſino eſtarſe en aquel embeleſamiẽto ſabroſo; cõtra lo qual ha de tener la tercera ſeñal, que es noticia, y atencion amoroſa en paz, como auemos dicho.* Et cap. 14. ſequenti huius rei rationem ſubiungens, ſic ait: *Diremos aora vna razon, cõ que ſe vea claro, como en caſo que el contemplatiuo aya de dexar la via de meditacion, le es neceſſaria eſta aduertencia, o noticia amoroſa en general de Dios, y es, porque ſi el alma entonces no tuuieſſe eſta noticia, o aſiſtencia en Dios, ſeguiriaſe, que no haria nada, ni entenderia nada el alma; porque dexando la meditacion, y faltandole tambien la contemplacion, que es la noticia general que dezimos, en la qual tiene la alma actuadas ſus potencias eſpirituales, que ſon, memoria, entendimiento, y voluntad; faltariale neceſſariamente todo exercicio acerca de Dios.* Et paucis interiectis, addit: *Y ſi en alguna manera de exercicio, aora ſea acerca del obrar de la meditacion, y*
7 *diſcurſo, aora acerca de lo ya recebido, y obrado en la contemplacion, y noticia ſenzilla que ſe ha dicho, no eſtuuieſſe el alma empleada, eſtando ocioſa de las vnas, y de las otras, no auia de donde, ni por donde ſe pudieſſe dezir, que eſtaua el alma ocupada; es pues luego neceſſaria eſta noticia, para*

auer

Digitized by Google

auer de dexar la via de meditacion, y diſcurſo, &c. Huc vſque Venerabilis noſter IOANNES, ex cuius verbis euidenter conſtat, ipſum nullatenus admittere falſam illam quietem, & otium Illuminatorum, ſed potiùs illud omnino reprobare, & damnare, atque adeò ſine manifeſta calumnia prædictus error, nec leue aliquod patrocinium in eius doctrina obtinere poteſt, quem potiùs ex ea fortiter impugnatum manet, ſtabilitumque ſalutarem quietem, otiumque ſanctum debere deſidiam, & remiſsionem cauere, vt optimè docuit Auguſt. ſerm. 27. de verbis Domini, adnotans, vitam contemplatiuam, & otioſam, quæ ſignificata fuit per Mariam, nullatenus fuiſſe deſidioſam, hanc enim, ſcilicet deſidioſam (inquit) cauere debet otioſa, ſed ad aliam iam huiuſmodi Illuminatorum, ſeu falſò otioſorum ſectam tranſeamus.

§. III. Secunda, & peior Illuminatorum claſsis refertur.

SECVNDAM igitur eorum ſectam idem Rusbroch. 7
c. 77. citato referens, ſic inquit: *Verum, ibi quiſpiã otioſam prorſus requiẽ, ſine vlla ad* Deum *amoroſa applicatione, & conuerſione, poſsidere inſtituit; is iam facilè in quoſuis poterit prolabi errores, quippè qui à Deo auerſus, & ad ſe ipſũ amore naturali reflexus, ſolatium, ſuauitatem, & quidquid libet, captat, & aucupatur: interim tamen huius farinæ quoſdã inuenire eſt, qui regidam, & aſperam viuendi teneant rationem, & magnis pœnitentiæ actibus incumbant; ſed hoc tantùm fine vt magnæ ſanctitatis opinionem celebrem obtineant; omnis enim naturalis amor ſibi ipſi cupit, & fauet. Quidam ex horum genere multa optione vtuntur, & eligunt multa, itemque plura, rara, ac ſingularia precantur, & appetunt ſibi præſtare à* Deo, *quam obrẽ falluntur ſæpiùs, permittẽte* Deo, *vt Dæmo-*

Digitized by Google

num opera, obtingant, ea quæ concupiſcunt: quod tamen ſuæ illi ſanctitate tribuunt, & omnibus planè dignos ſe arbitrātur: nec id mirum, cùm ſuperbiæ morbo laborent, nec tacti, nec Illuminati diuinitus ſint: hærens igitur, atque ſubſidunt in ſe ipſis prorſuſque ſecundum appetentiam ad ſaporem, vel guſtum internum, & ſpiritualia naturæ cōmoda captanda propenſi ſunt quæ luxuria ſpiritualis rectè dici poteſt, eo quod in ordinata quædam naturalis amoris propenſio eſt, ſemper ad ſe ipſum reflexi, & ſuum commodum in rebus omnibus captantis, & expetentis, ſemper etiam ſpirituali laborant ſuperbia, & propriæ ſunt dediti voluntati; quo fit, vt affectu, deſiderio, & appetitu vſque adeò nonnunquam ad ea ferantur, quæ concupiſcunt, & à Deo *importunè obtinere contendunt, vt non raro decipiantur. Quidam etiam à malo ſpiritu occupentur; nimirum quotquot huius farinæ ſunt, omnes vitam viuunt repugnantem charitati, & amoroſæ illi introuerſioni, vbi ſe totum quis offert, & ſimul quidquid præſtare, vel habere poteſt in honorem, & amorem Dei, &c.* Ecce peſtiferam huiuſmodi Illuminatorum doctrinam, & vitam, quam non minus à doctrina, & vita Venerabilis noſtri IOANNIS diſtare, quam tenebras à luce adeò euidens eſt, vt nullus niſi omnino cæcus de hoc valeat dubitare: quod patet, tùm ex ipſius ſummaria vita in principio eiuſdem opere appoſita; tùm etiam ex ipſis libris Venerabilis Patris, præcipuè tamen ex primo libro *de la noche obſcura*, à cap. 1. vſque ad octauum: vbi dum incipientium imperfectiones recenſet, hæc Illuminatorum vitia deſcribit, ac damnat, ſed ad tertiam huiuſmodi hæreticorum ſectam iam tranſeamus.

(∴)

§. IIII.

§. IIII. *Tertia, & peſſima Illuminatorum claſſis refertur.*

HANC igitur tertiam ſectam prædictus Doctor Ioannes Rusbrochius capit. 78. citato deſcribens, ſic ait: *Deinde poſtea, quam naturali quiſpiam requie potitus eſt, eamque inerti otio poſsidet in cunctis actibus ſuis ſe ipſum ſpectans, & in proprietate ſua, obſtinato animo, inflexibilis perſeuerans, is planè neutiquam* Deo *vniri poteſt, eò quod vitam agat vitioſam, & charitatis expertem; eſt autem vita hæc planè iniuſta, erroribus ſpiritualibus, & omnigena aduerſitate abundans: hoc genus hominum* Dei *cōtemplatores ſe eſſe arbitrantur, imò omniū, quos orbis habeat, longe ſanctiſſimos eſſe ſe autumant, ob eam, quam experiuntur, & in ſe ipſos otioſi obſtinent, ſeu poſsident quietem, liberos ſe ſe putant, & abſque medio,* Deo *vnitos.* 8

Neque id tantum, ſed etiam tranſcendiſſe, atque ſubleuatos ſe eſſe ſupra omnem Eccleſiæ cultum, & exercitium, vltra præcepta Dei, *ſupra legem, & actus omnes virtutum, qui vllo poſsint exerceri medio; ſiquidem perſuaſum ſibi habent otium hoc tantæ eſſe præſtantiæ, vt nullis quamuis eximÿs, & præclaris actibus interturbandum ſit, eo quod cunctis præſtet virtutibus; quam obrem mere ſe ſe tradunt, vt ita dicam, paſsioni, nihil prorſus, neque ſurſum, neque deorſum actitantes, perinde, vt inſtrumentum aliquod in ſe ipſo otioſum, artificē, dum operari vellit, præſtolatur; putant enim, ſi quid ipſi moliantur operis,* Dei *opus præpeditum iri: ſedent igitur ab omni virtutum ſtudio, & actione otioſi, idque adeò, vt nec laudes, neque grates agere* Deo, *neque cognoſcere, neque velle, neque amare, neque præcari, neque deſiderari vellint; arbitrātur enim quidquid, vel patere, vel deſiderare queant, id omne ſe iam obtinuiſſe, atque ita ſpiritu ſe iam pauperes eſſe; vtpotè qui voluntatis* 9

exper-

expertes ſint, & omnibus valeſecerint, & abſque vllius delectationis, vel optionis proprietate viuant; putant inquam planè ſe expeditos, ac otioſos eſſe, & tranſcendiſſe omnia, iamq; obtinuiſſe ſe ea, quorum cauſa omnis Eccleſiæ cultus, & exercitia inſtituta ſunt, & vt ipſi aiunt, nemo prorſus, & neque ipſe quidem Deus quidquam eis, vel conferre, vel auferre poſſe.

Etenim, pro ſuo iudicio, exercitia, cultum, & virtutes omnes exceſſerunt, & ad merum quoddam pertingerunt otium vbi à cunctis ſint virtutibus abſoluti, & hoc quidem, putà vt ita quiſpiam in otio à virtutibus abſoluatur, maiorem requiri, aiunt, operam, ac ſtudium, quàm ad ipſas virtutes obtinendas; quapropter libertate gaudere volunt, neque parere cui quã omnino; non Summo Pontifici, non Epiſcopis, non Paſtoribus, ſiue Prælatis ſuis.

10 *Et licet foris quamdam ſola ſimulatione præſeferant obedientiã, nulli tamen intus, neque actione, neque voluntate ſubditi ſunt: quæcumque enim ſancta actitat, & obſeruat Eccleſia, ab ijs omnibus omnino vacant, & ſe volunt eſſe immunes, ac exemptos, & eſt hæc eorum ſententia, donec quiſpiam virtutibus acquirendis dat operam, & gratam appetit exequi Dei voluntatem, eum necdum perfectum eſſe: eò quòd virtutes etiam nunc colligat, & comparet ſibi, & ſpiritualem hanc paupertatem, atque otium ipſorum penitus habeat incomperta.*

Et ipſi quidem ſupra omnes omnino, & Angelorũ, & Sanctorum choros, ſiue ordines, atque præmium omne, quod vlla ratione mereri quis poſſit, ſubleuatos eſſe ſe putant; ideòque nihil ſe vltra mereri, nullum vnquam amplius in virtutibus profectum facere, ſed neq; peccatum deinceps vllum admittere poſſe; quippè qui voluntatis expertes ſint, & ſpiritum ſuum Deo tradiderint inquiete, & otio adeòq; vnum cum Deo effecti ſint, vt in ſe ipſis penitus in nihilum redierint.

11 *Hinc iam quidquid corpori libet, etiam planè, licere ſibi affirmant; vtpotè qui ad ſtatum innocentiæ reducti, nullam ſibi habeant*

Digitized by Google

habeant poſitam, ac præſcriptam legem. Itaque ſi alicui rei, qualis ea ſit, natura ipſorum corporea ex appetitu afficiatur, ſi ſpiritus ſui otium, ea re ſubtrahenda, interturbari ſentiāt, aut aliqua ex parte impediri, naturæ indulgent, ac ſatisfaciunt deſiderio, ne quod ſpiritus otium impedimentum patiatur. Hac de cauſa ieiunia, feſtorum celebrationem, & præcepta denique omnia prorſùs nihili pendunt, niſi fortè hominum gratia ſecùs agant: ſiquidem in omnibus abſque ulla conſcientia viuunt, nec quicquam nefas ſibi eſſe arbitrantur. Tùm vero tanta eorum calliditas, & verſutia eſt, vt difficile poſſint ratione ſuperari, &c. Huc vſque Rusbrochius, qui optimè horum falſo Illuminatorum mores, & opiniones deſcribit; & quamuis Doctor hic de antiquis Illuminatis ſui temporis loquatur, eius tamen deſcriptio non minus Illuminatos noſtræ ætatis, quam illos antiquos ad viuum exprimit: quia eadem prorſus falſa dogmata in hac deſcriptione contenta verbo, & opere loquuntur, quæ quantum doctrinæ Myſtici noſtri IOANNIS aduerſentur, luce meridiana clariùs apparet, vt mirum ſanè ſit, poſſe aliquem ſanæ mentis, vel leuiter ſuſpicari, prædicta falſa dogmata patrocinium aliquod obtinere poſſe in hac Venerabilis noſtri IOANNIS doctrina; quæ contraria omnino documenta rigidam, ſcilicet mortificationem, tàm externam, quam internam, propriorum appetituum, voluntatis, ac iudicij omnimodam negationem; promptiſsimam Maiorum obedientiam, exactiſsimam præceptorum, & conſiliorum obſeruantiam, Angelicamque vitæ puritatem efficaciſsimè ſuadentia, remiſſumque illud otium, & falſam quietem, quam illuminati à Deo magnifaciunt, damnātia paſſim & vbique continet; vt cuicumque hos libros legenti euidentiſsimum erit, ſed vltimam iam huiuſmodi Illuminatorum ſectam referamus.

§. V.

§. V. *Vltima Illuminatorum claſſis refertur.*

12 DE hac igitur vltima ſecta citatus Rusbrochius ſermonem inſtituens cap. 79. citato ſic loquitur. *Præter hos aliud quoddam hominum genus peruerſum, hypocriſi, & ſimulationi deditum inuenire licet, qui tamen ab iſtis in certis quibuſdam deſideant, eiſque contrarij ſint; & hi quidem Deum patientes dici ſe volunt, & actenus, cum ſuperioribus cō ſentiunt, quòd ſe quoque ab omni actione immunes, & otioſos putant, nec aliud niſi velut quoddam Dei inſtrumentum ſe eſſe, quo* Deus *quidquid, & vtcumque velit, agat.*

Affirmant igitur, abſque vlla actione, tantummodo merè ſe pati, eaque opera, quæ Deus ipſis tanquam ſuis organis perficiat, præclariora, ac meriti maioris eſſe, quàm cuiuſlibet alterius, quæ ipſemet in Dei *gratia peregerit: aiunt ergo Deum ſe pati, ac ſubſtinere, nihil ſe ipſos agere, ſed actus omnes* Deum *operari.*

13 *Deinde quemadmodum alij, ſic etiam ipſi nullum ſe peccatum committere poſſe aſſeuerant, eo quòd Deus in ipſis agat omnia, ipſi vero planè otioſi ſint; & quidquid Deus velit, id per ipſos fieri, nihil præterea; homines iſti, omni intùs actione poſtpoſita, otioſe dediderunt, & omnis electionis, vel optionis expertes viuunt, ſimplicem, ac reſignatum præſeferunt viuendi modum, & moderatè, ac æquabiliter ferre norunt, quidquid eis accidat; putant enim Dei inſtrumenta ſe eſſe, quibus is pro ſuo arbitrio vtatur, & agat.*

Ad quæcumque intus incitantur, ſiue ea virtuti conſentanea ſint, ſiue ab ea abhorreant, ea omnia putant ex ſancto Spiritu proficiſci; difficile tamē eſt: fateor, iſtos agnoſcere, niſi quis illuminatus ſit, & ſpirituū, ac diuinæ veritatis diſcretionem obtinuerit; quidam enim ex eis acuti, & ſubtiles admodū ſunt & ea quibus virtute aduerſentur probe fucare, & velamina quedā eis prætexere nouerūt, propriæq; voluntati dediti ſunt,

adeoque

adeòque pertinaciter, & animo obſirmato ſe ipſos poſſi-
dent, ut antè mortem oppetere vellint, quàm vel ab uni-
co, ſemel concepto articulo diſcedant; omnium enim, quos
præſens habeat vita, ſanctiſſimos, maximèque illuminatos
ſeſe autumant.

Diſcrepant autem à prioribus, quòd ſe progredi, & mereri 14
poſſe non negent, illis contra aſſerentibus, nihil vltra mereri ſe
poſſe, eo quòd in vnitate, & otioſè poſſideant, vbi non liceat
vltra progredi, quando quidem nullum ibi exercitium eſt. Sed
ſimul omnes iſti peruerſi, & mortalium, omnium multo peſſi-
mi ſunt, haud ſecùs quam ipſe hoſtis tartareus fugiẽdi, ſiquidem
vitam viunt contrariam Deo, iuſtitiæ, & ſanctis omnibus, &
ſunt omnes re vera præcurſores Antichriſti, viam illius ad
molem errorum ac infidelitatem præparantes, ac munientes.
Volunt namque abſque Dei præceptis, & virtutibus immunes
eſſe, ac liberi, & otioſi, ac vniti Deo, ſine amore, & charitate,
Dei quoque contemplatores, abſque amoroſo contuitu; & vi-
uentium omnium ſanctiſſimi, abſque actibus ſanctitatis; di-
cunt etiam quieſcere ſe in eo, quem tamen amore haud proſe-
quuntur; & in eo ſubleuatos ſe eſſe, quem minimè ſentiunt,
nec concupiſcunt, & à cunctis denique virtutibus, & om-
ni ſui ad Deum applicatione ſe vacare, & otioſos agere, ne
quod Dei actionibus obijciant impedimentum: quam ob
rem otium, quod iſti colunt, non niſi quædam impoſtura cen-
ſenda eſt.

Huc vſque celeberrimus ille Doctor falſa dogmata, 15
& mores huiuſmodi falsò Illuminatorẽ, & otioſorum deſ
cribit, de quo etiam agit in Apologia de alta contempla
tione, quæ aliàs *Samuel* inſcribitur c. 4. eoſdemque erro
res refert, & impugnat ſublimis ille Doctor Thauler. ſer.
2. Dominicæ 2. quadrageſimæ; quæ omnia falſa dogma-
ta, cum his, quæ verbo, & opere hæretici noſtræ ætatis,
qui Illuminati appellatur, docent omnino coincidunt,

& ideò

& ideò ad longum ea referre operæ precium eſſe duximus, vt ſic euidentius appareat, eis doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS, non ſolùm aliquomodo non ſuffragari, ſed etiam illis, vehementer aduerſari, vanumque illud otium, quod omnium prædictorum errorũ fundamentum eſt, prorſus damnare, cæteraque omnia, quæ ex tali fundamento prædicti hæretici deducunt, deteſtari, vt tùm ex dictis ſupra num. 6. tùm etiam ex dicendis in progreſſu huius Elucidationis manifeſtè cõſtabit, imò cuicumq; doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS legenti, niſi ſemetipſum, data opera, & malitioſè excæcare velit, luce meridiana clariùs manifeſtum erit.

CAPVT IX.

Vnde aliquorum deceptio circa ſiniſtram ſuſpitionem, minuſque benignam cenſuram aliquarum propoſitionum Venerabilis noſtri IOANNIS orta fuerit, declaratur.

1 CVM ſæpè veriſimè dictum ſit, doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS, non ſolùm non ſuffragari hæreticorum, qui Illuminati dicũtur, falſis dogmatibus, ſed etiam illis omninò aduerſari, idq; ex ipſamet horum librorum ſincera lectione euidenter appareat, inſuperque plures ex propoſitionibus infrà referendis, de quibus aliqui ſiniſtrè ſuſpicati ſunt, quaſi prædictorũ hæreticorum doctrinã ſapiant, adeò ſint doctrinæ noſtræ fidei, SS. Patrũ teſtimonijs, ſanæ Theologiæ, ac veritati apertè cõformes, vt nullatenùs de eis potuiſſe ra-

ſe rationabiliter dubitari videatur: his igitur de cauſis meritò poſſet aliquis inquirere, quonam pacto fieri potuerit, viros aliquos non omninò ineruditos adeò deceptos fuiſſe, vt ſiniſtram hanc, de prædictis propoſitionibus, horumque librorum doctrina, opinionem, vel ſuſpitionem conceperint, propoſitioneſque adeò manifeſte veras, minùs benigna cenſura dignas exiſtimauerint. Antequàm, igitur, ad ſingulas propoſitiones in particulari explicandas, & confirmandas in ſecunda huius elucidationis parte accedamus, huic quæſito ſatisfacere, ac prædictæ ſuſpitionis ſiniſtræ radicem, & fundamenta detegere placuit, quod in præſenti capite præſtabimus.

Vt igitur id radicitus intelligatur, animaduertendum 2
eſt, nihil magis humani generis hoſtem, propter ſpiritualis noſtræ ſalutis inuidiam, & odium, curare, ac ſemper curaſſe, quàm vt homines ab orationis, & contemplationis ſtudio, vnde omnia nobis bona promanant, auerteret; ad quod aſſequendum, inter alia media, vnum præcipuè tanquam efficaciſsimum eligit, ſcilicet orationis, & contemplationis viam, tamquam valdè periculoſam, ac multis erroribus expoſitam proponere; exemplaque aliquorum, qui in ea periclitati ſunt, ac diuerſimodè à Dæmone decepti, ac illuſi fuere, in erroreſque, & abſurda, præcedenti capite relata, inciderunt, in mediũ adducere, ac valde vrgere, vt ex hoc, huiuſmodi via, & ſtudium ab alijs ſuſpecta haberentur, ab eiſque, propter timorem prædictarum illuſionem, ac errorem, auertentur.

Quod rectè cœleſtis illa Magiſtra Sancta Mater noſtra THERESIA in ſuis libris ſæpe adnotauit, ſed 3
præcipue cap. 11. ſuæ vitæ his verbis: *Son tantas las coſas que el Demonio pone delante a los principios, para que no comiencen eſte camino de hecho, como quien ſabe el daño que de*

a qui

aqui le viene, no ſolo en perder aquella alma, ſino à muchas; aſſi que poneles tantos peligros, y dificultades delante, que no es meneſter poco animo para no tornar atras, ſino mi y mucho, y mucho fauor de Dios, &c. & cap. 21. Viæ perfectionis inquit: *Muchas vezes nos quiere eſtoruar el Demonio eſte camino, con dezirnos que ay peligros: fulana por aqui ſe perdio, el otro ſe engañò; el otro que rezaua mucho cayò, al otro vinieron iluſiones; no ſe deue hazer caſo deſtos miedos, y peligros: y pues eſte es el camino real por el que fue nueſtro Rey, y por el q̃ fueron todos los eſcogidos, y ſanctos, no nos engañe nadie en moſtrarnos otro camino ſino el de la oracion. Eſte es el oficio delos Religioſos: quien dixere que eſto es peligro, haſe de tener por el miſmo peligro. Camino de oracion, camino de peligro? nunca Dios tal quiera: el Demonio ha inuentado eſtos medios, para hazer caer a algunos que tenian oracion: y miren tan gran ceguedad, que no mira el mundo los millares que han caydo en heregias, y otros grandes males, ſin tener oracion. Y entre muchos de eſtos, ſi el Demonio ha hecho caer a algunos bien contados, ha reſultado tanto temor en algunos, en las coſas de virtud, &c.*

Vnde, tam in prædictis locis, quàm in alijs multis ipſamet Sancta THERESIA maximè hortatur omnes, vt propter huiuſmodi pericula, nequaquam deterreantur, ſed potiùs aſtutiam, & inuidiam Dæmonis cognoſcentes, maiori ſtudio, huic tam ſalutari exercitio incumbant: & ideò cap. 8. ſuæ Vitæ inquit: *No entiẽdo eſto, que temen los que temen començar oracion mẽtal, ni ſe de q̃ han miedo: bien haze de ponerle el Demonio, para hazernos de verdad mal, ſi con miedos me haze no piẽſe en lo q̃ he ofendido a Dios, y en lo mucho que le deuo, y en que ay infierno, y ay gloria en los grãdes trabajos, y dolores que paſſò por mi* (& paucis interiectis, ſic proſequitur.) *Pues ſi a los que no le ſiruẽ ſino que le ofenden, les eſtà tambiẽ la oracion, y les es tan neceſſaria,*

ceſſaria, y no puede nadie hallar con verdad daño, que pueda hazer, que no fuera mayor el no tenerla; los que ſiruen a Dios, y le quieren ſeruir, porque lo han de dexar? por cierto, ſino es por paſſar con mas trabajo los trabajos de la vida, yo no lo puedo entender, y por cerrar a Dios la puerta, para que en ella no les dè contento; cierto los he laſtima: que a ſu coſta ſiruen a Dios, *porque a los que tratan la oracion, el miſmo Señor les haze la coſta.* Et cap. 39. viæ perfectionis ſic inquit. *Coſa eſtraña es eſta; como ſi a los que no van por camino de oracion no tentaſe el* Demonio *? y que ſe eſpanten mas todos de vno que engaña, mas llegado a perfeciõ, que de cien mil que ven en engaños, y pecados publicoi, que no ay andar a mirar ſi es bueno, ò malo, porque de mil leguas ſe entiẽde, mas a la verdad tienẽ razon, porq̃ ſon tan poquiſimos a los que engaña el* Demonio*, q̃ como coſa nueua y no vſada, da admiraciõ, q̃ es coſa muy de los mortales paſſar facilmente por lo cõtino que ven, y eſpantarſe mucho de lo que es muy pocas vezes, ò caſi ninguna; los miſmos* De*monios los hazẽ eſpantar, porq̃ les eſtà a ellos biẽ, q̃ pierdẽ mucho, por vno que ſe llega a la perfeccion, y no ayays miedo, hermanas, de yr por eſtos caminos, que muchos ay en la oracion; camino ſeguro es, mas ayna os librareis de las tentaciones, eſtando cerca del Señor, que eſtando lexos, &c.* & cap. 40. ſequenti ſic ait. *Por hazeros turbar el alma para que no goze tan grandes bienes, os porna el Demonio mil temores falſos, y hara que otros os los pongan. Penſays que le importa poco al Demonio poner eſtos temores? no, ſino mucho, porque haze dos daños, el vno, que atemoriza à los que lo oyen, de llegarſe a la oracion, penſando que han de ſer tambien engañados; el otro, que ſe llegarian muchos mas a Dios, viendo que es tan bueno (como he dicho) que es poſsible comunicarſe aora tanto con los pecadores &c.* Hanc etiam Dæmonis inuidiam adnotauit S. Nilus cap. 45. de oratione; ibi. *Vehementer inuidet homini oranti Dæmon, & omni arte, atque machina vtitur, vt illius propo-*

ſtum lædat,&c. Quod idem cap.46.ſeq.proſequitur.

5 Hac igitur de cauſa,cùm Dæmoni perſpectum ſit, quã vtiles,& neceſſarij ſint ad orationis,&cõtẽplationis ſtudium ſuadendum,atq; in hac parum trita,imò potiùs valde recondita via homines dirigendos,libri ſpirituales,ac Myſtici,qui de hac materia;eiuſq; reconditis ſecretis optimè tractent,quantaq; ex horum librorũ lectione damna ipſi Dæmoni prouentura ſint, illud ſemper præcipuè curauit,curatque,vt quoties aliquis huiuſmodi liber prodierit,aliquos non omninò ineruditos(quamuis in Myſtica Theologia parum verſatos;minuſq, expertos)ſub Catholicæ doctrinæ zeli prætextu excitet, ac tanquam ſuæ aſtutiæ inſtrumenta moueat,ad hoc,vt aliquorũ verborũ exteriorem dumtaxat ſonum attendẽtes,aduerſus huiuſmodi libros acriter inſurgant, eorum doctrinam tanquã de Illuminatorum erroribus ſuſpectam damnent, atque adeò à communi fidelium vſu relegari curent.

6 Vnde propter huiuſmodi Diaboli inuidiam aſtutamque ſollicitudinem,hanc perſequutionem,acremque cenſuram ſub zeli prætextu,fere omnes excellentiores libri agentes de contemplatione, ac Myſtica Theologica illuſtriorum Doctorum, quos ſancta Mater Eccleſia,tanquam vtiliſsimos approbat, & veneratur; paſsi ſunt, vt multis exemplis ſupra capite 1. latè oſtendimus; pluribuſque alijs oſtendere poſſemus:ex eodemque principio ſiniſtra aliquorum ſuſpitio circa aliquas propoſitiones librorum Venerabilis noſtri IOANNIS dimanauit: eoq; magis,quo huiuſmodi libri excellentiorem;& perſonis ſpiritualibus vtiliorem, ac magis neceſſariam doctrinam continent: vt ſupra cap.2. oſtendimus; eo enim ipſo Dæmonis inuidia creuit, eaque creſcente,prædicta quoque perſequutio, ſub zeli prætextu, incrementum ſuſcepit.

Si

Si autem aliquis inquirat; quonam pacto, vel quo 7
fundamento ducti potuerint homines, aliàs non ineruditi, nec malitioſi, ita falli, vt de doctrina adeò apertè vera, ſecura, & vtili ſiniſtram hanc opinionem conceperint; triplicem huius rei cauſam breuiter aſsignabimus, in quarum numero nullatenus prauum affectum, aut malitiam computabimus; hanc enim, vtpotè cuiuis chriſtiano animo valde indignam, ab eiuſmodi viris longè abeſſe, ſupponere volumus.

Prima eſt, quod prædicti viri, propter ingens odium, quod meritò cõceperunt aduerſus falſum illud otium, ſuſpenſionem, & quietem, ex quo tanquã ex præcipuo fundamento hæretici illi, qui Illuminati dicũtur, ſuos omnes errores deducunt, vt capite præcedenti demõſtrauimus; propter ingens inquã huius, falſi otij, & quietis odium; eo ipſo, quod in his, & alijs Doctorum Myſticorũ libris doctrinã, ſanctũ contẽplationis otium, ſuſpenſionẽ, & quietem, inſenſu infra in progreſu huius Elucidationis explicando, ſuadentẽ legunt, ad verborum dumtaxat ſonum, in quo ſimilitudinẽ, & conuenientiam aliquã, quo ad hoc cum falſo illo otio, & quiete reperiunt, attendentes; ſtatim fidei, ac ſinceræ doctrinæ zelo inardeſcunt, eiuſmodique zelo ſucceñſi, abſque maturiori diſcuſsione, & examine, & abſque antecedentium, ac ſubſequentium collatione, illam doctrinam, de contẽplationis otio, & alias quaſcumque illi annexas, tanquam de Illuminatorum erroribus ſuſpectas, vel eis patrocinantes damnant.

Sed imprudẽter ſanè, ac temerè, & cũ magno animarũ 8
diſpẽdio huiuſmodi iudiciũ de his rebus proferunt: vnde debuiſſent illi, qui ſic iudicant, aduertere, nõ poſſe quempiã rectè de aliqua ſcriptura, aut doctrina iudicare, ſi externũ tantũ verborũ ſonum, vel aliquas dumtaxat præpoſitiones à tota cõtextus ſeriè interceptas accipiat, ſed ne-

ceſſarium eſſe rerum ordinem,& conſequutionem attendere,ſingulas propoſitiones,cum antecedentibus, & cõſequentibus conferre, earumque legitimum ſenſum maturè indagare,ac diſcutere;ſin minus,iudicium illud multis erroribus expoſitum , ac planè temerarium fore : vt optimè docuit D. Ioannes Chryſoſtomus hom. 39.in Ioãnem his verbis:*Sicut qui metalla fodere aggreditur artis ignarus,auri venam non inuenit,ſed confundit , & laborem ſubit in caſum ; ita qui diuinarum Scripturarum ordinem non intelligunt,qui earum proprietatum leges non exquirunt , ſed omnia ad verborum ſonum accipiant,aurum terræ confundentes nunquàm in his reconditum theſaurum aſſequentur , &c.* quæ ſententia ad eos etiam , qui cæteras ſcripturas legunt,proportionabiliter applicáda eſt,quo etiam pacto Medin. 1.2.quæſt. 22.in fine loquens de impetu ſpirituali ait:*Impetus temerè,& ratione non ſunt reprobandi.* Quæ omnia docuit Paulus,dum 1.ad Theſalonic.5. n.19. ait: *Spiritum nolite extinguere,prophetias nolite ſpernere; omnia autem probate,quod bonum eſt,tenete,&c* Vnde qui ſine examine,&diſcuſsione matura iam dicta,propter verborum dumtaxat ſonum, ſpiritualem aliquam doctrinam damnant , proculdubio Apoſtoli præceptum tranſgrediuntur,ſi quidem ſuo temerario iudicio plurium ſpiritum extingunt, doctrinam diuinitus inſpiratam ſpernunt, non omnia probant , nec quod bonum eſt , tenent : de quo ſanè in die iudicij ſtrictam rationem reddent (quamuis id malitioſo animo non fecerint) eò quòd temere in re hac tanti ponderis iudicium ferre voluerunt , cúm magno animarum detrimento, ſpiritualiſque earum profectus impedimento , quòd rectè adnotauit Venerabilis noſter IOANNES in libro qui inſcribitur, *Llama de amor viua* , Cantic. 3. verſu 3. §. 11. his verbis . *Eſtos por ventura yerran con buen zelo,porque no llega*

a mas ſu ſaber, pero no por eſſo quedan eſcuſados, en entremeter ſu toſca mano, en coſa que no ſaben, no dexandola para quiẽ mejor la entienda. q̃ no es coſa de pequeño peſo, y culpa, hazer a vna alma perder ineſtimables bienes, por conſejo fuera de camino, y dexarla bien por el ſuelo. Y aſsi el que temerariamẽte yerra, eſtando obligado a acertar, no paſſara ſin caſtigo, ſegun el daño que hizo: porque los negocios de Dios, con mucho tiento, y muy a ojos abiertos ſe han de tratar, mayormente en coſa tan delicada, y ſubida, donde ſe auentura caſi infinita ganancia en acertar y caſi infinito en errar, &c.

Debuiſſent etiam prædicti ſecundò aduertere ſuũ iudicandi modum eſſe valde ſimilem iudicio, quod hæretici de Scripturis Diuinis faciunt, ac modò quò eis abutuntur, ita ſcilicet. *Vt* (quemadmodum ex Clem. Alex. lib. 7. Stromatum ſupra cap 3. dicebamus) *non omnibus Scripturis* Diuinis *vtantur, deinde non perfectis, nec vt contextus requirit, ſed ſeligant ambiguè dicta, paucis ſparſim hinc inde decerptis vocibus, & nulla ſignificationis ratione habita, ad ſolum, nudumque vocabulum affixi ſunt.* Quod citato cap. 3. latiùs proſequuti ſumus: ſic ergo iſti non omnibus horum ſpiritualium librorum propoſitionibus vtuntur, deinde non perfectis, nec vt totius doctrinæ contextus requirit, ſed ſumunt aliquas propoſitiones ambiguè dictas, paucis ſparſim hinc inde decerptis vocibus, & nuda ſignificationis ratione habita, ad ſolum nudumq; vocabulum otij, ſuſpenſionis, quietis, ac ſimilia, in quibus aliqua cum illorum hæreticorũ vocabulis exterior conſonantia apparet, affixi ſunt; quid ergo mirũ, ſi in tali iudicio, & cenſura omninò errẽt, ac veluti in meridiana luce cæcuciãt? 9

Debuiſſent ijdem tertiò aduertere, non rectè propoſitionem aliquam damnari, aut ſuſpectam haberi, quamuis quoad verborum ſonum, & corticẽ cum falſa aliquorum doctrina cõuenire videatur, dũmodo ex antecedẽtibus, 10

& ſubſequentibus,& ex tota contextus ſerie,non illi falſæ doctrinæ conformé,ſed potiùs aduerſam eſſe conſtet, & ideò hæc omnia priùs maturè diſcutiéda eſſe, antequã propoſitio aliqua damnetur, vel relegari intendatur; ne fortè ſub falſæ doctrinæ titulo,& apparenti dumtaxat ſimilitudine,aliqua doctrina,re ipſa vera,& ſalutaris,cum magno animarum diſpẽdio,exterminetur. Hac enim de cauſa Chriſtus Dominus Matth.13.in parabola Zizaniæ propoſuit interrogationem ſeruorum, qui cognoſcentes zizania ſuper ſeminata eſſe ab inimico in medio tritici,dixerũt Patri familias,*Vis,imus & colligimus ea?* Quibus ille reſpondit,*non ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul cum eis,& triticum,ſinite vtraque creſcere,vſque ad meſem,& in tempore meſis, dicam meſſoribus: colligite primũ zizania, & alligere ea in faſciculos ad comburẽdum;triticum autem congregate in horreum meum*. Hanc enim reſponſionem,in ſenſu quem propoſuimus, explicãt plures ex SS. Patribus,nempè Hieronymus ſuper hunc locum his verbis:*Inter triticum & zizania,quod nos appellamus lollium, quamdiù herba eſt, & nec dum calamus venit ad ſpicam, grandis ſimilitudo eſt,& in diſcernendo,aut nulla,aut difficilis diſtantia,monet ergo Dominus,ne verbi,quod eſt ambiguum, cito ſententiam proferamus,&c*:Similiter D.Thomas in proprijs commentarijs ſuper eundem locum,aſsignans quatuor cauſas,quare non debeant eradicari zizania,quo vſque creſcant,tertiã cauſam ſic adducit. *Tertia ratio,quia aliqui videntur mali, & non ſunt: ideò ſi velles euellere malos,ſtatim,multos bonos extirpares, & hoc apparet, quia noluit Deus,quod colligerentur, donec ad perfectam maturitatem peruenirent.* Vnde 1.ad Corinth. 4. *Nolite ante tempus iudicare, &c.* Idemque docuit D. Chryſoſtomus homil.4.in Matthæum,inquiens:*Sed propter quid dicit:Colligite primùm zizania? vt non timeant boni, quaſi ſimul cum*

zizanijs

zizanÿs tollatur frumentum , *&c.* Ac tandem Rabanus ibi inquit : *& notandum , quòd vbi dicit ; ne forte colligentes zizania , donauit nobis diſcretionis exemplum*, *&c.* Quæ quidem diſcretio in eo conſiſtit , vt ſcilicet , vbi ambiguitas aliqua in doctrina reperta fuerit, antecedentia , & ſubſequentia maturæ diſcutiantur, vt ſic veritas appareat, eaque cognita , id quod reijciendum eſt reijciatur , & quod retinendum eſt, teneatur , quamuis quoad verborum corticem ex aliqua parte ſimilitudinem cum falſa doctrina habere videatur.

Pro quo , non poſſumus non egregiam illam ſententiam Clementis Alexandrinus libri 7. Stromatum , quam capite tertio adduximus , iterum in præſenti referre : *Eſt ergo* (inquit ille) *nobis maiori ſtudio , & cura praſcrutanda ea , qua verè eſt veritas , laborem autem ſequitur dulcis inuentio , & memoria ; eſt ergo labor inueniendi ſubeundus propter hareſes , ſed non eſt omnino deficiendum ; nec enim ſi appoſitus ſit fructus , vnus quidem verus , & maturus ; alius verò factus ex cera , quam maximè ſimilis , propter ſimilitudinem eſt abſtinendum ab vtroque ; & quomodo ſi vna quidem ſit via regia, & multa etiam alia , ex quibus aliqua ferunt in pracipitium ; aliqua verò ad fluuium rapidè fluentem , aut ad mare profundum , non dubitauerit quiſpiam viam ingredi propter diſſenſionem , ſed vtetur via regia , & trita , & ſeiuncta à periculo ; ita cum alÿ alia dicant , de veritate non eſt diſcedendum , ſed eſt exactiùs , & diligentiùs inquirenda eius exactiſsima , & accuratiſsima cognitio : nam cùm oleribus hortenſibus vnà etiam naſcuntur herba ; num ergo abſtinent Agricola à cultura hortorum* , *&c.* Quibus ſimilitudinibus eleganter oſtendit Clemens propter verbalem ſimilitudinem apparentemque conſonan- 13

 tiam,

tiam, quæ inter doctrinam aliquam, cum falſa, & erronea reperitur, non ſtatim eam reijciendam, aut damnandam eſſe, vel eius ſtudium omittendum, ſed maiorem deberi diligentiam apponi; vt omnibus antecedentibus, & conſequentibus rectè, & maturè perpenſis veritas appareat, ſanaq; doctrina quamtumuis falsè apparenter ſimilis approbetur, & teneatur; de quo plura diximus citato cap. 3. vbi etiam oſtendimus, non eſſe ſufficiens argumentum, ad aliquam doctrinam damnandam, quòd hæretici eam in ſuorum errorum patrocinium adducant, cùm id etiam in ſacra Scriptura, Sanctorũq; Patrum libris frequenter faciant: non ergo propter aliquã doctrinæ Venerabilis noſtri IOANNIS, aliorumque Doctorum Myſticorum, ſanctum contemplationis otium, ſuſpenſionem, & quietem ſuadentium, verbalem, ac ſuperficialem ſimilitudinem, cum peſtifero Illuminatorum errore, circa falſum illud otium, ſuſpenſionem, & quietem, quem præcedente capite retulimus, vel etiam propter aliquorum ex prædictis Illuminatis aſtutiam in doctrina hac, in ſuorum errorum patrocinium doloſè alleganda, debuerunt iſti eam damnare, aut ſuſpectam habere, ac velle relegare, cùm re vera nullatenùs peſtiferæ illi doctrinæ ſuffragetur, ſed potiùs omnino aduerſetur, ac longe diuerſimode Venerabilis noſter IOANNES, ac Doctores Myſtici, necnon, & Sanctorum Patres, huiuſmodi otium, ſuſpenſionem, & quietem accipiant, quàm ea ſumunt prædicti hæretici, cum quibus, non, niſi quoad aliquorum verborum ſonum conueniunt, vt in progreſſu huius Elucidationis manifeſtè oſtendemus, & ex ipſa horum librorum lectione ſatis conſtat.

12 Debuiſſent quartò prædicti aduertere, non ſolum in Doctorum Myſticorum, ac SS. Patrum libris, ſed etiã in Scriptura ſacra frequẽter reperiri propoſitiones aliquas

quæ

quæ, ſi ſeparatim, & ab antecedentibus, & conſequentibus auulſæ ſumantur, non catholicum, ſed erroneum, & hæreticum ſenſum efficere videntur, ad quarum proinde rectum iudicium non ſufficit, eas, vt ſic auulſas, & ſeparatas, examinare; ſed neceſſarium eſt, eas cum antecedentibus, & conſequentibus, & cum totius contextus ſerie diligenter conferre, vt ſic verus earum ſenſus, ac diuerſitas imò & oppoſitio, quam habent cum apparenter ſimilibus hæreticorum propoſitionibus, dignoſcatur. Plura ſanè huius rei exempla adducere poſſemus, ſed, prolixitatis euitandæ gratia, vnum vel alterum ſufficiat. Quis enim neſciat dogma hæreticorum eſſe; nos ex fide iuſtificari, & tamen Paulus ad Rom. 5. num. 1. eandem propoſitionem eiſdem verbis ſtatuit aſſerens: *Iuſtificati ergò ex fide pacem habeamus, &c.* Si ergo quis propoſitionem hanc Pauli, hæreticorū propoſitioni in verbis à Deo ſimilem, à contextus ſerie auulſam ſumeret, velletque illam, vt ſic tanquam hæreticā damnare, turpiter proculdubio erraret, imò & ipſe hæreticus eſſet, non alia certè de cauſa, niſi quia contextus ſeriem non aduertit; iuxta quam hæc eadem propoſitio, prout à Paulo profertur, nullatenus hæreticorum errori ſuffragatur, ſed potiùs illi omnino aduerſatur, quantumuis quoad verborum ſonum, & corticem illis fauere videatur, eamque ipſi hæretici in ſui erroris patrocinium adducant? Similiter hæreticorum dogma eſt; nos iuſtificari per gratiam, & iuſtitiam, quæ eſt in Deo aut in Chriſto Domino; & tamen D. Paulus ad Titum 3. n. 7. aſſerit, nos iuſtificari gratia ipſius Chriſti, quæ propoſitio prout ab hæretico profertur, erronea, prout verò habetur in Paulo, catholica eſt; quod diuerſum iudicium ex antecedentibus, & conſequentibus ſumitur, & ideò peſsimè iudicaret, qui ad hæc non attendens prædictam Pauli propoſitionem propter hanc verbalem

Digitized by Google

bilem cum hæreticis ſimilitudinem, vel quia ipſi eam in ſui erroris patrocinium adducunt, damnaret, vel ſuſpectã haberet.

13 Hac ergo de cauſa vehementer errant, ac temerariè iudicant, qui propoſitiones aliquas, quæ in libris Venerabilis noſtri IOANNIS, aliorumque Doctorũ Myſticorum reperiuntur, ſeparatim à contextus ſerie, & ab antecedentibus, & conſequentibus auulſas ſumunt, & propter aliquam verbalem ſimilitudinem, quam cum Illuminatorum falſis dogmatibus, vt ſic, habent, vel quia ipſi Illuminati eas, vt ſic auulſas, ad ſuorũ errorũ patrociniũ adducunt, prædictas propoſitiones damnant, vel ſuſpectas habent; cùm tamen re vera, ſi cum antecedentibus, & ſubſequentibus, totiuſq; contextus ſerie cõferantur, euidenter appareat, eas ab illorum hæreticorum erroribus, non minùs, quàm lucem à tenebris, diſtare; ſiquidem paſſim in his libris externa, & interna mortificatio valdè rigida, Angelica vitæ puritas, falſi, ac iremiſsi otij fuga, virtutum omnium exercitium, perfecta Chriſti imitatio eiuſque crucis amor, proprij iudicij, ac voluntatis intima abnegatio, Maiorum ſtricta obedientia, peculiarium reuelationum, ac viſionum abdicatio, pluraque alia his ſimilia, quæ prædicti hæretici omninò abhorrent, & damnant, expreſiſsimè commendantur, ac efficaciſsimè ſuadentur; ita, vt re vera nullus liber, qui acriùs prædictos Illuminatorum errores, & deceptiones damnet, huc vſque ſcriptus inueniatur, vt legenti manifeſtum erit.

14 Debuiſſent tandem prædicti, aduertere regulam illã, quam expurgatorium Romanum in inſtructione ad eos, qui libros ſunt expurgaturi, in titulo de correctione librorum §. 4. tradit, quòd ſcilicet, quando author aliquis in vno loco loquitur clarè, & in altero obſcure, reducen-

ducendus eſt locus obſcurus ad clarum. Si enim regulam hanc obſeruaſſent, nullatenùs de ſinceritate, ac veritate doctrinæ huius libri vnquàm dubitaſſent; ſiquidem cùm toties adeò clarè loquatur Venerabilis noſter IOANNES circa reprobationem falſi illius otij, ſuſpenſionis, & quietis illuminatorum, vt capite præced. n. 6. vidimus; necnon circa alia omnia, quæ in fine numeri præcedẽtis retulimus, in quibus omnes prædictorum hæreticorum errores adeò clarè damnat; debuiſſent ſanè, ſi forte aliquã loquutionẽ obſcuram, vel minùs claram in illo inuenerunt, ad tot locutiones claras (iuxta prædictam Expurgatorij regulam) eam reducere; quod ſi feciſſent, nullatenùs ſiniſtrè de prædictis propoſitionibus iudicaſſent, ſed quia hæc omnia, quæ diximus, noluerunt aduertere, nihil mirũ quod offenderint, vbi nulla offẽſionis occaſio erat, & quod in rebus adeò claris, & appertis cæcutirent. Et hæc de prima cauſa, vnde prædictorũ deceptio circa huius doctrinæ iudiciũ, eiuſq; ſiniſtrã ſuſpenſionẽ emanauit.

Secunda verò cauſa eiuſdem deceptionis, fuit defectus tùm eruditionis, ac lectionis librorũ SS. Patrum, ac Doctorum Myſticorum, qui de his materijs agunt (quamuis forſitan in alijs materijs ſcholaſticis ineruditi non ſint) tùm etiam (& hæc eſt 3. cauſa) defectus experiẽtiæ de his rebus Myſticis; vtramque enim, ſcilicet ingentem eruditionem, ac experiẽtiam, ad rectum iudicium de his rebus adeò ſublimibus, ac reconditis perfectè ferendum, neceſſariam eſſe ſatis capite 7. SS. Patrum teſtimonijs manifeſtaque ratione oſtendimus. Vndè nihil mirum, quod his deficientibus, rectum quoque iudicium deficiat, veraque doctrina cum falſa confundatur, ac lux pro tenebris habeatur. 15

Quibus omnibus ſic in cõmuni obſeruatis, ſupereſt modo, vt ad ſingulas propoſitiones, de quibus prædicti ſiniſ- 16

ſtrè

ſtrè ſuſpicati ſunt,quaſq; ſigillatim notarũt,in particulari deſcendamus,earumque catholicam veritatem,fidei noſtræ,ac Sanctorum PP. doctrinæ omnino conformem eſſe manifeſtè oſtendamus : quod ſanè difficile non erit; quia re vera , vt iam diximus,tota Myſtici noſtri Doctoris doctrina paſsim in Sanctorum PP.illuſtriumque Doctorum libris continetur: id autem in ſecunda huius Elucidationis Theologicæ parte præſtabimus per ſingulas propoſitiones, prout ab illis notatæ ſunt, ſuo ordine diſcurrendo,ſingulisque genuinam declarationem,& elucidationem adhibendo. Vnde ad hoc propoſitum meritò, applicare poſſumus optima quædam verba D. Proſperi, quæ in præfatione reſponſionis ad capita Gallorum, pro D. Auguſtini doctrinæ defenſione in hunc modum præmiſit.

17 *Doctrinam, quam ſanctæ memoriæ Auguſtinus Epiſcopus*(dicere nos poſſumus, quã Myſticus Doctor IOANNES A CRVCE) *per multos annos Apoſtolicè aſſeruit, literiſque mandauit, quibuſdam viſum eſt, aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo, reprehendere. Et hoc quaſi compendium cognitionis, his, qui iudicio eorum ducebantur, afferre; vt quæ in libris prædicti viri damnabilia reperiſſe iactabant, breuium capitulorum indiculis publicarent, talique fomento, & deteſtationem eius, quem impeterent, obtinerent; & ab his, quæ infamaſſent, curam exterriti lectoris auerterent. Ne ergo hanc perſuaſionem temere quis recipiat; & talem putet ſenſum ſcriptis catholici in eſſe Doctoris, qualem eum, qui fruſtra calumniantur, oſtentant; ſingulis capitulis, quæ rationis titulo prænotarunt, breui, & abſoluta profeſſione reſpondeo, in nullo recedens à tramite earum diffinitionem; quæ in ſancti viri diſputationibus continentur, vt facilè, vel tenui diligentia aduertat inſpector, quàm iniuſtis opprobrÿs catholici prædictoris memoria carpatur, & in quod peccatum cadant,*

qui

qui aliena inſtigatione commoti, ſcriptorem celeberrimi nominis promptius habeant culpare, quàm noſſe.

Hæc D. Proſper circa Auguſtini propoſitionum, quæ à pleriſque grauibus viris, támque ſuſpectæ fuerant notatæ, defenſionem: hæc etiam nos circa Venerabilis noſtri IOANNIS propoſitionum, quæ etiam ab aliquibus notatæ ſunt, defenſionem, proportione ſeruata dicimus.

SECVNDA PARS.

Elucidationis ea, quæ ad propoſitiones in particulari pertinent, complectens.

CAPVT I.

Prior propoſitio Elucidatur, ac Sanctorum Patrum Illuſtriumque Doctorum manifeſtis teſtimonijs corroboratur.

PRIOR propoſitio ab aliquibus notata, habetur in lib. 1. qui inſcribitur *Subida del Monte Carmelo*, cap. 5. in principio, vbi Venerabilis noſter IOANNES hæc habet verba. 1

Es ſuma ignorãcia del alma, penſar podra paſſar a eſte alto eſtado de vnion con Dios, ſi primero no vacia el apetito de las coſas naturales, y ſobrenaturales, en quanto a el por el amor proprio pueden pertenecer.

Circa elucidationem huius propoſitionis, prius legitimum

timum eius ſenſum, quem ipſamet ſatis exprimit, aperte declarabimus; cumque veritati, ac ſacræ Theologiæ omnino conformem eſſe oſtendemus; deinde, eodem loquẽdi modo communiter SS. Patres, ac Doctores catholicos ſemper vſos fuiſſe, pluribus eorum teſtimonijs adductis, manifeſtè demonſtrabimus: ex quo apertum relinquetur, nihil in hac propoſitione, ſiuè quo ad rem, ſiuè quo ad loquendi modum reperiri, in quo quis rationabiliter poſsit offendere, vel aliquam de illa ſiniſtram ſuſpitionem concipere; quim potiùs ex omni capite veriſsimam, ac fidei catholicæ, Sanctorumque Patrum doctrinæ conformem eſſe, vtiliſsimamque, ac ſublimem doctrinam ab Eccleſia ſemper approbatam continere: quem etiam ſtylum in aliarum propoſitionum elucidatione ſeruabimus.

§ I. *Pro elucidatione huius propoſitionis aliqua prænotantur.*

2 VT igitur legitimus huius propoſitionis ſenſus intelligatur, obſeruandum eſt, proprium hominis amorem poſſe tripliciter ſe habere ad charitatem; prout docet D. Thomas 2. 2. quæſt. 19. art. 6. his verbis: *Amor autem ſui tripliciter ſe poteſt habere ad charitatem: vno enim modo contrariatur charitati, ſecundùm quod aliquis in amore proprÿ boni finem conſtituit; alio modo in charitate includitur, ſecundum quod homo ſe propter Deum, & in Deo diligit: tertio modo à charitate quidem diſtinguitur, ſed charitati non contrariatur, puta cum aliquis diligit ſe ipſum, ſecundum rationem proprÿ boni; ita tamen, quod in hoc proprio bono non conſtituat finem; ſicut etiam, & ad proximum poteſt eſſe aliqua alia ſpiritualis dilectio, præter dilectionem chari-*

charitatis, quæ fundatur in Deo, dùm proximus diligitur ratione commoditatis, conſanguinitatis; vel alicuius conditionis humanæ, quæ tamen referibilis ſit ad charitatem, &c.

Ex his ergo tribus modis certum eſt, proprium amorem primo illo modo ſumptum, eſſe omnium malorum radicem, de quo loquebatur Paulus cum 2. ad Timoth. 3. dicebat: *In nouiſsimis diebus inſtabunt tempora periculoſa, & erunt homines ſe ipſos amantes, cupidi, elati, &c.* Vbi prædictum proprium amorem pro tot malorum cauſa aſsignat; & Chriſtus Dominus Ioan. 12. n. 25. aſſerit: *Qui amat animam ſuam, perdet eam, & qui odit animã ſuam in hoc mundo, in vitam æternã cuſtodit eam*, ſuper quæ verba D. Aug. tract. 5. in Ioan. ait: *Noli amare ne perdas, noli amare in hac vita, ne perdas in æterna vita, &c.* Vnde D. Thomas 1. 2. q. 77. art. 4. in corpore, inquit: *Manifeſtum eſt, quod inordinatus amor ſui, eſt cauſa omnis peccati*, & D. Aug. lib. 4. de Ciuitate Dei c. 7. & c. 14. ibi: *Amor ſui, qui eſt cauſa peccati, eſt ille qui perducit ad contemptũ Dei.* Idemq; docet ſer. 39 de tẽpore. Quam etiam veritatẽ tradunt D. Greg. hom. 4. in Ezechiel, S. Baſilius in reg. breu. ad interrogationẽ 54. S. Anſelmus ſuper citatũ D. Pauli locum, D. Bernardus ſer. 6. in Pſalmum qui habitat. & lib. 4. de conſiderat. ad Eugenium c. 2. ad illa verba: *Ecce nos reliquimus omnia*, D. Bonauentur. 3. p. breuiloquij cap. 11. Dionyſius Richelius lib. de laudibus vitæ ſolitariæ artic. 6. Aluarez de Paz tom. 2. lib. 2. part. 3. cap. 2. de exterminatione mali, ac tandem idem omnes S. Patres, ac Doctores proclamant. Imò & Philoſophi veritatem hanc agnouerunt, & ita Plato lib. 5. de legibus dixit: *Nimius in ſe ipſum amor, omnium peccatorum omnibus eſt cauſa, obcæcatur circa amatum qui amat; quapropter qui ſe amat, cum ſe magis, quã veritatem honorandam putet, quod iuſtum, bonum, pulchrum* 4

ſit malè iudicat. Idemque docuit Plutarchus de officio auditoris, ac Seneca epiſt. 86. ſed in hoc, vtpotè omnino certò, immorari non oportet.

4 Deinde certum etiam eſt, proprium amorem ſecundo illo modo ſumptum, prout ſcilicet in charitate includitur, ſecundùm quod homo ſe propter Deum, & in Deo diligit, non ſolùm non eſſe malum, vel imperfectum, aut vnionis cum Deo impeditiuũ; ſed potiùs optimum, imò & incluſum in præcepto charitatis, & ab illa procedentẽ; ſiquidem debet quis ſe ipſum, & corpus ſuum ex charitate diligere, vt D. Thomas 2. 2. quæſt. 25. art. 4. & 5. & omnes docent, conſtatque ex præcepto illo Decalogi: *Diliges amicum tuum ſicut te ipſum*, Leuitic. 19 num. 8. In qua veritate, vtpotè certiſsima, & indubitata confirmanda, immorarendum non eſt.

5 At verò proprius amor, tertio illo modo ſumptus, prout ſcilicet aliquis diligit ſe ipſum, ſecũdùm rationem proprij boni, verbi gratia, ratione commoditatis, vel alicuius alterius conditionis humanæ, quamuis in hoc proprio bono vltimum finem non conſtituat, ſed ad charitatem referibile ſit; huiuſmodi, inquam, amor imperfectus eſt, pluraq; ſpiritualia damna inuoluit, & cauſat. De quo proprio amore loquebatur D. Baſilius in reg. breui. ad interrogationem 54. dum dicebat: *Amans ſui ipſius eſt, qui ſe ipſum amat priuato, & immodico amore; talem autem ſe eſſe quis cognoſcet, ſi quæ facit, ea commoditate ſui faciat; licet quod fiat, ex mãdato fiat*, & de illis, qui ſe huiuſmodi amore proſequuntur, ait Aluarez de Paz loco ſup cit. cap. 11. *Hi in quadam inquietudine perpetuò verſantur, cùm dolor à proprÿs affectibus excitatus, non ſinit eos in aliquo loco quietè conſiſtere, &c.* Vndè hunc imperfectum amorem proprium, debet perfecta charitas excludere, ita vt ille, qui ex charitatis perfectione operatur, nullatenus in ſe ipſo, vel in ſuis

rebus

Digitized by Google

rebus commodum proprium, vel propriam vtilitatē quā tumuis licitā quærat, ſed præciſſè ſe ipſum, & cætera omnia propter Deum, & in Deo diligat, atque adeò ſolùm ipſum Deum quærat. Hac enim ratione Apoſtolus 1. ad Corintior. 13. num. 5. docet: *Charitas non quærit, quæ ſua ſunt*, quod explicans D. Bernard. tract. de diligendo Deo etiam reſpectum, & intuitum ad vtilitatem, & commodum præmij æterni, à perfecta charitate excludit, dicēs: *Non ſine præmio diligitur Deus, & ſi abſque præmij intuitu diligendus ſit: Vacua namque vera charitas eſſe non poteſt, nec tamen mercenaria eſt; quippe non quærit, quæ ſua ſunt; affectus eſt, non contractus; verus amor ſe ipſo contentus eſt, habet præmium, ſed id, quod amatur; verus amor præmium non requirit, ſed meretur, &c.* Et in eodem tractatu explicans illud Pſalm. 117. *Confitemini Domino quoniam bonus*, inquit: *Qui Domino confitetur, non quia ſibi bonus eſt, ſed quia bonus eſt, diligit Deum propter Deum, & non propter ſe ipſum, &c.* Idemque cōmuniter SS. Patres tradunt; cuius doctrinæ ſenſus non eſt, eſſe illicitum operari propter præmium, & retributionem, vt dicebant aliqui hæretici, quos damnauit Concilium Trident. ſeſſ. 6. c. 11. can. 31. & Innocēt. 3. cuius diffinitionem refert Directorium Inquiſitorum 2. p. quæſt. 9. ac 10. ſed ſenſus eſt, talem operandi modum, non eſſe perfectiorem, nec eo, vt in plurimum, vti illos, qui ad ſtatum pefectorum, & vnionis cum Deo peruenerunt; vt optimè libellus ille ſpiritualis, qui inſcribitur: *Ars ſeruiendi Deo*; cuius Auctor eſt Frater Ildephonſus de Madrid, per tractat. Charitas ergo perfecta, prout cum hac perfectione operatur, proprium amorem in tertia acceptione ſumptum excludere debet; ita vt, non attendat quis in rebus, quæcumque illæ ſint, ad eas amandas, aliquid proprij commodi, vel vtilitatis, ſed præciſè conducentiam ad diuinam glo-

riam; atque adeò quæuis alium particularem affectum excludat: in quo ſenſu dixit Chriſtus Dominus: *Qui non renuntiat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*, Lucæ 14 num. 33. & Matth. 16. num. 24. *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Et Paulus 1. ad Corintior. 7. num. 29. *Tempus breue eſt, reliquum eſt, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint; & qui flent, tanquam non flentes; qui gaudent, tanquàm non gaudentes; & qui emunt, tanquam non poſſidentes; & qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur, &c.* Vndè merito D. Auguſtinus lib. 83. quæſtionum quæſt. 36. ait: *Augmentum charitatis diminutio cupiditatis, perfectio nulla cupiditas*, & Dionyſius Richel. lib. de laudibus Vitæ ſolitariæ art. 6. *Mineratio amoris propriȳ, eſt charitatis profectus, & incrementum*; idemque docent omnes Sancti Patres, & Doctores catholici, quorum plura teſtimonia infra referemus.

§. II. *Ex doctrina tradita propoſitionis huius legitimus ſenſus oſtenditur.*

6 EX his igitur patet clarus, & legitimus ſenſus propoſitionis Venerabilis noſtri IOANNIS, quam elucidamus: in ea namque ſtatuit, neceſſarium eſſe ad perfectionem charitatis, & vnionis cum Deo dimitere appetitum omnium rerum, tàm naturalium, quàm ſupernaturalium; non quidē, prout ad gloriam Dei conducere poſſunt, ſed prout ex aliquo particulari commodo, vel vtilitate propria in eis reperta amari poſſunt, vt verba illa, quæ ipſemet ſubiunxit: *En quanto a el, por amor proprio pueden pertenecer*, euidenter oſtendunt; proprius enim amor in communi loquendi modo in malam, vel impefectam partem ſumi ſolet; ſicuti & odium ſui in bonā, iuxta illud Ioan-

Ioān. 12. n. 25. *Qui amat animā ſuam, perdet eam; & qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam*, vbi Auguſtinus tract. 5. in Ioannem inquit: *Noli amare in hac vita ne perdas, in æterna vita.*

Vnde in hac propoſitione quemuis proprium amorē, in hoc dumtaxat malo, vel imperfecto ſenſu, atque adeò ſecundū primam, & tertiam conſiderationē ex D. Thom. adductam, & explicatam, reijciendū eſſe ad perfectionē charitatis obtinendam, docet ſublimis noſter Doctor, nō quidem, quia perfecti etiam, poſtquā ad ſtatum perfectionis deuenere, non poſsint aliquos actus exercere intuitu præmij, vel alicuius propriæ vtilitatis, ſicuti exercebat Dauid, dum dicebat: *Inclinaui cor meū ad faciēdas iuſtificationes tuas in æternū, propter retributionē*, Pſal. 118. n. 112. & S. Mater noſtra THERESIA, c. 15. ſuæ vitæ docet etiā, perfectos aliquādo indigere huiuſmodi motiuis ad rectè operādū, & ad euitāda peccata. Sed quia hic operandi modus propter propriū cōmodum, aut vtilitatem, etiā ſpiritualē, & ſupernaturalē, non eſt omniū perfectiſsimus; ideò hi qui ad perfectionē charitatis, ac vnionis cū Deo, qualis in hac vita haberi poteſt, proximè iam accedunt, eo cōmuniter, & vt in plurimū, nō vtuntur: *Perfecti namq;* (verba ſunt D. Tho. 2. 2. q. 24. ar. 9. ad 3.) *& ſi in charitate proficiāt, ſed nō eſt ad hoc principalis eorū cura, ſed iam eorū ſtudium circa hoc maximè verſatur, vt Deo inhæreant.*

7. Hic eſt igitur legitimus, & manifeſtus ſenſus huius propoſitionis, quē ipſamet eius verba ſatis aperte declarant, ipſeq; etiam Extaticus noſter Doctor in tribus libris Aſcenſus Montis Carmeli; ſpecialiter verò lib. 3. à cap. 16. latè, & ſublimiter oſtendit plures imperfectiones, ac ſpiritualia damna, quæ ex hoc proprio amore, circa quæuis bona, tam naturalia, quā ſupernaturalia oriuntur, mirificè explicans, ac perpendens. Et hūc ſenſum catholicum,

veriſsimum ac bonæ Theologiæ,ſcriptione, & ſanctorũ Patrum Doctrinæ o mnino conformem eſſe ſatis oſtendimus: Núc autem plura Sanctorum Patrum, & illuſtriũ Doctorum teſtimonia ſubiungemus, in quibus propoſitionem hanc, nõ ſolum quoad eius legitimũ ſenſum iam explicatum,ſed etiam quoad loquendi modum vnanimiter tenent,imò & ſtrictioribus verbis,quàm Venerabilis noſter IOANNES, prædictam rerum omnium creaturarum,tàm naturalium, quàm ſupernaturaſium, prout ex proprio amore appeti poſſunt,abdicationem,appetituſque vacuitatem,ſuadent,& commendant.

§. III. *Plura Sanctorum Patrum; & illuſtrium Doctorum teſtimonia ad propoſitum adducuntur.*

8 IN primis ergo Sanctus Dionyſius Areopagita,cap.1. de Myſtica Theologia,ſic Timotheum,ad quẽ ſcribit, alloquitur: *Tu verò,Timothae chariſsime, intẽtiſsima cõtuẽdis ſpectaculis Myſticis exercitatione,& ſenſus linque,& intellectuales operationes,& ſenſibilia,& intelligibilia, & quæ non ſunt,& quæ ſunt omnia,& vt illi iungaris,qui ſuper omnem ſubſtantiam, omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende. Enimverò abs te ipſo,atq; ab omnibus liberè & abſolutè,ac purè excedendo,ad ſuper ſubſtantialem diuinæ caliginis radium,ſublatis omnibus, & abſolutus ex omnibus euolabis*, vbi verba illa: *Linque quæ non ſunt,& quæ ſunt omnia*, necnon & illa: *Sublatis omnibus, & abſolutus ex omnibus*, ponderanda,& cum ijs,quæ in hac propoſitione Extatici Doctoris noſtri habentur,conferenda ſunt.

9 Deinde D.Auguſt. lib. 1. de doctrina Chriſtiana cap. 22. explicans illa verba Matth.22. *Diliges Dominũ Deũ, tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua*, ſic inquit: *Deum*

Deum ex toto corde diligere, præcipere eſt, vt omnes cogitationes tuas, ex tota anima, vt omnem vitam tuam; ex tota mente tua, vt omnem intellectum tuum in illum conferas, a quo habes ea, quæ confers; nullam ergo vitæ noſtræ partem reliquit, quæ vacare debeat, & quaſi locum dare, vt alia re vellit frui, ſed quidquid aliud diligendum venerit in animum, illùc rapiatur quo totus dilectionis impetus currit, tunc enim eſt optimus homo, cùm tota vita ſua pergit in incõmutabile bonum, &c. Vbi verba illa: *Vt alia re vellit frui*, necnon eſt illa, *quidquid aliud diligendum venerit*, ad propoſitum perpendenda ſunt.

Præterea D. Hieronymus epiſt. 1. ad Heliodorum ſic inquit: *Perfectus ſeruus Chriſti nihil præter Chriſtum habet; aut ſiquid præter Chriſtum habet, perfectus non eſt, &c.* Quo nihil ſtrictius dici potuit.

Eandem etiam doctrinam, & locutionem habet D. 10
Bernardus, in tractatu de diligendo Deo, his verbis: *Quomodò ſtilla aquæ multo vino infuſa deficere à ſe tota videtur, dùm & ſaporem vini induit, & colorem; & quomodò ferrum ignitum, & candens igni ſimillimum fit, priſtina propriaque forma exutum; & quomodò ſolis luce perfuſus àer in eandem transformatur luminis claritatem, adeò vt non tàm illuminatus, quàm lumen ipſum eſſe videatur; ſic omnem in Sanctis humanam affectionem quodam, ineffabili modo, neceſſe erit à ſemetipſa liqueſcere, atque in* Dei *penitùs transfundi voluntatem: Alioqui quomodò omnia in omnibus erit, ſi in homine de homine quidquam ſupererit?* Et Paulo ſuperiùs dixerat: *Quoniam Scriptura loquitur, Deum omnia feciſſe propter ſemetipſum, erit profectò, vt factura ſeſe quandoque conformet, & concordet auctori; oportet proinde in eundem nos affectum quandoque tranſire, vt quomodò Deus omnia eſſe voluit propter ſemetipſum, ſic nos quoque, nec nos ipſos, nec aliud*

aliquid fuiſſe, vel vellimus, niſi aquè propter ipſum ob ſolam videlicet ipſius voluntatem non noſtram voluptatem. Opera, & defæcata intentio voluntatis, eò certe defæcatior, & purior, quo mea de proprio nihil iam admixtum relinquitur; eo ſuauior, & dulcior, quo totum diuinum eſt, quod ſentitur; ſic affici, deificari eſt. Quibus in verbis ſtrictiſsimam rerum omnium quorumcumque, quatenùs ex proprio amore etiam licito appeti poſſunt, renuntiationem, & abdicationem, in his qui perfecta charitate Deum proſequuntur D. Bernardus ſtatuit.

11 Bernardo adiungendus eſt Gilbertus Abbas valde illi in ſpiritu ſimilis, qui in ſerm. 1. ſuper Cant. corũ, quæ ad complementum ſermonũ D. Bernardi ſcripſit, explicans illa verba Cant. 3. *Per noctẽ quaſiui quẽ diligit anima mea*, ſic loquitur: *ſicut in lectulo, ſanctæ quietis accipis otium ſic obliuionem quandã intellige in nocte. In vmbra rerum viſibilium obliuionem aliquantã accipe; in nocte omnimodam. Dilectio ipſa hanc noctem inducit, quæ reliqua omnia, nec reſpicit nec notare putat, cum ad illũ quẽ diligit intenta ſuſpirat, &c.*

12 Inſuper D. Thomas 2.2.q.23.art.6.in cap. excellentiã charitatis explicans inquit: *Charitas attingit ipſum* Deum *vt in ipſo ſiſtat, nõ vt ex eo aliquid nobis proueniat, &c.* Quæ vltima verba doctrinã noſtræ propoſitionis expreſſe cõtinent, & q.24.art.8. perfectionẽ charitatis, ad quam poteſt quis in hoc vita peruenire, declarans ſic habet: *Alio modo contingit, aliquem diligere* Deum, *quantum poteſt; vt ſcilicet homo ſtudium ſuum deputet ad vacandum Deo, & rebus diuinis prætermiſſis alijs, niſi quantum neceſsitas præſentis vitæ requirit: & iſta eſt profectio charitatis, quæ eſt poſsibilis in via, non tamen eſt communis omnibus habentibus charitatem &c.* Ecce qualiter omnia, præter Deum, à viris perfectis prætermittenda eſſe docet, & q.180.art.6.ad 2 explicãs quænã requirantur in anima ad hoc, vt perueniat ad perfectam

ſectam Dei cōtēplationē, quā (iuxta D. Dionyſij c. 4. de diuinis nominibus phraſim) vocat circularē, ſic ait: *Exigitur, quod duplex eius difformitas amoueatur. Primò quidem illa, quæ eſt ex diuerſitate exteriorem rerum, prout ſcilicet relinquit exteriora: Secundò autem, ea, quæ eſt per diſcurſum rationis: & hoc contingit, ſecundum quod omnes operationes animæ reducuntur ad ſimplicem contemplationem intelligibilis veritatis. Et tunc, iſtis duobus præmiſsis, tertiò ponitur vniformitas conformis Angelis, ſecundum quod, prætermiſsis omnibus, in ſola Dei contēplatione perſiſtit, &c.* Vbi verba illa: *prætermiſsis omnibus*, ad propoſitum perpendenda ſunt.

Accedit D. Bonauent. ſerm. 2. de luminaribus Eccleſiæ inquiens: *Hæc contemplatio iuuatur induſtria, vt ſeparetur homo ab omni eo, quod Deus non eſt, etiam à ſe ipſo &c.* Quid ſtrictius? Nec minus ſtricta eſt alia eiuſdē S. Doctoris locutio lib. 1. de profectu Religioſorum vbi ſic habet: *Perfectio memoriæ eſt, ita hominem in Deum eſſe abſortum, vt etiā ſui ipſius, & omnium quæ ſunt, obliuiſcatur, & in ſolo Deo, abſque omni ſtrepitu volubilium cogitationum, & imaginationū ſuauiter quieſcat, &c.* 13

Nec minus ſtrictè id ipſum docuit Albertus Magnus in lib. de adhærendo Deo, ſæpè, ſpecialiter verò cap. 2, in hunc modum: *Qui talem ſtatum aggredi deſiderat, & ſatagit, opus eſt omnino, vt velut clauſis oculis, & ſenſibus de nullo ſe penitus implicet, ac perturbet. ſolicitus ſit, & curet; ſed cuncta, tanquam impertinentia, & pernitioſa funditus excutiat, &c.* Et cap. 6. & 8. hæc notabilia verba ſubiungit: *Deuota namque anima ſic debet eſſe cum Deo vnita, & ſuam voluntatem diuinæ voluntati, tam conformem habere, & facere, quòd ſe cum nulla creatura occupet, ſeu adhæreat, ſicut dum non erat creata, ac ſi nihil ſit, præter ſolum Deum, & ipſam animam, &c.* Qua locutione nihil ſtrictius dici potuit. 14

15 Strictiſsima eſt etiam ad hoc proprium doctrina, & loquutio, ſublimis illius Doctoris Myſtici Ioannis Thauleri qui ſerm. in dom. 25. poſt Trinitat. ſic inquit: *Sed nec pro ſe ipſo, vel ſui cauſa vero amatori in ſpirituali interna dulcedine voluptatem, aut oblectationem quærere licet, tametſi imperfectis, ac incipientibus Chriſti ſeruis hoc videatur eſſe permiſſum; perfectis verò minimè, puro namque amori nulla ratione conceditur, vt conſolationem, dulcedinem, ſaporem, deuotionem ſenſibilem, ac in cunctis exercitijs ſpiritualibus proſperum ſuceſſum propter ſeipſum quærat; id enim magis eſſet donis Dei, quam ipſi Deo confidere, &c.* Et paucis interiectis ſubiungit: *Purus amor, nec in æternis ſeſe bonis quærere debet, puta, vt magnam cupiat in cœlis gloriam, honorẽ, mercedem pro bonis ſuis actibus conſequi; quæ ſanè, & ſi quæ ſunt eiuſmodi, propter ſe dumtaxat expetere, vel quærere, nec perfectæ virtutis, nec puri amoris eſt, nec quidquam ad verè purum amorem attinet, ſiue is* (ſcilicet Deus) *dare cœleſtia regna, ſeu denegare, ſiue ſeruare, ſiue damnare vellit, &c.* Et Dominica infra octaua Epiphaniæ, *omnes namque vires animæ, vt intellectus, memoria, voluntas, ratio, cunctæque operationes illarũ cùm ſint multa, & multiplicia, ipſum quoque hominem multiplicẽ efficiunt, diſtrahuntque: omnis igitur ſenſualitas cunctæ imagines, & quidquid hoc eſt, in quo nos ipſos quærimus, nos ipſos intendimus, nos ipſos inuenimus, relinquẽda penitus ſunt & abdicanda, &c.* Similia habet ſerm. 4. de Natiuit. Domini, & ſerm. 23. poſt Trinitatem per totum.

Conſonat, tàm in doctrina, quàm in locutione cele-
16 berrimus ille Doctor Myſticus D. Ioannes Rusbrochius in opere de vera contemplatione c. 37. *Qui Deo ſeruiunt non ex charitate, ſed ſolum propter ſe ipſos, & propter priuatũ ſuum lucrũ, ac commodum, tales vocantur mercenarij: quiſquis autem* Deo *ſeruit, aliquam ob cauſam, quæ Deus non ſit, is non amat Deum, qui autem Deum amat, ipſo contentus eſt,*

neque

neque quidquam præterea appetit; qui vero Deo lucri & commodi ſui cauſa, ſeruit, vtique non dilegit Deum; vera enim charitas non quærit, quæ ſua ſunt, &c.

Eamdem etiam habet doctrinam Caietanus ſuper ad Philipp. 2. num. 21. circa illa verba: *Omnes enim quærunt, quæ ſua ſunt, &c.* Sic enim inquit, *Per hæc verba penuria apud Paulum perfectorum diſcipulorum inſinuatur, nam particula hæc, vt ratio præcedentis affertur, vt teſtatur coniunctio,* enim, *dicendo* omnes enim: *nec dicit amant, ſed quærunt; Nec intelligas ſignificari amorem præferentem proprie ÿs, quæ Ieſu Chriſti, huiuſmodi enim amor eſſet peccatum mortale, ſed amorem quærentem incrementa Ieſu Chriſti, huiuſmodi ſiquidem ſtudium, eſt ſtudium imperfectorum, &c.* 17

Conſentit in doctrina, & locutione huius propoſitionis Thomas de Kempis de imitatione Chriſti lib. 3. cap. 31. inquiés. *Oportet, igitur, omnem pertranſire creaturam, & ſenſum perfectè deſerere, ac inexceſſu mentis ſtare & videre te omnium conditorem, cum creaturis nihil ſimile habere, & niſi quis omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere diuinis. Ideò enim pauci inueniuntur contemplatiui, quia pauci ſciunt ſe à peritur, & creaturis ad plenum ſequeſtrari.* Et cap. 32. eiuſdem libri ait. *Tene breue, & conſummatum verbũ: Dimite omnia & inuenies omnia, relinqua cupidinẽ, & reperies requiem. Hoc mente pertracta; cum impleueris, intelliges omnia.* 18

Strictiſsimis etiam, & valde notatu dignis verbis veritatem hanc ſtabiliuit ſapientiſsimus ille, ac piÿſsimus Archiepiſcopus Bracharenſis, Frater Bartholomæus à Martyribus, in ſecunda parte ſui compendiÿ ſpiritualis, cap. 10. vbi de perfectis viris ſermonem inſtituens, ſic loquitur: *Nihil intentione mentis, & amore proſequuntur niſi Deum, interiùs erga ipſum iugiter occupantur;* Deo ita *adhærent, vt videntes, ſint velut cæci, audientes ſurdi exiſtant, lo-* 19

quentes

quentes quaſi muti permaneant, hi cœleſtem, & angelicam vitam in terris viuunt. & terreſtres Angeli iurè dici poterunt, &c. Statimque media ad hunc ſtatum perueniendi aſsignans, ſubdit: *Igitur athleta Chriſti, ſi vellis adhunc ſalutis portum appellere, ſequentia totis animi viribus obſeruare contendito: nihil tenaci corde poſsideas, nulli creaturæ mente inhæreas, nullius viri quantumuis ſancti amicitiam, & familiaritatem humanitùs expetas, nam non ſolum, quæ mala ſunt, ſed etiam bona huic ſapientiæ officient, ſi inordinatè diliguntur, vel quærũtur; nam lamina aurea oculis obiecta nõ minus, quã lamina ferrea impediri ſolet viſum: Priuatũ amorem ex toto corde extirpato, & propriam voluntatem deponens, Deo te ipſum tradito, & te in ipſum perfectè transfundito. Nunquã ore, vel corde, habita tui ipſius, & proprij cõmodi ratione, dicas; hoc volo, hoc nolo, hoc eligo, illud reſpuo, nec vnquã aliquid tuũ quæras, ſed omni prorſus proprietate reiecta ſpolia te ipſo, & tibi, ac omnibus huius mũdi rebus ita moriaris, ac ſi nũquã viueres, aut omnino mortuus eſſes, in omnibus honorẽ Dei quærito, & id enititor, vt eius volũtas in omnibus impleatur, &c.*

§. IIII. Teſtimonijs S. M. noſtræ THERESIAE huius propoſitionis elucidatio abſoluitur.

20 TANDEM, vt plura alia teſtimonia, prolixitatis euitandæ gratia, omittamus, coronidem huic capiti apponere placuit teſtimonijs ſanctiſsimæ Matris noſtræ THERESIAE: ipſa namq; ſæpiſsimè hanc rerũ omnium creaturarum abdicationem, tanquam neceſſariam ad perfectionem aſſequẽdam, ſuadet; ſpecialiter vero cap. 8. viæ perfectionis ſic loquitur. *Agora vengamos al deſaſimiento que hemos de tener, porque en eſto eſtà el todo, ſi va con perfeccion; aqui digo eſtà el todo, porque abraçandonos*

con

Digitized by Google

con ſolo el Criador, y no ſe nos dando nada por todo lo criado, ſu Mageſtad infunde las virtudes, &c. Et ſtatim ſubiungit: *Penſays, hermanas, que es poco bien, procurar eſte bien, de darnos todas a el todo ſin hazernos partes, pues en el eſtan todos los bienes, como digo, &c.* Ad quam omnino integram rerum omnium, tàm naturalium, quàm ſupernaturalium, præter ipſum Deum, abdicationem, THERESIAM noſtram Dei gratia peruenire, inter maxima Dei beneficia ſibi collata, ipſamet numerauit in quadam relatione ſui ſpiritualis profectus, quam ſuo confeſſario ſcripſit, quamque Reuerendiſsimus Epiſcopus Tiraſonenſis Frater Didacus de Yepes lib. 3. ſuæ vitæ in fine refert, vbi habet hæc notanda verba. *Eſto ſabe el Señor bien, ò yo eſtoy muy ciega, que ni honra, ni vida, ni gloria, ni bien ninguno, en cuerpo, ni alma ay que me detenga, ni quiera, ni deſee, ni prouecho, ſino ſu gloria, &c.* Qua etiam de cauſa ipſamet cap. 39. ſuæ vitæ, ſic de ſe ipſa teſtatur. *Las palabras que yo ſiempre tengo coſtumbre de dezir, y a mi parecer las digo con verdad ſon; Que ſe me da, Señor, à mi de mi, ſino de vos, &c.*

Eandem veritatem, & locutionem circa rerum omnium creaturarum abdicationem, ac negationem plures alij SS. Patres, ac Doctores tradũt: de quo videri poteſt liber, qui inſcribitur, *Subida del Monte Sion*, jornada 3. c. 1. & 8. Antonius Sucuet. in opere viæ vitæ æternæ. c. 1. & 16. Dionyſius Richelius lib. de laudibus vitæ ſolitariæ artic. 6 Arias tom. 2. de imitatione Chriſti tract. 4. c. 23. Albarez de Paz, tom. 2. lib. 2. p. 3. de mortificatione hominis interioris per multa capita, ſpecialiter vero c. 2. Fonſeca in tract. de amore Dei c. 9. Alphonſ. Rodrig. tract. de mortific. per multa capita. Suar. tom. 2. de Relig. c. 12. n. 19. N. Didacus à Ieſv, in annotationibus ad libros Venerabilis N. IOANNIS, N. Thomas à Ieſv, in tract. de 21

orat.

Digitized by Google

Eſta ſegunda noche de la Fè, pertenece a la parte ſuperior del hombre, que es la racional, y por conſiguiēte, mas interior, y eſcura; porque la priua de la luz racional, ò por mejor dezir, la ciega.

Circa Elucidationem huius propoſitionis, ſtylum iam propoſitum ſeruabimus, vt ſcilicet priùs verum eius ſenſum explicemus, deinde veritatem illius, & etiam loquēdi modum communi Sanctorum Patrum, & Doctorum Catholicorum calculo comprobemus.

§. I. *Legitimus huius propoſitionis ſenſus declaratur, & ex Sacra Scriptura, ac Theologia comprobatur.*

SENSVS igitur legitimus, quiq; ex cōtextu apertè 2
deducitur, eſt veriſsimus, Catholicus, ac ſacræ Theologiæ omnino conformis; non enim intendit, fidem, vel ſupernaturalia bona deſtruere naturam, vel illi aduerſa eſſe, aut naturale rationis lumen extinguere; id namque falſiſsimum eſt, vt docet D. Thom. 1. part. quæſt. 1. art. 8. & in 3. diſt. 23. q. 2. art. 4 quæſtiunc. 1. ad 3. & diſt. 24. art. 3. quæſt. 2. ad 2. & aliibi ſæpè; ſed ſolum vult fidei cognitionem, ac Myſticæ Theologiæ ſupernaturalem contemplationem excludere proprium, & connaturalem modū cognoſcendi luminis naturalis; atque adeò quoad hunc modum connaturalem priuare animam, in ipſo fidei, & contemplationis Myſticæ actu, rationali lumine, eamq; relinquere veluti cæcam, vt ad ſuperiorem, & longè diuerſum cognoſcendi, & intelligēdi modum eam eleuet, atque ita rationale lumen nequaquam re vera deſtruat, aut extinguat, ſed perficiat.

Explicatur hoc; etenim proportionatum, & connatu 3
rale

rale obiectum intellectus noſtri,pro hoc ſtatu, ſunt res ſenſibiles, materiales,& corporeæ. Vt docet D.Thom. 1.parte q.12.art.4.& 11.& quæſt.84.art.7.& q.85.ar.1 & 5. & alibi ſæpe, & in eiſdem locis eius Expoſitores, imò & omnes Philoſophi communiter tenent. Huiuſmodi autem res connaturaliter appetit homo cognoſcere per ſcientiam, quæ importat claritatem,& euidentiam: vt ex Ariſtot.docet idem, D.Thom.1. Methaph.lect.1. & in 2.diſt.22.q.2.art.1. ad 5. Ex quo fit, vt proprius, & connaturalis modus cognoſcendi;pro hoc ſtatu, duo habeat;vnum,ſcilicet terminari ad res corporeas, & ſenſibiles, & non niſi ad inſtar earum cætera cognoſcere; aliud verò eſt, claritatem, & euidentiam, quantum fieri poſsit,in ſua cognitione quærere. Cæterum fidei cognitio,& Myſtica comtemplatio duas has conditiones excludit, vt alias duas longe diuerſas, & ſuperiores ſtatim explicandas inducat; hinc ergo fit, vt meritò dici poſſit,ac debeat fidei lumen, Myſticamque cognitionem, animam priuare rationali luce non quidem quo ad habitum,aut quaſi habitum,aut potentiam,ſed quoad connaturalem eius in comtemplatione vſum,eamq; quoad huiuſmodi connaturalem vſum,veluti excæcare, vt ad aliã longe ſuperiorem,ac diuerſam lucem,ac intelligẽdi modum eam eleuet.

4 Hic autẽ ſuperior,& diuerſus intelligẽdi modus,duas, vt iam diximus,habet conditiones, illis duabus, quas in connaturali cognoſcendi modo luminis rationalis, pro hoc ſtatu,reperiri diximus,cõtrarias. Prima eſt,vt nequaquam cum claritate,& euidentia, ſed potius cum abſcuritate,& caligine ad Deũ tendat. Hæc namque obſcuritas & caligo propria eſt luminis fidei; quod taliter illuſtrat, vt ſimul obſcuritatẽ,caliginẽ,&cæcitatẽ inducat,iuxta illud 2.Petri 1.n.19. *Et habemus firmiorẽ propheticũ ſermonem,*

Digitized by Google

nō, cui bene facitis attēdētes, quaſi lucernæ lucēti in Caliginoſo loco, quod etiā docet D. Thom. 2. 2. q. 1. ar. 4. & 5. ibidēq; omnes eius Expoſsitores, imò & omnes Theologi, id accipientes ex D. Paulo ad Hebr. 11. n. 1. *Fides eſt ſperandarum ſubſtantia rerū, argumentū non apparentiū.* Secūda verò conditio eiuſdē Myſtici, & ſuperioris cognoſcēdi modi eſt, vt nequaquā anima Deū, ad inſtar rerū ſenſibilium, imò nec aliarū rerum creatarū, per affirmationē cognoſcat; ſed potiùs per huiuſmodi omniū rerum negationē, ac remotionem, cognoſcendo vtiq; non, *quid ſit, ſed quid non ſit*, atque adeò potiùs ignoratione, ſeu ignorātia, aut cæcitate, & caligine, quàm ſcientia.

De quo cognoſcendi modo loquebatur D. Dionyſius 5
c. 7. de diuin. nominibus, cùm dicebat: *Ad id quod omnia trāſcendit, via & ordine pro viribus ſcandimus in omniū eminentiſsima priuatione, atque in omniū cauſa, idcircò, & in omnibus Deus agnoſcitur, & ſeorſum ab omnibus, & per ſcientiā & per ignorantiam noſcitur Deus*, & paucis interiectis, ſubiungit: *Et eſt item auguſtiſsima Dei ſcientia, quæ per ignorationem ſcitur in coniunctione illa, quæ ſuperat ſenſum, quando mens omnia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens, coniūcta fuerit lucidiſsimis radijs, inde, atque illic inſcrutabili ſapientiæ profundo illuſtrata, &c.* Et lib. de Cœleſti Hierach. c 2 ſic inquit: *Excedit illa* (nempe diuina ſubſtantia) *ſubſtantiā omnium, vtramque tranſcendit; nulla hanc exprimit lux, omniſque ſermo, omnis mens, atque ratio abſque vlla comparatione illius ſimilitudine inferior eſt, &c.* Et paucis interiectis ſubiungit: *eamque inuiſibilem, infinitam, & incomprehenſibilem prædicāt, his eam appellantes hominibus, quibus nō*, quid ſit, *ſed* quid nō ſit *dicitur; hic enim verius, vt arbitror, in ipſa eſt, & de illa propriè magis aſſeritur. Nam ſicuti ſecretior illa Sacerdotaliſq; traditio docuit, dū illā eſſe aliqud negamus ex his quæ ſunt verū profectè loquimur, & ſi modū quo illa indiſinita*

eſt;

eſt; quippe quæ ſuperſubſtantialis, & incomprehenſibilis, atque ineffabilis eſt prorſus ignoramus. Si ergo in diuinis rebus negationes quidem veræ ſunt, affirmationes verò nequaquã tãtis arcanorum latebris congruunt, illa ſanè conuenientior in rebus inuiſibilibus erit expreſsio, quæ per diſsimilia ſigna monſtratur, &c. Idemque docet in lib. de Myſtica Theologia cap. 1. 4. & 5. necnon epiſt. 1. ad Caium Monachum, & epiſt. ad Titum.

6 Quam etiam doctrinã ex D. Dionyſio his in locis deſumptam tradit, & explicat D. Thom. 1. part. quæſt. 1. artic. 9. ad 3. 2. 2. quæſt. 8. artic. 7. in 3. diſtinct. 34. quæſt. 1. artic. 4. in corpore, & diſtinct. 35. quæſt. 2. artic. 2. quæſtiũcula 2. & ſuper cap. 7. D. Dionyſ. de diuin. nomin. lect. 4. & alibi ſæpè. Idemque D. Damaſcen. lib. 1. de Fide cap. 4. præclarè docuit his verbis. *In Deo autem impoſsibile eſt, quidnam eſſentia ſua, ac natura ipſe ſit, dicere, aptiùſque eſt ex omnium rerum ſublatione, atque inficiatione operationem habere; neque enim earum, quæ ſunt, quidquam eſt; quod quidẽ non ita accipiẽdum eſt quaſi non ſit, ſed quia ſupra omnia, quæ ſunt ipſe ſit, atque adeò ſupra ipſum eſſe, &c.* Quam ſimiliter doctrinam communiter Sancti Patres, & Doctores, vt D. Baſilius contra Eunomium, D. Cyprianus de Cardinalibus operibus Chriſti in prologo, Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromatum, D. Auguſtinus, tract. 23. in Ioannem, D. Bonauentura lib. de paruo bono part. 3. prope finem, Picus Mirandulanus lib. de ente, & vno cap. 5. noſter Ioannes à Iesv Maria de Myſtica Theologia cap. 7. noſter Thomas à Iesv, lib. 5. de Diuina Contemplatione cap. 7. & ſequentibus pluresque alij docent, & benè explicant.

7 His igitur de cauſis, dum anima vtitur in contemplatione ſuperiori hac cognitione Myſtica, quæ per fidem habetur, quæque duas explicatas conditiones connaturali

rali cognoſcendi modo luminis naturalis contrarias obtinet, meritò ab Eccleſiæ Patribus, & Doctoribus catholicis, quorum teſtimonia ſtatim referemus, dicitur eſſe in tenebris, & in caligine, & cum ignorantia, atque ſine oculis, atque adeò cum cæcitate, & priuata rationali lumine: non quidem quoad eius habitum, vel quaſi habitum, aut potentiam, ſed quoad eius connaturalem vſum, vt explicatum eſt; nihil enim aliud omnes huiuſmodi locutiones denotant, in quo ſenſu, vt ex dictis conſtat, veriſsimã, ac ſublimem doctrinam in Theologia Myſtica valde neceſſariam continent: & in eodem ſenſu eiſdem locutionibus ab Eccleſiæ Patribus communiter receptis, & approbatis vſus fuit Myſticus noſter Doctor, tàm in hac propoſitione, quàm elucidamus, quàm in alijs, in quibus eandem doctrinam tradit.

Deſumiturque huius doctrinæ, & locutionis fundamentum ex Scriptura ſacra, in qua, ad declarandum quomodo Deus ſublimem hanc, & obſcuram ſui cognitionẽ amicis ſuis communicet, dicitur habitare in caligine, ſeu in tenebris Pſal. 17. *Caligo ſub pedibus eius*, Pſal. 96. *& poſuit tenebras latibulum ſuum*, Pſal. 22. *Nubes, & caligo in circuitu eius.* Quare, poſtquã intulerunt Sacerdotes arcã fœderis Domini in Sanctum Sanctorum, nebula impleuit domum Domini, nec poterant Sacerdotes ſtare, & miniſtrare propter nebulã: impleuerat enim gloria Domini domum Domini; dixitq; tunc Salomon: *Dominus dixit, vt habitaret in nebula, ſeu* (vt alij legunt) *Dominus pollicitus eſt, vt habitaret in caligine* 3. *Regum* 8. *n.* 12. quod etiã denotauit illud, quod refert Exod. 20. n. 21. ſcilicet: Moyſen, dùm accederet in montem ad loquendum cum Deo, acceſiſſe ad caliginem, in qua erat Deus, & c. 24. n. 15. vbi dicitur: *Cumque aſcendiſſet Moyſes, operuit nubes montem & habitauit gloria Domini ſuper Sinay, tegens illam nube* 8

Digitized by Google

ſex diebus, ſeptimo autem die vocauit eum de medio caliginis, &c. Quem locum de caliginoſa, & obſcura Dei cognitione, quam iam explicuimus, communicata Moyſi, explicât D. Dionyſ. c. 1. de Myſt. Theolog. D. Thom. in 3. diſt. 35. q. 2. art: 2. quæſtiuncul. 2. D. Bonauent. de Myſtica Theologia c. 3. particul. 1. & itinere 5. diſt. 6. Dionyſ. Carthuſianus in Exod. art. 42. pluresque alij Doctores.

9 Quod etiam denotatum fuit in eo, quod refertur 3. Regum 19. num. 13. ſcilicet, Parentem noſtrum Eliam, ad Dei trāſitum in monte operuiſſe vultum ſuum pallio; ad ſignificandam ſcilicet obſcuram hanc, & caliginoſam Dei cognitionem, quæ in ſublimi illa viſione ipſi communicata fuit, quod rectè ſublimis noſter Doctor IOANNES in lib. 2. operis, quod inſcribitur: *Subida del Monte Carmelo*, cap. 8. his verbis ad propoſitum explicuit: *Y de Elias nueſtro Padre ſe dize, que en el Monte ſe cubrio el roſtro en la preſencia de Dios, que ſignifica cegar el entendimiento, no ſe atreuiendo a meter mano tan baxa, en coſa tan alta, viendo claro, que qualquiera coſa que conſiderara, y particularmente entendiera, era muy diſtincta, y diſimil a Dios, &c.*

10 Habet ergo locutio hæc, eiuſque doctrina maximam in ſacra Scriptura fundamentum, cui innitentes Sancti Patres, & Doctores Myſtici, Venerabiliſque noſter IOANNES prædictam propoſitionem, & locutionem ſæpè protulerunt, & ſcripſerunt, cuius ſenſum veriſſimum, catholicum, ſacræque Theologiæ omnino conformem eſſe, ſatis oſtendimus. Vndè modò tantum ſupereſt, vt Sanctorum Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonia adducamus, in quibus eandem, qua Myſticus noſter Doctor in prædicta propoſitione vſus fuit, locutionem ſæpè repetunt, vt ita manifeſtum relinquatur, propoſitionem hanc, non ſolum quoad rem, ſed etiam quoad

quoad loquendi modum, ab Eccleſia receptam, approbatam, & commendatam fuiſſe.

§. *II. Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina, & locutio corroboratur.*

OBTINEAT igitur primum locum inter Eccleſia Patres primus ille Theologiæ Myſticæ Magiſter Dionyſius, qui multis in locis huiuſmodi locutione vtitur, ex quibus pauca aliqua ſeligemus, is igitur primo Theologiæ Myſticæ capite ſic ad Timotheũ ſcribit: *Tu verò Timothee chariſsime intentiſsima contuendis ſpectaculis Myſticis exercitatione, & ſenſus linque, & intellectuales operationes, & ſenſibilia, & intelligibilia omnia, & quæ nõ ſunt, & quæ ſunt omnia, & vt illi iungaris, qui ſuper omnẽ ſubſtantiam, omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende, &c.* Vbi ad propoſitum particula illa *ignote* perpendenda eſt. Sed adhuc ſtrictius eandem doctrinam, & locutionem repetit in fine eiuſdem capitis, his verbis, *tum verò, ipſa quoque viſibilia, atque intellectualia contemplator linquens, ingreditur ignorationis Myſticam profecto caliginem in qua omnia ſcientiæ, & cognitionis præſidia terminans, totus in ea fit, qui tactum penitus, viſumque refugit, tranſcenditque omnia, penitus autem ignoto ſcientiæ omnis, & cognitionis vacatione, & præſtantiori modo coniunctus, & eo quoq; ipſo, quod nihil cognoſcit, ſupra ſenſum mentẽq; cognoſcens, &c.* in quibus verbis particula, illa, *ignorationis Myſticã caliginem*, necnon & illa, *penitus ignoto, ſcientiæ omnis, & cognitionis vacatione*, adhuc ſtrictiorem locutionẽ continent, quã ſit ea, quæ in Doctoris noſtri Myſtici propoſitione cõtinetur, vtriuſq; verò idẽ eſt ſenſus, vti iam explicuimus. 11

Quam doctrinam habet etiam idem Dionyſ.c.7.de di-
uin. nominib. his verbis: *Ad id quod omnia tranſcendit via,*
& ordine pro viribus ſcandimus, in omniũ eminentiſsima pri-
uatione, atque in omnium cauſa; id circò, & in omnibus Deus
agnoſcitur, & ſeorſum ab omnibus, & per ſcientiam, & per ig-
norationem noſcitur Deus, &c. pauciſq; interiectis ſubiun-
git: *Et eſt item auguſtiſsima Dei ſcientia, quæ per ignoratio-*
nem ſcitur, in coniunctione, illa, quæ ſuperat ſenſum, quando
12 *mens omnia alia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens,*
coniuncta fuerit lucidiſsimis radijs, inde, atque illic inſcru-
tabile ſapientiæ profundo illuſtrata, &c. Vnde idem Dio-
nyſius ad Titum ſcribens inquit: *Verte te ad radium tene-*
brarum, ſatis exprimens qualiter hæc Myſtica Dei noti-
tia in tenebris, ſeu naturalis luminis cæcitate, ſicuti Ve-
nerabilis noſter IOANNES docet, fiat, eo modo,
quem iam explicuimus. Alia loca eiuſdem Dionyſij
omittimus, in quibus eadem locutio continetur, quia
ea, quæ iam retulimus, ſatis ſuperque intentum con-
uincunt.

13 Deinde D. Bonauentura itin. 5. æternit. diſtinct. 6.
ſic ex Linconienſi inquit: *Surge, & reſtitue te incognitè,*
vt poſsibile eſt, ad vnionem Dei, ideſt eius, qui ſuper omnem
cognitionem eſt, qua quidem reſtitutio, vel reſurrectio fit
per ipſius ſolius forte deſiderium, & amorem ſuperferuidum,
qua nulla ratiocinatiua inueſtigatione poteſt eſſe cognita,
&c. Et infra adiungit: *Ceſſans enim in iſta caligine ab*
operatione cognitionis, ſed æſtuanti deſiderio ſolius Dei
perfectè ab ipſo incogniti, ipſi ſoli vnitur, & cognoſcens
videt in iſta caligine ſuper intellectum, quia ad hoc cog-
noſcendum non poſſet intellectus humanus, & inoculatus attin-
gere, non quod intellectus dicatur inoculatus à priuatione po-
tentiæ viſiuæ, ſed à priuatione omnis actus viſiui dũ otiatur in
illa caligine, &c. Quibus in verbis Seraphicus hic Doctor,
quo

Digitized by Google

quonam pacto in hac caligine, & tenebris intellectus maneat *inoculatus*, atq; adeò *cæcus* (ſicut Venerabilis noſter IOANNES aſſerit) rectè explicat, & iuxta hãc doctrinã ſtatim ſubiungit; *Gradus igitur aſcenſionis iſtius ſunt, primo derelinquere omnia ſenſibilia, ſecũdo omnia intelligibilia, tertiò ingredi caliginẽ vbi apparet Deus, &c.* Et paucis interiectis, id ipſum ex Vercelenſi ſic explicat: *Sua adhuc reſtat principalior Dei cognitio, quæ figuratur in eo, quod Moyſes, poſt prædicta ſeparatur, ab ijs, qui prædicta ſecũ viderant, & ſubtrahitur illis viſis, & intrat in caliginẽ ignorãtiæ, &c.* Et paucis interiectis, ſubiũgit: *Quaſi à ſe ipſo ſegregatur, & per vnitatem dilectionis, quæ eſt effectiua veræ cognitionis, vnitur Deo intellectualiter ignoto, & cum cognitione multo meliori, quam ſit cognitio, in eo quod intellectualis eſt, quia in eo quòd cognitionẽ intellectualẽ derelinquit ſuper intellectũ, & mentẽ* Deũ *cognoſcit &c.* Quod etiã optimè explicuit in lib. de lumine Eccleſiæ ſerm. 2. de ingreſſu ad ſapientiã ibi: *In anima ſunt multæ virtutes apprehẽſiuæ, ſenſitiua, imaginatiua, intellectiua, omnes has oportet relinquere, &c.* Et poſt pauca, ex D. Dionyſio ſubiungit: *Debemus habere mentes non habẽtes oculos, quia mens oculis intellectualibus diuinã eſſentiã aſpicere non poteſt; & ideò amouẽdi ſunt, iuxta illud, quod ſcriptum eſt, in Cant. Auerte oculos tuos, quia ipſi me auolare fecerunt; tunc Chriſtus recedit, quando mens oculis intellectualibus nititur ſupernam ſapientiam aſpicere, &c.* Et inferius addit: *Quod auferendo ſpiritus creaturarum debet intrare caliginem, & radium tenebrarum &c.*

Præterea Dionyſius Carthuſianus ſæpè eandem do- 14
ctrinam, & locutionem tradit, ſed præcipuè in lib de Myſtica Theolog. vbi ſic loquitur. *Veruntamen in hac contemplatione fertur apex mentis, & intelligentiæ vertex Deo vniri tanquam omnino ignoto in omnimoda quoque caligine fieri, nihilque penitus de illo cognoſcere, &c.*

Eadem doctrina, & locutio habetur apud Henricum Arphium lib. 3. Myſticæ Theologiæ partit. 3. cap. 23. his verbis: *Qua propter per nudam cognitionem ſuam non ceſſat intrare in illam diuinam caliginem, vbi nimirum in quadam perfecta Dei ignorantia conſtituitur velut inter duas menſas quaſi præ fame moritura ponitur, &c.* Et paucis interiectis, ſubiungit: *Sic igitur manet ſedens in nuda caligine, & immediatè coram ignota glorioſæ Diuinitatis præſentia ſuam ibi conſtituens habitationem, &c.*

15 Quam ſimiliter doctrinam, & locutionem ſatis indicauit Gilbertus Abbas ſermone 1. in Cant. vbi explicãs illa verba: *Per noctem quæ ſibi quem diligit anima mea,* ſic loquitur: *Quod ſi ad inuentionem dilecti, & nox operatur cooperatur planè, & accommodatè ſatis, dilectio ipſa hanc noctem inducit, &c.*

Vlterius Gerſon tractatu de Myſtica Theologia eadem locutione vtitur dicens: *Vt abnegatis omnibus, quæ vel ſentiri poſſunt, vel imaginari, ſiue intelligi, ferat ſe ſpiritus per amorem in diuinam caliginem; vbi ineffabiliter, & ſupereminentialiter Deo coniungitur, &c.*

16 Accedit Illuminatus ille Doctor Myſticus Ioannes Thaulerus, qui multis in locis hanc eandem doctrinam, & locutionem habet, ſed præcipue ſermone in Dominica infra octauam Epiphaniæ, vbi ſic optimè ad propoſitum noſtrum loquitur. *Nam ſi Deus Diuino quodam modo intra nos lucere debeat, ad hoc, non ſolum nihil confert lumen noſtrum naturale, ſed ipſum etiam ad merum quoddam nihilum oportet redigi, noſque ſimul ex toto exire nos ipſos, &c.* Et paucis interiectis ſubiungit. *Nam ſi hoc pacto Deum ſcire debeat, ipſam ſcientiam ſuam ad meram quamdam ignorantiam, & tàm ſui, quàm creaturarum omnium obliuionem deduci oportet, &c.* Et poſt pauca addit. *Nihil enim homini conſultius, nihil vtilius eſt, quam vt in obſ-*

caritati quadam, & ignorantia ſe conſtituat, hic cum ſcire omne penitus deſeritur, vel potius homo ab omni cognitione deſtituitur, &c.

Et ſermone 1. Dominica 4. Quadrageſimæ ſic inquit: *Itaque vnicuique fideli ſi Chriſtus ait: Renuntia propter me lumini tuo, quod mea collatum luci veriſsima caligo eſt, & lumini meo contrarium, & ego cum ſim lux vera, pro tenebris tuis æternam tibi lucem meam, gaudium, beatitudinem, eſſentiam, & vitam reſtituam, &c.* Et ſermone primo in feſto Sanctiſsimæ Trinitatis inquit. *In hac namque conuerſione, ſpiritus purgatus in Diuinam caliginem, & quietum; ſilentium, ac ineffabilem Diuinitatis vnionem immergitur, & abſorbetur: hic vero, in iſta ſcilicet immerſione, omnis æqualitas, & inæqualitas perditur. Enim vero in hac Diuinitatis abyſo ſpiritus purgatus ſe ipſum amittit, nihil iam, vel de Deo, vel de ſe ipſo, vel de æqualitate, vel inæqualitate, nec de vlla alia re ſciens, &c.* Quam doctrinam, & locutionem ſæpe in ſuis operibus Extaticus hic Doctor repetit, in prædictis verò locutionibus plura verba, quæ naturalis luminis, quoad vſum, priuationem, ac cæcitatem pro hac ſublimi Dei contemplatione Myſtica exigunt, inueniuntur, vt intuenti conſtabit, atque adeò prædictæ locutiones omnino, cum locutione Myſtici noſtri Doctoris conſonant, imò & ſtrictiores ſunt, eundam vero ſenſum quem iam explicuimus habent. 17

18 Eadem verò doctrina, & locutione vſus fuit ſublimis ille Myſticus Doctor Ioann. Rusbroch. lib. 2. de ornatu ſpiritualiũ nuptiarũ c. 71. his verbis: *Porrò, quãdo intro, vt dictũ eſt, reuertimur, ſiue rurſus intra nos recipimus, fruitiua Dei vnitas, eeci caligo quadã, & velut qui dum modi expers, ac omnino incõprehenſibile ſe habet.* Et pauló inferius huius rationem reddens, ſic ſubiungit: *Nam quemadmodum,*

licet aër ſolis ſplendore perfuſus ſit, & oculorum acies benè firma, & perſpicax; ſiquis tamen radios ſplendorem efficientes oculis inſequi, & in ipſam ſolis aciem intendere vellit, non poſſunt non oculi, in ſua actione deficere; & radiorum ſplendorem patiendo ſuſcipere; ita planè lucis incomprehenſibilis Dei coruſca irradiatio in ſupremarum virium noſtrarum vnitate, tàm vehemens, tàmque ingens occurrit, vt actionem omnem, quatenus creatura eſt, & cum diſcretione, ſiuè diſcretione coniuncta eſt, deficere, & Dei hic operationem perpeti oportet; & capit. 73. ſequenti addit: *Ex ipſa autem Dei vnitate ſimplex quædam lux in ipſum radiat, exhibens ſe velut caliginem, nuditatem, ac nihilum, in caligine quidem homo iſtius modi circundatur, vel circumplectitur, omnemque amittens modum, quaſi errabundus vagatur, in nuditate verò omni conſideratione, & diſcretione rerum omnium deſtitutus, &c.* Quibus in locis, & in alijs ſimilibus non minus, ſed magis ſtrictè, quàm Myſticus noſter Doctor IOANNES de hac re loquitur.

19 Accedit Ricardus Victorinus tractatu de gradu violentæ charitatis, vbi ſic loquitur: *Suauitas itaque eius ſentitur, ſed ſpecies non cernitur, adhùc nubes, & caligo incircuitu eius, adhuc thronus eius in columna nubis*, & poſt pauca ſubiungit: *In hoc itaque ſtatu anima dilectum ſuum ſentire poteſt, ſed ſicut dictum eſt, videre non poteſt, & ſi videt quidem, videt quaſi nocte, videt velut ſub nube, &c.*

20 Conſonat Albertus Magnus de adhærendo Deo c. 7. vbi hæc habet verba: *Non inſuper eſt figurabilis, ſed intime affectu perfectiſsimè appetibilis, nō æſtimabilis, ſed mundo corde totus affectibilis; quia ſuper omnia amabilis, & delectabilis, infinitaq; bonitatis, & perfectionis; & tunc fertur in mentis caliginem, & altius intra ſe eleuatur, & profundius ingreditur.*

Inſu-

Inſuper Ambroſius Florentinus Cameldulēſis, in My- 20
ſtica Theologia, ſic loquitur: *Tunc, quando contemplator ad Myſticam Dei cognitionem aſpirat, creaturarum omnium tum corporearum, tum incorporearum imagines relinquens ſecretam quandam in nebulam abdit ſe, vbi mira eſt ignoratio, ibi enim amittit omnia ſcientiæ, cognitioniſque adminicula; hoc eſt ſimulachra, quibus hominis innititur cognitio.*

Præterea Beata Angela de Fulgino, diuina contemplatrix, agens cap. 25. de ſeptima conſolatione, & viſione, ſic ſcribit: *Et poſt iſtud, vidi Deum in tenebra vna, & ideò in tenebra, quia eſt maius bonum, quod poſsit cogitari, nec intelligi*, & paucis interiectis, *& quia illud bonum eſt cum tenebra, ideò magis certiſsimum, & magis ſuperans omnia, quantò magis videtur in tenebra, & eſt ſecretiſsimum*, quē loquendi modum in eodem loco ſæpiſsime repetit.

Accedit etiam piiſsimus ille, ac ſimul ſapientiſsimus 21
Archiepiſcopus Bracharenſis Frater Bartholomæus à Martyribus, qui 2. part. compendij ſpiritualis cap. 11. ſic loquitur: *Sic denique fit idonea ad contemplandum diuinitatis abyſſum ſereno ſimplici, & iocundo intuitu, & caligante rationis oculo ad tantæ lucis conſpectum ipſe ſimplex mentis oculus viget, ac perſpicit tranſcendens corporeas, atque incorporeas imagines, in ſola caligine quieſcens, quæ maxima lux eſt in hoc exilio &c.* Vbi particula, *caligāte rationis oculo in ſola caligine quieſcens*, perpendenda eſt, æquiualet enim omnino illi, quam Myſticus noſter IOANNES in ſua habet propoſitione, dicens, in ſublimi hac contemplatione manere animam cæcam, ac priuatam ſua rationali luce, quoad eius connaturalem actum, vt iam explicuimus, quam doctrinam, & locutionem citatus, Frater Bartholomæus à Martyribus in eodem loco latè ex doctrina D. Dionyſij explicat, & confirmat.

Et, vt ex alijs Doctoribus ſcholaſticis præter Sanctos 22
Patres

Patres iam recenſitos aliquē referamus, ſufficit pro omnibus præclarus ille Doctor Picus Mirandulanus lib. de ente, & vno cap. 5. vbi ſic loquitur: *Ad quartum igitur gradum conſcendentes, intremus ignorantiæ lucem, & diuini ſplēdoris caligine exoculati clamemus cum Propheta*: Defeci in *atrijs tuis Domine, &c.* Vbi particula illa: *Caligine ex oculati*, valde ad propoſitionem perpenda eſt.

§. III. *Illuſtri Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE teſtimonio eadem doctrina, & locutio corroboratur.*

23 SED vt plura alia Sanctorum Patrum, & Doctorum teſtimonia omittamus, coronidem huic capiti apponemus, præclaro quodam teſtimonio cœleſtis illius Magiſtræ, THERESIAE in quam noſtræ, quæ c. 18. ſuæ vitæ de hac ſublimi contemplatione ſic ſermonem inſtituit: *Agora vengamos a lo interior de lo que el alma a qui ſiente, digalo quien lo ſabe, que no ſe puede entender, quãto mas dezir; eſtaua yo penſando, quando quiſe eſcriuir eſto (acabando de comulgar, y de eſtar en eſta miſma oracion que eſcriuo) que hazia el alma en aquel tiempo, dixome el Señor eſtas palabras*: Deshazeſe toda hija para ponerſe mas en mi, ya no es ella la que viue, ſino yo, como no puede comprehender lo que entiende, es no entender entendiendo: *quien lo huuiere probado, entendera algo deſto, porq̃ no ſe puede dezir mas claro, por ſer tan obſcuro lo que alli paſſa*, & paucis interiectis ſubiungit: *El entendimiento, ſi entiende, no ſe entiende, como entiende; alomenos no puede comprehender nada de lo que entiende; a mi no me parece que entiende, porque (como digo) no ſe entiende; yo no acabo de entender eſto, &c.* Quibus in verbis, tàm ex Dei oraculo, quàm ſuimet teſtimonio, & experientia egregiè docet quonam pacto in hac

Digitized by Google

hac ſublimi contemplatione, & ſi intellectus re vera intelligat, tamen non intelligit modo ſibi connaturali, atque adeò, quoad hunc connaturalem modum, & vſum, amittitur tunc rationale lumen, manetque, vt ſic anima cæca, vt ad altiorem, & ſecretiorem intelligendi modum eleuetur, quod optimè explicatur per illud Chriſti Domini reſponſum: *Es no entender, entendiendo.*

Vnde tàm doctrina, quàm locutio Myſtici noſtri Doctoris IOANNIS, ipſiuſmet Chriſti Domini teſtimonio, præter tot alia ſanctorum Patrum, ac Doctorum catholicorum iam recenſita, omninò illuſtrata, & confirmata manet; adeò, vt nemo poſsit rationabiliter hanc propoſitionem ſuſpectam habere, quin pariformiter ſuſpectas habeat locutiones, & doctrinam tot, tantorumque Eccleſiæ Patrum, ac Doctorum, imò & ipſiuſmet Chriſti Domini oraculum ſuæ amantiſsimæ ſponſæ THERESIAE datum. 24

Hanc eandem doctrinam, & locutionem ex profeſſo tractant, & approbant Doctores alij moderni, cuiuſmodi ſunt Venerabilis noſter IOANNES a Ieſv Maria cap. 6. de Myſtica Theologia, noſter etiam Thomas à Ieſv lib. 5. de diuina contemplatione cap. 3. & ſequentibus, Suarez tom. 2. de Religione lib. 2. de oratione c. 12. & 13. & plures alij.

In fine tandem huius elucidationis obſeruamus, quod præter dicta, alio etiam modo poſſet prædicta lucutio, & doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS, aſſerentis fidem excæcare (quo ad actualem vſum) rationalem lucem, intelligi, & explicari. Cùm enim fidei ſit proprium captiuare intellectum, iuxta illud 2. Conrint. 10. *Captiuantes intellectum in obſequium fidei*, atque adeò eundem intellectum ad obedientiam cæcam adducere: 25

qua de cauſa actus credendi ſolet obedientiæ nomine ſignificari, iuxta illud ad Rom. 1. *Ad obediendum fidei*, & ad Hebr. 11. num. 8. *fide obediuit Abraham, &c.* Hinc fit, vt merito fides prædictam cæcitatem inducere dicatur, eò quòd de ratione pefectæ obedientiæ eſt, quòd ſit cæca. Hanc enim conditionem ei tribuunt communiter Sancti Patres, & Doctores, vt Diuus Bernardus ſermone de conuerſione Sancti Pauli. Sanctus Ioannes Climacus gradu 4. de obedientia, Roſignolius lib. 4. de diſciplina Chriſtiana capit. 24. Ildephonſus Rodriguez tractatu 5. de obedientia capit. 6. Leſius lib. 2. de iuſtitia capit. 46. dub. 5. num 29. pluraque ad hoc propoſitum teſtimonia Sanctorum Patrum, & exempla referunt Aluarez de Paz tomo 2. de exterminatione mali, tractatu de obedientia capit. 11. & Suarez tom. 4. de Religione tractatu 10. lib. 4. cap. 15. Iuxta hunc ergo adeò communem, & approbatum ſenſum, & locutionem veriſsimè dici potuit, fidem inducere in rationali lumine cæcitatem, illam vtique, quam perfecta obedientia inducit. Vnde, tàm in hoc, quàm in præcedenti ſenſu, quem latius proſecuti ſumus, catholica eſt, & veriſsima communique Sanctorum Patrum, & Doctorum calculo approbata hæc ſecunda propoſitio Myſtici noſtri Doctoris, non ſolum quoad rem, ſed etiam quoad modum loquendi.

(∴)

CAPVT

CAPVT III.

Tertia elucidatur propoſitio, eiuſque doctrina, & loquendi modus pluribus Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs confirmatur, & illuſtratur

SEQVITVR iam elucidanda, tertia Myſtici noſtri Doctoris propoſitio, quæ ab aliquibus notata eſt, habeturque lib. 2. operis, quod inſcribitur: *Subida del Monte Carmelo*, cap. 13. vbi aſsignas indicia, quæ habere debet, is qui intellectum à formis imaginarijs, actibuſque diſcurſiuis nudare debet, vt ad contemplationis ſublimitatem aſcendat, ſic loquitur. 1

La primera es, ver en ſi que ya no puede meditar, ni obrar con la imaginacion, ni guſta dello, como antes ſolia; antes halla ya ſequedad en lo que ſolia fijar el ſentido, y ſacar jugo.

In huius propoſitionis elucidatione conſuetum ſtylum ſeruãtes, priùs legitimum eius ſenſum proponemus, deinde tàm doctrinam, quàm locutionem pluribus Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs elucidabimus. Vt autem in hoc clarius, & diſtinctius procedamus, propoſitionem hanc in tres partes ſecabimus. In priori namque parte aſſerit, eum, qui ad cõtemplationis ſublimitatem iam peruenturus eſt, debere intellectum in ipſa contemplatione nudare à formis, ſeu ſpeciebus imaginarijs. In ſecunda verò parte docet, debere etiam tunc nudare intellectum ab actibus diſcurſiuis, qui in meditatione reperiuntur: In tertia tandem parte aſſerit, ſignum huius ſtatus, in quo ſcilicet debeat quis iam ad 2

hanc

hanc contemplationis ſublimitatē aſcendere,in eo conſiſtere,quòd nequeat iam imaginationis operatione,actibuſq; diſcurſiuis vti,nec in hoc voluptatem aliquam, aut deuotionem,ſicuti antea,inueniet.Has ergo tres propoſitionis huius partes ſigillatim ſuo ordine elucidabimus, quod,vt rectius,& clarius fiat.

§. I. *Præmittuntur quædam notatu digna.*

PRAEMITTENDVM eſt primò, ex D. Thoma in 3. diſtinctione 34. quæſt.1.art.2.& diſt.35.q.2. art.2.quæſtiuncula 1. duplex cognitionis, & contemplationis ſupernaturalis genus reperiri poſſe: aliud ſcilicet ſecundum humanum modum,quatenus,& ſi fiat cum auxilio ordinis gratiæ,adaptatū tamen noſtro connaturali operandi modo,vtiq; medio diſcurſu præuio, necnon,& cooperatione phantaſiæ: aliud verò,ſupra humanū modum,quatenus nimirum,ex ſpecialiſsimo auxilio gratiæ, correſpondente dono intellectus,mens eleuatur ad hoc, vt ſine prædictis imperfectionibus pro hoc ſtatu cōnaturalibus,veritatē quaſi nudā contempletur,quod plerūq; contingere, ex teſtimonijs eiuſdē Angelici Doctoris, & aliorum Patrum infra adducendis,manifeſtè conſtabit.

3

4 Secundò prænotandum eſt, diuerſimodè Sanctos Patres,ac Doctores Myſticos ad vnūquodq; ex his duobus generibus ſupernaturalis cōtēplationis nos dirigere: cū enim primū illud genus ſit in noſtra poteſtate ſimul cum auxilio gratiæ(quod vt docet idē D.Tho.2.2.q.45.ar.2. nemini ad hoc denegatur)ad cū vtiq;modū,quo alij actus ſupernaturales,v.g. fidei, ſpei, & charitatis in poteſtate noſtra eſſe dicūtur,hinc fit,vt huiuſmodi contēplationis genus,vtpotè vtiliſsimum,meritò hominibus ſuadeāt,& ad illud quærendū,& aſſequendum valdè eos alliciant.

At

At verò cum aliud ſupernaturalis eleuationis, & contemplationis, quæ eſt ſupra humanum modum, genus eo ipſo, quod ſupra humanum modum ſit nullatenùs humana diligentia, etiam cum communi auxilio gratiæ acquiri poſsit, ſed ſolum miſericorditer à Deo infundatur, hinc fit, vt nullatenus Sancti Patres, ad illud quærendum, aut intendendum, homines inuitent; id namq; præſumptuoſum proculdubio eſſet, vt communiter docent idem Sancti Patres, & Doctores Myſtici, cuiuſmodi ſunt D. Dionyſius c.1. de diuin. nominib §.1. Ricard. de Sancto Vict. lib. 4. de contẽpl. c. 23. D. Laurentius Iuſtin. de perfectione monaſtica c. 18. & S. Mater noſtra THERESIA c. 12. ſuæ Vitæ, vbi idem adnotauit in marginali nota Magiſter Luyſius Legionenſis; necnon, & in Via perfectionis cap. 25. Beatus Thomas de Villanueua in Cantica, ſuper illa verba. *Introduxit me Rex in Cellam vinariam*, Suarez tomo 2. de Religione lib. 2. de oratione c. 14. num. 5. Molina Carthuſianus tractatu 2. de oratione cap. 6. §. 2. Ludouicus à Ponte in introductione ad orationem mentalem §. 11. circa finem, Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 3. & plures alij. 5

Cæterùm quamuis hoc ſecundum genus contemplationis, quæ eſt ſupra humanum modum; veluti poſsitiuè quærere, & intendere nequaquã prædicti Doctores ſuadeant, ſed potius damnent, in alio tamen ſenſu, nos ad illud erigunt, quatenus, ſcilicet, docet remouere impedimenta, quæ talis contemplationis à Deo infuſsionẽ impedire, noſq; ad eam indiſponere poſſent; hoc enim nullatenus præſumptuoſum, ſed conuenientiſsimum eſt, vt ex ſe ſatis eſt manifeſtum.

Tertiò deinde animaduertendum eſt, in vtroque ex prædictis duobus generibus cõtemplationis denudatio- 6

nem

nem à formis imaginaris,& à modo operandi diſcurſiuo reperiri poſſe;licet diuerſimodè.Nam in contemplatione, quæ eſt ſupra humanum modum, dari poteſt omnimoda denudatio à prædictis formis rerum ſenſibilium, & á cooperatione phantaſiæ, necnon & à diſcurſo, tàm præuio, quàm concomitanti; vt ex teſtimonijs infra adducendis manifeſtè conſtabit. At verò in contemplatione illa ſupernaturali,quæ eſt ſecundum humanum modú, hæc quidem omnimoda denudatio,ac depuratio reperiri nequit; eò quòd humanus modus operandi tantá perfectionem ſortiri non poteſt, ſed exigit ſemper tùm diſcurſum ſaltim antecedentem, & præuium ad ipſum contemplationis actum, vt docet D.Thomas 1. p.quæſt.85. art. 5. conſentiuntque omnes Philoſophi, ac Theologi: tùm etiam cooperationem, ſeu aſſociationem phantaſiæ, vt ſtatuit idem S. Doctor 1.part.quæſt.84.art.7.iuxta illud Ariſtot.3. de anima: *Neceſſe eſt intelligenti phantaſmata ſpeculari*, quod non ſolum in operatione circa obiecta naturalia,ſed etiam circa ſupernaturalia,quando humano modo fit, neceſſarium eſſe docet D. Thomas 1.p.quæſt.48.art.7 & quæſt.94 art.2.& 2.2. quæſt.173. art.4. & quæſt.174.art.2. ad 4. Cum quo Doctores alij conſentiunt, ſumiturque ex illo Dionyſij cap.1. de cœleſti Hierarch. *Impoſsibile eſt lucere nobis diuinum radium niſi varietate ſacrorum velaminum circum velatum*,& ex D. Gregorio Nazianzeno oratione 2. de Theologia,vbi id expreſſè docet.

7 Cæterùm in alio ſenſu prædicta denudatio poteſt in hac eadem comtemplatione reperiri,à diſcurſu quidem, quatenus & ſi illum ſupponat, ceſſat tamen,cum ad hanc contemplationem peruenitur, & loco eius ſuccedit ſimplex quædam veritatis æternæ intuitio,quietaque,& cōformis operatio,vt ex D.Dionyſio expreſſe docet,& declarat

clarat D.Thom.2.2. q.180.art.6. benèque tractat Suarez citato lib.2.de oratione cap.10.

Deinde etiam poteſt reperiri denudatio à formis imaginarijs, ad hunc ſenſum, vt ſcilicet intellectus concipiat Deum, & res ſpirituales per modum remotionis, vt docet Diuus Thomas 1.parte quæſt. 84. art.7. ad 3. & alibi ſæpè, de quo cognoſcendi modo præcedenti capite latè diſſeruimus. Tunc enim licet neceſſe ſit dari cooperationem,& aſſociationem phantaſiæ, circa obiecta illa, quæ à Deo remouentur, tamen cognitio ipſa non concipit in obiecto aliquid corporeum,& ideò non dantur phantaſmata, aut formæ imaginariæ talis obiecti ſic cogniti: vt expreſsè docet Diuus Thomas loco proximè citato his verbis: *Deum, vt Dionyſius dicit, cognoſcimus, vt cauſam, & per exceſſum, & per remotionem; alias etiam incorporeas ſubſtantias in ſtatu præſentis vitæ cognoſcere non poſſumus, niſi per remotiones, vel aliquam comparationem ad corporalia, & ideò cum de huiuſmodi aliquid intelligimus, neceſſe habemus, conuerti ad phantaſmata corporum, licet ipſorum non ſint phantaſmata.*

Hæc igitur cognitio ex parte quidem obiecti cogniti nihil corporeum importat,ex parte tamen modi cognoſcēdi,dici poteſt,importare aliquid materialitatis,nō quia modum aliquem materialitatis in obiecto concipiatur;illum enim potiùs remouet, ſed quia poſtulat per ſe coniungi cum operatione phantaſiæ circa propria phantaſmata corporea iam dicta:& in hoc conſiſtit conuerſio illa phantaſmata,quam docet D.Thom.eſſe neceſſariam & de qua loquebatur Ariſtoteles, cum 3. de anima dixit: *Oportet intelligentem phantaſmata ſpeculari.* 8

Vnde hæc cognitio rerum ſpiritualium, potiorique titulo cognitio Dei, nullatenus eſt quidditatiua, & 9

L perfe-

perfecta, ſed potiùs valde imperfectas, & confuſſa, quatenus concipit Deum eſſe aliquid ſupra omnia alia, quæ poteſt attingere; atque adeò eſt cognitio valde adaptata caliginoſæ illi cognitioni Myſticæ, de qua cap. præcedenti latè diſſeruimus; quam imperfecta rerum ſpiritualium cognitionem à rebus corporeis, modo dicto, abſtrahentem, ac ſupra illas ſe eleuantem, concedit expreſsè D. Thom. 1. parte, quæſt. 88. art. 2. in corpore, & ad 1. & 3. contra ſentent. cap. 45. quibus in locis Caietanus, & Ferrara aduertunt ſententiam D. Thomæ re ipſa nullatenus diſcordare à ſententia Scoti in 1. diſt. 3. q. 2. concluſione 1. 3. & 4. aſſerentis, poſſe nos peruenire, in ſtatu viæ, ad conceptus de Deo proprios, qui creaturis non conueniant, licet non poſsimus aliquem conceptum proprium de Deo in particulari, hoc eſt perfectum, vſque ad vltimam Dei differentiam, aut quaſi differentiam habere: & ita dicunt prædicti Auctores ſolum eſſe diuerſitatem inter D. Thomam, & Scotum in modo loquendi; quatenùs D. Thom. huiuſmodi cognitionem imperfectam rerum ſpiritualium, & ſi earum propriam, quia tamen non pertingit vſque ad vltimam earum differentiam in particulari, apellat cognitionem dumtaxat, quoad *an eſt*, ſeù *quia eſt?* Scotus verò eandem appellat cognitionem, quoad *quid eſt*; quia per eam ſaltim in communi, & imperfectè quid prædictæ res ſpirituales ſint cognoſcimus.

10 Conueniunt tamen, vterque Doctor, Angelicus, & ſubtilis, & cum eis cæteri Theologi, & Philoſophi, in eo quòd iam diximus, & ad propoſitum noſtrum pertinet, ſcilicet poſſe dari in via cognitionem propriam de rebus ſpiritualibus, & de Deo, per quam imperfectè, & veluti in confuſo tales res, vt ab omnibus rebus corporeis ſeparatæ, & eleuatæ, per viam remotionis cognoſcantur;

cantur. Et ad hunc ſenſum poteſt in contemplatione ſupernaturali, quæ ſecundum humanum modum fit, dari denudatio à formis imaginarijs, quatenus ſcilicet per talem cognitionem omnia materialia, & corporea, imperfectioneſque creatæ à Deo, modo dicto, remouētur, formaturq; proprius, licet inperfectus, & confuſus conceptus Dei, vt ab illis omnibus diſtincti, quamuis detur ſemper in hac comtemplatione aſſociatio phantaſiæ circa propria ipſius phantaſmata corporea, quæ tamen aſſociatio, & adumbratio multoties fere imperceptibilis eſt, vt rectè docet noſter Thomas à Ieſv lib. 5. de diuina contemplatione cap. 1. circa finem, qui etiam in eodem libro cap. 10. optimè explicat ex Sanctorum Patrum doctrina, quomodò hæc notitia ſecludens ex parte obiecti omnes imperfectiones, poſsit in hac vita, modo dicto, reperiri.

§. II. *Ex dictis elucidatur prior pars huius propoſitionis.*

QVIBVS ſupoſitis, quod attinet ad primam partem huius propoſitionis, duplex illius ſenſus, & vterque veriſsimus eſſe poteſt. Primus eſt, cum qui ad ſupernaturalis contemplationis, etiam illius, quæ ſecundum humanum modum fit, ſublimitatē peruenturus eſt, debere non quidem habitualiter, ſed actualiter, hoc eſt in ipſo contemplationis actu, intellectum à formis, ſeu ſpeciebus imaginarijs nudare ad hūc ſenſum, vt & ſi reuerà cum phantaſiæ aſſociatione, atque adeò per conuerſionem ad phantaſmata operetur, tamen ex parte obiecti, nihil tale concipiat, ſed in ſola illa Dei cognitione confuſa, & caliginoſa ſiſtat, in qua ipſam phantaſiæ aſſocia- 11

tionem, ſeu adumbrationem, vtpotè fere imperceptibilem, non ſentiat; quod quonā pacto connaturaliter fieri poſsit, parrapho præcedēti explicuimus. Et adhuiuſmodi denudationē ſic explicatā poſsitiuè (vt ſic dicamus) debito tempore quærendam, Myſticus noſter Doctor virum contemplatiuum inſtruit; quia (vt ſupra n.4 dicebamus) re vera eſt in noſtra poteſtate, cum auxilio gratiæ, quod conſonè ad connaturalem hominis operandi modum à Deo tribuitur.

12 Secundus verò ſenſus eiuſdem partis eſt, eum qui ad illius comtemplationis ſupernaturalis, quæ ſupra humanum modum fit, ſublimitatem peruenturus eſt, debere tunc intellectum à formis, ſeù ſpeciebus imaginarijs omninò nudatum habere, taliter, vt etiam phantaſiæ aſſociationem, conuerſionemque proinde ad phantaſmata excludat: quamuis enim id, ſecundum connaturalem operandi modum contingere nequeat, quod tantum voluit, D. Thomas, & alij Patres, ac Doctores ſupra numero 6. citati, benè tamen ſecundum alium ſuperiorem, & ſupra humanum modum; quod apertè docent Sancti Patres, imò & Angelicus ipſe Doctor, pluresque alij illuſtres Doctores, præſertim Myſtici, quorum teſtimonia ſtatim referemus; tenentque plures alij; cuiuſmodi ſunt, noſter Thomas à Ieſv citato lib. 5. de contemplatione capit. 1. & 2. noſter Ioannes à Ieſv Maria in Theologia Myſtica capit. 6. noſter Hieronymus à Matre Dei tractatu de Theologia Myſtica in via vnitiua cap. 2. 3. 4 & 5. Antonius Sucquet in lib. Viæ vitæ æternæ lib. 3. capit. 16. Gregorius de Valentia tom. 1. diſputat. 6. parte 1. punt. 3. Raguſa in tertia parte diſputatione 26. Molina Carthuſianus tractatu 2. de oratione cap. 6. §. 1. liber qui inſcribitur, *Subida del Monte Sion*, *Iornada* 3. capite 4. Alua-

Aluarado tom. 1. Artiſ. bene viuendi lib. 2. cap. 42. Luiſius Legionenſis in quadam nota marginali, quæ habetur in cap. 1. Manſionis ſeptimæ Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE, Baſilius Legionenſis in Defenſorio citato præpoſitione 3. & in quibuſdam annotationibus ad confeſsiones Beati Ildephonſi de Orozco n. 21. & 23 pluresque alijs Doctores,

Vnde quáquis hæc prima pars propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris in hoc ſecundo ſenſu, qui ſtrictior, & rigoroſior eſt, intelligatur, inſignem hanc tot Sanctorum Patrum, illuſtriumque Doctorum approbationem, tàm quoad rem, quàm quoad loquendi modum obtinet. Cæterùm ad hanc contemplationem ſupernaturalē hic ſecundo modo ſumptam, atq; adeò ad hanc omnimodam denudationem ſic acceptam poſitiuè quærendam, nequaquam inuitat Myſticus noſter Doctor, propter ea, quæ ſupra n. 5. diximus, ſed ſolùm docet, eam non impedire, ſeu remouere ea, quæ eius à Deo infuſsionem impedire poſſent. Supereſt autem modo, vt Sanctorum Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio Venerabilis noſtri IOANNIS de prædicta denudatione non ſolum in primo, ſed etiam in ſecundo ſenſu iam explicato continetur, referamus. 23

§. III. *Teſtimonijs Sanctorum Patrum prædicta doctrina, & locutio comprobatur.*

OBTINEATQVE primum locum Eccleſiæ lumen D. Auguſtinus lib. 12. de Geneſi ad literã c. 12. 24
& 26. vbi de eleuatiſsima contemplatione, quæ in hac vita haberi poteſt, loquens, ſic habet: *Ibi ſine vlla corporis*

ſimilitudine perſpicua veritas cernitur, nullis opinionum falſarum nebulis offuſcatur, ibi virtutes animæ non ſunt oppreſſæ ac laborioſæ, & infra ſubiungit: *Vna ibi, & tota virtus eſt, amare quod videas, & ſumma fœlicitas eſt, habere quod amas*, quod etiam docuit tractatu 102. in Ioannem his verbis; *Cùm verò ſpiritualis cœperit omnia iudicare ipſe autem à nemine diiudicari, etiam ſi in hac vita adhuc velut per ſpeculum ex parte perſpicit, tamen nonnullo corporis ſenſu, nonnulla imaginaria cogitatione, quæ capit, aut fingit qualeſcumque ſimilitudines corporum, ſed mentis certiſsima intelligentia Deum intelligit, non corpus eſſe, ſed ſpiritum, &c.*

Sed latiùs, & expreſsiùs id ipſum docet lib. 9. confeſ. cap. 10. his verbis. *Dicebamus: Si cui ſileat tumultus carnis, ſileant phantaſiæ terræ, & aquarum, & aëris; ſileant, & poli, & ipſa ſibi anima ſileat, & tranſeat ſe non ſe cogitando: ſileant ſomnia, & imaginariæ reuelationes omnis lingua, & omne ſignum, & quidquid tranſeundo fit, ſi cui ſileat omnino. Quoniam ſiquis audiat, dicunt hæc omnia: Non ipſa nos fecimus, ſed fecit nos qui manet in æternum. His dictis ſi iam taceant, qui erexerunt aurem in eum qui fecit ea; & loquatur ipſe ſolus, non per ea, ſed per ſe ipſum; vt audiamus verbum eius, non per linguã carnis, neque per vocem Angeli; nec per ſonitum nubis, nec per ænigma ſimilitudinis, ſed ipſum, quem in his amamus, ipſum, ſine his audiamus: ſicut nunc extendimus nos, & rapida cogitatione attingimus æternam ſapientiam ſuper omnia manentem; ſi continuetur hoc, & ſubtrahantur aliæ viſiones longè imparis generis, & hæc vna rapiat, & abſorbeat, & recondat in interiora gaudia ſpectatorem ſuũ, vt talis ſit ſempiterna vita, quale fecit hoc momentum intelligentiæ, cui ſuſpirauimus non ne hoc eſt: in gaudium Domini tui?*

Conſonat Auguſtino eius perpetuus diſcipulus, &
15 illuſtrator Angelicus, Doctor D. Thomas in 3. diſtin. 34.

quæſt.

quæſt. 1. art. 4. his verbis: *In ſtatu viæ Deum magis videmus cognoſcendo quid nõ eſt, quàm apprehendendo quid eſt; & ideò quantum ad ſtatum viæ, ponitur cordis munditia, non ſolum à paſsionum illecebris, ſed etiam ab erroribus, & phantaſmatibus, & ſpiritualibus formis, à quibus omnibus docet abſcedere. Dionyſ. cap. 1. de Myſtica Theologia, tendentes in diuinam contemplationem*, & in eadem quæſtione art. 2. ſic inquit: *In his autem, quæ ſupra rationem ſunt, perficit fides, quæ eſt in ſpectio diuinorum in ſpeculo, & in ænigmate; quod autem ſpiritualia quaſi nuda veritate capiantur, ſupra humanum eſt modum: & hoc facit donũ intellectus, &c.* Quaſi diceret, quòd & ſi intellectus cùm humano modo, tàm in ordine naturali, quam in ordine ſupernaturali operatur, nequit ſpiritualia, quaſi nuda veritate capere, ſed in ſpeculo, & ænigmate medijs phantaſmatibus, & formis ſenſibilibus, vt ipſemet S. Doctor locis ſupra numero 6. citatis, & alijs docet; atamen quando intellectus ſupra humanum modum operatur, tunc phantaſmatum, ac ſpecierum ſenſibilium vſu nequaquam indiget; idemque docet diſt. 35. quæſt. 2. art. 2. quæſtiuncula 2. in corpore, & ad ſecundam vbi authoritatem illam Dionyſij 1. cap. de cœleſti Hierarch. quod ſcilicet: *Impoſsibile eſt nobis aliter lucere diuinum radium; niſi varietate ſacrorum velaminum circũuelatum*, ſic explicat Sanctus Doctor, quòd *Dionyſ. loquitur quantum ad principium reuelationis diuinorum, in qua, quaſi per ſermonem quendam, nobis inſignis, & figuris proponuntur, ſed vlterius de auditis ſic per donum intellectus mens illuſtratur.* Quam etiam doctrinam docuit de verit. quæſt. 13. art. 2. ad 9. vbi expreſsè aſſerit, ſpecies intelligibiles à Deo aliquando infundi ſine vllo phantaſmatum aut imaginationis conſortio: agit enim ibi de duplici raptu, quorum vnus eſt, quo mens rapitur, ideſt alienatur, & omninò abſtrahitur à ſenſibus externi ad imaginariam

viſionem; alter, quo abſtrahitur, & rapitur à ſenſu, & imaginatione ſimul ad intellectualem viſionem: *Et hoc* (inquit D. Thom.) *dupliciter, vno modo ſecundum quòd intellectus intelligit Deum per aliquas intelligibiles immiſſiones, quod eſt propriè Angelorum, & ſic fuit extaſis Adæ, vt dicitur Geneſ. 2. in Gloſſa; quæ extaſis rectè intelligitur ad hoc immiſſa, vt mens Adæ particeps Angelicæ Curiæ, & intrans in Sanctuariũ Dei nouiſſimè intelligeret, &c.* Vbi apertè docet Adam, modo Angelorum, ſine vlla imaginationis cooperatione per ſpecies intelligibiles a Deo infuſas, Deum fuiſſe contemplatum.

16 Eandem doctrinam habet D. Bernardus ſerm. 52. in Cantic. vbi ſic inquit: *Moriatur anima mea morte etiam, ſi dici poteſt, Angelorum, vt præſentium memoria excedens rerum ſe inferiorum corporearumque non modo cupiditatibus, ſed & ſimilitudinibus exuit, ſitque pura cum eis conuerſatio, cum quibus eſt puritatis ſimilitudo, talis, vt opinor, exceſſus, aut tantum, aut maximè contemplatio dicitur, rerum enim cupiditatibus viuendo non teneri, humanæ virtutis eſt, corporum verò ſimilitudinibus ſpeculando non inuolui, Angelicæ puritatis eſt. Vtrumque tamen diuini numeris eſt, vtrumque excedere, vtrumque te ipſum tranſcendere eſt, ſed longe vnum: alterum non longe. Beatus qui dicere poteſt: Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine, &c.* Id ipſum docet ſermone 35. in Cantic. his verbis: *Tranſiliſti carnis oblectamenta, vt minimè iam obediâs concupiſcentijs eius, nec tenearis illecebris, perfeciſti, & ſuperaſti te, ſed nondum elongaſti, niſi, & irruentia vndique phantaſmata corporearum ſimilitudinum traſuolare mentis puritate præualeas, &c.*

17 Accedit D. Bonauentura itinere 5. æternit. diſtinc. 4. vbi ſic loquitur: *Secundò modo fit hæc reuelatio æternorum ſiue viſio intellectualis, vt dicit Ricardus, quando ſpiri-*

ſpiritus humanus per internam inſpirationem ſuauiter factus, nullis mediantibus rebus viſibilibus ad cœleſtium cogitationem erigitur, ſicut vidit Propheta, qui vidit in ſpiritu, & Aimo ſuper Apocalyp. concordat, vbi dicit: *Intellectualis viſio ſiue reuelatio fit quandoque non per corporales res, nec per ſimiles, ſed ipſa veritas immediate manifeſtatur videntibus, &c.* Et itenere 3. æternit. diſtinc. 4. art, 2. ſic ait: *Quartus gradus ſecundum Ricardum eſt, qui in ratione, & ſecundum rationem formatur, quod vtique fit, cum ſemoto omni officio imaginationis ſolum alijs animus intendit, quæ imaginatio non nouit, &c.* Et inferius ſubiungit: *Hic gradus contemplationis perfectior eſt precedentibus, eo quod tàm à corporalibus, quàm à temporalibus magis elongatur. Vnde Ricardus dicit, quod in hac contemplatione animus humanus, primum pura intelligentia vtitur, quia ſemoto omnis imaginationis officio ipſa intelligentia noſtra in hoc primo negotio ſe ipſa, & per ſe ipſam in genere videtur, &c.* Ad quod propoſitum ibidem, & art. 4. multa ſubiungit, & de Theologia Myſtica circa finem ait: *Quod ſi etiã per amorem, & illuminationem diuinitus infuſam ab intellectu admixtio phantaſtica ſeparetur, ſemper tamen intellectus* Deum *modo finito & limitato apprehẽdit, &c.* Et de luminaribus Eccleſia ſerm. 2. de ingreſu ad ſapientiã ſic ait: *Ad iſtum ſaporem iubat ſuperferri omnibus ſenſibilibus, omnibus occupationibus intellectualibus, quæ ſunt cum phantaſmatibus tranſire etiam Angelicas intelligentias, vt poſſit cum ſponſa dicere: Inuenerunt me vigiles, &c.*

Huic etiam ſententiæ ſubſcribit Hugo de Sancto Victore lib. 2. de anima capit. 20. his verbis: *Redeat ad ſe mens rationalis, & colligat ſe in ſe, vt ſine imaginibus corporis ſe ipſam, & Omnipotentis Dei inuiſibilẽ naturã conſiderare valeat, terrenarum phantaſmata imaginũ, & quidquid terrenum cogitationi eius occurrit reſpuat, &c.* Et clarius 18

in co-

in eodem cap. huiuſmodi contemplationem explicat dicens: *Cùm enim cœperit mens per puram intelligentiam ſemetipſam excedere, & illam incorporeæ lucis claritatem tota intrare, in tantum in hoc mentis exceſſu pax illa, quæ exſuperat omnem ſenſum, inuenitur, atque obtinetur, vt fiat ſilentium in cœlo quaſi hora dimidia, ita vt contemplãtis animus nulla altercantium cogitationum tumultuatione turbetur, nihil ſenſualitas, nihil illic agit imaginatio, ſed omnis interior vis animæ proprio interim viduatur officio.*

19 Præterea Ricardus de Sancto Victore lib. 3. de contemplatione cap. 1. ſic inquit: *Quid hic facit phantaſmatum corporalium creatrix, moderatrix, & reparatrix imaginatio; recedat procul ab hoc negatio tot phantaſiarum formatrix imaginatio, quæ tot corporalium formas quotidie nouas creat, &c.* Subiungitque, *nihil hic proſunt, imò multum obſunt ſuorum ſimulachrorum tam copioſa multitudo, &c.*

20 Inſuper Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo cap. 4. ſic ad propoſitum noſtrum loquitur: *Fœlix ergo, qui per abſterſionem continuam phantaſmatum, & imaginum, ac per introuerſionem, & ſurſum ductionem mentis in Deum, tandem aliquando obliuiſcitur phantaſmatum, &c.* Et paulò inferius ſubiungit: *Omnia igitur phantaſmata, ſpecies, imagines, & formas rerum omnium citra Deum, à mente reijcias vt in ſolo nudo intellectu, & affectu, ac voluntate tuum pendeat exercitium circa Deum intra te, &c.* Et paucis interpoſitis, ſic concludit: *Summopere igitur neceſſarium eſt, vt audita, viſa, facta, & dicta, & ſimilia ſine phantaſmatibus imaginibus, & occupationibus recipiantur, nec etiam ex conſequendi, vel antea, vel tunc ſuper hoc phantaſmata, & implicationes formentur, aut nutriantur, &c.* Quam etiam doctrinam c. 8 & 10. repetit.

21 Conſonat Sanctus Nilus cap. 63. de oratione, vbi ſic inquit: *Cùm oras, ne figures Deum in te ipſo, imò accede*

ſine

ſine materia adexpertem materiæ, & intelliges, &c. & c.64. ait: *Cùm non poteſt inuidus Dæmon memoriam in oratione excitare, tunc temperationi corporis vim infert, vt faciat aliquod inuſitatum ſimulacbrum apparere ad figurandū Deum, quamobrem ſta in cuſtodia tua mentemq; tuam à notitijs iſtis inter orandum cuſtodi, &c.*

Doctrinam hanc ſæpiſsime docet, probat, ac defendit Dionyſ. Carthuſian. nempè opuſcul. de Vita incluſarum cap. vltimo, vbi loquens de contemplatione perfecta, ſic inquit. *Interdùm autem fit hoc ſublimiùs, puriùs, atque diuiniùs per ſpecies, & radios iutellectuales, hoc eſt per ſolam intellectualem illuminationem, & ſpiritualis ſpeciei, aut luminis infuſsionem, ſicque contingere ſolet perſonis perfectis, heroicis, ac diuinis, &c.* Quod adhuc clariùs docet in commentarijs Myſticæ Theologiæ art. 2. id ex Dionyſio probans, & inter alia, ſic inquiens: *Si ſine phantaſmate nequit mens humana quidquam cognoſcere, quomodo vera ſunt, quæ de anagogica, ac pure mentali contemplatione, & ſuperna illuſtratione Sancti locuti ſunt, & ſcripſerunt, &c.* Nec minus clarè idem ſtatuit incommentario cœleſtis Hierarchiæ art. 5. q. 6. nec non, & in 1. ſententiarum diſt. 2. alijſque in locis. 22

Docet etiam id ipſum Doctor Ioannes Taulerus ſæpiſsimè in ſuis operibus Myſticis, vt ſermone vnico Dom. 1. poſt Natiuitatem, his verbis: *Vbi enim vires animæ a cunctis operibus, & imaginibus abſtrahuntur, ibi verbum iſtud profertur, &c.* Vbi ad hoc propoſitum multa ſubiungit, & clariſsimè cap. 25. inſtitutionum, necnon cap. 35 eiuſdem libri, vbi ſic ait: *Quod ſi quærat aliquis, cur omnibus imaginibus renunciandum ſit? Reſpondetur eam ob cauſam, quod non niſi via quædam ſint ad nudam, & ſimplicem veritatem, ſi ergo ad veritatem ipſam pertingere velint, paulatim abdicanda via eſt, &c.* Et inferius ſic ſubiungit: *Cæterum* 23

Digitized by Google

terum tria ſunt, ex quibus aduerti poteſt, quando prædictæ imagines abdicandæ ſunt, &c. Vbi de hoc latè, & eruditè tractat, ſignaque ad hoc cognoſcendum, ſicuti Venerabilis noſter IOANNES, conſtituit.

24 Accedit Rusbrochius de perfectione Filiorum Dei cap. 2. vbi agens de rebus, quæ reddunt hominem internum, inquit: *Primum eſt, cor imaginibus vacuum, &c.* Et paulò inferius: *Eſt interna libertas, ideſt vt abſque imaginibus, vel ſimulachris, & impedimentis ſe ſe quis poſsit erigere in Deum in cunctis exercitijs internis,* & cap. 3. ſequenti, *homo contemplator ſit liber, & expeditus ab omnibus, ſemper in intima ſpiritus ſui penetralia nudus, & imaginibus vacuus, &c.*

25 Conſentit ſapientiſsimus ille Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 2. par. Compendij ſpiritualis cap. 11. vbi ſic loquitur: *Imò tempore vnionis inter Deum, & animam quæcumque, licet bonæ imagines ſunt, procul expellendæ quia ſunt media inter vtrumque, ideò athleta huc peruenire cupiens (Deo ipſum trahente, atque vocante) cum primum ſenſerit ſe diuino amore vehementer inflammari, ac ſurſum trahi, properè reſcindat quaslibet imagines, feſtinetque ad Sancta Sanctorum, & ad internum illud ſilentium, in quo non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio, ibi enim Deus ipſe eſt agens, homo verò patiens; nam dùm vires animæ ſilent, & à propria actione quieſcunt, atque ab omni denique externa imaginatione liberæ ſunt, Deus ipſe loquitur, eaſque mentis vires prælibito diſponit, & afficit, nobiliſsimum opus in ea peragens, &c.* Et paulò antea dixerat: *O verè beata anima, quæ propria omni operatione ſepoſita, in vi memoratiua nudatur omnibus imaginibus, &c.* Id ipſum docet 2. part. compendij cap. 12. §. 1. vbi ſic loquitur: *Euenit enim ſæpiſsimè, vt is qui rapitur, non ſolum ceſſet ab operationibus ſenſuum externorum, ita vt omnino ignoret quid extra fiat,*

ſed

Digitized by Google

ſed etiam virtuti phantaſticæ, ac imaginatiuæ actio ſua peni tus denegetur, adeò, vt phantaſma nullum irruere valeat, aut ſi irruat, non rationis, volũtatiſq; ſuperioris virtute præmatur.

Coronidem etiam huic teſtimoniorum catenæ appo nat teſtimoum cœleſtis noſtræ Magiſtræ THERE-SIAE, quæ c.27. ſuæ vitæ de hac altiſsima contemplatione loquens, ſic inquit: *Pone el Señor lo que quiere que el alma entienda en lo muy interior del alma, y alli lo repreſenta ſin imagen, ni forma de palabras: y noteſe mucho eſta manera de hazer Dios que entienda el alma lo que el quiere, y grãdes verdades, y miſterios, porque muchas vezes, lo que entiendo quando el Señor me declara alguna viſion que quiere ſu Mageſtad repreſentarme, es aſsi; y pareceme que es a donde el Demonio ſe puede entremeter menos. Es vna coſa tan de eſpiritu, eſta manera de viſion, y de lenguaje, que ningun bullicio ay en las potencias, ni en los ſentidos a mi parecer, por donde el Demodio pueda ſacar nada, &c.* Ex quibus omnibus prima pars huius præpoſitionis Myſtici noſtri Doctoris, quæ de imaginum, ac phantaſmatum de nudatione agit, ſatis ſuperque, tàm quoad rem, quàm quoad loquendi modum tot Sanctorum Patrum illuſtriumque Doctorum teſtimonijs comprobata manet. 26

Nec ex huiuſmodi doctrina ſacrarum imaginum externarum vſus, ac debita reuerentia etiam perfectis, & contemplatiuis interdicitur, imò potiùs debitum earum vſum, & cultum Myſticus noſter Doctor ſuadet, vt infra oſtendemus, ſed ſolum cum prædictis Sanctis Patribus, & Doctoribus intendit Venerabilis noſter IOANNES, imagines internas rerum corporearum, & has nõ ſemper, ſed in ipſo contemplationis perfectæ actu, denudandas eſſe; quomodo autem vir perfectus circa externarum imaginum vſum ſe gerere debeat, infra, in propoſitione citata exproſeſſo declarabitur. 27

§. IIII.

§. IIII. *Animaduerſio circa ſtatutam doctrinam valde notanda.*

28 CAETERVM adhuc circa internarum imaginum denudationem, valde obſeruandum eſt, in earum numero nequaquam computari voluiſſe Myſticum noſtrum Doctorem, Chriſti Domini eiuſque humanitatis imagines, ita vt etiam in ſublimi hac contemplatione ſemper denudandæ ſint, quamuis etiam aliquando eas dimitendas eſſe aſſerat, quoties ſcilicet ipſemet Deus ad puræ diuinitatis ſublimem contemplationem mentem eleuat: quam doctrinam expreſſe traddit lib. 3. operis quod inſcribitur, *Subida del Monte Carmelo,* cap. 1. his verbis: *Y eſte eſtudio de oluidar, y dexar noticias, y figuras, nunca ſe entiende de Chriſto, y ſu humanidad, que aunque alguna vez en lo ſubido de la contemplacion, y viſta cencilla de diuinidad, no ſe acuerde el alma deſta ſantiſsima humanidad, porque Dios leuantò el eſpiritu de ſu mano a eſte como confuſo, y muy ſobrenatural conocimiento; pero hazer eſtudio de oluidarla, en ningunamanera conuiene, pues ſu viſta, y meditacion amoroſa ayudara a todo lo bueno, y por ella ſe ſubirà mas facilmente a lo muy leuantado de la vnion; y claro eſtà que aunque otras coſas viſibles, y corporales ſe ayan de oluidar, y eſtorben, no ha de entrar en eſte numero, el que ſe hizo hombre por nueſtro remedio, el que es verdad, puerta, camino, y guia para los bienes todos.* Quibus verbis nihil clariùs, nec conuenientiùs pro hac re dici poteſt.

29 Vnde eandem prorſus doctrinam docet Sancta Mater noſtra THERESIA, quæ & ſi valde reprobet eorum opinionem, qui humanitatis Chriſti Domini imagines data opera ab his, qui ad ſublimis contemplationis ſtatum iam accedunt, vel peruenerunt, relagandas eſſe ſen-

ſentiunt; tamen non præterea negat, imò potius expreſſè concedit aliquando in ſublimi contemplatione huius ſanctiſsimæ humanitatis præſentiam dimittendam eſſe, vel, vt melius dicam, vi huius ſublimis contemplationis diuinæ omnes formæ, & imagines etiam Domini, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti à Deo remouentur, vt manifeſtè conſtat ex eius expreſſo teſtimonio in eodemmet loco, vbi de hac re exprofeſſo agit; & prædictam opinionem reprobat, nempè cap. 22. ſuæ vitæ, vbi poſt eius longam reprobationem, vt pleniùs ſuam mentem explicaret, ſic ſubiungit: *Y entiendaſe bien eſte punto, que querria ſaberme declarar: quando Dios quiere ſuſpender todas las potencias, como en los modos de oracion, que quedan dichos, auemos viſto, claro eſtà, que aunque no queramos ſe quita eſta preſencia de la humanidad de Chriſto, entonces vaya enorabuena, dichoſa tal perdida, que es para gozar mas de lo que nos parece ſe pierde, porque entonces ſe emplea el alma toda en amar, a quien el entendimiento ha trabajado conocer. Y ama lo que no comprehendio, goza de lo que no pudiera tambien gozar, ſino fuera perdiendoſe aſsi, para (como digo) mas ganarſe. Mas que noſotros de maña, y con cuydado nos acoſtumbremos a no procurar con todas nueſtras fuerças, traer delante ſiempre (y pluguieſſe al Señor fueſſe ſiempre) eſta ſantiſsima humanidad, eſto digo, que no me parece bien, y que es andar el alma, como dizen, en el ayre, porque parece no trae arrimo por mucho que le parezca anda llena de Dios.* Idemque docet Manſione 6. cap. 6. vbi de hac eadem præſentia Chriſti Domini loquens, ſic ſubiungit: *Si de aqui la ſuſpendiere el Señor, muy enorabuena, que aunque no quiera le hara dexar en lo que eſtà, &c.*

Idipſum cum eodem temperamento docuit ſæpè 30
iam citatus Antiſtes Frater Bartolomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 11. §. 2. pagin. 97. his vberbis:

Mul-

Multorum ſententia fuit hanc vnionem quamuis eſſet, à quibuſcumque imaginibus poſſe impediri, licet eſſent imagines ipſæ vtiles, quæ animam ipſam diſpoſuerant, vt imagines myſteriorum humanitatis Chriſti, & etiam diuinorum attributorum, hoc tamen cauſe intelligendum eſt, ne erroris exiſtat occaſio; ſi enim intelligamus has imagines, dum ſe offerunt intellectui animæ iam immediatè quieſcentis, ac fruentis vnione diuina pura, non eſſe tenaciter recipiendas, nèc moroſè eo temporis articulo illis vocandum, aut rebus quas illæ repræſentant, ſed re vera claudendos eſſe ad eas mentis oculos regulariter loquendo, verum hoc fateamur neceſſe eſt: diuertere enim ad eas moroſe impedit progreſſum immediatè vnionis cum Deo. Si autem intelligamus has imagines quotieſcumque occurrunt purè contemplanti, atque amanti Deum, impedire, hebetareque vigorem, ac perfectionem Vnionis, credo falſum eſſe: experientia enim conſtat hoc ſæpè euenire, cùm homo in ſolum Deum toto mentis actu fertur; fit enim, vt eo tempore raptim occurrat intellectui hæc imago, videlicet hic Deus pro me homo factus eſt, ac crucifixus, hæ namque imagines non ſolum non impediunt, verùm etiam promouere, & augere ſolent vnionem amoris, atque admirationis ſuſpenſiua, imò nec imago peccatorum raptim tranſiens officiet, videlicet, hic Deus tot crimina pro ſua benignitate condonauit, nam hæc imago non perturbare, ſed quietem, mentis occaſionaliter adaugere ſolet, dummodo homo tunc non deſcendat ad ſpecialem ipſorum conſiderationem, ſed mox reſiliat in fontem aquæ viuæ, &c. Quibus in verbis Apoſtolicus hic vir rem hanc optimè explicat, ita vt nihil addendum ſuperſit, cum prædicto, namque temperamento omnia euitantur inconuenientia, ſicut etiam ex doctrina Myſtici noſtri Doctoris, quæ cum hac, & cũ ea, quam ex THERESIA noſtra retulimus, omninò coincidit, vt ex eius adducto teſtimonio manifeſtè conſtat. Id ipſum docuit D. Bonauentura de Theologia Myſtica

ſtica partic. 3. Taulerus cap. 25. inſtitutionũ, Molina Cartuſianus tractatu 2. de oratione capit. 6. §. 4. alijque Doctores.

31 Ex dictis deducitur, doctrinam hanc longiſsimè abeſſe ab octauo illo errore Beguardorum, & Beguinarũ, quem damnat Concilium Bienenſe, & Clemens V. in Clementina ad noſtrum de hæreticis, vbi prædictum errorem talem fuiſſe dicitur, quod ſcilicet in eleuatione corporis Ieſu Chriſti non debent aſſurgere, neque eidem reuerentiam exhibere, aſſerentes, quod eſſet imperfectionis eiſdem, ſi à puritate, & altitudine ſuæ contemplationis tantum deſcenderent, quod circa miniſterium, ſeu Sacramentum Euchariſtiæ, aut circa paſsionem humanitatis Chriſti aliqua cogitarent.

32 Hunc ergo errorem à doctrina tradita longiſsimè abeſſe ſatis conſtat: prædicti namque hæretici exteriorem cultum, & reuerentiam ſanctiſsimo Euchariſtiæ Sacramento debitam, necnon & omnem memoriam humanitatis Chriſti Domini, ab his qui ad contemplationis ſtatum peruenîſſent, volebant habitualiter excludere, hoc autem nullatenùs prædicti Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES ſuadent, quinimò oppoſitum omnino docent, vt conſtat tùm ex teſtimonio eius ſuprà, numero 28. adducto, tùm etiam ex multis alijs, quæ in eius operibus frequenter inueniuntur, cuiuſmodi eſt illud, quod habetur in lib. 2. Aſcenſus Montis Carmeli cap. 32. vbi loquens de ipſo tempore contemplationis, ſic inquit: *Entonces ſiempre ha de procurar eſtarſe con ſoſiego el entendimiento, ſin entremeter otras formas, figuras, ò noticias particulares, ſino fuere muy de paſſo, y no muy procuradas, ſino con ſuauidad de amor para encẽderſe mas. Pero fuera deſte tiempo en todos ſus exercicios, actos, y obras ſe ha de valer de las memorias, y meditaciones*

buenas de la manera que ſintiere mayor deuocion, y prouecho: particulariſsimamente de la vida, paſsion, y muerte de Nueſtro Señor Ieſu Chriſto, para conformar ſus acciones, exercicios, y vida con la ſuya, &c. Et cap. 7. eiuſdem libri loquens de exercitio imitationis Chriſti, ſic inquit: *Y ſi de eſſe exercicio ay falta, que es el total, y la rayz de las virtudes, todas eſtotras maneras es andar por las ramas, y no aprouechar, aunque tengan muy altas conſideraciones, y comunicaciones, porque el aprouechar no ſe halla ſino imitando a Chriſto, que es el camino, la verdad, y la vida, y ninguno viene al Padre ſino por el, y el dize tambien, yo ſoy la puerta ſi alguno por mi entrare ſaluarſe ha. De donde todo eſpiritu que quiere yr por dulçuras, y facilidad, y huye de imitar a Chriſto, yo no le tendria por bueno, &c.*

33 Quæ teſtimonia valdè notanda, & perpendenda ſunt, quia ex eis euidenter apparet quantum aduerſetur doctrina Myſtici noſtri Doctoris erroribus prædictorum hæreticorum, cæterorumque, qui Illuminati dicuntur. Solum ergo IOANNES noſter alijque Doctores Catholicæ aſſerunt, in illo tempore perfectæ contemplationis, quando ſcilicet Deus mentem ad ſolius diuinitatis cognitionem eleuat, formas rerum corporearum relinquendas eſſe, internas verò imagines humanitatis Chriſti, ſiue ſint cum cooperatione, & miniſterio phantaſmatum, ſiuè pure intellectuales (vt re verà eſſe poſſunt) ſolùm cum temperamento iam explicato admitti debere. Et hæc de prima parte huius propoſitionis.

§. V. Secunda propoſitionis pars declaratur, & elucidatur.

QVOD verò attinet ad ſecundam eiuſdem propoſitionis partem, in qua Myſticus noſter Doctor aſſeſit eum, qui ad ſublimen hanc contemplationem iam perventurus eſt, debere intellectum ab actibus diſcurſiuis denudare, & in ſimplici quodam veritatis æternæ intuitu permanere, duplicem etiam ſenſum, & vtrumque verum poteſt habere. 34

Primus eſt, quod loquendo de contemplatione ſupernaturali, quæ fit ſecundum humanum modum, debet dari denudatio ab actibus diſcurſiuis ad hunc ſenſum, quòd ſcilicet, & ſi iam præceſſerint tales actus, tum tamen iam non remaneant, ſed ſola ſimplex, & vniformis veritatis æternæ intuitio; quam doctrinam expreſsè dodocet D. Thom. ex D. Dionyſ. 2.2. quæſt. 180. art. 6. ad 2. his verbis: *Oportet, quod in anima, antequã ad iſtam vniformitatem perueniatur, remoueatur ſecunda difformitas, quæ eſt per diſcurſum rationis, & hoc idem contingit, ſecundũ quòd omnes operationes animæ reducuntur ad ſimplicẽ contẽplationem intelligibilis veritatis, & hoc eſt quod ſecundo dicit, quòd neceſſaria eſt vniformis conuolutio intellectualiũ virtutũ ipſius vt ſcilicet ceſſante diſcurſu, figatur eius intuitus in contẽplatione vnius ſimplicis veritatis, &c.* Quam etiam doctrinã expreſsè tenet in 3. diſt. 35. q. 1. art. 2. quæſtiuncul. 2. in corpore, vbi contemplationem ab inquiſitione rationis, ſeu diſcurſu, tanquam terminum illius diſtinguit, & deinde in ſolutione ad primum aſſerit, hominem, quoad hunc actum contemplationis modum cognoſcendi Angelorũ per ſimplicem intuitum attingere, ſic enim habet, *ad primum dicendum, quod homo in quantum eſt contemplatiuus*

eſt aliquid ſupra hominem, quia in intellectus ſimplici viſione, cōtinuatur homo ſuperioribus ſubſtantijs, quæ intelligētiæ, vel Angeli dicuntur, &c. Similiaque docet in 2. diſt. 10. q. 1. art. 4. ad 2. & 2. 2. quæſt. 9. art. 1. ad 1. & ſuper cap. 7. & 11. de diuinis nominibus.

35 Conſonat D. Auguſtinus lib. de quantitate animæ cap. 33. vbi contemplationem vocat: *Manſionem quandam ſerenitatis, & æternitatis afflatum*: Quod etiam docuit D. Bernardus lib. de ſcala clauſtrali, contemplationem, ſic diffiniens: *Contemplatio eſt mentis in Deum ſuſpenſa eleuatio*. Et libro 2. de conſideratione ad Eugenius: *Eſt* (inquit) *vnus certus intuitus animæ, de quacumque re, ſiue apprehenſio veri non dubia*: Quem contemplationis actum D. Dionyſius capit. 4. de diuinis nomin. appellauit motum circularem, iuxta expoſitionē D. Thom. dicta q. 180. art. 6. eundemque actum comparat Ricardus de Sancto Victore citatus à Suarez tom. 2. de Relig. lib. 2. de oratione cap. 10. quieti quā nonnullæ âues interdum in alta Regione aëris retinent, vbi poſtquam aſcenderunt, quaſi ſuſpenſæ immobiliter in vno loco manent: ac tandem doctrinam hanc docent communiter omnes Theologi, vt videre eſt in Suarez libro 2. iam citato capit. 9 & 10. & ideò ſumpta hac parte propoſitionis in hoc ſenſu, adeò vera eſt, vt nullatenus poſsit ab aliquo viro mediocriter docto de ea dubitari.

36 Secundus verò eiuſdem ſecundæ partis huius propoſitionis ſenſus eſt, quòd in contemplatione illa ſupernaturali, quæ fit ſupra humanum modum, quæque ad donum intellectus valdè eleuatè operantem pertinet, iuxta ea, quæ diximus ſupra numero 3. non datur diſcurſus aliquis, ſed ſola ſimplex, & nuda veritas æternæ intuitio, & ideò debere eum, qui hunc contempla-

tionis ſublimem gradum impedire nō vult, ſed ſe ad illud debito modo diſponere, debere, inquam, actus ratiocinatiuos, ſeu diſcurſiuos relinquere, vt ſic ſimplicem hanc veritatis æternæ intuitionem à Deo infuſam ſine impedimento recipere poſsit.

Quam doctrinam veriſsimam eſſe in dubium verti non poteſt: ſi enim contemplatio illa ſupernaturalis, quæ ſecundum humanum modum fit, cùm ſit longè hac inferior, diſcurſus imperfectionem ſecum concomittanter non admittit, quanto magis ſupernaturalis hæc contemplatio, quæ ſupra humanum modum eſt, atque adeò longè eleuatior, imperfectionem hanc omninò excludet, ita ſcilicet, vt nullomodo ex vi ſua diſcurſiuos actus ſiue antecedenter, ſiue concōmittanter exigat, ſed modum operandi ſupra humanum modum, atque adeò non per diſcurſum, ſed admodum Angelorum per modum ſimplicis intuitionis importet. 37

Vnde doctrinam hanc expreſſe docet D. Thom. in 3. diſt. 34. quæſt. 1. art. 2. in corpore his verbis: *Quod autem ſpiritualia quaſi nuda veritate capiantur, ſupra humanum modum eſt, & hoc facit donum intellectus, qui de auditis per fidem mentem illuſtrat, vt dicit Gregorius*, vbi particula illa *quaſi nuda veritate*, ad propoſitum perpendenda eſt, ſed clariùs id ipſum expreſit Sanctus Doctor in eodem 3. diſtinct 35. quæſt. 2. art. 2. quæſtiuncul. 1. in corpore, vbi ſic loquitur: *Si aliqua ſunt, quæ ſtatim ſine diſcurſu rationis apprehendantur, horum non dicitur eſſe ratio, ſed intellectus, ſicut principia prima, quæ quiſque ſtatim probat audita, ſicut autem mens humana in eſſentiam rei non ingreditur niſi per accidentia, ita etiam in ſpiritualia non ingreditur niſi per corporalia, & ſenſibilium ſimilitudines, vt Dionyſius dicit: Vnde fides, quæ ſpiritualia in ſpeculo, & ænigmate quaſi inuoluta tenere facit, humano modo mentem perficit, & ideò virtus* 38

Digitized by Google

eſt, ſed ſi ſupernaturali lumine mens in tantum eleuetur, vt ad ipſa ſpiritualia aſpicienda introducatur, hoc ſupra humanum modum eſt, & hoc facit intellectus donum, quod de auditis mentem illuſtrat, vt ad modum primorum principiorum ſtatim audita probentur, & ideò intellectus donum eſt. Quibus verbis nihil ad propoſitum noſtrum expreſſiùs, & efficatiùs dici potuit, quod etiam à fortiori conuincitur, ex his, quæ numero præcedenti circa contemplationem, quæ ſecundum humanum modum ſit diximus.

39 Vnde in quouis ſenſu intellligatur prædicta propoſitio Myſtici noſtri Doctoris, nempè ſiue intelligatur de contemplatione ſupernaturali, quæ fit ſecundum humanum modum, ſiue de alia eleuatione, quæ humanum modum excedit, veriſsimam, & indubitatam doctrinam de denudatione actuum diſcurſus, ſiue ratiocinationis continet, vt mirum ſit potuiſſe aliquem Theologum hoc indubium reuocare. Et quamuis ex teſtimonijs adductis ſatis ſuperque, id ipſum probatum maneat, aliqua tamen alia ſubiungemus, in quibus eadem doctrina, & loquendi modus expreſsè continetur.

§. VI. *Pluribus Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE, & aliorum Doctorum teſtimonijs eadem doctrina comprobatur.*

40. HANC ergo doctrinam, ſæpiſsimè docet S. Mater noſtra THERESIA, præcipuè verò cap. 10. ſuæ vitæ, vbi de hac contemplatione ſic loquitur: *Ama la voluntad, la memoria me parece eſtà caſi perdida, el entendimiento no diſcurre a mi parecer, mas no ſe pierde; mas como di go no obra, ſino eſtà como eſpantado de lo mucho que el entiende;*

tiende, porque quiere Dios entienda, que de aquello que ſu Mageſtad le repreſenta ninguna coſa entiende, circa quem locum marginalem quandam notam ſapientiſsimus Magiſter Luiſius Legionenſis apponit his verbis: *Dize que no obra el entendimiento, porque como ha dicho, no diſcurre de vnas coſas en otras, ni ſaca conſideraciones, porque le tiene ocupado, entonces la grandeza del bien que ſe le pone delante, pero en realidad de verdad ſi obra, pues pone los ojos en lo que ſe le preſenta, y conoce que no lo puede entender como es. Pues dize no obra, eſto es no diſcurre, ſino eſtà como eſpantado de lo mucho que entiende, eſto es, de la grandeza del objeto que ve, no porque el entienda mucho del, ſino porque vee que es tanto el en ſi, que no le puede enteramente entender, &c.*

Idem expreſsè docet eadem Sancta THERESIA 41
Manſione 4. cap 3. vbi ſic loquitur: *Lo que entiendo, que mas conuiene que ha de hazer el alma, que ha querido el Señor meter en eſta morada, es que ſin ninguna fuerça, ni ruydo procure ataxar el diſcurrir el entendimiento, mas no ſuſpenderle, ni el penſamiento, ſino que es bien que ſe acuerde, que eſtà delante de Dios, y quien es eſte Dios; ſi lo miſmo que ſintiere en ſi le embebiere, enorabuena, mas no procure entender lo que es, porque es dado a la voluntad, dexela gozar ſin ninguna induſtria, mas de algunas palabras amoroſas, &c.* Et in libro viæ perfectionis cap. 15. ſic loquitur: *En la contemplacion perfecta habla ſu grandeza ſuſpendiendole el entendimiento, y atajandole el penſamiento, y tomandole, como dizen la palabra de la boca, que aunque quiere no puede hablar, ſino es con mucha pena, entienda que ſin ruydo de palabras le eſtà enſeñando eſte Maeſtro diuino, ſuſpendiendo las potencias, porque entonces antes dañarian, que aprouecharian ſi obraſen, &c.* Et ſtatim ſubiungit: *Eſta, hijas, es contemplacion perfecta, aora entendereis*

la diferencia que ay della , a la oracion mental , que es lo que queda dicho ; penſar , y entender lo que hablamos, y con quien ablamos, y quien ſomos los que oſamos hablar con tan gran Señor, penſar eſto, y otras coſas ſemejantes, es oracion mental, rezar el Pater Noſter, y Aue Maria, o lo que quiſieredes, es oracion vocal; en eſtas dos coſas podemos algo noſotros , con el fauor de Dios , en la contemplacion que aora dixe , ſu Mageſtad es el que todo lo haze, que es obra ſuya ſobre nueſtro natural, &c.

42 Vnde capit. 15. ſuæ vitæ reprobat pro tempore huius contemplationis actus diſcurſiuos ſic aſſerens: *Entienda que no ſe negocia bien con* Dios *a fuerça de braços , y que eſtos ſon vnos leños grandes pueſtos ſin diſcrecion , para ahogar eſta centella, y conozcalo, y con humildad diga,* Señor *que puedo yo aqui? y no haga caſo del entendimiento , que es vn moledor*, & cap. 12. ſuæ vitæ ſic de hac contemplatione loquitur: *En la Myſtica Teologia que comence a dezir , pierde de obrar el entendimiento, porque le ſuſpende* Dios, *como deſpues declarare; mas preſumir, ni penſar de ſuſpenderle noſotros , es lo que digo , no ſe haga , ni ſe dexe de obrar con el , porque nos quedaremos bobos, y frios, y ni haremos lo vno, ni lo otro, que quando el* Señor *le ſuſpende, y haze parar, dale de que ſe eſpante, y en que ſe ocupe, y que ſin diſcurrir entienda mas en vn Credo, que noſotros podemos entender con todas nueſtras diligencias de tierra en muchos años, &c.*

43 Circa quem locum citatus Magiſter Luiſius Legionenſis in Marginali nota , ſic inquit: *El ſuſpender* Dios *el penſamiento, ò entendimiento de q̃ habla aqui la Santa Madre, y la llama Myſtica Theologia , es preſentarle delante vn vulto de coſas ſobrenaturales, y diuinas, è infundir en el gran copia de luz para que las vea con vna viſta ſimple, y ſin diſcurſo, ni conſideracion, ni trabajo; y eſto con tanta fuerça, que no puede atender a otra coſa, ni diuertirſe, y no para el negocio en*

ſolo

ſolo ver; y admirar, ſino paſſa la luz a la voluntad, y tornaſe fuego en ella, que la enciende en amor, demanera que quien eſto padeze por el tiempo que lo padeze, tiene el entendimiento enclauado en lo que ve, y eſpantado dello y la voluntad ardiendo en amor dello miſmo, y la memoria del todo ocioſa, porque el alma ocupada con el gozo preſente, no admite otra memoria. Pues deſte eleuamiento, ò ſuſpenſion, dize que es ſobrenatural, quiere dezir, que nueſtra alma en ello, mas propiamente padeze, que haze, y dize que nadie preſuma eleuarſe deſta manera, antes que le eleuen, lo vno, porque excede toda nueſtra induſtria, y aſsi ſerà en valde, lo otro, porque ſerà falta de humildad. Plura alia teſtimonia cœleſtis noſtræ Magiſtræ adducere poſſemus, in quibus eandem tradit doctrinã, quæ tamen prolixitatis euitandæ gratiæ, & quia ea, quæ retulimus ſatis ſuperque intentum noſtrum probant omittimus.

Id ipſum optima comparatione explicuit ſæpè citatus Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 13. §. 3. hic verbis: *Cùm ergo ardenter amantes, Deum intimè ſentiant, vt dictum eſt, meritò Deum videre dicendi ſunt, ſimilis namque fiunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſuggenti, qui plerumque nil videt, aut audit, aut ſaltim ſe videre, & audire non iudicat, experimentali ſolum delectatione, & lætitia occupatus: par eſt affectualis cognitio Theologorum Myſticorum delitijs affluentium ſuper dilectum ſuum,* & cap. 12. circa finem, ſic inquit: *Oratio eſt eleuatio mentis in Deum, ergo perfecta oratio perfecta erit eleuatio, hæc autem non fit niſi amoris, ac deſiderij vehementia, licèt orans non intelligat ſe tunc aliquid poſtulare. Vndè Beatus Antonius dicebat eum, quì perfectè orat non intelligere ſe aliquid petere, non enim orans ſupra ſe reflectitur, non componit, aut diuidit, ſed puro ſimplicique amoris actu ſoporatur cũ Propheta dicens, in pace, & in id ipſum dormiam, & requieſcam.* 44

eam. Et hæc eſt plena pax, ac ſumma huius vitæ fœlicitatis, quæ omnem ſenſum exuperat, &c. Et cap. 12. eiuſdem compẽdij diſcurſiuos actus à contemplatione excludit, eam ex hoc à meditatione diſtinguens, his verbis: *Meditatio, cùm ſit certæ veritatis inquiſitiua, laborat cum fructu, contemplatio circumuolat ſine labore, cum fructu tamen maximo: non enim moratur in inquiſitione, ſed in admiratione; meditatio ſi debitè fit, tranſit in contemplationem: facta namque ſedula veritatis inquiſitione, denudatis inſuper vehemẽti ſtudio, rerum quiditatiuis ab omnibus accidentibus, & circunſtantijs generatur ex ea aſsiduitate quidam habitus, purificatur lumen intelligẽtiæ, tantoque fit acutius diuinis ſpectaculis inſpiciendis quanto à ſenſibilibus eſt liberius: contemplans enim, vt dicit Auguſtinus de Trinitate, ſimilis fit homini in excelſi montis cacumine reſidenti, quò nec nubes, nec venti attingunt, ideò ibi liberius oculos poteſt circumagere, & ad ſerenum ſolis iubar extẽdere, ob cœli puritatem, & tranquillitatem Regionis, ita quãdiù menti licitum eſt in arce intelligentiæ ſine delapſu ad inferiora morari, libero intuitu poterit diuinas perfectiones cõtemplari, &c.* Et paucis interpoſitis ſubiungit: *Contemplatores ergo viri habitant in regione æternitatis, & perſpicuitatis, poſiti namque ſunt extra omnem fluctuationem, & deſideriorum confuſionem infinitam, & in auram quandam libertatis ſerenam euolantes aſſurgunt, quorũ vita non minus differt à reliquorum hominum vita, quàm ipſi homines à pecoribus, &c.*

45 Eandem doctrinam tradit noſter Hieronymus à Mater Dei, aliàs Gratianus, in annotationibus ad c.6. libri S. Matris noſtræ THERESIAE, qui inſcribitur *Conceptos del amor de Dios*, ſuper Cantica, in illo ergo loco, ſic inquit prædictus auctor. *Aunque parece que el alma no obra, quando eſtà en eſta diuina embriaguez, nunca eſtà ocupada en obras mas altas que las que entonces haze, porque ſi bien los*

ſinti-

Digitized by Google

ſentidos exteriores, la imaginacion, y apetitos eſtan dormidos, y ſin hazer nada, el entendimiento, y la voluntad eſtan obrando altiſsimamente, porque el entendimiento eſtà entendiendo a Dios, y atentamente eſcucha lo que Dios alli le habla, y recibe la luz diuina, y conoce el orden de la caridad, que Dios *en aquel punto le mueſtra. Verdad es que no obra con diſcurſo, ni meditacion, buſcando, y coligiendo vnas razones de otras, pero eſtà entendiendo con atencion, y eſta es la cauſa porque algunas vezes la Beata Madre* T E R E S A, *y otras perſonas eſpirituales dizen, que el entendimiento eſtà atodo, y que no obra, quieren dezir, no diſcurre, ni medita, ni obra como ſuele obrar; aſsi como quando vno entra en la eſtancia de vn pintor donde ay excelẽtes pinturas, anda diſcurriẽdo de vnas en otras y hablando de cada vna lo que le parece; mas quando llega a vn quadro excelentiſsimo, quedaſele mirando ſuſpenſo, y la boca abierta ſin poder hablar nada, pero al fin le mira; la voluntad eſtà amando pero detenida en ſolo amor a Dios, &c.* Et ſtatim ſubiungit: *No ay mejor exemplo para eſto, que el de el Niño, que eſtando durmiendo le mete la madre el pecho en la boca, porque eſte niño verdaderamente chupa, traga, y mama la leche, aunque por eſtar durmiendo no ſabe como, &c.* 46

Denique cæteri omnes Sancti Patres, & Doctores quorum teſtimonia ſuprà adduximus aſſerentium debere reperiri in hac ſublimi contemplatione corporearum imaginum denudationem, eiſdem in locis aſſerunt, debere etiam reperiri denudationẽ ratiocinationis, ſeu actuũ diſcurrendi, & in ſola, & quieta veritatis æternæ intuitione, & contemplatione debere mentem permanere, vnde ab alijs teſtimonijs pro hac re referendis prolixitatis euitandæ gratia abſtinebimus.

(.·.)

§. VII.

§. VII. *Tacita quædam obiectio præcluditur.*

47 NEQVE ex hoc quod ab huiuſmodi contemplatione actus diſcurſiui excludantur, excluditur memoria, & attenta conſideratio humanitatis Chriſti aliorumque myſteriorum eius, vt paſsionis, mortis &c. Hæc namque memoria ſine diſcurſu poteſt in ſublimi contemplatione optimè haberi, vt expreſſè docet Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 7. Manſionis ſextæ vbi ſic loquitur. *Ya ſabeys que diſcurrir con el entendimiento es vno y repreſentar la memoria al entendimiento es otro: llamo yo meditacion, diſcurrir con el entendimiento deſta manera: començamos a penſar en la merced que nos hizo Dios en darnos a ſu Vnico Hijo, y no paramos alli, ſino vamos adelante, &c. Y es admirable, y muy meritoria oracion, eſta es la que digo, que tendran razon de dezir, que no pueden tener las que han llegado a lleuarlas Dios a coſas ſobrenaturales, y a perfecta contemplacion, mas no terna razon ninguna, ſi dize que no puede detenerſe en eſtos miſterios, y traerlos preſentes muchas vezes, en eſpecial, quando los celebra la Ygleſia Catolica. Ni es poſible que pierda memoria el alma que ha recebido tanto de Dios; de mueſtras de amor tan precioſas, porque ſon viuas centellas, para encenderla mas en el que tiene a Nueſtro Señor, ſino que no ſe entiende, porque entiẽde el alma eſtos miſterios, por manera mas perfecta, y es q̃ ſe los repreſenta el entendimiẽto, y eſtampanſe en la memoria, demanera, que de ſolo ver al Señor caydo con aquel eſpantoſo ſudor, aquello le baſta, para no ſolo vna hora, ſino muchos dias, mirando con vna cencilla viſta quien es, y quan ingratos hemos ſido a tan gran pena. Luego acude la voluntad, aunque no ſea con ternura, a deſear ſeruir en algo tan gran merced, y a deſear padezer algo por quien tanto padecio por el, y otras coſas ſemejantes, en que*

ocupa

ocupa la memoria, y el entendimiento, y creo que por eſta razon no puede paſſar a diſcurrir mas en la paſsion, y eſto le haze parecer no puede penſar en ella. Y ſi eſto no haze, es bien que lo procure hazer, que yo ſe que no lo impidira la muy ſubida oracion, y no tẽgo por bueno, que no ſe exercite en eſto muchas vezes: ſi de aqui la ſuſpendiere el Señor, muy enorabuena que aunque no quiera la hara dexar en lo que eſtà: tengo por muy cierto, que no es eſtoruo eſta manera de proceder, ſino grã ayuda para todo bien, lo q̃ no ſeria, ſi mucho trabajaſe en el diſcurrir, que dixe al principio, y tengo para mi q̃ no podra quiẽ ha llegado a mas, &c. Quibus in verbis expreſsè docet, quonam pacto ſine actibus diſcurſiuis, memoria, & conſideratio Myſteriorum humanitatis Chriſti Domini in contemplatione perfecta reperiri poſsit. Vnde ex eo, quod Myſticus noſter Doctor denudationem diſcurſuũ pro tempore huius cõtemplationis ſuadeat, nequaquam hanc memoriam reijciendam eſſe docet, vtpote cum hac ſublimi contemplatione compatibilem, ſed circa hoc regula ſupra num. 28. 29. & 30. ex ipſomet, & ex alijs Doctoribus Myſticis relata, ſeruanda eſt.

§. VIII. *Animaduerſio notatu digna pro debita traditæ doctrinæ intelligentia.*

ILLVD ſolum obſeruare in præſenti oportet, doctrinam hanc de denudatione actuum diſcurrendi, ac meditandi, ſicuti & illam, quæ denudatione imaginum agit, debere intelligi ſolum pro tempore huius contemplationis, nam pro alijs temporibus ſemper debet, quis quantumuis perfectus ſit in bonis, & ſanctis cogitationibus, ac meditationibus actibuſque virtutum, præcipuè verò in Chriſti Domini meditatione exerceri, vt ex- 48

preſsè

liſti Theoria intentiſſime terreni operis aliquando diuelli, &c.

Quod etiam docuit Diuus Gregorius lib. 5. mor. capit. 23. dicens: *Nec enim in ſuauitate contemplationis intimè diu mens figitur, quia ad ſemetipſum immenſitate lucis reuerberata reuocatur. Cùmque internam dulcedinem deguſtat amore æſtuat, ire ſuper ſemetipſam nititur, ſed ad infirmitatis ſuæ tenebras fracta relabitur, & magna virtute proficiens, videt quia videre non poteſt hoc, quod ardenter diligit, nec tàm ardenter diligeret, niſi aliquatenus videret, non ergo ſtat, ſed tranſit ſpiritus, quia ſupernam lucem noſtra nobis contemplatio, & inhiantibus aperit, & mox infirmantibus abſcondit.* Qua de cauſa Diuus Auguſtinus lib. 7. confeſsion. capit. 17. ſic cum Deo loquens inquit: *Rapiebar à te decore tuo, moxque diripiebar abs te pondere meo, & ruebam in iſta cum gemitu, & pondus hoc conſuetudo carnalis, &c.* Idemque lib. 10. confeſsion. capit. 40. repetit, de qua etiam ſublimi contemplatione loquens Diuus Bernardus lib. de amore Dei, capit. 4. inquit: *Hic eſt finis, hæc eſt conſummatio, hæc eſt perfectio, hæc eſt pax, hoc eſt gaudium diuinum, hoc eſt gaudium in Spiritu Sancto, hoc eſt ſilentium in cœlo, quamdiù quippè ſumus in hac vita, hoc fœliciſſima pacis ſilencio in cœlo, id eſt, in anima iuſti, quæ ſedes eſt ſapientiæ, aliquando fruitur affectus, ſed hora eſt dimidia, vel quaſi dimidia intentio vero de reliquis cogitationibus diem feſtum aget ibi perpetuum, &c.* Egregie etiam Ricardus de præparatione ad contemplationem cap. 76 explicans illud Pſalm. *Quis aſcendet in montem Domini, aut quis ſtabit in loco ſancto eius?* Ita ait: *Rarum valde in hunc montem aſcendere, ſed multo rarius in eius vertice ſtare, & ibi moram facere, rariſſimum autem ibi habitare, &* 51
in monte requieſcere. Conſonat Sancta Mater Noſtra

THE-

THERESIA cap. 28. ſuæ vitæ, vbi ſic inquit: *Noteſe eſto, que a mi parecer, por largo que ſea el eſpacio de eſtar el alma en eſta ſuſpenſion de todas las potencias, es muy breue quando eſtuuieſſe media hora, es muy mucho, yo nunca a mi parecer eſtuue tanto, &c.* Sed circa hoc videri poteſt noſter Thomas à Ieſu lib. 1. de contemplatione cap. 10. vbi de eo ex profeſſo agit.

51 Cæterum quomodo hæc breuis mora contemplationis intelligenda ſit, optimè explicuit D. Thom. 2. 2. quæſt. 181. art. 8. vbi poſtquam in corpore articuli docuerat, vitam contemplatiuam non ſolum ſecundum ſuã naturam, ſed etiam quoad nos diuturnam eſſe, eò quòd competit nobis ſecundum actionem in corruptibilis partis animæ, ſcilicet ſecundum intellectum, & etiam quia in operibus contemplatiuis corporaliter non laboramus, poſtea in ſolutione ad ſecundum argumentum, in quo authoritatis Auguſtini, & Gregorij ſupra à nobis adductas breuitatem contemplationis ſtatuentes ſibi obiecerant, ſic reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod nulla actio poteſt diu durare in ſui ſummo, ſummũ autem contemplationis eſt, vt attingat ad vniformitatem diuinæ contemplationis, vt dicit Dionyſius ſicut ſupra poſititum eſt, vnde & ſi quãtum ad hoc contemplatio diù durare non poſsit, tamen quantum ad alios contemplationis actus poteſt diù durare.* In quo teſtimonio optimè quomodo hæc diuturnitas vitæ contemplatiuæ ſecundum alios minùs perfectos actus ſimul cum breuitate ipſius cõtemplationis, ſecundùm eius perfectiſsimum, & vniformem actum, cohærere poſsit explicat, de quo etiam agit noſter Ioannes à Ieſu Maria in ſchola orationis tractatu 8. dub. 15. Suarez lib. 2. de Relig. cap. 10. & alijs.

52 Ex hac ergo doctrina demonſtratum manet, denudationem illam, tàm à formis imaginarijs, quàm ab actibus diſcur-

diſcurſiuis, de qua Myſticus noſter Doctor agit eam ſuadens, nō eſſe intelligendá pro omni tēpore, imò nec pro longo tempore etiam in his, qui ad ſublimis contemplationis ſtatum deuenére, ſed ſolum pro illo breui tempore pro quo talis contemplatio vniformis, & perfecta durat; in alijs verò tēporibus debere vnunquemq; quantumuis perfectū formis imaginarijs rerū vtilium, necnon, & actibus diſcurſiuis circa illas vti, vt ſatis ex ipſiuſmet IOANNIS noſtri teſtimonijs ſupra n. 32. oſtendimus, & infra etiam c. 4. ſequenti n. 8. & 9. oſtendemus, & ideò quoad hanc etiam partē huius propoſitionis doctrina omnino vera, & Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonio conformis eſt; & ita nullus Illuminatorū error ei adſcribi poteſt, niſi etiam communi Sanctorum Patrū doctrinæ adſcribatur, quin potius prædictis erroribus manifeſtè, & expreſsè Myſticus noſter Doctor in teſtimonijs eius iam citatis contradicit. Et hæc de ſecunda parte huius propoſitionis.

§. IX. *Tertia propoſitionis pars elucidatur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.*

TERTIA denique pars eiuſdem propoſitionis ſta- 53
tuens ſignum, quod contemplationis ſtudioſus debet in ſe agnoſcere ad hoc, vt prædictam denudationem, de qua huc vſque locuti ſumus, faciat, quòd ſcilicet in actibus diſcurſiuis, & in operatione imaginationis, in quibus anteà ſe exercebat, nequaquam voluptatem iam ſicut antea, ſed potiùs tædium, & faſtidium capiat, imò nec iam huiuſmodi actus exercere poſsit, ſed ſolum ſimplicem quandam, & quietam ad Deum attentionem amore diuino aſſociatam appetat, hæc inquam pars veriſsima, & vtiliſsima eſt, ita vt rationabiliter de ea dubitari

N non

non poſſe videatur.

Vnde eandem prorſus Doctrinam, & eadem om-
54 nino ſigna ad idem propoſitum aſsignat ſublimis ille Myſticus Doctor Ioannes Taulerus cap. 35. Inſtituit. his verbis: *Cæterum, tria ſunt ex quibus aduerti poteſt, quando iam dictæ imagines abdicandæ ſint, ne, vel citius, quam oportet, repudientur, vel nimis diù eiſdem inhæreatur. Primum eſt, quando quidquid auditu percepimus, vel intellectu cum tedio reſpicimus. Secundum, quando quidquid audimus, vel intelligimus nulla nos delectatione afficit. Tertium, cum intra nos eſuriem deſideriũq; ſummi boni illius, quod tamẽ apprehendere non valemus, magis, ac magis creſcere ſentimus, ita vt dicamus: Domine Deus meus, vltra iam procedere nequeo, orare meum eſt, annuere tuum. Hæc tria quiſquis in ſe ipſo deprehenderit, non ſolum poterit, ſed & debebit eas de quibus prædiximus imagines ſanctas, & opera rationabiliter abdicare. Sed dicat aliquis, cui ergo ſpiritus inhæret, cunctis repudiatis imaginibus? Planè nulli omnino inhæret, ſed totus ab omnibus nudus eſt, ſi enim alicui inniteretur, hoc ipſum imago foret: ſponte ergo, amoris elegit ſuſpendium, à quo nec abſolui vnquam deſiderat, niſi ſuus eum conditor abſoluat, ſicut & Iob ſanctus ait, ſuſpẽdium elegit omnia mea, &c.*

55 Eandem doctrinam expreſsè habet Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 7. Manſion. 6. vbi ſic loquitur: *Ay algunas almas, y ſon artas las que lo han tratado conmigo, que como el Señor las llega a dar contemplacion perfecta, querrianſe ſiempre eſtar alli, y no puede ſer, mas quedan con eſta merced del Señor, de manera, que deſpues no pueden diſcurrir en los miſterios de la paſsion, y de la vida de Chriſto, como antes, y no ſe que es la cauſa, mas es eſto muy ordinario, que queda el entendimiento muy inabilitado para la meditacion, creo que deue ſer la cauſa, que como en la meditacion es todo buſcar a Dios, como vna vez ſe halla, y queda el alma acoſtumbra-*

tumbrada por obra de la voluntad, a tornarle a buſcar, no quiere canſarſe con el entendimiento, &c. Quibus verbis nihil clarius dici potuit ad propoſitum, idemque repetit ſæpè toto illo capite, & cap. 25. viæ perfectionis de hac eadem contemplatione perfecta loquens, inquit, quòd dum anima eſt in alia: *Aunque quiere no puede hablar ſino es con mucha pena, entiende que ſin ruydo de palabras la eſtà enſeñando eſte Maeſtro* Diuino, *ſuſpendiendo las potencias, porque entonces antes dañarian, que aprouecharian, ſi obraſe.*

Hanc eandem doctrinam docent plures alij Docto- 56
res, cuiuſmodi ſunt Beatus Thomas de Villanueua in Cant. fol. 124. Magiſter Luiſius Legionenſis in marginali nota ſupra relata numero ad cap. 12. vitæ Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE, Frater Baſilius Legionenſ. in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 3. Aluarado tom. 1. artis bene viuendi lib. 2. cap. 41. art. 3. & plures alij.

Tandem circa hanc etiam partem aduertimus, id 57
ipſum intelligendum eſſe ſolum pro tempore contemplationis non autem pro alijs temporibus, vt ex teſtimonijs Myſtici noſtri Doctoris ſupra numero 32. adductis manifeſtè conſtat, per quod omnes errores hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, manifeſtè excluſi, & damnati manent, nulloque pacto poſſunt etiam per leuem ſuſpitionem huic doctrinæ Venerabilis noſtri IOANNIS tales errores adſcribi, niſi eodem modo communi Sanctórum Patrum, & aliorum illuſtrium Doctorum, quorum teſtimonia retulimus, doctrinæ (quod abſit) adſcribantur.

CAPVT IIII.

Quarta, & præcipua propoſitio elucidatur, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur.

1 ACCEDAMVS iam ad quartam, & præcipuam propoſitionem, quam non in vno dumtaxat loco, ſed in multis docet Myſticus noſter Doctor, & ideò eius verba formalia non referemus, ſed ſolum doctrinam, quàm ſæpè repetit, quæq; in ipſo præcipuè notata eſt, proponemus. Aſſerit igitur ſæpè Venerabilis noſter IOANNES, quòd in ſublimi contemplatione, *anima non operatur ex ſe, cùm ſuis potentijs, ſed quòd in illa Deus intelligentiam, & ſpiritualem ſaporem operatur, & quòd ipſa paſſiuè ſe habet, ad hanc intelligentiam à Deo recipiendam*, ita enim habet lib. 2. Aſcenſus Montis Carmeli cap. 15. & in eodem lib. cap. 31. & in lib. qui inſcribitur, *llama de amor viua*, Cant. 3. verſ. 3. §. 6. & 7. & alibi ſæpè, qua etiam de cauſa huiuſmodi contemplationem appellat, *otium, & rerum obliuionem*, vt videre eſt lib. 2. citato Aſcenſ. Montis Carmeli cap. 14. & citation. §. 6. & 7. in quo etiam loco aſſerit tunc *ſpiritum anihilari*, ac tandem eandem contemplationem appellat, *Somnum, & ignorationem*, vt cernere licet citato capit. 14. libri ſecundo Aſcenſſus Montis Carmeli, quibus, & ſimilibus locutionibus alijs etiam in locis vtitur.

Circa huius propoſitionis, & locutionum, quæ in ea continentur elucidationem, vt conſuetum ordinem ſeruemus, priùs verum, & legitimum earum ſenſum doctrinæ Catholicæ, ac Sacræ Theologiæ, in om-

in omnibus conformem, ex ipſiuſmet Myſtici noſtri Do ctoris, doctrina, & teſtimonium euidenter oſtendemus, poſteà verò eandem propoſitionem, & locutiones non ſolum, quoad earum ſenſum, ſed etiam quoad tenorem verborum, & quoad loquendi modum communi Sanctorum Patrum illuſtriumque Doctorum calculo comprobabimus.

§. 1. *Erroneus Illuminatorum ſenſus à prædictis Myſtici noſtri Doctoris locutionibus, pluribus, & manifeſtis eiuſdem teſtimonijs euidenter excluditur, & catholicus eius ſenſus cõprobatur.*

IN primis igitur nullatenus in prædictis locutionibus intendit Myſticus noſter Doctor in illa ſublimi contemplatione dari ceſſationem ab omni actu intellectus, & voluntatis, nec ipſum intellectum, & voluntatem taliter paſsiuè ſe habere, vt nihil vitaliter operetur, ſi enim ipſamet loca, quæ in hac propoſitione referuntur, & plura alia inſpiciantur, euidenter conſtabit nunquam ipſum hæc aſſeruiſſe, ſed potius omninò oppoſitum expreſsè docuiſſe. 2

Vnde, vt ex eiſdem locis, quæ in oppoſitum notantur, id manifeſtè demonſtremus, in loco illo citato ex cap. 14. lid. 2. aſcens Mont. Carm. ſic loquitur: *De donde a la alma eſta oracion le parece breuiſsima, porque ha eſtado en inteligencia pura.* Et poſt pauca ſubiungit: *Porque el alma eſtà vnida en inteligencia celeſtial,* & paucis interpoſi tis iterum dicit: *Aunque a la alma en eſta noticia le parezca que no haze nada, ni eſtà empleada en nada, porque no obra con los ſentidos crea que no ſe eſtà perdiendo, ni por demas, por-* 3

que aunque ceſe la armonia de las potencias del alma la inteligencia della eſtà de la manera que auemos dicho: que por eſſo la Eſpoſa, que era ſabia, reſpondio aſsi miſma en eſta duda diziendo: Aunque duermo yo, ſegun lo que yo ſoy, naturalmente ceſando de obrar, mi coraçon vela ſobre naturalmente eleuado en noticia ſobrenatural, &c. Ecce qualiter ſæpè in hoc loco expreſsè repetit dari in hac ſublimi contemplatione actum intelligendi ſupernaturalem; deinde in alio loco etiam in oppoſitum adducto[1], videlicet in capit. decimoquinto, eiuſdem libri ſecundi, id ipſum expreſsè declarat, ſic inquiens[2]: *En eſtos principios, quando por los indicios ya dichos, echaremos de ver, que no eſtà el alma empleada en aquel ſoſiego, ò noticia auran meneſter aprouecharſe del diſcurſo, haſta que vengan a tener el habito, que auemos dicho, en alguna manera perfecta, que ſerà quando todas las vezes que quieren meditar, luego ſe quedan en eſta noticia de paz, ſin poder meditar, ni tener gana dello.* Et poſt pauca ſubiungit: *De manera que muchas vezes ſe hallarà el alma en eſta amoroſa, ò pacifica aſsiſtencia, ſin obrar nada con las potencias, como eſtà declarado, la qual alcançada, no diſcurre, ni trabaja el alma con las potencias, que entonces antes es verdad dezir, que ſe obra en ella la inteligencia, y ſabor, que no que obre ella alguna coſa, ſino ſolamente tener aduertida el alma a Dios con amor, &c.* Et paulò inferiùs iterùm, ſic ſubiungit: *Aprenda el eſpiritual a eſtarſe con aduertencia amoroſa en* Dios *con ſoſiego de entendimiento, quando no puede meditar aunque le parezca que no haze nada; porque aſsi poco a poco, y muy preſto ſe infundira en ſu alma el diuino ſoſiego, y paz con admirables, y ſabidas noticias de Dios, embueltas en diuino amor, &c.* In quibus teſtimonijs expreſsè docet dari in hac ſublimi contemplatione notitiam, quæ actum intellectiuæ poten-

potentiæ denotat, quo actu deficiente ad alios diſcurſiuos recurrrendum eſſe ſtatuit; atque adeò vitioſſum illud otium, & quietem, abſque vllo potentiarum actu, prout ab hæreticis, qui Illuminati dicuntur ſtatuitur, & exercetur, euidenter excludit. Quod etiam apertè declarat, dum aſſerit in prædicta contemplatione, in qua potentiarum operationes videtur excludere, dari amoroſam aſsiſtentiam, necnon, & attentionem ad Deum cum amore coniunctam, hæc enim omnia, actus potentiarum, attentio videlicet actum intellectus, amor verò actum voluntatis manifeſtè conſtituunt: & ideò nec apparenter prædictum vitioſum otium adhuc ex vi eiuſdem teſtimonij, quod in oppoſitum adducitur, poteſt Myſtico Doctori noſtro imputari, cùm potiùs ex eo euidenter excludatur & reprobetur. 4

Deinde in alio etiam loco in oppoſitum adducto ſcilicet capit. 31. libri ſecundi Aſcenſ. Montis Carmeli, id ipſum euidenter etiam docet, ſic enim habet: *Acerca de eſtas palabras, ni tiene el alma que hazer, ni que querer por entonces de ſuyo, ſino ayaſe con reſignation, y humildad en ellas, dando ſu libre conſentimiento a Dios, &c.* Ecce qualiter expreſsè ſtatuit actum liberi conſenſus ab ipſa anima elicitum, atque adeò falſum illud Illuminatorum otium manifeſtè excludit. 5

Præterea in alio loco in oppoſitum etiam adducto, nempè libri inſcripti, *Llama de amor viua*, Cantic, tertio, §. ſexto, & ſeptimo, hanc eandem doctrinam expreſsè ſtatuit, ſic inquiens de ſtatu ſublimis, & quietæ, atque otioſæ contemplationis, in quo anima à Deo conſtitui ſolet. *Entonces el alma tambien ſe ha de andar ſolo con aduertencia amoroſa a Dios, ſin eſpe-*

cificar otros actos mas de aquellos a que ſe ſiente inclinada por el, auiendoſe compaſiuamente, ſin hazer de ſuyo diligencia cõ la aduertencia amoroſa, ſimple, y ſenzilla, como quien abre los ojos con aduertencia de amor, que pues Dios entonces trata con el alma, en modo de dar con noticia ſenzilla, y amoroſa, tambien el alma trate con el en modo de recebir, con noticia, y aduertencia ſenzilla, y amoroſa, para que aſsi ſe junten noticia con noticia, y amor con amor, &c. Ecce qualiter in illo otio notitiam ab intellectu contemplantis elicitam, nec non, & attentionem, ſeu aduertẽtiam, quæ in actu intellectus conſiſtit, in ſuperque actum amoris a voluntate elicitum expreſsè ſtatuit, eóq; ipſo falſam illam otioſitatẽ, actuũque omnium ſuſpenſionem, quam hæretici docent, expreſsè excludit.

6. Inſuper in eodem lib. Cant. 1. verſ. 1. loquens de ſublimi illo ſtatu transformationis in Deum, ſic inquit: *Los actos interiores que haze el alma, es arder, y llamear, que ſon inflamaciones de amor, con que vnida la voluntad ama ſubidiſsimamente, echa vna coſa por amor con aquella llama, y aſsi eſtos actos de amor del alma ſon precioſiſsimos, y merece mas en vno que en otros muchos que aya hecho ſin eſta transformacion, &c.* Et poſt pauca ſubiungit: *Y aſsi en eſte eſtado actual, no puede el alma hazer eſtos actos, ſin que el Spiritu Santo le mueua a ellos muy particularmente, y por eſto todos los actos della ſon diuinos, en quanto con eſta particularidad es mouida por Dios, de donde le parece que cada vez que llamea eſta llama, haziendola amor con ſabor, y temple diuino, la eſtã dando vida eterna, que la leuanta a operacion diuina en Dios &c.* In quo teſtimonio euidenter conſtituit actus elicitos ab ipſa anima in illo ſublimi ſtatu actualis contemplationis, & transformationis in Deum, eoſdemq; actus aſſerit eſſe ſummè meritorios, quæ omnia Illuminatorũ erroribus directè aduerſantur, & ideò tantum abeſt, vt

cum

cum eis doctrina hæc aliquatenus conſentiat, vt potius ſit eis omnino oppoſita.

Sed ibi de hac re optimè, & clariſsimè, ac ſimul tanquam Myſticus, Scholaſticus Doctor locutus fuit, & in eodem Cant. 1. verſ. 3. ſic inquiens: *Y por quanto el alma no puede obrar connaturalmente, y por ſu induſtria nada, ſino por el ſentido corporal ayudada del, del qual en eſte caſo eſtà ella muy libre, y muy lexos, ſu negocio es ya ſolo recebir de Dios el qual ſolo puede en el fondo del alma ſin ayuda de los ſentidos, hazer, y mouer el alma, y obrar en ella, y aſsi todos eſtos mouimientos de la tal alma, ſon diuinos, y aunque ſon de Dios, tambien lo ſon della, porque los haze Dios en ella, con ella queda ſu voluntad, y conſentimiento, &c.* 7

Tandem aliud teſtimonium ex lib. 2. Aſcenſ. Montis Carmeli cap. 23. vbi id ipſum expreſsè explicuit adducemus, ibi enim conſtituens ſigna, quæ quis in ſe ipſo reperire debet, vt actus diſcurſiuos relinquat, & ad hanc ſublimen contemplationem perueniat, ſic inquit: *La tercera ſeñal, y mas cierta es, ſi el alma guſta de eſtarſe a ſolas con atencion amoroſa a Dios, ſin particular conſideracion, en paz interior, quietud, y deſcanſo, ſin actos, ni exercicios de las potencias, memoria, entendimiento, y voluntad, a lo menos diſcurſiuos, que es yr de vno en otro, ſino ſolo con la noticia, y aduertencia general, y amoroſa, que dezimos ſin particular inteligencia de otra coſa, &c.* Huius ſigni neceſsitatem poſt pauca aſsignans, ſic ſubiungit: *Ni tampoco baſta ver en ſi la primera, y ſegunda ſeñal, ſino ve juntamente la tercera, porque aunque ſe vea que no puede diſcurrir, nì penſar en las coſas de Dios, y que tanpoco le da gana de penſar en las que ſon diferentes, podria proceder de melancolia, o de otro algun jugo de humor pueſto en el celebro, ò coraçon, que ſuelen cauſar en el ſentido cierto empapamiento, y ſuſpenſion, que le hazen no penſar en nada, ni querer, ni tener gana de penſarlo, ſino de eſtarſe* 8

Digitized by Google

en aquel embeleſamiento ſabroſo, contra lo qual ha de tener la tercera, que es noticia, y atencion amoroſa en paz, como auemos dicho, &c.

9 Et poſtea cap. 14. ſequenti eiuſdem ſigni neceſsitatem iterum aſsignans ſic ait. *Diremos aora ſolo vna razon, con que ſe vea claro, como en caſo que el contemplatiuo aya de dexar la via de meditacion; le es neceſſaria eſta aduertencia, ò noticia amoroſa en general de Dios, y es porque ſi el alma entonces no tuuieſe eſta noticia, ò aſiſtencia en Dios, ſeguiriaſe que no haria nada, ni tendria nada, &c. Faltariale neceſſariamente todo exercicio, acerca de Dios, como quiera que el alma no pueda obrar, ni recebir, ò durar en lo obrado, ſino es por via de eſtas dos maneras de potencias ſenſitiuas, y eſpirituales, porque mediante las potencias ſenſitiuas, como auemos dicho puede ella diſcurrir, buſcar, y obrar las noticias de los objetos: y mediante las potencias eſpirituales puede gozarſe en el objeto de las noticias ya recebidas en eſtas potencias, ſin que obren ya ellas con trabajo, inquiſicion, ò diſcurſo, y aſsi la diferencia que ay del exercicio que la alma haze, acerca de las vnas, y de las otras, es la que ay entre yr obrando, y gozar de la obra hecha, ò la que ay entre yr recibiendo, y aprouechandoſe ya de lo recebido, ò la que ay entre el trabajo de yr caminando, y el deſcanſo que ay en el termino, que es tambien como eſtar guiſando la comida, ò eſtar comiendola, ò guſtandola, ya guiſada. Y ſi en alguna manera de exercicio, aora ſea acerca del obrar con las potencias ſenſitiuas en la meditacion, y diſcurſo, aora acerca de lo ya recebido, y obrado en la contemplacion, y noticia ſenzilla que ſe ha dicho, no eſtuuieſſe el alma empleada, eſtando ocioſa de las vnas, y de las otras, no auia donde, ni por donde ſe pudieſſe dezir que eſtaua el alma ocupada, es pues luego neceſſaria eſta noticia, para auer de dexar la via de meditacion, y diſcurſo, &c.*

Quod

Quod teſtimonium ideò ſic ad longum retulimus, quia in eo non ſolum ſæpè, & expreſsè docet reperiri in illa contemplatione ſublimi actus ab ipſa anima elicitos, ſed etiam, quia expreſsè damnat ſuſpenſionem omnium actuum, & vitioſam illam otioſitatem, quam hæretici conſtituunt, docetque, quod ceſſante huiuſmodi actu ſimplicis, & amoroſæ notitiæ, ſtatim recurrendum eſt ad alios actus diſcurſiuos, ne anima ſuſpenſa, & vitioſè otioſa remaneat, ac tandem declarat optimè, in quonam ſenſu tunc anima ex ſe non operari dicatur. 10

Plura alia teſtimonia ex libris Myſtici noſtri Doctoris deſumere poſſemus ad id ipſum oſtendendum, ſed ea, quæ adduximus, ſatis ſuperque oſtendunt nullatenus eius doctrinam aliquomodo ſuffragari erroribus Illuminatorum potentiarum omnimodam ſuſpenſionem, & omnium actuum carentiam vitioſamque proinde otioſitatem in contemplatione ſtatuentes, imò potiùs errores hos euidenter excludere, & damnare in eiſdem locis in quibus otium, & quietem contemplationis ſtatuit. Vnde eatenus dumtaxat poſſent prædicti Illuminati Myſtici noſtri Doctoris aliqua teſtimonia in ſuorum errorum patrocinium adducere quatenùs eo modo quò ſcripturæ teſtimonijs malè citatis abutuntur; poſſunt etiam eius teſtimonijs abuti, captando, ſcilicet, aliqua verba hinc inde diuulſa, & ab antecedentibus, & ſubſequentibus ſeparata, nullaque ſignificationis, ſed ſoni dumtaxat verbalis ratione habita, quod hæreticorum ingenium, & morem eſſe in referendis, tàm Scripturis Sacris, quàm alijs teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum, ſupra in prima parte huius Elucidationis capite tertio, fuſſe oſtendimus, & ideò ex huiuſmodi 11

hæreti-

hæreticorum abuſu nihil amplius cõtra hanc doctrinam, quam contra Scripturam ſacram, Sanctorumq; Patrum libros argui poteſt.

Cùm igitur oſtenſum ſit, nullatenus Myſticum noſtrum Doctorem in prædictis locutionibus fauere erroribus iam relatis Illuminatorum, ſed potiùs illis aduerſari, atquè adeò in longe diuerſo ſenſu otium, quietem, ſomnum, anihilationem, ſilentium, obliuionem, operationum ceſſationem, ſeu ſuſpenſionem, paſsiuum ſe habendi modum, ſimileſque locutiones protuliſſe, ſupereſt modò, vt ex eiuſdem doctrina, verum hunc, ac legitimũ earum ſenſum declaremus, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum auctoritate muniamus.

§. 11. *Verus ſenſus prædictarum locutionum multipliciter declaratur.*

12 EX multiplici itaque cauſa meritò Myſticus noſter Doctor, & alij Sancti Patres, ac Doctores catholici (quorum teſtimonia infrà referemus) aſſerunt in hac actuali contemplatione operationes potentiarum ceſſare, atque adeò, dari tunc otium, ſomnum, ſilentium rerum obliuionem, quietem, ſpiritus anihilationem, à proprio vtique operandi modo, ac tandem animam tùnc paſſiuè ſe habere. Primò ſcilicet, quia tunc intellectus, & voluntas non operantur modo ſibi connaturali, nempè medijs actibus diſcurſiuis, & imaginibus rerum corporearum, nec ex propria veluti induſtria, arte, & inquiſitione, ſed ſupernaturali modo, & ſpirituali Spiritus Sancti motione reſpectu cuius paſsiuè ſe habent, cùm eam recipiunt. Quem ſenſum euidenter expreſsit Myſticus noſter Doctor in teſtimonijs iam citatis, & alijs ſimilibus in quibus

quibus dum aſſerit potentias non operari, ſæpè addit particulam illam: *De ſuyo, o como ſuyo, o de ſu induſtria*, ſubiungitque operari, *modo diuino*, quod veriſsimũ eſſe dubitari non poteſt, & hanc cauſam ſufficientem eſſe ad hoc, vt prædictæ locutiones proferantur, docent (præter Sanctos Patres, quorum teſtimonia infra referemus) plures alij Doctores, qui hac de cauſa eas locutiones approbát. Vnde citatus Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 11. §. 2. hanc cauſam aſsignans, ſic inquit: ***Et quamuis hæc feruens dilectio elicitur à voluntate, dicitur tamen paſsiua, quia ad illam non excitat voluntas ſe ipſam, velut ad primam, ſed immediatè excitatur à Deo fortiter, &c.*** Et cap. 13. §. 3. de ijs, qui huiuſmodi cõtemplatione afficiuntur, ſermonem inſtituens ſic habet: ***Similes namque fiunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſuggenti, qui plerumque nihil videt, aut audit, aut ſaltim ſe videre, & audire non iudicat, experimentali ſolum delectatione, & lætitia occupatus, par eſt affectualis cognitio Theologorum Myſticorum delitijs affluentium ſuper dilectum ſuum, &c.***

Eandem cauſam aſsignant, & approbant, pro vſu prædictarum locutionum Gerſon tractatu de Dilucidatione Myſticæ Theologiæ conſideratione 11. Suarez tom. 2. de Religion. lib. 2. de oratione cap. 12. ſpecialiter num. 18. ibi: ***Eſt ergo vitalis illa paſsio, vnde non eſt ſine intellectus, vel voluntatis efficientia, denominatur autem potiùs paſsio, quàm actio, quia principalis motor, ibi eſt Spiritus Sanctus, qui animam tum agit per ſpecialiſsimum auxilium internum per dona ſua, & non tantum per ordinarium modũ operandi virtutibus accommodatum.*** Docent etiam Venerabilis ille vir Pater Balthaſar Aluarez, vt in eius vita refert Pater Ludouicus de la Puente cap. 14. §. 1. noſter Ioannes à Ieſu Maria de Myſtica Theolog. cap. 7. noſter 13

Thomas

Thomas à Ieſv lib.5.de contemplatione cap.13. noſter Hieronymus à Matre Dei in annotationibus ad cap. 6. libri Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE, qui inſcribitur *Conceptos del amor de Dios*, quem ſuper Cantic. ſcripſit. Pater Antonius Suequet de via vitæ æternæ lib.3.cap.16.de contemplatione. Arias in lib.de profectu ſpirituali tractatu 5.de oratione mentali cap.19.Molina Carthuſi. tractatu 2.de oratione cap.7.Magiſter Ludouicus Legion.in annotatione marginali ad cap.12. vitæ Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE,noſter Didacus à Ieſv, in annotationibus ad librum Myſtici noſtri Doctoris diſcurſu primò, phraſi ſecunda, & quarta, Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio iam citato propoſitione tertia, Albarado tomo primò, artis benè viuendi libro ſecundo, capit.39.numer.14. & plures alij.

14 Secũda vero ratio ob quã Venerabilis noſter IOANNES,alijque Doctores Myſtici,necnõ & Sancti Patres infra referendi, meritò prædictis locutionibus vſi fuere, eſt quia illud ſolum operari videtur anima, quod operatur cum difficultate, vel labore, & quia inſublimi hac contemplatione ſine labore, & difficultate; ſed potiùs, cum ſumma ſuauitate, & delectatione mens operatur: ideo meritò tunc nihil agere dicitur, ſed potiùs à Deo ſuauitatem illam, ac dulcedinem recipere, & pati.

15 Senſum hunc declarauit D.Auguſtinus lib.de quantitate animæ cap.33.ibi. *Fieri poteſt vt hæc omnia ſimul agat anima,ſed id ſolum ſibi agere videtur, quod agit cum difficultate,aut agit cum timore, &c.* Quod etiã optimè explicuit noſter Ioãnes à Ieſv Maria c.6. Myſticæ Theologiæ ſic inquiens. Aſſerẽdũ,non prorſus deficere potẽtiarũ actus in ea caligine diuina,ſed eſſe actus adeò trãquillos,&ſuaues,

ues, vt cũ alijs incitatis actibus, quos paulò antea hæ potentiæ proferebant comparati, eandem proportionem habere videantur, quam elatus ſermo habet, cum voce valde ſummiſſa, qua ſi quis vtatur iuxta cænobiticam diſciplinam, ſilentium dicitur obſeruare, quæ ſanè reſponſio captu facilis eſt, quippè tunc Deus animæ amantiſsimè blandiens, tam cæleſti ſuauitate eam ad intelligendum, & amandum permouet, vt ipſa non ſe agere, ſed ſuauiſsimè duci, & quaſi erumpentes vltro à potentijs actus non tam producere, quam pati videatur, & hæc fortaſe eſt illa inſignium Heroum paſsio, quam Hieroteus ſuſtinebat: qui doctus fuiſſe aſſeritur non ſolum dicens, ſiue ſciens, verum & patiens diuina, & iuxta hunc dicendi modum reſponderi debet eas potentias diuinam caliginem ingreſſas, non ita ſilere, vt nihil omnino agant, ſed intellectum altiſsima, & tranquiliſsima contemplatione; voluntatem ſuauiſsima fruitione paſci, at hæc in vnione Myſtica tam ſedatè tranquileque fieri, vt potentiæ ſilere, hoc eſt tam ſuaui Dei intus agentis actione cieri videantur, ac ſi prorſus nihil agerent, ſed ab alio productos actus tantummodo reciperent.

Eundem ſenſum declarauit noſter Thomas à Iesv, 16
lib. 5. de contemplatione capit. 13 ibi: *Stabiliendum eſt in ac Myſtica, ac ſupereminentiſsima animæ cum Deo vnione inueniri ſimul Dei altiſsimam cognitionem ſiue contemplationem, quæ licet non ab omnibus, qui diuina patiuntur, ſentiatur, tum propter vehementem, & amorem, & declarationem, quæ illam ſupereminentem animæ cum Deo vnionem, & amplexum comitantur, quibus ita anima intenſio abſorbitur, & ab alijs abſtrahitur operationibus, vt nulla ratione ſupra ſe ipſam, vel ſupra eius potentiarum actus valeat reflecti.* Iuxta quem etiam ſenſum prædictas locu-

Digitized by Google

locutiones explicat, & approbat Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio citato propoſit. 3.n. 16.

Quod autem in hac ſublimi contemplatione, mens
17 ſine labore, ſed cum magna delectatione operetur, docent D. Thomas 2. 2. quæſt. 180. art. 7. D. Auguſtinus lib. 12. de Geneſ. ad literam ſerm. 27. de verbis Domini lib. de correctione, & gratia cap. 2. & lib. 10. confeſ. cap. 40. D. Hieronymus in regula Monaſtica cap. 26. Ricardus tractatu de gradu violentæ charitatis, Gregorius lib. 24. moral. cap. 5. & homil. 14. in Ezech. D. Bonauent. itiner. 6. æternitatis diſtinctione 1. Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 17. ſuæ vitæ, ibi: *En tan alta oracion como eſta, entiende que lo haze ſin ningun canſancio del entendimiento, ſolo me parece eſtà como eſpantado de ver como el Señor haze tan buen hortelano, y no quiere que tome el trabajo ninguno. ſino que ſe deleyte en començar a oler las flores, &c.* Myſticus noſter Doctor lib. 2. Aſcenſ. Mont. Carmel cap. 14. ibi. *Por lo qual en poniendoſe en oracion, ya como quien tiene allegada el agua, beue ſin trabajo en ſuauidad, ſin ſer neceſſario ſacarla por los arcaduzes de las paſſadas conſideraciones, formas, y figuras, &c.* Et cap. 15. ſequenti ibi: *La qual amoroſa aſsiſtencia alcançada, no diſcurre, ni trabaja el alma con las potencias que, entonces antes es verdad dezir que ſe obra en ella la inteligencia, y ſabor, que no que obre ella alguna coſa, ſino ſolamente tener aduertida el alma a Dios con amor, &c.* Et citato cap. 14. id optimis comparationibus explicuit, inquiens, quod inter actus diſcurſiuos, & actum huius quietis cõtemplationis: *Ay la diferencia que ay entre yr obrando, y gozar de la obra hecha, ò de la que ay entre el trabajo de yr caminando, y el deſcanſo que ay en el termino, que es tambien como eſtar guiſando la comida, ò eſtar comiendola, ò guſtando la ya guiſada, &c.* Taulerus cap. 12. inſtit. Gerſon cap. 8. de Monte contempla-

Digitized by Google

templationis, ac denique communiter omnes, qui de cõtemplatione diſſerunt.

Hac ergo de cauſa meritò tunc anima nihil operari dicitur, quamuis re vera operationem naturalem, tàm intellectus, quàm voluntatis, ac valdè eleuatã magna cum voluptate, & delectatione eliciat, imò adhuc in communi noſtro loquendi modo, cum aliquid ſine labore, ſed cum magna voluptate efficimus dicere ſolemus, *yo no hago en eſto nada.*

Tertia deinde ratio, propter quam Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres, ac Doctores Myſtici prædictis locutionibus vtuntur, eſt, quia in hac ſublimi contẽplatione mens ſupra ſuas operationes nõ reflectitur, nec intelligit ſe operari: quoties enim ſine hac reflectione operamur facilè operationis noſtræ obliuiſcimur, imò, & videtur nobis nihil nos operari, vt docuit Phil. lib. 1. de memoria capit. 1. & D. Thomas 3. part. quæſt. 83. art. vltimo ad 5. 18

Quod autem mens in hac ſublimi contemplatione ſine huiuſmodi reflexione operetur, docet Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 16. ſuæ vitæ ibi: *Quiere el Señor ayudar aqui al hortelano, demanera que caſi es el el hortelano, y el que lo haze todo; es vn ſueño de las potencias, que ni del todo ſe pierden, ni entienden como obran, &c.* Et in lib. qui inſcribitur, *Conceptos del amor de Dios*, cap. 6. explicans illa verba Cant. 2. introducit me Rex in Cællam Vinariam ordinauit in me charitatem, ſic inquit: *Bien es verdad, que aun para amar no ſe halla deſpierta, mas bienauenturado ſueño, dichoſa embriaguez, que haze ſuplir al eſpoſo lo que el alma no puede, que es dar orden marauilloſa para que eſtando todas las potencias muertas, ò dormidas, quede el amor viuo, y que ſin entender como obra, ordene el Señor que obre tan marauilloſamente, que eſte hecho vna coſa*

O con

Digitized by Google

con el miſmo Señor del amor, que es Dios. Quod in eodem cap. ſæpè repetit.

19 Id ipſum docet Venerabilis noſter IOANNES citato capite 14. lib. ſecundi Aſcenſ. Monti Carmeli ibi: *Conuiene aqui ſaber, que eſta noticia general de que vamos hablando, es a vezes tan ſutil, y delicada, mayormente quando ella es mas pura, ſencilla, y perfecta, y mas eſpiritual, y interior, que el alma, aunque eſtà empleada en ella, no la echa de ver, ni la ſiente, &c.* Quod in eodem cap. & alibi ſæpè repetit, ſpecialiter verò in lib. qui inſcribitur, *Llama de amor viua* Cant. tertio, verſiculo 3. §. 6. ibi: *Quando aſsi acaeciere, que ſe ſienta el alma ponerſe en ſilencio, y eſcucha, aun la aduertencia amoroſa que dize, ha de ſer ſenzilla, ſin cuydado, ni reflexion alguna, de manera que caſi la olbide, para eſtar toda en el oyr, porque aſsi el alma ſe quede libre para lo que entonces la quieren, &c.*

20 Conſonat citatus Bartholomæus à Martyribus capit. 13. compendij ſpiritualis §. 3. ibi: *Similes fiunt paruulo matrem amplexanti, & vbera ſuggenti, qui plerumque nihil videt, aut audit, aut ſaltim ſe videre, & audire non iudicat.* Id ipſum docet Suarez tom. 2. de Religion. lib. 1. de oratione capit. 4. num. 7. & lib. 2. cap. 13. numero 24. ibi: *Cogitatio de ipſomet Deo meliùs coniungitur cum ipſius amore, quàm cogitatio, vel cognitio ipſius amoris, nam hæc eſt cogitatio rei creatæ, quæ per ſe non conducit ad talem amorem, imò contingit, vt cum anima feratur in Deum per amorem, ſi occupatur circa ſe ipſam, & circa ſuos actus quaſi reflectendo ſupra illos, & cogitando quid agat, diſtrahatur, & tepeſcat in amore Dei, &c.*

21 Idemque docent Baſilius Legionenſis, & noſter Thomas à Ieſu locis citatis, Aluarado tom. 1. lib. 2. capit. 43. num. 6. & Magiſter Luiſius Legionenſis in

Apo-

Apologia pro libris S. Matris noſtræ THERESIAE vbi eiuſdem ſanctæ locis id ipſum oſtendit. Pro quo etiã facit illud, quod refertur de Sancto Abbate Iſaac, quod ſcilicet ſæpè perpẽdere ſolebat illam magni Antonij ſententiam aſſerentis, non eſſe perfectam orationem, illam in qua Monachus ſuam cognoſcit orationem.

Propter hunc ergo reflexionis defectum ſæpè aſſerunt Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES, eum, qui hac perfecta contemplatione afficitur, non operari, id eſt, nequaquam ſcire, aut aduertere ſe operari, ſuæque operationis obliuiſci, imò illam prorſus ignorare, ſibiq; videri eſſe ſine operatione, quod etiam ſæpè in nobis metipſis, quoties ſine hac reflexione operamur, experimur.

Quarta tandem ratio, propter quam meritò Myſti- 22
cus noſter Doctor, alijque Sancti Patres, & illuſtres Doctores prædictis locutionibus vſi fuere, eſt, quia in ſublimi illa contemplatione, quamuis anima actum cognitionis, nec non, & amoris ad illum ſubſecuti verè eliciat, quia tamen per viam negationis, ſeu remotionis procedit, cognoſcendo, ſcilicet, non *Quid Deus ſit*, ſed *quià non ſit*, quæ eſt illa altiſsima caliginoſa cognitio, de qua ſupra in Elucidatione ſecundæ propoſitionis diſſeruimus, quamque Diuus Dionyſius, & alij Myſtici Doctoris præcipuè ſuadent, ideò potiùs ignorare, & operationibus cognoſcitiuis carere, quàm aliquid cognoſcere dicuntur.

Hac enim ratione D. Dionyſius in lib. de Myſtica 23
Theologia cap. 1. ſic Timotheum alloquitur: *Tu vero Timothee chariſsime intentiſsima contuendis ſpectaculis Myſticis exercitatione, & ſenſus linque, & intellectuales operationes, & ſenſibilia, & intelligibilia omnia, & quæ non ſunt, & quæ ſunt omnia, vt illi iungaris, qui ſuper omnem*

ſubſtantiam, omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende, &c. Vbi verba illa: *Linque intellectuales operationes*, necnon & illa, *ſuper omnem ſcientiam ignotè*, perpendenda ſunt, in quibus hæc operationum intellectualium carentia rigoroſiùs, quàm in locutionibus Venerabilis noſtri IOANNIS ſtabilitur, quod etiam in eodem c. 1. circa finem idem D. Dionyſ. repetit, ſic inquiēs: *Tùm vero ipſa quoque viſibilia, atque intellectualia contemplator linquens, ingreditur ignorationis Myſticam profectò caliginem, in qua omnia ſcientiæ, & cognitionis præſidia terminans, totus in ea fit, qui tactũ penitus, viſumque refugit, transcenditque omnia, pœnitus autem ignoto ſcientiæ omnis, & cognitionis vacatione, præſtantiori modo coniunctus, & eoquoque ipſo, quòd nihil cognoſcit, ſupra ſenſum mentemq; cognoſcens, &c.* Quibus etiam locutionibus vtitur c. 7. de diuinis nominibus, ſic Theologiam Myſticam deſcribens: *Eſt igitur auguſtiſsima Dei ſcientia, quæ per ignorationem ſcitur in coniunctione illa, quæ ſuperat ſenſum, quando mens omnia otia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens, coniuncta fuerit lucidiſsimis radijs inde, atque illic inſcrutabili ſapientiæ profundo illuſtrata &c.*

24 Ecce qualiter ſæpè D. Dionyſius ignorationem, carētiam cognitionis, & ſcientiæ, derelictionem omnium intelligibilium, in hac ſublimi contemplatione ſtatuit, non quidem, quia omnem actum cognoſcitiuũ ab intellectu elicitum excludere voluerit, ſed in ſenſu iam dicto, quia ſcilicet tunc cognoſcitur per remotionem, *quid Deus nō ſit*, nequaquam autem affirmatur, *quid poſitiuè ſit*, qui cognoſcendi modus potius ignorantia, cognitioniſque defectus, quàm cognitio meritò appellatur.

Vnde iuxta hunc ſenſum interpretatur Diuus Thomas, D. Dionyſium ſupra cit. cap. 7. de diuinis nomin. ſic inquiens: *Rurſus autem eſt alia perfectiſsima* Dei *cognitio* per

per remotionem, ſcilicet quod cognoſcimus Deum per ignorantiam, per quandam vnitionem ad diuinam, ſupra naturam mentis, quando ſcilicet mens noſtra recedens ab omnibus alijs, & poſtea etiam dimittens ſe ipſam vnitur ſuper ſplendentibus radijs Deitatis, in quantum ſcilicet cognoſcit Deum eſſe non ſolum ſupra omnia, quæ ſunt infra ipſam, ſed etiã ſupra ipſam, & ſupra omnia, quæ ab ipſa comprehendi poſſunt, &c.

In quo etiam ſenſu adducta verba Dionyſij ex fine capitis primi de Myſtica Theologia explicat Ambroſius Florentinus Abbas, Generalis ordinis Camaldul. ita inquiens: *Tunc quando contemplator ad Myſticam Dei cognitionem adſpirat creaturarum omnium, tùm corporearum, tùm incorporearum imagines relinquens, ſecretam quadam in nebulam abdit ſe, vbi mira eſt ignoratio: ibi enim amittit omnia ſcientiæ, cognitioniſque adminicula, hoc eſt ſimulachra, quibus hominis nititur cognitio, iamque omni obſtaculo expeditus totus per voluntatem, ſiue affectum fit, hoc eſt transformatur in eum, qui tangi, viderique nequit à viatoribus, & qui cum ſit Dominus vniuerſorum, nec ſe ipſo altior eſſe queat, nullius eſt, nec ſui quidem ipſius: modus autem transformationis hic eſt, vt Deo penitus per aſſertiones ignoto, ſcientiæ omnis, & cognitionis aſſertricis vacatione, præſtantiori modo, ideſt per ablationem, ſeu negationem cognoſcens, affectu intimo coniungatur, & eo ipſo, quòd nihil aſſerendo, ſed omnes expoſitiones auferẽdo, cognoſcit altiùs multò* Deum *ſupra ſenſum mentemque, hoc eſt mentis conceptum aſſertiuum cognoſcit, &c.* 25

In quo etiam ſenſu interpretatus eſt Sanctum Dionyſium Dionyſius Carthuſianus in commentarijs cap. 1. Myſticæ Theologiæ, & alibi ſæpè, quod etiam optimè explicuit Suarez tom. 2. de Religion. lib. 2. de oratione cap. 12. num. 20. ibi: *Quo circa ignoratio illa* Dei *de qua loquitur* Dionyſ. *non eſt ignorantia priuationis, aut praua* 26

diſpoſitionis, ſic enim ignoratio Dei *ſumma eſt imperfectio, per ignorantiam ergo intelligit quandam* Dei *cognitionem, per quam potius cognoſcitur*, quid Deus non ſit, *quàm quid ſit, & ideò ignoratio eſſe dicitur, &c.*

27 Quod confirmari poteſt ex illa reuelatione facta Sanctæ Matris noſtræ THERESIAE, vt ipſa refert in lib. ſuæ vitæ cap. 19. cùm enim illa ſcire deſideraret, quid in illa Myſtica vnione intellectus operaretur, reſpondit ei Dominus, vt ipſa refert dicto capite ſuæ vitæ: *Como no puede comprehender lo que entiende, es no entender entendiendo, &c.* Hac ergo ratione optimo iure Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres prædictis locutionibus ſupra in hac propoſitione relatis, quæ in hóc ſenſu veriſsimæ ſunt, vſi fuere, de quo videri poteſt noſter Thomas a Ieſu lib. 5. de diuina contemplatione cap. 13. & hanc explicationem ipſemet Venerabilis noſter IOANNES adhibuit lib. 3. Aſcenſ. Mont. Carmeli cap. 1. ibi: *Y aſsi ſiendo verdad, como lo es, que a Dios el alma antes le ha de yr conociendo por lo que no es, que por lo que es, de neceſsidad para yr a el, ha de yr negando, y no admitiendo, haſta lo vltimo que puede negar de ſus aprehenſiones, aſsi naturales como ſobrenaturales, por lo qual aſsi lo haremos aora en la memoria, ſacandola de ſus quicios, y limites naturales, y ſubiendola ſobre ſi, eſto es ſobre toda noticia diſtinta, y poſſeſsion aprehenſible, en ſuma eſperança de* Dios *incomprenſible.*

Propter has ergò rationes, quarum quælibet, & multo magis omnes illæ ſimul ſumptæ, de ſe ſufficientiſsimæ ſunt, meritò Myſticus noſter Doctor prædictis locutionibus, quæ in hac propoſitione referuntur, vſus fuit, communem Sanctorum Patrum, Doctorumque Myſticorum vſum ſequens, qui prædictis etiam locutio-

nibus, imò & ſtrictioribus, ac difficilioribus frequẽter vſi fuere, vt ex eorumdẽ Doctorum teſtimonijs, quæ iam ſubiungimus, manifeſtè conſtabit.

§. 111. *Plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio continetur referuntur.*

IN primis igitur his locutionibus vſus fuit Myſticæ Theologiæ Princeps D. Dionyſius locis ſupra numero 23. citatis ex capit. 1. de Myſtica Theologia, & ex capit. 7. de diuin. nomin. quas locutiones cæteri Doctores Myſtici approbantes ab eodem deſumpſerunt, vnde D. Bonauentura de itineribus æternitatis itiner. 5. diſt. 6 ſic inquit: *Ceſans in iſta caligine ab operatione cognitionis intellectus dicitur inoculatus à priuatione omnis actus viſionis, &c.* Quo etiam loquendi modo vſus fuit de Myſtica Theologia part. 4. & de luminaribus Eccleſiæ ſermone 2. de ingreſſu ad ſapientiam. Conſonat Dionyſ. Cartuſ. de Theologia Myſtica cap. 2. ibi: *Non ſufficit iſta relinquere, niſi relinquatur omnia intelligibilia, operationeſque propria.* Conſentit Hugo Victor. lib. 2. de anima cap. 20. ibi: *Omis interior vis animæ proprio viduatur officio,* & Ricardus lib. 4. de contemplatione cap. 22. ibi: *In medio nebulæ Moyſes ingreditur, quando humana mens ab illa diuini luminis immenſitate abſorta ſumma ſui obliuione ſopitur.* Eodem modo loquitur Rusbroch. lib. 2. de orat. ſpiritualiũ nuptiarum cap. 71. ibi: *Vbi vero Deo ocurrimus, tam ingens & immenſa illius claritudo, & æſtus eſt, vt ſpiritus omnes ſua actione deſtituantur, &c.* Et infra ſubiungit: *Cunctæ virtutes noſtræ actione vacant, &c.* Et capit. 73. ſubdit: 28

In nihilo autem ab actione omni deficit.

29 Nec minus ſtrictè locutus fuit Ioannes Taulerus cap.12. inſtituit, ſic inquiens: *Ibi planè ſpiritus præ lumine abſque luce, præ cognitione, abſque cognitione, & præ amore, abſque dilectione efficitur, &c.* Et paulò inferius ſubiungit: *Hic iam internum quoddam, mutumque ſilentium fit, nec vllum hic verbum eloqui licet, ſed nec intus, nec foris quidquam hic operari permittitur, ſed ipſe ſpiritus patitur dulcē quandam inſenſibilem, & ineffabilem paſsionem, inſuper mirabili miraculo lucidiſsimè ſuperſplendentis abyſſalis Deitatis.*

Conſonat Bloſius capit.12. ſpiritualis inſtitutionis, ibi: *Hic præ cognitione facta ſine cognitione in ſolo amabili nudo, ſimplici, & ignoto Deo quieſcit, lux quippè diuina propter nimiam ſui claritatem inacceſsibilis eſt; vnde, & caligo appellatur.* Accedit citatus Bartholomæus à Martyribus ſupra relatus, ibi: *Non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio.*

30 Vnde locutionem hanc, conſtituentem otium, quietem, & potentiarum ſuſpenſionem in contemplatione, præter Doctores, & Sanctos Patres recenſitos habent D. Auguſtinus ſermone 27. de verbis Domini, & lib. 19. de Ciuitate Dei capit. 2. & 19. D. Thomas 2. 2. quæſt. 179. art. 2. D. Bernardus ſermone 46. in Cant. citatus Diuus Bonauentura itinere 5. æternitatis diſtinc. 6. Gilbertus Abbas ſermone 1. in Cantica Roſignolius de diſciplina Chriſtianæ perfectionis lib. 5. capit. 11. Aluarez de Paz tom. 1. de vita ſpirituali lib. 2. part. 5. cap. 41. & lib. 4. parte 2. capit. 23. noſter Ioannes à Iesv Maria de Myſtica Theologia c. 6. & plures alij.

31 Sed optimè, vt ſolet, locutione hac vſu fuit, eamque explicuit Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 18. ſuæ vitæ, referens reuelationem illam ſibi à Deo circa hoc

hoc factum, in qua tale à Deo accipit reſponſum. *Como no puede comprehender lo que entiende, es no entender entendiendo*, ſtatimque ipſa ſubiungit: *Aqui faltan todas las potencias, y ſe ſuſpenden demanera, que en ninguna manera (como he dicho) ſe entiende que obran. Si eſtaua penſando en vn paſſo, aſsi ſe pierde de la memoria, como ſi nunca la huuiera auido del, ſi ſe lee, en lo que leya, no ay acuerdo, ni parar; ſi rezar tampoco. Aſsi que a eſta marìpoſilla importuna de la memoria, aqui ſe le queman las alas, ya no pueden mas bullir; la voluntad deue eſtar bien ocupada en amar, mas no entiende como ama: El entendimiento ſi entiende, no ſe entiende, como entiende, alomenos no puede comprehender nada de lo que entiende: a mi no me parece que entiende, porque como digo, no ſe entiende, yo no acabo de entender eſto*, Et capit. decimo eiuſdem libri, ſic inquit: *El entendimiento no diſcurre a mi parecer, mas no ſe pierde, mas (como digo) no obra.* Et capit. decimo ſecundo. *Dale de que ſe eſpante, y en que ſe ocupe, y en que, ſin diſcurrir, en tienda mas en vn credo, que noſotros podemos entender con nueſtras diligencias en muchos años.* Et capit. 13. ſuæ vitæ ait, quod in illa oratione, quam ipſa vocat quietis: *No penſaua nada, y no podia penſar nada.* Quam doctrinam repetit, cap. 17. 18. & 26. ſuæ vitæ, & Manſione quinta capit. primo, & in lib. viæ perfectionis capit. 30. & alijs in locis relatis à Magiſtro Luiſio Legionenſi in apologia ſupra citata.

(∴)

§. IIII.

§. IIII. *Ex Theologorum doctrina, & locutione amplius eadem locutio confirmatur.*

32 SED, vt plura alia teſtimonia, in quibus eadem continetur locutio, omittamus, ſufficiat pro huius locutionis euidenti approbatione, quod prædicta contemplatio communiter à Sanctis Patribus otiũ appellatur, imò & Philoſ. 10. ethicorum naturalem contemplationem, quæ longè inferior eſt, vacationem appellauit, non quia in illa detur ceſſatio ab operatione, ſed quia huiuſmodi operatio, propter rationes ſupra adductas, prædicta nomina, ſicuti, & nomen quietis, & alia ſimilia promeretur. Quæ omnia coniunxit D. Thom. in 3. diſtinct. 35. quæſt. 1. artic. 2. quæſtiuncula 1. vbi in ſecundo argumento ſic habet. *Vita contemplatiua à ſanctis otium dicitur, & Philoſophus etiam 11. ethicorũ dicit ipſam vacationem, ſed voluntas eſt vis motiua, cùm ergo motus otio, & vacationi repugnet videtur, quod vita contemplatiua non conſiſtat in actu affectiue, ſed ſolum in actu cognitiuè.*

Cui argumento ſic reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod voluntas non ſolum eſt motiua quamtum ad exteriores motus, qui vacationi repugnant, ſed etiam motuum interiorum etiam ipſius intellectus, qui quidem motus æquiuoce dicuntur, vt patet in tertio de anima ſunt enim actus perfecti, & ideò magis aſſimilantur quieti, quàm motui, &c.* Ecce qualiter huiuſmodi locutio non ſolum apud Myſticos, ſed etiã apud Scholaſticos, & Philoſophos communis ſit, quæ cõfirmatur ex illo Pſalm. 45. *Vacate, & videte quoniam ſuauis eſt Dominus*, Vbi vacatio, ſeu otium ſimul cum viſione conſtituitur, ad denotandum huiuſmodi otium, ſeu vacationem non excludere actus à potentijs elicitos, ſed eos modo quodam ſuperiori, & valde quieto ſecum afferre, iuxta quem etiam ſenſum referens D. Stephanus ſublimen

men illam Moyſi viſionem de rubo ardenti dixit, *Treme factus Moyſes non audebat conſiderare.* Actorum 7. n. 32. quamuis re vera actum ſublimis contemplationis tunc Moyſes exercebat.

33 Id ipſum optimè confirmatur ex eo, quod docent Theologi cum D. Thom. 1.2. quæſt. 111. artic. 2. ſcilicet, *Gratiam operantem eſſe illam, quam Dus in nobis, ſine nobis operatur, ſeu, quæ datur ad effectum, in quo mens noſtra eſt mota, & non mouens*; Quæ tamen doctrina nullatenus excludit, quòd mens noſtra eliciat illos actus, reſpectu quorum datur gratia operans: cùm enim ſint actus vitales, nō poſſunt non à potentijs vitalibus elicitiuè procedere, eactenùs tamen verificatur prædicta locutio, quatenùs prædicti actus, vt exeunt à gratia operante, non eliciuntur liberè ab ipſis potentijs, atq; adeò in hoc ſenſu dicitur mens noſtra non ſe mouere ad illos. Simili ergo modo, iuxta phraſim Myſticam, quamuis in ſublimi hac contemplatione reperiantur actus eliciti à potentijs vitalibus, tamen meritò dicitur, tunc ipſas potentias non ſe mouere ad illos, quatenus, etſi elicitiuè, & liberè eos producant, non tamen mouent ſe ad illos modo proprio, ſeu ex propria induſtria, nec cum inquiſitione, vel labore, nec per modum motus, ſed per modum quietis, propter ea, quæ iam explicuimus.

§. V. *Alia locutio contemplationem potiùs in paſſione, quam in actione conſtituens teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum comprobatur.*

ET ex hoc à fortiori comprobata, & explicata manet locutio illa apud eoſdem Patres, & Doctores 34

Myſti-

Myſticos valde communis, quod ſcilicet illa ſublimis cõtemplatio potiùs ſe habet per modum paſsionis, quàm per modum actionis, ſeu quod tunc mens potiùs ſe habet paſsiuè, quam actiuè, quamuis re vera operationes vitales, & liberas, atque adeò actiuè ab illa procedentes eliciat, eo quòd reſpectu talium actionum ſpeciali modo à Deo mouetur, & excitatur, eiuſque ductum, non autem propriam induſtriam, & excitationem ſequitur, iuxta, quem etiam ſenſum D. Dionyſ. cap. 2. de diuin. nomin. §. 4. de diuino Hierotheo dicere ſolebat, quòd erat patiẽs diuina: quem modum loquendi ibidem ſequitur D. Thomas, necnon, & Theodor. Actor. 1. ſuper illud, *Factum eſt in mẽtis exceſſu.* Rusbruch. lib. 2. de ornatu ſpiritualiũ nuptiarum cap. 71. vbi de hac contemplatione loquens ait: *Quod in ea diuinam operationem tanquam veræ creaturæ patiantur oportet*, & inferius, *Operatio diuina foris omnibus nos mouens, vrgens, incitans, introrſum trahẽs, &c.* Qua etiã phraſi vſus fuit D. Paulus ad Rom. 8. dicens: *Quicumque ſpiritu Dei aguntur, hi ſunt Filij Dei*. Ecce qualiter Filios Dei egi Spiritu Dei (quod paſsionem denotat) non autem ſemetipſos agere, docet, quamuis re vera eliciant operationes, ad quas ex Spiritu Dei mouentur.

53 Quod optimè explicuit D. Thom. ſuper hunc Pauli locum lect. 13. inquiens: *Homo autem ſpiritualis non tantum inſtruitur à Spiritu Sancto, quid agere debeat, ſed etiam cor eius à Spiritu Sancto mouetur, ideò plus intelligendum eſt in hoc, quod dicitur:* Quicumq; ſpiritus Dei aguntur. *Illa enim agi dicuntur, quæ quodam ſuperiori inſtinctu mouentur. Vnde de brutis dicimus, quod non agunt, ſed aguntur, quia à natura mouentur, & non ex proprio motu, ad ſuas actiones agendas; ſimiliter autem homo ſpiritualis non ex motu propriæ voluntatis principaliter, ſed inſtinctu* Spiritus Sancti *inclinatur ad aliquid agendum, ſecundùm illud Iſai.* 56. Cum venerit

rit quaſi fluuius violentus, quem ſpiritus Dei cogit. *Et Lucæ 4. quod Ieſus agebatur à ſpiritu in deſerto, non tamen per hoc excluditur, quin viri ſpirituales per voluntatem, & liberum arbitrium operentur, quia ipſum motum voluntatis, & liberi arbitrij Spiritus Sanctus in eis cauſat ſecundum illud ad Philipp. 2.* Deus eſt qui operatur in vobis velle, & perficere, &c. *Hucuſque Doctor Angelicus.*

Cuius rei philoſophicam rationem aſsignauit idem D. Thom. quæſtione vnica de vnione Verbi artic. 6. ibi. *Conſiderandum tamen, quod ſi virtus, quæ eſt actionis principium ab alia ſuperiori virtute moueatur, operatio ab ipſa procedens non ſolum eſt actio, ſed etiam paſsio, in quantùm ſcilicet procedit à virtute, quæ à ſuperiori mouetur.*

Conſonat D. Proſperus lib. ſententiarum Auguſtini num. 30. ibi. *Plus eſt proculdubio agi, quàm regi, qui enim regitur aliquid agit, ideò regitur, vt rectè agat, qui autem agitur, agere ipſe aliquid vix intelligitur, & tantùm præſtat voluntatibus noſtris gratia Saluatoris, vt non dubitet Apoſtolus dicere, quotquot ſpiritu Dei aguntur, hi Filij Dei ſunt; nec aliquid in nobis libera voluntas meliùs agere poteſt quam vt illi ſe commendet, qui malè agere non poteſt, &c.* Super quem etiam Apoſtoli locum ſic ad propoſitum noſtrum loquitur Gaietanus. *Cùm audis: Spiritu Dei aguntur, caue ne furorem intelligas, ne velut amentes agi homines ſpiritu Dei intelligas, ſed obedientiam talem, ac tantam ſpiritus noſtri exhiberi Spiritui Sancto habitanti in viris perfectis, vt parendo agantur obſequentiſsimi à Spiritu Sancto habitante in eis, agitur autem non ſolùm inuitus, aut neſcius, ſed etiam promptiſsimè obſequens, &c.* 36

Quod etiam ibi explicuit Toletus ſic inquiens. *Agi ſpiritu Dei eſt opera facere ſecundum ſpiritum, quorum motor, & author primus eſt ſpiritus Dei inhabitans in iuſtis per gratiam, virtutes, & dona, &c.* Vnde meritò Beda ibi ſic 37

differit:

differit: *Dicet mihi aliquis, ergò agimur non agimus; reſpondeo, imò, & agis, & ageris, & tunc benè agis, ſi à bono ageris; ſpiritus enim Dei, qui te agit, agenti adiutor eſt tibi.* Quæ verba deſumpſit ex Diuo Auguſtino ſerm. 3. de verbis Apoſtoli, & Benedictus Iuſtinianus ſuper eũdem locum ſic inquit: *Ducimur igitur, atque agimur, ſed nobis conſentientibus, & liberè diuinæ motioni reſpondentibus, ita tamen maluit loqui Apoſtolus, vt vim atque efficaciam diuinæ gratiæ oſtenderet.* Tandem D. Auguſtinus lib. de correct. & gratia cap. 2. ſic ait: *Intelligant ſi Filij Dei ſunt, ſe ſpiritu Dei agi, vt quod agendum eſt, agant, & cum egerint, illi à quo aguntur gratias agant, aguntur enim, vt agant, non vt ipſi nihil agant.*

38 Nec huius locutionis oblita fuit Sancta Mater noſtra THERESIA, eam namque habet cap. 17. ſuæ vitæ ibi. *Razonablemente eſtà dicho eſte modo de oracion, y lo que ha de hazer el alma, ò por mejor dezir, haze Dios en ella, que es el que toma ya el oficio del hortelano, y quiere que ella huelgue, ſolo conſiente la voluntad en aquellas mercedes que goza, y ſe ha de ofrecer a todo lo que en ella quiſiere hazer la verdadera ſabiduria, &c.* Id ipſumque docet in omnibus locis ſupra numer. 31. citatis in quibus potentiarum ſuſpenſionem, ceſſationem, otiumque, & quietem in hac cõtemplatione conſtituit.

39 Vnde hunc loquendi modum, paſsionem potiùs, quã actionem in hac ſublimi contemplatione ſtatuentem approbant, & ſequuntur, præter recenſitos Patres, & Doctores, plures alij, vt ſæpè relatus Antiſtes Bartholomæus à Martyribus 2. part. compendij cap. 11. parum ante § 1. ſic inquiens, *Non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio ibi enim Deus ipſe eſt agens, homo verò patiens,* & §. 2. ibi: *Et quamuis hæc feruens dilectio eliciatur à voluntate, dicitur tamen paſsiua, quia ad illam non excitat*

Digitized by Google

tat voluntas ſe ipſam velut ad primam, ſed immediatè excitatur à Deo, &c. Noſter Thomas a Ieſu lib. 5. de contemplatione cap. 13. noſter Ioannes à Ieſu Maria de Myſtica Theologia in principio numero 4. Venerabilis Pater Balthaſar Aluarez, relatus à Patre Ludouico de la Puente in eius vita capit. 13. & 41. Suarez lib. de oratione capit. 12. numero 18. & capit. 19. numero 7. noſter Didacus à Ieſu in annotationibus ad libros Myſtici noſtri Doctoris diſcurſu ſecundo, phraſi ſecunda, Molina Carthuſianus in titulo de oratione capite ſeptimo, §. primo, Pater Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato, propoſitione tertia; & plures alij.

§. VI. *Locutio ſilentium contemplationi tribuens, teſtimonijs S. Scripturæ, & Patrum ſtabilitur.*

EX dictis ſatis etiam, & à fortiori comprobata manet illa locutio, in qua huiuſmodi contemplatio ſilentium appellatur, non quidem quia mens in illa nullum actum exerceat (in hoc enim ſenſu, tunc etiam internè loquitur,) ſed quia prædictum actum non exercet modo proprio, neque ex propria induſtria, & inquiſitione atque adeò quoad ſibi propria ſilet, ſolumque exercet actum modo quodam ſuperiori & ex ſpeciali motione diuina, abſque reflexione propria, per quem actum diuinæ veritati loquenti attendit, ac propterea potius auditio, quàm locutio appellatur, vnde hoc nomen ſilentij contemplationi tribuit D. Dionyſius de Myſtica Theologia capite 1. ſtatim in principio 40

& D.

pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Et in eodem ſenſu dicebat Samuel ad Deum. *Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus*. 1. Reg. 3. num. 10. quem locum ad hoc propoſitum bene explicuit Myſticus noſter Doctor lib. 3. aſcenſ. Mont. Carmel. cap. 2.

§. VII. *Nomen ſomnij, & mortis Scriptura, & Patrum teſtimonijs confirmatur.*

IMO non ſolùm ſilentium, ſed etiam ſomnium appellatur à Patribus, & Doctoribus Myſticis huiuſmodi contemplatio, vt ſic eius quies magis denotetur, quā locutionem ex ipſamet Scriptura Sacra deprompſit Myſticus noſter Doctor cap. 14. aſcenſ. Mont. Carmel. explicans illud Cant. 5. num. 2 *Ego dormio, & cor meum vigilat*. His verbis: *Aunque ceſe la armonia de las potencias de la alma, la inteligencia della eſtà de la manera que auemos dicho, que por eſſo la Eſpoſa, que era ſabia, ſe reſpondio a ſi miſma en eſta duda, diziendo: Aunque duermo yo ſegun lo que yo ſoy naturalmente, ceſſando de obrar; mi coraçon vela ſobrenaturalmente, eleuado en noticia ſobre natural.* 42

Quæ etiam locutio ſomnij habetur in eodem Cant. lib. cap. 3. num. 5. vbi ſponſus cernens animam ſibi dilectam in hac quieta contemplatione poſitam, ac veluti dormientem ſic loquitur. *Adiuro vos filiæ Hieruſalem per capreas, ceruoſque camporum ne ſuſcitatis, nec euigilare faciatis dilectam donec ipſa vellit*. Quem locum ad hoc propoſitum optimè explicat Myſticus noſter Doctor in lib. qui inſcribitur, *Llama de amor viua*, Cant. 3. verſ. 3. §. 11. his verbis: *Quanto Dios precia eſta tranquilidad, ò adormecimiento, ò anihilacion de ſentido, echaſſe bien de ver en aquella conjuracion tan notable, y eficaz que hizo en los*

P *Canta-*

Cantares, diziendo: Conjuroos hijas de Ieruſalen, por las cabras, y cieruos campeſinos, que no recordeis, ni hagais velar a la Amada, haſta que ella quiera, en lo que da a entender quãto ama el adormecimiento, y oluido ſolitario, pues interpone eſtos animales retirados, y ſolitarios, &c.

43 Ex quo ſtatim infert, quam reprehenſione, digni ſint illi, qui animam in hoc ſomno contemplationis relinquere nolunt, quaſi in illo inutiliter tempus conſumat, & eam ad alios actus diſcurſiuos minuſque perfectos excitant. Vnde contra hos ſpirituales Magiſtros ſic ſubiungit. *Pero eſtos eſpirituales no quieren que el alma repoſe, ni quiete; ſino que ſiempre trabaje, y obre, de manera que no dè lugar a que Dios obre.* Et poſt pauca iterum addit. *Pero eſtos por ventura yerran con buen zelo, porque no llega a mas ſu ſaber, pero no por eſſo quedan eſcuſados en los conſejos que temerariamente dan, ſin entender primero el camino, y eſpiritu que lleua el alma, y ſino lo entienden, entremeter ſu toſca mano en coſa que no ſaben, no dexandola para quien mejor la entienda, que no es coſa de pequeño peſo, y culpa, hazer a vna alma perder ineſtimables bienes, por conſejo fuera de camino, y dexarla bien por el ſuelo, &c.*

44 Eundem ſenſum tribuit eiſdem Canticorum verbis Venerabilis ille Pater Balthaſar Aluarez in relatione ſuis ſuperioribus facta, circa ſuum orationis modum, quam refert citatus Pater Ludouicus de la Puente cap. 13. ſuæ vitæ, vbi de hac quieta contemplatione loquens ſic ait. *Eſte deſcanſo parece que es el ſueño que Dios manda guardar a las almas en los Cantares: Conjuroos hijas de Ieruſalen, que no deſperteis, ni deſueleis a mi Amada, haſta que ella quiera deſpertar. Reſponde la Eſpoſa: Eſta voz es de mi Amado, tal bocado con tal ſeguridad, y tan dulce, de ſola ſu mano puede venir.* Quam explicationem priùs tradiderant D. Bernardus ſerm. 52. in Cant. Anſelmus, Rupertus, & D.Tho-

D.Thomas ſuper eundum locum, qui omnes Patres eadem ſomni locutione ad hoc propoſitum vſi fuere.

Eadem ſomni locutione vtitur Sancta Mater noſtra THERESIA cap.19.ſuæ vitæ in principio, & cap.5. & 6.libri *De los conceptos dèl amor de Dios*, in Cant. & in annotationibus ad illud cap.6. noſter Hieronymus à Matre Dei. Præterea Ricardus in Pſalm.4.pluresque alij Doctores, quæ etiam locutio fundamentum habet in eo, quod dicitur Geneſ.2. *Miſit Deus ſoporem in Adam*, vbi alij legunt, *Miſit Deus extaſim in Adam*, intelligentes per illum ſoporem, ſeu ſomnum, ſublimem quandam contemplationem, ſic namque interpretantur illum locum D.Ambroſius lib.2. de Iacob. Diuus Gregorius lib. 4. moralium capit. 30. Chryſoſtomus homil. 15. in Geneſis. Iſidorus lib. 7. ethimologiarum capite 8. & alij expoſitores, quibus quoad prædictam locutionem conſentiunt, Beatus Thomas de Villanueua in Cant. fol. 123. pagina 1. columna 1. relatus à Magiſtro Baſilio Legionenſis in Defenſorio citato propoſitione ſexta, & Suarez lib. ſecundo de oratione capite 12. num. 3. 45

Imò Diuus Bernardus ſermon. 55. in Cant. non ſolùm nomen ſomni huic contemplationi tribuit, ſed etiam nomen mortis, quo etiam loquendi modo vſus fuit Diuus Gregorius lib. 6. moralium cap. 17. Sancta Mater noſtra THERESIA citato capite 6. in Cant. & ex Diui Dionyſio idem aſſerit. Diui Bonauentura itiner. mentis in Deum capite 7. 46

§. VIII. *Anihilationis nomen, & locutio ex Sacra Scriptura, & Sanctis Patribus confirmatur.*

47 TANDEM propter eaſdem rationes nomine anihilationis ad id ipſum explicandum frequenter vtuntur Sancti Patres, & Doctores Myſtici, non quidem, quia exiſtiment animam ſuam eſſe naturale amittere, & quoad illud in nihilum redigi, ſed quia ſuum naturalem, & ex propria inquiſitione operandi modum amittit, vt in Deum per amorem transformetur, modumque valdè ſuperiorem, & diuinum operandi habeat, ad eum modũ quo de ſemetipſo dicebat Paulus, *Viuo ego, iam non ego: viuit verò in me Chriſtus.*

Accedit etiam, alia ratio deſumpta ex eo, quod dum anima in contemplatione, id quod ex ſe habet in conſpectu diuinæ maieſtatis cognoſcit, ac ſemetipſam Deo cõparat, ſtatim ſe tanquam nihilum ante Deum reputat, iuxta illud: *Omnes gentes, quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo, & quaſi nihilum, & inane reputatæ ſunt ei.* Iſai. 40. num. 17. ſuamque vilitatem cognoſcens, ita ſe Deo ſubmittit, ac ſemetipſam humiliat, vt ſe anihilare videatur iuxta illud Pauli ad Philipp. 2. *Semetipſum exaninauit formam ſerui accipiens.*

48 Iuxta hos ergo ſenſus veriſima eſt hæc locutio, qua frequenter vtuntur Sancti Patres, vt Nazianzen. orat. 17. Tertulianus lib. 3. contra Marcionem, Bernardus ſerm. 71. in Cant. Rusbrochius de vera contempl. c. 64. Sanct. Vicentius Ferrer in libello de vita ſpirituali, vbi inter duodecim res, quas pro vita ſpirituali aſſequenda aſsignat, quarto loco numerat ſui ipſius anihilationem, Dionyſius Carthuſi. de fontē lucis, art. decimoſeptimo, vbi

vbi ad hóc propoſitum explicat illud Pſalm. 72. num. 22. *Ad nihilum redactus ſum, & neſcivi.* Hēricus Arphius lib. 3. Myſticæ Theologiæ part. 3. cap. 23. Roſignoliūs lib. 5. diſciplinæ Chriſtianæ perfectionis capit. 24. Aluarez de Paz tom. 2. de vita ſpirituali lib. 4. de effectibus humilitatis part. 4. capit. 6. in fine, noſter Didacus à Iesv loco ſæpè citato diſcurſu 1. pluresque alij Doctores.

§. IX. *Concluſio totius capitis.*

Ex quibus omnibus ſatis ſuperque conſtat ſenſum harum locutionum, prout à Myſtico noſtro Doctore, alijſque Sanctis Patribus, Doctoribuſque Catholicis iam citatis habentur, eſſe longè diuerſum ab eo, quem in ſimilibus locutionibus intendunt hæretici, qui Illuminati dicuntur, imò & illis contrarium, vt manifeſtè conſtabit conferendo has locutiones, iuxta earumdem ſenſum à prædictis Doctoribus intentum, & à nobis declaratum, cum ſimilibus locutionibus, iuxta ſenſum prædictorum illuminatorum, quem ſupra in 1. parte, huius Elucidationis cap. 8. ex Rusbrochio, & alijs propoſuimus, quem etiam erroneum ſenſum Illuminati huius ætatis ſequuntur. 49

Vnde ad iudicandum de his locutionibus, nequaquam ad externum dumtaxat earum ſonum attendendum eſt, nec ex eo, quod aliquibus ex his vocibus, verbi gratia otij, quietis, anihilationis, &c. prædicti hæretici ad ſuos explicandos errores abutantur, ſtatim huiuſmodi locutiones tanquam ſuſpectæ, vel erroneæ reijciendæ, ac damnandæ ſunt in alijs Doctoribus Catholicis, in quibus ex ipſomet eorum contextu, & declaratione antecedentibuſque, & ſubſequentibus conſtat longè diuer-

 ſum,

Digitized by Google

ſum, imò, & contrarium ſenſum habere, ſiquidem multoties contingere ſolet, vt eadem locutio quoad externum ſonum, quæ ab hæreticis frequenter vſurpatur, in Doctoribus Catholicis, imò & in ipſamet Scriptura ſacra habeatur, propter diuerſam tamen contextus ſeriem Catholicum, & veriſimum ſenſum obtineat, vt ſupra 1. parte Elucidationis capit. 3. per totum, & cap. 9. à num. 10. fuſe oſtendimus.

Vnde cum euidenter oſtenſum ſit prædictas locutiones apud Myſticum noſtrum Doctorem eſſe omninò liberas ab erroneo hæreticorum ſenſu, imò illis aduerſari eundemq; obtinere ſenſum, quem apud Eccleſiæ Patres, & Doctores catholicos obtinet, nulla ratione poſſunt in illo damnari, vel tanquam ſuſpectæ haberi, niſi eodem prorſus modo apud Sanctos Eccleſiæ Patres reliquoſque Doctores Catholicos damnentur, vel ſuſpecta habeantur, quæ tamen ſuſpitio de tot Eccleſiæ Patribus proculdubio impia eſſet.

CAPVT V.

Quinta propoſitio elucidatur, eiuſque doctrina ſimul, & loquendi modus Sanctorum Patrum teſtimonijs illuſtratur.

1 QVINTA deinde propoſitio, quæ in Venerabili Parente noſtro ab aliquibus notata fuit, habetur lib. 2. aſcenſus Mõtis Carmeli cap. 31. vbi ſermonem inſtituens de locutionibus ſubſtantialibus, quibus Deus ad animam loquitur, ſic habet. *Acerca de eſtas palabras, ni tiene el alma que hazer, ni que querer por entonces de ſuyo: ſino ayaſe con reſignacion, y humildad en*

en ellas, dando ſu libre conſentimiento a Dios, ni tiene que deſechar, ni que temer; no tiene que trabajar en obrar lo que ellas dizen. Porque con eſtas palabras ſuſtanciales lo obra Dios en ella, y con ella, lo qual es diferente en las formales, y ſuceſiuas, no tiene que desbechar, porque el efecto de ellas, queda ſuſtanciado en el alma; y lleno de bien de Dios, al qual como le recibe paſiuamente. ſu accion es menos en todo, ni tiene que temer algun engaño, porque ni el entendimiento, ni el Demonio pueden entremeterſe en eſto.

Vt clarius circa huius propoſitionis Elucidationem procedamus, eam in quatuor partes ſecabimus. Prima eſt, in qua aſſerit Myſticus noſter Doctor dari huiuſmodi locutiones internas ſubſtantiales. Secunda eſt in qua docet, quod tunc non oportet animam laborare in exequendo eo, quod per huiuſmodi locutiones ſignificatur; quia medijs his locutionibus ſubſtantialibus id Deus in ipſa, & cum ipſa operatur. Tertia eſt non oportet, quod tunc anima aliquid agat, ſed ſolum, quòd habeat ſe in illis, cum reſignatione, & humilitate præbendo liberum ſuum conſenſum Deo. Quarta tandem eſt, quòd tunc non debet timere aliquam deceptionem eò, quòd nec malignus ſpiritus, nec proprius poſſunt ſe ſe in hoc immiſcere.

Quoad omnes igitur has partes veriſsimam eſſe hanc propoſitionem eiuſque doctrinam, & locutionem frequenter apud Sanctos Patres, & Catholicos Doctores haberi, manifeſtè oſtendemus, per ſingulas enumeratas partes ſuo ordine diſcurrendo.

§. I. Prior pars propoſitionis illuſtratur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

2 QVOAD primam igitur partem, dubitari nō poteſt huiuſmodi locutiones ſubſtantialis, diſtinctas ab his quas Myſticus noſter Doctor formales tantum appellat, reperiri; huiuſmodique diſtinctionem in eo conſiſtere, quod locutiones ſubſtantiales ſemper operantur, & imprimunt in anima id, quod ſignificant, ita ſcilicet, vt ſi diceret Deus ipſi animæ: *Eſto iuſta*, ſtatim eſſet iuſta, vel ſi diceret illi, *proſequere me amore*, ſtatim hunc amorem in ſe ipſa ſentiret, vel ſi illi diceret: *Ne timeas*, ſtatim magnam tranquillitatem, & fortitudinem in ſemetipſa experiretur; hanc autem infallibilem operationem, & effectum aliæ locutiones formales tantùm, minimè verò ſuſtantiales, non obtinent: ſed ſolum intellectum de agendis illuſtrant: etenim doctrinam, & diſtinctionem hanc, quamuis ad aliud propoſitum expreſsè docet Diuus Thomas 2. 2. quæſt. 76. art. 1. vbi ſic inquit: *Dicere autem, tripliciter ſe habet ad id quod dicitur: vno modo per modum enunciationis, ſicut aliquid exprimitur modo indicatiuo, alio modo dicere ſe habet ad id quod dicitur per modum cauſæ, & hoc idem primò, & principaliter competit* Deo, *qui omnia verbo ſuo fecit ſecundum illum Pſalm. 32. dixit, & facta ſunt.* Sed clariùs, & expreſſius ad propoſitum noſtrum docet in proprijs terminis doctrinam hanc D. Bernardus ſerm. 45. in Cant. ſic inquiens: *Verbi lingua fauor dignitatis eſt, animæ verò, deuotionis feruor; cum huiuſmodi linguam ſuam verbum mouet, volens ad animam loqui, non poteſt anima non ſentire, &c.*

Et infrà ſubiungit: ***Verbo ergo dicere anima pulchra eſt, & appellare amicam, infundere eſt, vnde amet, & ſe præſumat amari.*** Vnde concludit: ***Itaque locutio Verbi infuſio doni, reſponſio animæ cum gratiarum actione, admiratio, &c.*** Quid clariùs, & ad rem noſtram expreſsius?

Id ipſum expreſsè docet Sancta Mater noſtra THE- 3
RESIA Manſione 6. cap. 3. vbi de his locutionibus ſermonem inſtituens, inquit: *Las mas ciertas ſeñales que ſe pueden tener, a mi parecer ſon eſtas: La primera, y mas verdadera es, el poderio, y ſeñorio que trae conſigo, que es hablando, y obrãdo. Declarome mas: Eſtà vn alma, en toda la tribulatiõ, y alboroto interior, que queda dicho, y eſcuridad del entendimiento, y ſequedad, con vna palabra deſtas, que diga ſolamente:* No tengas pena, *queda ſin ninguna, y ſoſegada, y con gran luz, y quitada toda aquella pena, con que le parecia, que todo el mundo, y letrados que ſe juntaran a darle razones para que no la tuvieſſe, no la pudieran, con quanto trabajaran, quitar de aquella aflicion: eſtà afligida por auerle dicho ſu confeſſor, y otros, que es eſpiritu del Demonio el que tiene, y toda llena de temor; y con vna palabra que ſe le diga ſolo:* Yo ſoy, no ayas miedo, *ſe le quita del todo, y queda conſoladiſsima, y pareciendole que ninguno baſtara a hazerla creer otra coſa; eſtà con mucha pena de algunos negocios graues, que no ſabe como han de ſuceder, entiende que ſe ſoſiegue, que todo ſucederà bien, queda con certidumbre, y ſin pena, y deſta manera otras muchas coſas, &c.* Et cap. 25. ſuæ vitæ ſic etiam de hac re loquitur: *Eſtando en eſta tan gran fatiga, ſolas eſtas palabras baſtaran para quitarmela, y quietarme del todo:* No ayas miedo hija, *que yo ſoy, y no te deſampararè, no temas, pareceme ami ſegun eſtaua, que eran meneſter muchas coſas para perſuadirme a q̃ me ſoſegaſe, y que no baſtara nadie, he me aqui con ſolas eſtas palabras ſoſegada, con fortaleza, con animo, con ſeguridad, con vna quietud, y luz, q̃ en vn punto vi mi alma hecha otra,*

y me

y me parece que con todo el mundo diſputara que era Dios. O q̃ buen Dios! ſus palabras ſon obras, y aſsi dezia yo, quien es eſte que aſsi le obedecen todas mis potencias, y da luz en tan grande eſcuridad en vn momento, &c. Idemq; repetit cap. 26. & 30. ſuæ vitæ.

4 Id ipſum docet D. Bonauentura itiner. ſecundo æter nitatis diſt. 5. vbi ex D. Bernardi doctrina, ſic loquitur: *Vide quoniam Verbum Dei, quod egreditur de ore Dei, non reuertitur ad Deum vacuum, ſed proſperatur & facit omnia ad quæ miſit illud, vt dicere poſsis, & tu, gratia Dei in me vacua non fuit.* Conſonat Beatus Thomas de Villanueua in Cant. fol. 124. column. 1 in fine ſic inquiens: *Quod etiam in hac vita in Sanctis impleri exiſtimo, quando non iam per Scripturas, ſed per ſe ipſum loquitur eos, & impletur, quod ſcriptum eſt,* erunt omnes docibiles Dei, *Cum ſic Spiritus loquitur omnis litera faſtiditur.* Quam etiam doctrinam de locutione Dei operatiua, & effectiua, ſeu infuſiua docet Diuus Gregorius lib. ſecundo Moralium capit. 4. ibi: *Reſpondere ergo Dei, eſt eorum mentibus libenter expectandi moras infundere.* Noſter Ioannes à Iesv Maria de Myſtica Theologia capit. 8. Suarez libro ſecundo de oratione, capit. 12. numero 21. Antonius Fernandez de viſionibus Prophetarum præludio 3. numero 3. Venerabilis Doctor Ildephonſus de Orozco in lib. de meditatione & contēplatione fol. 138. pag. 1. column. ſecunda, Magiſter Baſilius Pontius Legionenſis in Defenſorio citato propoſitione 5. & plures alij.

5 Quod autem attinet ad terminum illum, *ſubſtantialis locutio,* ſatis vſitatus, & communis eſt huiuſmodi terminus, ad ſignificandas res, quæ & ſi, phyſicè loquendo, ſubſtantiam phyſicam non importent, tamen ſunt magni ponderis, & momenti, deſumpta ſimilitudine à

ſubſtan-

ſubſtantia phyſica, quæ reſpectu accidentium quid firmum, & ſolidum importat, rationemque entis ſimpliciter obtinet; accidentia vero comparatione illius debilia, & multò minoris momenti, ac non niſi entia ſecundum quid ſunt; & ideò quoties volumus ſignificare aliquid valde ſolidum, & magni momenti dicere ſolemus, illud eſſe valde ſubſtantiale; econtra verò ad ſignificandam rem minoris momenti, parumque ſolidam ſolemus eam accidentalem appellare: quia ergo huiuſmodi locutiones ſunt magni momenti, & perfectiſsimæ, eo quòd effectum magni ponderis, quem ſignificant, re ipſa in anima, ſiuè immediatè, ſiuè mediatè operentur, ideò meritò ad id ſignificandum ſubſtantiales locutiones appellantur, quamuis medijs accidentibus, cuiuſmodi ſunt ſpecies intelligibiles, actuſque vitales potentiarum exerceantur.

Quem ſenſum ipſemet IOANNES noſter ſatis 6
explicuit, dùm in eodem capite 31. apponens exemplum huiuſmodi locutionum ſubſtantialium, & in quo hæc ratio ſubſtantialitatis, vt ſic dicamus, conſiſtat, explicans, ſic inquit: *De manera que aunque es verdad, que toda palabra ſubſtancial es formal, no por eſſo toda palabra formal, es ſubſtancial, ſino ſolamente aquella que imprime verdaderamente en el alma aquello que ella ſignifica, tal como ſi nueſtro Señor dixeſſe formalmente al alma*, ſe buena, *luego ſubſtancialmente ſeria buena, ò ſi la dixeſſe*, amame, *luego tendria, y ſentiria en ſi ſubſtancia de amor, eſto es verdadero amor de* Dios, *&c.* Ecce qualiter ſubſtantiam amoris, non pro ſubſtantia phyſica, ſed pro vero amore ſumit, quãuis aliàs, phyſicè loquendo, amor accidens ſit, iuxta quem etiam ſenſum, alius terminus huic ſimilis, nempè, eſſentialis, ſumi ſolet.

Iuxta hunc ergo ſenſum valde vſitata eſt hæc locutio.

Digitized by Google

tio. Sanctus namque Dionyſius cap.2. de diuin. nominibus,& ibidem D.Thomas lect. 4. virtutes ſubſtantificas appellat,D.etiam Bonauent. in ſoliloquijs cap. 4. vocat contemplationem, *Gaudium ſubſtantiale*, plures etiam alij, vt Suarez tom.2.de Relig. lib.2.cap. 6. & 8.veram deuotionem, ſubſtãtialem appellant. Thaulerus quoque ſermone 2. Dominicæ 18. poſt feſtum Sanctiſsimæ Trinitatis,amorem valdè perfectum, eſſentialem nominat; & in hunc modũ plures aliæ locutiones frequenter repeριuntur,& in communi vſu loquendi vſurpantur.

Alia etiam de cauſa locutiones iſtæ, ſubſtantiales
7 dici poſſunt, quamuis non in ipſa animæ ſubſtantia, ſed in eius potentijs exerceantur, quia ſcilicet fiunt valdè intimè,& cum minori dependentia ab externis ſenſibus: quia ergo ſubſtantia, ſeu eſſentia rei eſt maximè intima in vnaquaque re,ideò ad explicandam hanc intimitatem huiuſmodi locutionum,independentiamque ab externis ſenſibus,meritò locutiones iſtæ ſubſtantiales dicuntur.

Accedit denique alia ratio, quia ſcilicet huiuſmodi locutiones, propter ſuam perfectionem, participant aliquando modum illum, quo ſubſtantijs immaterialibus Deus loquitur,necnon,& aſsimilantur magis viſioni beatificæ,vt docet D.Thom.2.2.q.174.art.2.& Suarez tract.de fide diſp.8.ſect.5.n.6.cumque per viſionem beatificam Dei ſubſtantia, & eſſentia cognoſcatur, ideò ad perfectionem huiuſmodi locutionum,quæ magis prædictæ viſioni aſsimilantur,explicandam,terminus ille, ſubſtantialis locutio meritò eis applicatur. Vnde modum hunc loquendi approbauit citatus Magiſter Baſilius Legionenſis loco citato, & re vera iuxta prædictos ſenſus, qui ſatis vſitati ſunt,maximè verò primus,non poteſt nõ approbari.

§. II.

§. II. *Secunda propoſitionis pars elucidatur, & ex communi doctrina confirmatur.*

QVO ad ſecundã verò partem, quæ aſſerit non oportere tunc animam laborare in exequenda re, quæ per talem locutionem ſignificatur, eò quòd ipſe Deus rem illam in ipſa anima, & cum ipſa operatur. 8

Veriſsima eſt hæc propoſitio, conſtatque ex dictis circa infallibilem efficaciam, & operationem huiuſmodi locutionum, hac enim ſtante certum eſt, quòd ſine vllo labore animæ, accipiet ipſa effectum huiuſmodi locutionum.

Per hoc autem quod excludatur labor, nequaquam excluditur operatio, vt conſtat ex dictis circa propoſitionem præcedentem à num. 14. & etiam ex ipſiſmet verbis Myſtici noſtri Doctoris in hoc eodem loco ſiquidem aſſerit: *Ayaſe con reſignacion, y humildad en ellas, dando ſu libre conſentimiento à* Dios. Reſignatio enim, humilitas, & liber conſenſus, operationes ipſius animæ manifeſtè exprimunt, & ſtatim ſubiungit rationem, quare ipſa non debet laborare. *Porque con eſtas palabras ſubſtanciales lo obra* Dios *en ella, y con ella.* Vbi ly *con ella*, cooperationem ipſius animæ euidenter oſtendit.

Imò etiã tũc dari operationes meritorias docuit Myſticus noſter Doctor loco ſupra c. præcedẽti citato n. 6. ex libro *de la llama de amor viua*, Cant. 1. verſ. 1. necnon, & in præſenti teſtimonio, dùm liberũ conſenſum admittit, libertate namque conceſſa ſtatim meritum ſubſequitur.

Vnde, generaliter loquendo, huiuſmodi locutiones 9
Dei ad animam non fieri ſine perceptione, & operatione vitali ipſius animæ, eò quòd in quadam Illuminatione, & inſpiratione conſiſtant, docent optimè D. Gregor. lib. 28.

lib. 28. Moral. cap. 2. & ſequentibus D. Bonauent. itinere 5. æternitatis diſt. 2. D. Thomas 2. 2. quæſt. 172. art. 3. Caſſiodorus in prologo ſuper Pſalmos cap. 1. Curiel controuerſia vnica, ſuper illud ad Hæbreos multifariam multiſque modis, &c. art. 2. difficultate 3. num. 48. Antonius Fernandez de viſionibus præludio 1. & 3. Suarez lib. 2. de oratione cap. 12. num. 21. vbi rem hanc benè explicat pluresque alij.

§. III. *Elucidatur, & confirmatur tertia propoſitionis pars.*

10 DEINDE quoad tertiam partem, quæ aſſerit tunc non oportere animam aliquid agere, ſed ſolùm habere ſe cum reſignatione, & humilitate præbendo ſuum liberum conſenſum Deo, veriſſima eſt etiam hæc propoſitio, cuius ſenſus patet etiam ex dictis eodē modo ſicuti, & ſenſus præcedentis, ſiquidem nequaquam omnem animæ operationē vult excludere, cùm expreſsè in hoc eodem loco eam cōſtituat, vt modò perpēdimus, & in alijs etiam locis in elucidatione præcedētis propoſitionis citatis, eam etiā multoties ſtatuat, ſed ſolū vult excludere operationē propriā in ſenſu, quē ex cōmuni SS. Patrum & Theologorum Myſticorum doctrina, & teſtimonijs, circa propoſitionem præcedentem explicuimus.

11 Vnde locutiones has in ſilentio ipſius animæ inſenſu dicto fieri optimè docuit Venerabilis ille Antiſtes Bartholomæus à Martyribus in 2. parte compendij cap. 11. inquiens: *Nam dum vires animæ ſilent, & à propria actione quieſcunt, Deus ipſe loquitur, eaſque mentis vires pro libito diſponit, & afficit, nobiliſſimum opus in ea peragens, &c.* Quod etiam indicare voluit Samuel 1. Reg. 3. n. 10. dicens ad Dominum: *Loquere Domine quia audit ſeruus tuus.*

Digitized by Google

tuus. Exprimiturque in illo Eccleſiaſt. 32. *Audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia*, vt ſupra propoſ. 4.num. 41.explicuimus: & ideò huiuſmodi ceſſatio ab operatione ſimul apellatur ſilentium, & clamor, ſeu clamor ſilentij, vt benè notauit citatus Antonius Fernãdez præludio illo 3.num.1.

Ex quibus ſatis ſuperque conſtat quantum diſtet, imò expreſsè aduerſetur hæc doctrina & locutio, ab errore hæreticorum aſſerentiũ, nos abſq; cooperatione noſtra iuſtificari: in quo tanquam in re manifeſtiſsimè ex dictis, tàm circa hanc, quàm circa præcedentem propoſitionẽ demonſtrata, amplius immorari non oportet.

§. IIII. *Vltima propoſitionis pars elucidatur, & ex communi Theologorum doctrina confirmatur.*

DENIQVE quoad vltimam partem, quæ aſſerit, quòd in his locutionibus non habet quis aliquam deceptionẽ timere, eo quòd nec malignus ſpiritus, nec proprius poſſunt ſe ſe in illis immiſcere, veriſsima eſt etiam hæc propoſitio, & conformis communi Theologorum doctrinæ, tùm quia iuxta illam certum eſt non poſſe Diabolum intellectum immediatè illuminare, aut illabi in illo, ſed ſolùm per aliquam imaginariam viſionem, aut etiam ſenſibiliter loquendo, & ideò in viſionibus, ſeu locutionibus merè intellectualibus non poteſt ſe ſe immiſcere, vt expreſsè docent D. Auguſt. lib. 2. de Geneſ. ad literam c. 13. in fine, & cap. 14 in principio D. Thom. 2.2. quæſt. 172. artic. 5. ad 2. & ibi Caietan. Curiel controuerſ. 1. ſuper illud ad Hæbræos multifariam multiſque modis art. 2. num. 63. Tyreus de Apparitionibus lib. 4. capit. 15. & 16. Suarez libro ſecundo de Angelis cap. 25. 12

cap.25. num.9.& lib.6. cap.16.& in tract.de fide diſp 8. ſect.7. Antonius Fernandez de viſionibus prælùdio 3. Magiſter Baſilius Legionéſis loco citato propoſitione 5.& plures alij.

13 Vnde quoties ipſi animæ manifeſtatur,prædictas locutiones eſſe mere intellectuales, & ſpirituales, ſtatim etiam cognoſcit eſſe omnino liberas ab illuſione Dæmonum,&ideò prædictas illuſiones non poteſt tunc timere, vt ex modo dictis euidenter deducitur, optimèque docet Sancta Mater noſtra THERESIA Manſione 6. cap.3. ibi: *Como eſtan en lo intimo del alma, le parece tan claro oyr aquellas palabras con los oydos del alma al miſmo Señor, y tan en ſecreto, que la miſma manera de entenderlas con las operaciones, que haze la miſma viſion, aſſegura, y da certidumbre, no podra el Demonio tener parte alli, &c.*

Cum quo tamen optimè cohæret, quod aliquando quamuis Deus ad animam loquatur,ipſa tamen non omninò certò, & euidenter id cognoſcat, nec plenè diſcernat,an ſit ſpiritus Dei, vel ſpiritus malignus, vel etiam ſpiritus proprius,ſed id ex quibuſdam ſignis,& coniecturis colligere debeat, vt docent, & exemplis confirmant D. Gregorius homilia 1. in Ezech. D.Bonauent.de proceſſu Relig.cap.18. D.Thom. 2.2.q.171.art.5.& q 173. art 4. aſſerens,quòd tunc non reperitur vera prophetia, ſed ſolum inſtinctus propheticus, qui eſt quid imperfectum in genere prophetiæ. Docent etiam Suarez tract. de fide diſp. 8. ſect. 4. Curiel vbi ſupra art 2. Santius in lib. 2. Reg. cap. 7. verſiculo 4. num.6. Cornelius in Iſai. in procemio fol.9. Aluarez in cap. 1. Iſaiæ à num.6.& plures alij.

14 Cæterum quamuis hoc aliquando contingat, tamen quando locutio, aut viſio eſt perfecta, hanc incertitudinem non relinquit, ſed affert ſecum omnimodam certitudinem,

tudinem, imò, & euidentiam, quoad *an eſt* de Deo reuelante, vel loquente, & de veritate rei reuelatæ, vt reuelata eſt, quæ excludit omne dubium, vel ſuſpitionem, an aliunde ſcilicet, vel ex ſpiritu maligno, vel ex proprio procedat, vt docet Auguſtinus lib. 2. ſuper Geneſ. ad literam cap. 17. & lib. 2. cap. 19. D. Athanaſius de paſſione Domini D. Hieronymus Iſai. 1. D. Baſilius præfatione in Iſaiam, & Iſai. 1. & homil. 1. in Pſalm. 28. & D. Thomas 2. 2. quæſt. 171. art. 5. in corp. & quæſt. 12. de verit. art. 1. ad 4. & quæſt. 173. art. 4. & in eiſdem locis, Caietanus, necnon & Curiel vbi ſupra art. 2. difficultate 2. Suarez tract. de fide diſp. 8. ſect. 5. & titul. 1. de gratia prologor. 3. capit. 5. num. 22. Cornelius in prœmio in Iſaiam, eſtque communis Theologorum ſententia.

Quæ locutiones ſic perfectè non ſolùm perſonis publi- 15
cis, ſed etiam particularibus valde familiaribus, & amicis Dei fieri ſolent, vt conſtat ex communi doctrina Theologorum, qui id tanquam certum ſupponentes, vertunt in dubium, an fides diuina, per quam perſona particularis aſſentitur huiuſmodi reuelationibus, ſit eadem cum fide cõmuni, & catholica, per quam datur aſſenſus reuelationibus communibus pertinentibus ad myſterium noſtræ fidei. Quam quæſtionem tractant Caietanus, Cano, Soto Bañez, Valencia, Zumel, Belarm. Aragon, Salmeron quos refert Suarez diſp. 3. de fide ſect. 10. & Aluarez in Iſaiam capit. 1. verſiculo 1. num. 8. & in ea quæſtione vtraque pars eſt ſatis probabilis, & vtraque ſupponit id, quod modò dicebamus, ſcilicet eum, cui fit prædicta reuelatio, aut locutio, ſiue ſiue ſit perſona particularis, ſiue publica, & ſiue res reuelata pertineat ad commune bonum Eccleſiæ, ſiue ad aliquid aliud particulare bonum poſſe habere omnimodam certitudinem, atque adeò

Digitized by Google

euidentiã quo *ad an* eſt de reuelatione diuina,ſeu de Deõ vt reuelãte,quæ excludat omne dubium,vel ſuſpitionem an aliunde, vel ſcilicet ex maligno ſpiritu,vel ex proprio talis reuelatio proueniat contra quod nulla ratio alicuius momenti reperiri poteſt, vt benè,& late probat Curiel controuerſ. citata art.2.

Vnde plures ex huiuſmodi reuelationibus fuerunt factæ aliquibus perſonis particularibus valde familiaribus,& amicis Dei,vt de D.Benedicto de B.Catharina Senenſi de B.Birgitta, & alijs docet Curiel vbi ſupra art. 2. num.44. & de S.Matre noſtra THERESIA conſtat ex his, quæ ipſamet refert cap.25.ſuæ vitæ,& Manſione 6.cap.3.

16 Et ideò id ipſum, etiam pro perſonis particularibus, docent D.Gregorius lib.28. Moral. cap.2. & lib. 8. cap. 13. & lib. 4. dialog.capit.48. D.Auguſtinus lib.3 confeſ. capit.11. quem ad hoc propoſitum refert Cornelius vbi ſupra fol.5. D.Bonauent.de proceſſ. Relig.cap.20. Hugo Victorinus,quem refert, & ſequitur Medina 1. 2. q. 22. in fine,B.Thomas de Villanueua in Cant.fol.123.pag.1. Venerabilis Antiſtes Bartholomæus à Marty. 2. parte compendij §.1. Pereir. lib. 1.in Danielem ſuper illa verba: *Fuit autem Daniel vſque ad annum primum*, Cyrilus diſp.de ſomnijs quæſt.3. Fernandez de viſionibus præludio 3. Tyreus de apparitionibus cap.15. num.8.& capit. 18. id latè probans, & confirmans, & Aluarado tom.1. Artis ſeruiendi Deo lib.2. cap.38.num.18.latiſsimeq; id docuit, & explicuit S. Mater noſtra THERESIA locis nuper citatis. Vnde propter hãc omnimodã certitudinẽ plures,& graues Theologi docẽt huiuſmodi particulares reuelationes, & locutiones eſſe ſufficientem rationẽ pro his,ad quos fiunt,ad aſſentiendum illis ex fide ſupernaturali,& diuina.Sic namque ſentiunt Belarm.lib.3.de iuſtificat.

ficat. cap. 3. & plures alij quos refert, & ſequitur Suarez diſp. 3. de fide ſect. 10. num. 2.

Quæ tandem omnia confirmantur, quia ex eo colligitur reuelationē, & cognitionē propheticam eſſe omnino certam, & infallibilem, quia viſionis nomine inſignitur, ad denotandam, non minus eſſe certam illam cognitionem, quam viſionem oculorum circa proprium, & proportionatum obiectum, vt conſtat ex multis Scripturæ teſtimonijs, in quibus huiuſmodi reuelationes, viſiones appellantur, & Prophetæ appellabantur communi vocabulo Videntes, vt bene notarunt Curiel citato art. 2. n. 5. Fernandez de viſionibus præludio 1. Aluarez in cap. 1. Iſaiæ verſiculo 1. à num. 1. & alij: at aliquando perſonæ particulares, quibus huiuſmodi reuelationes, & locutiones diuinæ fiunt, dicũtur propter ſummam certitudinem videre id, quod Deus ad ipſas loquitur, vt optimè docuit D. Greg. lib. 28. Moral. cap. 2. S. Mater noſtra THERESIA Manſ. 6. cap. 3. Rusbrochius de ornatu ſpirituali nuptiarum c. 25. Dionyſius Carthuſianus epiſt. ad Chriſtianos Principes art. 13. D. Bonauentura itinere 5. æternit. diſt. 4. & itinere 2. diſt. 5. noſter Ioannes à Iesv Maria de Myſtica Theologia capit. 8. & plures alij: ergo ex ſimili locutione poteſt pariformiter colligi omnimoda certitudo harum reuelationum, & locutionum. 17

Vndè manifeſtè conſtat, doctrinam Myſtici noſtri Doctoris in hac vltima parte huius propoſitionis, quæ aſſerit in huiuſmodi locutionibus, non debere animam timere deceptionem aliquam, vel maligni ſpiritus, vel proprij, eſſe conformem communi doctrinæ Sanctorum Patrum, ac Theologorum, de qua proinde nullus mediocriter peritus poteſt rationabiliter dubitare. Quomodo autem, & per quam ſpeciem 18

hæc certitudo, & euidentia de Deo reuelante habeatur, quæſtio eſt Theologica, quam late, & optimè diſcutit Curiel citata controuerſ. 1. art. 2. modum huius certitudinis & euidentiæ optimè aſsignans.

CAPVT VI.

Elucidatur propoſitio ſexta Sanctorumque Patrum teſtimoniјs illuſtratur.

1 SEQVITVR iam elucidanda ſexta propoſitio ab aliquibus notata, quæ habetur in libro ſecundo Aſcenſ. Montis Carmeli capit. 32. vbi loquens de quibuſdam affectionibus, vel perceptionibus ſpiritualibus perfectiſsimis, & valde arcanis, ſic loquitur.

Los quales, ni el alma, ni quien la trata pueden ſaber, ni entender la cauſa donde proceden, ni porque obras, Dios la haga eſtas mercedes, porque no dependen de obras, que la alma haga, ni de conſideraciones que tenga, aunque eſtas coſas ſon buenas diſpoſiciones para ellas. Dalo Dios a quien quiere, y por lo que el quiere, &c. Pro cuius propoſitionis elucidatione eam in duas partes diuidemus.

§. I. *Declaratur, & confirmatur prior propoſitionis pars.*

2 IN priori igitur parte aſſerit huiuſmodi affectiones, ſeu perceptiones ſpirituales, valdè reconditas, & perfectas non poſſe perfectè cognoſci, vel ab ipſa anima, quæ eis afficitur, nec à ſpirituali Magiſtro animam gubernante; & hoc veriſimum eſt, huiuſmodi namq; affectionibus propiſsimè cõuenit nomen Theologiæ Myſticæ, quod, vt ſæpè in præcedẽtibus admonuimus, rẽ valde ſecre-

ſecretam, & occultam ſignificat. Vnde doctrinam hanc docent communiter SS. Patres D. Bernardus ſerm. 74. in Cant. vbi ſermonem inſtituens de introitu Dei in animam, ſic inquit: *Fateor, & mihi aduentaſſe Verbum, & pluries, cùmque ſæpius intrauerit ad me, non ſenſi: aliquoties cum intrauerit, adeſſe ſenſi, adfuiſſe recordor, interdum, & præſentire potui intruitum eius, ſentire nunquam, ſed ne exitum quidem, nam vnde in animam meam venerit, quò vè abierit, denuo eam dimittens, ſed & qua, vel introierit, vel exierit etiã nunc ignorare me fateor, ſecundùm illud: Neſcis vnde veniat; aut quò vadat, nec mirum tamen, quia ipſe eſt, cui dictum eſt, & veſtigia tua non cognoſcentur, &c.* Et paucis interpoſitis ſubiungit: *Ita igitur intrans ad me aliquoties Verbũ ſponſus, nullis vnquam introitum ſuum iudicijs innoteſcere fecit, non voce, non ſpecie: non inceſſu, &c.* Quam etiam doctrinã repetit idem Bernardus citatus á D. Bonauent. in lib. de quatuor mentalibus exercitijs, qui ſoliloqium appellatur cap. 2. inquies: *Nonnunquam quaſi clauſis oculis benè Ieſu ad te inbianti mittis mihi in os cordis, quod non licet mihi ſcire quid ſit, &c.* Conſonat Hugo Victorinus ibi ab eodem D. Bonauent. citatus, ſic de hac re loquens: *Iam neſciunt vbi ſe eſſe conſpiciunt, & quaſi amplexibus amoris aliquid intus tenent, & neſciunt quid ſit, & tamen totis viribus tenere concupiſcunt.* Accedit D. Gregor. ibidem citatus inquiens: *Iubilus dicitur ineffabile mentis gaudium, quod non abſcondi, non ſermonibus aperiri poteſt, ſed tamen quibuſdam motibus aperitur, licet nullis proprietatibus exprimatur &c.* Quam doctrinam approbant D. Bonauent. loco citato, Roſignol. de diſciplina Chriſtianæ perfectionis lib. 3. c. 14. Auctor tract. de via ſalutis apud Dionyſius Carthuſianus, &c.

(.·.)

Digitized by Google

§. 11. *Elucidatur, & teſtimonijs Sanctorum Patrum corroboratur ſecunda pars propoſitionis.*

3 DEINDE in 2. part. huius propoſitionis in qua aſſerit Myſticus noſter Doctor huiuſmodi affectiones, & perceptiones ſpirituales, valdè ſublimes, & reconditas non depēdere ex operibus, aut cōſiderationibus noſtris, vel diligentijs, non excludit huiuſmodi dependentiā, ſeu potius coaptationē, & conuenientiā cum illis, tanquam cùm diſpoſitionibus, ſeu meritis decongruo, cùm potiùs ibi expreſsè aſſerat: *Aunque eſtas coſas ſon buenas diſpoſiciones para ellas*, ſed ſolùm excludit dependentiā ab illis, tanquam à meritis decōdigno, ſeu infallibilibus, & in hoc ſenſu, quem ipſemet Myſticus noſter Doctor explicuit, veriſſima eſt hæc propoſitio: etenim, iuxta communē SS. Patrum ſententiam, & quotidianam experientiā huiuſmodi ſpirituales affectiones adeò ſublimes, Deiq; ſpirituales fauores, non cadunt ſub meritis decondigno, nec dependent ex noſtris diligentijs, ita vt cū eis infallibilē habeāt connexionē; quamuis negari non poſsit, quod merita noſtra, virtutumq; exercitia ſint optima pro illis diſpoſitio. Cæterum indepēdenter ab his diſpoſitionibus miſericorditer aliquando imperfectis conferuntur, aliquando verò perfectis denegantur, quod optimè notauit D. Gregor. homil. 17. in Ezech. his verbis non enim contemplationis gratia ſummis datur, & minimis nō datur, ſed ſæpè hāc ſummi, ſæpè minimi, ſæpius remoti, aliquando etiam cōiungati percipiunt.

4 Vnde doctrinam hanc de independentia à meritis cōdignis docent communiter S. Patres, & alij Doctores D. Bernard. ad Fratres de Monte Dei D. Bonauen. de ſeptē gradi-

gradibus contemplationis, & in ſoliloquio ſupra citato cap. 2. ibi: *O anima magnum eſt, quod deſideras ineſtimabile donum eſt, quod exoptas. Vnde (vt aſtimo) humano ſtudio non poteſt obtineri, humano merito vix poteſt promereri, ſed adeò humilibus precibus, & à digne diſpoſitis ex ſola diuinæ pietatis condecendentia vix poteſt impetrari*. Ricard. in Cant. cap. 8. & lib. 4. contemplat. cap. 23. Caſianus collat. 4. cap. 5. D. Laurentius Iuſtinian. de perfectione monaſtica cap. 18. S. Mater noſtra THERESIA cap. 12. ſuæ vitæ, vt ibidem adnotauit in marginali nota Sapientiſsimus Magiſter Luiſius Legionenſ. necnō, & in via perfect. cap. 25. Beat. Thomas de Villanueua in Cant. ſuper illa verba: *Introduxit me Rex in cællam vinariam*. Frater Bartholomæus à Marty. 2. p. compendij cap. 11. §. 4. ibi: *Ad tantam gloriæ machinam pertingere non valet mens propria induſtria, Dei enim donum eſt non hominis meritum, &c.* Et cap. 13. §. 1. vbi propter hanc rationem comparat contēplationem gratijs gratis datis, quæ non cadunt ſub merito, ſic inquiens: *Habeto ergo pro certo in ſola charitate eſſe regnum* Dei, *gratiam autem cōtemplationis inter cæteras gratias gratis datas computato, &c.*

Id ipſum docuit S. Pater Ignatius relatus à Roſignolio de diſciplina Chriſtianæ perfectionis lib. 3. capit. 14. ſic inquiens: *Solius eſt Dei conſolari animam nulla præcedente conſolationis cauſa, cum ſit hoc propriū Creatoris ſuam ingredi creaturam, & illam in amorem ſui totam conuertere trahere, & mutare, cauſam vero præcedere nullā, tunc dicimus, quando nec ſenſibus, nec intellectui, nec voluntati noſtræ quidquam obiectum eſt, quod eiuſmodi conſolationem cauſare ex ſe poſſit, &c.* Quæ verba fere eodē modo reperiuntur apud citatum Bartholomæum à Marty. 1. part. compend. c. 7. pagin. 54. ac tandem id docent Bloſius in epiſtol. quadam ſub fine, Suarez tit. 2. de Relig. lib. 2. de orat. c. 14. num. 5 5

Molina Carthuſ.tract.2.de orat.cap.6.§.2. Ludouicus de la Puente in introductione ad orationem mentalẽ §.11. circa finem, Baſilius Legion.in Defenſorio ſæpè cit.propoſit.3.& 7.noſter Thom. à Ieſu lib.1.de contẽplat.c.9. Roſignolius vbi ſupra, Alphonſus Rodrig.tom.1.tract.5 de orat.cap.18.& plures alij.

6 Ex quibus omnibus conſtat, quantùm diſtet, imò potiùs aduerſetur doctrina hæc errori hæreticorum aſſerentium eum, qui contemplationi vacat debere ab operibus bonis etiam ſi cadãt ſub præcepto, ceſſare. De hoc namque, nec verbum fecit Myſticus noſter Doctor, ſed ſolùm aſſeruit huiuſmodi ſpirituales affectiones valde ſublimes ſpecialeſque Dei fauores non dependere ab operibus noſtris, tanquam ex meritis decõdigno, quamuis bona opera ſint pro illis optima diſpoſitio, quod communi Sanctorum Patrum Doctorumque Catholicorum conſenſu comprobatum eſt experientiaque ipſa ſatis comprobatur.

CAPVT VII.

Elucidatur ſeptima propoſitio Sanctorumque Patrum teſtimonijs comprobatur.

1 ACCEDAMVS ad ſeptimam propoſitionem ab aliquibus notatam, quæ habetur lib.1. qui inſcribitur *Noche obſcura*, cap.1. vbi ſic loquitur.

La amoroſa Madre de la gracia de Dios, *luego que por nueuo calor, y feruor de ſeruir a Dios, reengendra la alma, eſſo miſmo haze con ella, porque la haze hallar dulce, y ſabroſa leche eſpiritual, ſin algun trabajo ſuyo, en todas las coſas de Dios,*

Dios, y en los exercicios eſpirituales, gran guſto, porque le dà Dios aqui ſu pecho de amor tierno, bien aſsi como a niño tierno; por tanto ſu deleyte tiene en paſſarſe grandes ratos en oracion, y por ventura las noches enteras: ſus guſtos ſon las penitencias, ſus contentos los ayunos, y ſus conſuelos vſar de los Sacramentos, comunicar en las coſas diuinas, en las quales coſas, aunque con grande eficacia, y porfia aſiſten, y las vſan, y tratã con grande cuydado los eſpirituales, hablando eſpiritualmente, comunmente ſe han muy flaca, y imperfectamente en ellas, porque ſon mouidos a eſtas coſas, y exercicios eſpirituales, por el conſuelo, y guſto que alli hallan.

§. I. *Verus propoſitionis ſenſus declaratur.*

CIRCA huius propoſitionis elucidationem ſciendum eſt, nequaquam ſenſum eius eſſe, quod incumbere ſpiritualibus exercitijs propter delectationem, vel cõſolationem ſpiritualem in eis repertam, ſit vitioſum, vel peccaminoſum. Etenim, vt rectè D. Bonauent. tom. 1. opuſcul. lib. 4. pharetræ cap. 29. & 30. multis Sanctorum Patrum teſtimonijs oſtendit, ſæpè vtilis eſt ſpiritualis cõſolatio ad hoc, vt homines virtutis viam ingrediantur, & in ea perſeuerent. Senſus igitur huius propoſitionis eſt, quod huiuſmodi voluptates, & conſolationes ſpirituales in bonis operibus, & exercitijs appetere, & ſi vitioſum non ſit, eſt tamen debilis, & imperfectus, ſeu minus perfectus operandi modus, quàm ſolam Dei gloriam, & voluntatem in illis quærere, & propter ſolum Deum operari, hunc autem vltimum operandi modum eſſe omnium perfectiſsimum, qui ſenſus ex ipſiſmet verbis Myſtici noſtri Doctoris ſatis conſtat. 2

3 Ad hunc igitur ſenſum, quem ipſamet exprimit, intellecta hæc propoſitio veriſima proculdubio eſt, eamque commu-

communiter Sancti Patres, & Doctores, qui de rebus ſpiritualibus tractant, vnanimiter docent; cõſtatque maniſeſtè ex dictis ſupra cap.1.2. part. huius Elucidat. circa elucidationem 1. propoſitionis vbi plura Sanctorum Patrum teſtimonia adduximus ad oſtendendum, quòd is, qui perfectè vult operari, debet excludere quarumlibet rerum quantumuis ſpiritualium, quatenùs ad ipſum, per proprium amorem etiam ſpiritualem pertinere poſſunt, appetitum, ſoliuſq; Dei gloriam intendere, quæ teſtimonia ibidem videnda ſunt. Et ideò D. Thom. 2.2. quæſt. 23. artic. 6 in corpore excellentiam charitatis explicans inquit: *Charitas attingit ipſum* Deum, *vt in ipſo ſiſtat, non vt ex eo aliquid nobis proueniat.* Quod bene nouerat Sancta Mater noſtra THERESIA, quando loco ſupra c.1. n 20. citato dicebat. *Eſto ſabe el Señor bien, ò eſtoy yo muy ciega, que ni honra, ni vida, ni gloria, ni bien ninguno, en cuerpo, ni alma ay que me detenga, ni quiera, ni deſee mi pronecho, ſino ſu gloria*, & capit. 39. ſuæ vitæ id ipſum teſtatur inquiens: *Las palabras que yo ſiempre tengo coſtumbre de dezir, y a mi parecer las digo con verdad, ſon, que ſe me da Señor a mi de mi, ſino de vos, &c.*

§. 11. *Alia ad idem propoſitum Sanctorum Patrum teſtimonia ſubiunguntur.*

4 SED præter illa adhuc alia, ad hoc propoſitum placuit ſubiungere, & in primis D. Bernard. explicans illud Cantic. 3. *Tenui eum, nec dimittam,* comparat amorem quem in his verbis ſponſa oſtendit ad ſponſum cum amore, quem oſtendit Patriarcha Iacob, dum poſtquam tota nocte cum Deo, ſeu Angelo Dei perſonam repræſentante luctatus fuerat, dixit ei, non dimittam te, niſi

priùs

prius benedixeris mihi Geneſis 32. quibus in verbis Iacob amorem quendam veluti mercenarium reſpectu Dei demoſtraſe videtur, ſiquidem ſaltim pro benedictione ipſum Deum dimittere volebat; fecùs verò Sponſa, quæ adeò ardenter Sponſum diligebat, vt adhuc pro benedictione ipſius Dei nollet ipſum dimittere, ſed tenere, ipſum ſolùm præter ſe ipſum, & non propter eius benedictionem, ſeu conſolatione amans, & quærens. Qui modus operandi, & amandi perfectior eſt, vnde Bernardus loco citato, ſic inquit: *Sponſa non vult, Sponſum dimittere, & forte magis, quem Patriarcha id non vult, quia nec pro benedictione quidem; ſiquidem ille benedictione accepta dimiſit eum hæc autem non, ſed nolo inquit benedictionem tuam, ſed te, quid mihi eſt in Cœlo, & à te quid volui ſuper terram, &c.*

Eandem doctrinam expreſsè docet Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 11. ſuæ vitæ, ſic inquit: *Ha ſe de notar mucho, y digolo, porque lo ſe por experiencia, que el alma que en eſte camino de oracion mental comiẽça a caminar con determinacion, y puede acabar con ſigo, de no hazer mucho caſo, ni conſolarſe, ni deſconſolarſe mucho, porq̃ falten eſtos guſtos, y ternura, ò porque ſe los dè el Señor, que tiene andado grã parte del del camino, y no aya miedo de tornar atras, aunque mas tropiece, porque va començando el edificio en firme fundamento, ſino que no eſtà el amor de Dios en tener lagrimas, ni eſtos guſtos, y ternura, que por la mayor parte los deſeamos, y conſolamonos con ellos, ſino en ſeruir con juſticia, y fortaleza de animo, y humildad. Recebir mas me parece a mi eſſo, que no dar noſotras nada, para mugercitas, como yo flacas, y con poca fortaleza, me parece a mi conuiene (como aora lo haze Dios) lleuarme con regalos, porque pueda ſufrir algunos trabajos, q̃ ha querido ſu Mageſtad tenga,* 5

Et inferius ſubiungit: *Multoque gratius nobis eſſe debet credere, ſperare, atque confidere illi, quam de vita æterna eſſe certos, atque ſecuros, præcipit quidem nobis, vt ſe æterno diligamus, non autem præcipit, vt mercedem eligamus* (& poſt pauca addit) *qui boni ſunt, his charior eſt volũtas Dei, quam ſua ipſorum, mallentque eſſe apud inferos cum voluntate* Dei, *quã in cœlis nolente Deo.* Et lib. 2. de ornatu ſpirituali nuptiarum cap. 30. eandem habet doctrinam his verbis: *Chriſtus in homine iſtiuſmodì deſolato libræ æquamentum, vel æquilibrium obtinet: ſiue enim dulcibus eum afficiat, vel amaris; ſiue lucem infundat, vel præmat tenebris: ſiue quidquid demum illi imponat, ſemper libræ ſeruat æquabilitatẽ, & omnia æqualiter accipit, ſemper tamen peccato excepto, quod penitus oportet eſſe profligatum* (& poſtea ſubiungit) *conſolatione omni vnquam à* Deo *præſtita, quatenus eidem honorificum eſſe poteſt, libenter carendum.* Hæc omnia eleganter Ruſbrochius.

Sed ſtrictiſsimè in eadem doctrina tradenda loquutus fuit Tauler. ſer. Dominicæ 25. poſt Trinit. vbi ſic ait. *Sed nec pro ſe ipſo, vel ſui cauſa, vero amatori in ſpirituali interna dulcedine voluptatẽ, aut oblectationẽ quærere licet, tametſi imperfectis, ac incipientibus Chriſti ſeruis id videatur eſſe permiſum, perfectis verò minime.* Idem docet ſer. S. Matthæi fol. 514. col. 1. ibi: *Certè inueniuntur, quos externa exercitia mirum in modum delectent, multaq; cum alacritate illis incumbant, tantamque in eis capiant voluptatem, & gloriam, vt propterea multo minus grata ſint Deo: & tanta poſſet eiuſmodi eſſe delectatio, vt prorſus ingrata forent Deo, ſe ſeque ab illis auerteret, quando in illis ſe ipſos potiùs, quam* Deum *quærerent.* Et inferius inquit: *Itaque hoc nobis ſignificatur, delectationem omnem, quæ in virtutum exercitijs, & actibus haberi poſsit, amoris igne concremandam, & immolandam rurſus Deo.* Et hoc idem proſequens: Inferius 8

aſſerit hanc doctrinam intelligi ab his, qui obſcura itinera,& anguſtas ſemitas ingredi habent, quod vtique non eſt omnium,&c.

9 Similiter Dionyſius Carthuſianus id ipſum expreſsè docet,dialogo in inſtitutione nouitiorum art.5. his verbis: *Tu & ſimiles tui in ſpiritualibus exercitijs non dum ſatis exercitati,ac triti,putatis veram deuotionem inſenſibili quodam ſapore interno,perceptibilique feruore conſiſtere: non penſantes,quod hæretici quoque Iudæi,& Sarraceni in ſacrificijs, & orationibus ſuis frequenter lachrymantur, feruēt,ac dulci afficiuntur ſapore.* Et inferius ſubdit. *Sed ſcito,quòd quamuis internæ conſolationis feruores frequenter à Deo præſtentur, & vera ſint charitatis effectus, non tamen (vt tactum eſt)ſemper,nec ad veram deuotionem neceſſario requiruntur. Porrò vera, ac ſecura deuotio eſt promptitudo ſuperioris appetitus, ſeu voluntatis ad ea, quæ Dei ſunt, cum cordiali deteſtatione, ac debita fuga omnis mortalis peccati, ſiue hoc ſit, cum feruore ſenſibili, ſiue non* (& inſuper addit inferius ſe aliquando in hoc errore fuiſſe.) *Magna eſt* (inquit) *ignorantia,& inexperientia mea, & erraui huc vſq; tunc ſolum,ac verè putans me eſſe deuotum,dum conſolationem feruorem,& guſtum ſenſi internum.*

10 Suffragatur etiam Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo cap. 10. dicens. *Prætereà non multum cures actualem deuotionem,ac ſenſibilem dulcedinem, vel lachrymas, ſed tantum per bonam voluntatem in intellectu ſis mente, cum Deo,intra te vnitus.*

Sed his omnibus tandem modernos aliquos Doctores graues,tamen & pios addere placuit; in primis inſignem Antiſtitem ſæpè ſæpius citatum Bartholomæum à Martyribus 1.part.compendij cap.7.pag.53.qui ideo aſſerit, Deum aliquando huiuſmodi conſolationes denegare. *Vt probemur, an ſtipendio conſolationum ſpiritua-*

lium

lium ſolùm ducti Domino inſeruiamus, &c. Ergò ſenſit non eſſe opus perfectum, Deo propter huiuſmodi conſolationes inſeruire, ſpiritualibuſque exercitijs incumbere. Quam doctrinam repetit idem Antiſtes 2. parte, eiuſdem compendij capit 13. pagin. 124. ibi. *Perfectè vero viuentes non ſe uili, aut mercenario, ſed verè filiali amore in Deum tendunt dicentes: Quid mihi eſt in cœlo, & à te, quid volui ſuper terram? &c.* Non poteſt ergo negari eſſe, imperfectum operandi modum prædictis exercitijs, ex amore ſpiritualium conſolationum, incumbere.

Accedat ſingularis ille contemplatiuus Venerabilis Thomas à Iesv, Auguſtinianus, in libro perutiliſsimo, qui inſcribitur labores Iesv, labore quadrageſimo octauo, ad principium, vbi ſic inquit: *Dios niega las diuinas conſolaciones, para apurar perfectamente ſu amor, y para que no buſquen, ni amen a ſu* Diuina *Mageſtad, por las mercedes que del eſperan, ſino por quien es, y por lo que merece, y aſsi eſten ſugetos con el puro amor, que tan liberalmente ſe dexen tratar del con deſamparos, como con fauores, y eſte es vn perfectiſsimo eſtado de los que perfectamente aman y ſiruen a Dios, no entendido de muchos, y deſeado de pocos, y que poquiſsimos lo alcançan.* Huc vſque Venerabilis hic vir. 11

12 Hanc eandem doctrinam, ab Auguſtino accipiens, docuit Aluarado in Arte bene viuendi lib. 2 ca. 44. numer. 11. Sucquet lib. viæ vitæ æternæ cap. 18. Aluarez de Paz tom. 1. de vita ſpirituali lib. 3. p. 1. capit. 10. p. 2. cap. 12. & tomo 2. lib. 2. p. 3. capite 8. Roſignolius de diſciplinæ Chriſtianæ perfectione lib. 5. capit. 6. Arias de mortificatione tract. 5. orationis mentalis c. 3. & 4. noſter Ioannes à Iesv Maria in ſchola orationis tra. 3. dub. 5 r. Ludouic. de la Puente in meditation. 3. p. in introductione §. 3. & in meditatione 26. punct. 3. Molin. Carthuſian. in doctrina

Digitized by Google

doctrina orationis tract.1.cap.6. Pater Ildephonſus Rodericus tit.1. tract.5.cap.18. & tractatu 8.capit.24. 25. 26.& in 27.ad hoc propoſitum refert D.Auguſtinum de orando Deum epiſt. 121. S. Hieronymum ſuper illud Threnorum 3.*ſed cum clamauero,& rogauero,excluſit orationem meam.* Sanctum Gregorium lib. 20. Moral. c.21. & 24. & Magiſtrum Auilam tom.2. epiſt.ac deniq; hanc doctrinam approbant Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 17. vbi ad hoc propoſitum explicat, quod dicitur de quibuſdam Lucæ 8. *Qui cum gaudio ſuſcipiunt Verbum Dei,& in tempore tentationis recedunt.* Tales namque aſſerit eſſe illos, qui operà bona ex intuitu prædictarum conſolationum exercent, ex quo fit, vt deficientibus prædictis conſolationibus earumque loco aduenientibus tentationibus, ipſi quoq; deficiant,& à perfectionis via recedant.

Ex quibus omnibus ſatis conſtat,doctrinam Myſtici noſtri Doctoris in hac propoſitione eſſe communem apud S. Patres,& Doctores Catholicos, de cuius proinde veritate,& ſecuritate nulla rationabilis ſuſpitio ſuboriri poteſt,ſed quidquid contra illam obijceretur eodem modo aduerſus communem Sanctorum Patrum,& Doctorum Catholicorum conſenſum deberet obijci.

CAPVT VIII.

Octaua propoſitio elucidatur Sanctorumque Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs illuſtratur.

1 PERGIMVS vlterius ad elucidandam octauã propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doct.lib.3.Aſcenſ.Mont.Car.c.17.vbi ſic inquit.

Es

Es coſa vana deſear tener hijos, como hazen algunos, que vnden, y alborotan el mundo con deſeo dellos, pues no ſaben ſi ſeran buenos, ni ſi ſeruiran a Dios*, y ſi el contento que dellos eſperan, ſerà dolor, y el deſcanſo, y conſuelo, trabajo, y deſconſuelo, y la honra, deshonra, y ofender mas a Dios con ellos, como hazen muchos.* (Et paulò inferius ſubiungit) *Pues gozarſe de la muger, ò del marido, quando claramente no ſaben que ſiruen a* Dios *mejor con ſu caſamiento, tambien ſeria vanidad.* Quam doctrinam confirmat ex illo Apoſtoli Corinth.7.num.27. *Qui habent vxores, tanquam non habentes ſint, &c.*

Quamuis huius propoſitionis veritas adeò aperta ſit, vt mirum videatur potuiſſe aliquem in illa offendere, & quamuis etiam legitimus, & catholicus eius ſenſus ex dictis circa elucidationem primæ propoſitionis, & ex teſtimonijs Sanctorum Patrum ibidem adductis euidentiſsimè pateat, tamen pro maiori huius rei declaratione, aliqua, quæ ad elucidationem huius propoſitionis magis in particulari pertineant, ſubiungemus.

§ I. Legitimus propoſitionis ſenſus declaretur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

LEGITIMVS igitur, & apertus huius propoſitionis ſenſus eſt, vanum, ac reprobandum eſſe nimium aliquorum deſiderium, & affectum erga filios, vxorem, vel maritum ſine attẽtione, & reſpectu ad maiorem Dei gloriam, ſpiritualemque eorum vtilitatem, & profectum, ſed ſolum propter aliquod temporale commodum, lætitiam, vel iucunditatem, vel propter ſimiles reſpectus, quibus plerumq; homines ad talem affectum, & amorẽ moueri ſolent. Et ideò intẽdit Myſticus noſter Doctor talẽ

amorem, & affectum iuxta hunc ſenſum relegare; ſpiri-
tualeſque perſonas perfectionis cupidas, taliter circa hanc rem inſtruere, vt nec filios, nec maritum, nec vxorem, præciſsè propter memoratos reſpectus diligant, aut illis, vt ſic complaceant, ſed eatenùs dumtaxat ſuum effectum in eis conſtituant, quatenùs prædicta omnia fuerint medium ad maiorem Dei gloriam, ſpiritualemque vtilitatem aſſequendam. Vndè quando huiuſmodi conducentia incerta fuerit, conſequenter, & rectè aſſerit, nullatenùs in eorum amore, vel complacentia affectum firmandum eſſe, ſed huiuſmodi deſiderium, & voluntatem, omninò cum diuina voluntate, & beneplacito circa prædicta omnia conformari debere.

3 Et meritò ſanè filiorum,& cognatorum affectum niſi modo dicto diuinæ voluntati conformetur, & ad Deum omnino dirigatur, ſpeciali cura amputandum eſſe Venerabilis IOANNES docuit,quia vix vlli praui affectus periculioſius homines tentare ſolent, quam inordinati filiorum,& cognatorum affectus,adeò, vt aliquando homines improbo filiorũ amore adducti à vero numine ad falſa idola defecerint, ita inſanientes, vt mortuos filios immortales Deos cõſecrarẽt.Sic olim Syrophanes Egyptius mortuo filio,ſimulachrum eius poſuit loco numinis adorandum. Sic & Ninus Aſsyriorum Rex filium ſuum Belum vita functum noluit intra mortuorũ vrnas deliteſcere, ſed ſupra Deorũ aras erectis ſimulachris fulgurare, ſic Thare filium ſuum Aram morte ſublatum, immortalitate donare voluit,dum eius imaginẽ conſecrauit. Sed quidquid ſit de his exemplis,de quibus lõgior eſſe poteſt diſputatio, certum eſt id, quod diximus ex Scripturæ ſacræ teſtimonio Sapientiæ 14. numero 15. ibi: *Acerbo luctu dolens pater citò ſibi rapti filij fecit imaginem, &*

illum qui tunc quaſi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cæpit, & conſtituit inter ſeruos ſuos, ſacra, & ſacrificia, &c. Cui conſonat illud, quod refertur Numeror. 33. num. 4. ſcilicet Egyptios vidétes, tum filios ſuos mortuos, tum etiam Deos ſuos percuſos, magis curaſſe de ſepeliendis, ac deplorandis filijs, quam de Dijs reſtaurandis. Plura alia ad hoc propoſitum adducere poſſemus, ex quibus maniſeſtiſsimè conſtaret, quantum nocere ſoleat nimius filiorum, & propinquorum amor: innumera nam que ſunt Scripturæ, & Sanctorum Patrum teſtimonia, in quibus id notatur, & perpenditur, ſed in re tam aperta non eſt neceſſe amplius immorari, ex dictis enim ſatis ſuperque conſtat, quam neceſſarium ſit huic amori, & affectui modum præſcribere, ne plura, & grauia damna generet: quem modum optimè præſcripſit Myſticus noſter Doctor hunc effectum relegandum eſſe docens, niſi quatenùs ad maiorem Dei gloriam ordinatur, cùmque hæc maior Dei gloria fere ſemper incerta ſit, eò quòd neſcitur an filij, propinqui, & cognati grati Deo exiſtant, vel futuri ſint, meritò affectum illum, quo nimis anxie amantur, præciſſo prædicto reſpectu maioris Dei gloriæ, habitaque attentione ad commodum aliquod, vel iucunditatem temporalem, Venerabilis noſter IOANNES tanquam imperfectum, & vnionis cum Deo impeditiuum damnat.

Hanc autem doctrinam ſæpè Scriptura ſacra, & SS. Patres docent, cùm propinquorum, & cognatorum amorem in ſenſu dicto amputare, & omninò relegare ſtrictiſsimis verbis ſuadent, cuiuſmodi ſunt verba illa Chriſti Domini Lucæ 14. *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & filios, & agros adhuc autem, & animam ſuam non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Et Lucæ 9. cum quidam diceret ad Ieſum: *Domine* 4

permitte mihi primum ire, & ſepelire patrem meum, reſpondit ei Ieſus: Sine vt mortui ſepeliant mortuos ſuos; tu autem vade, & annuntia Regnum Dei, &c. Super quæ verba Diuus Ambroſius ſic inquit: *His paterni quoque funeris ſepultura prohibetur, vt intelligas humana poſt habenda diuinis, bonum ſtudium, ſed maius impedimentum, nam qui partitur ſtudium, deriuat affectum, qui diuidit curam, differt profectum, &c.* Et Diuus Chryſoſtomus homilia 28. in Matthæum circa finem eundem explicans locum inquit: *Quid igitur hinc præcipuè diſcimus, niſi quod nullo momento temporis caduca hæc, etiam ſi neceſſaria videantur, ſpiritualibus anteferenda ſunt, &c.*

Nec minus ſtricta ſunt verba illa Chriſti Domini Matthæi 10. ibi: *Non veni pacem mittere, ſed gladium, veni enim ſeparare hominem aduerſus Patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuam, & inimici hominis domeſtici eius.* Vnde rectè D. Baſilius in conſtitutionibus Monaſticis capit. 21. inquit: *A propinquis autem amicis, parentibusvè, animi affectionibus nos, tàm longe oportet eſſe diſiunctos, quàm longe eos, qui iam ſunt vita defuncti, a viuis videmus diſtare.*

5 Quam etiam doctrinam exemplo nos ſuo docuit idemmet Chiſtus Dominus, dùm Matrem ſuam, quantumuis ſanctiſsimam, aliquando durè alloqutus fuit, dicens: *Quid mihi, & tibi, mulier.* Quod pro noſtra inſtructione fecit, vt benè notauit D. Bernardus ſerm. 2. de mutatione aquæ in vinum his verbis: *Vt quid ergo? fratres vtique propter nos, vt non ſolicitet carnalium cura parentum, & neceſſitudines illæ impediant exercitium ſpirituale, &c.*

Sed adhuc ſtrictius de ac re exemplum præbuit cum cui-

cuidam dicenti illi: *Ecce mater tua, & fratres tui foris ſtant quærentes te; reſpondit* Ieſu, *qua eſt Mater mea, & qui ſunt fratres mei? & extendens manus in* Diſcipulos *ſuos, dixit: ecce Mater mea, & fratres mei, &c.* Matthæi 12. num. 47. quod exemplum rectè perpendens D. Ambroſius lib. 6. in Lucam cap. 8. ſic inquit: *Moralis Magiſter, qui de ſe cæteris præbet exemplum, ipſe ſuorum executor eſt præceptorum, præſcripturus enim cæteris, quoniam qui non relinquerit patrem, aut matrem ſuam non eſt filio* Dei *dignus, ſententiæ huic primus ipſe ſe ſubiecit, non quo maternæ refutet pietatis obſequia, ſed quia paternis ſe myſterijs amplius, quàm maternis affectibus debere cognoſcat, neque tamen iniurioſe refutantur parentes ſed religioſores copulæ mentium docentur eſſe, quam corporum, &c.* Quod etiam ſuper eundem Matthæi locum adnotauit Tertulianus lib. 4. contra Marcionem cap. 19. & lib. de Carne Chriſti capit. 6. pluresque alij Sancti Patres.

Id ipſum ſtrictiſsimis etiam verbis ſtatuitur Exod. 32. num. 27. vbi tale præceptum habetur: *Occidat vnuſquiſque fratrem, & amicum, & proximum ſuum.* Quod explicans D. Ambroſius epiſt. 56. ſic inquit: *Quod occidi fecit à proximis proximos, filios à parentibus, à fratribus fratres, præceptum euidens, quia præferenda eſt religio neceſsitudini, pietatis propinquitati, ea eſt enim vera pietas, quæ proponit diuina humanis, perpetua temporalibus, vt contemplatione, ac amore reuerentiæ diuinæ perimeretur omnis effectus neceſsitudinis.* 6

Plura alia his ſimilia Scripturæ, & S. Patrum teſtimonia adducere poſſemus, in quibus filiorum, Parentum, & propinquorum affectus in ſenſu dicto reſecari ſtrictiſsimè iubetur, ea tamen conſulto omittimus, quia ex dictis ſatis ſuperque conſtat, quàm vtilis, & neceſſaria, ac Scripturæ ſacræ, & SS. Patrum doctrinæ conformis ſit propo- 7

Digitized by Google

ſitio noſtri Myſtici Doctoris, in qua id ipſum edocetur, nimiuſque affectus erga filios, maritum, & vxorem damnatur, eo quod incertum eſt, an ipſi Deo grati exiſtant, vel futuri ſint, nec ne.

§. II. *Egregio S. Matris noſtræ* THERESIAE *teſtimonio alijſque etiam SS. Patrum dictis eadem doctrina confirmatur.*

8 CAETERVM non poſſumus non pro huius doctrinæ maiori cõfirmatione celebre quoddam teſtimonium S. Matris noſtræ THERESIAE adducere, quod habetur lib. 3 ſuarum fundationũ c. 7. vbi fundationem Monaſterij oppidi de Alba ſcribens refert, quòd cùm fundatrix eiuſdẽ monaſterij, quæ eppellabatur Thereſa de Laiz, ſummoperè deſideraret filios ſibi à Deo cõcedi, nihilominus tale accipit à Deo reſpõſum: *No quieras tener hijos, que te condenaras.*

Et vt teſtimonium hoc melius perpẽdatur ipſamet THERESIAE noſtræ verba referre placuit: *Para q̃ le dieſſe el Señor hijos, eran grandes las deuociones, y oraciones que ella hazia, y nunca ſuplicaua al Señor, ſino que le dieſſe generacion, para que acabada ella alabaſen a ſu Mageſtad; y dixome ella a mi, q̃ jamas otra coſa ſe le ponia delãte para deſear lo, y es muger de gran verdad, chriſtiandad, y virtud, pues andã do muchos años con eſte deſeo, y encomendandolo a S. Andres, que le dixeron era abogado para eſto, deſpues de otras muchas deuociones que auia hecho; dixeronle vna noche eſtando acoſtada: No quieras tener hijos, que te condenaras.*

9 Hoc ergo teſtimonio mirificè comprobatur Venerabilis noſtri IOANNIS doctrina, ſi enim hæc mulier, quantumuis ſolius Dei gloriã intenderet, tamen deſiderans filios, re vera deſiderabat id quod ſuæ damnationis

Digitized by Google

tionis cauſa futurum erat, quis non videat, quam vtilis, & neceſſaria ſit Myſtici noſtri Doctoris doctrina, nimiũ deſiderium filiorum, complacentiamq; in marito, & vxore damnans, eo quod ferè ſemper incertum ſit, an ex inde maior Dei gloria, animarumque vtilitas prouentura ſit, nec ne.

Vnde D. Hieronymus lib. 1. contra Iouinianum, poſtquam retulerat paruam vtilitatem, quam exceperat Samuel ex filijs ſuis, qui nequaquam eius virtutis hæredes fuerunt, meritò reprobat deſiderium, quo plures optant ſibi filios à Deo cócedi, cum neſciant an probi futuri ſint, & ita ſic eleganter loquitur: *Hæredem deſiderauit hominẽ, cohæres Chriſti? & optabit liberos, nepotumque ſerie delectabitur, quos forſitam ſit occupaturus Antichriſtus? Cum legamus Moyſen, & Samuelem filijs ſuis alios prætuliſſe, nec putaſe liberos, quos videbant Domino diſplicere.* Et in c. 1. epiſt. ad Titum ſic de eadem re loquitur: *Samuel quoq; qui talis fuit, vt inuocaret Dominum, & Dominus exaudiret eum, & in tempore meſis pluuiam hyemis impetraret, habuit filios, qui declinauerunt per auaritiam.*

Quod etiam rectè notauit D. Chryſoſtomus homilia 9. in Matth. ſic inquiens: *Quid filios Samuelis neceſsitado iuuit parentis, cuius non fuerunt virtutes hæredes? Quid Moyſis liberis paterna profuit cura iuſtitiæ, cuius eis non ſucceſsit imitatio? &c.* Optimè de hac eadem re diſſerũt Ambroſius in epiſt. ad Rom. cap. 11. & Philo. Hebræus lib. de tumulentia, pluresque alij Sanctorum Patres, quorum teſtimonia, prolixitatis euitandæ gratia, omittimus, ſolũque addimus ipſiuſmet Spiritus Sancti teſtimonium Eccleſiaſtici 16. num. 4 ibi: *Vtile eſt mori ſine filijs, quam relinquere filios impios, &c.*

Ex dictis ergo rectè concluditur, meritò Myſticum 10
noſtrum Doctorem docuiſſe non eſſe multùm deſiderá-

dos filios propter prædictam incertitudinem,& ideò ne quaquam matrimonium eiuſque fructum damnat,ſed ſolum nimietatem affectus erga filios,vxorem,aut maritũ. Cui conſonat doctrina S.Matris noſtræ THERESIAE in lib. viæ perfectionis c. 1. vbi de deſiderio huiuſmodi rerum temporalium loquens, ſic inquit: *No hermanas mias,no es tiempo de tratar con Dios negocios de poca importancia, por cierto,ſino mireſe a la flaqueza humana que ſe conſuela, que le ayuden en todo, y es bien ſi fueſſemos algo, que me holgaria ſe entendieſſe, no ſon eſtas las coſas que ſe han de ſuplicar a Dios en S. Ioſeph con tanto cuydado.* Vbi ſapientiſsimus Magiſter Luiſius Legionenſis hanc apponit Marginalem notam: *Quiere dezir, que el pedir lo temporal,y mayormente en tiempo de mayores neceſsidades,ha de ſer cuydado muy acceſſorio.* Ex quibus omnibus doctrina huius propoſitionis ſatis ſuperque elucidata,& confirmata manet.

CAPVT IX.

Elucidatur nona propoſitio, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs corroboratur.

1 SEQVITVR iam nona propoſitio, quæ habetur in lib. 3. Aſcenſus Monti Carmeli cap. 34. vbi agens Myſticus noſter Doctor de cultu imaginum ſic loquitur.

La perſona deuota, en lo inuiſible particularmente pone ſu deuocion, y pocas imagenes ha meneſter, y de pocas vſa, y de aquellas que mas conforman con lo diuino, que con lo humano, conformandolas a ellas, y aſsi con ellas con el trage del otro ſiglo, y ſu condicion, y no con eſte, porque no ſolamente no le mueua

Digitized by Google

mueua el apetito la figura deſte ſiglo, pero que aun no ſe acuerde por ellas del, tiniendo delante de los ojos coſa que a el ſe le parezca alguna de ſus coſas.

Tota doctrina, & locutio huius popoſitionis, maximè ſi ſumatur coniuncta cum toto cõtextu illius capitis, adeò catholica, & apertè vera eſt, vt non appareat quonã pacto potuerit quiſpiam in ea offendere, vel rationabilem aliquam ſuſpitionem de illa concipere, etenim nequaquam vult negare, aut impedire vſum ſacrum, cultumque debitum ſacrarum imaginum, quem Eccleſia ſæpè approbauit propter ingentes vtilitates, quæ ex huiuſmodi cultu, & veneratione ſequuntur, vt conſtat ex decretis Sextæ Synodi generalis Cant. 83. & Concilij Nizeni 2. actione 3. necnon Septimæ Synodi generalis, Concilij etiam Senonenſ. & Maguntini, ac denique Tridentini ſeſſ. 25. relatis ab expoſitoribus Diui Thomæ 3. parte quæſt. 25. vbi præcipuè Suarez, & Vazquez, per multas diſputationes de hoc rractant, necnon, & plures alij Doctores catholici, quos congeſsit Auguſtinus Barboſa in remiſsionibus ad Concilium Tridentinum loco citato.

§. I. *Verus propoſitionis ſenſus ex doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS manifeſtè demonſtratur.*

HVNC ergo vſum, & cultum ſacrarum imaginum nequaquam reprobare voluit Myſticus noſter Doctor, imò potiùs illum ſæpiſsimè, adeò expreſsè commendat, vt non appareat quomodo quiſpiam, qui doctrinam eius legerit, poterit, etiam per modum leuis ſuſpitionis, prædictum errorem in illo notare, etenim capit. 14. lib. 3. Aſcenſus Montis Carmeli, ſic loquitur: *Pero* 2

has

has de aduertir aqui (ò amado Lector) que no por eſſo conuenimos , ni queremos conuenir en eſta nueſtra doctrina , con la de aquellos peſtiferos hombres , que perſuadidos de la ſoberuia , y embidia de Satanas , quiſieron quitar de delante los ojos de los fieles , el ſanto , y neceſſario vſo , y inclita adoracion de las Imagenes de Dios , y de los Santos , antes eſta nueſtra doctrina es muy diferente de aquella . Porque aqui no tratamos que no aya Imagenes , y que no ſean adoradas , como ellos , ſino damos a entender la diferencia que ay de ellas , a Dios *, y que de tal manera paſſen por lo pintado , que no impidan de yr a lo viuo , haziendo en ello mas preſa de la que baſta , para yr a lo eſpiritual, porque aſsi como es bueno, y neceſſario el medio para el fin, como ſon las* I*magenes, para acordarnos de Dios , y de los Santos: aſsi quando ſe toma, y ſe repara en el medio mas que por ſolo medio, eſtorua y impide tambien, &c.* Quod idem optimè vſque ad finem capitis proſequitur.

3 Et cap. 34. eiuſdem prædicti libri 3. aſcenſus Montis Carmel. ſic iterum Imagines commendat: *Siendo las* I*magenes tan importantes para el culto diuino , y tan neceſſarias para mouer la voluntad a deuocion, como la aprobacion, y vſo que de ellas tiene nueſtra Madre la Ygleſia mueſtra, (por lo qual ſiempre conuiene que nos aprouechemos dellas para deſpertar nueſtra tibieza ,) ay muchas perſonas que ponen ſu gozo, mas en la pintura, y ornato dellas , que en lo que repreſentan. El vſo de las* I*magenes: para dos principales fines le ordena la Ygleſia, es a ſaber, para reuerenciar a los Santos en ellas, y para mouer la voluntad, y deſpertar la deuocion por ellas a ellos, y quando ſiruen deſto ſon de mucho prouecho , y el vſo dellas neceſſario, y por eſſo las que mas al proprio, y viuo eſtan ſacadas y mas mueuen la voluntad a deuocion , ſe han de eſcoger, poniendo los ojos en eſto, mas que en el valor, y curioſidad de la hechura, y ſu ornato.* Et c. 36. ſequenti ſic ait. *Aſsi como*

como las Imagenes ſon de gran prouecho para acordarſe de Dios, y de los Santos, y mouer la voluntad a deuocion, vſando dellas por la via ordinaria, como conuiene: aſsi tambien ſeran para errar mucho, ſi quando acaecen coſas ſobrenaturales acerca dellas, no ſupieſe el alma auerſe como conuiene para yr a Dios.

Ex quibus omnibus teſtimonijs euidenter conſtat, Myſticum noſter Doctorem nequaquam debitum cultum, & venerationem ſacrarum Imaginum, prout ab Eccleſia ſancta approbatus eſt, reprobare, ſed potiùs valdè commendaſe. Vnde ſolum voluit reprobare imperfectiones, quæ in prædictu vſu immiſceri ſolent, vel ratione nimiæ curioſitatis, vel ratione affectus ad figurã ipſam, ſeu ſpeciem externam imaginis, qui affectus motum cordis, & deuotionem ad prototypum, ſeu Sanctos per Imagines repræſentatos impedit, aut retardat, vel ratione vanæ fiduciæ, quæ in vna Imagine, potiùs quàm in alia eiuſdem Sancti, vel Sãctæ ratione maioris ornatus, vel pulchritudinis figuræ, aut alia ſimili de cauſa ab aliquibus apponi ſolet: has inquam, & alias ſimiles imperfectiones ſolùm vult in prædictis locis, vbi de hac materia agit, relegare: quià re vera ordinato, & vtili ſacrarum Imaginum vſui, prout ab Eccleſia Catholica approbatur, aduerſantur, ac proinde Catholicam doctrinam, quæ has omnes imperfectiones relegandas eſſe docet, adſtruit, docetque ipſum, quod docuit Concilium Tridentinum loco citato his verbis: *Imagines porrò Chriſti, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum in Templis præſertim habendas, & retinendas, eiſque debitum honorem, & venerationem impertiendam; non quod credatur ineſſe aliqua in ijs diuinitas, vel virtus propter quam ſint colendæ; vel quod ab eis ſit aliquid petendum; vel quod fiducia in imaginibus ſit figenda veluti,* 4

olim

olim fiebat à Gentibus, quæ in idolis ſpem ſuam collocabant, ſed quoniam bonos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illa repræſentant, vt per imagines quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Chriſtum adoremus, & Sanctos, quorum illæ ſimilitudinem gerunt, ve neremur; id quod conciliorum præſertim vero, ſecundæ Nizenæ Synodi decretis contra imaginum opugnatores eſt ſancitum.

5 Quod autem hæc ſit aperta mens Myſtici noſtri Doctoris in eiſdem locis, conſtat ex manifeſtis eiuſdem teſtimonijs. Etenim c.34. citato: vnde hæc propoſitio, quã elucidamus, deſumpta eſt: ſic loquitur. *Ay algunas perſonas qne miran mas en la curioſidad de la imagen, y valor de ella, que en lo que repreſentan, y la deuocion interior que eſpiritualmente ban de enderezar al ſanto inuiſible, la emplean en aficion, y curioſidad exterior, de manera que ſe agrade, y deleyte el ſentido, y ſe quede el amor, y gozo de la voluntad en aquello: lo qual totalmente impide al verdadero eſpiritu, que requiere anibilacion del afecto en todas las coſas particulares.*

Eſto ſe vera bien por vn abominable vſo que en nueſtros tiempos vſan algunas perſonas, que no teniendo ellas aborrecido el trage vano del mundo, adornan a las imagenes con el trage que la gente vana, por tiempo va inuentando, para el cũplimiento de ſus paſſatiempos, y liuiandades, y del trage que en ellos es reprebendido, viſten a las imagenes; coſa que a los Santos que repreſentan fue aborrecible, y lo es, procurando en eſto el Demonio, *y ellos en el, canonizar ſus vanidades, poniendolas en los Santos, no ſin agrauiarlos mucbo, &c.* (& inferius,) *Aunque es bueno guſtar de tener aquellas imagenes, y inſtrumentos que ayudan al alma a mas deuocion (por lo qual ſiempre ſe ban de eſcoger los que mas mueuen) pero no es perfeccion eſtar tan aſido a ellas, que con propiedad las poſſea. De manera que ſi ſe las quitaren, ſe entriſtezca, tenga por cierto el alma, que*

que quanto mas aſida con propiedad eſtuuiere a la Imagen, y motiuo ſenſible, tanto menos ſubira a Dios ſu deuocion, y oracion, que aunque es verdad que por eſtar vnas mas al propio que otras, y exercitar mas la deuocion con vnas que otras, ſolo por eſta cauſa, como acabo aora de dezir, no ha de ſer cõ la propiedad, y aſimiento que tengo dicho, de manera que lo que ha de lleuar el eſpiritu volando por alli a Dios, oluidando luego eſſo, y eſotro, ſe lo coma todo el ſentido, eſtando engolfado en el gozo de los inſtrumentos, que auiendome de ſeruir ſolo para ayuda deſto, ya por mi imperfeccion me ſirue para eſtoruo, tal vez no menos que el aſimiento, y propiedad de otra qualquier coſa. Et cap. 35. ſic ait. *Mucho auia que dezir de la rudeza q̃ muchas perſonas tienen acerca de las Imagenes, porque llega la boberia a tanto, que algunos ponen mas confiãça en vnas Imagenes que en otras, lleuados ſolamente de la aficion que tienen mas a vna figura que a otra, en lo qual va embuelta gran rudeza, y baſtardia, acerca del trato con Dios, y culto, y honra que ſe le deue, el qual principalmente mira la fe, y pureza del coraçon del que ora, &c.* Quos abuſus, & alios ſimiles inordinatos affectus, & imperfectiones, circa Imagines, Roſarios, Oratorios, peregrinationes, deuotioneſque ſuperſtitioſas ab aliquibus rudibus inuentas, & vſitatas in reliquo huius capitis, & ſubſequentibus latè reprobat, & condemnat.

Vnde his imperfectionibus relegatis, & damnatis, docet debitum modum, qui in vſu ſacrarum Imaginum ſeruari debet, nempè, vt illæ dumtaxat tanquàm medium in quo nullatenùs ſiſtere, aut detineri, ſed per illum ad repræſentata, nempè ad verum prototypum, cordis affectu, tranſire debeamus. Vnde cap. 35. eiuſdem libri ſic inquit. *En las Imagenes (pues) no ſe repare en la diferencia de las hechuras, para poner en eſſo mas confiança en vnas que en otras, que eſto ſeria vna gran rudeza, y aquellas ſe eſtimen* 6

en mas

en mas que deſpiertan mas la deuocion. Et cap.36. ſic ait. *Por tanto para euitar todos los daños que al alma pueden tocar en eſte caſo; que ſon, o ſer impedida de volar a Dios, o vſar con baxo eſtilo, y ignorantemente de las Imagenes, ò ſer engañado por ellas, las quales coſas ſon las que arriba auemos notado: y tambien para purificar el gozo de la voluntad en ellas, y endereçar por ellas el alma a Dios, que es el intento que en el vſo dellas tiene la Ygleſia: ſola vna aduertencia quiero poner, que baſta para todo, y es, que pues las Imagenes nos ſiruen para motiuo de las coſas inuenſibles, que en ellas ſolamente procuremos el motiuo, y aficion, y gozo de la voluntad en lo viuo que repreſentan. Por tanto tenga el fiel eſte cuydado, que en viendo la Imagen, no quiera embeuer el ſentido en ella, aora ſea corporal la Imagen, aora imaginaria, aora de hermoſa hechura, aora de rico atauio, aora le haga deuocion ſenſitiua, aora eſpiritual, no haziendo caſo de nada de eſtos accidentes, no reparemos en ella ſino hecho a la Imagen la oracion que manda a la Ygleſia; luego leuante de ahi la mente a lo que repreſenta, poniendo el jugo, y gozo de la voluntad en Dios, con la deuocion, y oracion de ſu eſpiritu, ò en el Santo que inuoca. Porq̃ lo que ſe ha de lleuar lo viuo, y el eſpiritu no ſe le lleue lo pintado, y el ſentido, &c.*

§. II. Sanctorum Patrum & illuſtrium Doctorũ teſtimonijs eadem doctrina confirmatur.

7 VNDE conſtat doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS circa hunc cultum omnino coincidere cum ea, quã ex Concilio Tridentino ſuprà retulimus, quamque omnes Doctores catholici tradunt. Et ideò Adrianus 1. in epiſt. ad Conſtantinum & Irenem, quæ in 2. act. ſeptimæ ſynodi refertur, loquẽs de Iacob, qui adorauit ſummitatẽ virgæ Ioſeph, ſic inquit. *Non quod virgam, ſed tenentem eam, adorauit quid hoc ſibi vult?*

vult: nimirũ, quod nos iuxta deſiderium, & amorem quo erga Deum Sanctos, quæ ipſius affecti ſumus, figuras imaginibus repræſentamus, nõ inquam incoloribus, & tabulis honorem conſtituentes, &c. Id ipſum docent Chryſoſtomus, Damaſcenus, Stephanus Epiſcopus Boſtrenſis citati ab Adriano loco ſupra citato.

Hanc eadem doctrinam tradidit Gregorius Niſenus citatus ab Adriano epiſt. ad Imperatorem, quæ habetur in 7. ſynodo act. 2 his verbis: *Nam qui Imaginem aſpicit, quæ ex arte per diuerſos colores in tabula eſt expreſſa, non ex pictura, & colorum tinctura ſimilitudinẽ accipit, ſed ad cõtemplationem primi exemplaris animam reducit, &c.* 8

Accedit Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus in epiſtola ad Ioannem Epiſcopum, quæ habetur in 7. ſynodo act. 4. inſuper, & Epiphanius Diaconus act. 6. eiuſdem ſynodi cuius hæc ſunt verba ibi. *Nec ſalutis ſpẽ in illis* (ſcilicet imaginibus) *conſtituunt, nec ab his iudicium aliquod futurum expectant, &c.*

Conſentit noſter Thomas Vvaldenſis tomo 2. de Sacramentalibus capite 156. numer. 6. inquiens. *Sicut enim qui viderit Imaginem alicuius, videt eum cuius eſt imago, eo ſcilicet intuitu, ita quod plenè obliuiſcitur Imaginis, dùm prima contemplationis inſtantia rapitur in ſignatum, & ſic vident multi quoſdam veſtitos, qui interrogati de colore veſtis ignorant, quia toti ferebantur in hominem: ita qui adorant imaginem eum adorant cuius eſt imago.* Alia quam plurima, tàm Sanctorum Patrum, quàm Conciliorum, Pontificum, & Theologorum teſtimonia in fauore huius veræ, & Catholicæ doctrinæ adducit Vazquez tomo primo, in tertia parte, diſputatione 108. capite tertio, quarto, quinto, & ſexto, quibus conſentit reuelatio, quá habuit Sancta Matre noſtra THERESIA de hac re, cum enim (vt ipſa refert in additionibus ad ſuam 9

vitam)

Digitized by Google

vitam) ipſa legiſſet in quodam libro imperfectionem eſſe poſsidere Imagines curioſè ornatas, & ita relinquere vellet quamdam Imaginem, quam in cella habebat, taliter à Diuino oraculo edocta fuit, *Que las muchas molduras, y coſas curioſas en las Imagenes, dezia el libro y no la Imagen, &c.*

10 Conſonat etiam Venerabilis Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 1.p.compendij ſpiritualis cap. 3.pag.32.vbi ſic inquit: *Non habeas ſuperflua, & curioſa; quia diſtrahunt, & occupant cor, quare nolim affectes habere imagines, tabulas curioſe depictas, &c.* Cui conſonat illud, quod in 2. parte compendij, capit. 10.pag.74. ſic inquit. *Nihil tenaci corde poſſideas, nullius viri quantumuis ſancti amicitiam, & familiaritatem humanitus expetas; nam non ſolum, quæ mala ſunt, ſed etiam bona huic ſapientiæ officiunt ſi inordinatè diliguntur, vel quæruntur, &c.* Et capit. 11. fol. 90. ita ait: *Imò tempore vnionis inter Deum, & animam quæcumque, licet bonæ Imagines, ſunt procul expellendæ, quia ſunt media inter vtrumque. Ideo athleta huc peruenire cupiens (Deo ipſum trahente, atque vocante) cùm primùm ſenſerit ſe diuino amore vehementer inflammari, ac ſurſum trahi, properè reſcindat quaſlibet Imagines, feſtinetque ad Sancta Sanctorum, & internum illud ſilentium, in quo non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio.* Vnde conſtat, quàm conformis ad Sanctorum Patrum mentem, ſanctæque Eccleſiæ fidem ſit doctrina Myſtici noſtri Doctoris, quippè qui cum eis conſtanter aſſerat Imagines ad deuotionem excitandam perutiles, ac neceſſarias, venerationeque, & honore propter prototypum dumtaxat dignas eſſe.

(∴)

§. III.

Digitized by Google

§. III. *Doctrina Myſtici noſtri Doctoris ampliùs declarat.*

TANDEM circa, id quod Myſticus noſter Doctor in hac eadem propoſitione aſſerit, ſcilicet perſonam ſpiritualem, & deuotam paucis imaginibus indigere, & vti, eò quod principaliter inuiſibilibus deuotionem ſuam conſtituat, obſeruandum eſt, nequaquam illum denegare velle perſonis ſpiritualibus, & deuotis debitum ſacrarũ imaginum vſum, vt ex adductis ipſius teſtimonijs euidenter conſtat, ſed ſolum vult aſsignare differentiam inter perſonas ſpirituales, ac deuotas comparatione earum, quæ valdè ſenſibiles ſunt, deuotioneque vera carent, ac rebus ſpiritualibus non adeò intendunt. Hi namque imperfecti, cùm rebus ſenſibilibus valde attendant, & in illis ſint immerſi, ſpiritualia autem ægre percipiant, magis indigent medijs ſenſibilibus, & viſibilus, cuiuſmodi ſunt Imagines, quibus ad ſpiritualia, & indiuiſibilia ducantur; at verò perſonæ ſpirituales, & verè deuotæ cùm à rebus viſibilibus, & ſenſibilibus mentem, iam abduxerint, ac ſpiritualibus, & inuiſibilibus magis intendant, non adeò indigent prædictis medijs viſibilibus, ac ſenſibilibus, cuiuſmodi ſunt Imaginis, ad hoc, vt in earum prototypa ferantur, ſed faciliter ſine illis poſſunt orationi ac Dei, & Sanctorum inuocationi intendere, cùmque id ad quod ipſæ Imagines ordinatur, nempè ad eleuandam mẽtem in Deum, & Sanctos, orationiſque ſtudium promouendum, aſſequantur, & obtineant, iam propter rationem dictam prædictæ perſonæ ſine his medijs, meritò non adeò illis indigent, & vtuntur, ſicut aliæ perſonæ non ſpirituales, quæque non niſi per ſenſibilia, & viſibilia ad inuiſibilium cognitionem peruenire ſolent. 11

S Cæterùm

Cæterùm adhuc prædictis perſonis ſpiritualibus,& verè deuotis nequaquam ſacrarum imaginum vſum omnino denegat,ſed ſolùm aſſerit paucis indigere eoque ipſo aliquibus indigere,& vti concedit,quoties ſcilicet ad excitandum in Deum,& Sanctos affectum,& deuotionem neceſſariæ,vel vtiles illis fuerint.

12 Quæ doctrina ſic explicata veriſſima eſt,eamq; approbat Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato, propoſitione 12. colligiturque ex eo quod docet Gerſon,opuſc.de Myſtica Theologia practica,conſideratione quarta, refert, & ſequitur Frater Bartholomæus à Martyribus in ſecunda parte compendij capite 13 cui coniungenda eſt doctrina Tauleri capite 35. inſtitutionum, vbi ſic inquit: *Quod ſi quæratur, cur omnibus Imaginibus renuntiandum ſit? Reſpondetur eam ob cauſam, quod non niſi via quædam ſint ad nudam, & ſimplicem veritatem,&c.*

13 Quod hoc exemplo poteſt optimè declarari, ſi enim habuerit quis ante conſpectum ſuum Imaginem Regis, ac ſimul ipſam perſonam Regis, ineptum eſſet non omittere pro tunc reuerentiam, & intuitionem Imaginis, eo quod illi videretur indecorum, eſſe, prædictam reuerentiam Imagini regiæ non exhibere, id inquam tunc ſtultum eſſet, ſiquidem maior irreuerentia eſſet, debitum honorem, & reuerentiam ipſi perſonæ Regis, quam in conſpectu haberet, immediatè non exhibere, vt ſe in reuerenda, & honoranda imagine regia occuparet; ita ergo in præſenti, cùm perſona ſpiritualis, & perfecta internè attendat, ac veluti præſentem habeat Deum, & Sanctos, ſi vellet pro tunc ſe diuertere ab interna adoratione ipſius Dei, & Sanctorum, vt ad eorum Imagines externas ſe conuerteret, proculdubio imprudenter, ac inordinatè ſe

Digitized by Google

geret: cùm igitur perſonæ ſpirituales, & perfectæ huic internæ attentioni ad Deum frequenter incumbant, excitatumque habeant affectum ad Dei, & Sanctorum cultum, & venerationem, quidquid medijs imaginibus externis quærere poſſent, frequenter ſine illis obſtinere ſolent, & ideò non adeò indigent, neque vtuntur externarum imaginum vſu, ſicuti illi, qui propter defectum internæ attentionis ad Deum, & ad res ſpirituales, prædictis medijs ſenſibilibus frequenter indigent, iuxta hunc ergo ſenſum, quem ipſa verba propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris ſatis exprimunt, veriſsima eſt hæc doctrina, & ab omni ſiniſtra ſuſpitione libera, vt ex dictis ſatis ſuperque conſtat.

Tandem in fine huius elucidationis aduertimus id 14
ipſum, quod circa vſum, & cultum Imaginum ex doctrina myſtici noſtri Doctoris diximus, & explicuimus; ad vſum etiam, & deuotionem locorum Sanctorum, cuiuſmodi ſunt oratoria; & alia ſimilia deuotionis prouocatiua, ſeu excitatiua applicandum eſſe, vt bene notauit Baſilius Legionenſis loco citato, conſtatque manifeſtè ex Myſtica noſtri Doctoris doctrina, quæ proinde veriſsima, & vtiliſsima eſt.

(.?.)

CAPVT. X.

Propoſitio decima elucidatur, & Sanctorum Patrum illuſtriumque Doctorum teſtimonijs illuſtratur.

1 PERGIMVS vlterius ad elucidandam decimam propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doctor lib. 1. *De la noche obſcura*, cap. 4. vbi ſic loquitur.

Muchas vezes acaece que en los miſmos exercicios eſpirituales, ſin ſer en manos dellos ſe leuantan, y ſienten en la ſenſualidad mouimientos no limpios, y a vezes, aun quando el eſpiritu eſtà en mucha oracion, o exercitando los Sacramentos de la Penitencia, y Eucbariſtia, los quales ſin ſer como digo, en ſu mano, proceden de vna de tres coſas, la primera procede algunas vezes (aunque pocas, y en naturales flacos) del guſto que tiene el natural en las coſas eſpirituales, porque como guſta el eſpiritu, y ſentido, con aquella recreacion ſe mueue cada parte del hombre, a deleytarſe ſegun ſu porcion, y propiedad, porque entonces el eſpiritu ſe mueue a recreacion, y guſto de Dios, que es la parte ſuperior, y la ſenſualidad que es la porcion inferior, ſe mueue a guſto, y deleyte ſenſible, porque no ſabe ella tomar, ni tener otro, y aſsi acaece, que el alma eſtà en oracion con Dios, ſegun el eſpiritu, y por otra parte ſegun el ſentido ſiente rebeliones, y mouimientos ſenſuales, paſsiuamente, no ſin harta deſgana ſuya, &c.

§. I.

§. I. *Verus, & legitimus propoſitionis ſenſus ex ipſa Myſtici noſtri IOANNIS doctrina apertè demonſtratur.*

PRO elucidatione, & vera intelligentia huius propoſitionis, & vt manifeſtè conſtet quantum à turpibus erroribus hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, re vera diſtet, ſolum eſt neceſſarium ipſa propoſitionis verba attendere, ac perpendere. Etenim nequaquam in eis aſſerit Myſticus, ac puriſsimus noſter Doctor id, quod prædicti hæretici turpiter aſſerebant, ſcilicet motus, ac delectationes turpes, & inhoneſtas poſſe licitè, & cum libero conſenſu voluntatis à perſonis ſpiritualibus amplecti, & deſiderari, ac intendi, eò quòd ex redundantia ſpiritus eas dimanare aſſerebant. Huius namq; peſtiferi, & turpiſsimi erroris oppoſitũ expreſſe docet in hac propoſitione Venerabilis noſter IOANNES, ſiquidẽ aſſerit huiuſmodi ſenſualitatis motus, quos aliquando perſonæ ſpirituales orationi incũbentes patiuntur, non eſſe in earum libera poteſtate, atq; adeò nequaquam liberos, ſed mere naturales; illi vero hæretici aſſerunt eſſe liberos, & cũ cõſenſu volũtatis: præterea docet IOANNES noſter huiuſmodi motus contingere, *No ſin harta deſgana de la alma*, ipſi vero affirmant ab ipſa anima libenter amplecti, imò & deſiderari, ac intẽdi: tandẽ Myſticus noſter Doctor aſſerit huiuſmodi motus oriri ex naturæ debilitate, & infirmitate; prædicti vero hæretici ex ipſo ſpiritu oriri affirmant, & ideò manifeſtè conſtat non minùs diſtare IOANNIS noſtri doctrinam à prædicto errore, quàm lucem à tenebris, nulloque, vel apparenti prætextu poſſe, ſine manifeſta calumnia, tàm turpem errorẽ Angelico huic viro tribui. 2

Digitized by Google

3 Vnde legitimus, & ſecuriſsimus huius propoſitionis ſenſus eſt, quem ipſa verba ſatis exprimunt, ſcilicet quòd aliquando cùm mens circa rerum ſpiritualium contemplationem, & delectationem eſt occupata, ſimul inferior hominis pars, non quidem per ſe ex vi ſpiritus, ſeu affectionis ſpiritualis, ſed merè concomitanter, & per accidens occaſione aliqua ex delectatione circa res ſpirituales per accidens & remotè deſumpta, patitur motus aliquos turpes, & inhoneſtos prouenientes ex ipſius naturæ, ſeu partis inferioris debilitate, abſque vllo conſenſu voluntatis, in cuius poteſtate non eſt tunc prædictus motus euitare, imò potiùs ipſa voluntate renuente, & cum magna eius diſplicentia eos patitur. quod ad euitandam moleſtam anxietatem & afflictionem ſanctarum mentium, quæ huiuſmodi res inuitè patiuntur, & ad earum lucem, ne ſcilicet propter hæc ab orationis, & contemplationis ſaluberrimis exercitijs auertantur, adnotare, & docere conuenientiſsimum fuit.

§. II. *Ratione, & experientia propoſitionis doctrina comprobatur.*

4 AD hunc ergo ſenſum, quem ipſa clarè exprimit, intellecta hæc propoſitio veriſima proculdubio eſt, cõſtatque tùm experientia, ſæpe enim audiuimus perſonas aliquas ſpirituales vitam perfectiſsimam, atque puriſsimam agentes fateri non ſine magna verecundia ſe in oratione, vel contemplatione, ac rerum ſpiritualium delectatione huiuſmodi turpibus motibus, ac delectationibus ſenſualibus, reluctante voluntate imò, & cum magna animi moleſtia, & dolore in inferiori parte affici. Tùm etiã ratione philoſophica, quam indicat ſapientiſsimus Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſupra citato propoſi-

poſitione 18. etenim certum eſt, quòd magna aliqua lætitia, vel triſtitia ipſius animæ propter coniunctioné eius ad corpus eſt etiã occaſionaliter cauſa tranſmutationis corporalis ſecundũ caloré, vel frigus, quæ tranſmutatio per accidés ſe habet ad prædictum animæ affectũ, per ſe tamen ordinatur ad aliquem actũ appetitus ſenſitiui, quã doctrinã expreſsè docet D. Tho. q. 26. de verit. art. 10. in corpore vbi ſic habet: *Secundũ natura ordinẽ propter colligantiam virium animæ in vna eſſentia, & animæ, & corporis in vno eſſe compoſiti, vires ſuperiores, & inferiores, & etiã corpus, & anima inuicem in ſe influunt, quod in aliquo eorum ſuperabundat, & inde eſt, quòd ex apprehenſione animæ trãſmutatur corpus ſecũdum calorem, & frigis, & quandoque vſque ad ſanitatem, & ægritudinem, & vſque ad mortem*, & 1.2. q. 22. art. 2. ad 3. ſic inquiẽs. *Eſt autem, & alia naturalis trãſmutatio organi prout organum tranſmutatur, quantùm ad ſuam naturalem diſpoſitionem puta, quòd calefit, aut infrigidatur, & alio ſimili modo tranſmutatur, & huius tranſmutatio per accidens ſe habet ad actum apprehenſiua, ſed ad actum appetitus ſenſitiui per ſe ordinatur huiuſmodi tranſmutatio. Vnde in definitione motuum appetitiuæ partis materialiter ponitur aliqua naturalis tranſmutatio organi, ſicut dicitur, quod ira eſt accenſio ſanguinis circa cor, &c.* Vlterius ſupponendũ eſt huiuſmodi tranſmutationem corporalem debere proportionari affectioni animæ à qua occaſionaliter, & per accidens dimanat, vnde ſicuti ex timore, vel triſtitia oritur frigefactio, & conſtrictio per quam pori corporis cõſtringuntur, vt docet D. Thom. citata q. 26. de veritate art. 3. in corpore, ita è contra ex amore, delectatione, & gaudio ipſius animæ, oritur etiam modo dicto calor, liquefactio, & dilatatio organi corporalis per quam pori corporis dilatantur, vt docet idem D. Thom. 1. 2. q. 28. artic. 5. experientiaque ipſa comprobatur.

Ex dictis ergo deducitur ratio eius, quod dicebamus; cùm enim ex amore,& delectatione,gaudioq; animæ circa ſpirituales res, oriri poſsit ſaltim per accidens tranſmutatio in organo corporali,ſecundum calorem,liquefactionem,& dilatationem,inde eſt, quod ſemel ſuppoſito hoc calore,& dilatatione in corporali organo,maximèque adiuncta naturæ debilitate,poſsint aliquãdo,etiã nulla præcedente, vel præſenti imaginatione turpi, in ipſo corporali organo inſurgere,etiã renuente voluntate,motus ſenſuales,& turpes,imò & in aliquibus,in quibus virtus retentiua ſeminis fuerit debilis, poterunt tales motus vſq; ad eius effuſionem omnino inuoluntariam, imò & ipſis incognitam peruenire, vt citatus Magiſter Baſilius Legionenſis:vbi ſupra bene adnotauit,docuitque expreſsè Abulenſis in Matthæi 4.quæſtion.68.ad 5.his verbis: *Calefacto corpore inſurgit in homine motus libidinis etiam ſine aliqua imaginatione præcedenti, vel præſenti, & iſte motus eſt purus naturalis, nec habet rationem peccati.* In ſimilibus ergo caſibus loquitur Myſticus noſter Doctor,cuius proinde doctrina ſecuriſsima,& veriſſima eſt.

6 Poteſtque id ipſum ampliùs confirmari ex eo, quod iuxta communem Doctorem conſenſum, huiuſmodi ſeminis effuſio ex corporis debilitate, nulla alia præcedenti cauſa, oritur, quod adeò verum eſt, vt aſſerat Abulenſis in capite 15. Leuitic. quæſtione 2.& paradoxa 1. capite 45. quòd ieiunantes potiùs nocturnam patiuntur pollutionem diebus, quibus ieiunant, quàm diebus quibus comedunt abundanter, & potiſsimùm, cum ante accubitum aquam ſolam biberint, non quidem, quia ex hoc materia ſeminalis multiplicitur, ſed quia ex inde virtus retentiua ſomnis laxatur, & debilitatur. Illi ergo in quibus ſimilis naturæ debilitas reperitur, (de

(de quibus in hac propoſitione expreſsè loquitur Myſticus noſter Doctor) nihil mirum, quòd propterquaſuis immutationes corporales, etiam ſi ex lætitia, vel delectatione ſpirituali accidentaliter modo dicto proueniant, patiantur prædictos motus, ipſiſmet ſecundam ſuperiorem partem illos reſpuentibus, imò & aliquando neſcientibus, & abſque vlla imaginatione turpi præcedēte, vel præſente.

Accedit alia ratio id ipſum ſuadens, quia ſcilicet pro 7
prius vniuſcuiuſque naturalis amor in quauis re quantumuis ſancta aliquid ſuum requirere ſolet, quod optimè notauit Taulerus ſerm. vnico Dominicæ 16. poſt Trinit. vbi ſic habet: *Hic enim noxius amor ſemper aliquid ſuum requirit, hacque de cauſa, & concionibus intereſt, & Venerabile percipit Sacramentum, vt videlicet aliquid ſuum accipiat qui aures habet audiendi audiat, &c.* Quod adeò verum eſt, vt Reſignolius lib. 5. de diſciplin. Chriſtian. perfect. c. 6. loquens in proprijs terminis ad rem noſtram dixerit: *Voluptas, quæ ex ſpiritus dulcedine fluit, qua nobis ipſis maximè placere ſolemus, magis nutrit amorem noſtri, quam illecebræ rerum mundanarum, &c.*

Hinc ergo fit, vt cùm anima gaudium, & ſpiritualem delectationem, ac voluptatem in diuinarum rerum contemplatione percipit, ibi etiam naturalis amor quaſi inſenſibiliter, ipſaque anima, vel neſciente, vel repugnante, aliquid ſibi proprium requirat, & ideò facile ex tali naturæ deſiderio, & appetitu labitur imaginatio ad repræſentandum taliter aliquod obiectum, etiam ſi aliàs in ſe ipſo ſanctum ſit, vt delectationem libidinoſam excitare poſsit, vnde turpis motus in inferiori parte, reluctante, vel neſciente ipſa anima inſurgunt, nam is qui gaudio, & letitia afficitur vicinam quandam diſpoſitionem habet ad hoc, vt obiecta libidinoſa, vel modo libidinoſo ei pro-

ei proponatur, ſic atteſtante D. Gregorio lib. 29 Moral. cap. 12. ibi: *Quim lætitiæ voluptas iuxta eſt, lætis moribus luxuriam proponit.*

8 Conſultò autem omittimus rationem aliam, quæ deſumitur ex malignitate, & arte, ac impugnatione Dæmonis, immitentis in phantaſia orationis tempore repræſentationes turpes, vt inde turpes motus excitētur, qui animam ab ipſa contemplatione auertant: hanc ergo rationem conſultò omittimus, quia & ſi veriſſima ſit, communique Sanctorum Patrum, & Doctorum catholicorum conſenſu comprobata, quorum teſtimonia paſsim occurrentia modo referre non oportet, eandemque rationem ſecūdò loco aſsignet Myſticus noſter Doctor, inter tres rationes, quas initio illius c. 4. vbi hæc doctrina continetur, propoſuerat, tamen de hoc nullus vnquam dubitauit, nec id ab aliquo notatum eſt, ſed ſolùm difficultas aliqua eſſe potuit in prima illa ratione, quam in principio eiuſdem capitis aſsignat IOANNES noſter noſq; in principio huius præfiximus, quam proinde dumtaxat elucidādam, & explicandam ſuſcepimus, eiuſque legitimum ſenſum veriſimum eſſe, & ab omni ſiniſtra ſuſpitione omninò liberum optimæq; doctrinæ, tàm à Theologis, quàm à Philoſophis communiter receptæ, necnon, & experientiæ omninò conformem eſſe conſtat, quod pro eius ſecuritate, & elucidatione ſatis ſuperque erat: ſed pro maiori abundantia, & vt conſuetum ordinem ſeruemus, plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia in quibus hæc eadem doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS expreſsè continetur, ſubiungemus.

(∴)

§. III. *Teſtimonijs SS. Patrum, & illuſtrium Doctorum eadem doctrina corroboratur.*

ET in primis habemus de hac re illuſtre, & expreſſum teſtimonium in D. Gregorio lib. 10. Moralium c. 8. vbi ſic loquitur: *Sæpè contingit, vt ad ſumma iam mentem ſpiritus eleuet, ſed tamen hanc importunis caro tentationibus impugnet, cùmque ad contemplanda cæleſtia animus ducitur, obiectis actionis illicitæ imaginibus reuerberatur, nam carnis repente hunc ſtimulus ſauciat, quem extra carnem contemplatio ſancta rapiebat, cælum ergo ſimul infernuſque coarctatur, cum vnam eandemque mentem, & ſubleuatio contemplationis illuminat, & importunitas tētationis obſcurat, vt & videat intendendo, quod appetat, & ſucūbendo in cogitatione tolleret, quod erubeſcat. De cælo quippè lux oritur, infernus autem tenebris poſſidetur, in vnū ergo cælum infernuſq; religitur, cùm mens, quæ iam lucem patriæ ſupernæ conſiderat, etiam de carnis bello tenebras occultæ tentationis portat, &c.* Idemq; docet lib. eiuſdem operis c. 19. ibi: *Sæpè in ipſo orationis ſacrificio importunæ ſe cogitationes ingerunt, quæ hoc rapere, vel maculare valeant, quod in nobis Deo flentes immolamus. Vnde Abraham cum ad occaſum ſolis ſacrificium offerret, inſiſtens aues pertulit, quas ſtudioſè ne oblatum ſacrificium raperent, abegit; ſic nos cum in ara cordis holocauſtum Deo offerimus, ab immundis hoc volucribus cuſtodiamus, ne maligni ſpiritus, & peruerſæ cogitationes rapiant, quod mens noſtra offerre ſe Domino vtiliter ſperat, &c.* 9

Id ipſum fatetur ex propria experientia D. Hieronymus in dialogo aduerſus Luciferianos, ſic inquiens: *Creberrimè in oratione mea, aut per porticus deambulo, aut de funere computo, aut abductus turpi cogitatione etiam quæ dicta erubeſcenda ſunt, gero, &c.* 10

Con-

Conſentit D. Bernardus tractatu de interiori domo cap. 49. ſic inquit: *Cum ad cor meum redire volo, deſideriorũ carnalium turpe tumultuſque vitiorum tentationibus ſuis cogitationem meam diſsipant, & intentionem cordis in oratione perturbant; & dum conuerti ad Deum poſt perpetrata vitia ſtudio, & contra hæc eadem vitia, quæ perpetraui illum exorare conor, occurrunt cordi phantaſmata peccatorum, quæ feci, & mentis meæ aciem reuerberant, confundunt animum, & deprecationis meæ vocem præmunt, ita mala, quæ feci cogitationi meæ ſuis imaginibus impreſſa in ipſa mea oratione me conturbant. Cæterum quanto grauiore tumultu cogitationum carnalium præmor, tanto ardentiùs orationi inſiſtere debeo, &c.*

13 Accedit D. Bonauentura de 5. proceſſu Religion. capit. 5. vbi tale probet documentum: *Sicut Abraham Deo iubenti ſacrificia offerens, decendentes ſupra ea volucres ad lacerandum, vel fædandum ſolicitè abigebat, ita & nos ne aliquando in conuentu Dei appareamus vacui, quandocumque ſacrificia ei offerentes bonæ voluntatis, bonæ actionis, bonæ locutionis, ſacræ meditationis, & piæ affectionis volueres id eſt malarum cognitionum, & affectionũ ſtatim abigere debemus, ne ea nobis diſsimulantibus aliquatenùs maculent, & Deo ingrata efficiantur, & nobis inefficacia ad meritum, & ſpiritualem profectum, &c.*

Hoc idem documentum præbuit S. Mater noſtra THERESIA Manſione 2. cap. vnico, vbi ſermonẽ inſtituens de oratione illius Manſionis propria, ſic inquit: *Procuremos hazer lo que es en noſotros, y guardarnos deſtas ſabandijas ponzoñoſas, q̃ muchas vezes quiere el Señor q̃ nos perſigan malos penſamientos, y nos aflixan ſin poderlos hechar de noſotros, &c.*

Id ipſum adnotauit D. Ioannes Climacus gradu 15. qui eſt de incorruptibili caſtitate, ſic inquit: *Eſcudriñemos*

Digitized by Google

mos diligentemente, y examinemos al tiempo que cantamos los Pſalmos, y aſiſtimos a los oficios diuinos, quando la ſuauidad y dulçura, que alli algun tiempo ſentimos ſi es del ſpiritu de Dios, ò del eſpiritu malo, porque a vezes alli ſe mezcla el, no quiaras, o mancebo ſer ignorante, ni ciego, para el conocimiento de ti miſmo, y de tus coſas; porque ſupe yo vna vez, que eſtando vno haziendo oracion por ſus amigos, y deuotos, deſpertò en ſu alma la memoria dellos, vna centella de amor no limpio. ſin entenderlo el, antes penſando auia cumplido con eſto la ley de la caridad, &c.

Accedit S. Diadochus Epiſcopus cuius opera habétur tom.5. Veterum Patrum capit.88. de perfectione ſpirituali, ſic inquiens: *Sic igitur accidit, vt anima honeſta, & non honeſta eodem puncto temporis cogitet, ſicut homo cuius exemplum ſupra poſſuimus, eodem temporis ſpatio friget, & tepeſcit, ex quo enim mens noſtra in duplicem cognitionem delapſa eſt, neceſſe habet, vt eodem momento quamuis nolens honeſta, & turpia cogitata ferat, ij præſertim, qui ad ſubtilitatem diſcernendi veniunt. Semper enim, vt mens properat aliquid honeſti conſiderare, continuò ſubit recordatio mali.* 13

Confirmatur id ipſum exemplis S. Catherinæ Senenſis, & S. Birgittæ, de quibus refert Bloſius cap.4. monilis ſpiritualis, plures motus, & cogitationes inhoneſtos, & turpes etiam tempore ſacræ communionis, & ſpiritualium exercitiorum paſſas fuiſſe, ex quibus non paruum dolorem, & moleſtiam capiebant; ac proinde non in earum demeritum, aut culpam, ſed potiùs meritum cedebant, & ideò ipſe Deus prædictæ S. Catherinæ dolenti, & afflictæ dixit: *De que te congojas, ſi te dan pena, ay eſtoy yo.* Idemque refert ex ſe ipſo Palladius in hiſtoria Lauſiaca, & in lib. qui Vitas Patrum dicitur plura ad hoc propoſitum exempla paſim reperiuntur.

Tan-

14 Tandem doctrinam hanc in ſenſu explicato docent plures Theologi, vt noſter Ioannes à Ieſu Maria tract. 2. de ſchola orationis dub. 46. Thomas Sanchez lib. 9. de Matrimonio diſp. 45. num. 4. vbi ex communi Doctorũ ſententia, inter occaſiones, ex quibus ſine culpa noſtra oriri ſolẽt motus inhoneſti, & turpes, numerat orationẽ, ſic inquiens: *Conſtat inter omnes Doctores, quoties pollutio ſequitur præter intentionẽ ex aliqua cauſa neceſſaria; vel conuenienti corpori, vt eſt cibus, vel potus moderatus, aut animæ, vt orare, ſtudere, &c. nullam eſſe culpam non deſiſtere à cauſa illa, &c.* Quod idem alij Doctores aſſerunt, ac denique id ipſum docet, approbans hanc propoſitionem Myſtici noſtri Doctoris, Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato, propoſitione 18. & ideò nulla poteſt rationabilis ſuſpitio ſuboriri de huius doctrinæ veritate, & ſecuritate, neque turpis error Illuminatorum poteſt ex vi huius propoſitionis Myſtico noſtro Doctori imputari cum potiùs, vt demonſtratum eſt, huic errori in hac eadem propoſitione omninò aduerſetur, eundemq; in ſuis libris paſsim damnet, quatenùs frequentiſsimè rigidam mortificationem internam, & externam, bellumq; continuum contra carnem, & ſanguinem, efficaciter ſuadet.

CAPVT XI.

Elucidatur propoſitio vndecima Sanctorumque Patrum & illuſtrium Doctorum teſtimonijs corroboratur.

1 DEVENIAMVS iam ad vndecimã propoſitionem, quæ notata fuit in Myſtico noſtro Doctore habetur lib. 2. operis inſcripti *la noche obſcura*, cap. 16. in principio, vbi ſic inquit.

La

La eſcuridad que aqui dize el alma, ya auemos dicho, que es acerca de los apetitos, y potencias ſenſitiuas, interiores, y eſpirituales, q̃ todas ſe eſcurecen de ſu natural lübre en eſta noche, para q̃ purgandoſe acerca della puedã ſer iluſtrados cõ la ſobrenatural, porq̃ los apetitos ſenſitiuos, y eſpirituales eſtan dormidos, y amortiguados ſin poder guſtar ſabroſamente de coſa, ni diuina, ni humana, las aficiones del alma oprimidas y apretadas, ſin poderſe mouer a ella, ni hallar arrimo en nada, la imaginacion atada ſin poder hazer algun diſcurſo de bien; la memoria acabada, el entẽdimiento entenebrecido, y de aqui tambien la voluntad ſeca, y apretada, y todas las potencias vacias, y ſobre todo eſto, vna eſpeſa, y peſada nube ſobre el alma, que la tiene anguſtiada, y como agenada de Dios.

§. I. *Doctrina huius propoſitionis Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimoniјs confirmatur.*

PROPOSITIONEM hanc ideò aliqui difficilem, & duram minuſq; verã exiſtimauerunt, quia cenſent animas iuſtas ad Dei vnionem media oratione, & contẽplatione tendentes, nequaquam in tot tantiſq; ſpiritus anguſtijs, amaritudinibus, anxietatibuſq; à Deo cõſtitui, ſed potiùs faciliori, ac ſuauiori via duci, prædictaſq; anguſtias non niſi peccatoribus in ſuorum vitiorũ pœnã euenire. 2

Cæterùm hæc exiſtimatio experientiæ defectũ maniſeſtè indicat, cũ potius ij, qui huiuſmodi animas iuſtas, & ad ſummã perfectionẽ adſpirantes, ſpiritualiter tractãt, plerumq; veritatem huius doctrinæ in eis experimento comperiant, quia re vera conſuetus Dei ſtylus eſt medijs his amaritudinibus, internisque anguſtijs, & afflictionibus animas ſibi charas purificare, ſicut in igne purgatur aurum, & argentũ, vt ſic iam purificatæ, & mundatæ,

atque

atque à ſemetipſis omninò quaſi deficientes, cum Deo, qui ſumma puritas eſt, perfectiùs coniungi, atq; in ipſum traſformari valeant, & ita adimpleatur illud Prouer. 17. num. 3. *Sicut igne probatur argentum, & aurum camino, ita corda probat* Dominus.

3 Vnde doctrinam hanc communiter docent SS. Patres inter quos D. Bernardus ſerm. 3. de Reſurrectione loquens de perſonis, ſpiritualibus exercitijs pœnitentiæ deditis, ſic inquit: *Sunt quibus nondum ſurrexit Chriſtus, qui in laborum anxietate, & afflictione pœnitentiæ morte afficiuntur tota die, nondùm ſpirituale conſolatione recepta, ſed niſi breuiati fuiſſent dies illi, quis poſſet ſubſtinere, &c.*

Conſonat D. Gregorius lib. 3. moral. cap. 15. explicans illum Pſalmi 40. *Vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius*. Super quem locum ſic inquit: *Cùm enim quiſque curis ſecularibus fatigatus, deſerere per diuinam gratiam huiuſmodi itinera laborioſa compungitur, cogitare ſolet quomodo præſentis vitæ deſideria fugiat, & ab eius laboribus requieſcat, ſibique mox deſideratæ quietis ordinem quærit, & velut quodam ſtratum, ſicut à cunctis laboribus ceſſationis lucem, inuenire concupiſcit, ſed quia in hac vita adhuc homo poſitus in cuiuſuis ordinis loco, in cuiuſlibet ſecreti ſeceſſu, viuere ſine tentationibus nullatenus poteſt, plerumque in id, quod ad requiem conſtruitur, maior dolor tentationis inuenitur. Vnde, & rectè per Prophetam dicitur: vniuerſum ſtratum eius verſaſti in informitate eius, ac ſi diceret: omne quodquis ſibi parauit ad requiem, hoc ei mutaſti occulto iudicio ad perturbationem: Quod pio quidem Dei Conſilio agitur, vt huius peregrinationis tempore electorum vita turbetur, &c.* Et poſt pauca concludit: *Vnde electis ſuis ad ſe pergentibus Dominus huiuſmodi iter aſperum facit, &c.* Has autem afflictiones, & tribulationis ſpecialiter perſonis contemplatiuis eueni-

Digitized by Google

euenire docuit idem Gregorius lib. 2. in Ezechielem homilia 14. ibi: *Hinc eſt, quod plerumque qui plus in contemplationem rapitur, contingit, vt amplius intentione fatigetur, ſicut quibuſdam ſæpè contingere bene proficientibus ſolet, quorum mentem, dum aut compunctio afficit, aut contemplatio propter ſemetipſum rapit, ſtatim etiam tentatio ſequitur, ne de his, ad quæ rapta eſt extollatur, nam compunctione, vel contemplatione ad Deum erigitur, ſed tentationis ſuæ pondere verberatur ad ſemetipſum, quatenùs tentatio aggrauet, ne contemplatio inflet, &c.* Et lib. 20. Moral. cap. 19. explicans illud Iob 30. *Non fuit qui ferret auxilum*, ſic de hac re loquitur: *Qua itaque ratione nunc dicitur non fuit, qui ferret auxilium, niſi quid Omnipotens Deus eos quos in æternum diligit, aliquando ad tempus relinquit, ſanctos etenim ſuos Dominus inueniendo adiubat; relinquendo probat, donis firmat, tribulationibus tentat, vndè rectè quoque per quendam ſapientem dicitur, in primis elegit eum, timorem, & metum, & probationem inducet ſuper illum, & excruciabit illum in tribulatione doctrinæ ſuæ, donec tentet illum in cogitationibus illius, &c.*

Accedit D. Bonauentura de 4 proceſſu Religionis, qui poſtque in 3. proceſſu, & in 1. cap. proceſſus 4 oſtenderat qualiter Deus conſolationes ſpirituales incipientibus infundat; ſtatim à c. 2. incipit enarrare graues tẽtationes, & anguſtias quibus proficientes præmit, vt ad perfectionẽ ſecure pergant, & ideò plures tentationũ ſpecies enumerat interquas. *Prima eſt* (inquit) *ſubtractio, & inopia deuotionis, ſubtracto ergo tam ſingulari refugio homo quodam modo inermis expoſitus eſt hoſtibus tẽtationũ, & ideò pauidus efficitur, & puſilanimis.* Deinde verò ad 3. tentationũ ſpeciem accedens, ſic inquit c. 4. *Ex hoc ſequitur alia tentatio, ſcilicet faſtidij, qua faſtidit homini omne bonũ, tædet eũ orare, legere, meditari, tædet eum audire bona, vel loqui, vel operari,* 4

vel intereſſe diuinis etiam, quæ ſine graui labore poſſet facere; Et poſt pauca ſubiungit: *Hæc tentatio faſtidij, dum non habet in ſpiritualibus delectationem, & in carnalibus conſolari renuit, ſic nunquam inueniens refugium malo mærore conſumitur.* Et vlterius progrediens in capit. 5. grauiorem aliam tentationis ſpeciem aſsignat his verbis: *Sequitur alia tentatio grauis impatientiæ contra Deum quare tan durus, & immiſericos ſit tribulato, quare tam parcus in dando gratiam ægeno, & tàm anxiè petenti, & tàm importunè pulſanti? Et hæc tentatio quandoque tam valida eſt, quod quaſi inſanit homo, & palpitat ex vehamenti mærore, quia ibi non inuenit ſolatium, quod deberet eſſe vnicum refugium in oratione, & in tanta ſuppoſitione.* Et in eodem capit. ſic concludit: *Cœlum quaſi æneum ſentitur, &c.* Ac tandem in cap. 7. de alijs acerbiſsimis tentationibus mentionem faciens, ſic inquit: *Acerbiſsimæ tentationes videntur, hæſitatio in fide catholica, & deſperatio de Dei, miſericordia, & ſpiritus blaſphemiæ contra Deum, & Sanctos, & tentatio incidendi ſibi manus, & ſe perimendi, & quædam perplexitas querulofa conſcientiæ medicinale oonſilium non admittendi, &c.*

5 Id ipſum optimè obſtendit exemplum; & doctrina S. Matris noſtræ THERESIAE, de qua reuerendiſſimus Frater Didacus de Yepes Epiſcopus Tiraſonenſis eius Confeſſarius in eius vita lib. 1. cap. 12. ſic refert: *En eſtas tinieblas tambien ſe eſcondia el Demonio, y añadia a ſus penas otras mayores, repreſentandole mil deſatinos con que eſtaua apartada, y reprobada de Dios, y eſto con vna apretura interior, tan ſenſible, e intolerable, que con ninguna coſa ſe puede mejor comparar, que con lo que padecen los condenados en el infierno; ningun conſuelo hallaua en eſta tempeſtad tan grande, porque la gracia eſtaua tan eſcondida, que ni aun vna centella della muy pequeña no veya, ni aun le parecia la auia tenido jamas,*

jamas, porque los bienes que haſta aqui auia hecho, y las mercedes que del Señor auia recibido, todo le parecia ſueño, y antojo: ſolamente veya la multitud de ſus pecados, y faltas, para acrecentar mas ſu muerte, ponia Dios a ratos ſu alma en tan grande deſamparo, que ni del Cielo le venian, ſino disfauores, y lanças, como ſi Dios *le tuuiera bueltas las eſpaldas, ò ella fuera alguna enemiga ſuya, &c.* Et poſt pauca ſubiungit: *Si ſe queria aprouechar de rezar, era para ſu conſuelo, como ſi no rezaſſe, ni aun entendia lo que rezaua, ni ella miſma aſsi, y eſto era aun en las oraciones bocales, que para la mental no era tiẽpo, porque no tenia las potencias diſpueſtas para eſto, antes le cauſaua mayor daño la ſoledad, que era otro tormento de por ſi, por otra parte no ſufria, ni podia eſtar con nadie, ni menos que la hablaſen, y aſsi aunque ſe esforçaſe mucho andaua con vna deſgana, y deſabrimiento que ſe le hechaua facilmente de ver la pena que la aquexaua, &c.*

§. II. *Inſigni Sanctæ Matris noſtræ* THERESIAE *teſtimonio id ipſum demonſtratur.*

SED meliùs erit id ipſum eiuſdem S. Matris noſtræ THERESIAE verbis oſtendere, ipſa namq; cap. 25. ſuæ vitæ, ſic inquit: *Pues eſtandome ſola, ſin tener vna perſona con quien deſcanſar, ni podia rezar, ni leer, ſino como perſona eſpantada de tanta tribulacion, y temor ſi me auia de engañar el Demonio, toda alborotada, y fatigada ſin ſaber q̃ hazer de mi (en eſta aflicion me vi algunas, y muchas vezes, aunq̃ no me parece ninguna en tãto extremo) eſtuue aſsi quatro, ò cinco horas q̃ cõſuelo de la tierra, ni del cielo no auia para mi, ſino q̃ me dexò el Señor padecer, tiniẽdo mil peligros, &c.* Et cap. 1. Manſ. 6. de hac re ſermonẽ etiã inſtituens, ſic habet: *Quãdo tras eſto vienen vnas ſequedades, que no parece que jamas*

ſe ha acordado de Dios, ni ſe ha de acordar, y como perſona de quien oyò dezir deſde lexos; es quando oye hablar de ſu Mageſtad. Todo no es nada, ſino es que ſobre eſto, venga el parecer, que no ſabe informar à los Confeſſores, y que los trae engañados; y aunque mas pienſa, y vee que no ay primer mouimiento que no deſcubra, y aunque ſe lo digan no aprouecha: que eſtà el entendimiento tan eſcuro, que no es capaz de ver la verdad, ſino creer lo que la imaginacion le repreſenta: (que entonces ella es la Señora) y los deſatinos que el Demonio la quiere repreſentar, a quien deue nueſtro Señor de dar licencia, para que la prueue; y para hazerla entender, que eſtà reprobada de Dios, porque ſon muchas las coſas que la combaten, con vna apretura interior, tan ſenſible, è intolerable, que yo no ſe à que ſe pueda comparar, ſino a los que padecen en el infierno; porque ningun conſuelo ſe admite en eſta tempeſtad: pues ſi quiere tomar vn libro de romance, acaecia no entender mas que ſino ſupiera letra, porque no eſtaua el entendimiento capaz; pues que harà eſta pobre alma quando muchos dias le duraren aſsi? Porque ſi reza es como ſi no rezaſſe, para ſu conſuelo digo, que no ſe admite en lo interior, ni aun ſe entiende lo que reza, ni ella meſma aſi, aunque ſea bocal lo que reza, que para mental no es eſte tiempo porque no eſtan las potencias para ello: es verdad que ſabra dezir lo que ha: es indezible, porque ſon apretamientos, y penas eſpirituales, que no ſe ſaben poner nombre, &c. Quibus in verbis ſpiritualem hanc tempeſtatem, amariſsimaſque afflictiones optimè depingit, ac fere coincidunt eius verba cũ verbis Myſtici noſtri Doctoris in hac propoſitione.

7 Hæc autem referens citatus Epiſcopus Tiraſionenſis vbi ſupra, ſic ſubiungit: *Eſtos trabajos, y agonias le duran dos años aunque no ſiempre en vn ſer, ni de vna miſma manera, es ordinario eſte camino de ſequedad y tinieblas en los grãdes ſantos: y es el mas trabajoſo, y terrible, que ay para los que tra-*

tratar con Dios, que como ſe les eſconde dentro de ſu alma, y eſtà metido como en vna nube, y tiniebla eſcura, y por otra parte les quita el diſcurſo del entendimiento, y el guſto, y deleyte de la voluntad, pareceles que quedan en vn deſierto, y ſoledad grandiſsima, y a eſcuras ſin Dios, como ſea verdad, que entonces eſtà mas preſente, aunque mas eſcondido, labrando deſde eſtas tiniebIas donde eſtà metida el alma, y purgandola de las imperfeciones, para hazerla digna de ſi. El bienauenturado S. Franciſco eſtuuo aſsi dos años (como ſu hiſtoria cuenta) y a vezes ſe ſentia tan fatigado, y diſguſtado, que no permitia que frayle ninguno le hablaſe, y es cierto que la mayor cruz que los Santos ſienten, es eſta ſoledad, tinieblas, y deſamparo de Dios.

Id ipſum teſtatur ſublimis ille Doctor Myſticus Taulerus ſerm. vnico in feſto plurimorum Martyrum, ſic inquiens: *Ad verum Dei amorẽ duplici via peruenitur, prior eſt delectatio affluẽtis gratiæ Dei; altera via reſignationis, & crucis, ſeu afflictionis eſt, hic omni homo ſpirituali ſolatio priuatur, eſtque hac via ariditatis, & ſiccitatis deuotionis, &c.* (& infra) *habent autem curas, & anguſtias multas in hac vita, adeò vt ſæpè ignorent, quo ſe, præ huiuſcemodi mæroribus, vertere debeant, & nudæ dumtaxat fidei, ſpei, charitati, in obſcura quadam caligine innituntur.* (Et infra) *Cùmque maius adhuc ſtudium, & conatum adhibent, multo adhuc intus aridiores, & lapide duriores efficiuntur, ita vt nonnunquam vix ferant patienter, & magis magiſque animo deijciantur, excrucienturque.* (Et infra) *Videtur autem illis non poſſe ſe non offendere Deum, vel per impatientiam, vel per deſperationem, vel animi grauitatem, ſeu merorem, id vero dolent ex animo cum odio habeant omnem iniquitatem, &c.* Et poſt pauca de eiſdem, ſic ſubiungit: *Vellent etiam, & percuperent ex animo vitia ſua extirpare, ac vincere, & exercere virtutes, ſed non poſſunt, quod ipſum, & huius ſimilia tantos in-* 8

Digitized by Google

terdum dolores curas anguſtias intus eis parit, vt ſibi infernales pœnas pati videantur, id vero ex ingenti cordis ipſorum erga Deum amore, & fidelitate eis accidit, tametſi id ipſi de ſe ignorent. Vnde omnium, quos mundus habet ſe ſceleratiſsimos reputant, cùm tamen coram Deo puriſsimi ſint. Aliaq; ad hoc propoſitum, tam ibi quam ſer. 3. Dominicæ 3. poſt Trinitatem, & ſerm. vnico Dominicæ quinquageſsimæ ſubiungit.

9 Eadem doctrinam tradit Rusbrochius de ornatu ſpiritualium nuptiarum c. 29. dum ſic ait: *Exiens igitur homo iſte miſerum, ac deſolatum ſe ſe conſpicit. Hic iam omnis amoris æſtus impetus, & impatientia miteſcit, & refrigeſcit, & feruens æſtas trãſit in auctumnum & opes omnes in ingentem inopiam commutantur. Tùm vero ex quadam erga ſe ipſum commiſeratione, querulas reddit voces, quònam amoris æſtus compunctio, laus, & gratiarum actio iucunda abſceſſerint, vbi nam conſolatione interna, intimo gaudio, & guſtu ſenſibili deſtitutus ſit, & qui tandẽ validus amoris æſtus, & dona omnia vnquam percepta, ita penitùs extincta ſint. Nec ſecus iam cũ illo agitur, quàm cũ homine erudito, ſed qui poſtea ſcientiam, & operam omnem perdiderit. Interim ſæpe numero ob huiuſmodi iacturam natura perturbatur, & dolet, quandoq; etiam Dei permiſſu homo ſic deſolatus inſuper terrenis ſpoliatur rebus, aut amicis, & cognatis, & à creaturis omnibus derelinquitur, & quidquid habet ſanctitatis in obliuionem abit, ac nihili penditur: totamque vitam, & omnes eius actus impeiorẽ partẽ homines interpretantur: contemnitur item, & deſpicitur ab ijs omnibus, quibuſcumque viuit, interdùm quoque diuerſorum generum morbis corripitur, aut tentationibus corporalibus, vel quod omnium grauiſimum eſt, ſpiritualibus fatigatur. Sub hac igitur tãta paupertatẽ cõſtitutus iã caſum vereri incipit, & quadã pulſatur diffidẽtia: qui eſt extremus, & vltimus terminus, in quo, citra deſperationẽ, in gratia perſiſtere quis poſsit.*

Accedit Dionyſius Carthuſianus de remedijs tenta- 10
tionum lib. vnico art. 35. vbi ſic ait: *Videns Sathan nequiſſimus quoſdam ſe non poſſe vincere per tentamenta, & peccata carnalia, nec per ea quibus naturalis ratio contradicit, talibus ſolet tentationes ingerere de quadam infidelitate, aut hæſitatione circa veritatem fidei Chriſtianæ, quoſdam incitat ad imaginandum turpiter de Chriſto, & Virgine glorioſa, vel ad cogitandum indecenter, ac indignè de Deo, ſiue ad blaſphemandum; aliquos verò tentat, vt ſibi ipſis manus inijciant violentas, ex animi mærore, deſperatione, aut tædio vitæ; aliqui demum tentantur mira quadam mentis ariditate, ita quod cœlum æneum eis videtur terraque ferrea, & apparet eis quod ſunt præſciti, &c.* Idemque docet dialog. de inſtruct. nouitior. art. 4. & 5.

Conſentit Venerabilis Frater Ildephonſus de Orozco libro ſecundo ſuarum confeſsionum, ſic inquiens: *Los trabajos en el cuerpo, ſon como golpes en la muralla de la ciudad, que dan como de fuera, pero las tentaciones del eſpiritu hieren y laſtiman en lo interior de dentro, y ſe ſienten mas tiernamente.*

Quod etiam optimè docuit noſter Ioannes à Ieſv 11
Maria in ſchola orationis tractatu 2. dub. 45. vbi ſic quærit: *Que ha de hazer en la oracion vn alma que ſiente trabajo intolerable, en dezir vna palabra a nueſtro Señor, porque las tentaciones de odio, de impiedad, blasfemia, y otras ſemejantes, que en aquel tiempo le conuaten, y de las de eſcrupulos, y otras tales, que no dexan llegarſe a ſu* Dios, *&c.* Et tractatu 4. num. 10. ſic ſubiungit: *Acerca de las tentaciones de blasfemia, ſe ha de notar la furioſa operacion del Demonio, con grandes inſtigaciones, para deſpeñar los ſieruos de Dios, en graues impaciencias: Eſta tentacion a quanto yo he podido entender, no ſuele venir ſola, ſino acompañada con grande triſteza interior, ò tentatio-*

nes de deſeſperaciones , y de odio de Dios *, ò tentaciones graues contra la caſtidad ; y la razon deſto es , porque ſintiendoſe la parte inferior del hombre grauemente afligida , y priuada de toda conſolacion , y guſto , buelueſe como vn perro rabioſo contra la razon, &c.* Et infra, *y entonces ſe leuantan penſamientos horribles, y algunas vezes prorumpe en algunas palabras mal ſonantes , pero ſuelen ſer dichas ſin aduertencia , y deliberacion , con la vehemencia, y impetu de la tentacion, &c.*

12 Tandem hanc eandem doctrimam tradunt , & approbant communiter ſpirituales Magiſtri , vt Magiſter Auila tractatu 3. epiſt. ſpiritual. fol. nobis 154 Balthaſar Aluarez , cuius circa hanc rem doctrinam refert, & approbat in eius vita Ludouicus à Ponte capit. 50. Aluarado in arte Bene Viuendi, libro 2. capit. 52. Gerſon libro 3. de imitatione iuxti capit. 55. ac tandem approbat in propris terminis propoſitionem hanc Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio citato propoſitione 24.

Ex quibus omnibus ſatis conſtat id , quod initio huius capit. diximus , ſcilicet pcopoſitionem hanc , ſolùm poſſe videri difficilem , aut minus veram ijs , qui & experientia , & Sanctorum Patrum ſpiritualiumque Doctorum lectione caruerint , cum oſtenſum ſit, eandem prorſus apud ipſos reperiri, ſæpiſsimèque eam in perſonis iuſtis , & ſanctis verificari.

(.˙.)

CAPVT

CAPVT XII.

Elucidatur duodecima propoſitio, & Sanctorum Patrum teſtimonio corroboratur.

SEQVITVR iam elucidanda duodecima propoſitio, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib. 2. operis, quod inſcribitur Nox obſcura c. 24. vbi loquens de diſpoſitionibus ad diuinam vnionem requiſitis, ſic inquit. 1

Las dos porciones del alma eſpiritual y ſenſitiua, para poder ſalir a la diuina vnion de amor, conuiene que eſten primero reformadas, ordenadas, y quietas acerca de lo ſenſitiuo, y eſpiritual a modo del eſtado de la inocencia, que auia en Adam, no obſtante que no queda libre del todo de las tentaciones de la parte inferior.

§. 1. Verus, & legitimus propoſitionis ſenſus ex verbis Myſtici noſtri Doctoris manifeſtè oſtenditur.

PRO elucidatione huius propoſitionis obſeruanda 2
ſunt vltima illa verba: *No obſtante, que no quede libre del todo de las tentaciones de la parte inferior.* Ex quibus manifeſtè conſtat, nequaquam Myſticum noſtrum Doctorem aſſeruiſſe debere virum contemplatiuum ad hoc, vt ad ſtatum vnionis, qualis in hac vita haberi poteſt, perueniat, obtinere perfectionem iuſtitiæ originalis, quam Adamus initio ſuæ conditionis habuit, quamque per peccatum, tàm pro ſe, quàm pro omnibus poſteris perdidit,

vt

vt conſtat ex Concilio Mileuitano, & Arauſicano 2. & Tridentino ſeſſ. 5. decreto de peccato originali num. 1. & 2. demonſtrátq; ſcholaſtici cum Magiſtro in 2. diſt. 18. & 30. & D. Thom. 1. 2. q. 81.

Ex prædictis igitur verbis Venerabilis noſtri IOANNIS conſtat, nequaquam ipſum perfectionem hanc iuſtitiæ originalis viris contemplatiuis tribuiſſe, ſiquidem in prædicto ſtatu iuſtitiæ originalis nulla erat contradictio partis inferioris ad ſuperiorē, ex qua contradictione tentationes ſuboriri poſſent, vt colligitur ex Concilio Tridentino loco citato, vbi aſſerit huiuſmodi contradictionem, & rebellionem ex peccato ortam fuiſſe docetque D. Aug. lib. 14. de Ciuitate Dei, c. 10. & 17. & lib. 4. cōtra Iulianum c. 13. D. Thom. 1. p. q. 95. art. 2. quem ſequuntur Caietanus, Sotus, Medina, Conrad. pluresq; alij Theologi quos refert, & ſequitur Curiel 1. 2. q. 89. art. 3. §. 3. & Suarez tom. 1. de gratia prologo. 4. c. 2. à n. 3.

5 Et ex eiſdem etiam verbis manifeſtè colligitur nequaquam Myſticum noſtrū Doctorē voluiſſe tantam perfectionem prædictis viris contēplatiuis concedere, vt omninò impeccabilis redderentur ſicuti hæretici Illuminati aſſerebant (vt conſtat ex eorum erroribus relatis ſupra in prima Elucidationis parte cap. 8. num. 10.) cùm enim Venerabilis noſter IOANNES admittat in illo ſublimi ſtatu contēmplationis tentationes aliquas ex rebellione inferioris partis prouenientes, conſequenter etiā potentiam ad peccandum relinquit, maximè cum hanc potentiam habuerit Adamus in ſtatu iuſtitiæ originalis, vt docet D. Auguſtinus lib. de correctione, & gratia cap. 11. experientiaque ipſa compertum fuit, cum de facto peccauerit, ſuoque peccato iuſtitiam originalem amiſſerit, & quamuis aliquibus ex ſpeciali priuilegio confirmationis in gratia, potentia ad peccandum mortaliter in ſenſu compo-

compoſito, imò, & Beatæ Virgini ad pecandum venialiter oblata fuerit, hoc tamen priuilegium nequaquam pro viris contemplatiuis exigit, ſiquidem nullum verbum ex quo id colligitur apponit, & ideò nullo modo fauet erroribus Illuminatorum tale priuilegium ſibi inaniter, & temere adſcribentibus.

Vnde verus, & legitimus ſenſus huius propoſitionis, 4
quem ipſa verba ſatis exprimunt, eſt, viros contemplatiuos, qui ad illum ſublimem ſtatum vnionis cum Deo, qualis in hac vita haberi poteſt, perueniunt, obtinere quandam ſimilitudinem in ſubiectione partis inferioris ad ſuperiorem, cum perfectione ſtatus innocentiæ, ſimilitudinem, inquàm, non omnimodam proptèr ea, quæ dicta ſunt, ſed aliqualem quatenus rebellio, ſeu cōtraditio partis inferioris ad ſuperiorem adeò minuitur per aſſuefactionem ſubiectionis, ac debitæ obedientiæ virium inferiorum ad ſuperiores, & per continuum mortificationis ac negationis exercitium, vt iam raro, & debiliter talem contradictionem ſentiant, & ita maxima quadam quiete, & rectitudine gaudeant.

§. II. *Eadem doctrina teſtimonijs SS. Patrum, & illuſtrium Doctorum comprobatur.*

QVAM doctrinam communiter docent SS. Patres 5
& Doctores catholici, & ideò D. Thomas 1.2 quæſtione 59. art. 5. & quæſt. 61. art. 6. loquens de virtutibus quas vocat purgati animi, ſic inquit: *Quedam vero ſunt virtutes, iam aſſequentium diuinam ſimilitudinem, quæ vocantur virtutes purgati animi, ſcilicet quòd prudentia ſola diuina intueatur; temperantia terrenas cupiditates neſciat, fortitudo paſsiones ignoret, iuſtitia cum diuina mente perpetuo fædere ſocietur, eam ſcilicet imitando, quas quidem virtu-*

vniti, in ſola conditoris fruitione ſuauiter quieſcant, &c. & paulò inferius ſubiungit. *Quamuis autem omnes virtutum conatus ad hanc perfectionem tendere videantur, tamen ſpecialiter orationis ſtudium ad hoc nititur, vt anima toto affectu, & intellectu, & memoria in Deum feratur, quia alijs poſtpoſitis anima ſoli Deo inhærere deſiderat cùm orat: vndè orationis perfectio eſt cùm anima illud obtinet ad quod orando tendit, vt tota ab infimis abſtracta ſolis iungatur diuinis, nec volens, nec valens aliud ſentire niſi Deum, vbi verè quieſcit anima, ibi delectatur in ſplendore lucis, & amænitate diuinæ dulcedinis, & in ſecuritate pacis, &c.*

Huc ſpectat diuiſio illa, quam idem D. Bonauent. 7
opuſc. de 7. itiner. æternitatis diſt. 3. adducit ex Ricar. de S. Victore in prolog. ad lib de Trinitate, & lib. 5. de contemplatione cap. 12. necnon, & ex auct. lib. de ſpiritu, & anima tom. 3. apud Auguſtinum, ex quorum mente triplicem gradũ ſpiritus diſtinguit, ſcilicet ſpiritum in ſpiritu, ſpiritum ſupra ſpiritum, & ſpiritũ ſine ſpiritu; ex quibus gradibus primum ſic ex Ricardo declarat. *Spiritus in ſpiritu eſſe, tunc rectè aſſeritur, quando exteriorum omnium obliuiſcitur, pariter, & ignarus eſt omnium eorum, quæ in corpore corporaliter aguntur, & illa ſolum intelligit per memoriam, vel intellectum, quæ in ſpiritu, & circa ſpiritum actitãtur; vel hoc eſt ſpiritum in ſpiritu eſſe, ſemetipſum intrare, & intra ſemetipſum totum colligere, & ea, quæ circa carnem, ſeu etiam in carne geruntur interim penitus ignorare, &c.* Ecce qualiter quandam ignorantiam contradictionis, ſeu rebellionis carnis aduerſum ſpiritum in viris perfectis conſtituit, eamque doctrinam tradit itiner. 4. diſt. 5.

Sed adhuc ſtrictius de hac re loquutus fuit D. Amb. 8
octonario 22. in Pſalmo. 118. vbi explicans illud Cant. 5. *Lavi tunicã meam, quomodo induã eam: lavi pedes meos, quomodo inquinabo eos;* ſic inquit: *veteris igitur hominis veſti-*

mentum

mentum vitijs erroris intextum in labacri regeneratione depoſitum, neſcit quomodo poſſit induere, ſtudio enim correctionis inoleuerat obliuio peccatorum, tanta vis conſummatæ emendationis eſt, vt in quandam pueritiæ redat ſpiritualis ætatem, quæ vias erroris ignorét, crimen etiam ſi velit non poſſit admittere, quia deſueuerit vſum noſſe peccandi, &c. Quæ verba quamuis per quamdam exagerationem dicta ſint, tamen optimè oſtendunt perfectionem maximam, ad quam in hac vita poteſt anima Dei gratia peruenire.

§. III. *Alijs Sanctorum Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimonijs, & exemplis eadem doctrina confirmatur.*

9 ID ipſum optimè denotat D. Dionyſius Areopag. in epiſt. cuius titulus eſt Ioanni Theologo Apoſtolo, & Euangeliſtæ exulanti in Patmo inſula, vbi ſic loquitur: *Te quidem nunquam ita amens ſum, vt aliquid pati arbitrer, ſed corporis mala hoc tantum, quod ea diiudices ſentire credo, &c.* Et paulò antea dixerat reperiri viros, adeò ſpirituales, vt mereantur appellari. *Liberi ab omnibus malis Dei amore impulſi, qui ab hac vita principium futuræ faciunt, cum inter homines Angelorum vitam imitentur in omni animi tranquillitate, & Dei nominis appellatione, &c.* Quibus in verbis adhuc maiorem perfectionem, quam Venerabilis noſter IOANNES in propoſitione, quam elucidamus, conſtituit.

Ad hunc autem gradum virtutum animi purgati, in quo nulla, aut ferè nulla partis inferioris contradictio, aut rebellio ſentitur, multi Sancti peruenerunt, ſpecialiter verò id de S. Matre noſtra THERESIA affirmant, & la-

& latè probãt ſacræ Rotæ Auditores in ſecũda relatione iam typis mandatá, quam ſummo Eccleſiæ Paſtori Paulo 5. fœlicis recordationis pro eius canonizatione fecerunt artic. 2. §. 2. & ſequẽtibus, & ideò nihil mirum, quòd perfectionem hanc Myſticus noſter Doctor in illis, qui ad ſummam, cum Deo vnionem in hac vita peruenire debent, aſsignet.

Conſonat Albertus Magnus in lib. de adhærendo Deo capit. 8. vbi hanc eandem ſimilitudinem, cum ſtatu innocentiæ in his, qui per creaturarum abſtractionem, & denudationem ad Dei vnionem tendunt expreſſe conſtituit his verbis. *Quanto magis magiſque te nudaueris à phantaſmatibus, & omnibus rebus mundialibus, & creatis, ac per bonam voluntatem intellectu Deo vnitus fueris, tanto magis ad ſtatum innocentiæ, & perfectionis appropinquas, &c.*

Tandem id ipſum docuit Ioannes Rusbrochius in tabernaculo fœderis capit. 19. vbi ſic loquitur. *Quarta denique proprietas qua ſpiritus noſtri ſimplicitas æterno poſſidetur à Deo, illius eſſentialis eſt intra nos exiſtentia, quæ quidem proprietas, & ipſa introrſum trahit: enimvero in ſe ſe nos attrahit, efficitque nos à nobis ipſis aberrare in infinitum, ac abyſſalem quamdam, & incognitam caliginem; vbi tunc nos ipſos in vaſtiſsima, ac deſerta amittimus ſolitudine, amittendo autem nos ipſos beatitudinem inuenimus, & inueniendo eligimus, & eligendo eligimur, atque inter eligere hoc, & elegi innocentia naſcitur, quæ quarta proprietas eſt in qua virtutes omnes, & inchoantur, & conſummantur; per innocentiam enim, vſque adeò in noſtram demergimur electionem, tamque fortiter amore in Deo capimur, conſtringimur, & complectimur, vt nihil aliud, nec poſsimus, nec velimus, nec ſciamus, quã in omnẽ æternitatem cũ amore in ipſo permanere, quod ipſum, & in omni eſſentia, & cũctis actibus noſtris*

noſtris ſimplices, & expeditos nos efficit.

11 Denique hanc eandem perfectionem aſsignat Dionyſius Carthuſianus de vita incluſarum lib. 1. art. 14. ſic inquiens: *Hæc autem vita Deiformis, atque clariſsima eſt, idcirco mens humana non eſt ad eam apta, & digna niſi fuerit à paſſionibus vitijſq; purgata, virtutibus exercitata, ad illuſtrationes diuinas bene diſpoſita. Paſſiones vero animæ non ſunt niſi quædam affectiones appetitus ſenſitiui in homine, propterea reformatio paſsionum conſiſtit in hoc, vt homo non afficiatur ad aliquam rem ſenſibilem, tranſitoriam, ſeu carnalem, niſi ſecundum rectæ rationis iudicium. Recta quoque ratio iudicat vniuerſa ſenſibilia, & terrena ordinanda eſſe ad ſpiritualia, & æterna, imò ad Deum ſublimen, & benedictum, ita vt homo nõ plus amet, quærat, cupiat, colligat, aut teneat iſta ſenſibilia, & caduca, quàm ſibi neceſſarium extat, aut vtile ad bene viuendum, ad complacendum Domino Deo, ad ſpiritualem profectũ, ſicque in nullius rei creatæ inordinata, aut immoderata affectione maculet montem, nec ſit in anima inordinata delectatio in rebus caducis, nec timor ſuperfluus eas perdendi, nec exceſsiuus dolor de amiſsione earum, nec deſiderium inordinatum ad ipſas habendas ſed nec ad famam, aut gloriam, honoremque temporalem, atque inanem homo afficiatur, nec de ſua diffamia, deſpectione, aut inhonoratione immoderanter curet, aut contriſtetur, imò potius gaudeat, &c.*

12 Ex quibus omnibus ſatis ſuperque conſtat, perfectionem hanc, quam in hac propoſitione aſsignat pro viris perfectis Myſticus noſter Doctor ſimilem ſtatui innocentiæ, quo ad ordinationem, & quietem paſsionum, & quaſi ceſſationem contradictionis portionis inferioris ad ſuperiorem, hanc inquam perfectionem aſsignari etiam communiter à SS. Patribus Eccleſiæ Doctoribus, in qua proinde doctrina nulla offenſionis iuſta occaſio eſſe potuit, quia reuera iuxta legitimum eius ſenſum

ſum à nobis ſupra explicatum, quem ipſamet propoſitio apertè declarat, veriſsima eſt, de qua iterum redibit ſermo magiſque confirmabitur infra cap. 14. in elucidatione 14. propoſitionis.

CAPVT XIII.

Propoſitio decimatertia elucidatur eiuſque manifeſtus ſenſus ex communi doctrina comprobatur.

DECIMATERTIA propoſitio habetur in libro qui inſcribitur *Llama de amor viua*, Cant. 1 verſ. 1. vbi loqués de actibus amoris quos exercet anima in illa ſublimi transformatione, quam in altiſsima contemplatione cum Deo habet, ſic inquit. 1

Y aſsi eſtos actos de amor del alma, ſon precioſiſsimos, y merece mas en vno, que en otros muchos que aya hecho, ſin eſta transformacion.

Propoſitio hæc adeò eſt manifeſtè vera, & Theologorum doctrinæ conformis, vt mirum ſit potuiſſe aliquē in Theologia etiam ſcholaſtica mediocriter verſatum in illa offendere; & ideò non eſt cur in eius elucidatione immoremur, ſed ſolum recolere oportebit communem, & certam doctrinam Theologorum cum D. Thom. 2. 2. quæſt. 24. art. 6. vbi tanquam certiſsimum ab omnibus ſtatuitur, meritum eſſentialis præmij, eo magis creſcere, quo actus charitatis fuerit intenſior, imò valde probabile eſt actus remiſſos, vel nullum eſſentiale præmium, vel ſaltim non ſtatim exhibendum mereri, ſed huiuſmodi præmium ſolis actibus feruentioribus habitu præexiſtenti deberi, vt communiter ibidem tenent diſcipuli D. 2

Thomæ, in quo tamen modo vim non facimus, quia ad veritatem huius propoſitionis neceſſarium non eſt, ſed ſufficit, quòd feruentiſsimus, ac intenſiſsimus actus charitatis, ſuperet in valore meritorio plures alios actus remiſſos, quòd à nullo Theologo negatur: nihilq; amplius aſſerit Myſticus noſter Doctor in hac propoſitione, ſiquidem expreſsè affirmat actus charitatis, ſeu amoris, exercitos in illa ſublimi transformatione contemplationis, eſſe prætioſiſsimos, vtpotè feruentiſsimos, & intenſiſsimos; plures vero alios extra illam transformationem exercitos, eſſe reſpectu illorum remiſſos, atq; adeò multo minoris meriti.

13 Quæ doctrina amplius confirmatur ex præſtantia contemplationis ſupra cætera omnia, propterea namq; Chriſtus Dominus, Lucæ 10. de contemplatione loquens dixit: *Porrò vnum eſt neceſſarium, Maria optimam partem elegit*. At vero Marthæ in alijs operibus vitæ actiuæ valdè excellẽtibus occupatæ, cuiuſmodi erat hoſpitiũ Chriſti, dixit: *Martha Martha ſollicita es, & turbaris erga plurima*. Vbi vnicum opus contemplationis Mariæ prætulit multis operibus valdè excellentibus in quibus exercebatur Martha, quod benè notauit D. Thomas ſuper illum locum ibi: *Præponitur vnum multis*, & Gregor. 6. Moral. cap. 28. ibi: *Marthæ cura non reprehenditur, Maria vero laudatur, quia magna ſunt actiuæ vitæ merita, ſed contemplatiuæ potiora*. Et D. Ambroſ. lib. 7. in Lucam: *Agat te ſicut Mariam, deſiderium ſapientiæ, hoc enim maius, hoc perfectius opus, nec miniſterij cura à cognitione verbi cœleſtis auertat, nec Martha tamẽ in bono miniſterio reprehenditur, ſed Maria, quod meliorem partem ſibi elegerit, antefertur, &c.*

14 Accedit Taulerus ſerm. Dominicæ 16. poſt Trinitatem, vbi loquens de contemplatione, ſic inquit: *Longe enim hoc pleraque externa inſtituta excellit, eſtque plane ſan-*

ſanctiſsima occupatio ab ipſo Spiritu Sancto inſtituta.

Præterea Albertus Magnus lib. 5. de adhærendo Deo, loquens de ſtudio contemplationis, illud præfert multis alijs bonis operibus per hæc verba: *Qua propter ſi incipis te nudare, & purificare à phantaſmatibus, & imaginibus, & ſimplificare, & tranquillare fiducialiter in Domino Deo tuo cor tuũ, & mentem tuam, vt haurias, & ſentias fructũ beneplaciti diuini in omnibus interioribus tuis, & per bonam voluntatem ſis Deo vnitus in intellectu, ſufficit tibi hoc pro bono ſtudio, & lectione ſacræ Scripturæ, &c.* 1

Conſentit Venerabilis Fr. Ildephonſus de Orozco in monte contemplationis fol. 136. pag. 1. ſic inquiens: *Antes parece vale mas vna hora en tan perfecto exercicio, que otras en contemplacion de otras coſas &c.* Quam etiam doctrinam approbat, & tuetur in proprijs terminis huius propoſitionis Magiſter Fr. Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 28.

Ex quibus omnibus patet, nullam rationabilem ſuſpitionem poſſe de veritate huius propoſitionis ſuboriri, quin potius doctrinam omninò certam, & inter SS. Patres, & Theologos cõmunem ac tritam continere. Vndè errores Illuminatorum aſſerentium eos, qui ad ſtatum falſæ quietis, & otij, quod ipſi aſignant, peruenerũt, mereri ſine vllo exercitio actũ charitatis, nec iam deinceps indigere virtutũ exercitio, aut alijs bonis operibus; prædicti inquam errorres non ſolùm in propoſitione hac fundamentum non habent, imò potius illi, & vniuerſæ huius libri doctrinæ manifeſtè aduerſantur, vt ex dictis ſatis conſtat. 5

CAPVT XIIII.

Propoſitio decimaquarta elucidatur Sanctorumque Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimonijs corroboratur.

1 DEVENIAMVS iam ad decimãquartã propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doctor lib. qui inſcribitur, *Llama de amor viua,* Cant. 1. verſ. 6. vbi loquens de ſtatu illo trãsformationis ad quem media cõtẽplatione mens prouenit, ſic inquit. *Que ya en eſte eſtado dexales Dios ver ſu hermoſura, y fiales los dones, y virtudes que les ha dado, porque todo ſe les buelue en amor, y alabanças, no auiendo ya lebadura que corrompa la maſa.*

Pro elucidatione huius propoſitionis eam in duas partes diuidemus, in quarum prima aſſerit prædictis mẽtibus, ſic in Deũ trasformatis, & perfectis oſtendere Deũ ſuam pulchritudinem. Secũda verò eſt, quod in illo ſtatu non eſt fermentum, quod maſſam corrumpat.

§. I. *Prior pars propoſitionis elucidatur.*

2 ET quidem in priori huius propoſitionis parte, nequaquam Myſticus noſter Doctor intendit prædictum contemplationis ſtatum ad clarã Dei viſionem peruenire, ſiquidem in verbis immediatè antecedentibus, expreſſè aſſerit, tunc ſolùm habere animam illam perfectionẽ, quæ cum fide, & ſtatu præſentis vitæ compatitur, ſic inquiens: *Porq̃ ſe ve pura, y rica, quanto ſe cõpadece cõ la Fe, y el eſtado deſta vida, y diſpueſta para ello.* Certũ eſt autẽ, & apud

omnes notum, ſtatum viſionis claræ Dei, atque adeò cõ-
prehenſoris, nec cum ſtatu viatoris, qualis eſt apud nos,
nec cum ſtatu ambulantis per fidem in ænigmate compa-
ti poſſet, iuxta illud Apoſtoli ad Hebræos 11. num. 1. *Fi-
des eſt ſperandarum ſubſtantia rerum argumentum non appa-
rentium.* Solum ergo vult animam ſic perfectam Dei pul-
chritudinem videre, quatenùs in ſublimi illa contempla-
tione, cognitione quadam Dei perfectiſsima, & valdè ſu-
blimi afficitur, quæ comparatione aliarum cognitionũ
nomen viſionis in communi, & vſitato: tàm in Scriptura
Sacra, quàm in SS. Patribus, & Doctoribus Catholicis lo-
quendi modo, obtinet.

Vnde adhunc ſenſum dixit Iacob, Geneſ. 32. num. 30. 5
poſtquam luctatus fuerat, cùm Angelo Dei per ignem re-
præſentante, *Vidi Deum facie, ad faciẽ, & ſalua facta eſt ani-
ma mea.* Qua verba ſunt multò ſtrictiora, quàm ea, quæ in
hac propoſitione habentur, & tamen nequaquam voluit
per illa verba ſignificare claram Diuinæ eſſentiæ viſio-
nem, ſed aliam Dei cognitionem huic inferiorem quam-
uis ſuperiorem alijs, quæ communiter de Deo habentur,
vt docet D. Thom. 1. part. quæſt. 12. art. 11. & ex D. Gre-
gor. explicat idem Angelus Doctor 2. 2. quæſt. 180. art.
5. ad 1. his verbis: *Per hoc ergo quod Iacob dixit, vidi Deum
facie ad faciem, non eſt intelligendum, quod Dei eſſentiam vi-
derit, ſed quòd formam ſcilicet imaginariã vidit, in qua Deus
locutus eſt; vel quia per faciem quemlibet cognoſcimus, cogni-
tionem Dei faciem eius vocauit, ſicut Gloſſa Gregorij ibidem
dicit.* In quo etiam ſenſu ſcilicet de imaginaria viſione, &
non de faciali explicat idem D. Thomas 2. 2. quæſt. 174.
artic. 4. illud quod de Moyſe dicitur, Exod. 33. quod ſcili-
cet: *Loquebatur ei dominus ad faciem, ſicut ſolet loqui homo
ad amicum ſuum.*

Hinc etiam D. Gregor. 2. dialogorum cap. 35. aſſerit 6

Digitized by Google

D. Benedictum vidiſſe in Dei lumine, Angelos intra globum igneum ad cœlos redeuntes, quam tamen viſionem non facilem diuinæ eſſentiæ, ſed ſublimem quandam contemplationem ex illuſtratione diuini luminis habitam, fuiſſe explicat D. Thom. 2. 2. q. 180. ar. 5. ad 3. quo etiam pacto S. Mater noſtra THERESIA c. 38. ſuæ vitæ aſſerit, ſe vidiſſe magna arcana Dei, & in eodem c. ſic ſubiungit: *Vi a la humanidad ſacratiſsima con mas exceſsiua gloria que jamas la auia viſto. Repreſentoſeme por vna noticia admirable, y clara, eſtar metido en los pechos del Padre, y eſto no ſabre yo dezir como es, porque ſin ver, me parecio me vi preſente de aquella Diuinidad* (Et paulò inferius ſubiungit:) *Eſta miſma viſion he viſto otras vezes, es a mi parecer la mas ſubida viſion; que el Señor me ha hecho merced que vea, &c.* Quibus in verbis ſublimem quandam contemplationem arcanorum Dei, & eam per quē cognouit qualiter filius in ſinu Patris ſit, appellat viſionem, & c. 40. ſuæ vitæ aliā ſimilem viſionem, ſic refert: *Eſta verdad que digo, ſe me dio a entender, es en ſi miſma verdad, y es ſin principio ni fin, y todas las demas verdades dependen deſta verdad, como todos los demas amores deſte amor, y todas las demas grandezas deſta grandeza, aunque eſto va dicho eſcuro, para la claridad con que ami el Señor quiſo ſe me dieſe a entender.* Et inferius aliā viſionem refert his verbis: *Eſtando vna vez en oracion ſe me repreſentò muy en breue, ſin ver coſa formada, mas fue vna repreſentacion cō toda claridad, como ſe ven en* Dios *todas las coſas, y como las tiene todas en ſi: ſaber eſcriuir, eſto yo no lo ſe, mas quedò muy imprimido en mi alma, &c.* Et inferius ſubiungit: *Coſa eſpantoſa me fue en tan breue eſpacio, ver tantas coſas juntas, aqui en eſte claro diamante, &c.* Quibus omnibus in locis altiſsimam cognitionem Dei, & eorum, quæ in Deo ſunt, appellat viſionem.

§. II.

§. 11. *Alijs Sanctorum Patrum teſtimonij eadem pars confirmatur.*

AD hunc etiam ſenſum D. Hieronymus in regula Mo- 3
nachali c. 26. inquit: *Adhuc viuens in corpore ſæpè An-*
gelorum choris interfui, de corporeis per hebdomadã nihil ſen-
tiens, diuinæ viſionis intuitu, poſt multorum fere dierum ſpa-
tiũ, præſcius futurorum, reditum corporis flebam. Super quæ
verba inquit noſter Thomas à Ieſu, lib. 6. de contempla-
tione c. 3. *Quæ omnia altiorem modum intuendi, ac ſupra com-*
munem hominum ſtatum non obſcurè demonſtrant. Accedit
Hugo Victorin. lib. 4. de anima c. 14. vbi ſic inquit: *Vidi*
talia, quæ nullus hominum poteſt dignè loqui. Dicam tamen
aliquid prout potero, vidi Deum, ſed per ſpeculum. 6

Vnde Myſtica Theologia (vt bene notauit Diony-
ſius Carthuſianus in commentarijs de Myſtica Theolo-
gia cap. 3.) vocatur viſio, contemplatio, intuitio: & En-
richus Arphius lib. 2. de Myſtica Theologia capit. 64.
inquit: *Intellectus ita ſubleuatus, & clarificatus à ſpiritu*
veritatis Deum videt in proprio ſpeculo. Et inferius ſubiun-
git: *Tribuit tamen lumen iſtud contemplationis ſpiritibus ve-*
ram agnitionem, qua Deum vident, ſicut in hac vita videri po
teſt, &c. Et Venerabilis Bartholomæus à Martyribus in
ſecunda parte compend. capit. 13. §. 3. loquens de viris
contemplatiuis ait: *Datur aliquando illis ad quandam pu-*
ram, ac lucidam diuinæ veritatis inſpectionem peruenire,
&c. Et Nicolaus Ecquius *Contemplationem perfectam vo-*
cat viſionem Dei Imò D. Paulus cognitionem fidei appel-
lat viſionem 1. ad Corinthiorum 13. ibi: *Videmus nunc*
per ſpeculam in ænigmate. Qui modus loquendi communis
eſt apud Patres, & Doctores catholicos, qui etiam ſpe-
ciali, & potiori titulo contemplationem illam perfectã

quæ in hac vita per fidem de Deo, ac de rebus diuinis hā betur, viſionem appellant, vt ex adductis teſtimonijs, & pluribus alijs ſimilibus conſtat; beneque notauit noſter Thomas à Ieſu vbi ſupra, & Antonius Sucquet lib. 3. de via vitæ æternæ dialog. de contemplatione capit. 16. Pater Ludouicus à Ponte, tom. 1. meditationum 3. par. meditatione 35. punto 2. & ita Venerabilis ille vir Gregorius Lopez in hora mortis, loquens de rebus futuræ vitæ, vt refert Loſa in eius vita dixit: *Todo eſtà claro, medio dia es para mi.* Conſonè ſane ad illud, quod D. Laurentius, dum pateretur Martyrium dixit ſcilicet: *Mea nox obſcurum non habet, ſed omnia in luce clareſcunt.* Vnde veriſsimè, & conſonè ad communem Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum loquendi modum aſſeruit Myſticus noſter Doctor animam, quæ media ſublimi contemplatione in Deum transformatur, Dei pulchritudinem videt, non quidem propter claram diuinæ eſſentiæ cognitionem, quam in hac vita obſtineat, ſed propter perfectiſsimam cognitionem, & contemplationem iam explicatam: ex quo prior pars propoſitionis elucidata, & confirmata manet.

§. III. *Secunda propoſitionis pars declaratur, & confirmatur.*

7 IN ſecunda verò parte aſſerit Myſticus noſter Doctor, quod prædictis viris perfectis: *En eſte eſtado todo ſe les buelue en amor, y alabanças, no auiendo ya lebadura q̃ corrompa la maſa.* Quæ locutio veriſsima etiam eſt, & deducta ex D. Paulo 1. ad Chorint. 5. vbi ſic inquit: *Expurgate vetus fermentum, vt ſitis noua conſperſio, ſicut eſtis azymi, itaque epulemur non in fermento veteri, nec in fermento mali-*

malitiæ, & nequitiæ, ſed in azymis ſinceritatis, & veritatis.

Vnde per hanc locutionem nequaquàm intendit Myſticus noſter Doctor, ſicut nec D. Paulus, debere in viris perfectis extingui fermentũ fomitis pertinentis ad corruptionem naturæ humanæ poſt peccatum Protoparentis Adam, & ad ſtatum innocentiæ, vel iuſtitiæ originalis reduci, huiuſmodi namq; præuilegium ſpeciale fuit in B. Virgine, vt conſtat ex D. Thomæ doctrina 3.p.q.27.art. 3. ſed ſolùm intendit debere quaſi auferri, id eſt valdè debilitari rebellionem partis inferioris aduerſus ſuperiorẽ, ortam ex paſsionibus: huiuſmodi namq; paſsiones in prædictis viris perfectis habentibus virtutes heroicas, & purgati animi, quaſi extinguntur, quatenus propter aſſuefactionem ad hoc, vt rationi ſubdantur, iam ferè nullam illis moleſtiam inferunt, nec illos impediunt, quin totum ſuum affectum in Deum dirigant, vt eius amori incũbant taliter, vt ſimilitudinem magnam cum ſtatu innocentiæ, vbi fermentum maſam naturæ humanæ corrumpens non erat, ſortiantur, vt ſup. c.12.à n.5. oſtendimus ex D. Thomas 1.2.q.59.art. 5. & q.61.art.6. & q. vnica de virtutibus art.4.ad 7. & art.10.ad 14. & ex D. Bonauent. ſer. 1. de luminar. Eccleſiæ, & in 7. proceſ. Relig.c.15. & opuſc. de 7. itiner. æternitatis diſt.3. & ex D. Ambr. Octonario 22. in Pſalm.118. & ex D. Dionyſio Areopag. ad Ioannẽ Euangeliſtam, & ex Alberto Magno lib. de adhærendo Deo c.8. & ex Rusbrochio in tabernaculo fæderis c. 19. ac tandem ex Dionyſio Carthuſiano de vita incluſarum lib.1.art.14. quorum omnium teſtimoniorum verba ibi ad longum retulimus, & ideò ea in præſenti repetere ſuperfluum eſt, & ex illis omnibus ſatis ſuperque corroborata manet, tàm quoad rem, quàm quoad loquendi modum hæc ſecunda pars propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris.

§. IIII.

§. IIII. *Eadem ſecunda pars alijs SS. Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs amplius confirmatur.*

8 QVAE adhuc magis confirmatur ex eo, quod docet D. Thom. 2.2. q. 184. ar. 2. in corpore vbi aſsignans perfectionem, ad quam poteſt quis in hac vita peruenire, perueniuntq; viri perfecti, ſic inquit: *Tertia autem eſt perfectio, quæ nec attenditur ſecundum totalitatem ex parte diligibilis; nec ſecundum totalitatem ex parte diligentis, quantū ad hoc, quod ſemper actu feratur in* Deum, *ſed quantum ad hoc quod excludant ea, quæ repugnant motui dilectionis in* Deum, *ſicut Auguſtinus dicit in lib. 83. quæſtionum, quod venenum charitatis eſt cupiditas, perfectio nulla cupiditas: Et talis perfectio poteſt in hac vita haberi, & hoc dupliciter vno modo in quantùm ab effectu hominis excludit omne illud, quod contrariatur charitati, ſicut eſt peccatum mortale, & ſine tali perfectione charitatis eſſe non poteſt; vnde eſt de neceſsitate ſalutis, alio modo in quantum ab effectu hominis excluditur non ſolum illud, quod eſt charitati contrarium: ſed etiam omne illud, quod impedit ne affectus mentis totaliter dirigatur ad Deum, ſine qua perfectione charitatis eſſe poteſt.* (Puta in incipientibus, & proficiētibus) & 2.2. q. 180. art. 6. ait, quod poteſt homo ad talem ſtatum peruenire in quo, *Prætermiſis omnibus in ſola Dei contemplatione perſiſtitur.* Id ipſum docet q. 24. art. 8.

9 Conſonat Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo cap. 3. vbi loquens de perfectione, ad quam homo poteſt in hac vita peruenire, ſic inquit: *Quia ex re eſt hominis in hac vita ſublimior perfectio ita Deo vniri, vt tota anima cum omnibus potentijs ſuis, & viribus in Dominum* Deum *ſuum ſit collecta, vt vnus fiat ſpiritus cum eo, & nihil meminerit, niſi Deum, nihil ſentiat, vel intelligat niſi* Deum, *& omnes*

Digitized by Google

omnes affectiones in amoris gaudio vnitæ, in ſola conditoris fruitione ſuauiter requieſcant. Et capit. 6. in eundem ſermonem, ſic redit: *Verus itaque Ieſu Chriſti amator ſic debet eſſe vnitus intellectui, per bonam voluntatem diuinæ voluntati, & nudus ab omnibus phantaſmatibus, & paſſionibus, vt non aduertat ſi derideatur, diligatur, vel quidquid ſibi inferatur. Voluntas namque bona omnia complet, ſuper omnia eſt. Vnde ſi voluntas eſſet bona, & Deo in intellectu purè conformis, & vnita fuerit, non nocet ſibi caro, & ſenſualitas* (inferius) *Ex toto, & totam ſe in Creatorem ſuum immergit, ita quod omnes operationes ſuas dirigit, purè ex toto in Dominum Deum ſuum, nec extra eum quidquam quærit. Et ſic transformatur quodammodo in Deum, quod nec cogitare, nec intelligere, nec amare, nec memorari poteſt niſi Deum pariter, & de Deo, &c.* Quod idem non ſolum in præſenti proſequitur. Verumetiã c.10. in fine, & c.13 inquit: *Tunc erit perfecta noſtra charitas, cùm nobis omnis amor omne deſiderium, omne ſtudium, omnis conatus, deniq; omnis cogitatio noſtra, omneq; quod videmus, loquimur, quodq; ſperamus Deus erit* (inferius): *Nos quoq; ei perpetua, & inſeparabili dilectione iũgamur, ita ſcilicet eidem copulati, vt quidquid ſperamus, quidquid intelligimus, quidquid loquimur, & oramus, Deus ſit.*

Hanc eximiam puritatem, & perfectionem deno- 10
tare quoque voluit Sponſus Cant. 4. ſic Sponſam, ſcilicet animam perfectam alloquens: *Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt.* Quem locum Giſlerius ex doctrina Catenæ Trium Patrum, ſic declarat: *Sponſa eſt tota pulchra, mente nimirum, & anima, & carne: carne quidem, vt per actionem ab alijs perturbationibus purgata, & virtutum moribus excedens, anima autem, vt ab omni improba cupiditate ſeiuncta, & ſermonibus decorata mandatorum; mente verò, vt ab exilibus etiã cogitationibus libera, &c.* Super quæ verba Cantic. ſic etiam inquit D. Bernardus homil.

homil.infra octauam Epiphaniæ. *Immaculata ſordibus peccatorum, vel paſsionum euolans à reatibus occupationum, euaneſcentibus imaginibus exteriorum creaturarum, cordis ſui faciem ad cernendum, quem diligit, ſumma auiditate ſubtollit, &c.*

11 Eandem doctrinam plures alij SS. Patres docent, ſed quia teſtimonia ſup.cap. 12 & in hoc etiam cap.citata, ſatis ſuperque rem hanc confirmant, ideò ab illis ad longum referendis prolixitatis euitandæ gratia abſtinemus; videri tamen poteſt pro hac re D. Bernard.ſer.52. & 79. in Cant. D. Bonauentura itinere 4. æternitat. diſt. art.2. vbi gradus amoris aſsignat. Rusbrochius libello de 7. gradibus amoris cap.5. Tauler. cap. 33. inſtit. Bloſius in exercitijs diuinis exercit. 5. 6. & 13. S. Nilus cap.58. S. Diadochus de perfectione ſpirituali capit. 97. noſter Ioannes à Ieſu Maria cap. 2. de Myſtica Theologia, & plures alij, ex quibus omnibus legitimus ſenſus congruentiſsimaque locutio Myſtici noſtri Doctoris in hac propoſitione, ſatis elucidata, & confirmata manet.

CAPVT XV.

Elucidatur decimaquinta propoſitio, & ex communi Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum auctoritate corroboratur.

1 SEQVITVR elucidanda decima quinta propoſitio, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib. qui inſcribitur *Llama de amor viua*, Cant.2. verſo 2. vbi ſic loquitur.

Acaecera, que eſtando el alma inflamada en eſte amor, ſienta enveſtir en ella vn Serafin con vn dardo enarbolado de amor

amor encendidiſsimo, traſpaſſandola eſta aſcua encendida (& inferius) *ſi alguna vez ſe dà licencia para que ſalga algun effe cto afuera al ſentido corporal, al modo que hirio dentro, ſale fuera la herida, y llaga, como acaeciò quando el Serafin llagò al ſanto Franciſco, que llagandole en el alma, de amor, cō aque lla manera ſalio el afecto de las llagas afuera.*

§. I. *Doctrina huius propoſitionis, quamplurimis Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur.*

TOTA huius propoſitionis doctrina, & locutio veriſima eſt, & in Sanctorum Patrum libris frequenter reperitur, deduciturque ex Scriptura ſacra, Cantic. 2. vbi Sponſa ſic loquitur: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langeo.* Vbi vertunt Septuaginta, quia charitate vulnerata ſum. Sponſus etiam cap. 4. Sponſam alloquens inquit. *Vulneraſti cor meum, &c.* 2

Vnde locutione hac, quòd ſcilicet Sponſa vulneratur charitate, vtuntur Origines homil. 22. ex duabus, *Quam pulchrum eſt* (inquit) *quam decorū à charitate accipere; alius iaculum carnei amoris excepit; alius terreno cupedine vulneratus eſt, tu* (loquitur cū Sponſa) *nuda membra tua, & præbe te iaculo electo, iaculo formoſo, ſiquidem Deus Sagitarius eſt.* Idem docet homil. 3. ex quatuor, cui conſonat illud, quod D. Auguſtinus huiuſmodi vulnus in ſemetipſo ſentiens dicere ſolebat. *Sagittaueras tu Domine cor meū charitatetua.*

Suffragatur etiam D. Gregorius Nyſſenus homil. 4. in Cant. explicans prædicta verba *charitate vulnerata ego ſum* ſic inquiēs: *Poſt hæc laudat Sagittarium, quod ſcopum recte attingat, & qui telum pulchre in ipſam dirigat, vulnerata* 3

inquit

inquit ſum à dilectione, oſtendit verbo telum, *quod cordi altè inſidet, qui telum autem iaculatur eſt dilectio, ſeu charitas, charitatem autem, eſſe Deum didicimus à ſacra* Scriptura, *qui electam ſuam ſagittam nempè* D*eum vnigenitum, emittit in eos, qui ſeruantur ſpiritu vitæ illita triplici aculei cuſpide, videt ergo dulce telum charitatis, quo ipſa fuit ſauciata, & de eo vulnere gloriatur dicens, vulnerata ſum ego à dilectione, &c.*

Eadem modi loquendi obſeruat Ricardus Victorinus tractatu de 4. grad. violentæ charitatis, ſic inquiens; *Supra tamen omnes gradus dilectionis, eſt amor iſte ardens, & feruens, qui cor neceſſitat, & medullitus tranſfigit, vt veraciter dicat, vulnerata charitate ego ſum.* (& inferius) *Charitas vulnerat, ligat, languidum facit: vulnerat, vulneraſti cor meũ ſoror mea ſponſa, &c.* Quod idem in reliquo eleganter proſequitur.

4 Fauet Diuus Bonauentura itiner. 4. æternitat. diſtinct. 5. artic. 1. & 2. ſic ſcribens: *Nota, quòd amor violentus non ſolùm vulnerat matrices animas, ſed etiam cœleſtes ſubſtantias, imò etiam ipſum fontem amoris* Deum *vulnerat.* Hæc ex Bercellenſi tradit Diuus Bonauentura addens ex Ricardo ibi, ſigna huius charitatis vulnerantis, vt apud ipſum videri poteſt. Tandem ne loguiùs ſermonem protrahamus videri poteſt, hæc locutio apud D. Ambroſium ſermone 15. in Pſalm. 118. & lib. 3. de Virginibus, Hieronymum epiſtol. 140. ad Principiam, Theodoretum ſupra prædictum locum Canticor. ſecundum Baſilium interrogatione ſecunda Regul. Fuſsius diſput. Gregorium lib. 6. Moral. capit. 24. & lib. 2. ſuper Ezechielem homilia 15. Auguſtinum in Pſalm. 37. Orozcum in monte de contemplatione folio 138. pagina prima, Magiſtrum Baſilium vbi ſupra propoſitione 30.

5 Sed præter dicta omittere non poſſumus illuſtre teſti-

teſtimonium Sanctiſsimæ Matris noſtræ THERESIAE, quæ ſimili charitatis vulnere ſauciata, ſic de ſe metipſa loquitur capit. 29. ſuæ vitæ, *Veiale en las manos* (loquitur de quodam Seraphin) *vn dardo de oro largo, y al fin del hierro me parecia tener vn poco de fuego, eſte me parecia meter por el coraçon algunas vezes, y que me llegaua a las entrañas, al ſacar me parecia las lleuaua conſigo, y me dexaua toda abraſada en amor grande de Dios, era tan grande el dolor, que me hazia dar aquellos quexidos, y tan exceſsiua la ſuauidad, que me pone eſte grandiſsimo dolor, que no ay deſear que ſe quite, ni ſe contenta el alma con menos que Dios, no es dolor corporal, ſino eſpiritual, aunque no dexa de participar el cuerpo algo. E aun hartois vn requiebro tan ſuaue, que paſſa entre el alma, y Dios, que ſuplico yo a ſu bondad lo dè a guſtar a quien penſare que miento; los dias que duraua eſto, andaua como embobada, eſto tenia algunas vezes*: Hæc mirabiliter admiranda Thereſia.

§. II. *Animaduerſio notanda.*

Ex quibus ſatis conſtat, quam communis ſit doctrina hæc, & locutio apud SS. Patres, & Doctores Catholicos. Vnde quamuis eadem locutione charitatis vulneratæ abutantur hæretici ad aliquos falſos ſenſus exprimendos, non tamen propterea locutio hæc, qua in bono, & veriſsimo ſenſu vtuntur Doctores catholici, & cum eis Myſticus noſter Doctor reijcienda, aut damnanda eſt, nam vt optimè in ſimili dixit D. Auguſtinus lib. 2. de ſermone Domini in monte capit. 12. *Nec illæ oues debent pelles ſuas deponere, ſi aliquando eis lupi ſe contegant.* Alias oporteret locutiones antiquas, & catholicas paſsim deſerere, & alias nouas quærere, & ſic omnia confundere, SS. que Patrum doctrinam antiquis, & vſitatis 6

locu-

locutionibus ſcriptam obſcurare, imò prorſus ignorare, eò quòd ingenium hæreticorũ eſt catholicorum locutionibus ad ſuos errores doloſè diſſeminandos abuti; qua de cauſa dixit Chriſtus Dominus, Matthæi 7. *Attenditè à falſis Prophetis*, vbi nomine falſorum Prophetarum intelligit hæreticos, vt ibi explicat D. Thom. quos ideò attendendos eſſe docet, quia ſub veris, & catholicis locutionibus ſuos errores malitioſè palliare ſolent, adeò vt dixerit D. Auguſt. de ſerm. Domini in monte relatus à D. Thomas Matth. 7. *Cauendum eſt in ipſo Chriſti nomine ab hæreticis, vel quibuslibet malè intelligẽtibus, & ſæculi huius amatoribus ne decipiamur.*

7 Ad hoc autem, vt ſciamus à quibus nam cauere debemus, ſtatim addidit Chriſtus Dominus, *à fructibus eorum cognoſcetis eos*, cùm ergò prædictam locutionem de charitate vulnerata protulerint illi, cuius fructus nempe opera, & doctrina vitioſa fuerint, vt in hæreticis, qui Illuminati dicuntur, contingit, non immeritò poterit in illis caueri, ſuſpectaque haberi, èòntra verò cùm eandem locutionem protulerint viri, quorum fructus operum, & doctrinæ ſaluberrimi, immaculati, ſanctitateque pleni ſunt, vt in Myſtico noſtor Doctore, & in alijs Sanctorum Patribus, & Doctoribus Catholicis hac locutione vtentibus contingit, non poteſt rationabiliter locutio hæc damnari, aut ſuſpecta haberi, ſed potiùs tanquàm communi Sanctorum Patrum, & Doctorum Catholicorũ vſu cõprobata ab omnibus debet venerari, non obſtante malitia hæreticorum eadem locutione abutentium: ſicuti ſimilis malitia non obſtat, nec obſtare debet ad vſum aliarum plurium locutionum Catholicarum, quibus etiam illi abutuntur, ſicuti ex eo, quòd Caluiniſtæ malitioſo ſine, ac intentione ſæpè in ore haberent hæc verba, *Pater noſter cæleſtis*, & ex eo quòd magnificarent Chriſtum, &

fidem

fidem in ipſum, laudarentq; eleemoſynas, temperantiã, ac modeſtiam (vt refert Maldonatus, Matthæi 7. n. 15.) nullus ſanæ mentis poterit aſſerere talia verba, prædictarumque virtutum commendationem à Doctoribus Catholicis debere relegari, de quo plura diximus ſupra in 1. p. huius elucidationis capit. 3. & 9. quæ ad propoſitionem applicari debent.

§. III. *Eiuſdem propoſitionis doctrina, quo ad vltimam partem confirmatur.*

NEC minus etiam eſt verum, & certum, id quod in hac eadem propoſitione ſubiungit Myſticus noſter Doctor, ſcilicet quod aliquãdo ex eo quod Deus interiùs vulnerat animam charitatis vehementia, immittit etiam in corpore exteriùs aliqua ſigna, v. g. aliquod vulnus ad eum modum quo contigit in D. Franciſco cuius vulnera externa fuerunt ſigna interni vulneris, quo eius anima amoris diuini vehementia, ab eo ſauciata fuerat.

Hoc inquam certiſsimum, & veriſsimum eſt, & ipſomet exemplo S. Franciſci optimè comprobatur, iuxta id quod de hac re docuit D. Bonauent. in legenda S. Franciſci c. 13. & refert in lectionibus feſti impreſsionis ſacrorũ ſtigmatũ à Sede Apoſtolica approbatis, vbi ſic habetur: *Vidit quaſi ſpeciem vnius Seraphin ſex alas, tàm fulgidas, quàm ignitas habentem, de cœlorum ſublimitate deſcendere, &c.* (Et poſt pauca ſubiungit) *Ideò huiuſmodi viſio ſuis fuit repræſentata conſpectibus; vt amicus ipſe Chriſti prænoſceret ſe non per martyrium carnis, ſed per incendium mentis, totum in Chriſti Ieſu crucifixi expreſſam ſimilitudinem transformandum: diſparens, itaque viſio, poſt arcanum, ac familiare colloquium, mentem ipſius, Seraphico, interius inflammauit ardore, carnem, verò crucifixo conformi exteriùs*

X inſig-

inſigniuit effigie, tanquàm ſi ad ignis liquefactiuam virtutem præambulam, ſigillatiua quædam eſſet impreſsio ſubſequuta, ſtatim namque in manibus, & pedibus eius apparere cœperunt ſigna clauorum, ipſorum capitibus in inferiori parte manum, & ſuperiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus exiſtentibus ex aduerſo, dextrum quoque latus quaſi lancea tranſfixum rubra cicatrice obductum erat, quod ſæpè ſanguinem ſacrum effundens, tunicam, & femorialia reſpergebat.

9 Id ipſum comprobatur exemplo aliorum Sanctorũ, & Sanctarum, cuiuſmodi fuere S. Catharina de Sena, quibus impreſſa fuerunt miraculoſe aliqua externa ſigna, nempè vulnera, & ſpinea corona, aliaque huiuſmodi in ſignum interni amoris, & charitatis, quo eius anima à Deo vulnerata erat; imò etiam de D. Auguſtino refert Frater Ioannes ab Angelis in lib. qui inſcribitur, *Los triunfos del amor*, exterius in corpore vulneratum fuiſſe ex interiori illo vulnere, vnde deſumpſit ipſe Auguſtinus celebre illud dictum: *Sagittaueras tu Domine cor meum charitate tua*. Et pro hac ſententia refert citatus Auctor Diuum Bonauenturam, quam etiam ſequitur Magiſter Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 30.

10 Id ipſum à ſimili declaratur ex eo, quod adnotauit D. Bernardus de paſsione Domini capit. 3. ſcilicet Chriſtum Dominum voluiſſe exterius in latere vulnerari, ad hoc, vt vulnus illud externum eſſet ſignum interni vulneris, quo præ amore hominum ſauciatum erat, verba D. Bernardi ſunt: *Vulneraſti* (inquit in Cant. amoris ſponſus) *cor meum, ſoror mea ſponſa, vulneraſti cor meum; vulnerat cor tuum Domine Ieſu Sponſa tua, amica tua, ſoror tua; quid neceſſarium fuit illud ab inimicis vltra vulnerari? Quid agitis, o inimici, ſi vulneratum eſt, imò quia vulne.*

vulneratum eſt cor dulcis Ieſu, quid ſecundum vulnus apponitis? An ignoratis, quod vno vulnere tactum cor emoritur, & fit inſenſibile. (Et inferius) *Nihilominùs, & propterea vulneratum eſt, vt per vulnus viſible, vulnus amoris inuiſibile videamus, quomodò hic ardor melius oſtendi poteſt, niſi quod non ſolùm corpus, verùm etiam ipſum cor, lancea vulnerari permiſit. Carnale ergo vulnus, vulnus ſpirituale oſtendit.* (Inferiùs) *Quia zelo amoris tui vulneraſti me; lancea quoque Militis vulneratus ſum.*

Quæ doctrina adhuc magis elucidatur, & confirmatur, ex eo quod docet D. Thomas 1.p.q.43. art.6. ad 2. & ibi expoſitores, necnon & in 1.diſt.15.q.5.art.1.quæſtiuncula 5.& art.2.quæſtiuncula 1.ſcilicet quod quando aliquis inſigniter proficit in aliquem nouum actum, vel nouum ſtatum gratiæ, tunc ſecundùm illud augmentum gratiæ, attenditur, & datur miſsio inuiſibilis Spiritus Sancti ad illum, vnde talis miſsio proculdubio dabitur ad illum, qui interiori illo charitatis vulnere, de quo Myſticus noſter Doctor loquitur; ſauciatur, ſiquidem tale vulnus ad ſupremum, & excellentem charitatis augmentum, & gradum pertinet; vt ex dictis in hoc capit. ſatis conſtat, docetque ſpecialiter D. Bernard. ſerm. 30. in Cantica ibi: *Cordis vulnus, vehementiam deſignat amoris.* 11

Vlterius autem addendum eſt id quod docet ipſemet D. Thom. eadem quæſt: 43. primæ pertis art. 7. ſcilicet conueniens eſſe, vt etiam inuiſibiles miſsiones diuinarum perſonarum ſecundùm aliquas viſibiles creaturas manifeſtentur. Et ideò per ſimili manifeſtatione multa ſigna externa, plerumque oſtendit Deus, ad demonſtrandum inuiſibilem miſsionem, vel internam ſui aſsiſtẽtiam in anima, aut excellentem eius ſanctitatem, vt con- 12

tigit in Chriſto Domino ſuper quem deſcendit Spiritus Sanctus in ſpecie columbæ, vt refertur Matthæi 3. cuius etiam ſanctitatis ſignum fuit nubes lucida, quæ in eius transfiguratione apparuit, vt docēt D. Auguſt. epiſt. 102 & D. Thom. 1. p. q. 43. art. 7. ad 6. & quæſt. 45. art. 4. ad 2. ſimiliterque contingit in Apoſtolis, ad quos deſcendit Spiritus Sanctus ſub externo ſigno ſonitus, externaque ſpecie flatus, & ſub linguis igneis, vt conſtat ex Actorum cap. 2. notauitque D. Thomas loco citato.

13 Quo etiam pacto S. Mater noſtra THERESIA c. 38 ſuæ vitæ, refert, ſe vidiſſe in vigilia Pentecoſtes ſuper caput ſuum, columbam quandam valde ſplendentem, quæ proculdubio fuit ſignum inuiſibilis miſsionis Spiritus Sancti, per quam eius anima in Dei amore inſigniter profecit, vt conſtat ex verbis ipſiuſmet S. THERESIAE, quæ loco citato, ſic inquit: *Diome vn impetu grande, ſin entender yo la ocaſion, parecia que el alma ſe me queria ſalir del cuerpo, porque no cabia en ella, ni ſe hallaua capaz de eſperar tanto bien, era impetu exceſsiuo que no me podia valer; eſtando en eſto, veo ſobre mi cabeça vna Paloma, bien diferente de las de aca, porque no tenia eſtas plumas, ſino las alas de vnas conchitas que echauan de ſi gran reſplandor, eſtaria aleando eſpacio de vna Aue Maria; ya el alma eſtaua de tal ſuerte, q̃ perdiendoſe aſsi, de ſi la perdio de viſta, ſoſegoſe el eſpiritu con tan buen hueſped; deſde aquel dia entendi quedar con grandiſsimo aprouechamiento en mas ſubido amor de Dios, y las virtudes muy mas fortalecidas, &c.* (Et poſtea ſubiungit) *Otra vez vi la miſma paloma ſobre la cabeça de vn Padre de la ordē de S. Domingo, dioſeme a entēder auia de traer almas a Dios, &c.*

Similiterque contigit in D. Gregorio Magno ſuper cuius caput, dùm ſcriberet, Spiritus Sanctus, in ſimilitudinem columbæ, frequentiſsime oſtendebatur, vt ſupra in 1. p. huius elucidationis c. 1. n. 4. retulimus.

Ex

Ex quibus omnibus deducitur,quàm verũ ſit id,quod
Myſticus noſter Doctor in hac propoſitione docet, ſcili
cet quod quandóq; immittit Deus externa ſigna ad ma-
nifeſtandũ internũ charitatis vulnus, quo animã ſauciat, 14
quæ externa ſigna ſunt quædã viſibiles miſsiones Spiritus
Sancti,per qua inuiſibilis,&interna miſsio manifeſtatur.

Tandem hæc eadem doctrina ex eo magis confirmatur,& elucidatur,quia ſcilicet iuxta communem SS. Patrum,& Theologorum doctrinam ex ſacra Scriptura deductam,quando externos aliquos affectus,v.g.ſanitatis, & curationis operabatur Chriſtus Dominus in corpore, ſimiles effectus interius operabatur in anima,ita vt vtraque operatio interna , & externa ſimul coniungeretur, quod rectè adnotarunt Patres ſuper illum Matthæi 4. *Sanans omnem languorem,& omnem infirmitatem* , & ſuper illa verba Ioan.7.n.23 *Totum hominem ſanum fecit in Sabbatho*,vt videre eſt apud D.Thom. in eiſdem locis,& in D. Auguſt. tract.30.in Ioannem, idemq; adnotauit idem D. Auguſt. tract.17. in Ioannem agens de curatione paralytici,quæ refertur Ioann.5. Vedã ſuper illa verba Marci. 2.num.5. *Cum autem vidiſſet Ieſus fidem illorum ait Paralytico,&c.* Et cap.21.in Lucam,Chryſoſtomus quem refert D.Thom.Marci 2.in principio,& alio etiam in loco quem refert idem D. Thomas Marci 5. ſuper illa verba: *Vade in pace,& eſto ſana à plaga tua.* Necnon & homil.28. in Matthæum , Theodoretus Marci 2. ſuper illa verba: *Et cognouit cogitationes eorum, &c.* Cyrillus quem refert D. Thom. Lucæ 18. in finem, & in eiſdem locis, & alijs plures alij Doctores. Ex quibus omnibus veritas eorum quæ in hac propoſitione Myſtici noſtri Doctoris dicuntur ſatis probata, communiq; SS.Patrum,& Doctorum Catholicorum conſenſu corroborata manet.

CAPVT XVI.

Elucidatur decimaſexta propoſitio eiuſque legitimus ſenſus declaratur, Sanctorumque Patrum teſtimonijs corroboratur.

1 SVPEREST decimaſexta propoſitio, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib. qui inſcribitur *Llama de amor viua*, Cant. 2. verſu 3. vbi explicans verba illa eiuſdem verſus, *ò toque delicado*, ſic loquitur.

O pues toque delicado; Verbo Hijo de Dios, que por la delicadeza de tu ſer diuino, penetras ſutilmente en la ſuſtancia de mi alma, y tocandola tu delicadamente, la abſorbes toda en diuinos modos de ſuauidades nunca oy das.

§. I. *Verus propoſitionis ſenſus declaratur.*

PRO huius propoſitionis elucidatione, ſolum neceſ-
2 ſe eſt explicare locutionem illam: *Toques en la ſuſtancia del alma, ſeu toques ſubſtantiales.* In his namque locutionibus videtur Myſticus noſter Doctor aſſerere Deum ſubſtantialiter tangere animam perfectam, quæ ad hunc ſublimem contemplationis gradum peruenit aliquo ſpeciali contactu ſubſtantiali, & immediato, diuerſoque ab eo, quo alias animas, imò & res omnes per ſuum intimū illapſum, ſeu præſentiam tangit, cùm tamen ſpecialis hic modus contactus ſubſtantialis non appareat qualis nam eſſe poſsit, cùm omnis hæc ſublimitas perfectionis non niſi, vel mediante gratia, quæ eſt accidens in anima recepta, vel medijs habitibus, & actibus potentiarum, quæ omnia

Digitized by Google

omnia accidentia ſunt, contingere poſſe videatur.

Sed re vera, locutio hæc veriſsima, & cõgruentiſsima eſt, cuius verus ſenſus poteſt multipliciter declarari; in primis namque quamuis contactus iſte fiat medijs accidentibus phyſicis, cuiuſmodi ſunt gratia in anima recepta, habituſque, & actus ſupernaturales potentiarum quos actus nunquam negat Venerabilis noſter IOANNES, vt ex his, quæ ſupra cap. 4. in elucidatione 4. propoſitionis diximus, euidenter conſtat: poteſt tamen dici ſubſtantialis iuxta illos ſenſus, in quibus terminũ illum, *ſubſtãtialis locutio* explicuimus, & ex communi doctrina comprobauimus ſupra capite 5. in elucidatione 5. propoſitionis quos in præſenti repetere non eſt neceſſe, ſed ibi videri debent.

Deinde in alio etiam ſtrictiori ſenſu poteſt cõtactus hic ſubſtantialis Dei ad animam ſic perfectam explicari, ex doctrina D. Dionyſij cap. 4. de diuinis nominibus, & D. Auguſtinus lib. 8. de Trinitate cap. 10. quos refert, & ſequitur D. Thom. 1. 2. quæſt. 28. art. 1. vbi duos effectus, ſeu duas vniones in amore aſsignat, aliam videlicet vnionem affectiuam per conformitatem ſcilicet affectuum, aliam verò effectiuam per realem ſcilicet, & phyſicam vtriuſque præſentiam. Vnde ſic inquit Angelicus Doctor: *Duplex eſt vnio amantis ad amatum, vna quidem ſecundum rem, puta cum amatum præſentialiter adeſt amanti, alia verò ſecundùm affectum, &c.* Primam ergo vnionem amor facit effectiuè, quia mouet ad deſiderandum, & quærendum præſentiam amati, quaſi ſibi conuenientis, & ad ſe pertinentis; ſecundam autem vnionem facit formaliter, quia ipſe amor eſt talis vnio, vel nexus, vnde D. Auguſtinus dicit 8. de Trinitate: *Quod amor eſt quaſi iunctura quædam, duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem ſcilicet, & quod amatur, quod enim dicit copulans,* 4

homil.infra octauam Epiphaniæ. *Immaculata ſordibus pec catorum, vel paſſionum euolans à reatibus occupationum, euaneſcentibus imaginibus exteriorum creaturarum, cordis ſui faciem ad cernendum, quem diligit, ſumma auiditate ſubtollit, &c.*

11 Eandem doctrinam plures alij SS. Patres docent, ſed quia teſtimonia ſup.cap. 12 & in hoc etiam cap.citata, ſatis ſuperque rem hanc confirmant, ideò ab illis ad longum referendis prolixitatis euitandæ gratia abſtinemus; videri tamen poteſt pro hac re D. Bernard.ſer.52. & 79. in Cant.D. Bonauentura itinere 4. æternitat.diſt. art.2.vbi gradus amoris aſsignat.Rusbrochius libello de 7.gradibus amoris cap.5. Tauler. cap. 33. inſtit. Ißquius in exercitijs diuinis exercit. 5. 6. & 13. S. Nilus cap.58. S. Diadochus de perfectione ſpirituali capit. 97. noſter Ioannes à Ieſu Maria cap. 2. de Myſtica Theologia, & plures alij, ex quibus omnibus legitimus ſenſus congruẽtiſsimaque locutio Myſtici noſtri Doctoris in hac propoſitione, ſatis elucidata, & confirmata manet.

CAPVT XV.

Elucidatur decimaquinta propoſitio, & ex communi Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum auctoritate corroboratur.

1 SEQVITVR elucidanda decima quinta propoſitio, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib.qui inſcribitur *Llama de amor viua*, Cant.2.verſo 2. vbi ſic loquitur.

Acaecera, que eſtando el alma inflamada en eſte amor, ſienta enueſtir en ella vn Serafin con vn dardo enarbolado de amor

amor encendidiſſimo, traſpaſſandola eſta aſcua encendida (& inferius) *ſi alguna vez ſe dà licencia para que ſalga algun effecto afuera al ſentido corporal, al modo que hirio dentro, ſale fuera la herida, y llaga, como acaciò quando el Seraſin llagò al ſanto Franciſco, que llagandole en el alma, de amor, cō aquella manera ſalio el afecto de las llagas afuera.*

§. I. *Doctrina huius propoſitionis, quamplurimis Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur.*

TOTA huius propoſitionis doctrina, & locutio veriſima eſt, & in Sanctorum Patrum libris frequenter reperitur, deduciturque ex Scriptura ſacra, Cantic. 2. vbi Sponſa ſic loquitur: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langeo.* Vbi vertunt Septuaginta, quia charitate vulnerata ſum. Sponſus etiam cap. 4. Sponſam alloquens inquit. *Vulneraſti cor meum, &c.* 2

Vnde locutione hac, quòd ſcilicet Sponſa vulneratur charitate, vtuntur Origines homil. 22. ex duabus, *Quam pulchrum eſt* (inquit) *quam decorū à charitate accipere; alius iaculum carnei amoris excepit; alius terreno cupedine vulneratus eſt, tu* (loquitur cū Sponſa) *nuda membra tua, & præbe te iaculo electo, iaculo formoſo, ſiquidem Deus Sagitarius eſt.* Idem docet homil. 3. ex quatuor, cui conſonat illud, quod D. Auguſtinus huiuſmodi vulnus in ſemetipſo ſentiens dicere ſolebat. *Sagittaueras tu Domine cor meū charitate tua.*

Saffragatur etiam D. Gregorius Nyſſenus homil. 4. in Cant. explicans prædicta verba *charitate vulnerata ego ſum* ſic inquiēs: *Poſt hæc laudat Sagittarium, quod ſcopum recte attingat, & qui telum pulchre in ipſam dirigat, vulnerata* 3

inquit

inquit ſum à dilectione, oſtendit verbo telum, *quod cordi alte inſidet, qui telum autem iaculatur eſt dilectio, ſeu charitas, charitatem autem, eſſe Deum didicimus à ſacra* Scriptura, *qui electam ſuam ſagittam nempè* Deum *vnigenitum, emittit in eos, qui ſeruantur ſpiritu vitæ illita triplici aculei cuſpide, videt ergo dulce telum charitatis, quo ipſa fuit ſauciata, & de eo vulnere gloriatur dicens, vulnerata ſum ego à dilectione, &c.*

Eadem modi loquendi obſeruat Ricardus Victorinus tractatu de 4. grad. violentæ charitatis, ſic inquiens; *Supra tamen omnes gradus dilectionis, eſt amor iſte ardens, & feruens, qui cor neceſſitat, & medullitus tranſfigit, vt veraciter dicat, vulnerata charitate ego ſum.* (& inferius) *Charitas vulnerat, ligat, languidum facit: vulnerat, vulneraſti cor meũ ſoror mea ſponſa, &c.* Quod idem in reliquo eleganter proſequitur.

4 Fauet Diuus Bonauentura itiner. 4. æternitat. diſtinct. 5. artic. 1. & 2. ſic ſcribens: *Nota, quòd amor violentus non ſolùm vulnerat matrices animas, ſed etiam cœleſtes ſubſtantias, imò etiam ipſum fontem amoris* Deum *vulnerat.* Hæc ex Bercellenſi tradit Diuus Bonauentura addens ex Ricardo ibi, ſigna huius charitatis vulnerantis, vt apud ipſum videri poteſt. Tandem ne loguiùs ſermonem protrahamus videri poteſt, hæc locutio apud D. Ambroſium ſermone 15. in Pſalm. 118. & lib. 3. de Virginibus, Hieronymum epiſtol. 140. ad Principiam, Theodoretum ſupra prædictum locum Canticor. ſecundum Baſilium interrogatione ſecunda Regul. Fuſsius diſput. Gregorium lib. 6. Moral. capit. 14. & lib. 2. ſuper Ezechielem homilia 15. Auguſtinum in Pſalm. 37. Orozcum in monte de contemplatione folio 138. pagina prima, Magiſtrum Baſilium vbi ſupra propoſitione 30.

5 Sed præter dicta omittere non poſſumus illuſtre teſti-

teſtimonium Sanctiſsimæ Matris noſtræ THERESIAE, quæ ſimili charitatis vulnere ſauciata, ſic de ſe metipſa loquitur capit. 29. ſuæ vitæ. *Veiale en las manos* (loquitur de quodam Seraphin) *vn dardo de oro largo, y al fin del hierro me parecia tener vn poco de fuego, eſte me parecia meter por el coraçon algunas vezes, y que me llegaua a las entrañas, al ſacar me parecia las lleuaua con ſigo, y me dexaua toda abraſada en amor grande de Dios; era tan grande el dolor, que me hazia dar aquellos quexidos, y tan exceſsiua la ſuauidad, que me pone eſte grandiſsimo dolor, que no ay deſear que ſe quite, ni ſe contenta el alma con menos que Dios, no es dolor corporal, ſino eſpiritual, aunque no dexa de participar el cuerpo algo. E aun bartois vn requiebro tan ſuaue, que paſſa entre el alma, y Dios, que ſuplico yo a ſu bondad lo dè a guſtar a quien penſare que miento; los dias que duraua eſto, andaua como embobada, eſto tenia algunas vezes*: Hæc mirabiliter admiranda Thereſia.

§. 11. *Animaduerſio notanda.*

EX quibus ſatis conſtat, quam communis ſit doctrina hæc, & locutio apud SS. Patres, & Doctores Catholicos. Vnde quamuis eadem locutione charitatis vulneratæ abutantur hæretici ad aliquos falſos ſenſus exprimendos, non tamen propterea locutio hæc, qua in bono, & veriſsimo ſenſu vtuntur Doctores catholici, & cum eis Myſticus noſter Doctor reijcienda, aut damnanda eſt, nam vt optimè in ſimili dixit D. Auguſtinus lib. 2. de ſermone Domini in monte capit. 12. *Nec illæ oues debent pelles ſuas deponere, ſi aliquando eis lupi ſe contegant.* Alias oporteret locutiones antiquas, & catholicas paſſim deſerere, & alias nouas quærere, & ſic omnia confundere, SS.que Patrum doctrinam antiquis, & viitatis 6

locu-

locutionibus ſcriptam obſcurare, imò prorſus ignorare, eò quòd ingenium hæreticorũ eſt catholicorum locutionibus ad ſuos errores doloſè diſſeminandos abuti; qua de cauſa dixit Chriſtus Dominus, Matthæi 7. *Attenditè à falſis Prophetis*, vbi nomine falſorum Prophetarum intelligit hæreticos, vt ibi explicat D. Thom. quos ideò attendendos eſſe docet, quia ſub veris, & catholicis locutionibus ſuos errores malitioſè palliare ſolent, adeò vt dixerit D. Auguſt. de ſerm. Domini in monte relatus à D. Thomas Matth. 7. *Cauendum eſt in ipſo Chriſti nomine ab hæreticis, vel quibuslibet malè intelligẽtibus, & ſæculi huius amatoribus ne decipiamur.*

7 Ad hoc autem, vt ſciamus à quibus nam cauere debemus, ſtatim addidit Chriſtus Dominus, *à fructibus eorum cognoſcetis eos*, cùm ergò prædictam locutionem de charitate vulnerata protulerint illi, cuius fructus nempe opera, & doctrina vitioſa fuerint, vt in hæreticis, qui Illuminati dicuntur, contingit, non immeritò poterit in illis caueri, ſuſpectaque haberi, èontra verò cùm eandem locutionem protulerint viri, quorum fructus operum, & doctrinæ ſaluberrimi, immaculati, ſanctitateque pleni ſunt, vt in Myſtico noſtor Doctore, & in alijs Sanctorum Patribus, & Doctoribus Catholicis hac locutione vtentibus contingit, non poteſt rationabiliter locutio hæc damnari, aut ſuſpecta haberi, ſed potiùs tanquàm communi Sanctorum Patrum, & Doctorum Catholicorũ vſu cõprobata ab omnibus debet venerari, non obſtante malitia hæreticorum eadem locutione abutentium: ſicuti ſimilis malitia non obſtat, nec obſtare debet ad vſum aliarum plurium locutionum Catholicarum, quibus etiam illi abutuntur, ſicuti ex eo, quòd Caluiniſtæ malitioſo fine, ac intentione ſæpè in ore haberent hæc verba, *Pater noſter cæleſtis*, & ex eo quòd magnificarent Chriſtum, & fidem

fidem in ipſum, laudarentq; eleemoſynas, temperantiã, ac modeſtiam (vt refert Maldonatus, Matthæi 7.n.15.) nullus ſanæ mentis poterit aſſerere talia verba, prædictarumque virtutum commendationem à Doctoribus Catholicis debere relegari, de quo plura diximus ſupra in 1.p. huius elucidationis capit.3.& 9. quæ ad propoſitionem applicari debent.

§. III. *Eiuſdem propoſitionis doctrina, quo ad vltimam partem confirmatur.*

NEC minus etiam eſt verum, & certum, id quod in hac eadem propoſitione ſubiungit Myſticus noſter Doctor, ſcilicet quod aliquãdo ex eo quod Deus interiùs vulnerat animam charitatis vehementia, immittit etiam in corpore exteriùs aliqua ſigna, v. g. aliquod vulnus ad eum modum quo contigit in D. Franciſco cuius vulnera externa fuerunt ſigna interni vulneris, quo eius anima amoris diuini vehementia, ab eo ſauciata fuerat. 8

Hoc inquam certiſsimum, & veriſsimum eſt, & ipſomet exemplo S. Franciſci optimè comprobatur, iuxta id quod de hac re docuit D. Bonauent. in legenda S. Franciſci c.13. & refert in lectionibus feſti impreſsionis ſacrorũ ſtigmatũ à Sede Apoſtolica approbatis, vbi ſic habetur: *Vidit quaſi ſpeciem vnius Seraphin ſex alas, tàm fulgidas, quàm ignitas habentem, de cœlorum ſublimitate deſcendere, &c.* (Et poſt pauca ſubiungit) *Ideò huiuſmodi viſio ſuis fuit repræſentata conſpectibus; vt amicus ipſe Chriſti prænoſceret ſe non per martyrium carnis, ſed per incendium mentis, totum in Chriſti Ieſu crucifixi expreſſam ſimilitudinem transformandum: diſparens, itaque viſio, poſt arcanum, ac familiare colloquium, mentem ipſius, Seraphico, interius inflammauit ardore, carnem, verò crucifixo conformi exteriùs*

inſigniuit effigie, tanquàm ſi ad ignis liquefactiuam virtutem præambulam, ſigillatiua quædam eſſet impreſſio ſubſequuta, ſtatim namque in manibus, & pedibus eius apparere cœperunt ſigna clauorum, ipſorum capitibus in inferiori parte manum, & ſuperiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus exiſtentibus ex aduerſo, dextrum quoque latus quaſi lancea tranſfixum rubra cicatrice obductum erat, quod ſæpè ſanguinem ſacrum effundens, tunicam, & femorialia reſpergebat.

9 Id ipſum comprobatur exemplo aliorum Sanctorũ, & Sanctarum, cuiuſmodi fuere S. Catharina de Sena, quibus impreſſa fuerunt miraculoſe aliqua externa ſigna, nempè vulnera, & ſpinea corona, aliaque huiuſmodi in ſignum interni amoris, & charitatis, quo eius anima à Deo vulnerata erat; imò etiam de D. Auguſtino refert Frater Ioannes ab Angelis in lib. qui inſcribitur, *Los triunfos del amor*, exterius in corpore vulneratum fuiſſe ex interiori illo vulnere, vnde deſumpſit ipſe Auguſtinus celebre illud dictum: *Sagittaueras tu Domine cor meum charitate tua*. Et pro hac ſententia refert citatus Auctor Diuum Bonauenturam, quam etiam ſequitur Magiſter Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 30.

10 Id ipſum à ſimili declaratur ex eo, quod adnotauit D. Bernardus de paſsione Domini capit. 3. ſcilicet Chriſtum Dominum voluiſſe exterius in latere vulnerari, ad hoc, vt vulnus illud externum eſſet ſignum interni vulneris, quo præ amore hominum ſauciatum erat, verba D. Bernardi ſunt: *Vulneraſti* (inquit in Cant. amoris ſponſus) *cor meum, ſoror mea ſponſa, vulneraſti cor meum; vulnerat cor tuum* Domine *Ieſu Sponſa tua, amica tua, ſoror tua; quid neceſſarium fuit illud ab inimicis vltra vulnerari? Quid agitis, o inimici, ſi vulneratum eſt, imò quia*

vulne-

Digitized by Google

vulneratum eſt cor dulcis Ieſu, quid ſecundum vulnus apponitis? An ignoratis, quod vno vulnere tactum cor emoritur, & fit inſenſibile. (Et inferius) *Nihilominùs, & propterea vulneratum eſt, vt per vulnus viſible, vulnus amoris inuiſibile videamus, quomodò hic ardor melius oſtendi poteſt, niſi quod non ſolùm corpus, verùm etiam ipſum cor, lancea vulnerari permiſit. Carnale ergo vulnus, vulnus ſpirituale oſtendit.* (Inferiùs) *Quia zelo amoris tui vulneraſti me; lancea quoque Militis vulneratus ſum.*

Quæ doctrina adhuc magis elucidatur, & confirmatur, ex eo quod docet D. Thomas 1.p.q.43.art.6.ad 2. & ibi expoſitores, necnon & in 1.diſt.15.q.5.art.1.quæſtiuncula 5.& art.2.quæſtiuncula 1.ſcilicet quod quando aliquis inſigniter proficit in aliquem nouum actum, vel nouum ſtatum gratiæ, tunc ſecundùm illud augmentum gratiæ, attenditur, & datur miſsio inuiſibilis Spiritus Sancti ad illum, vnde talis miſsio proculdubio dabitur ad illum, qui interiori illo charitatis vulnere, de quo Myſticus noſter Doctor loquitur, ſauciatur, ſiquidem tale vulnus ad ſupremum, & excellentem charitatis augmentum, & gradum pertinet, vt ex dictis in hoc capit. ſatis conſtat, docetque ſpecialiter D. Bernard. ſerm. 30. in Cantica ibi: *Cordis vulnus, vehementiam deſignat amoris.* 11

Vlterius autem addendum eſt id quod docet ipſemet D. Thom. eadem quæſt: 43. primæ partis art. 7. ſcilicet conueniens eſſe, vt etiam inuiſibiles miſsiones diuinarum perſonarum ſecundùm aliquas viſibiles creaturas manifeſtentur. Et ideò per ſimili manifeſtatione multa ſigna externa, plerumque oſtendit Deus, ad demonſtrandum inuiſibilem miſsionem, vel internam ſui aſsiſtētiam in anima, aut excellentem eius ſanctitatem, vt con- 12

tigit in Chriſto Domino ſuper quem deſcendit Spiritus Sanctus in ſpecie columbæ, vt refertur Matthæi 3. cuius etiam ſanctitatis ſignum fuit nubes lucida, quæ in eius transfiguratione apparuit, vt docet D. Auguſt. epiſt. 102 & D. Thom. 1. p. q. 43. art. 7. ad 6. & quæſt. 45. art. 4. ad 2. ſimiliterque contingit in Apoſtolis, ad quos deſcendit Spiritus Sanctus ſub externo ſigno ſonitus, externaque ſpecie flatus, & ſub linguis igneis, vt conſtat ex Actorum cap. 2. notauitque D. Thomas loco citato.

13 Quo etiam pacto S. Mater noſtra THERESIA c. 38 ſuæ vitæ, refert, ſe vidiſſe in vigilia Pentecoſtes ſuper caput ſuum, columbam quandam valde ſplendentem, quæ proculdubio fuit ſignum inuiſibilis miſsionis Spiritus Sãcti, per quam eius anima in Dei amore inſigniter profecit, vt conſtat ex verbis ipſiuſmet S. THERESIAE, quæ loco citato, ſic inquit: *Diome vn impetu grande, ſin entender yo la ocaſion, parecia que el alma ſe me queria ſalir del cuerpo, porque no cabia en ella, ni ſe hallaua capaz de eſperar tanto bien, era impetu exceſsiuo que no me podia valer; eſtando en eſto, veo ſobre mi cabeça vna Paloma, bien diferente de las de aca, porque no tenia eſtas plumas, ſino las alas de vnas conchitas que echauan de ſi gran reſplandor, eſtaria aleando eſpacio de vna Aue Maria; ya el alma eſtaua de tal ſuerte, q̃ perdiendoſe aſsi, de ſi la perdio de viſta, ſoſegoſe el eſpiritu con tan buen hueſped; deſde aquel dia entendi quedar con grandiſsimo aprouechamiento en mas ſubido amor de Dios, y las virtudes muy mas fortalecidas, &c.* (Et poſtea ſubiungit) *Otra vez vi la miſma paloma ſobre la cabeça de vn Padre de la ordẽ de S. Domingo, dioſeme a entẽder auia de traer almas a Dios, &c.*

Similiterque contigit in D. Gregorio Magno ſuper cuius caput, dùm ſcriberet, Spiritus Sanctus, in ſimilitudinem columbæ, frequentiſsime oſtendebatur, vt ſupra in 1. p. huius elucidationis c. 1. n. 4. retulimus.

Ex

Ex quibus omnibus deducitur, quàm verũ ſit id, quod
Myſticus noſter Doctor in hac propoſitione docet, ſcili
cet quod quandóq; immittit Deus externa ſigna ad ma-
nifeſtandũ internũ charitatis vulnus, quo animá ſauciat, 14
quæ externa ſigna ſunt quædã viſibiles miſsiones Spiritus
Sancti, per qua inuiſibilis, & interna miſsio manifeſtatur.

Tandem hæc eadem doctrina ex eo magis confirma-
tur, & elucidatur, quia ſcilicet iuxta communem SS. Pa-
trum, & Theologorum doctrinam ex ſacra Scriptura de
ductam, quando externos aliquos affectus, v.g. ſanitatis,
& curationis operabatur Chriſtus Dominus in corpore,
ſimiles effectus interius operabatur in anima, ita vt vtra
que operatio interna, & externa ſimul coniungeretur,
quod rectè adnotarunt Patres ſuper illum Matthæi 4.
Sanans omnem languorem, & omnem infirmitatem, & ſuper
illa verba Ioan. 7. n. 23 *Totum hominem ſanum fecit in Sab-
batho*, vt videre eſt apud D. Thom. in eiſdem locis, & in D.
Auguſt. tract. 30. in Ioannem, idemq; adnotauit idem D.
Auguſt. tract. 17. in Ioannem agens de curatione paraly
tici, quæ refertur Ioann. 5. Veda ſuper illa verba Marci.
2. num. 5. *Cum autem vidiſſet Ieſus fidem illorum ait Para-
lytico, &c.* Et cap. 21. in Lucam, Chryſoſtomus quem re-
fert D. Thom. Marci 2. in principio, & alio etiam in loco
quem refert idem D. Thomas Marci 5. ſuper illa verba:
Vade in pace, & eſto ſana à plaga tua. Necnon & homil. 28.
in Matthæum, Theodoretus Marci 2. ſuper illa verba:
Et cognouit cogitationes eorum, &c. Cyrillus quem refert
D. Thom. Lucæ 18. in finem, & in eiſdem locis, & alijs
plures alij Doctores. Ex quibus omnibus veritas eorum
quæ in hac propoſitione Myſtici noſtri Doctoris dicun-
tur ſatis probata, communiq; SS. Patrum, & Doctorum
Catholicorum conſenſu corroborata manet.

omnia accidentia ſunt, contingere poſſe videatur.

Sed re vera, locutio hæc veriſsima, & cõgruentiſsima eſt, cuius verus ſenſus poteſt multipliciter declarari; in primis namque quamuis contactus iſte fiat medijs accidentibus phyſicis, cuiuſmodi ſunt gratia in anima recepta, habituſque, & actus ſupernaturales potentiarum quos actus nunquam negat Venerabilis noſter IOANNES, vt ex his, quæ ſupra cap. 4. in elucidatione 4. propoſitionis diximus, euidenter conſtat: poteſt tamen dici ſubſtantialis iuxta illos ſenſus, in quibus terminũ illum, *ſubſtãtialis locutio* explicuimus, & ex communi doctrina comprobauimus ſupra capite 5. in elucidatione 5. propoſitionis quos in præſenti repetere non eſt neceſſe, ſed ibi videri debent.

Deinde in alio etiam ſtrictiori ſenſu poteſt cõtactus hic ſubſtantialis Dei ad animam ſic perfectam explicari, ex doctrina D. Dionyſij cap. 4. de diuinis nominibus, & D. Auguſtinus lib. 8. de Trinitate cap. 10. quos refert, & ſequitur D. Thom. 1. 2. quæſt. 28. art. 1. vbi duos effectus, ſeu duas vniones in amore aſsignat, aliam videlicet vnionem affectiuam per conformitatem ſcilicet affectuum, aliam verò effectiuam per realem ſcilicet, & phyſicam vtriuſque præſentiam. Vnde ſic inquit Angelicus Doctor: *Duplex eſt vnio amantis ad amatum, vna quidem ſecundum rem, puta cum amatum præſentialiter adeſt amanti, alia verò ſecundùm affectum, &c.* Primam ergo vnionem amor facit effectiuè, quia mouet ad deſiderandum, & quærendum præſentiam amati, quaſi ſibi conuenientis, & ad ſe pertinentis; ſecundam autem vnionem facit formaliter, quia ipſe amor eſt talis vnio, vel nexus, vnde D. Auguſtinus dicit 8. de Trinitate: *Quod amor eſt quaſi iunctura quædam, duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem ſcilicet, & quod amatur, quod enim dicit copulans,* 4

refertur ad vnionem affectus, ſine qua non eſt amor. Quod vero dicit copulare intendens pertinet ad vnionem realem. Hucuſque D. Thomas quod etiam explicat in tertio, diſtinc. 27. quæſtione 1. artic. 1. ad 4. inquiens: *In amore eſt vnio amantis ad amatum, ex hoc enim, quod amor transformat, facit amantem intrare in interiora amati, & è contra, vt nihil amati amanti remaneat non vnitum.* Per quæ omnia ſatis declaratur realis vnio, ad quam amor ſuapte natura tendit.

5 Cùm ergo charitas perfectiſsimum amorem amicitiæ inter Deum, & animam importet, huiuſmodi etiam vnionem realem quærit, & deſiderat, cuius deſiderij fructu, vel affectu nullatenus fruſtrata manet, quia re vera medijs actibus charitatis, quibus anima diligit Deum, & ſe ad gratiam, vel ad gratiæ augmentum diſponit, aſſequitur, vt Deus non ſolum illi cõmunicet ſua dona, ſed etiam ipſamet ſubſtantia, & eſſentia Dei, ipſimet animæ ſpeciali titulo ſubſtantialiter adſit.

Quod aperte ſignificatur in multis Scripturæ locis, cuiuſmodi eſt illud Ioann. 14. *Si quis diligit me ſermonem meum ſeruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & Manſionem apud eum faciemus.* Quibus in verbis per ly, *veniemus*, ſuam realem præſentiam promittit, cui conſonat illud Pauli ad Roman. 5. *Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris, per Spiritum Sanctum, qui datus eſt nobis* Vbi particula illa, *qui datus eſt*, ad propoſitum perpendi debet. Et 1. Ioan. 4. aſſeritur. *Qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.* Nec non 1. ad Corinthios 6. de iuſtis dicitur: *Membra veſtra Templum ſunt Spiritus Sancti, qui in vobis eſt, &c.* Ac tandem Sapientiæ 7. de diuina ſapientia aſſeritur: *Omnia poteſt, & in ſe permanens omnia innouat, & per nationes in animas ſanctas ſe transfert, & amicos Dei conſtituit.*

Ex quibes omnibus locis meritò colligunt Theologi cum D. Thoma 1. part. quæſt. 43. art. 3 & Scholaſtici in 1. diſt. 14. & 15. quòd quando nobis infunditur in anima gratia gratum faciens, per quam Deus habitat in ea ſicut in Templo ſuo, non ſolum communicat ſua dona, ſed etiã (vt loquitur D: Thomas) *ipſemet Spiritus Sanctus datur, & mittitur, & in habitat in animam*, vbi particula illa *ipſemet*, perpendenda eſt, quæ proculdubio vnionem non ſolum affectiuam, ſed etiam effectiuam nempè realem præſentiam Spiritus Sancti in anima exigit; quòd adeò verũ eſt, vt D. Thomas loco citato aſſerat errorem eſſe dicere Spiritum Sanctum non dari, ſed eius dona; hæc autem ſpecialis Dei præſentia prouenit ſpecialiter ex natura gratiæ gratum facientis; vt docet ibidem Diuus Thomas, nam in operatione, ſeu productione aliorum effectuum, ſolum adeſt Deus modo quodam generali, quo per eſſentiam, & potentiam eſt in omnibus rebus; quam doctrinam etiam docet D. Ambroſius lib. 1. de Spiritu Sancto cap. 4. & 5. D. Auguſtin. de Trinitate cap. 26. & tractatu 32. & 74. in Ioannem, & Leo Papa in ſermone 2. Pentecoſt. 6

§. 11. *Eadem doctrina magis declaratur.*

QVAMVIS autem aliqui hanc ſpecialem Dei aſſiſtentiam, ſeu præſentiam in anima explicent per hoc, quod Deus eſt in illa modo quodam ſpeciali, nempè ſicut cognitum in cognoſcente, & ſicut amatum in amante, & tanquam cauſa effectiua gratiæ, tamen hoc non videtur ſufficere ad verificandum nõ ſolùm dari dona Dei, ſed etiam ipſummet Deum, & perſonam Spiritus Sancti, vt benè oſtendit Suarez lib. 12. de Trinitate capit. 5. à num. 9. 7

Vndè

8 Vnde alij aſſerunt, quod ex vi gratiæ gratum facientis, ipſemet Deus ſubſtantialiter vnitur, & coniungitur cum anima modo ſpeciali, ac diuerſo ab illo generali, quo cum alijs rebus creatis, in quibus operatur intime, & ſubſtantialiter per eſſentiam, & potentiam, & immenſitatẽ adeſt, quod rectè explicuit citatus Suarez in eodem loco num. 12. his verbis: *Videtur mihi ſatis probabiliter, & pie ſentire, qui dicunt talia eſſe dona gratiæ gratum facientis, vt vi ſua, vel quaſi connaturali iure poſtulent intimam realem, ac perſonalem præſentiam Dei in anima per talia dona ſanctificata, quod per hanc conditionalem optimè declaratur, quia ſi per impoſsibile fingamus Spiritum Sanctum non eſſe alias realiter præſentem intra animam, eo ipſo quod anima talibus donis afficeretur, ipſemet Spiritus Sanctus veniret ad illam per præſentiam perſonalem, & in ea eſſet, & maneret quamdiu gratia in illa duraret, atque hac ratione licet nunc aliàs habeat illam præſentiam ratione ſuæ immẽſitatis, & potentiæ, meritò dicitur nunc habere illam ſpeciali titulo ratione gratiæ, & charitatis, & ideò merito dicitur venire, vel mitti ad animam mediantibus his donis, &c.*

9 Hoc autem exemplo vnionis hypoſtaticæ, ſic benè idem Auctor declarat: *Sic etiam intelligimus miſsionem Verbi diuinì ad humanitatem, quam aſſumpſit, quia licet fingeremus verbum non eſſe per immenſitatem præſens illi humanitati, eo ipſo quod illi hypoſtaticè vniretur, ex vi vnionis, & ad illam terminandam oporteret fieri intimè præſens, & ideo ratione vnionis dicitur nunc eſſe in illa humanitate realiter, & intimè ſpeciali modo. Ad hunc ergo modum dicimus Spiritum Sanctum dari animæ, & ſpeciali modo eſſe in illa intimè, ac realiter, ratione gratiæ ſanctificantis, nam per gratiam, & charitatem perfectiſsima quædam amicitia inter Deum, & hominem conſtituitur, amicitia verò ex ſe petit vnionem inter amicos non ſolùm per conformitatem affectuum, ſed etiam per inſe-*

inſeparabilem præſentiam, & coniunctionem, &c. Quod ibidem latè proſequitur; & mentem eſſe Diuus Thomæ oſtendit.

Hanc eandem doctrinam optimè tradit Pater Di- 10
dacus Ruiz de Montoya diſp. 109. de Trinitate ſect. 3. à num. 11. ſic inquiens: *Ratione ſupernaturalis amicitiæ, & participationis diuinæ naturæ, nouum vinculum, fortius, & ſtrictius additur ad realem præſentiam Dei in anima, nàm ex vi huius denuo venit, & realiter ad animam Spiritus Sanctus, & realem præſentiam denuò quæreret, etiam ſi per impoſsibile prius non eſſet præſens per eſſentiam, præſentiam, & potentiam, &c.* Quod ibi latè confirmat & tandem num. 19. ſic concludit: *At verò quatenus per illos actus, & habitus, Deus conſtituit amicitiam intimam animæ, tanquam filiæ, & ſponſæ, per quandam reſultantiam obligationis neceſſario ſequitur præſentia realis, & coniunctus, hoc autem modo non ſequitur ex eo, quòd Deus cauſet alios effectus, &c.*

Id ipſum benè oſtendit, & probat Cornelius à lapi- 11
de in Comment. ſuper cap. 1. Oſeæ verſ. 12. vbi ſic inquit: *Tota ergo Trinitas perſonaliter, & ſubſtantialiter venit ad animam, quæ iuſtificatur, & adoptatur, &c.* Idque probat ex illo 1. ad Corinthios 6. *Qui adhæret Deo vnus ſpiritus eſt cum eo.* Et ex illo Ioann. 17. *Vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, & ipſi in nobis vnum ſunt.* Vnde paulò inferius ſubiungit: *Totaque Deitas, & ſancta Trinitas, quæ ſe, hiſce ſuis donis ſubſtantialiter quaſi annexuit, & incluſit, vt nos ſibi ſubſtantialiter vniat, ſanctificet, Deificet, & adoptet, &c.* Et infra: *Ex hac communicatione ipſiuſmet perſonæ Spiritus Sācti, & Diuinitatis, ſequitur in anima ſumma cum eo vnio, & quaſi Deificatio, & conſequenter adoptio perfectiſsima, ſcilicet, non tantum per gratiam, ſed etiam per ſubſtantiam diuinam, &c.* Quam doctrinam repetit hic Auctor in commēt. ſuper c. 2. Aggei Prophetæ n. 8.

Hanc

12 Hanc eandem doctrinam melius experientia edocta nobis Sancta Mater noſtra THERESIA monumentis ſuis relinquit cap. ſcilicet 2. Manſionis 7. ſic inquiens: *Aqui ſe le communican todas tres perſonas, y la hablan, y la dan a entender aquellas palabras que dize el Euangelio que dixo el Señor: que vernia el, y el Padre, y el Eſpiritu Santo a morar con el alma que le ama y guarda ſus mãdamiẽtos, cada dia ſe eſpanta mas, porque nunca mas le parece ſe fueron de con ella, ſino que notoriamente vee de la manera que queda dicho, que eſtà en lo interior de ſu alma, en vna coſa muy honda, que no ſe ſabe dezir como es, porq̃ no tiene letras, y ſiente en ſi eſta diuina compañia.*

13 Hæc autem vnio ſpecialis Spiritus Sancti, non ſolùm contingit in prima infuſione gratiæ, ſed etiam in eius augmento maximè, quando anima proficit in nouum ſtatum gratiæ, quia tunc etiam datur miſſio inuiſibilis Spiritus Sancti, vt cap. præcedenti n. 11. ex D. Thom. diximus beneq; oſtendit Suarez cit. lib. 12. de Trinit. c. 5. à n. 16. & Ruiz de Montoya vbi ſupra ſect. 4.

Ex quo apertus manet ſenſus huius locutionis Myſtici noſtri Doctoris conſtituentis ſubſtantiales contactus, ſubſtantialemque præſentiam Dei in anima, quæ valdè proficit media illa ſublimi transformatione contemplationis in gratia, & charitate, tunc enim ratione huius inſignis augmenti gratiæ, obtinet illum ſpecialem modum ſubſtantialis præſentiæ, & contactus Dei in diuina, quem actenus ex D. Thom. & Theologorum recepta doctrina explicuimus; iuxta quem etiam ſenſum idem Angel. Doctor q. 28. de verit. art. 3. inquit: *Tangit Deus animam gratiam in ea cauſando.* Pro quo adducit locum illum Pſal. *Tange montes*, cum explicatione Gloſſæ dicentis: *Tange gratia tua &c.*

§. III.

§. 111. *Obiectio quadam diluitur.*

NEC huic doctrinæ obſtat id, quod aliquis dicere poſſet, ſcilicet huiuſmodi contactus, quos Myſticus noſter Doctor appellat ſubſtantiales, potius pertinere ad actualem gratiam, quæ in actuali illuſtratione intellectus, & inflammatione voluntatis conſiſtit, quæque terminatur ad actus intellectus, & voluntatis, quos in ſublimi illa contemplatione, ſublimiter, medijs potentijs exercet anima, atque adeò non pertinere ad gratiam habitualem, & ita non rectè appellatos fuiſſe ſubſtantiales contactus; ſiquidem non in ſubſtantia animæ, ſed in eius accidentarijs potentijs recipiuntur. Non inquam id obſtat prædictæ doctrinæ, nam eo ipſo, quod exerceantur prædicti actus medijs, neceſſe eſt etiam, vt detur in ſubſtantia anima nouum augmentum gratiæ gratum facientis, prædictis actibus intenſis, & feruentibus correſpondens, & proportionatum, vt ex communi Theologorum doctrina ſupponimus, & ideò neceſſe eſt etiam dari nouum illum modum ſubſtátialis vnionis, & præſentiæ Dei ad animam, qui in prædicto augmento gratiæ iuxta doctrinam traditam, & probatam reperitur, ad quod attendens Venerabilis noſter IOANNES, meritò prædictos contractus, ſubſtantiales appellauit. 14

Qod benè explicatur ex eo, quod docet D. Thomas in 3. diſt. 13. quæſt. 1. art. 1. his verbis: *Gratia principaliter duo facit in anima, primò enim perficit ipſam formaliter in eſſe ſpirituali, ſecundùm, quad Deo aſsimilatur, vnde, & vita animæ dicitur: ſecundò perficit eam ad opus, quia non poteſt eſſe operatio perfecta, niſi progrediatur à potentia perfecta per habitum, &c.* Ex quo conſtat, quòd quando in potentijs intellectus, & voluntatis exercentur in ſublimi illa contempla- 15

templatione, actus ſupernaturales, prædictis potentijs correſpondẽtes, prius reperitur in anima gratia, vel augmentum gratiæ perficiens animæ ſubſtantiam, ſecundum quòd Deo aſsimilatur, atque adeò reperitur contactus ille Dei, ſeu præſentia ſubſtantialis in anima, quem iam explicuimus.

16 Quibus omnibus tandem addimus, quòd etiam ratione ipſorum actuum potentiarum, qui in ſublimi illa contemplatione exercentur, potuit optimè Myſticus noſter Doctor, prædicta locutione ſubſtantialium contactuum, vti, eò quòd plerumq; locutiones illæ, quæ pertinent ad rei ſubſtantiam, vel eſſentiam applicantur eius operationi, quando talis operatio eſt valdè propria tali ſubſtantiæ, & ad illam præcipuè tendit, quod optimè adnotauit D. Thom. in 4. diſt. 49 q. 1. art. 2. quæſtiunc. 3. vbi inquit, quod & ſi nomen vitæ directè pertineat ad ſubſtantiã, & naturam viuentis, iuxta illud Philoſophi viuere viuentibus eſt eſſe. Tamen *tranſlatum eſt* (verba ſunt D. Thom.) *nomen vitæ ad aſsignandam operationem, & ſecundum hunc modum vnuſquiſque illam operationem ſuam vitam reputat, cui maximè intendit, quaſi ad hoc ſit totum eſſe ſuum ordinatum.* Cùm igitur actualis contemplatio amoroſa, ſit proprium opus ad quod tendit anima, quæ ad illum ſublimẽ traſformationis in Deum ſtatum accedit, meritò Myſticus noſter Doctor, locutionem pertinẽtem ad ſubſtantiã talis animæ, prædictæ operationi adaptauit, cùmque ratione gratiæ, ſeu inſignis augmenti gratiæ exiſtentis in ſubſtantia animæ, reperiatur ſubſtantialis Dei contactus in illa, ſpecialiſque modus præſentiæ ſubſtantialis Dei ad illam, meritò locutiones has ad explicandam prædictam operationem, quam tunc ſublimiter exercet anima, adaptare potuit.

§. IIII.

Digitized by Google

§. IIII. *Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs, eadem doctrina confirmatur.*

HVNC autem ſubſtantialem contactum ſpecialemque modum ſubſtantialis præſentiæ, & vnionis Dei ad animam, denotare voluerunt Sancti Patres, alijque Doctores Myſtici, cum quibus conſentit Venerabilis noſter IOANNES, quandò aſſerunt animam perfectam ad eum ſublimitatis gradum peruenire, vt in Deum taliter transformetur, vt à ſe ipſa velut deficiens, tota in Deum conuertatur, & tranſmuterur. 17

Ad hunc namq; ſenſum loquens de hac intima vnione D. Bernardus in tractatu de diligendo Deo inqnit: *Eò certè defæcatior, & purior, quò in ea de proprio nihil iam admixtum relinquitur; eò ſuauior, & dulcior, quo totum diuinum eſt, quod ſentitur, ſic affici deificari eſt.* Et tractatu de diligendo Deo hoc idem optimè explicuit idem Bernardus, ſic inquiens: *Quomodò ſtita aquæ multo infuſa vino, deficere à ſe tota videtur, dum & ſaporem vini induit, & calorem: & quomodò ferrum igneum, & candens igni ſimilium fit, priſtina propriaque forma exutum: & quomodo ſolis luce perfuſus àèr in eamdem transformatur luminis claritatem, adeò, vt non tam illuminatos, quam lumen ipſum eſſe videtur: ſic omnem in ſanctis humanam affectionem, quodam ineffabili modo, neceſſe erit à ſemetipſa liqueſcere, atque in Dei penitùs transfundi voluntatem, alioquin quomodo omnia in omnibus erit ſi in homine de homine quidquam ſupererit?* Et de vita ſolitaria ad fratres de MonteDei ſic rem hanc optimè declarauit: *Super hanc*

hanc autem, alia eſt adhuc ſimilitudo Dei in tantùm propriè, propria, vt non iam ſimilitudo, ſed vnitas ſpiritus nominetur, cùm fit homo cum Deo *vnus ſpiritus, non tantùm vnitate volēdi idem; ſed expreſsiore quadam vnitate virtutis, aliud velle non valendi, dicitur autem hæc vnitas ſpiritus, non tantum quia efficit eam, vel afficit ei ſpiritum hominis* Spiritus Sanctus, *ſed quia ipſe eſt* Spiritus Sanctus Deus *charitas: cum per eum, qui eſt amor Patris, & filij, & vnitas, & ſuauitas, & bonum, & oſculum, & amplexus, & quidquid commune poteſt eſſe amborum in ſumma illa vnitate veritatis, & veritate vnitatis; hoc idem homini ſuo modo fit ad Deum, quod cum ſubſtātiali vnitate filio eſt ad Patrem, vel Patri ad filium, cum modo ineffabili incogitabilique fieri mereretur homo* Dei, *non Deus, ſed tamen, quod* Deus *eſt ex natura, homo ex gratia, &c.*

18 Hanc vnionem appellant Doctores Myſtici, matrimonium ſpirituales, quod inter alios optimè Magiſtra illa cœleſtis, ac Doctora Myſtica THERESIA ſic eleganter capit. 2. *de las moradas* 7. explicat: *Paſſa eſta ſecreta vnion en el centro interior del alma* (quod idem eſt ac in ſubſtantia animæ ſecundùm Myſticum noſtrum Doctorem) *que deue de ſer a donde eſtà el miſmo* Dios, *apareceſe el Señor en eſte centro del alma, ſin viſion imaginaria, ſino intellectual, aunque mas delicada que las dichas, como ſe aparecio a los Apoſtoles, ſin entrar por la puerta, quando les dixo:* Pax vobis, *es vn ſecreto tan grande, y vna merced tan ſubida lo que comunica* Dios *alli al alma en vn inſtante, y el grandiſſimo deleyte que ſiente, que no ſe a que lo comparar. No ſe puede dezir mas, de que a quanto ſe puede entender queda el eſpiritu deſta alma hecho vna coſa con* Dios, *que como es tambien eſpiritu, ha querido ſu Mageſtad moſtrar el amor que nos tiene en dar a entender a algunas perſonas, haſta donde llega, para que alabemos ſu grandeza, porque de tal manera ha tenido por bien*

Digitized by Google

bien juntarſe con la criatura, que aſsi como los que ya no ſe pueden apartar, no ſe quiere apartar el della, es como ſi cayendo agua del cielo en vn rio, ò fuente a donde queda todo hecho agua, que no podran ya diuidir qual es la agua del rio, o la que cayo del cielo; o ſi vn arroyo pequeño entra en la mar, no aura remedio de apartarſe: o ſi como en vna pieza eſtuuieſſen dos ventanas por donde entraſe gran luz, aunque entre diuidida, ſe haze toda vna, quiza ſerà eſto lo que dize S. Pablo: El que ſe arrima, y allega a Dios, hazeſe vn eſpiritu con el, tocando eſte ſoberano matrimonio, que preſupone auerſe llegado ſu Mageſtad a la alma por vnion, y tambien dize: Mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum, aſsi me parece puede dezir aqui el alma, porque es a donde la mariposilla (que auemos dicho) muere, y con grandiſsimo gozo, porque ſu vida es ya Chriſto, &c.

Cum hac doctrina optime intelligitur tertium mem brum diuiſionis illius, triplicis ſpiritus, quam tradit Auctor libri de ſpiritu, & anima tom. 3. apud Auguſt. Ricardus in prolog. ad lib. de Trinit. & ſpecialiter lib. 5. de con templatione cap. 12. circa finem, & ex eis D. Bonauent. opuſcul. de 7. itiner. æternit. diſt. 3. primus ſcilicet gradus eſt ſpiritus in ſpiritu; ſecundus, ſpiritus ſupra ſpiritum; tertius ſpiritus ſine ſpiritu. *Et ab humano* (dicit Ricardus loquens de 3. iſto gradu) *in diuinum videtur deficere, ita vt ipſe iam non ipſe.* 19

Propter hanc rationem vnionem hanc nomine deificationis Nazianzenus, Dei formitatis autem titulo, alij inſigniuere, vt videre eſt apud Roſignol. lib. 5. de perfectione diſciplinæ chriſtianæ capit. 24. ſimilimuſque eſt ad hoc propoſitum Dei, ad Auguſtinum lib. 7. conf. c. 10. qui Deum ſi ita loquentem loquendi modus audiuit: *Cibus ſum grandiũ creſce, & manducabis me, nec tu me in te mutabis ſicut cibũ carnis tuæ, ſed tu mutaberis in me.*

Digitized by Google

20 Conſentit Albertus Magnus de adhærendo Deo, capit. 12. dicens: *Solus amor eſt, quo conuertimur ad Deum, tranſformamur in Deum, adhæremus Deo, vnimur Deo, & ſumus vnus ſpiritus cum eo.* (Et inferius) *Nihil amore acutius, nihil ſubtilius, aut penetrabilius, nec quieſcit, donec naturaliter totam amabiliter penetrauerit virtutem, & profunditatem, ac totalitatem, & vnum ſe vult facere cum amato & ſi fieri poteſt hoc idem ipſe ſit, quod amatum* (& inferius) *Eſt enim amor ipſe virtutis vnitiuæ, & tranſformatiuæ, tranſformans amantem in amatum, & e contra, vt ſit vnus amatorum in alterum, & è conuerſo, in quãtum intimius poteſt, &c.* Quod idem latè eodem cap. proſequitur.

21 Accedit Dionyſius Carthuſianus de vita ſolitaria lib. 2. capit. 10. *Enim vero in tranſformatione hac ipſa mentis in Deum, mens ipſa à ſe defluit, ac deficit, & ſe omnique ſui, ac cæterorum demum proprietate relictis, in ipſam Deitatis ſuper ineffabilem, ſimpliciſſimam, interminabilemque abyſſum, & inſcrutabilem quoque inacceſſibilemque caliginem mergitur, & demergitur, liqueſcit, & eliqueſcit profundatur & deprofundatur, & vt omnia ſimul dicam anihilatur, & à ſe ipſa deperditur. Porrò in Deo viuit, itemque cum illo ab omni proprietate, commixtione, ac affectione nuda, pura, & libera exiſtens, vnum efficitur, vnus ſpiritus, vna anima, vnum eſſe, vna fœlicitas, alteritatem, namque non percipit. Quoniam in Deiformem ſimplicitatem meauit, & intrahens Dei influxus, ac ſuperducens contactus, animam à ſe alienat, & in alteritatem quamdam tranſponit: Non quod in omnibus his natura, aut exiſtentia creaturæ mutetur, aut deſinat, ſed quia modus exaltatur, deificaturque qualitas.*

22 Circa argumentum hoc nimis longum eſſet recenſere, quod D. Bonauentura habet itiner. 7. æternitatis diſt. 1. 2. 3. & 4. Rusbroch. de gradibus amoris gradu 7.

cap.

cap. 14. & opuſc. de vera contemplatione 1. cap. etiam 14. 26. & 27. & lib. de perfectione filiorum Dei cap. 14. quibus locis ſtrictiſsimè de hac vnione loquuntur, quorũ doctrinã ſequens Myſticus noſter Doctor ſæpè etiam in ſuis operibus non ſolum in loco, vnde hæc propoſitio, quam elucidamus deſumpta fuit, ſed etiam in libro *de las quarenta canciones*, Cant. 36. 37. &c. ſublimem hanc, & ſtrictam vnionem inter animam perfectam, & Dei ſubſtantiam aſsignat.

Ex quo patet, quàm diuerſa ſit hæc ſtricta vnio, quam Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES aſsignant, ab vnione, quam hæretici, qui Illuminati dicuntur ſtultè conſtituebant inter ipſorum, & Dei ſubſtantiam, ſiquidem hi conſtituebant vnionem per identitatem eſſentiæ, & ita aſſerebant ſe non indigere gratia, nihilque Deum ſine illis operari poſſe, eò quod eſſent Dij per naturam, atque ita ſe creaſſe cœlum, & terram, ac cætera omnia, eſſeque filios Dei Patris ex vi generationis æternæ, necnon Beatæ Virginis ſecundum generationem temporalem, aliaſque huiuſmodi inſanias deductas ex illa vnitate per identitatem, quam inter Deum, & ſemetipſos conſtituebant affirmare non dubitabant, quos errores late refert, & explicat Ruſbrochius lib. de vera contemplatione capit. 18. 19. 20. & 21. ab his ergo erroribus non minus, quam lux à tenebris diſtat doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS, & aliorum Doctorum Myſticorum, ſtrictam illam vnionem inter ſubſtantiam Dei, & ſubſtantiam animæ conſtituentium nullatenus enim vnionem per eſſentiam, & identitatem conſtituere volunt (id namque abſurdum, & ſtultum eſt, ipſique naturali lumini contrarium) ſed ſolum illam ſpecialem Dei præſentiam, & ſubſtantialem, ſpecialemque modum vnionis intimæ, ſubſtantialiſque 23

contactus inter Deum, & animam ex gratia habituali veluti dimanantem, quem in hoc capite ex Theologorum doctrina explicuimus, quemque explicat Venerabilis noſter IOANNES in citato lib. 40. cantuum Cant. 36. verſu 2. vbi poſtquam ſtrictiſsimè de hac vnione loquutus fuerat, aſſerens eandem eſſe Dei, & animæ perfectæ pulchritudinem, vt manifeſtius mentem ſuam declaret, ſic ſubiungit: *Eſta es la adopcion de los hijos de Dios, que de veras diran a Dios, lo que el miſmo Hijo dixo por San Iuan. al Eterno Padre diziendo: Omnia mea tua ſunt, & tua mea ſunt, que quiere dezir: Padre todas mis coſas ſon tuyas, y tus coſas ſon mias, el por eſſencia por ſer hijo natural, noſotros por participacion, por ſer hijos adoptiuos, y aſsi lo dixo el, no ſolo por ſi, que era la cabeça, ſino por todo ſu cuerpo Myſtico, que es la Ygleſia.* Quo nihil clarius pro totius huius rei explicatione dici potuit: ex quibus omnibus veriſsimus, & legitimus ſenſus propoſitionis, quam elucidamus, ſatis apparet, totaque eius doctrina, & locutio ſtabilita, & confirmata manet.

CAPVT XVII.

Elucidatur decimaſeptima propoſitio, eiuſque legitimus ſenſus ex communi Sanctorum Patrum Doctrina demonſtratur.

1 PROPOSITIO decimaſeptima habetur in libro, qui inſcribitur, *Llama de amor diuino*, Cantic. tertio §. 7. vbi ſic Myſticus noſter Doctor loquitur.

Pone el alma en libertad de ſerena paz, y ſacala del yugo, y ſerui-

ſeruidumbre de ſu operacion, que es el cautiuerio de Egypto, que todo es poco mas que juntar pajas para cozer tierra, y lleuala a la tierra de promiſsion, que lleua leche, y miel.

Senſus huius propoſitionis manifeſtiſsime conſtat ex dictis ſupra in hac 2. parte elucidationis ca. 4. vbi ex multis Myſtici noſtri Doctoris teſtimonijs euidenter demõſtrauimus, nequaquam ipſum voluiſſe, operationes vitales ab anima, eiuſque potentijs actiuè elicitas in ſublimi contemplationis ſtatu excludere, imò tales operationes ſemper reperiri debere, expreſsè docuiſſe, ſed ſolùm voluiſſe excludere operationes proprias, ideſt proprio labore, induſtria, acquiſitione, diſcurſu, modoque connaturali exercitas, ne tales operationes impedirent alias eleuatiores, ac ſuperioris ordinis ex diuina gratia, & peculiari Spiritus Sancti motione ſupernaturali modo in illo ſublimi ſtatu eliciendas, vt loco citato explicuimus. Hanc ergo doctrinam modò repetit in ea merito perſiſtens, operationeſque illas modo proprio laborioſo, ac diſcurſiuo elicitas, iugum ſeruitutem, Egyptique captiuitatem meritò vocat, reſpectu illius ſtatus ſublimis contemplationis, quem promiſsionis terræ cõparat, in quo ſine labore, ac propria induſtria, ſed cum magna quiete ſerenitate, & pace operationes longè eleuatiori modo ex ſpecialiſsima Dei motione, abſque vllo labore exercentur, ad quem libertatis, & ſerenitatis ſtatum non poteſt anima peruenire quò vſque ab illo iam dicto ſeruitutis, & captiuitatis ſtatu exeat, vt loco citato fuſius explicuimus. Vnde non oportet modò in huius propoſitionis elucidatione amplius immorari, ſed ea quæ ibidem diximus, recolenda ſunt. 2

Sed pro maiori huius doctrinæ intelligentia, & illuſtratione non poſſumus non addere egregium eiuſdem Myſtici noſtri Doctoris teſtimonium in eodem libro, 3

Digitized by Google

vnde hæc propoſitio deſumpta fuit, ibidem enim optimè rem hanc declarat, ſpecialiter vero citato Cant. 3. §. 9. 10. & 15. etenim cum in §. 9. hanc propriarum operationum in ſenſu dicto ceſſationem, & anihilationem docuiſſet, ſtatim tacitæ occurrens obiectioni, ita ſubiungit.

4 *Y no digas: O que no va adelante, ò que no haze nada: Porque ſi el alma entonces no guſta de otras inteligencias mas que antes; adelante va caminando a lo ſobrenatural. O que no entiende nada diſtintamente? Antes ſi entendieſſe por entonces diſtintamente, no yria adelante, porque Dios es incomprehenſible, y excede el entendimiento, y aſsi quanto mas va, mas ſe ha de yr alexando de ſi miſmo, caminando en Fè, creyendo, y no viendo, y aſsi a Dios mas ſe llega, no entendiendo, que entendiendo en el ſentido dicho. Y por tanto no tengas de eſſo pena, que ſi el entendimiẽto no buelue atras, querien do emplearſe en noticias diſtintas, y otros entenderes de por acà; adelante va, y el yr adelante, es yr mas en Fè. Y el entendimiento como no ſabe, ni puede comprehender como es Dios, camina a el no entendiendo, y aſsi antes para bien ſer le conuiene eſſo, que tu le condenas, que no ſe embarace con inteligencias diſtintas, ſino que camine en perfecta Fè.* Et in §. 10. ſic proſequitur.

5 *O (diras) que la voluntad, ſi el entendimiento no entiende diſtintamente, alomenos eſtara ocioſa, y no amarà, porque no ſe puede amar, ſino lo que ſe entiende? Verdad es eſto, mayormẽte en las operaciones, y actos naturales del alma, que la voluntad no ama, ſino lo que diſtintamente conoce el entendimiento, pero en el rato de contemplacion, que vamos hablando, en que Dios infunde en el alma, no es meneſter que aya noticia diſtinta, ni que el alma haga muchos diſcurſos; porque entõces le eſtà Dios comunicando noticia amoroſa, que es juntamente como luz caliente ſin diſtincion, y entonces al modo, que es la inteligencia; es tambien el amor en la voluntad, que como la noticia*

es ge-

es general, y eſcura no acabando el entendimiento de entender diſtintamente lo que entiende; tambien la voluntad ama en general, ſin diſtincion algua. Que comoquiera que Dios *ſea luz, y amor en eſta comunicacion delicada, igualmente informa eſtas dos potencias, aunque algunas vezes hiere mas en la vna que en la otra, y aſsi algunas vezes ſe ſiente mas inteligencia que amor: Otras mas intenſo amor que inteligencia, y por eſſo no ay que temer de la ocioſidad de la voluntad en eſte pueſto, que ſi ceſa de hazer actos recogidos por particulares noticias, quanto eran de ſu parte; embriagala, empero en amor infuſo, por medio de la noticia de la contemplacion, como acabamos de dezir, y ſon tanto mejores, los que ſiguiendo eſta contemplacion infuſa ſe hazen, y tanto mas meritorios, y ſabroſos; quanto es mejor el mouedor que infunde eſte amor; el qual le pega al alma, porque la voluntad eſtà cerca de Dios, y deſaſida de otros guſtos. Por eſſo tengaſe cuydado, que la voluntad eſtè vacia, y deſaſida de ſus aficiones; que ſino buelue atras, queriendo guſtar algun jugo, ò guſto; aunque particularmente no le ſienta en Dios; adelante va ſubiendo ſobre todas las coſas a Dios, pues de ninguna guſta. Y aunque no guſte a Dios muy particular, ni diſtintamente, ni le ame con tan diſtinto acto; guſtale en aquella infuſion general, eſcura, y ſecretamente, mas que ſi ſe rigiera por noticias diſtintas: pues entonces ve ella claro, que ninguna le da tanto guſto como aquella quieta, y ſolitaria; y amale ſobre todas las coſas amables, pues que todos los otros jugos, y guſtos de todas ellas tiene deſechados, y le ſon deſabridos, y aſsi no ay que tener pena, que ſi la voluntad no puede reparar en jugos, y guſtos de actos particulares, adelante va, pues el no boluer atras abrazando algo ſenſible, es yr adelante en lo inazeſible, que es Dios, y aſsi la voluntad para yr a Dios, mas ha de ſer deſarrimandoſe de toda coſa deleytoſa, y*

12 Hanc eandem doctrinam melius experientia edocta nobis Sancta Mater noſtra THERESIA monumentis ſuis relinquit cap. ſcilicet 2. Manſionis 7. ſic inquiens: *Aqui ſe le communican todas tres perſonas, y la hablan, y la dan a entender aquellas palabras que dize el Euangelio que dixo el Señor: que vernia el, y el Padre, y el Eſpiritu Santo a morar con el alma que le ama, y guarda ſus mãdamiẽtos, cada dia ſe eſpanta mas, porque nunca mas le parece ſe fueron de con ella, ſino que notoriamente vee de la manera que queda dicho, que eſtà en lo interior de ſu alma, en vna coſa muy honda, que no ſe ſabe dezir como es, porq̃ no tiene letras, y ſiente en ſi eſta diuina compañia.*

13 Hæc autem vnio ſpecialis Spiritus Sancti, non ſolùm contingit in prima infuſione gratiæ, ſed etiam in eius augmento maximè, quando anima proficit in nouum ſtatum gratiæ, quia tunc etiam datur miſſio inuiſibilis Spiritus Sancti, vt cap. præcedenti n. 11. ex D. Thom. diximus beneq; oſtendit Suarez cit. lib. 12. de Trinit. c. 5. à n. 16. & Ruiz de Montoya vbi ſupra ſect. 4.

Ex quo apertus manet ſenſus huius locutionis Myſtici noſtri Doctoris conſtituentis ſubſtantiales contactus, ſubſtantialemque præſentiam Dei in anima, quæ valdè proficit media illa ſublimi transformatione contemplationis in gratia, & charitate, tunc enim ratione huius inſignis augmenti gratiæ, obtinet illum ſpecialem modum ſubſtantialis præſentiæ, & contactus Dei in diuina, quem actenus ex D. Thom. & Theologorum recepta doctrina explicuimus; iuxta quem etiam ſenſum idem Angel. Doctor q. 28. de verit. art. 3. inquit: *Tangit Deus animam gratiam in ea cauſando.* Pro quo adducit locum illum Pſal. *Tange montes*, cum explicatione Gloſſæ dicentis: *Tange gratia tua &c.*

§. III.

§. 111. Obiectio quædam diluitur.

NEC huic doctrinæ obſtat id, quod aliquis dicere poſſet, ſcilicet huiuſmodi contactus, quos Myſticus noſter Doctor appellat ſubſtantiales, potius pertinere ad actualem gratiam, quæ in actuali illuſtratione intellectus, & inflammatione voluntatis conſiſtit, quæque terminatur ad actus intellectus, & voluntatis, quos in ſublimi illa contemplatione, ſublimiter, medijs potentijs exercet anima, atque adeò non pertinere ad gratiam habitualem, & ita non rectè appellatos fuiſſe ſubſtantiales contactus; ſiquidem non in ſubſtantia animæ, ſed in eius accidentarijs potentijs recipiuntur. Non inquam id obſtat prædictæ doctrinæ, nam eo ipſo, quod exerceantur prædicti actus medijs, neceſſe eſt etiam, vt detur in ſubſtantia animæ nouum augmentum gratiæ gratum facientis, prædictis actibus intenſis, & feruentibus correſpondens, & proportionatum, vt ex communi Theologorum doctrina ſupponimus, & ideò neceſſe eſt etiam dari nouum illum modum ſubſtãtialis vnionis, & præſentiæ Dei ad animam, qui in prædicto augmento gratiæ iuxta doctrinam traditam, & probatam reperitur, ad quod attendens Venerabilis noſter IOANNES, meritò prædictos contractus, ſubſtantiales appellauit. 14

Qod benè explicatur ex eo, quod docet D. Thomas in 3. diſt. 13. quæſt. 1. art. 1. his verbis: *Gratia principaliter duo facit in anima, primò enim perficit ipſam formaliter in eſſe ſpirituali, ſecundùm, quod Deo aſsimilatur, vnde, & vita animæ dicitur: ſecundò perficit eam ad opus, quia non poteſt eſſe operatio perfecta, niſi progrediatur à potentia perfecta per habitum, &c.* Ex quo conſtat, quòd quando in potentijs intellectus, & voluntatis exercentur in ſublimi illa contempla- 15

Digitized by Google

templatione, actus ſupernaturales, prædictis potentijs correſpondẽtes, prius reperitur in anima gratia, vel augmentum gratiæ perficiens animæ ſubſtantiam, ſecundum quòd Deo aſsimilatur, atque adeò reperitur contactus ille Dei, ſeu præſentia ſubſtantialis in anima, quem iam explicuimus.

16 Quibus omnibus tandem addimus, quòd etiam ratione ipſorum actuum potentiarum, qui in ſublimi illa contemplatione exercentur, potuit optimè Myſticus noſter Doctor, prædicta locutione ſubſtantialium contactuum, vti, eò quòd plerumq; locutiones illæ, quæ pertinent ad rei ſubſtantiam, vel eſſentiam applicantur eius operationi, quando talis operatio eſt valdè propria tali ſubſtantiæ, & ad illam præcipuè tendit, quod optimè adnotauit D.Thom. in 4.diſt.49 q.1.art.2. quæſtiunc. 3.vbi inquit, quod & ſi nomen vitæ directè pertineat ad ſubſtantiã, & naturam viuentis, iuxta illud Philoſophi viuere viuentibus eſt eſſe. Tamen *translatum eſt* (verba ſunt D.Thom.) *nomen vitæ ad aſsignandam operationem, & ſecundum hunc modum vnuſquiſque illam operationem ſuam vitam reputat, cui maximè intendit, quaſi ad hoc ſit totum eſſe ſuum ordinatum.* Cùm igitur actualis contemplatio amoroſa, ſit proprium opus ad quod tendit anima, quæ ad illum ſublimẽ trasformationis in Deum ſtatum accedit, meritò Myſticus noſter Doctor, locutionem pertinẽtem ad ſubſtantiã talis animæ, prædictæ operationi adaptauit, cùmque ratione gratiæ, ſeu inſignis augmenti gratiæ exiſtentis in ſubſtantia animæ, reperiatur ſubſtantialis Dei contactus in illa, ſpecialiſque modus præſentiæ ſubſtantialis Dei ad illam, meritò locutiones has ad explicandam prædictam operationem, quam tunc ſubli-miter exercet anima, adaptare potuit.

§. IIII.

§. IIII. Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs, eadem doctrina confirmatur.

HVNC autem ſubſtantialem contactum ſpecialemque modum ſubſtantialis præſentiæ, & vnionis Dei ad animam, denotare voluerunt Sancti Patres, alijque Doctores Myſtici, cum quibus conſentit Venerabilis noſter IOANNES, quandò aſſerunt animam perfectam ad eum ſublimitatis gradum peruenire, vt in Deum taliter transformetur, vt à ſe ipſa velut deficiens, tota in Deum conuertatur, & tranſmuterur. 17

Ad hunc namq; ſenſum loquens de hac intima vnione D. Bernardus in tractatu de diligendo Deo inqnit: *Eò certè defæcatior, & purior, quò in ea de proprio nihil iam admixtum relinquitur; eò ſuauior, & dulcior, quo totum diuinum eſt, quod ſentitur, ſic affici deificari eſt.* Et tractatu de diligendo Deo hoc idem optimè explicuit idem Bernardus, ſic inquiens: *Quomodò ſtilla aquæ multo infuſa vino, deficere à ſe tota videtur, dum & ſaporem vini induit, & calorem: & quomodò ferrum igneum, & candens igni ſimilium fit, priſtina propriaque forma exutum: & quomodo ſolis luce perfuſus àèr in eamdem transformatur luminis claritatem, adeò, vt non tam illuminatos, quam lumen ipſum eſſe videtur: ſic omnem in ſanctis humanam affectionem, quodam ineffabili modo, neceſſe erit à ſemetipſa liqueſcere, atque in Dei penitùs transfundi voluntatem, alioquin quomodo omnia in omnibus erit ſi in homine de homine quidquam ſupererit?* Et de vita ſolitaria ad fratres de MonteDei ſic rem hanc optimè declarauit: *Super hanc*

hanc autem, alia eſt adhuc ſimilitudo Dei in tantùm propriè, propria, vt non iam ſimilitudo, ſed vnitas ſpiritus nominetur, cùm fit homo cum Deo *vnus ſpiritus, non tantùm vnitate volẽdi idem; ſed expreſſiore quadam vnitate virtutis, aliud velle non valendi, dicitur autem hæc vnitas ſpiritus, non tantum quia efficit eam, vel afficit ei ſpiritum hominis* Spiritus Sanctus, *ſed quia ipſe eſt* Spiritus Sanctus Deus *charitas: cum per eum, qui eſt amor Patris, & filij, & vnitas, & ſuauitas, & bonum, & oſculum, & amplexus, & quidquid commune poteſt eſſe amborum in ſumma illa vnitate veritatis, & veritate vnitatis; hoc idem homini ſuo modo fit ad Deum, quod cum ſubſtãtiali vnitate filio eſt ad Patrem, vel Patri ad filium, cum modo ineffabili incogitabilique fieri mereretur homo* Dei, *non Deus, ſed tamen, quod* Deus *eſt ex natura, homo ex gratia, &c.*

18 Hanc vnionem appellant Doctores Myſtici, matrimonium ſpirituales, quod inter alios optimè Magiſtra illa cœleſtis, ac Doctora Myſtica THERESIA ſic eleganter capit. 2. *de las moradas* 7. explicat: *Paſſa eſta ſecreta vnion en el centro interior del alma* (quod idem eſt ac in ſubſtantia animæ ſecundùm Myſticum noſtrum Doctorem) *que deue de ſer a donde eſtà el miſmo* Dios, *apareceſe el Señor en eſte centro del alma, ſin viſion imaginaria, ſino intellectual, aunque mas delicada que las dichas, como ſe aparecio a los Apoſtoles, ſin entrar por la puerta, quando les dixo:* Pax vobis, *es vn ſecreto tan grande, y vna merced tan ſubida lo que comunica* Dios *alli al alma en vn inſtante, y el grandiſſimo deleyte que ſiente, que no ſe a que lo comparar. No ſe puede dezir mas, de que a quanto ſe puede entender queda el eſpiritu deſta alma hecho vna coſa con* Dios, *que como es tambien eſpiritu, ha querido ſu Mageſtad moſtrar el amor que nos tiene en dar a entender a algunas perſonas, haſta donde llega, para que alabemos ſu grandeza, porque de tal manera ha tenido por bien*

Digitized by Google

bien juntarſe con la criatura, que aſsi como los que ya no ſe pueden apartar, no ſe quiere apartar el della, es como ſi cayendo agua del cielo en vn rio, ò fuente a donde queda todo hecho agua, que no podran ya diuidir qual es la agua del rio, o la que cayo del cielo; o ſi vn arroyo pequeño entra en la mar, no aura remedio de apartarſe: o ſi como en vna pieza eſtuuieſſen dos ventanas por donde entraſe gran luz, aunque entre diuidida, ſe haze toda vna, quiza ſerà eſto lo que dize S. Pablo: El que ſe arrima, y allega a Dios, hazeſe vn eſpiritu con el, tocando eſte ſoberano matrimonio; que preſupone auerſe llegado ſu Mageſtad a la alma por vnion, y tambien dize: Mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum, aſsi me parece puede dezir aqui el alma, porque es a donde la mariposilla (que auemos dicho) muere, y con grandiſsimo gozo, porque ſu vida es ya Chriſto, &c.

Cum hac doctrina optime intelligitur tertium membrum diuiſionis illius, triplicis ſpiritus, quam tradit Auctor libri de ſpiritu, & anima tom. 3. apud Auguſt. Ricardus in prolog. ad lib. de Trinit. & ſpecialiter lib. 5. de contemplatione cap. 12. circa finem, & ex eis D. Bonauent. opuſcul. de 7. itiner. æt ernit. diſt. 3. primus ſcilicet gradus eſt ſpiritus in ſpiritu; ſecundus, ſpiritus ſupra ſpiritum; tertius ſpiritus ſine ſpiritu. *Et ab humano* (dicit Ricardus loquens de 3. iſto gradu) *in diuinum videtur deficere, ita vt ipſe iam non ipſe.* 19

Propter hanc rationem vnionem hanc nomine deificationis Nazianzenus, Dei formitatis autem titulo, alij inſigniuere, vt videre eſt apud Roſignol. lib. 5. de perfectione diſciplinæ chriſtianæ capit. 24. ſimilimuſque eſt ad hoc propoſitum Dei, ad Auguſtinum lib. 7. conf. c. 10. qui Deum ſi ita loquentem loquendi modus audiuit: *Cibus ſum grandiũ creſce, & manducabis me; nec tu me in te mutabis ſicut cibũ carnis tuæ, ſed tu mutaberis in me.*

20 Conſentit Albertus Magnus de adhærendo Deo, capit. 12. dicens: *Solus amor eſt, quo conuertimur ad Deum, transformamur in Deum, adhæremus Deo, vnimur Deo, & ſumus vnus ſpiritus cum eo.* (Et inferius) *Nihil amore acutius, nihil ſubtilius, aut penetrabilius, nec quieſcit, donec naturaliter totam amabiliter penetrauerit virtutem, & profunditatem, ac totalitatem, & vnum ſe vult facere cum amato & ſi fieri poteſt hoc idem ipſe ſit, quod amatum* (& inferius) *Eſt enim amor ipſe virtutis vnitiuæ, & transformatiuæ, transformans amantem in amatum, & e contra, vt ſit vnus amatorum in alterum, & è conuerſo, in quãtum intimius poteſt, &c.* Quod idem latè eodem cap. proſequitur.

21 Accedit Dionyſius Carthuſianus de vita ſolitaris lib. 2. capit. 10. *Enim vero in transformatione hac ipſa mentis in Deum, mens ipſa à ſe defluit, ac deficit, & ſe omnique ſui, ac cæterorum demum proprietate relictis, in ipſam Deitatis ſuper ineffabilem, ſimpliciſsimam, interminabilemque abyſſum, & inſcrutabilem quoque inacceſsibilemque caliginem mergitur, & demergitur, liqueſcit, & eliqueſcit profundatur & deprofundatur, & vt omnia ſimul dicam anihilatur, & à ſe ipſa deperditur. Porrò in Deo viuit, itemque cum illo ab omni proprietate, commixtione, ac affectione nuda, pura, & libera exiſtens, vnum efficitur, vnus ſpiritus, vna anima, vnum eſſe, vna fœlicitas, alteritatem, namque non percipit. Quoniam in Deiformem ſimplicitatem meauit, & intrabens Dei influxus, ac ſuperducens contactus, animam à ſe alienat, & in alteritatem quamdam tranſponit: Non quod in omnibus his natura, aut exiſtentia creaturæ mutetur, aut deſinat, ſed quia modus exaltatur, deificaturque qualitas.*

22 Circa argumentum hoc nimis longum eſſet recenſere, quod D. Bonauentura habet itiner. 7. æternitatis diſt. 1. 2. 3. & 4. Rusbroch. de gradibus amoris gradu 7. cap.

cap. 14. & opuſc. de vera contemplatione 1. cap. etiam 14. 26. & 27. & lib. de perfectione filiorum Dei, cap. 14. quibus locis ſtrictiſsimè de hac vnione loquuntur, quorũ doctrinã ſequens Myſticus noſter Doctor ſæpè etiam in ſuis operibus non ſolum in loco, vnde hæc propoſitio, quam elucidamus deſumpta fuit, ſed etiam in libro *de las quarenta canciones*, Cant. 36. 37. &c. ſublimem hanc, & ſtrictam vnionem inter animam perfectam, & Dei ſubſtantiam aſsignat.

Ex quo patet, quàm diuerſa ſit hæc ſtricta vnio, quam Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES aſsignant, ab vnione, quam hæretici, qui Illuminati dicuntur ſtultè conſtituebant inter ipſorum, & Dei ſubſtantiam, ſiquidem hi conſtituebant vnionem per identitatem eſſentiæ, & ita aſſerebant ſe non indigere gratia, nihilque Deum ſine illis operari poſſe, eò quod eſſent Dij per naturam, atque ita ſe creaſſe cœlum, & terram, ac cætera omnia, eſſeque filios Dei Patris ex vi generationis æternæ, necnon Beatæ Virginis ſecundum generationem temporalem, aliaſque huiuſmodi inſanias deductas ex illa vnitate per identitatem, quam inter Deum, & ſemetipſos conſtituebant affirmare non dubitabant, quos errores late refert, & explicat Ruſbroehius lib. de vera contemplatione capit. 18. 19. 20. & 21. ab his ergo erroribus non minus, quam lux à tenebris diſtat doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS, & aliorum Doctorum Myſticorum, ſtrictam illam vnionem inter ſubſtantiam Dei, & ſubſtantiam animæ conſtituentium nullatenus enim vnionem per eſſentiam, & identitatem conſtituere volunt (id namque abſurdum, & ſtultum eſt, ipſique naturali lumini contrarium) ſed ſolum illam ſpecialem Dei præſentiam, & ſubſtantialem, ſpecialemque modum vnionis intimæ, ſubſtantialiſque 23

contactus inter Deum,& animam ex gratia habituali veluti dimanantem, quem in hoc capite ex Theologorum doctrina explicuimus, quemque explicat Venerabilis noſter IOANNES in citato lib. 40. cantuum Cant. 36. verſu 2. vbi poſtquam ſtrictiſsimè de hac vnione loquutus fuerat, aſſerens eandem eſſe Dei, & animæ perfectæ pulchritudinem, vt manifeſtius mentem ſuam declaret; ſic ſubiungit: *Eſta es la adopcion de los hijos de Dios, que de veras diran a Dios, lo que el miſmo Hijo dixo por San Iuan. al Eterno Padre diziendo: Omnia mea tua ſunt, & tua mea ſunt, que quiere dezir: Padre todas miſ coſas ſon tuyas, y tus coſas ſon mias, el por eſſencia por ſer hijo natural, noſotros por participacion, por ſer hijos adoptiuos, y aſsi lo dixo el, no ſolo por ſi, que era la cabeça, ſino por todo ſu cuerpo Myſtico, que es la Ygleſia.* Quo nihil clariùs pro totius huius rei explicatione dici potuit: ex quibus omnibus veriſsimus, & legitimus ſenſus propoſitionis, quam elucidamus, ſatis apparet, totaque eius doctrina, & locutio ſtabilita, & confirmata manet.

CAPVT XVII.

Elucidatur decimaſeptima propoſitio, eiuſque legitimus ſenſus ex communi Sanctorum Patrum Doctrina demonſtratur.

1 PROPOSITIO decimaſeptima habetur in libro, qui inſcribitur, *Llama de amor diuino*, Cantic. tertio §.7. vbi ſic Myſticus noſter Doctor loquitur.

Pone el alma en libertad de ſerena paz, y ſacala del yugo, y ſerui-

ſeruidumbre de ſu operacion, que es el cautiuerio de Egypto, que todo es poco mas que juntar pajas para cozer tierra, y lleuala a la tierra de promiſsion, que lleua leche, y miel.

Senſus huius propoſitionis manifeſtiſsime conſtat ex 2
dictis ſupra in hac 2. parte elucidationis ca. 4. vbi ex multis Myſtici noſtri Doctoris teſtimonijs euidenter demõſtrauimus, nequaquam ipſum voluiſſe, operationes vitales ab anima, eiuſque potentijs actiuè elicitas in ſublimi contemplationis ſtatu excludere, imò tales operationes ſemper reperiri debere, expreſsè docuiſſe, ſed ſolùm voluiſſe excludere operationes proprias, ideſt proprio labore, induſtria, acquiſitione, diſcurſu, modoque connaturali exercitas, ne tales operationes impedirent alias eleuatiores, ac ſuperioris ordinis ex diuina gratia, & peculiari Spiritus Sancti motione ſupernaturali modo in illo ſublimi ſtatu eliciendas, vt loco citato explicuimus. Hanc ergo doctrinam modò repetit in ea merito perſiſtens, operationeſque illas modo proprio laborioſo, ac diſcurſiuo elicitas, iugum ſeruitutem, Egyptique captiuitatem meritò vocat, reſpectu illius ſtatus ſublimis contemplationis, quem promiſsionis terræ cõparat, in quo ſine labore, ac propria induſtria, ſed cum magna quiete ſerenitate, & pace operationes longè eleuatiori modo ex ſpecialiſsima Dei motione, abſque vllo labore exercentur, ad quem libertatis, & ſerenitatis ſtatum non poteſt anima peruenire quò vſque ab illo iam dicto ſeruitutis, & captiuitatis ſtatu exeat, vt loco citato fuſius explicuimus. Vnde non oportet modò in huius propoſitionis elucidatione amplius immorari, ſed ea quæ ibidem diximus, recolenda ſunt.

Sed pro maiori huius doctrinæ intelligentia, & illu- 3
ſtratione non poſſumus non addere egregium eiuſdem Myſtici noſtri Doctoris teſtimonium in eodem libro,

es general, y eſcura no acabando el entendimiento de entender diſtintamente lo que entiende; tambien la voluntad ama en general, ſin diſtincion algua. Que comoquiera que Dios ſea luz, y amor en eſta comunicacion delicada, igualmente informa eſtas dos potencias, aunque algunas vezes hiere mas en la vna que en la otra, y aſsi algunas vezes ſe ſiente mas inteligencia que amor: Otras mas intenſo amor que inteligencia, y por eſſo no ay que temer de la ocioſidad de la voluntad en eſte pueſto, que ſi ceſſa de hazer actos recogidos por particulares noticias, quanto eran de ſu parte; embriagala, empero en amor infuſo, por medio de la noticia de la contemplacion, como acabamos de dezir, y ſon tanto mejores, los que ſiguiendo eſta contemplacion infuſa ſe hazen, y tanto mas meritorios, y ſabroſos; quanto es mejor el mouedor que infunde eſte amor; el qual le pega al alma, porque la voluntad eſtà cerca de Dios, y deſaſida de otros guſtos. Por eſſo tengaſe cuydado, que la voluntad eſtè vacia, y deſaſida de ſus aficiones; que ſinò buelue atras, queriendo guſtar algun jugo, ò guſto; aunque particularmente no le ſienta en Dios; adelante va ſubiendo ſobre todas las coſas a Dios, pues de ninguna guſta. Y aunque no guſte a Dios muy particular, ni diſtintamente, ni le ame con tan diſtinto acto; guſtale en aquella infuſion general, eſcura, y ſecretamente, mas que ſi ſe rigiera por noticias diſtintas; pues entonces ve ella claro, que ninguna le da tanto guſto como aquella quieta, y ſolitaria; y amale ſobre todas las coſas amables, pues que todos los otros jugos, y guſtos de todas ellas tiene deſechados, y le ſon deſabridos, y aſsi no ay que tener pena, que ſi la voluntad no puede reparar en jugos, y guſtos de actos particulares, adelante va, pues el no boluer atras abrazando algo ſenſible, es yr adelante en lo inazeſible, que es Dios, y aſsi la voluntad para yr a Dios, mas ha de ſer deſarrimandoſe de toda coſa deleytoſa, y

Digitized by Google

ſabroſa, que arrimandaſe: con eſto cumple bien el precepto de amor, que es amar ſobre todas las coſas. Lo qual para ſer con toda perfeccion, ha de ſer con eſta deſnudez, y vicio eſpiritual de todas. Et tandem in §. decimoquinto ſic concludit.

6 *O pues almas, quando Dios os va haziendo tan ſoberanas mercedes, que os lleua por eſtado de ſoledad, y recogimiento, apartandoos de vueſtro trabajoſo ſentido, no os boluais a el, dexad vueſtras operaciones, que ſi antes os ayudauan para negar al mundo, y a voſotros miſmos, quando erades principiantes; aora que os haze Dios merced de ſer el obrero, os ſeran obſtaculo grande, y embaraço. Que como tengais cuydado de no poner vueſtras operaciones en coſa ninguna, deſaſiendolas de todo, y no embaraçandolas, que es lo que de vueſtra parte aueis de hazer en eſte eſtado, juntamẽte con la aduertencia amoroſa, y ſenzilla, ſin hazer ninguna fuerça al alma, ſino fuere en deſaſirla de todo, y leuantarla para que no la turbeis, y altereis la paz, y tranquilidad, que con eſſo Dios os la cebara de refecciõ celeſtial, pues que no ſe la embarazais.* Quod Myſtici noſtri Doctoris teſtimonium ſic ad longum retulimus, quia ex eo tota eius doctrina, quoad materiam huius propoſitionis, non ſolùm legitimè declarata, ſed etiam valde confirmata manet.

CAPVT XVIII.

Elucidatur decima octaua propoſitio, & ex dictictis in tota hac elucidatione verus eius ſenſus aperte oſtenditur.

1 SEQVITVR iam decimaoctaua propoſitio Myſtici noſtri Doctoris, quæ talis eſt.

Eſta transformaciõ, y vniõ no puede caer en ſentido, y habi-

Digitized by Google

babilidad humana, ſino q̃ ſe ha de vaciar el alma, perfecta, y voluntariamente de todo lo que puede auer en ella, de afició digo, y voluntad, en quanto es de ſu parte, porque a Dios quiẽ le quitarà que no haga lo que el quiſiere en vna alma reſignada, deſnuda, y aniquilada.

Doctrina huius propoſitionis quoad omnes eius partes eſt apertè vera, & optima, eiuſque veriſsimus ſenſus ex dictis in toto hoc opere manifeſtè demonſtratus manet: etenim in tres partes diuidi poteſt, in quarum prima aſſerit huiuſmodi vnionem, & transformationem in Deũ perfectum nequaquam ſub ſenſu, & induſtria humana cadere: & hoc certiſsimum eſt, non ſolùm, quia eſt quid ſupernaturale ad quod proinde vires humanæ ex ſe ipſis pertingere non poſſunt, vt contra Pelagianos, & Semipelagianos diffinitum eſt in Concilio Mileuitano cap. 5. Arauſicano 2. cap. 6. & Tridentino ſeſsion. 6. decreto de iuſtificatione cap. 5. canone 1. 2. & 3. ſed etiam quia adhuc in ipſomet ordine ſupernaturali eſt, quid valde eleuatum communem operandi modum ſuperans, eoque ipſo ſub diligentia humana adhuc adiuta communi, & ordinario auxilio gratiæ cadere non poteſt, vt in 1. huius elucidationis parte cap. 3. num. 5. ex communi doctrina oſtendimus, & ideò de veritate huius propoſitionis quoad hanc primam partem dubitari non poteſt. 2

Deinde in 2. parte eiuſdem propoſitionis aſſerit Myſticus noſtri Doctor debere animam, quæ hac ſublimi cõtemplatione transformationeque potiri debet eſſe vacuam à cæteris omnibus, non quidem quoad operationes diſcurſiuas intellectus, & rerum imagines aliaque huiuſmodi, nam de hac vacuitate, & denudatione non in hac, ſed in alijs propoſitionibus agit, noſque eius doctrinam explicantes egimus etiam latè ſupra ca. 2. 3. & 4. ſed modò inquit debere eſſe vacuum ab omnibus affectionibus 3

bus deſiderijs, & amore rerum creatarum eò modo quo ſupra in 2. parte elucidationis capite 1. 12. & 14. latè demonſtrauimus. Vnde nihil modò pro elucidatione huius propoſitionis quoad hanc partem addendum ſupereſt.

4 In tertia vero parte aſſerit debere animam eſſe reſignatam in Deum, denudatam, & anihilatam: cuius doctrinæ quoad reſignationem veritas adeò certa eſt, vt iuxta ſanam Theologiam de ea nequeat dubitari: quo ad denudationem vero, & anihilationem conſtat legitimus eius ſenſus ex dictis ſupra in prima huius elucidationis parte, capite tertio, & quarto, ſpecialiter vero §. octauo, capite quarto, vbi locutiones has fusè explicuimus.

5 Quod autem aſſerit Myſticus noſter Doctor, ſcilicet poſſe Deum facere, quidquid ſibi placuerit in anima reſignata, denudata, & anihilata, nequaquam denotat non poſſe Deum ſi voluerit idem operari in alijs animabus non ita perfectis; ſed ſenſus eſt prædictam reſignationem, & denudationem eſſe optimam diſpoſitionem ad hoc, vt Deus in illa hæc ſublimia operetur, ſine qua diſpoſitione, vt in plurimum ea operari non ſolet, & ideò longè meliùs eſſe ad hæc à Deo obtinenda prædictam reſignationem, & denudationem habere, quàm carere illa, de cuius doctrinæ veritate, nec leuiter dubitari poteſt.

CAPVT

CAPVT XIX.

Propoſitio decimanona, ex dictis declaratur, & elucidatur.

PROPOSITIO decimanona habetur in libro qui inſcribitur, *Llama de amor viua,* Cantic. 3. §. 4. vbi loquens de impedimentis quibus anima ab hac perfecta vnione retardari poteſt aſſerit primum impedimentum eſſe ſpiritualem Magiſtrum de quo ſic ſubiungit. 1

Conuienele pues al alma que quiere aprouechar, y no boluer atras, mirar en cuyas manos ſe pone, que para eſte camino alomenoe para lo mas ſubido del, y aun para lo mediano apenas hallarà vna guia caual, ſegun todas las partes que ha meneſter.

Doctrina huius propoſitionis veriſsima eſt, in qua nequaquam Myſticus noſter Doctor, vel leuiter inſinuat errorem hæreticorum, qui illuminati dicuntur, aſſerentium nullos alios reperiri idoneos ſpirituales Magiſtros præter ipſos, vel eos quos ipſi aſsignabant, quos in ſuis erroribus, ac turpitudinibus, cum ipſis conſentire ſciebant: hunc inquam errorem nequaquam, vel leuiter Myſticus noſter Doctor inſinuat, imò potiùs grauiter condemnat eos, qui taliter ſpirituali magiſterio animarum abutuntur, vt nunquàm eas à ſua diſciplina exire, alioſque ſpirituales Magiſtros quærere permittant, vt videre eſt lib. citato, *De la llama de amor viua*, citato Canticorum tertio, §. decimoſecundo. Vnde ſenſus huius propoſitionis nullus eſt alius, niſi ille què ſupra in prima parte, huius elucidationis capite quinto, à num. 2

num.11.& cap.7.per totum latè explicuimus,vbi fusè oſtendimus ex communi Sanctorum Patrum,& Theologorum doctrina,quanta ſit inopię ſpiritualium Magiſtrorum, qui munus hoc perfectè poſsint exercere propter ſcientiam non mediocrem,tàm ſcholaſticam, quàm myſticam,inſuperque experientiam,quæ ad hoc requiritur, vbi id videri debet.Ibidemque ſpecialiter vero citato capit.7.§.4.quonam pacto Theologia Myſtica per ſcholaſticam examinari, & iudicari debeat, oſtendimus, quod nullatenus in hac propoſitione Magiſter noſter Doctor negat.

CAPVT XX.

Elucidatur vigeſima propoſitio, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

1 PERGAMVS tandem ad elucidandam vigeſimā propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib.1. aſcenſus Montis Carmeli cap.9. vbi aſſerit quemlibet appetitum inordinatum,& ſi mortalis culpa non ſit,coinquinare animam, & eam maculare,quod in fine eiuſdem capitis etiam de imperfectionibus,quæ nec mortalis,nec venialis culpa ſunt, aſſerit ſic concludens.*Lo que digo,y haze al caſo a nueſtro propoſito,es, que qualquier apetito,aunque ſea de la mas minima imperfeccion,mancha,y enſucia en ſu modo al alma, y impide la perfecta vnion della con Dios.*

Doctrina huius propoſitionis eiuſque locutio eſt cōmunis apud Sanctorum Patres, & Doctores præſertim Myſticos,qui ſæpè aſſerunt,quidquid poteſt aliquomodo perfe-

perfectam contemplationem, & vnionem, cum Deo impedire, & ſi nec mortalis, nec venialis culpa ſit, eſſe maculam, quæ purgatione indiget, eò quòd animam aliquo modo coinquinat.

Hæc enim ratione Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo, purificationem imaginum, & phantaſmatum (in quibus nulla culpa reperitur) tanquam neceſſarium ad hanc vnionem ſtatuit, & ideò cap. 4. de eis ſic loquitur: *Quæ tamen, & ſi non vnquam leuia, & tanquam nulla videantur peccata, tamen magna ſunt impedimenta huius ſancti exercitij, & operis, & ideò etiam ſi vtilia, & neceſſaria viſa fuerint, ſiue magna, ſiue parua, ve noxia, & pernitioſa illico ſunt reijcienda.* Et cap. 5. ſequenti ſic ſubiungit. *Quapropter ſi incipis te nudare, & purificare à phantaſmatibus, &c.* Et capite 8. ſic iterum de hoc loquitur. *Oportet, vt ab omnibus à phantaſmatibus, & inuolutionibus, & obnubilationibus ſit deputatus ſpirituus tuus tanquam Angelus corpori alligatus, &c.*

Optimè etiam de hac re loquitur Diu. Bonauentura opuſc. 1. de 7. itineribus æternitatis, vbi explicans illlud Canticorum 5. *Laui pedes meos quomodo inquinabo eos.* Affert explicationem quandam Vercellẽſis, quæ ſic habet. *Quomodo inquinabo eos iterum vmbris, & imaginibus temporalium, cùm etiam intellectuales operationes, & formæ inſuper intellectuali exercitio reputentur maculæ, & offendicula, &c.* 3

Conſonat Gilbertus Abbas ſerm. 1. in Cantic. vbi perpendens, quàm bona ſit contemplationis nox quamque malus ſit dies ille, quem ſcriptura vocat diem hominis ſic inquit: *Heù me quomodo me circumfulget dies iſta? quomodo affectum meum arripuit ad ſe? vbique erumpunt, & emergunt in cogitatum cuncta, quæ ſpiritum, vel turbent, vel deturpent, licet enim animus caſtigatiore repellat illa propoſito, ſolo ta-* 4

lo tamen irruentium cogitationum ſordidatur attactu, non important cùm violenter importantur culpam aliquam, tamen iniuriam irrogant affectatæ munditiæ.

5 Id ipſum docuit Diu. Thom. de veritate quæſtion. 13. articulo 4. his verbis: *Per ſe impediunt ſe inuicem intellectiuæ, & ſenſitiuæ operationes, tùm per hoc quòd in vtriſque operationibus oportet intentionem eſſe: tùm etiam, quia intellectus quodammodò ſenſibilibus operationibus admiſcetur, cùm à phantaſmatibus accipiat, & ita ex ſenſibilibus operationibus quodammodo intellectus puritas inquinatur.*

6 Accedit Venerabilis Antiſtes Bartholomæus à Martyribus in 2. parte compendij cap. 11. pagina 90. vbi optimè de hac re loquitur his verbis, *Heu, quam pauci ſunt quibus huc peruenire contingat, modicus enim amor, tenuiſque affectus, quo quis mortali creaturæ adhæret, verbum ocioſè prolatum, aut bucella panis aliter quàm oportet ſumpta, & alia huiuſmodi, licet minutulæ paleæ efficiunt, vt Deus, qui ſumma puritas eſt, non intimè animæ vniatur, donec hæ inordinationes expientur, imò tempore vnionis inter Deum & animam quæcumque, licet bonæ imagines ſunt procul expellendæ, quia ſunt media inter vtramque, &c.*

7 Tandem eandem doctrinam, & locutionem tenent noſter Hieronymus à Matre Dei, in annotationibus ad cap. 7. libri Sancta Mater noſtra THERESIAE, qui inſcribitur, *Los conceptos del amor de Dios*, circa finem, noſter Didacus à Iesv in annotationibus ad librum Myſtici noſter Doctoris diſcurſu primo, fraſi prima, pluresque alij Doctores, & ideo doctrina hæc, & locutio omninò vera eſt, nullatenuſque per eam denotare vult Venerabilis noſter IOANNES ſicuti, nec alij citati Doctores, huiuſmodi res, quæ ad mortalem culpam non pertin-

pertingunt, coinquinare, & maculare animam per hoc, quòd inducant in illa maculam, quam Theologi Scholaſtici priuationem gratiæ appellare ſolent, hanc enim maculam ſolùm appetitus mortalis culpæ inducere expreſſè docet Myſticus noſter Doctor citato lib. 1. aſcenſus Montis Carmeli cap. 12. & ideò ſolum vult prædictos affectus, qui ad mortalem culpam non pertingunt, imò etiam ſi ſolùm ſint imperfectiones, eatenùs maculare animam, quatenùs impediunt inſignem illam puritatem, quæ ad perfectiſsimam, qualis in hac vita haberi poteſt, cum Deo vnionem, ac transformationem, ſublimemque contemplationem requiritur, vt in eiſdem locis ipſemet Myſticus noſter Doctor optimè explicat Scripturæque Sacræ teſtimonijs confirmat.

Propoſitiones alias, quæ ab aliquibus ſimul, cum 8
præcedentibus notatæ fuerunt, conſultò omittimus, quia cum ijs, quas elucidauimus, omninò coincidunt; & ideò ex prædictarum explicatione, & elucidatione, aliæ quoque, quas omittimus, explicatæ, & elucidatæ manent; ita vt pro earum declaratione, & recta intelligentia nihil addendum ſuperſit: ea autem omnia, quæ huc vſque diximus, Sacroſanctæ Matris Eccleſiæ correctioni prompto animo omnino ſubijcimus, & vt in Dei laudem, & gloriam Myſticique noſtri Doctoris debitum honorem, ac venerationem, necnon, & erga eius præclara ſcripta debitam fidem, ac pium affectum cedant, enixè precamur.

(.·.)

CAPVT

CAPVT XXI.

Elucidatur vigeſimaprima propoſitio veruſque eius ſenſus Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

1 PROPOSITIO vigeſimaprima habetur in lib. cuius titulus eſt, *Llama de amor viua*, Cantic. 3. §. 5. vbi loquens Myſticus noſter Doctor de ſtatu incipientium quibus neceſſarij ſunt actus diſcurſiui ſic ſubiungit.

Mas quando eſto en alguna manera ya eſtà hecho, luego los comiença Dios *a poner en eſte eſtado de contemplacion, lo qual ſuele ſer muy en breue, mayormente en gente religioſa, porque mas en breue negadas las coſas del ſiglo, acomodan a* Dios *el ſentido, y el apetito, y luego no ay ſino paſſar de meditacion a contemplacion.*

2 Hæc propoſitio ideò forſitam aliquibus difficilis videri quodammodo poterit, quia ſæpè apud Sanctorum Patres Myſticoſque Doctores ſcriptum reperitur, contemplationem non niſi ijs, qui in meditatione, virtutumque exercitijs verſati ſunt tribui, ita namque docuiſſe videtur S. Gregorius homil. 3. in Ezech. ibi. *Seruus Hebræus emptus ſex annis ſeruire præcipitur, ita vt in ſeptimo liber exeat gratis, quid enim per ſenarium numerum niſi actiuæ vitæ perfectio deſignatur? quid per ſeptenarium niſi contemplatiua vita exprimitur? ſex ergo annis ſeruit, & ſeptimo egreditur liber, qui per actiuam vitam, quam perfectè exhibuerit ad contemplatiuæ vitæ libertatem tranſit; &c.* Conſonatque D. Bernard. in ſcala clauſtrali vbi inquit. *Raram, ac prodigioſam eſſe contemplationem, quam orationis exercitia nō præcedaut.* Et ſerm. 3. de circuncisſione ait. *Cum in ijs fueris diu tius*

diutius exercitatus, roga dari tibi deuotionis lumen, diem ſereniſsimum, & ſabbatbum mentis. Quod etiam ſerm. 46. in Cant. docent ſuffragaturque Ricardus de præparatione ad contemplationem c.79. ibi: *Abſque dubio ſine ingenti exercitio, ſine frequẽti ſtudio, ſine ardenti deſiderio ad perfectã ſcientiæ altitudinem mens non ſubleuatur.* Eandemq; doctrinam tradit Caſianus collat. 14. cap. 2. 3. 26. 27. Dionyſius Cartuſianus de fonte lucis c. 9. Roſignolius de diſciplina Chriſtianæ relig. lib. 5. c. 14. Caietanus 2. 2. q. 180. art. 2. & q. 182. art. 1. Molina Cartuſ. tract. 2. partium orationis cap. 6. §. 3. & plures alij.

§. I *Verus propoſitionis ſenſus declaratur.*

CAETERVM nullatenus SS. Patrum, ac Doctorũ Myſticorũ doctrinæ propoſitio hæc Myſtici noſtri Doctoris benè intellecta aduerſatur. Etenim vt eius verus ſenſus percipiatur, duplex diſtinctio præ oculis habẽda eſt: prima ſcilicet circa perſonas, quæ orationis ſtudiũ profitentur, vel enim negligenter, ac tepidè in meditatione rerum diuinarũ, exercitijs virtutum, ac paſsionũ mortificatione ſegerunt, vt frequentiùs contingere ſolet, vel ingenti conatu huiuſmodi exercitijs incũbunt, & ad perfectionem tendunt. Rurſus (& hæc eſt 2. diſtinctio) vel poſſumus loqui de eo, quod vt in plurimum contingere ſolet, vel de eo, quod multoties Deus ex ſpeciali ſua miſericordia, vel prouidentia operatur. 3

Quibus ſuppoſitis verus, & legitimus ſenſus huius propoſitionis, quem ipſemet cõtextus, & verba Myſtici noſtri Doctoris ſatis exprimunt, eſt, quòd & ſi vt in plurimum, ac ſecundum conſuetum diuinæ prouidentiæ ordinem, contẽplationis gratia, non niſi poſt longum tempus in meditationis, & virtutum exercitijs conſumptũ tribui 4

ſoleat, eo quod ij, qui orationis ſtudium profitentur, vt in plurimũ tepidè, & remiſsè in meditationis, & virtutum exercitijs ſegerunt, nec ingenti illo conatu, quem dicebamus ad perfectionẽ tendunt, tamen quoties perſonæ orationi debitæ ſtrenue, ac diligenter in meditatione ſancta terrenarũ rerũ abdicatione cordialiq; renuntiatione, virtutum exercitijs, paſsionumque mortificatione ſegerunt (quod in ijs, qui religioſum profitentur ſtatum maximè vero reformatũ, & valde perfectũ (cuiuſmodi erant illi ad quos doctrinã ſuam ſpecialiter Myſticus noſter Doctor dirigebat) ſatis frequenter contingere ſolet) tunc regulariter etiã loquendo non multũ immoratur Deus in contẽplationis gratia eis tribuẽda, ſed breui tẽpore ex meditationis exercitijs eos educere, & ad contẽplationẽ perducere ſolet: cũ quo tamen ſtat, quod aliquãdo, vel propter ſpecialẽ Dei gratiã, aut prouidẽtiã, vel propter perſonarũ ingenia, aut occupationes, vel alijs ſpecialibus de cauſis, oppoſitũ cõtingat, ita ſcilicet, vt aliquãdo imperfectis & negligẽtibus cõtẽplationis gratia cõcedatur; aliquãdo verò prouectis, ac feruentibus, imò & perfectis denegatur.

5 Cæterùm cùm id regulare non ſit, ſed potiùs id, quod antea dicebamus, vt in plurimum, & regulariter contingat, meritò Myſticus noſter Doctor iuxta id, quod regulariter in perſonis religioſis, quæ diligenter, & ſtrenue in virtutum, & orationis ſtudio ſe exercent, feſtinanterque ad perfectionem currunt, contingit, doctrinã ſuam ſcripſit: quæ in ſenſu dicto veriſsima eſt, & SS. Patrum, ac Myſticorum Doctorum doctrinæ omnino conformis: quãuis enim ipſi vnanimiter doceant meditationem debere regulariter loquendo contemplationem præcedere, vt ex ſupra adductis eorum teſtimonijs cõſtat, nequaquam tamen generalem regulam de diuturna mora, ac longo

tem-

tempore, quod inter meditationem, & contemplationẽ pertranſire debeat, ſtatuunt, quin potiùs taliter de hac re loquuntur, vt eandem prorſus, quá ex Myſtico noſtro Doctore doctrinam tradidimus, ipſi prius tradiderint, & docuerint, vt ex teſtimonijs, quæ iam ſubiungimus, manifeſtè conſtabit.

Vt autem manifeſtiùs appareat, quàm conformis ſit 6
ſenſus, quem tradidimus, textui, ac doctrinæ huius propoſitionis, verba ipſius ſecundum eius conteſtũ prius referre placuit, quæ talia ſunt: *El eſtado de principiantes, es meditar, y hazer actos diſcurſiuos, en eſte eſtado neceſſario le es al alma, que ſe le dè materia para que diſcurra de ſuyo, y haga eſtos actos interiores, y ſe aprouecbe del fuego, y feruor eſpiritual ſenſible, porque aſsi le conuiene para habituar los ſentidos, y apetitos, a coſas buenas, y cebandolos con eſte ſabor. ſe deſarraygan del ſiglo. Mas quando eſto en alguna manera ya eſtà hecho, luego los comiença Dios a poner en eſte eſtado de contemplacion, lo qual ſuele ſer muy en breue, mayormente en gente religioſa, porque mas en breue negadas las coſas del ſiglo, acomodan a Dios el ſentido, y el apetito; y luego no ay ſino paſſar de meditacion, a contemplacion, lo qual es ya quando ceſan los actos diſcurſiuos, y meditacion de la propria alma, y los jugos, y feruores primeros ſenſitiuos, no pudiendo ya diſcurrir como antes, ni hallar nada de arrimo, por el ſentido, quedando en ſequedad, &c.* Ecce qualiter ad hoc, vt à meditatione ad cõtemplationem quis debeat tranſire, abdicationem, & eradicationem à rebus ſenſibilibus, taliter, vt in illis ſuauitatem, & ſaporem iam nequeat percipere, Myſticus noſter Doctor exigit, ſicuti etiam idem docuerat in lib. 2. Aſcenſ. Montis Carmeli c. 13. quod & ſi in ijs, qui valdè diligenter, ac ſtrenuè orationis, & virtutum ſtudio non incumbunt, non niſi poſt longum tẽpus contingere ſoleat, tamen in ijs, qui ingenti conatu, ac feruore per oratio-

nis viam ad perfectionem tendunt, vt in perſonis religioſis ſæpè reperitur; hæc temporis diuturnitatem regulariter non requiri, ſed breuiter id fieri meritò Myſticus noſter Doctor aſſerit: ſed iam Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia in totius huius doctrinæ confirmationem adducamus.

§. II. *Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs doctrina tradita corroboratur.*

7 IN primis igitur D. Bonauentura in prologo Myſticæ Theologiæ, ſic loquitur: *Sic quilibet nouus diſcipulus ad perfectionem huius eſſentiæ* (ſcilicet Myſticæ Theologiæ) *gradatim aſcẽdat, vt primò in via purgatiua, quæ eſt via puerilis, & incipientium ſtudioſiſſime ſe exerceat: poſtea autẽ* per ſpatium modici temporis, ſcilicet per menſem vnum vel per duos, *ſecundum quod diuino ſuperiſradiante lumine, ſibi videtur expedire, ad amorem cogitando conſurgat. Quod ſi præſumptuoſum fortè alicui videatur, quod anima inuoluta peccatis multiplicibus, audeat à Chriſto, amoris petere vnionẽ in ſe ipſo cogitet, nihil eſſe periculi, &c.*

8 Id ipſum idemmet S. Doctor in eodem libro Myſticæ Theologiæ c. 3. particul. 4. in fine his verbis profitetur: *Hæc ſcribere volui, ad hoc, quod minus experti in iſta ſapientia corroborato itinere ſemitas dirigant ſcientes, quod* citiſsimè *inuenitur. Quod ſi in principio purgationis, vel æſtaticæ conſurrectionis difficultas mirabilis ſentiatur, tamen in paucis vexati* citiſsime *in multis benè diſponentur, ita vt experimento videant omne, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, &c.* In quo teſtimonio particula illa *citiſsime* his repetita, perpendenda eſt.

9 Quod etiam tetigit D. Bernard. ſer. 3. de circũciſione his verbis: *Ad hanc perfectionẽ* (ſcilicet contemplationis) *pauci*

pauci ni fallor perueniunt in hac vita: nec enim ſiquis aliquã do videtur hanc habere, continuò credat ſibi neceſſe eſt, maximè ſi nouitius eſt, nec per præfatos aſcendit gradus. Pius enim Dominus noſter Ieſu Chriſtus puſillos corde blanditÿs talibus ſolet allicere, ſed nouerint, qui huiuſmodi ſunt gratiam hanc præſtitam ſibi eſſe non datam. Vbi apertè fatetur D. Bernardus participationem contemplationis perfectæ, concedi etiam nouitijs, & puſillis corde, quamuis ſimul ſuadeat ne ipſi propter hoc ſibi metipſis confidant, ſeu credant, eò quod cùm in illis virtus omninò radicata nõ ſit, facilè propter aliquam negligentiam hanc gratiam ſibi conceſſam amittere poſſunt, qua de cauſa inquit D. Bernardus, talem gratiam præſtitam illis eſſe non datam: cum hoc tamen ſtat, quòd ſi ipſi diligenter, ac perſeueranter in virtutis ſtudio, & in via ſpiritus ſe exerceant, prædictã contemplationis gratiam non amittere, ſed retinere ſoleat, vt ex doctrina S. M. N. THERESIAE ſtatim oſtendemus.

Conſonat D. Greg. hom. 17. ſuper Ezech. ſic inquiẽs. 10
Non enim contemplationis gratia ſummis datur, & minimis non datur, ſed ſæpè hanc ſummi, ſæpè minimi, ſæpius remoti aliquando etiam coniugati percipiunt.

Sed optimè de hac re loquitur S.M.N.THERESIA 11
ſæpè in ſuis operibus etiam cap. 11. ſuæ vitæ vbi pro diuerſis orationis gradibus explicandis quatuor aquarum genera diſtinguit, ſic loquitur. *A vna de las perſonas que eſto me mandaron eſcriuir, ha traydo el Señor en quatro meſes harto mas adelante que yo eſtaua en diez y ſiete años, haſe diſpueſto mejor, y aſsi ſin trabajo ſuyo riega eſte vergel con todas eſtas quatro aguas, aunque la poſtrera no ſe la da ſino a gotas, mas va de ſuerte que preſto ſe engolfara en ella con ayuda del Señor, &c.* Deinde cap. 22. ſuæ etiam vitæ circa finem ſic inquit. *Ay algunas perſonas que deſde luego las lleua Dios*

por

por muy ſubido camino, y pareceles que aſsi podran los otros aprouechar alli, y quietar el entendimiento, &c.

12 Præterea capit. 11. eiuſdem libri, ſic inquit: *Hizieſſemos lo qe podemos, en no nos aſir a coſa de la tierra, ſinò que todo nueſtro cuydado, y trato fueſſe en el Cielo, creo yo ſin duda* muy en breue; *ſe nos daria eſte bien, ſi en breue del todo nos diſpuſieſſemos, como algunos* Santos *lo hizieron, &c.* Quibus in verbis eandem prorſus, quam Myſticus noſter Doctor ſcripſit, doctrinam in ſenſu à nobis ſuprà §. 1. huius cap. explicato continet.

13 Inſuper in libro, qui inſcribitur: *Conceptos del amor de Dios*, capit. 6. ſic de altiſsima contemplatione, vbi ſuſpendium potentiarum reperitur, loquitur: *Yo podrè dar buenas ſeñas de eſto, porque he viſto algunas almas; de vna me acuerdo aora, que* en tres dias *la dio el Señor bienes, que ſi la experiencia de auer ya algunos años en que la exercita (y ſiempre ha ydo mejorando) no me lo hiziera creer, no me parecia poſsible; a otra en tres meſes, y entrambas eran de poca edad; otras he viſto, que deſpues de mucho tiempo las haze Dios eſta merced: y como he dicho deſtas dos, de algunas otras podria dezir; y eſto auiſo, porque he eſcrito aqui, que ſon pocas las almas, que ſin auer paſſado muchos años de trabajos, les haze nueſtro Señor eſtas mercedes, para que ſe entienda que ſon algunas; no ſe ha de poner taſſa a vn Señor tan grande, y tan ganoſo de hazer mercedes.*

14 Vlterius cap. 34. ſuæ vitæ loquens de quodam ſuo Confeſſario, ſic ait: *En coſas de eſpiritu, en poco tiempo tiene mucha eſperiencia, que eſtos ſon dones que dà Dios quando quiere, y como quiere, y ni va en el tiempo, ni en los ſeruicios, no digo que no haze eſto mucho, mas que muchas vezes no dà el Señor en veynte años, la contemplacion que a otros dà en vno, ſu Mageſtad ſabe la cauſa, &c.* Tandem in lib. Manſionum

ſionum Manſione 4. capit. 1. ſic de hac re loquitur: *Parecera, que para paſſar a eſtas moradas, ſe ha de auer viuido en las otras mucho tiempo, y aunque lo ordinario es, que ſe ha de auer eſtado en la que acabamos de dezir; no es regla cierta, como ya aueis oydo muchas vezes, porq̃ da el Señor quando quiere, y como quiere, y a quien quiere, como bienes ſuyos, q̃ no haze agrauio a nadie, &c.* Ex quibus omnibus teſtimonijs conſtat, quã conſona ſit doctrina Myſtici noſtri Doctoris in ſenſu à nobis explicato, doctrinæ S.M.N. THERESIÆ.

Præterea eandem doctrinã tradunt plures alij Doctores de quorum numero eſt Suarez lib. 2. de orat. cap. 11. n. 10. vbi ſic habet: *Denique addendũ eſt non eſſe ita propriã contemplationem virorum perfectorum, quin magna ex parte deguſtari poſſit ab imperfectis, imò & ab incipientibus, datur ergo etiam incipientibus interdùm participatio aliqua huius contẽplationis, ex peculiari quidem gratia* ordinaria quidem, *vt exiſtimo, ſi ipſi faciant, quod in ipſis eſt* Vbi particula illa *ordinarià quidem ſi ipſi faciant, &c.* Perpendenda eſt; traditam, namq; à Myſtico noſtro Doctore doctrinam iuxta ſenſum à nobis explicatum omnino continet. 15

Deniq; (vt plura alia omittamus teſtimonia) eandem doctrinã tradunt noſter Ioannes à Ieſu Maria c. 2. de Myſtica Theol. Molina Cartuſ. tract. partium orat. c. 6. §. 3. vbi aſſerit ſe experimento cognouiſſe plures perſonas, quibus breui tẽpore Deus contẽplationis gratiã cõmunicauit, Albarado tom. 1. artis bene viuẽdi, lib. 1. c. 15. n. 20 ibi. *Y es gran yerro penſar q̃ la contẽplacion es, de ſolos los muy perfectos, y aprouechados, y no de los q̃ comiẽçan.* Et lib. 2. c. 1. n. 6. ait quod iuxta doctrinã D. Bonauẽt. Henrici de Palma, & aliorũ DD. ſolũ 15. dies ſolẽt de lege ordinaria in via purgatiua, antequã ad Illuminatiuã aditus pateat, conſumi, ac tãdẽ plures alij Doctores, ſeu ſpecialis Magiſtri. 16

Ex quibus omnibus etiam conſtat, non parum errare 17

ſpiri-

ſpiritualemque animarum profectum impedire, eos qui abſq; maturo examine,& conſideratione,cõtéplationem illorum reprobant; qui non longo tempore in orationis ſtudioſe exercuerunt;vel adhuc aliquibus imperfectionibus inſpirituali via,virtutũq; exercitio,aſficiuntur; quaſi hæc contemplationis gratia non niſi poſt congruum meditationis tempus;nec alijs,quàm viris valdè perfecti cõcedatur. Hi,inquam,qui ſic de hac re iudicant;proculdubio errant, aliorumq; profectum multùm impedire poſſunt: non enim iuxta Sanctorum Patrum, ac Doctorum Myſticorum doctrinam, quam retulimus: hæc diuturna mora, ingenſque perfectio ſemper expectanda eſt: ſed plerumque breui tempore totum hoc negotium conficitur; iuxta doctrinam à Myſtico noſtro Doctore, alijſque Patribus traditam, & à nobis §. 1. huius capitis explicatam.

Laus Deo, & Beatæ Mariæ.

Digitized by Google

Digitized by Google

5-1